

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ BİLİM DALI

H. 1048-1049 / M.1638-1639 TARİHLİ
HARPUT
ŞER‘İYYE SİCİLİ (TRANSKRİPSİYON VE
DEĞERLENDİRME)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Enver ÇAKAR

HAZIRLAYAN
Celalettin UZUN

2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

**H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUR ŞER'İYYE SİCİLİ
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Enver ÇAKAR

HAZIRLAYAN

Celalettin UZUN

Jürimiz, 27.12.2011 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu Yüksek Lisans tezini oy birliği ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Prof. Dr. Enver ÇAKAR

2. Doç. Dr. Ömer AYTAÇ

3. Yrd. Doç. Dr. Aysegül HÜSEYİNKLİOĞLU

4. Yrd. Doç. Dr. Özcan TATAR

5. Yrd. Doç. Dr. Süleyman İLHAN

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek lisans Tezi****H.1048-1049/M. 1638-1639 Tarihli Harput Şer‘iyye Sicili****(Transkripsiyon ve Değerlendirme)****Celalettin Uzun****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Tarih Anabilim Dalı****Yeniçağ Bilim Dalı****ELAZIĞ – 2011, Sayfa: XIII+534**

Bu çalışma Harput Kazası'nın 1638-1639 tarihli Şer‘iyye Sicilinin transkripsiyon ve değerlendirmesini içermektedir. Çalışmada, öncelikli olarak Osmanlı Devleti'nde kadılık kurumu, şer‘iyye mahkemeleri ve şer‘iyye sicilleri hakkında bilgi verildikten sonra, söz konusu sicil içindeki belgeler özetlenip, bunların konularına göre tasnifi ve genel değerlendirmesi yapılmıştır. Bundan sonra ise transkripsiyon metnine yer verilmiştir.

İncelediğimiz Harput Şer‘iyye Sicili ferman, berat, buyruldu, tezkere ve mektup gibi belgelerin suretleri ile alım-satım, borç tescilleri, miras davaları, vasi tayini, nafaka, mehir, yapılan sulh akideleri, vergi, emlak, yol anlaşmazlığı vb. belgeleri içermektedir. Bütün bu belgeler ve bilgiler ışığında, Harput Sancağı'nın söz konusu tarihlerdeki siyasi, iktisadi ve sosyal durumu hakkında bazı tespitlerde bulunulmaya da çalışılmıştır. Ayrıca sicil hazırladığı dönem, 1638-1639 Bağdad Seferi ve sonrasına rastladığı için, seferden dönen padişah ve askerlerin iâşe ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda da önemli bazı bilgiler bulunmaktadır. Yine sefere katılmayan bazı tımarlı sipahilerin tımarlarının ellerinden alınarak daha liyakatli kişilere verilmesiyle ilgili emirler de yer almaktadır. Bütün bunlardan başka, Harput'ta meydana gelen eşkıyalık olayları ve devletin bu olaylara karşı almış olduğu tedbirler, halktan kanuna aykırı olarak vergi talep edilmesi, köylüler arasındaki çeşitli anlaşmazlıklar, yaralama ve darp olayları gibi, muhtelif konular da defterde yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mahkeme, Şer‘iyye Sicili, Kadı, Naib, Diyarbakır, Harput

ABSTRACT

Master's thesis

H.1048-1049/M. Dated 1638-1639 Harput Shari'ah Registry

(Transcription and Evaluation)

Celalettin Uzun

Fırat University

Institute of Social Sciences

Department of History

Department of the New Age of History

ELAZIĞ-2011, Page: XIII+534

This study includes transcription and assessment shari'ah register of region of Harput dated 1638-1639. As a primarily in the study and giving informations about institution of the qadiness in the Ottoman Empire, shari'ah courts, shari'ah records and after that are going to summarizing the documents of the register and then would make to classified and the general assessment as a result. According to give it a place in transcription of text.

The record book which has been reviewed by us, it includes in order to firmans which as they have been sent to Harput and letters patent, orders who wrote in one letter, missive, purchase and sale and their copies, which resemble such as documents of letters, the registrations of debt, inherited cases, appointment of guardian, alimony, dowry for bride, the peace convictions, tax, real estate property, road disputes and etc. All these documents and in way of the light of the informations which try to make determinations about the economic and social status of the banner of Harput with related dates.

The period of the register is related between 1638 and 1639 what would make it so important in the dates. Briefly we can say that the information of the period is registered in the register as well, would giving us that information about the expedition of bagdag which sultan and his soldeirs had gotten overcome to risk of needs of board themselves until returning from the expedition. Also it includes some information about

the orders which had been given about cavalries who had not gone to the expedition therefore they had been taken back their feoffment for giving on other grup of cavalry who were deserved this application more than them. The record book includes these all as well; The acts of banditry are occurred in Harput and government of state how reacted on this events, the tax demanded from public under an unfair amount in contravention of the law, specific disputes between of villagers and wounding and assault incidents.

Key Words: Court, Shari'ah Register, Qadi, Regent, Diyarbakır, Harput

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	V
ÖNSÖZ	X
KISALTMALAR	XII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	XIII
GİRİŞ	1
1.OSMANLI DEVLETİN'DE KADILIK KURUMU VE ŞER'İYYE MAHKEMELERİ	1
1.1.Kadının Tanımı ve Yetkileri	1
1.2.Kadılıkta Aranılan Şartlar	3
1.3.Derece ve Tayinleri	4
1.4.Kadınların Uyması Gereken Temel Esaslar	6
1.5.Yargılama Şekli	7
1.6. Şer'iyeye Mahkemeleri	8
2.ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN TANIMI, BELGE ÇEŞİTLERİ VE TARİHİ KAYNAK OLARAK ÖNEMİ	8
2.1.Şer'iyeye Sicillerinin Tanımı	8
2.2.Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri	9
2.2.1.Hüccetler	9
2.2.2.Mürasele	10
2.2.3.Maruzlar	10
2.2.4.İlam	11
2.2.5.Emir ve Fermanlar	11
2.2.6.Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerden Gelen Buyrulduklar	12
2.2.7.Tezkere ve Temessük	12
2.3.Tarihi Kaynak Olarak Önemi	13

3.HARPUT ŞER'İYYE SİCİLLERİ KATALOĞU VE YAPILAN

ÇALIŞMALAR	15
3.1.Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu	16
3.2.Harput Şer'iyye Sicilleri Konusunda Yapılan Çalışmalar	18
3.2.1.Yüksek Lisans Tez Çalışmaları	18
3.2.2. Makaleler	19

4.H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN METOD _____ 19

BİRİNCİ BÖLÜM _____ 21

1.SİCİLDEKİ BELGELERİN ÖZETLERİ _____ 21

İKİNCİ BÖLÜM _____ 99

2.H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ _____ 99

2.1.İdari Atamalarla İlgili Belgeler _____ 99

2.2.Menzillerle İlgili Belgeler _____ 101

2.3.İktisadi Nitelikli Belgeler _____ 101

2.3.1.Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler _____ 101

2.3.2.Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler _____ 104

2.3.3.Narh _____ 106

2.4.Sosyal Nitelikli Belgeler _____ 106

2.4.1.Alacak, Verecek, Borç, Veraset, Miras, Mal, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler _____ 106

2.4.2.Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hibe, Tereke ve Seyyidlik ile İlgili Belgeler _____ 111

2.4.3.Eşkıyalık _____ 113

2.4.4.Arazi, Suyolu vb. Çeşitli Anlaşmazlıklarla İlgili Belgeler _____ 113

2.4.5.Hırsızlık, Haneye Tecavüz/Kişiye Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla Alakalı Belgeler _____ 114

2.4.6.Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleriyle İlgili Belgeler _____ 114

2.4.7.Gasp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler _____ 115

2.5.Askeri Nitelikli Belgeler	115
2.5.1.Askeri İkmal, Zahire, İaşe vb. Belgeler	115
2.5.2. Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev, Sorumluluklarıyla Alakalı Belgeler	116
2.6.Vakıf Ve Fetvayla Alakalı Belgeler	116
2.7.Diğer Belgeler	117
2.8.Belgelerin Konularına Göre Yüzdelerlik Dağılımı	119
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	120
3.H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	120
3.1.1638-1639 Yıllarında Osmanlı Devleti ve Harput Sancağı	120
3.2.Harput Sancağı ve Sancak İdaresi	123
3.3.Askeri ve İdari Görevliler	124
3.3.1.Mütesellim	124
3.3.2.Alaybeyi	124
3.3.3.Dizdar ve Kale Kethüdası	125
3.3.4.Şehir, Mahalle ve Köy Kethüdası	125
3.3.5.Yeniçeri Serdarı	126
3.3.6.Kadı	127
3.3.7.Subaşı	128
3.3.8.Sicilde Adı Geçen Diğer Görevliler	129
3.4.Sicilde Adı Geçen Nahiye, Köy, Mezra ve Mahalle İsimleri	130
3.4.1.Nahiyeler	130
3.4.2.Köyler	130
3.4.3.Mezralar	132
3.4.4.Mahalleler	132
3.5.Menziller	133
3.6.İktisadi Yapı	135
3.6.1.Vergiler	135
3.6.1.1.Cizye	135

VIII

3.6.1.2.Öşür	136
3.6.1.3.Resm-i Çift	136
3.6.1.4.Resm-i Bennak	136
3.6.1.5.Resmi Mücerred	137
3.6.1.6.Resm-i İспенçe	137
3.6.1.7.Bedel-i Nüzül	137
3.6.2.Mukataa	138
3.6.3.Narh	139
3.6.4.Gayri Menkul Alım-Satımı ve Kira	140
3.6.5.Alacak-Verecek (Borç) Davaları	142
3.6.6.Zeamet ve Tımarlar	142
3.6.7.Esnaf Grupları ve Ticarethaneler	144
3.7.Sosyal Yapı ve Toplumsal İlişkiler	147
3.7.1.Aile	147
3.7.1.1.Vasi Tayini	148
3.7.1.2.Nafaka Tayini	148
3.7.1.3.Hibe (Bağışlama) Akdi	149
3.7.1.4.Veraset	149
3.7.2.Toplumsal Düzenini Bozan Olaylar ve Asayişin Sağlanması	152
3.7.2.1.Eşkivalık ve Gasp Olayları	152
3.7.2.2.Hırsızlık Olayları	153
3.7.2.3.Öldürme, Yaralama ve Hakaret Olayları	154
3.7.2.4.İdarecilerin Yaptıkları Haksızlıklar	155
3.7.2.5.Komşular Arasındaki Anlaşmazlıklar	156
3.8.Dini ve Sosyal Yapılar	157
3.8.1.Vakıflar	157
3.8.2.Medrese, Cami ve Mescidler	157
3.8.3.Sicilde Adı Geçen Aşiret ve Zümre İsimleri	157
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	159
4.METİN TRANSKRİPSİYONU	159
SONUÇ	529

BİBLİYOGRAFYA _____ **531**

ÖZGEÇMİŞ _____ **534**

ÖNSÖZ

Harput, Doğu Anadolu'da kurulmuş en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Burası tarih boyunca birçok kavmin yönetimi altında bulunmuş, Malazgirt Savaşı'ndan sonra da Türk hakimiyetine girmiştir.

Sırasıyla Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safeviler'in idaresi altında bulunan Harput, 1516 yılında Osmanlı yönetimine geçmiştir.

Osmanlı döneminde idari bakımdan önceleri Diyarbakır Eyaleti'ne bağlı olan Harput, 1846 yılında müstakil bir eyalet yapılmış ve bu tarihten sonra da Ma'muratü'l-Aziz Vilayeti kurulana kadar imparatorluk içerisindeki önemini hep muhafaza etmiştir.

Aynı zamanda adli davaların görüldüğü bir kaza merkezi olan Harput'ta muhtelif dönemlerdeki resmi kayıtları içeren ve şer'iyeye sicili denilen defterler tutulmuştur. Bu defterlerden biri de incelememizin temel konusunu oluşturan H.1048-1049 /M.1638-1639 tarihli Harput Şer'iyeye Sicilidir.

H.1048-1049/M.1638-1639 tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme) adlı çalışmamız bir giriş ile dört ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, Osmanlı Devleti'nde kadılık kurumu ve şer'iyeye mahkemeleri ile şer'iyeye sicillerinin önemi hakkında kısaca bilgi verilerek, Harput Şer'iyeye Sicilleri Kataloğu ve Harput Şer'iyeye Sicilleri konusunda yapılan çalışmalara değinildikten sonra, çalışma konumuz olan H.1048-1049/M. 1638-1639 tarihli Harput Şer'iyeye Sicili'nin özellikleri hakkında bilgi verilmiş ve transkripsiyonunda takip edilen metot konusuna değinilmiştir.

Birinci Bölümde incelediğimiz defterde yer alan belgelerin özetleri verilmiştir. İkinci Bölümde ise sicilde yer alan belgelerin konularına göre tasnifi yapılmıştır. Üçüncü Bölümde H.1048-1049/M.1638-1639 tarihli Harput Şer'iyeye Sicilin'de yer alan belgelerden ve diğer bazı kaynaklardan faydalanılarak, Harput'un bu zamandaki idari, sosyal, askeri ve iktisadi durumu hakkında genel değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Dördüncü ve son bölümde ise sicildeki metnin transkripsiyonuna yer verilmiştir.

Harput Şer'iyeye Sicilinin incelenip muhtevasının gün yüzüne çıkarılması, tarihciliğimizin yanısıra Harput ve çevresinin tarihi açısından da büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla, bu tez çalışmasının öncelikle böyle bir amaca hizmet edeceği aşikardır.

Bu mülahazalardan sonra, konunun tespitinden son aşamasına gelinceye kadar her zaman yardım ve desteklerini gördüğüm kıymetli hocam Prof. Dr. Enver ÇAKAR'a şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca, metnin okunması sırasında kıymetli vakitlerini ayırarak bana destek olan Yrd. Doç. Dr. Özcan TATAR'a teşekkür etmeyi de bir borç bilirim.

KISALTMALAR

- b.** : belge
- bkz.** : bakınız
- C.** : Cilt
- çev.** : çeviren
- DİA.** : Türkiye Diyanet Vakfı
- H.** : Hicri
- HŞS** : Harput Şer‘iyye Sicili
- M.** : Miladi
- mad.** : madde
- M.E. B.** : Milli Eğitim Bakanlığı
- SBE.** : Sosyal Bilimler Enstitüsü
- S.** : Sayı
- s.** : sayfa
- S.B.F.D.** : Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi
- snv** : sayfa numarası verilmeyen varak
- T.T.K.** : Türk Tarih Kurumu
- OTAM** :Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
- vb.** : ve benzeri
- Yay.** :Yayınlayan
- yy.** : yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	<i>a, â</i>	ص	<i>s</i>
ب	<i>b-p</i>	ض	<i>z.d</i>
پ	<i>p</i>	ط	<i>t</i>
ت	<i>t</i>	ظ	<i>z</i>
ث	<i>s</i>	ع	<i>‘</i>
ج	<i>c-ç</i>	غ	<i>ğ</i>
چ	<i>ç</i>	ف	<i>f</i>
ح	<i>h</i>	ق	<i>k</i>
خ	<i>h</i>	ك	<i>k</i>
د	<i>d</i>	ل	<i>l</i>
ذ	<i>z</i>	م	<i>m</i>
ر	<i>r</i>	ن	<i>n</i>
ز	<i>z</i>	و	<i>v, u, û, ü, o, ö</i>
ژ	<i>j</i>	ه	<i>h, a, e</i>
س	<i>s</i>	لا	<i>la, lâ</i>
ش	<i>ş</i>	ی	<i>y, ı, i, î</i>
		ء	<i>‘</i>

GİRİŞ

1.OSMANLI DEVLETİN'DE KADILIK KURUMU VE ŞER'İYYE MAHKEMELERİ

Osmanlı Devlet teşkilatı ve hukuk sistemi, esas itibariyle kendisinden önce Anadolu topraklarında varlık gösteren çeşitli devlet ve beyliklerin geleneklerine dayanmaktadır. Osmanlı yargı teşkilatı da bu geleneğin bir devamı olarak şekillenmiştir. Fakat, Osmanlı yargısının kendine özgü hiyerarşisi ve teşkilat yapısı ile diğer devletlerdeki yargı sisteminden farklı özellikleri de vardı.¹ Bu bağlamda, Osmanlı taşrasında yargı sisteminin en önemi temsilcilerinden olan kadının özellikleri ve aşağıda ayrı başlıklar altında incelenecektir.

1.1.Kadının Tanımı ve Yetkileri

Kadı, kelime olarak “hükmeden”, “yerine getiren” manalarına gelmekte olup, Osmanlılar'da şer'î ve hukukî hükümleri tatbik eden ve devlet emirlerini yerine getiren bir fonksiyona sahipti. Dolayısıyla, kadılık hukukî olduğu kadar, idarî bir memuriyet olarak da görülmekteydi. Böylece kadıların görevlerini hukukî, idarî ve beledî olmak üzere, başlıca üç noktada toplamak mümkündür.² Kadılar, Osmanlı yönetim mekanizmasının en önemli unsurlarının başında gelmektedir. Eyalet merkezlerinden sancak ve kazalara kadar bütün yönetim birimlerinde mevcut olan kadılar, taşra idarî birimlerinin başındaki en büyük adlî amir olma özelliğini taşıyordu.³

Kadıların yaptığı görevler arasında en önemlisi, şüphesiz bir hâkim olarak, yargılama görevidir. Kadı bu görevi tayin edildiği bölge hudutları içinde ve vazifeli olduğu sürece yürütmek mecburiyetindeydi.⁴

Kadıların diğer görevlerini başlıklar halinde sıralayacak olursak:⁵

---

¹ Ekrem Tak, *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Gelişimi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009, s. 1.

² Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, T.T.K Yay. 6. baskı, Ankara, 2003, s.124.

³ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.25.

⁴ M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yay. 7. baskı, İstanbul, 2009, s.80.

- 1- Kadılar görev yaptıkları kaza halkı ile merkez arasında önemli bir köprü vazifesi görmekte olup, merkezin en üst idari birimi olan Dîvân-ı Hümâyûn'la sürekli ve doğrudan irtibat halindeydi. Bu sebeple kadılar kaza bölgesinde kanun uygulayıcısı olarak merkezin en önemli temsilcisi oldukları gibi, kaza bölgesindeki halktan ve vuku bulan her türlü olaydan da merkeze karşı sorumluydular.
- 2- Kadılar buldukları vilayet ve sancakların tüm mukataa işlerini kontrol etmelerinin yanısıra her hangi bir vakfa ait han, hamam, dükkân ve sair akarların şer'iyeye mahkemelerinde artırma yoluyla kiraya verilmesi ve bu işlemlerin tutanak halinde sicillere kaydedilmesinden de sorumluydu.
- 3- Kadılar, çarşı pazarda satılan malları, bu mallarda bulunması gereken vasıfları, fiyatları denetleyen, narh koyan ve şehrin alt yapısal tesis ve hizmetlerini kontrol eden, kısacası bugün büyük ölçüde belediyeler tarafından ifa edilen birçok görevi de yerine getiren bir mahalli yönetici gibi çalışmaktaydılar.
- 4- Avarız hanelerinin kayd ve muhafazası ve bu vergilerin toplanması.
- 5- Para rayicine dikkat etmek, rayicden fazlaya sikke mübadelesini önlemek; tedavülde kalp veya kırkık sikke bulundurulmasına mani olmak, suçluları cezalandırmak.
- 6- Ordunun ihtiyaçlarını temin, yol ve konaklama tesislerini önceden kontrol ve bilhassa toplanan vergileri orduya acilen yetiştirmek.
- 7- Vakıf mütevellisi ve cabilerin kontrolü, atamaları veya azli için arz yetkisi ile imaretlerin ve talebe-i ulümün iaşesini denetlemek.
- 8- Vakıfların kurulması, senetlerin tanzimi, köle azadı, vesiyetnamelerin tanzimi, terekenin taksimi, alım satım, kira, vekalet, rehin, nikah akitleri, boşanmaların tescili gibi her türlü hukuki işlemler.
- 9- Suistimali görülen sancakbeyi, kadı veyahut başka bir devlet görevlisi hakkında yapılan tahkikata memur edilmek.

---

⁵ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", *Amme İdaresi Dergisi*, IX/1. 1976, s.97-104.; Münir Atalar, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam ilimleri Enstitüsü Dergisi S,4*, İstanbul, 1980, s.310-311.; M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s.82-83.; Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.26.

1.2.Kadılıkta Aranılan Şartlar

Kadılar, Osmanlı adliye teşkilatının temel taşlarıdır. Osmanlı ülkesindeki hak ve adalet esasları, kadınların ehliyeti ve sahip oldukları sıfatlarla doğru orantılı olarak yerleşmiş ve uygulanmıştır. Bu sebeple kadı olacak kimsede bazı vasıflar ve şartların bulunması, hem İslam hukukçuları hem de Osmanlı uygulayıcıları tarafından istenmiştir. Bu vasıf ve şartları şöyle özetleyebiliriz.⁶

- 1- Tam ehliyetli olması yani eski tabirle bâliğ-akıl ve hür olması.
- 2- Müslüman olması.
- 3- Hanefi Mezhebi'nin dışındaki İslam hukukçuları kadınların günahkâr olmamasını, içtihat melekesine sahip olmasını ve erkek olmasını şart koştukları halde, Hanefi hukukçular ve Osmanlı hukukçuları günah işleyen bir şahsın da Müslüman olmak şartıyla kadı olabileceğini; kadılık görevini ifa için içtihat melekesine sahip olma şartının bulunmadığını, had ve kısas cezalarıyla alakalı davalar dışında kadınların da hâkimlik yapabileceklerini kabul etmişlerdir.
- 4- Kadı yerli yerinde hüküm verebilen, anlayışlı, kuvvetli, dürüst, güvenilir, şahsiyet sahibi ve sağlam iradeli olmalıdır.
- 5- Hukuki meselelere ve yargılama usulüne vâkıf olmalı ve kendine gelecek davaları mevcut hükümlere uygun olarak çözümleyecek iktidara sahip olmalıdır.

Kadıllarda ilk İslami devirlerde aranılan nitelikler başında çok iyi bir şer'î hukuk bilgisine sahip olması gerekiyordu. Fakat zamanla bu niteliklere sahip kişilerin az olmasından dolayı, makbul bir hukuk bilgisine sahip olması da yeterli görülmüştür. Bundan dolayı hukukî bilgi kadıllarda aranılan şartlar arasında ikinci derecede önemli duruma gelmiştir.⁷

⁶ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1988, s.70.

⁷ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadısı", *A.S.B.F.D.*, c.XXX, S.1-4, Ankara 1977, s.118.

1.3.Derece ve Tayinleri

Osmanlı Devleti'nde kadılar medreselerde yetiştirilirdi. Medreseyi bitiren yani icazet alanlar icazet alış sırasına göre Matlab Defteri denilen defterlere yazılırlardı ve bunlara Mülâzım denirdi. Mülâzımlar eğer yargı mesleğini seçerlerse en küçük idari birimden başlamak üzere kadı olarak atanırlardı. Sonra belli şartlarla kadılık derecelerini de kademe kademe yükselerek kazaskerlik ve hatta şeyhülislamlığa kadar çıkabilirdi. Ancak Osmanlı Devleti'nde kadılık, mansıp ve pâyeye olmak üzere, iki kısımdı. Bir makam bilfiil işgal olunur ve orada vazife görülürse mansıp, bilfiil işgal olunmaz da sadece bir rütbe derecesi olarak ismen kullanılırsa buna da pâyeye adı verilirdi. Bu sebeple kadılıkların derecelerini ve rütbelerini belirlerken pâyeye ve mansıp olduğuna dikkat etmek gerekir.⁸

Kadılar dereceleri itibariyle öncelikle iki büyük gruba ayrılır; bunlar Mevleviyet denilen büyük kadılıklar ile kaza kadılıklarıdır.

Kaza kadılıkları Rumeli, Anadolu ve Mısır'daki kazaların kadılıkları olmak üzere üç sınıfa ayrılırdı. Rumeli Kadılıkları; Çınad, Eğri, İnebaht, Salise, Saniye, Karibi-âla ve en son yüksek derece olan Sitte-i Rumeli'ye kadar çıkar ve orada emekli olurdu. Anadolu kadılıkları; İbtidadan başlayarak tâsia, sâmine, sâbia, sâdise, hâmise, râbia, sâlise, sâniye, Musul ve Sitte-i Mısır derecelerine kadar çıkardı. Mısır Kadılıkları da; sâdise, hâmise, râbia, sâlise, Musul ve Sitte-i Mısır olmak üzere altı derecedeydi. Kaza kadılarının görev süresi ise iki sene olup sonradan yirmi aya indirilmiştir.⁹

Gerek bazı vilayetlerin, gerekse büyük ve mühim eyaletlerin kadılıkları mevleviyet suretiyle tevcih edilirdi. Mevleviyetler iki çeşit olup, bunlar üç yüz akçelik mevleviyet ile beş yüz akçelik mevleviyetlerdi. Sancaklarla bazı eyaletlerin kadılıkları üç yüz akçelik mevleviyetlerdi. Beş yüz akçelik mevleviyetler ise hükümetçe ehemmiyet verilen mühim eyaletlerin kadılıklarıydı. Mevleviyetlerin müddeti bir sene olup, bunların tayinleri XVI. asır ortalarına kadar kazaskerlerin sadr-ı âzama inhalarıyla

⁸ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.70.

⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara, 1988, s. 91, 93- 94.

olurken, bu müddetten itibaren şeyhülislâmların sadrazam vasıtasıyla yaptıkları inha üzerine yapılmıştır.¹⁰

Mevleviyetlerin kendi aralarındaki derecelerini, zamanla meydana gelen bazı değişikliklere kısaca açıklayacak olursak:

- Rumeli Kazaskerliği; en yüksek mevleviyet derecesidir ve pâyesi vardır.
- Anadolu Kazaskerliği: pâyesi vardır.
- İstanbul Kadılığı: Mevâlinin en yüksek derecesidir, pâyesi vardır.
- Haremeyn Mevleviyeti: Mekke ve Medine kadılığı demektir. Bazen Haremeyn pâyesi verilirdi.
- Bilâd-ı Hamse Mevleviyeti: Pâyeleri vardır
- Mahraç Mevleviyeti: İstanbul kadısı hesaba katılmazsa üçüncü derece mevleviyettir. Pâyeleri vardır.
- Devriye Mevleviyeti: Bunlar mahreç pâyeleri alabilirlerdi.
- Pâye-i Mücerrede Sahipleri: Bunlar iki tane olup, biri İzmir pâye-i mücerredi ikincisi de Edirne pâye-i mücerred idi.¹¹

Kadıların tayinlerine baktığımızda XIV. asırdan XVI. asrın ortalarına kadar bütün kadıların tayin yetkisi Rumeli ve Anadolu kazaskerlerine ait olduğu görülüyor. XVI. asrın ikinci yarısından sonra ise mevâli denilen büyük kadıların tayin yetkisi şeyhülislâmlara verildi; diğer kadıların tayin yetkisi ise yine kazaskerlere bırakıldı. 17 Recep 127/1855 tarihli Nüvvâb Hakkında Nizamnâme ile kadıların tayin edilecekleri yerler derecelerine göre beş sınıfa ayrılırdı. Birinci sınıf sayılan büyük mevleviyet kadıları ile kibâr-ı müderrisin olanlar vilâyetlere ve bunlara denk belde kadılıklarına; ikinci sınıf sayılan devriye mevâlileri ve müderrisler ile eşrefül-kuzât olan kazâ kadıları kaymakamlık bulunan kazalara; üçüncü sınıf denilen önceden kadılık yapmamış mevâli, müderris ve eşrefül-kuzat olduğunu imtihanla ispat eden kadılar kaymakamlık

¹⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, s. 95-96.

¹¹ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.70.

bulunmayan büyük kazalar ve kaymakamlık bulunup da uzak olan kazalara; dördüncü sınıf denilen ve bir öncekilere ehliyetçe yakın olanlar daha aşağı kazalara ve beşinci sınıf kabul edilen yeni mesleğe başlamış bulunanlar da geriye kalan kazalara tayin edilmek üzere karar alınmıştır. Osmanlı'nın son zamanlarında ise kazaskerlerin kadı tayin etme yetkisi ellerinden alınmış ve kadılar şeyhülislamın arzı ve padişahın irâde-i saniyesiyle tayin edilmeye başlanmıştır.¹² Bunlarla beraber zaman zaman kadılık tayininde usulsüzlükler baş göstermiş ve kadılıkların parayla satıldığı iddiaları yayılmıştır. Ayrıca kadıların, devletin uzun savaşlar dolayısıyla eyaletlerle fazla ilgilenmemesi yüzünden halka zulmettikleri ve usulsüz para talep ettikleri görülmüş, bu sebeplerden dolayı kadılık tayinlerinde kanun ve nizâmlar çıkarılmıştır.¹³

1.4.Kadıların Uyması Gereken Temel Esaslar

Kadıların uyması gereken bazı temel esasları kısaca şöyle sıralıyabiliriz:

- 1- Kadı yargılama meclisinde mahkemenin vakarını zedeleyecek fiil ve hareketlerden kaçınmalıdır.
- 2- Kadı taraflardan hediye kabul etmemeli ve davetlerine gitmemelidir.
- 3- Kadı taraflar arasında din, dil, ırk, renk farkı gözetmeksizin adaletle karar vermelidir.
- 4- Kadı icra makamının başı olan sultanın vekilidir. Bu sebeple müvekkilinin kamu yararı amacıyla koyduğu kayıt ve sınırlamalara riâyet edecektir. Vazife ve selâhiyet sınırlamaları bunun en önemlileridir.
- 5- Kadı lehine şahitlikleri câiz olmayan hısımları lehinde karar veremez. Yani usulû, fûrûu, karısı, dava konusu malda ortağı, hizmetlisi ve maişetini temin ettiği şahıslar lehinde karar veremez.
- 6- Kadı, davaları görürken kronolojik olarak sıraya riâyet etmelidir. Ancak sonradan gelen bir davanın acilen çözümlenmesinde kamu maslahatı görülürse, onu takdim edebilir.

¹² Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.69.

¹³ Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı*, s.171.

- 7- Kadı ihtiyaç duyarsa ehliyetli şahıslardan mütâala ve fetvâ isteyebilir.
- 8- Kadı üzüntülü, kederli, aşırı sevinçli, aç, susuz, aşırı tok ve sıhhatli düşünmeye mani olacak benzeri hallerdeyken zihni karışık olarak karar vermeye kalkışmamalıdır. Ayrıca yargılama için zaruri olan gerekli incelemeleri yapmakla beraber davayı sürüncemede bırakmamalıdır.¹⁴

1.5.Yargılama Şekli

Kadı taraflar arasında yapacağı yargılamayı açıkça icra eder. Herkes yargılamayı dinleyebilir. Ancak karardan önce ne şekilde karar vereceğini açıklayamaz. Yargılama esnasında önce davacının iddiasını takrir ettirir. Eğer daha önce davacının iddiası yazılı olarak tespit edilmişse okuyarak beyanını ona tasdik ettirir. Sonra davalıyı sorgulamaya çeker. Onun itirazı varsa defî ve karşı davalarını dinler. Davalı davacının iddiasını ikrar ederse, hâkim onun ikrarı ile ilzâm eder; inkâr ederse hâkim davacıdan delil (beyyine) ister. Davacı, delille davasını ispat ettiği takdirde hâkim davacının şahitlerini gizli ve açık tezkiye ettikten ve şahadetleri makbul uygun şahitler oldukları ortaya çıktıktan sonra davalı aleyhine karar verir. Davacı delillerle davasını ispat edemezse davalıya yemin teklif ettirilebilir. Davalı yemin ederse veya davacı yemin teklifi talebinde bulunursa, hâkim davacıyı davalıyla olan nizândan men eder. Davalı yeminden kaçınırsa, hâkim yeminden kaçınmasından dolayı aleyhinde karar verir. Bütün bunlardan sonra hâkim verilen kararı veya tutulan zabtı tanzim eder ve taraflara verir. Hüküm sebep ve şartları tamamsa hâkimin kararı ertelemesi câiz değildir.¹⁵

Kadılar, kararlarında hiç kimseye danışmak zorunda olmadıkları gibi yanlış icthad ve kararlarından dolayı da hiçbir suretle eleştirilemezler, ancak vicdanen sorumlu olurlardı. Tereddüt ettikleri bazı şer'î konular üzerine kendilerini vicdanen sorumluluktan kurtarmak amacıyla fetva isteyebilirlerdi. Fakat aldıkları fetvâ eğer kendi içtihatlarına uygun değilse kanaatlerini diledikleri gibi açıklamaktan çekinmezlerdi.¹⁶

¹⁴ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.70-71.

¹⁵ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.71.

¹⁶ Münir Atalar, "Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", s.309.

1.6. Şer‘iyye Mahkemeleri

Kadının davaları dinleyip karara bağladığı yere meclis-i şer‘iyye (şer‘iyye mahkemeleri) denilmekteydi.¹⁷ Bu mahkemelerin camilerde ve kadının hususi evi veya evinin yanında olduğu yaygın bir kanı olmakla birlikte, doğrudan mahkeme binası olarak kullanılan kamu binaları ve medreseler ile mahkeme için kiralanmış farklı mekânlar da bulunmaktaydı.¹⁸ II. Mahmud döneminde ise şer‘iyye mahkemesi ve kadılar hususunda önemli değişikliklere gidilmiştir. Bu dönemde ilkez resmi bir mahkeme binasında yargı görevi ifa edilmeye başlanmıştır.

Osmanlı Devleti’nin başlangıcından Tanzimat dönemine kadar uzun yıllar her türlü hukuki anlaşmazlıkların çözüldüğü şer‘iyye mahkemelerinin teşkilat ve fonksiyonlarına Tanzimat ve sonrası yapılan hukuki düzenlemelerle bazı sınırlamalar getirilmiştir ve Osmanlı Devleti’nin yıkılmasıyla birlikte 8 Nisan 1924 tarihinde çıkarılan bir kanunla da ortadan kaldırılmıştır.¹⁹

2.ŞER‘İYYE SİCİLLERİNİN TANIMI, BELGE ÇEŞİTLERİ VE TARİHİ KAYNAK OLARAK ÖNEMİ

2.1.Şer‘iyye Sicillerinin Tanımı

İnsanlarla ilgili bütün hukukî olayları kadıların verdikleri kararları ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden ve resmi statü taşıyan her türlü kayıtların toplanmış olduğu defterlere yaygın adıyla şer‘iyye sicili (sicillât-ı şer‘iyye), kadı defterleri, mahkeme defterleri, defatir-i şer‘iyye ve zabıt defterleri denildiği gibi, kısaca “defter” de denilmekteydi. Şer‘iyye defterleri belli bir usule göre uzun boylu, dar ve enli olabilirdi.²⁰

Mahalli konulara ilişkin olarak kadıların veya naiplerin verdikleri kararlar sicilin bir tarafına, merkezden gelen resmi yazılar da sicilin diğer tarafına yazılırdı. Mahalli konuların yazıldığı bölümde (evlenme, boşanma, alacak-verecek, alım-satım, nafaka, vakıf, hibe, cürüm-cinayet, şahitlik ve benzeri davalar yer alırdı.) Fıkıh ilminin başlıca konularını oluşturan şer‘i işlemlere ait resmi kayıtlara sicill-i mahfûz, merkezden gelen

¹⁷ Ahmet Akın, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999, s.122.

¹⁸ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.36.

¹⁹ Ahmet Akgündüz, *Şer‘iye Sicilleri*, C.1, s.77-78.

²⁰ Ahmet Akgündüz, *Şer‘iye Sicilleri*, C.1, s.17.

ferman, berat, divan tezkeresi, mektup, buyruldu vb. gibi resmi mahiyetteki emir ve yazı kopyalarının yer aldığı diğer kısmına da sicill-i mahfûz defterlû denirdi.²¹

2.2.Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri

2.2.1.Hüccetler

Arapça bir kelime olan hüccetin sözlük manası delil, bürhan, kavil veya fiilin sübutuna vesile olan nesne demektir.²² Ahmet Akgündüz hücceti tanımlarken kadının kararını ihtiva etmeyen, taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarı tasdikini havi bulunan ve üst tarafında bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belge olarak ifade etmektedir.²³ Ancak, İsmail Hakkı Uzunçarşılı hüccetlerde kadının kararının (hükümünün) mevcut olduğunu ifade etmektedir.²⁴

Ekrem Tak da hazırlamış olduğu doktora tezinde, hüccetin kadının kararını ihtiva edip etmemesi doğrultusunda tanımlanamayacağını ve hüccetin hüküm ihtiva etsin etmesin kadı tarafından düzenlenmiş ve şahitler tarafından tasdik edilmiş belge olarak ifade edilmesini gerektiğini belirtmektedir.²⁵

Şer'iyeye sicillerindeki belgelerin çoğu hüccettir. Bunlar konularına göre çok çeşitlilik göstermekle birlikte, ana konuları ve bazı önemli hüccetler şunlardır:

Evlenme akdi, küçüğün anası, babası veya kadı tarafından velayetten evlendirilmesi, karının vekil tarafından evlenme akdinin icrası, evlenme akdinin sübutu, boşanma (talak hüccetleri) boşama (talak-ı bâin), karı kocanın şiddetli geçimsizlik sebebiyle karşılıklı rıza ile ayrılmaları (mu'hâlâa hüccetleri), evlenmenin feshi, mehir, nafaka, kadının vasi tayini, köle azadı (itâk, tedbir, mükâtebe), izin ve yetki verilmesi, satın akdi, ferağ, geri alım ve satım (bey' -i vefâ), şüf'a, bağışlama, emanet, rehin, zabt, ikrar, havale, şahadet, kefalet, şirket, vekâlet, kısas, diyet, sulh, ibra ve iflas, kethüda, subaşı ve benzeri görevlilerin tayini.

²¹ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.17.

²² M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB., C.I, İstanbul. 1993, s. 865.

²³ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.1, s.21.

²⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, s.108.

²⁵ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.105-107.

Ayrıca vakfiyele ilgili hüccet çeşitleri de olup, bunlar üslupları ve muhtevaları itibarıyla diğer hüccetlerden ayrılırlar.²⁶

Hüccetlerin başında genellikle şu ifadeler bulunur:

Hüccetin düzenlendiği mahkemenin bulunduğu şehrin adıyla başlar ve şehrin adı “mahrûse”, ” mahmiye” veya “medine” kelimelerinden herhangi biriyle tasvir edilir. Ayrıca keşif ve muayene hüccetlerinde olduğu gibi, “ zikri âti hususu mahallinde muâyene ve tahrir için.....” veya “ hususu âti’l-beyânın mahallinde keşf ve tahrîri iltimas olunmağın.....”, “budur ki....”, “oldur ki....”, “Sebeb-i tahrir-i kitab oldur ki.....”, “Sebeb-i tahrir-i hurûf oldur ki.....” gibi giriş cümleleri de kullanılır.²⁷ Hüccetlerin sonunda yazıldığı tarih, gün, ay ve yıl olarak belirtilir. Hüccetin en sonunda ise “Şuhûdü’l-hâl” veya “ şuhûd-ı muhzır” başlıklarından biriyle, hukukî duruma şahit olanların isimleri ve unvanları kaydedilir.²⁸

2.2.2.Mürasele

Mürasele, Arapça mektuplaşma ve haberleşme anlamına gelmektedir.²⁹ Kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben kaleme aldığı yazılı belgelere mürasele denilmektedir. Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiplere ve onlar tarafından nahiye naiplerine tayinleriyle, yetkilerini açıklayan resmi yazılardır. Müraseleler sanığın mahkemeye celbi isteğiyle ilgili olabileceği gibi, değişik müraseler olabilir.³⁰

2.2.3.Maruzlar

Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukukî bir durumun tespiti açısından yazılı delil olarak kabul edilmeyen ve sadece kadının icra makamlarına idari bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamlarına yahut kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine maruz denir. Kısaca astın üste yazdığı bir isteği veya bir durumu kapsayan yazılı belge ve kayıtlardır. Buna ma'rûz dendiği gibi, arıza veya arz da denir ve genellikle çoğulu olan ma'rûzat

²⁶ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.26-27.

²⁷ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.21-22.

²⁸ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.26-27.

²⁹ M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.621.

³⁰ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, C.1, s.38.

kullanılır.³¹ Ayrıca mahkemelere yapılan şikâyetler hâkimin talimatıyla yetkililer tarafından yapılan keşif ve tahkikat raporları ve naiplerin yürüttükleri soruşturma ve hâkimlerin üstlerine sundukları çeşitli vergi ve idari meseleler üzerine düzenlenen belgelerdir.³²

2.2.4.İlam

İlam, sözcük anlamı olarak bildirmek, bildirilmek demektir.³³ Kadının her hangi bir mesele hakkında yaptığı tahkikatın kendi mührü ve imzası altında merciine veya vaki suale cevaben arz eylemesine ilam denir.³⁴

Ekrem Tak, ilamın arz ve maruz türü belgelerin zamanla değişerek yeni bir hukukî işlev icra etmesi ve diplomatik bakımdan değişmesinin neticesinde 18. yüzyılda ortaya çıktığını ve hüküm ihtiva edip etmemesi bakımından da tanımlanamayacağını ifade etmektedir. Ayrıca ilamların hüccetlerden farklılığını belirten önemli özellik olarak da şuhûdü'l-hâl gösterilmekte ve ilamlarda bulunmadığını belirtmektedir.³⁵ Yine Ekrem Tak, 18. yüzyılda ilamın ortaya çıkışını yargıdaki reformlara bağlamaktadır. 1737- 1738 tarihlerine kadar yargı bağımsızlığına sahip olan kadılar, bu tarihten sonra yapılan reformlarla merkezi yönetimin kontrolüne girmiştir. Bundan dolayı, kadı kararları da merkezi yönetimin denetimine açılmıştır. İlam da bu gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.³⁶

2.2.5.Emir ve Fermanlar

Emir ve fermanları iki ana grupta toplayabiliriz. Birincisi, padişahın kendisine İslam hukuku tarafından tanınan içi boş yasama yetkisine dayanarak veya icra kuvvetinin başı olarak kaleme aldığı ve şer'iyeye sicillerinde " evâmir ve ferâmîn " diye zikredilen hükümlerdir. Bu kayıtlar için ayrı defter tutulur veya diğer kayıtlardan ayırmak için ya ters yazılır ya da sicillerin başına veya ortasına evâmir ve ferâmîn olduğu yazılırdı. İkincisi ise, yine padişahın sâdir olan ancak birinci gruptaki gibi

³¹ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.1, s.37.

³² Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.139.

³³ M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.52.

³⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, s.108.

³⁵ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.148-149.

³⁶ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.148-151.

umûmî değil, husûsî şahısları ilgilendiren ve vazife tevcihi, tımar tefvizi, ticaret beratı ve benzeri konulara ilişkin olarak kaleme alınan ferman, berat ve nişanlardır.³⁷

2.2.6.Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerden Gelen Buyrulduklar

Buyruldu, sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet görevlilerinin yazılı emirlerine denir.³⁸ Kadılara gönderilen buyrulduklar kadı tarafından sicile kayıt edilmekteydi. Sicillere kayıt edilen buyrulduklar kayıt ve gönderiş şekline göre ikiye ayrılabilir. Bunlardan birincisi idari, mali vb. konularda üst makamlardan re'sen gönderilenler ile çeşitli görevliler ve reayanın divana iletmiş oldukları arzuhaller üzerine yazılan buyrulduklardı.³⁹

2.2.7.Tezkere ve Temessük

Tezkere, Arapça “zıkr” kökünden gelmekte olup, kelime manası “tezekküre vesile olan şey” demektir. Diplomatik olarak ise, aynı beldedeki resmi daireler veya şahıslar arasındaki haberleşmeleri sağlayan belgeler için kullanılır.⁴⁰ Osmanlı diplomatikasında, daha ziyade üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arasında yazılan ve resmî bir konuyu ihtiva eden belgelere tezkire denmektedir. Şer‘iyye sicillerinde yer alan tezkereler, başta sadrazam olmak üzere yüksek devlet memurlarının özel kalem müdürü demek olan tezkireciler tarafından kaleme alınmaktaydı. Örneğin Anadolu Defterdarlığı’na bağlı maliye kalemlerinden olup Anadolu Eyaleti’ndeki mali hükümleri kaleme alan makama Tezkire-i Ahkâm-ı Anadolu; Rumeli’ye âit işleri kaleme alan makama ise Tezkire-i Ahkâm-ı Rumeli idi. Haremeyn Muhâsebeciliği veya Evkâf Muhâsebeciliği de evkâfa âit mâlî konularda tezkire verirdi. Bu makamlar, kendilerine berât ile bir cihet tahsis edilen şahısların eline, söz konusu berâta dayanarak tezkire verirlerdi. Bu tezkirelerin bir sûreti de şer‘iyye sicillerine, müstenid olan berâtıyla kaydedilirdi. Zirâ bu emirleri icrâ edecek olan makam, ilgili mahallin kadıları olup, uygulaması için sicile kaydı şarttı.⁴¹

Tezkerelerin tespitinde, belge içinde “işbu tezkere...” şeklinde geçen tabir bizim için ölçüt olmalıdır. En azından bir ön tespit ve teşhis için bu tabiri bulmamız ve

³⁷ Ahmet Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, C.1, s.39.

³⁸ Ahmet Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, C.1, s.44.

³⁹ Ekrem Tak, *XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.247.

⁴⁰ Mübahat S.Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul, 1988, s.245.

⁴¹ Ahmet Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, C.1, s.46.

akabinde belgeyi dikkatlice okuyup doğru bir şekilde belgeyi tespit edip adlandırmamız ve özetlememiz lazımdır.

Temessük arapça “mesek” kökünden gelmektedir ve lügatte “tutunma”, “yapışma”, “sarılma” anlamını ifade etmektedir. Diplomatik bakımdan ise temessük, bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senettir.⁴² Şer‘iyye sicillerinde temessükün manası ise şudur: mîrî arazide ve gayr-ı sahîh vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam veya şahıslar tarafından verilen belge demektir. Yani temessük, tasarruf vesikası demek olur ki, sonraları tapu tabiri bunun yerine geçmiştir.⁴³

2.3.Tarihi Kaynak Olarak Önemi

Osmanlı Devleti’nde olduğu gibi, Abbasiler, Selçuklular ve İlhanlılarda da şer‘iyye sicilleri vardı. Ancak bunların büyük çoğunluğu zamanımıza intikal etmemiş, kayıp veya tahrip olmuşlardır. Osmanlı Devleti’nde ise bu defterlerin büyük bir kısmı korunarak zamanımıza kadar gelmiştir.⁴⁴

Şer‘iyye sicillerinin önemini şöyle sıralayabiliriz:⁴⁵

- 1- Şer‘iyye sicilleri, sosyal, yönetsel, ekonomik, iktisadi, ticari, zirai, beledî, askeri ve siyasal bakımdan tarihimizin bilinmeyen yönlerini ve geçmiş devirlerde bağlı bulunduğumuz yaşama koşullarını doğru olarak aydınlatmak ve belgelendirmek olanaklarını veren değerli hazinelerdir.
- 2- Şer‘iyye Sicilleri çeşitli ferman, berat, mektup, divan tezkireleri vb. resmi kayıtların suretlerini ihtiva ettiklerinden, eski nizamların iç yüzlerini ortaya koyan en müspet belgelerdir.
- 3- Şer‘iyye sicillerinde birçok devlet adamları, müderris, âlim, şair, sanatkâr, mimar adları geçer. Her ne kadar bu kalburüstü kimselerin biyografisine dair bu kaynaklarda geniş açıklamalar bulunmuyorsa da, bunların özgeçmişlerini

⁴² Mübahat S.Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s.281.

⁴³ Ahmet Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, C.1, s.48.

⁴⁴ İbrahim Yılmazçelik, *Diyarbakır Şer‘iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Diyarbakır Tanıtma Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Yay., Ankara, 2001, s.7.

⁴⁵ Münir Atalar, “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, s.312-313.; Ahmet Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri*, C.1, s.13-15.; İbrahim Yılmazçelik, *Diyarbakır Şer‘iyye Sicilleri*, s.10.

yazmak veya yazılmış bulunan kimi tanınmışlar hakkındaki bilgilerin doğruluk derecesini kontrol etmek hususunda bu kayıtlar bize en sağlam ipuçları verebilir.

- 4- Şer'iyeye sicilleri mimari tarihimiz açısından da büyük bir önem arz etmektedir. Zira, ayakta olsun olmasın eski sanat abidelerinin varlığını ortaya koyar. Hatta bu kayıtlarda kitablesiz abidelerimizin yapılış ve tamir tarihlerini de bazen saptamamıza yardımcı olur.
- 5- Son zamanlarda ortaya çıkan şehir tarihleri ve yurdun çeşitli bölgelerdeki mahalli hayata ait ilmi araştırmaların birinci derecede kaynağı olan şer'iyeye sicillerinde geçen kişi adları, kasaba, köy, mahalle ve semt, adları büyük bir yekûn teşkil etmektedir. Bunlardan kadın ve erkek adlarıyla unvan ve lakaplar dil bakımından incelenmeye değer konulardır. Eskiden oturlan veya oturulmayan yerler, köy, kasaba, mahalle, semt, mezra ve özellikle aşiret ve cemaat adlarını ihtiva eden kayıtlarla geçmişi bütün canlılıklarıyla yeniden yaşatan şer'iyeye sicilleri şehir tarihimiz bakımından oldukça önemlidir.
- 6- Tımarların kimlere ve ne suretle tevcih edildiklerine dair beratlarla, bu tımarların kadılar huzurunda ve artırma yoluyla mültezimlere verilmelerine veya sipahileri marifetleriyle tapuya bağlamalarına, vakıflara ait emlak ve akarların da aynı şekilde kiraya verilmelerine dair rastlanan kayıtlar, Osmanlı Devleti'nin iç teşkilatını ortaya koyduğu için oldukça önemlidir.
- 7- Harp tarihiz bakımında önemli bilgileri ihtiva ettiğinden dolayı son derece önemlidir.
- 8- Bu defterlerdeki narh kayıtları, esnaf teftişine ait kısa ama çok açık zabıtlar, o zamanki belediye kaide ve nizamlarını açıkça ortaya koyması bakımından yani iktisadi tarih açısından önem taşır.
- 9- Şahıs hukuku ile ilgi kararlardan, Osmanlı hukukunda gerçek ve tüzel kişilerin bilindiğini ve ehliyet, gaiplik, şahsi haklar ve benzeri konulara dair şer'iyeye hükümlerinin aynen uygulandığını anlamaktayız. Ameliyat olan

şahsın, ameliyat yapacak doktora şahsiyet haklarından olan kişinin vücut bütünlüğü üzerine sahip olduğu hakka riayet edecek ameliyata icazet verdiği ve bu icazetin mahkemece zabta geçirildiğini görüyoruz.

- 10- Şer'iyeye sicilleri evlenme, mehir, nişanlanma, boşanma, karı- koca arasında mal ayrılığı ve karı- kocanın çocuklar üzerinde hak ve vazifelerini vb. gibi konularda da önemli bilgileri ihtiva etmektedir.
- 11- Şer'iyeye sicillerinde tereke taksimi ve vasiyetle ilgili kayıtlar, muhtelif devirlerdeki Türk ailelerinin refah seviyelerini, kullandıkları eşyaları ve fertlerin sahip olduğu mal varlıklarını da öğrenmek mümkündür.
- 12- Şer'iyeye sicillerinde aile, şahıs, miras, eşya, borç, ticaret, ceza, uslu, icra ve iflas hukuklarıyla ilgili önemli bilgiler mevcuttur. Şer'iyeye sicilleri incelenmeden Osmanlı hukuku hakkında yapılan her araştırma eksik kalır. Bu yüzden siciller Hukuk Tarihi açısından oldukça önemlidir.
- 13- Kadı defterlerinde geçen Türkçe terimlerle imla özellikleri, anlatım ve üslup şekilleri, tereke zabıtlarında ve rayic listelerinde görülen eşya ve yiyecek maddelerinin isimleri dil ve folklor yönlerinden ayrı ayrı inceleme konularıdır.

Kısacası şer'iyeye sicilleri maddi ve manevi kültürümüz için oldukça büyük önem arz ettikleri için bu tarihi kaynakların değerlerini rakamlarla sınırlandırmak da mümkün değildir.

3.HARPUT ŞER'İYYE SİCİLLERİ KATALOĞU VE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Şer'iyeye Sicilleri XV. asrın ilk yarısından başlayarak XX. asrın ilk çeyreğine kadarki uzun bir zaman dilimini ihtiva ettiklerinden dolayı kaynaklar arasında önemli yere sahiptirler. Şer'iyeye Sicilleri için müstakil ilk arşiv II. Abdülhamid zamanında 1894 tarihinde kurulmuştur. Ancak bu arşiv sadece İstanbul ve çevresindeki mahkemelere ait sicilleri bünyesinde barındırmaktaydı.⁴⁶ Bunların dışında kalan diğer bölgelerdeki mahkeme kayıtları ise çeşitli müze ve kütüphanelerde muhafaza altına alınmıştır. Bu bağlamda, Harput Şer'iyeye Sicilleri de Diyarbakır Müzesi'nde

⁴⁶ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.1, s.83.

bulunuyordu. Fakat 1990 yılından itibaren Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki müze, kütüphane vb. yerlerde bulunan bütün siciller ve bu arada Harput Şer'iyeye Sicilleri Ankara'daki Milli Kütüphane'de toplanarak koruma altına alınmıştır.⁴⁷

Yapılan tasnif çalışmalarında en eski Harput Şer'iyeye Sicilinin M.1624-1626 (H. 1034-1035) tarihli, olduğu en yeni tarihli sicilin ise M.1897-1913 (H.1315-1331) tarihli olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.Harpur Şer'iyeye Sicilleri Kataloğu

Harpur Şer'iyeye Sicilleri Diyarbakır Müzesin'de iken, bu defterlere dair çeşitli araştırmacılar tarafından katalog çalışmaları yapılmıştır.⁴⁸ Biz de bu çalışmalardan faydalarak Harpur Şer'iyeye Sicili kataloğunu aşağıdaki tabloda vermeye çalıştık:

Envanter No:	Hicri Tarih	Miladi Tarih
181	1040-1042	1630/1631 - 1632/1633
218	1249-1256	1833-1840
278	1076-1077	1665/1666 - 1666/1667
324	1064-1090	1653/1654 - 1679/1680
331	1094-1096	1682/1683 - 1684/1685
350	1073	1662-1663
362	1082-1083	1671-1673
368	1074-1075	1663-1664
379	1283-1288	1866/1867 - 1871/1872
380	1299-1307	1881/1882 - 1889/1890
381	1283-1284	1866-1868
382	1072-1073	1661/1662 - 1662/1663
383	1034-1035	1624/1625 - 1625/1626
384	1047-1066	1637/1638 - 1655/1656
385	1064-1066	1653/1654 - 1655/1656
386	1042-1043	1632/1633 - 1633/1634

⁴⁷ Mehmet Beşirli "385 Numaralı Harpur Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Sayı 10, Ankara 1999, s.9

⁴⁸ Ahmet Halaçoğlu, "Şer'iyeye Sicillrinin Önemi ve 381 Numaralı Harpur Şer'iyeye Sicili (H.1283-84, M.1866-68)'nin Tanıtımı", *Fırat Üniversitesi Dergisi C.1, S.1, Elazığ, 1987, s.34-35.*; Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri, C.1, s.189.*

387	1310-1327	1892/1893 - 1909/1910
388	1122-1124	1710/1711 - 1712/1713
389	1279-1280	1862/1863 - 1863/1864
390	1280-1281	1863/1864 - 1864/1865
391	1103-1133	1691-1720
392	1260-1264	1844-1848
393	1253-1256	1837/1838 - 1840/1841
394	1315-1331	1897/1898 - 1912/1913
395	1315-1318	1897/1898 - 1900/1901
396	1136-1138	1723/1724 - 1725/1726
397	1076-1077	1665/1666 - 1666/1667
398	1230-1255	1814/1815 - 1839

Yukarıda tablo halinde verdiğimiz sicil defterlerine ek olarak Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde de altı adet Harput Şer'iyeye Sicili dahi tesbit edilmiştir. Bunların birer suretleri Prof. Dr. Mustafa Öztürk tarafından alınarak Fırat Üniversitesi Tarih Bölümü Kütüphanesi'ne kazandırılmıştır. Bu defterler ise şunlardır:

1. **38244-I.** Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili
2. **38244-II.** Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili
3. **38244-III.** Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili
4. **38244-IV.** Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili
5. **38244-V.** Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili
6. **38244-IV.** Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili

3.2.Harpur Şer'iyeye Sicilleri Konusunda Yapılan Çalışmalar

Geçmişte çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan katalog çalışmaları ve Ankara İlahiyat Fakültesi'nde son zamanlarda tesbit edilen defterlerle birlikte şüana dek defter halinde otuz dört adet Harpur Şer'iyeye Sicilinin olduğu anlaşılmaktadır.

Öte taraftan bugüne kadar Harpur Şer'iyeye Sicillerini konu alan muhtelif çalışmalarda yapılmıştır. Bu çalışmalar Yüksek Lisans tez çalışmaları ve makaleler olmak üzere iki kısımda ıceleyebiliriz.⁴⁹

3.2.1.Yüksek Lisans Tez Çalışmaları

1. HALAÇOĞLU, Ahmet, 381 numaralı Harpur "Ma'muretü'l- 'Aziz" Şer'iyeye sicili H. 1283- 84 (M. 1866-68), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1986

2. TIZLAK, Fahrettin, 398 Numaralı M.1814/1815-1839 (H.1230-1255) Harpur Şer'iyeye Sicili, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1987

3. YILMAZÇELİK, İbrahim, 392 numaralı Harpur şer'iyeye sicili H. 1260-1264 (M. 1844-1848), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1987

4. AKSIN, Ahmet, 218 numaralı Harpur şer'iyeye sicili H. 1249-1256 (M.1833-1840), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1990

5. KOÇLAR, Bekir, 362 numaralı Harpur şer'iyeye sicili H. 1082-1083 (M.1671-1673), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1990

6. GÜLCÜ, Erdinç, 1691-1720 M. (1103-1133 H.) Tarih ve 391 Numaralı Harpur Şer'iyeye Sicili, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1993

---

⁴⁹ Yüksek Lisans çalışmalarından başka, birçok defter de Rifat Özdemir tarafından lisans tez çalışması olarak verilmiştir. Ancak bunların üniversite kütüphanelerinde herhangi bir kopyası mevcut değildir.

3.2.2. Makaleler

1. KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, ‘‘Harput, Mamuratü’l-Aziz Şer‘iyye Sicilleri’’, *Yeni Fırat Dergisi*, S. 2, Ankara, 1966, s. 11-14.

2. HALAÇOĞLU, Ahmet, ‘‘Şer‘iyye Sicillerinin Önemi ve 381 Numaralı Harput Şer‘iyye Sicili (H.1283-84, M. 1866-68)’nin Tanıtımı’’, *Fırat Üniversitesi Dergisi*, C.1, S.1, Elazığ, 1987, s.33-48.

3. TIZLAK, Fahrettin, ‘‘398 Numaralı Harput Şer‘iyye Sicilinin Özellikleri’’, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.2, Elazığ, 1998, s.199-203.

4. AKSIN, Ahmet, ‘‘218 Numaralı Harput Şer‘iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi’’, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9, S.1, Elazığ, 1999, s.1-17.

5. BEŞİRLİ, ‘‘Mehmet, 385 Numaralı Harput Şer‘iyye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi’’, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S.10, Ankara, 1999, s.3-25

4.H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUT ŞER‘İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN METOD

İncelememize konu olan Harput Şer‘iyye Sicili Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi’nde bulunmakta ve 3844-II demirbaş numarada muhafaza edilmektedir. Defter, H.1048-1049/M.1638-1639 yıllarına ait olup, toplamda 166 sayfadır. Fakat defterle alakası olmayan iki adet yarım varağın da deftere sonradan eklendiği anlaşılmaktadır. Sicilin başından itibaren sayfa 84’e kadar olan kısım evlenme, boşanma, mehir, alım-satım, kira, nafaka, kefalet, hibe, borç, miras ve mal davalarını kapsamaktadır ki bu kısma ‘‘**sicil-i mahfûz**’’ denilmektedir. 84’üncü sayfadan 166. sayfaya kadar olan kısma ise, birkaç istisnai belge haric merkezden gelen ferman, mektup, berat, tezkere, vb. belgelerin suretleri kaydedilmiştir ki bu kısma da ‘‘**sicil-i mahfûz defterlû**’’ denilmektedir.

Defterde yer alan toplam belge sayısı 541’dir. Belgelerin bazıları eksik olarak fotoğraflandığı için okunamamaktadır. Bu kısımlar metnin transkripsiyonunda dipnot düşülerek belirtilmiştir.

Defterdeki sayfa numaraları orijinaldir. Fakat bazı sayfalar numaralandırılmamıştır. Mesela, ilk varak numaralandırılmadığından, 1. sayfa ikinci varakta yer almaktadır. Ayrıca arada yer alan varaklardan biri de unutulmuş olarak numaralandırılmamıştır. Transkripsiyon sırasında, herhangi bir karışıklığa fırsat vermemek için, sayfa numarası verilmeyen varaklar, sayfa numarası verilmeyen varak (**snv.**) olarak isimlendirilmiştir.

Defterdeki belgelere ayrıca numara verilmemiştir. Bu nedenle, incelemede kolaylık sağlamak amacıyla, defterdeki sayfa numarasına bağlı kalmak koşuluyla, her belgeye tarafımızdan ayrı ayrı numara verilmiştir. Bu sayfalar her sayfada birden başlamaktadır. Mesala **s.44/b.1, s.44/b.2 gibi.**

Metnin transkripsiyonunda mümkün olduğu kadar genel kabul gören kurallara uyulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda transkripsiyonda ayın (ع) harfi " ' " şeklinde gösterilmiştir. Elif (ا), vav (و) ve ye (ي) harfleri yapılan uzatmalar " ^ " şeklinde gösterilmiştir. Okuyup emin olamadığımız yerlerde (?) işareti, okunamayan yerlerde ise (.....) işareti kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.SİCİLDEKİ BELGELERİN ÖZETLERİ

Özet (snv./b.1): Harput kalesindeki hazinenin Diyarbakır'a gönderilmesine dair muhasebe kaydı.

Özet (snv./b.2): Ulakçı akçesinin Kılıç oğlu Ali Çelebi tarafından Veli Beşe'ye teslimine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (snv./b.3): Tımar karyelerinden Osman Beşe tarafından toplanan Ulakçı akçelerinin Veli Beşe'ye teslimine dair muhasebe kaydı.

Özet (snv./b.4): Sürsürü adlı köyden Büyük Tatık, Küçük Tatık ve başka şahıslar fazla vergi alınarak darp edildiklerine dair şikâyetini meclis-i şer' e iletmışler. Şikâyetlerin tutanak altına alındığına dair hüccet sureti kaydı.

Özet (snv./b.5): Diyarbakır'a gidecek şahıslara dair hüccet sureti kaydı.

Özet (snv./b.6): Kığı ve Pekinik develerinin Habusu'da konulup arpalarının verildiğine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.1/b.1): Harput sakinlerinde olan Osman Çelebi b. Gilani Ağa ile kardeşi Halil Çelebi aralarındaki anlaşmazlık nedeniyle mallarını paylaşmışlar. Her biri kendi hissesini aldıktan sonra Halil Çelebi bir miktar eşyayı tekrardan Osman Çelebi'ye vermesine rağmen, bu eşyalardan dolayı Osman Çelebi'yi dava etmiştir. Arabulucular vasıtasıyla anlaşmışlarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.1/b.2): Harput sakinlerinde olan Halil Çelebi b. Gilani Ağa, kardeşi Osman Çelebi ve Resul adlı şahıslar meclis-i şer'de, kardeşleri olup vefat eden Hasan'dan kalan evde yine diğer bir kardeşleri olan Ramazan'ın da hissesinin olması nedeniyle evin Ramazan'a kaldığını ve Ramazan'dan da oğlu Mustafa'ya miras olarak intikal ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.2/b.1): Harput sakinlerinden olan Saliha bint-i es-Seyyid Zeynelabidin adlı kadının kocası Monla Bekir b. Kasım vekilliği nedeniyle, Hatice Hatun'dan hanımına miras olarak kalan hissesini Hasan Çelebi ve kız kardeşlerinin haksız yere tasarruf ettiklerini iddia ederek mahkemeye başvuruyor. Arabulucular vasıtasıyla on üç riyalı kuruş bedel-i sulh alınarak anlaşmalarına dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.2/b.2): Harput sakinlerinden olan Osman Çelebi b. Bekir Ali ve Veli b. Abdulgani adlı şahıslar el-Hac Süleyman b. Veli'ye iki yüz riyalı kuruş borçlarının olduğunu ve bu borca karşılıklı ev ve bağlarını yanında rehin olarak bıraktıklarını, borçlarını ödemedikleri takdirde rehindeki malların satılarak borcun ödenmesine dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.2/b.3): Harput sakinlerinde olan Raziye bint-i Mustafa adlı kadının kızları Kerime ve Rabia'nın vekili olarak, diğer kızı Fatma'nın kocası Ali de eşinin vekili sıfatıyla vefat eden Raziye'nin eşi olan Topal Hüseyin'in Hacı Süleyman'dan on altı kuruş ve on altı koyun alacağı olduğunu ve bunu talep ettiklerinde Hacı Süleyman'ın bunu inkar ettiği; fakat arabulucular vasıtasıyla on iki riyalı kuruş bedel-i sulh alınarak anlaşmalarına dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.3/b.1): Harput sakinlerinden olup vefat eden es-Seyyid Mevlüd'ün kız kardeşi Rabia'nın vekili Topal Ahmed Beşe, Mevlüd'ün eşi Elif adlı bayanın vekili olan es-Seyyid İsmail adlı şahsa, Rabia'nın kardeşi malından kendi hissesine düşen on kuruş vekili sıfatıyla aldığını ve her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.3/b.2): Harput'ta Ahmed Çelebi b. Davut Beşe, babası Davut Çelebi'nin Ömer Çelebi'ye bin yüz elli kuruş borcu olduğunu, bu borcu Yeniçeri Serdarı Mustafa Beşe'ye vererek hüccet aldıklarını, fakat Ömer Çelebi'nin bu parayı tekrardan kendilerinden talep ettiğini şikayet konusu olarak mahkemeye bildirmeleri üzerine, Yeniçeri Serdarı Mustafa Beşe'nin parayı aldığı ikrarına dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.3/b.3): Harput kasabasının ispençesinin tahsiline memur olan İbrahim Çavuş'un elindeki emr-i şerif gereği gayrimüslim reayadan kişi başına topladığı bir esedî kuruşu

fazla gören ve delil olarak ellerindeki bir başka emr-i şerifi göstererek kendilerinden fazla vergi alınmasına itiraz eden reaya ile sorunun çözümü için eyalet merkezi olan Diyarbakır'a gidip mürafaa olunmayı teklif ettiğine ve bu teklifi reayanın kabul ettiğine dair Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.4/b.1): Harput'ta bazı köylere Serkis adlı gayrimüslimin Melik olarak atandığına dair düzenlenen Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.4/b.2): Veli Bey'in nazırı Davut Efendi, Hüsrev b. Ahmed Bey ve Mahmud Beşe adlı şahıslar Kesrik ve Çorkiğ adlı köylerde iltizam etmiş oldukları seksen iki müdlük hububatı teslim ettikleri ikrarına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.4/b.3): Harput'ta Zenteriş adlı köyün sakinlerinden Şah Kulu, Caferik, Markos, Nikagos, Konçuk ve Boskik adlı gayrimüslimler Ali b. Mehmed'ten seksen riyalı kuruş altı ay vadeyle borç aldıklarının ikrarlarına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.4/b.4): Harput sakinlerinden Mehmed b. Hüseyin Ali ve kardeşi Osman, ölen Kahraman Ağa b. Murat Ağa'nın oğulları Mustafa ve Bekir'in vekili olan Palulu Arslan Ağa'ya Şeyhhacı Mezrasında kendilerinin de haklarının olduğunu iddia ediyorlar. Arabulucuların vasıtasıyla, bir miktar toprak ile oturdukları ev kendilerine verilerek anlaşmalarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.5/b.1): Harput'ta Kesrik adlı köyün sakinlerinden İğob veled-i Yagop adlı gayrimüslim bir kıta sulu tarlasını on yedi riyalı kuruşa Kareyir veled-i Aleksan'a sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.5/b.2): Han köyü sakinlerinden olan Ahmed, Ebu Kasım, Kanber Veli b. Mustafa ve sairleri, el-Hâc Süleyman'a katır kirasından otuz yedi riyalı kuruş borçlu olduklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.5/b.3): Harput sakinlerinden Ahmed b. Timur evini Osman b. Ahmed'e otuz riyal kuruşa ve bir kirbastı karşılığında sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.5/b.4): Arındık köyünden Musa b. Murat Harput'taki evini satması için Hasan b. Abdullah'ı vekil ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.5/b.5): Harput'ta es-Seyyid Hüseyin kızı Hatice'nin mihrini alması için es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Ahmed'i vekil ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.5/b.6): Bizmişen adlı köyün sakinleri, Ahmed Çelebi b. Davut Beşe'ye ferman olan katır kirasından otuz riyalı kuruş verecek borçlarının olduğuna dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.6/b.1): Harput'ta Hüseyinik adlı köyün sakinlerinden Kara veled-i Torik adlı şahıs mallarını Kazar ve Erik ile Hovhik adlı oğullarına bıraktığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.6/b.2): Osman Çelebi, Ebu Bekir oğlu Abdurrahman ve sairleri meclis-i şer' de Musul'a ve Musul'dan İstanbul'a varınca Harput kasabası yol üzerinde bulunduğundan dolayı ulaklık ile gelen at talebini karşılamak için Veli Beşe ve Ali Bali adlı şahısların menzilci tayin edildiklerine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.6/b.3): Harput'ta Perçenç adlı köyün sakinlerinden Hasan b. Çakılı tarlasını Ali Beşe'ye yirmi riyalı kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.6/b.4): Harput'ta Perçenç adlı köyün sakinlerinden Hasan b. Çakılı Ali Beşe evini Bektaş Beşe b. Sofu Ali Beşe'ye yirmi riyalı kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.7/b.1): Tur-Ali Mezrasının sakinlerinden Alican b. Seydi adlı şahıs sulu ve susuz toprakları ile çayır ve harman yerini Şaban b. Kasım'a kırk beş riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.7/b.2): Harput sakinlerinden Halil Çelebi b. el-Hac Mehmed bir bezirhane, bir kavak bahçesini ve dört bab evlerini Yeniçeri Serdarı Mustafa Beşe'ye iki yüz yirmi

riyali kuruşu sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.7/b.3): Harput sakinlerinden Yeniçeri Serdarı Mustafa Beşe bir bezirhane, bir kavak bahçesini ve dört bab evlerini ve bundan başka sulu susuz bir çiftlik toprağını Ali Beşe b. Daşkun'a üç yüz riyal kuruşu ve yirmi dip kavağa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.8/b.1): Harput'ta Pekinik adlı köyün sakinlerinden Cesarik veled-i Serkis adlı gayrimüslim bir kıta bağı ve içinde olan kavak bahçesini Mustafa b. Abdullah'a yedi riyali kuruşu sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.8/b.2): Harput'ta Köse Ahmed adlı şahıs Şaban Ağa'nın vekili olup Şaban Ağa'nın İlyas'ın yanında bir miktar davarı olduğunu bunu İlyas'tan talep edip yirmi beş davar ile elli kuruş aldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.8/b.3): Harput'ta Abdullah Çelebi b. Veli Beşe adlı şahıs Zenteriş adlı köyde Şahkulu veled-i Hanuk ve kardeşi Korkik, Caferik veled-i Dinancı, Nikagos veled-i Polik, Marküs veled-i Erkik ve Gülcani adlı gayrimüslimler daha önce babasının mürabi'ileri olduğunu ve toprak konusunda aralarında anlaşmazlık olduğunu, bu anlaşmazlığın giderilmesi için emr-i şerifle mübaşir gönderildiğini, arabulucuların vasıtasıyla adı geçen gayrimüslimlere bir miktar toprak vererek aralarında anlaşma yapıldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.9/b.1): Harput'ta Halil Bey b. Küçük İbrahim Hacı Hamamı'ndaki kendi hissesini Hamamcı el-Hacı Mehmed'e yüz on iki kuruşu kiraya verdiğiine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.9/b.2): Harput'ta Mornik adlı köyden Ohannik veled-i Karib adlı gayrimüslim tarlasını yirmi kuruşu Manuk veled-i Ohan adlı gayrimüslime sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.9/b.3): Harput'ta Könk adlı köyün sakinlerinden Hasan b. Ali evini ve içindeki eşya ve hayvanlarıyla birlikte üvey oğlu Halil'e hibe ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.10/b.1): Harput'ta Sarpılı adlı köyün sakinlerinden olan Hüseyin Bey adlı sipahi Huriye Hatun mahallesindeki evini yüz riyalı kuruşa Baki b. Emir'e sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.10/b.2): Şaban Ağa'nın kardeşi Mehmed Ağa, Kapucu Mehmed Ağa'yı ve Solak Hasan'ı Şaban Ağa'nın İlyas'tan alacağı olan seksen davarı alması için göndermiştir. Bunlar söz konusu davarı talep ettiklerinde İlyas, Şaban Ağa'nın kendisinin yanında otuz davarının olduğunu ve Şaban Ağa'nın temessüküyle gelen Köse Ahmed'e yirmi beş adet davar ile beş davarın bahası olan altışar kuruşu teslim ettiğini ve bundan başka kendisinde davar alacağını olmadığını yemin ederek ikrar ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.10/b.3): Harput sakinlerinden Ali Çelebi b. Zafer ve kardeşi Allahverdi adlı şahıslar, Ramazan b. Kaya ve başka kişilere borçları olduğunu, borçlarına karşılık Şüşnaz'da olan bağlarını yanında rehin bıraktıklarını, borçlarını ödemedikleri takdirde rehindeki mallarının satılarak borcunun ödenmesine dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.10/b.4): Harput'ta Çöteli adlı köyün ahalisi iletkileri şikâyetlerinde köydeki sipahilerin kanuna aykırı olarak kendilerinden fazladan vergi talep ettiklerini ifade etmişlerdir. Bundan dolayı ahali on beş seneden beri ne şekilde vergi alınıyorsa öyle alınması için emr-i şerif verilerek Subaşı Allahverdi b. Mustafa'nın kanuna aykırı vergi toplamamasına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.11/b.1): Harput sakinlerinden Halil Bey b. İbrahim adlı şahıs, el-Hac İbrahim Çelebi, Ali Bey, Ömer Bey, el-Hac Mustafa Beşe'nin kardeşleri olan Hadice'yle nikahlandığını, uzun süre nikahında kaldıktan sonra vefat ettiğini, miras olarak kalan malı mirasçıları tarafından paylaşıldığı ve kendisinde mihr-i mu'accel olarak verdiği akçeyi talep ettiğini, fakat aralarında anlaşmazlık olduğunu arabulucuların vasıtasıyla Hadice'den babası ve annesine isabet eden südüs hissesini sulh bedeli olarak alıp anlaşma yaptıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.11/b.2): Harput sakinlerinden Vazıha bint-i İbrahim'in vekili olan es-Seyyid Hasan b. es-Seyyid Mustafa söz konusu kadına ait Sancarlık nahiyesindeki bir kıta bağı Kenan b. Abdullah'a dört kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.11/b.3): Harput sakinlerinde Hacıye adlı kadın Huriye Hatun Mahallesindeki evini damadı Kenan'a on beş kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.12/b.1): Gönderilen buyruldu üzerine, Harput kalesindeki Kızılbaş esirlerin Mahmud Ağa ve İsmail Ağa tarafından kale dizdarı olan Bekir'den sağ ve salim bir şekilde teslim alındığına dair düzenlenen Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.12/b.2): Harput'ta Boğık veled-i Ağık ve Murat b. Benna Mustafa adlı gayrimüslimlerin, Ramazan Beşe ve Abdullah Çelebi'ye otuz riyal kuruş borçlu olduklarına dair düzenlenen Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.12/b.3): Harput'ta Vartanik adlı köyün gayrimüslimlerinden Zurnacı Tavid, Mardik ve Açar adlı şahıslar, İbrahim Çelebi b. Büyük el-Hac Mustafa Beşe adlı şahsın kendi topraklarını işgal ederek tasarruf ettiğini iddia ediyorlar. İbrahim Çelebi de bu toprakların otuz beş yıldır kendi tasarrufundaki mülkü olduğunu bunu bilen gayrimüslimlerin olduğunu söylemiştir. Şahitlerin şahadetiyle bu toprakların İbrahim Çelebi'ye ait olduğuna dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.13/b.1): Harput sakinlerinden olan İbrahim Çelebi, Tavid adlı gayrimüslimin kendisine ait olan bağımsız yer işgal edip tasarruf ettiğine dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.13/b.2): Harput sakinlerinden Kocası vefat eden Bengi bint-i Yusuf adlı kadının kocasından kalan bazı mallar ile sümün hakkını, mehr-i müecelsini ve iddet nafakasını aldığına tesciline dair düzenlenen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.13/b.3): Bağdad seferinde şehit düşen Kirbastı Mehmed Çavuş'a ait olan malların Beytü'l-mal eminine teslim edildiğine dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.14/b.1): Harput sakinlerinden İbrahim b. Himmet adlı şahıs Şahican adlı bayan, amcası Mehmed'in eşi Şahican'a on kuruş vererek mirasından ihraç etmiştir. Amcası ise üvey oğlu ile birlikte başka diyara giderek orada vefat etmiştir. Şahitlerin de İbrahim'in beyanına uygun şahadet etmeleri üzerine, amcasından kalan evlerin İbrahim'e verilmiştir. Bu hususa dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.14/b.2): Harput sakinlerinden olup, kocası vefat eden Emine bint-i Abdi adlı kadının, kocasından kalan bazı mallar ile sümün hakkını, mehr-i müeccelesini ve iddet nafakasını kocasının mirasçılarından talep edip aldığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.14/b.3): Harput'ta Ebu Bekir Bey b. Büyük el-Hâc Mustafa Beşe adlı şahıs, Sağman kazası sakinlerinden olan Ebu Bekir b. Mahmud adlı şahsın huzurunda Sağman ahalisinin ödemesi gereken üç bin kuruşluk nüzül vergisine dair borçları olduğunu iddia etmiş ve Erzurum kadısı huzurunda da hüccet aldığını söylemiştir. Ebu Bekir ise nüzül vergisi için toplamış olduğu üç bin kuruşu aldığını iki bin on dört kuruşunu Erzurum'a teslim ettiğini, baki kalan kısmını kendi zimmetinde olduğunu kabul ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.15/b.1): Harput sakinlerinden Usta Ali b. Şahverdi adlı şahıs Sultan Meydanında olan bağını altmış riyal kuruşa Mustafa b. Ramazan'a sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.15/b.2): Harput sakinlerinden olup vefat eden Mehmed Ağa b. Abdullah'ın büyük kızları Asiye ve Sare ile küçük kızları Ayşe ve Kahibe, küçük oğlu Yahya'nın vekili olan Zekeriya babalarından kalan bağ ve bahçeyi on dokuz riyali kuruşa Begos veled-i Torik'e sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.16/b.1): Harput'ta Hurriye Hatun mahallesi sakinlerinden olan Emine bint-i İlyas adlı kadının üvey babası Ahmed b. İbrahim'in vekilliği nedeniyle üvey kızı Emine'ye annesi Kaya adlı kadından kalan evi Şaban Ağa b. Hakverdi'ye yirmi riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.16/b.2): Harput sakinlerinden Şaban b. Hakverdi Hurriye Hatun mahallesindeki iki bab evini Osman b. Tahire on iki riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.16/b.3): Harput sakinlerinden Müslime bint-i Habibullah ve Vadiha bint-i Hoca Abdullah ile Rabia bint-i Muhibullah adlı kadınların babaları ve amcaları olan Habibullah, Muhibullah ve Osman mallarını müşterek olarak kullanıyorlardı. Habibullah ve Muhibullah vefat etmiş, üçüncü kardeşleri olan Osman kayıp olmuştur. Mirasçılarının Osman'dan kendilerine miras olarak kalan mal hususunda anlaşmazlıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.17/b.1): Harput sakinlerinden olan Büyük el-Hac Mustafa Beşe henüz hayatta iken mallarını oğulları arasında paylaştırmıştır. el-Hac Mustafa'nın vefat etmesiyle oğullarının bir birlerinden miras olarak herhangi bir alacaklarının kalmadığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.17/b.2): Ömer Çelebi'nin babasından kendisine kalan dam ve ev hissesini kardeşleri ve annesine hibe ettiğine dair düzenlene hüccet sureti kaydı.

Özet (s.17/b.3): Harput'ta Mürüdü adlı köyün sakinleri Ramazan b. Şeyh Hasan, Bayezid b. Pir Veli, Neccar Hacı b. Bünyad ve Receb b. Abdi ve başkaları Mahmud b. Maksut'un avarız hanelerinden olmasına rağmen üzerine düşen vergiyi ödemediğini iddia ederek ondan şikayetçi olmuşlardır. Fakat Mahmud kendisinin eskiden sipahi olduğunu ve vergiden muaf tutulduğuna dair elinde emr-işerif olduğunu bildirmiştir. Ayrıca, köyde elinde bulunan tarlayı ziraat de ederek elde ettiği gelirlerini birkaç fukaranın avarızını için vakıf ettiğini ifade etmiştir. Neticede, şahitlerin de şahadetiyle Mahmud'un ikrarının doğruluğuna dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.18/b.1): Harput'ta Perçenç adlı köyün sakinlerinden olan Kirakiri veled-i Biktam adlı gayrimüslim kendisi asaleten, amcası Opik adlı gayrimüslimin de vekili olarak tasarruflarında olan bir çiftlik toprağı Ali b. Hüseyin Beşe'ye elli adet riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.18/b.2): Harput'ta Mığı adlı köyün sakinlerinden olan İslam b. Hamza'nın iki kita tarlasını on beş riyali kuruşta Mevlânâ Osman bin Bayram'a sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.18/b.3): Harput sakinlerinden Erzenşe bint-i Abdulvedud adlı kadın ile es-Seyyid Hacı Ali b. Ömer arasında bir çiftlik toprağının tasarrufu konusunda anlaşmazlık çıkmıştır. Neticede Şahitlerin beyanıyla, çiftlik zemininin her ikisinin ortaklaşa kullanımına dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.19/b.1): Harput'ta İspence vergisini toplamakla görevli olan İbrahim Çavuş'un görevlendirdiği Hasan Bey b. Abdulkadir adlı şahıs çarşıda vergi toplarken Ahmed Beşe b. Davut Beşe ile birkaç adamının üzerine gelerek kendisine küfür ettiğini iddia etmiştir. Ahmed Beşe bunun doğru olduğunu, fakat onun kendi hizmetkârını sebepsiz yere hapis edip öldürdüğü için bunu yaptığını ifade ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı

Özet (s.20/b.1): Harput'ta 1047 senesi mukataa malından Van'daki askerlerin maaşları için saliyane olunan yedi bin yüz yirmi kuruşu toplamakla görevli olan İbrahim Ağa Diyarbakır Defterî Mehmed Efendi'nin huzurunda, mukataa malından 1047 senesinde Emin Veli Bey'de beş bin yüz yirmi buçuk kuruş baki kaldığını ve şu ana kadar ödeme yapmadığını söyleyerek, Veli Bey'in 1049 senesinin Muharrem ayı sonuna kadar ödeme yapmaması durumunda malına el konulacağı beyanına dair düzenlenen Evâhir-i Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.20/b.2): Harput sakinlerinden Abdurrahman Çelebi b. Veli Beşe adlı şahıs eşi Rahime'nin mehr-i müeccelesini kullandığından dolayı kendisine ait bazı malları eşine bıraktığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.21/b.1): Harput'ta Sarpulı adlı köyün sakinleri olan Han Ahmed, Ali ve Mustafa adlı şahıslar sipahi ve sipahi zadeler olduklarından vergiden muaf tutulduklarını ifade etmiştir. Yapılan araştırma neticesinde vergiden muaf olduklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.21/b.2): Harput sakinlerinden çuhadar taifesinin şeyhi olan Ali Çelebi ve Yiğitbaşı Ömer ve gayrimüslimlerden Meldon, Kerem, Küçibey ve Memleket adlı

şahıslar, pazarda çuhadar esnafından olmayanın iplik alıp satması emr-i şerifle yasaklanmış olmasına rağmen, Beşir b. Ahmed, Süleyman, Ağca Kara, Topal Ömer ve Katil Hacı Hasan adlı şahısların iplik alıp sattıklarını iddia ederek bunlara engel olunmasını talep etmişlerdir. Adı geçen şahıslar ise cevaplarında taşradan gelerek iplik alıp başka memleketlerde satmadıklarını ve almış oldukları ipliği yine pazarda çuhadar esnafına satarak gelir elde ettikleri ikrarlarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.22/b.1): Harput sakinlerinden olup vefat eden Murtaza b. Süleyman Ahmed adlı şahsın hanımı ile oğlu ve kızlarının vekili olan es-Seyyid Ömer b. Abdullah adlı şahıs yetimlerin el-Hac Mustafa b. Safer'den yüz riyali kuruş alacaklarının olduğunu ifade etmişlerdir. Es-Seyyid Ömer'in de yetimlere borçlu olduğunu kabul ettiğine dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.22/b.2): Harput'ta Camii-i Kebir mahallesinde oturan Derovi Muradik veled-i Dezemşik adlı gayrimüslim kimseyle herhangi bir çekişmesinin ve alakasının olmamasına rağmen, kendisine hetk-i ırz (namusa zarar verme) iftirasının atıldığını iddia ederek durumunun vilayetteki halka sorularak araştırılmasını talep etmiştir. Yapılan araştırmada şahitlerin şahadetiyle onun kendi halinde ve ehl-i ırz olduğuna dair düzenlenen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.22/b.3): Harput'ta bazı kimseler mahkemeye gelerek halktan fazladan vergi toplandığını iddia ederek kethüda tayin edilmesini talep etmişlerdir. Bu talep doğrultusunda Ali Çelebi kethüda olarak atanmıştır ve bundan sonra fazladan vergi toplandığı şikâyet konusu olursa hesabının Ali Çelebi'den sorulacağı ve fukaranın korunmasına dair düzenlenen Evâhir-i Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.23/b.1): Harput sakinlerinden es-Seyyid Hamza Monla Mahmud adlı şahıs seyyid olduğunu ve es-Seyyid Haasan Çelebi b. es-Seyyid Mehmed Çelebi adlı şahsın vazifesini yapmasına engel olduğunu söyleyerek şikayetçi olmuştur. Yapılan araştırma neticesinde onun şahitlerin şahadetiyle seyyid olduğuna dair düzenlenen Evâhir-i Muharrem 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.23/b.2): Harput sakinlerinden Şah Ali b. İsmail adlı şahıs kendisine ait olan bağı ve içindeki evi Ali b. Şaban'a Ağa ve Hüseyin'e altmış riyal kuruşa sattığını ve

satıştan elde edilen gelirlerin de çocuklar arasında paylaştırıldığına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.24/b.1): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Resul b. Seydi Ahmed, Timurtaş b. İsmail, Osman b. İsrail, Oruç b. Nebi, Yusuf b. Mansur, İnebey b. Balı, Hızır b. Hüdaverdi ve Kalo b. Süleyman adlı şahıslar, Sipahi Osman Bey'in merabileri oldukları ve Osman Bey'e toplamda dört yüz doksan beş kuruş ödeyip merabilikten ayrıldıklarına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.25/b.1): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Resul b. Seydi Ahmed adlı şahsın, Seyyid Hüseyin Efendi'den yüz yirmi riyal kuruş borç aldığına ve bu borcuna karşılık olarak da bazı mallarını rehinde bıraktığına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.25/b.2): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Timurtaş b. İsmail adlı şahıs Seyyid Hüseyin Efendi'den yüz kırk riyali kuruş borç aldığına ve bu borcuna karşılık olarak da bazı mallarını rehinde bıraktığına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.25/b.3): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Mustafa b. Hüdaverdi adlı şahsın Seyyid Hüseyin Efendi'den seksen riyali kuruş borç aldığına ve bu borcuna karşılık olarak da bazı mallarını rehinde bıraktığına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.25/b.4): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Osman b. İsrail adlı şahsın Ali Çelebi b. Hüseyin Çavuş'tan elli riyal kuruş borç aldığına ve bu borca karşılık olarak da bazı mallarını rehinde bıraktığına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.26/b.1): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Oruç b. Nebi adlı şahsın Mahmud Beşe b. Hüseyin Çavuş'tan kırk riyali kuruş borç aldığına ve bu borcuna karşılık olarak da bazı mallarını rehinde bıraktığına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.26/b.2): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Yusuf b. Munzur ve Kalo b. Süleyman adlı şahıslar Ahmed Beşe ve kardeşi Yahya'dan Yusuf'un kırk

kuruş, Kalo'nun da beş kuruş borç aldıklarını ve bu borçlarına karşılık olarak da bazı mallarını rehinde bıraktıkları beyanlarına dair düzenlenen Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.26/b.3): Dergah-ı Ali yeniçerilerinden olup vefat eden Büyük el-Hac adlı şahsın mallarının beytül-male kaldığı iddiasına karşılık şahitlerin şahadetiyle mirasçılarının olduğuna dair düzenlenen Evâ'il-i Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.27/b.1): Harput mukataa emini olan Veli Bey, Van'daki askerlerin maaşları için vergi toplamakla görevli olan İbrahim Ağa'ya mukataa malından beş bin yüz yirmi kuruş ödemesi gereken borcu olduğunu ifade etmiştir. Borcunu İbrahim Ağa'ya üç aya kadar ödeyeceğini ve bu vade süresince de bazı mallarını bey'-i bi'l-vefâ (borç ödendiği takdirde satılan malların geri alınması) ile satacağını ve şayet borcu vadesinde ödemediği takdirde mallarının satışının yapılması hususundaki ikrarı üzere düzenlenen Evâ'il-i Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.27/b.2): Harput'ta Pekinik adlı köyün sakinlerinden olup vefat eden Hazruk adlı gayrimüslimin küçük kardeşlerinin mallarına sahip çıkılması için vasi olarak Hüsrev adlı gayrimüslimin atandığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.28/b.1): Harput sakinlerinden olan Abdulkadir adlı şahsın ölümüyle bundan kalan bağın iki hissesi oğlu Sultan Ahmed'e ve bir hissesi de kızı Şahsultan'a intikal etmiştir. Sultan Ahmed'in ölümüyle hissesi küçük oğlu olan İbrahim'e, Şahsultan'ın ölümüyle de hissesi oğlu Osman ve diğer vefat eden oğlu Telli Bekir'in oğlu Dursun ve kızı Emine adlı küçük yetimlere kalıyor. Osman asaleten ve diğer küçük yetimlerin de vekillerinin huzurunda bağın yetimlerin hayrı için müzayede yoluyla yüz kırk riyali kuruşa Hüseyin b. Ali adlı şahsa satışı yapılmıştır. Satıştan elde edilen paranın nafaka olarak atanmasına dair düzenlenen Evâil-i Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.28/b.2): Harput'ta 1047 yılında mukataa emini olan Veli Bey, Van'daki askerlerin maaşları için vergi toplamakla görevli olan İbrahim Ağa'ya borcu olduğunu ve Hacılı mahallesindeki evleri ile birlikte satın almış olduğu bir mezra yerini hayvan ve ziraatlarıyla birlikte İbrahim Ağa'ya bin riyali kuruşa satışını yaptığını ve bu parayı da

ödemesi gereken borca karşılık takas yaptığına dair düzenlenen Evâ'il-i Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.29/b.1): Harput'ta Pekinik sakinlerinden olup vefat eden Hazorik veled-i Kirakos adlı gayrimüslimin çocukları kendilerine miras olarak intikal eden bir kıta bağı babalarının borcunu ödenmek için müzayede yoluyla Usta Ahmed ve Hamza Beşe'ye yirmi riyal kuruşa sattıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.29/b.2): Çüngüş kasabasında Ebu-Tahir nahiyesine tabi Bekirme adlı köyün sakinlerinden Osman b. Hüseyin adlı şahıs tarlasının altında bir bahçe yaptığını, tarlasını sulamak istediğinde Nebi b. Selim, Abdurrahman b. Ali ve Hızır b. Tahir ile başkalarının sulamasına engel olduklarını iddia ederek şikâyette bulunmuştur. Söz konusu şahıslar ise cevaplarında Osman'ın tarlasını bahçe yaparak çeşitli meyve ağaçları diktiğini, bundan dolayı da kendi tarlalarına suyun yeterli miktarda gelmediğini ve hububatlarının zarara gördüğünü söylemişlerdir. Şahitlerin şahadetiyle köy halkının zarara uğradığının anlaşılması üzerine, bahçenin yeniden tarla olarak kullanılmasına dair düzenlenen Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.30/b.1): Harput sakinlerinden olan Halil ve Mustafa Bey b. İbrahim Bey adlı şahıslar babaları İbrahim hayatta iken bazı mallarını Büyük el-Hac Mustafa Beşe'nin yanında rehin olarak bıraktığını iddia ederek bu malları Büyük el-Hac Mustafa Beşe'in çocuklarından talep etmişlerdir. Mustafa Beşe'nin çocukları ise İbrahim Bey'in babalarından altı yüz otuz kuruş borç aldığını ve bu borca karşılık rehindeki malların Halik Bey'in marifetiyle satılarak borcunun ödendiğini ve buna dair ellerinde sicil olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan araştırmada borca karşılık rehindeki malların satışının yapıldığına dair düzenlenen Evâhir-i Safer 1049 tarihli Hüccet sureti kaydı.

Özet (s.31/b.1): Harput sakinlerinden Fatma adlı kadının vekili olan İbrahim b. Abbas adlı şahıs Fatma hanımın kocası olan Ali'nin Bağdad seferinde öldüğünü ve Ali ile kardeşi Musli'nün ortaklaşa kullanmış oldukları evlerden Ali kendi hissesini Fatma hanımın mihr-i mü'eccelesi için verdiğini iddia ederek Musli'den talep etmişlerdir. Şahitlerin şahadetiyle evin mülkiyetinin Fatma'nın mihr-i mü'eccelesi olarak verildiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.31/b.2): Mehmed b. Mahmud Günyeri adlı şahıs kendisine miras olarak kalan bağ hissesini kardeşi İsmail'in aldığı iddia ederek hissesinin kendisine geri verilmesini talep etmişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda Mehmed'in hissesinin kendisine geri verilmesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.31/b.3): Harput sakinlerinden Murat b. Abdullah adlı şahıs kendi bağına bitişik olan bir bağın başkasına satıldığını sonradan öğrendiğini iddia ederek, satışta kendisinin öncelikli (şuf'a hakkının) olduğunu bundan dolayı bağın satışının ertelenerek kendisine satılmasını talep etmiştir. Bağın satışının Murat'a yapılması hususunda verilen hükme dair düzenlenen Evâhir-i Safer 1049 tarihli ilam sureti kaydı

Özet (s.32/b.1): Harput sakinlerinde olan Mustafa adlı şahıs, kardeşi Mehmed'ten harabe ev ve bağ yolunu satın almıştır. Fakat kardeşi Mehmed bu satışı inkâr ederek, Mustafa'nın bunları tasarruf etmesini engellemiştir. Yapılan şikâyet üzerine, şahitlerin ifadeleriyle harabe ev ve bağ yolunu Mehmed'in kardeşi Mustafa'ya sattığına dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.32/b.2): Harput sakinlerinden olan Mahmud Beşe, Hacı Bekir'in küçük oğlundan borç almış ve bu borcuna karşılık olarak da evlerini ve bağını yanında rehin olarak bırakmıştır. Vadesi dolunca borcu ödediği takdirde rehinin kaldırılmasına dair Rebî'ül-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.32/b.3): Harput sakinlerinden Mahmud Beşe, Mütessellim Osman Beşe'nin vekil olduğu Hacı Bekir'in küçük oğlundan borç almıştır ve bu borca karşılık olarak da ev ve bağını yanında rehin olarak bırakmıştır. Vadesi dolunca borcu ödediği takdirde rehinin kaldırılmasına dair Rebî'ül-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.32/b.4): Harput sakinlerinden Bekir, Temte köyünden İlyas adlı şahıstan alacağını tahsil ettiğine dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.32/b.5): Harput sakinlerinden olan Emine adlı kadın, şahız Huriye Hatun mahallesindeki evlerini kocası Sefer Beşe'ye sattığına dair tanıkların da şahadetleriyle düzenlenen Rebî'ül-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.33/b.1): Amasya sakinlerinden Mustafa Çelebi bin Davud, vekili olduğu Mustafa Çelebi'nin El-Hac Ali ve Mevlud Bey'den bin beş yüz kuruş alacağını

olduğunu ve vekilliği sebebiyle adı geçen şahıslardan bin yüz kuruş aldığını ve dört yüz kuruşun baki kaldığını, baki kalan kısmın da tahsil edildikten sonra kendilerine hüccet verileceğine dair düzenlenen Rebî'ül-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.33/b.2): Hoşmat köyü sakinlerinden olan Kör Latif adlı şahıs Karabağ adlı yerde harabe bağ yerini Sarı Hamit adlı şahısın haksız yere tasarruf ettiği yönündeki şikâyetini bildirmesi üzerine, şahitlerin şahadetiyle bu yerin Hamit tarafından satın alınarak yirmi senedir kullandığına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.33/b.3): Harput sakinlerinden olan Ömer adlı şahsın Huriye Hatun mahallesinde olan evini es-Seyyid Hüseyin'e sattığına dair Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.33/b.4): Harput'a bağlı Perçenç adlı köyün sakinlerinden olup vefat eden Oki adlı gayrimüslimin küçük oğulları Nikağus, Ulubek ve kızı Manuşik'in sicil vasisi olan Ahmed Beşe vasisi olduğu şahısların henüz küçük yaşta olduklarından bunların babalarına ait olan yerlerin yine aynı köyde sakin olup vefat eden ölen Sefer Beşe tarafından sâhib'ül-arzdan tapu edildiğini, fakat mirascısı olan yerlerin başka birine tapuya verilemeyeceğine dair ellerinde fetvalarının bulunduğunu söylüyor. Yapılan araştırma neticesinde, Sefer Beşe'nin sâhib'ül-arza ödemiş olduğu tapu ücretinin kendisine geri ödenerek bu yerlerin eski sahiplerine iade edilmesine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.34/b.1): Harput'a bağlı Perçenç adlı köyün sakinlerinden olan Olya adlı şahıs kendisi asaleten, amcası oğulları Tavid, Nikol ve Yatuk da vekil olarak meclis-i şer'iyede kendileri küçük iken babalarının öldüğünü ve aynı köyde sakin olup ölen Sefer Beşe ve babalarının müşterek olarak kullandığı bahçelerini Sefer Beşe'nin zabt ettiğini söyleyerek, kendi hakları olan hissenin iade edilmesini istemişlerdir. Mahkemede, bunların babaları ile Sefer Beşe'nin söz konusu bahçeyi ortaklaşa kullandıklarına dair delil isteniyor. Neticede şahitlerin şahadetiyle, babalarıyla Sefer Beşe'nin bahçeyi ortak olarak kullandıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.34/b.2): Harput'ta Sinabud mahallesi sakinlerinden Sanok ve Dilenci Makros; sel sularına kapılarak ölen Menas adlı gayrimüslimin ölümüne dair keşif istekleri için düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.34/b.3): Harput sakinlerinden Hüseyin, Abdullah ve Piri Çelebi; Ali Bey'in hizmetkarı olan Cafer'in bağdan odun getirmeye gidip, bağda olan havuza girerek boğulması üzerine konunun araştırılık keşif yapılmasına dair düzenlen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.34/b.4): Harput sakinlerinden Osman ve Veli Gaffar adlı şahıslar arasındaki yol anlaşmazlığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.35/b.1): Vaziha Adlı yaşlı kadın kendisine ait olan mallarını satıp kendisine nafaka etmesi için şahitler huzurunda Gemicizade Mustafa'yı vekil tayin ettiğine dair düzenlen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.35/b.2): Harput sakinlerinden Hamza Beşe b. Ramazan ve Kalaycı Yahya adlı şahıslar arasındaki yol anlaşmazlığına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.35/b.3): Harput'ta Ulu-Camii mahlesi sakinlerinden olan es-Seyyid Hasan b. es-Seyyid İbran'ın kardeşi olan Mürteza'nın nafakaya ihtiyacı olduğundan babalarından kendilerine kalan malları satarak kardeşine günlüğü altı akçe nafaka verildiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.35/b.4): Harput'a bağlı Kinederiç adlı köyün sakinlerinden Hamza b.Yağmur adlı şahıs ve kardeşinin oğlu Allahverdi bin Ahmed'in de kendilerine ait olan 5 kıt'a tarlayı Hasan Ağa'ya sattıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.36/b.1): Harput sakinlerinden Mevlüd b. Hüseyin, İbrahim Beşe'ye borcu olduğunu borcuna karşılık olarak Cami'-i Kebir mahallesindeki evini rehin bıraktığını, vade tamamında borcunu ödemediği takdirde evinin satılıp borcunun ödenmesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.36/b.2): Harput sakinlerinden olan Hasan Çelebi b. el-Hâc Sultan, Ahi-Musa mahallesinde olan evlerini Halil Çavuş b. Cafer'e sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.36/b.3): Harput sakinlerinden olan İbrahim b. Ömer, Mazgir nâhiyesinde olan ve babasından kendisine intikal eden bir hisse bağı içinde bulunan meyveli meyvesiz ağaçları, suyu ve eviyle birlikte Hasan Çelebi b. el-Hâc Cafer'e sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.37/b.1): Hatun adlı kadın babasından kendisine miras olarak kalan Cami'-i Kebir mahallesindeki evlerini ve bağı Hacı Hasan'dan almak için Monlâ Süleyman b. Bayram'ı kendisine vekil ettiğine dair tanıkların şahadetiyle düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.37/b.2): Harput sakinlerinden olan Hüsrev b. Ahmed, Kesrik adlı köyde olan tarlasını Arab b. İlbeyi, Velet b. Nahit ve Bali b. Musa'ya sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.37/b.3): Harput sakinlerinden olan Vartan adlı gayrimüslim, kardeşi Kartekolla ile kendisine babalarından miras olarak kalan Hüseyinik adlı köyde bir kıt'a bağın olduğunu ve kardeşi Kartekolla ait olan hisseyi de kendisinin satın aldığını, fakat Kartekol'un bağ hissesini satmasına rağmen kendisinin tasarruf etmesine engel olduğunu söyleyerek ondan şikâyetçi olmuştur. Kartekol ise ifadesinde söz konusu bağı kendisine sattığını, fakat ücretini henüz almadığını iddia etmiştir. Vartan'ın elinde ücreti ödediğine dair hüccetinin olduğunu ve bu hüccetin sicil defterinde de kayıtlı olduğu yönündeki ifadesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.37/b.4): Kazzacı Murat, Budakel adlı gayrimüslimden alacağını tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.37/b.5): Osman Beşe'nin Recep adlı şahıstan alacağı olduğu ve Recep'in de bu bunu kabul ettiğine dair düzenlenen ilam sureti kaydı.

Özet (s.37/b.6): Diyarbakır Nazırı Davut Efendi ambardarlık olarak Haydar Çelebi'den on iki kile tereke talep etmiştir. Saru Ali adlı şahıs bunun kendisinde olduğunu, Haydar

Çelebi'nin alakasının olmadığını ifade ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.38/b.1): Harput'ta Hacılı mahallesi sakinlerinden Vazıha adlı kadının, kocası Osman'ın kırk senedir kayıp olduğunu ve kendisinin de geçimini sağlayabilmesi için nafakaya ihtiyacının olduğunu ifade etmiştir. Yapılan araştırmada Vazıha'nın nafakaya ihtiyacı olduğu tesbit edildiğinden, Osman'a ait olan emlak müzayede yoluyla satılarak kendisine günde on akçe verilmesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.38/b.2): Harput'ta Zaluni adlı köyün sakinlerinden olan Varık adlı gayrimüslim kendisine ait olan bağını, tarlasını, bostan yerini ve evlerini Meradik adlı gayrimüslime hibe ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.38/b.3): Harput'ta Iğınki adlı köyün sakinlerinden İğob, Menas, Hokas, Kesir, Arsik, Maylo, Kürkik, adlı şahıslar ve sairleri, Derviş Beşe'den yüz kırk sekiz kuruş borç aldıklarına dair düzenlenen Evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.38/b.4): Harput sakinlerinden Ahmed Çelebi b. Davut Beşe Miyadon adlı köyde Depedip'teki bir kıt'a tarlasını Bekir Beşe adlı şahsın haksız yere kullandığına ve tanıkların şahadetiyle bu tarlanın Ahmed Çelebi'ye ait olduğuna dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.39/b.1): Harput sakinlerinden Yusuf b. Yahya ile Osman b. Ali ve kardeşi Ömer ile aralarında yol anlaşmazlığı vardır. Tanıkların şahadetiyle Yusuf'un haklılığına dair düzenlenen Evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.39/b.2): Sağman kazası sakinlerinden olan Osman ve Derik adlı şahıslar cizye vergisini toplamakla görevli olan Mehmed Ağa'ya beş yüz altmış sekiz kuruşluk cizye için kefil olduklarını beyan etmeleri üzerine Mehmed Ağa'nın bunu kabul ettiğine dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.39/b.3): Harput'ta Zaluni adlı köyde Hüseyin b. Abdullah adlı şahsın oğulları Murat ve Derik ve eşi Sultan, Hüseyin'in Süleyman b. Musa'nın katırcısı olduğunu dağdan odun getirmeye gittiğini, fakat katırlarla beraber kaybolduğunu ifade etmiştir.

Buna karşın Süleyman'da katırcının katırlarla birlikte kaybolduğunu, etrafi araştırdığında Asut adlı kazada katırlarını bulduğunu, fakat katırcıdan her hangi bir haber almadığını ve ilgili kaza kadısından da buna dair hüccet aldığını ifade etmiştir. Neticede Süleyman'ın bu hususa dair kan diyeti ödemesi yapmasına gerek olmadığına hükümedilerek düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.40/b.1): Harput'ta Zahiriyeh mahallesi sakinlerinden Abdurrahman Çelebi b. el-Hâc Veli Beşe bahçesini ve içindeki bütün unsurlarıyla birlikte Ömer Ağa b. Mustafa'ya üç yüz yirmi riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.40/b.2): Harput'ta Cib adlı köyün sakinlerinden olan Nasır adlı kişinin hanımı Ali b. Kanber tarafından hançer ile yaralanmıştır. Nasır'ın şikayeti üzerine, Ali bunu inkar etmişse de neticede tanıkların şahadetiyle Ali'nin suçluluğuna dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.40/b.3): Şahitlerin şahadetiyle Kürt Hüseyin'in bağında yer alan bir kara tut ağacının Kürt Hüseyin ile Dede Hızır oğlu Bekir'in müşterek malı olduğuna dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.40/b.4): Harput şehir kethüdası olan Ali Çelebi b. Monla Halim ve Osman b. Bekir Ali, Abdulaziz Efendi, Monla Ayas Efendi, Monla Osman Efendi ve sair imam, hatip, ayan ve eşraf, Palu hakimi Cemşid Bey'in şehirde bir hamam yaptırmak istediğini, fakat bunların suyun azlığı nedeniyle buna razı olmadıklarını, Cemşid Bey'in ise hamama gelecek suyu geceden sabaha kadar hamama bağlayıp, suyolunda oluşabilecek zararı ve noksanlığın da hamamın kirasından tahsil edileceğini hamamın kiracısı olan Seyyid Nizamettin'e söylemiş, fakat Nizamettin bunu inkar etmiştir. Neticede tanıkların şahadetiyle böyle bir sözün Cemşid Bey tarafından verildiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.41/b.1): Harput'ta Monlâ köyü sakinlerinden olan Halime adlı kadının vekili sıfatıyla Hüseyin Beşe, Halit Bey'den sümün hissesini, mihrini ve nafakasını talep etmiştir. Ayrıca babasından kadına intikal eden ve Halit Bey'in elinde bulunan ev ve bağın satılıp elde edilen dört yüz riyali kuruşun Halit Bey'den alındığı hususuna dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.41/b.2): Harput sakinlerinden Haydar Çelebi b. Baba Neşimi, Ali b. Seydi Bali adlı kişinin birkaç adamıyla birlikte, bir birlerine kefil olarak kendisinden borç aldıklarını ve bu borcun ödenip kefalet hususunda onlarla alakasının kalmadığına dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.41/b.3): Mehmed Çelebi'nin Diyarbakırlı Küçük Mehmed'ten on kuruş alacağına dair tanıkların şahadetiyle düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.42/b.1): Harput kadı emini Rıza Ağa'nın vekili sıfatıyla Yusuf Bey Avculu adlı köyde vefat eden Gül Beşe adlı kadının bırakmış olduğu mirasın devlete aid olduğunu fakat Ahmed b. Muhammet tarafından haksız yere tasarruf edildiğini iddia etmiştir. Ahmed Bey ise Gül Beşe'nin amcası kızı olduğunu ifade etmiştir. Tanıkların da Ahmed Bey'in ifadesine uygun şahadetiyle düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.42/b.2): Harput sakinlerinden Mevlud b. Halil ve kardeşi oğlu Ahmed b. Allahverdi bir birlerine kefil olarak Ömer Ağa'dan üç yüz kuruş borç aldıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.42/b.3): Harput sakinlerinden Ömer Ağa, Mahmud b. el-Hâc İbrahim'den üç yüz kuruş talep etmiştir. Mahmud Mevlüd ve Ömer ile bir birlerine kefil olduklarını ve kendisine üç yüz kuruş borçlarının olduğunu kabul etmiştir. Bu hususa dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.42/b.4): Kizir Ahmed b. Piri, bir daha kethüdalık yapmayacağına dair yemin etmiş olmasına rağmen tekrar kethüdalık yaptığına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.42/b.5): Harput sakinlerinden Hanife adlı bayanın vekili sıfatıyla eşi Ömer Beşe b. Kaya, Hoca mahallesinde kadına ait olan evleri Bekir b. Ama Mehmed'e seksen riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.43/b.1): Harpurut kazası sakinlerinden İbrahim Çelebi bin Veli Çelebi ile yine aynı kazadan Ahmed Çelebi bin Mustafa Çelebi arasındaki alacak verecek davasına dair düzenlenen Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.43/b.2): Harput'ta Arslaniye mahallesi sakinlerinden olan es-Seyyid Mahmud Çelebi b. el-Hâc Recep, Zeynep Çeşmesi mütevellisi olduğundan dolayı, yirmi riyâli kuruşun zimmetinde olduğuna, bunu adı geçen çeşmenin masrafları için kullandığına ve bundan başka vakfın iki dükkânı olduğuna bu dükkânlardan birinin kira gelirlerinin kendisine ücret olarak tayin edildiğine diğerinin kira gelirinin ise kendi kefaletinde bulunduğu ikrarına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.43/b.3): Bekir Beşe, Ali Koca'nın kızının kendisine küfür ettiğini söyleyerek şikâyetçi olmuştur. Fakat bu iddia inkâr edilerek yemin edildiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.43/b.4): Zaluni Meliki Pir Bey adlı kişi tımar köylerinden salyane olunan akçeden doksan kuruşun Ömer b. Yusuf tarafından tahsil edilerek kendisine verilmediğini söylüyor, Ömer ise doksan kuruş akçenin bazı tımar köylerinde baki kaldığını ve bunun tahsil edilerek kendisine verileceğini ifade etmiştir. Bu hususa dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.44/b.1): Bölük ağalarından Osman Ağa şahitlerin huzurunda elinde yetki belgesiyle Malkoç Efendi köyü sakinlerinden olan Cafer Ağa'nın durum ve ahvalini köy ve çevredeki yerlere sorarak araştırmak için gönderilmiştir. Yapılan araştırmada Cafer Ağa'nın kendi halinde ve kimseye zararı olmayan dindar biri olduğuna dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.44/b.2): Bazı hususların teftişi için bölük ağalarından Osman Ağa Harput'a gönderiliyor. Bacar Oğlu adlı şahsın, Mehmed Çelebi'yi tutuklaması hususunda yaptığı araştırmada, tanıkların ifadesi doğrultusunda, Mehmed Çelebi'nin kendi halinde ve kimseye zararı olmadığı ve kendisine isnat edilen suç da işlemediği kanaati hasıl olunca, Mehmed Çelebi'nin serbest bırakılarakılmasına dair düzenlenen ilam sureti kaydı.

Özet (s.45/b.1): Harput'ta Ali Bey b. Musa Çelebi'nin hizmetkarı olan Cafer, Ali Bey'e ait Kır Bağı adıyla anılan yerde havuza girip boğulmuştur. Yapılan keşif sonucunda yakınlarına kan bedeli ödenmemesine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.45/b.2): Desiml  aşiretinden olan Siso adlı bir şahıs, es-Seyyid Ömer b. Abdullatif'e müracaat ederek, akrabalarından birinin kendisini yaraladığını bu arada akrabasının kendisine hizmet ederek iyileştirmesini fakat ölürse kendisinden herhangi bir davasının da olmadığını ifade ediyor. Bu hususa dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.45/b.3): Harput sakinlerinden Yusuf b. Ebul Kasım Çelebi, Mehmed Beşe b. Bayram'ın kendisine küfür ettiğini iddia etmiştir. Mehmed Beşe bunu inkar etmiş ise de tanıkların Yusuf Bey'in ifadesine uygun şahadetiyle düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.45/b.4): Harput sakinlerinden olan Monla Mustafa'ya ait olan Ebutahir mahallesindeki bir miktar yerini Ömer b. Keriz Bekir'e üç kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.46/b.1): Pekinik köyü sakinlerinden olup vefat eden Hazrok adlı gayrimüslimin vasisi sıfatıyla Hazro adlı gayrimüslim Hazrok'a ait olan teğek bağına Monla Osman Efendi'ye on sekiz kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.46/b.2): Zeyve köyüne bağlı mezrada Hacı b. Şah Ali adlı kişinin üç adet davarı kaybolmuş ve Şükür b. İlyas'tan şüphelendiğini söyleyerek Şükür'ü dava etmiştir. Fakat Şükür bu olaydan haberinin olmadığını belirtip yemin ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.46/b.3): Ebutahir nahiyesine bağlı Bekirme köyü sakinlerinden Veli b. Ali adlı kişi Hasan adlı kişinin taşla kendisine vurarak dizini kırıldığını söylüyor ve keşif yapılması talebinde bulunuyor. Yapılan keşifte dizinin kırık olduğuna dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.46/b.4): Kemal veled-i Tevtel adlı gayrimüslim Ali Beşe'ye on beş riyali kuruş borcunun olduğunu beyan ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.46/b.5): Harput sakinlerinden Fatma adlı kadının Hüseyin adlı şahsın gece ile evine gelip bazı eşyalarını çaldığına dair iddiası üzerine kendisinden delil isteniyor, delili olmadığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.46/b.6): Elinde yetki belgesiyle görevlendirilen Ali Bey devlete ait mîri camus teftişinde Percenç ve Hırhik adlı köylerde üç adet mîri camus tespit ediyor. Bunların ücreti olan yirmi altı riyalı kuruşu bu köylerin sakinlerinden tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.47/b.1): Habusu'da olan Koca Kemal adlı garimüslim Nikov adlı zimmiyi kefil gösterildiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.47/b.2): Harput'ta Kamışlı adlı köyün sakinlerinden olan Cebeci Ali Beşe b. Bayram adlı şahıs, Süleyman, Mehmed ve Ali adlı kişilerin oğulları kendisini taşla yaraladıkları şikâyetini edip şayet kendisinin bu yarayla ölürse adı geçen şahıslardan kan parası alınması talebini bildirmesi ve yapılan müşahede sonucunda onun yaralı olduğuna dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.47/b.3): Harput sakinlerinden Hamza adlı şahıs Şüşnaz adlı köyde kendisine ait olan bağı es-Seyyid Osman'a yirmi riyalı kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.47/b.4): Harput'a bağlı Hüseyinik adlı köyün sakinlerinden Ali Bey b. Abdullah kendisine ait olan evi Mıkail adlı gayrimüslime dört riyalı kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.48/b.1): Karinkit adlı köyün sakinlerinden İgob veled-i Mekkon adlı gayri müslim kendisine ait olan bir kıt'a tarlasını Hokas veled-i Kenek adlı gayrimüslime yirmi riyalı kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.48/b.2): İstihdam kullarından olan Ali Bey b. Ahmed adlı şahıs, Abaza Yusuf Ağa'nın Harput kalesine emanet olarak bırakmış olduğu akçeyi almak için elinde yetki belgesiyle gönderilmiştir. Harput kalesinin dizdarı olan Hüseyin Ağa'dan emanet akçeleri aldığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.48/b.3): Kara Osman adlı şahıs kendi bağına bitişik olan bir bağın başkasına satıldığını, halbuki satışta kendisinin öncelikli olduğunu, bundan dolayı da bağın satışının ertelenerek kendisine satılmasına dair talebi üzerine düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.48/b.4): Harput sakinlerinden Bekir adlı şahıs kendisine ait olan evlerini Ömer Çelebi b. Süleyman'a seksen beş riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.49/b.1): Serdar Mustafa Beşe adlı şahıs kendi kölesi olup vefat eden Revza'nın evine Mehmed b. Terzici Maksut adlı şahsın girip ev halkına fi'l-i şeni' (namusa zarar verme) etmek istediğini iddia etmesi üzere düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.49/b.2): Harput'ta Meydan-ı Atik mescitdi'nin yanında mescitde ait olan bir miktar yerin mescidin imamı Monla Musa Efendi tarafından mescidin hemen yanında dükkânı olan Mehmed b. Musa'ya, vakfa gelir için kiraya verildiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.49/b.3): Ücretini aldığı halde hizmet mahallini terk eden Bekir bin İbrahim'den davacı olan Nemkizade Mahmud Beşe'nin, durumla alakalı soruşturma talebinin kabul edildiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.49/b.4): Harput sakinlerinden Monla Ebu Bekir adlı şahıs sicil vekili olduğu kayınvalidesine ait olan evleri Ömer Beşe b. Kaya'ya elli beş riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.49/b.5): Harput sakinlerinden Mehmed b. Hükmüllah Kulu adlı şahsın bazı kimselere kefil olduğuna dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.49/b.6): Harput sakinlerinden Baki Beşe b. Emin adlı şahıs Sugözesi nahiyesinde kendisine ait olan bağı meyveli meyvesiz ağaçları, suyu ve sair bağa ait olan şeyleriyle Monla Musa b. Mustafa'ya otuz riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.50/b.1): Harput sakinlerinden Mevlud ve el-Hâc Ali Sarı adlı kişiler, Kasab Kaya ve Ali adlı şahıslarla birlikte Amasya sakinlerinden olan Mustafa Çelebi'den bin beş yüz kuruş borç almışlardır. Bu parayı Veli Bey adlı şahsa vermişler ve karşılık olarak da Veli Bey'den yüz müd buğday alarak satmışlardır. Fakat, Kasab Kaya ve Ali adlı kişilerin Mustafa Çelebi'den aldıkları borcu ödemeye yanaşmadıkları ve Mustafa Çelebi'ye borçlu olduklarına dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.50/b.2): Yeniçeri, acemioğlanı, kul oğlanı, topçu ve cebeci taifelerinin amiri olan Yeniçeri Serdarı dışında adı geçen askeri zümrelere mensup olanların özlük işlerine başka idareci ve halktan kişilerin karıştığına dair şikayet üzerine, Yeniçeri Serdarı dışındakilerin söz konusu müdahaleden men olunması hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ferman suretikaydı

Özet (s.50/b.3): s.49/b.6'nın devamı.

Özet (s.50/b.4): Harput sakinlerinden Mevlud ve el-Hâc Ali adlı kişiler, Kasab Halil ve es-Seyyid Meşuk Mehmed adlı şahıslarla birlikte Amasya sakinlerinden olan Mustafa Çelebi'ye bin beş yüz kuruş verecekleri vardır. Fakat Kasab Halil ve es-Seyyid Meşuk Mehmed adlı şahıslar Mustafa Çelebi'den aldıkları borcu inkâr ettiklerine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.51/b.1): Harput'ta Zaluni adlı köyün sakinlerinden olan Ahik veled-i Hocik Hasan Çelebi'ye mallarını rehinde bırakarak yetmiş riyali kuruş borç aldığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.51/b.2): Harput'ta es-Seyyid Hüseyin Efendi kendisine ait olan Hacılı mahallesindeki evlerini Mehmed b. Sefer'e üç yüz on dokuz riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.51/b.3): Amasya sakinlerinden olan Mustafa Beşe'nin, Harput sakinlerinden olan Mevlud Bey ve el-Hâc Sarı Ali'den bin beş yüz kuruş alacak hakkının olduğuna ve bunu tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.52/b.1): Nazır Davut Efendi, Veli Bey zimmetinde devlete ait olan yirmi dört bin kile geliri alıp der ambar ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.52/b.2): Veli Bey, Nazır Davut Efendi'nin kendisinden kanuna aykırı olarak ve haksız yere tezkere akçesi adı altında para aldığını bildirmesi üzerine, alınan akçenin Veli Bey'e iade edilmesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.52/b.3): Bağat vergisinin toplanması için İbrahim Çavuş'un vazifelendirildiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.52/b.4): Tadım'ın gayrimüslimlerinden olan Gorkik, Hanser, Kirakos, Moşih, Ohennik, Dertok, Keşiş ve sairleri Ahi Musa Ağa'nın vekili olan Yusuf Bey'e altmış iki riyal borçları olduğu ve bu borca karşılık birbirlerine kefil olduklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.52/b.5): Harput mukataa emini olan Veli Bey'in, Yeniçeri Serdarı olan Mustafa Beşe'ye iki yüz on beş kuruş borcu vardır. Bu borca karşılık Çorkığ mezrasını rehin olarak bırakmıştır. Fakat bu mezra satıldığından dolayı, Mustafa Beşe'nin borcunun bir kısmı hububat satılarak ödenmiş, kalan kısım için ise Ekrüz'deki yerin rehin bırakılmıştır. Bu hususa dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.53/b.1): Kazzaz Veli Bey'in benefiş zerdavel kürklü karacasını Seyyid oğlu Ömer ve Seydi Bali oğlu Ali'ye verdiği dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.53/b.2): Veli Bey Kaymazzade ile kardeşi Mevlud Bey, Mehmed adlı kişiye satmış oldukları evlerinin ücretini aldıklarını ve Mehmed Bey'den her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.53/b.3): Kethüda Ahmed, Harput mütesellimi olan İbrahim Ağa'nın kendisinden sebepsiz yere yüz kuruş aldığını iddia etmiştir. Mübaşir gönderilerek olay soruşturulmuş, İbrahim Ağa'nın almış olduğu akçeler Ahmed Bey'e iade edilmiştir. Bu hususa dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.53/b.4): Harput'ta Şüşnaz nahiyesinde olan Mustafa Bey'in evine hırsız girmiş ve bazı malları çalınmıştır. Seltan oğlu Ömer, Davud oğlu Abdurrahman ve Kürt Hüseyin oğlu Kara Veli adlı şahısların bu suçu işledikleri düşünülerek, şüphe üzerine hapsedildiklerine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.54/b.1): Harput'ta Miyadon adlı köyün sakinlerinden olan Ebu Bekir b. Karzar ile Ahmed Beşe b. Davud adlı şahıslar arasında tarlayla meselesi yüzünden bir problem bulunmaktadır. Tanıkların şahadetiyle Ebu Bekir'in haklılığına dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.54/b.2): Cennet Hamza adlı şahsın Kale mahallesinde olan evlerinin Hamza adlı şahıs tarafından zabt edildiğine dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.54/b.3): Harput sakinlerinden olan Ömer b. Ahmed adlı şahıs, üvey oğlu olan Mehmed b. Ali adlı şahsın kendisini yaşlı haliyle evden kovduğunu iddia etmiştir. Ömer ise üvey babasıyla anlaşarak ayrıldıklarını ve bir birlerinden her hangi bir alacaklarının olmadığını ve buna tanıklık edecek müslümanların olduğunu söylemiştir. Bu hususa dair tanıkların şahadetiyle düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.55/b.1): Vasi tayini ikrarına dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.55/b.2): Harput sakinlerinden Dellâl Mehmed b. İbrahim adlı şahıs Pincirik nahiyesinde olan bağı meyveli meyvesiz ağaçları, suyu ve evi ve sair bağla alakalı her şeyiyle torunu olan Ömer'e hibe etmiştir. Fakat Ömer küçük yaşta olduğundan oğlu İbrahim'e velayeden teslim edildiğine dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.55/b.3): Kâtip Bekir kendi evine bitişik olan Osman Beşe'nin evini başkasına satıldığını, halbuki satışta kendisinin öncelikli (şuf'a hakkının) olduğunu, bundan dolayı evin satışının ertelenerek satışın kendisine yapılması talebine dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.55/b.4): Harput'ta Yiğmir Mescidi'nin imameti el-Hâc Ebu Bekir Efendi'ye verildiği gibi, aynı vazifeye Davud Çelebi adlı şahıs da atanmıştır. Bundan dolayı bu

şahıslar arasında problem oluşmuştur. Bu problemin şahısların birbirleriyle anlaşılırarak giderildiğine dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.56/b.1): Kemal veled-i Tavid adlı şahıs, Ali b.Yusuf adlı şahıstan on beş riyali borç aldığını ve bu borca karşılık bağını yanında rehin olarak bıraktığını, şayet borcunu ödemezse bağın satılmasına dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.56/b.2): Harput sakinlerinden olan Vartan veled-i Mezrik adlı gayrimüslim, Cafer Bey ve kardeşine toplamda kırk üç riyal kuruş borcu olduğunu fakat, bu borcunu ödeyebilecek gücü olmadığı için Şehrüz mahallesinde olan evini Cafer Bey'e kırk dört riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.56/b.3): Harput sakinlerinden olan Osman Beşe b. Abdullah ve oğlu Hasan, Arslaniye mahallesinde olan evlerini Ömer Çelebi b. Monla Mahmud'a yüz yirmi riyali kuruşa sattıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.56/b.4): Çemişkezek kazasına bağlı Miyadin adlı köyden Mehmed Beşe ve Hasan Bey b. Hüseyin adlı şahıslar Harput kazasına bağlı Üngüzek adlı köyün sakinlerinden İmam bin Verdi ve Hüseyin b. Musni adlı şahısların kendilerini yaraladığına dair şikâyetleri üzerine düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.57/b.1): Harput sakinlerinden olan Mustafa b. Ferhad, Behrimaz mahallesinde olan evini ile Bekirme adlı köyde olan bir dönüm bağını Yahya adlı şahsa kırk kuruşa sattığına dair düzenlenen Fi'l-yevmi'l-Hams aşr min-Zi'l-hicce-i harâm 1047 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.57/b.2): Harput sakinlerinden olan Mustafa Bey b. Kul adlı şahıs şehir kethüdası Ali Çelebi ve gayrimüslimlerden olan Yorgizade ve Asvazade'nin huzurunda şehir halkından olan Müslümanlar ve gayrimüslimlerin üzerine salyane olan beş yüz İstanbuli kile arpayı bunlardan teslim alıp Diyarbakır'daki miri ambara teslim ettiğine dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.57/b.3): Harput sakinlerinden olup vefat eden Osman b. Mumcu İbrahim'in küçük oğulları Ömer, Halil ve Mehmed ile kızı Hadice'nin vekili olan Hüseyin b. Mumcu İbrahim adlı şahıs bu yetimlere babalarında kalan evleri müzayede yoluyla otuz altı riyali kuruşa Süleyman b. Piri adlı şahsa sattığına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.58/b.1): Harput sakinlerinden olan el-Hâc Süleyman adlı şahıs, Mansur ve oğlu Mustafa'dan alacağına olduğunu ve bu alacağını onlardan aldığına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.58/b.2): Van kullarının mevâciblerini toplamaya yetkili olan İbrahim Bey adlı şahıs daha önceden Harput mukataa emini olan Veli Bey'e ait olup Kuzabad nahiyesinde olan mallarını Van kullarının mevâcibi için ödemesi gereken miktar karşılığı Veli Bey'den satın almış olduğu malları Bizmişen adlı köyde olan mallarla birlikte Davud Beşe ve Halil Çelebi'ye sattığına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.58/b.3): Harput sakinlerinden olan Usta Hasan b. Mansur, Sara Hatun mahallesinde olan evini Ali Çelebi b. Osman'a doksan kuruş ile miktarı belli olmayan buğday ve pamuk karşılığında satmış ve karşılığında otuz kuruş almıştır. Geriye altmış kuruş alacağı kalmış, bu alacağına karşılık olarak da Ali Çelebi'den rehin almıştır eğer Ali Çelebi kalan meblağı vadesinde ödemez ise bunların satılıp karşılığında altmış kuruşun ödenmesi için kullanılacağına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.59/b.1): Terasi İbrahim'in Pazarbaşı Hasan'dan beş batman işlenmiş deri talep ettiğine dair hüccet.

Özet (s.59/b.2): Terasi İbrahim adlı şahsın Hasan Çelebi'den altı batman işlenmiş deri aldığına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.59/b.3): Harput sakinlerinden olan Mustafa Çavuş'un Ali Bey'in eşi Amine'nin mehri olan evi Şeyh Emir'e yirmi riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.59/b.4): Harput'a bağlı köylerin sakinleri Emin Seyyid Mustafa'nın da kendilerinden desturcelik ve kuzat akçesi aldığını iddia ediyorlar. Seyyid Mustafa'da bu köylerden derturcelik ve kuzat akçesi adı altında iki yüz üç kuruş aldığını ikrar ettiğine dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.59/b.5): Hafız Yusuf Bey, İbrahim Bey'in kendisine küfür ettiğini ve İbrahim Bey'in bunu kabul ettiğine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.59/b.6): Harput sakinlerinden Hacı Mehmed b. Hasan Kara Kaya Göz Mescidi adlı mahallesinde olan evlerini Hamit b. Kalender'e yirmi beş kuruşa sattığına dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.60/b.1): Nebi Beşe meclis-i şer'e gelerek evine bitişik olan bir evin başkasına satıldığını, satışta kendisinin öncelikli (şu'fa hakkının) olduğunu, bundan dolayı da evin satışının ertelenerek kendisine yapılmasına dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.60/b.2): Holpenk adlı köyden Hasan b. Hacı Kulı adlı şahıs, Mehmed b. Hacı Bali tarafından yaralandığını iddia etmiştir. Mehmed'in bunu inkâr edip, yemin ettiğine dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.60/b.3): Harput'ta Ahink veled-i Bahadır ile kardeşi Hanikik adlı gayrimüslimler Mehmed b. Nasuh adlı kişiye otuz iki buçuk kuruş borçlarının olduğu fakat ödeyemedikleri için Zaluni adlı köyde olan bağlarını Mehmed'e vermek zorunda kaldıklarına dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.60/b.4): Hasan Bey b. Kabasakal adlı şahsın Raziye Hatun'a beş yüz riyalı kuruş borcu olup bu borcuna karşılık olarak Zerato mezrasının yanında rehin bırakmıştır. Borcunu ödemediği takdirde mezranın yarısı müzayede ile satılarak borcunun ödenmesine dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.61/b.1): Harput sakinlerinden Hasan Bey b. Kabasakal Mustafa Bey kendisine ait olan buğday, arpa, darı ve pamuk hissesinin bir kısmını bedelsiz olarak Raziye Hatun'a verdiği dair düzenlenen Eva'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.61/b.2): Harput'a bağılı Herdi adlı köyün sakinlerinden olan Hacı b. Abbas, kendisine ait olan bir kıt'a tarlasını Hüseyin b. Osman'a on dokuz riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.61/b.3): Harput sakinlerinden olan Hatice b. Şah Hüseyin ve kızı Hayriye kendilerine Safiye adlı kadınlardan kalan mirası almak için Mehmed Çelebi b. İsmail Çelebi'yi vekil olarak atadıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.61/b.4): Harput sakinlerinden olan Zahide b. Ebu Bekir adlı kadın kocası İbrahim Çelebi b. İlyas'ı babasından ve kardeşinden kendisine kalan miras ve başka işler için vekil ettiğine dair tanıkların şahadetiyle düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.61/b.5): Harput sakinlerinden olan Safiye ve kızı Kerime ile Güllü bayan Çeribaşı Mustafa Çelebi'yi vekil olarak atadıklarına dair tanıkların şahadetiyle düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.61/b.6): Safiye adlı bayana kocası Osman'dan kalan miras için kardeşi Ali Çelebi'yi vekil olarak atadığına dair, tanıkların şahadetiyle düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.62/b.1): Harput sakinlerinden olan Mehmed Çelebi, Emirzâde İbrahim Çelebi b. İlyas'a elli riyali kuruş borcu olup, borcuna karşılık olarak Hoca mahallesinde olan evlerini yanında rehin olarak bırakmıştır. Borcunu zamanında ödemediği takdirde, evlerinin satılıp, borcunun ödenmesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.62/b.2): Harput sakinlerinden Osman b. el-Hâc Hızır, Şuşnaz nahiyesinde olan bağıını kardeşi Veli Beşe'ye kırk sekiz kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.62/b.3): Harput'ta Hüseyinik adlı köyün sakinlerinden olan Asadur veled-i Devit adlı gayrimüslim, Arslaniye mahallesi sakinlerinden olan es-Seyyid Hasan Çelebi b. Ömer Efendi tarafından taşla başından yaralandığını iddia edip, keşif talebinde

bulunmuştur. Bu hususa dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.63/b.1): Komşular arasındaki anlaşmazlık ve şahidlerin beyanına dair düzenlenen 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.63/b.2): Harput sakinlerinden olan Mevlud Bey ile Ali Saru adlı şahıslar, es-Seyyid Mehmed'le birlikte Mustafa Çelebi adlı şahıstan bin beş yüz kuruş borç aldıklarını; fakat es-Seyyid Mehmed'in bu borcu ödemek istemediğini iddia etmişlerdir. es-Seyyid Mehmed ise bu borçla alakasının olmadığını söylemiş ve tanıkların şahadetiyle es-Seyyid Mehmed'in haklılığı tescil edilmiştir ki bu hususa dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.64/b.1): Harput sakinlerinden Hüseyin Çelebi b. Kara Bekir, kendi kefaletiyle Çalık Osman Beşe'nin Mehmed Çelebi'ye yüz kuruş borcu olduğunu ifade ediyor. Tanıkların şahadetiyle bu borcun olduğuna dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.64/b.2): Harput sakinlerinden olan Esmâ b. Mahmud ile kardeşi Mustafa arasında babalarından kalan miras konusundaki anlaşmazlığa dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.64/b.3): Harput sakinlerinden Ali Çelebi b. Monla Halim ile Ali Bey, mütesellim İbrahim Ağa'dan elli kuruş talep etmişlerdir. Bu elli kuruşun otuz kuruşunu Ali Bey almıştır, on altı kuruşunu da Ali Çelebi'nin aldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.64/b.4): Kemal adlı şahsın öküz akçesinden elli üç kuruş el-Hâc Mustafa'dan aldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.65/b.1): Harput sakinlerinden olan Safiye b. Musa'nın sicil vekili olan kardeşi Ali, Safiye'nin eşi olan Osman'ın vefatıyla Safiye'ye ait olan mihrini ve süm'n hisse hakkını Osman'ın varislerinden aldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.65/b.2): Harput'ta Nebi Beşe adlı şahsın evinin bitişiğinde Mehmed'e ait olan evler Himmet b. İskender adlı kişiye yirmi riyal kuruşa satılmıştır. Fakat Nebi evin satıldığını sonradan duyduğunu ve satışta kendisinin öncelikli (şuf'a hakkının) olduğunu, bundan dolayı da satışın durdurularak evin kendisine satılmasını talep etmiştir. Tanıkların şahadetiyle satış hakkının Nebi Beşe'ye hüküm edildiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ülâ 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.65/b.3): Harput sakinlerinden olan Zahide b.Karabekirin sicil vekili İbrahim Çelebi b. Habib ile Kerime b. Mustafa Çelebi ve Gül b. Kara Bekir sicil vekili olan Çeribaşı Mustafa adlı şahıslar vekillerine miras olarak kalan Hoca mahallesindeki evleri Mehmed Çelebi b. İsmail Çelebi'ye iki yüz elli riyal kuruşa vekâleten sattıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ülâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.66/b.1): Harput sakinlerinden olan Osman b. Deli Mustafa adlı şahıs Kara Kepez adlı yerde üç bölük toprağını Oruç b. Kara Halil'e yirmi yedi riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ülâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.66/b.2): Harput sakinlerinden Hadice bint-i Şah Hüseyin ile Hediye bint-i Mehmed Çelebi'nin sicil vekili olan Mehmed Çelebi b. İsmail Çelebi vekaleten ve Bektaş b. Mehmed Çelebi ile kardeşi İsmail asaleten kendilerine miras olarak kalan ekmek dükkanının hisselerinden kendi paylarını düşen kısmı İbrahim Çelebi ve Mustafa Çelebi'ye seksen riyal kuruşa sattıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ülâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.66/b.3): Hüseyinik adlı köyün sakinlerinden olan Berveri veled-i Terhan adlı gayrimüslimin Piri b. Karaca adlı şahsa yirmi riyali kuruş borcu vardır. Borcuna karşılık bir dükkânını yanında rehin bıraktığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ülâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.67/b.1): Harput sakinlerinden olan Hadice b. Şah Hüseyin'in sicil vekili olan Demirci Mehmed Çelebi b. İsmail Çelebi, Hadice'ye ölen kızından kalan süds hissesini vekilliği nedeniyle Çeribaşı Mustafa Çelebi'den talep edip aldığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ülâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.67/b.2): Harput'ta Zaluni adlı köyün sakinlerinden olan Percan veled-i İğob adlı gayrimüslim ile Vahice adlı kadının vekili olan es-Seyyid Mustafa b. el-Hâc Hafız adlı şahıs vekâleti nedeniyle Vahice ve oğulları Ömer ve Abdurrahman'a Zaluni'deki bademliğin kendilerine ait olduğunu iddia ederek Percan'dan talep etmiştir. Buranın Vahice ve oğullarına verildiğine ve Percan'ın da buradan kendi rızasıyla feragat ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.67/b.3): Harput sakinlerinden Ahmed Çelebi b. Davud'a amcasından miras olarak kalan kavak bahçesinin Derviş Beşe b. Abdullah tarafından Bölük Ağası Osman'a verildiğini, fakat bunun talep edilerek geri aldığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.68/b.1): Harput sakinlerinden olan el-Hâc İbrahim b. el-Hâc Mustafa'nın Farzullaha kiraya vermiş olduğu çiftliğinin kira anlaşmasıyla alakalı bir probleme dair düzenlenen Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.68/b.2): Seyyid Ali bin Ömer'in Harput sakinlerinden el-Hâc İbrahim Çelebi bin Büyük el-Hâc Mustafa Beşe'ye yıllığı on altı kile buğday, on altı kile arpa ve bir batman penpe karşılığında kiraya vermiş olduğu yerin on yıllık bedelini tahsil ettiğine ve el-Hâc Mustafa Beşe'de hiçbir alacağının kalmadığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.68/b.3): Perçenç adlı köyden Bektaş Beşe kendisini dava eden İbrahim Beşe'ye dava konusu olan tarlayı on beş seneden beri kullandığını ikrarı üzerine düzenlenen Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.69/b.1): Harput'ta Hoca mahallesi sakinlerinden olan el-Hâc Osman Çelebi b. Ali, Hinsor adlı köyde olan sulu ve susuz topraklarını, bahçesini, evlerini ve buradaki mallarını dört yüz riyali kuruşa Osman Ağa'ya sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.69/b.2): Vefât eden Keber veled-i Malican adlı gayrimüslimin eşi, kızı ve oğullarının vekili olan Musem veled-i Malican adlı gayrimüslim ölen Keberin, Hüseyin adlı şahsa olan borcunu ödemek için iki menzil yerini müzayede usulüyle yirmi riyali

kuruşa satıp ücreti ödediğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cumâde'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.69/b.3): Harput sakinlerinden Kürd Hüseyin adlı şahıs, kendi evinin duvarına bitişik olan bir evin başkasına satış için söz verildiğini, fakat satışta kendisinin öncelikli (şu'fa hakkının) olduğunu, bundan dolayı da evin satışının ertelenerek satışın kendisine yapılmasına dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.70/b.1): Aliye bint-i Zeyd adlı hatununun kendisini bin akçe mehr-i müeccel ve on akçe mehr-i muaccel karşılığında nikâhlayan Mureyc bin Ali'den söz konusu mehr-i muaccel bedeli olan on kuruşu teslim aldığına dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.70/b.2): Harput'ta Hoca mahallesinin sakinlerinden olup vefat eden Kara Bekir Çelebi'nin çocukları ve akrabaları arasındaki miras taksimine dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.71/b.1): Tadım köyünün gayrimüslimlerinden Kürkik veled-i Cafer adlı şahıs, Kaya Beşe b. Yusuf'a otuz riyal kuruş borcu olduğunu bu borca karşılık olarak da evlerini, bağını, bahçesini ve hayvanlarını ve sair mallarını yanında rehin de bıraktığına dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.71/b.2): Harput sakinlerinden Murat b. Abdullah, Kürkik veled-i Cafer adlı gayrimüslimden 132 riyali kuruş alacağı olduğunu ve bu alacağını tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.71/b.3): Kadem b. İbrahim adlı kadın, Keşiş veled-i Merkiri adlı gayri müslimden alacağını tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.71/b.4): Harput'ta Perçenç köyünün sakinlerinden olan Ali Beşe adlı şahıs, Süleyman b. Hacı Ali adlı şahsın kendi evine girdiğine dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.72/b.1): Harput sakinlerinden olup, vefat eden Osman Çelebi'ye ait olan Pancarlık nahiyesindeki bir bahçe Osman Çelebi'nin mirasçıları tarafından müzayede

yoluyla yüz riyal kuruşa Hüseyin Çelebi'ye satılarak Osman Çelebi'nin Diyarbakırlı Mehmed'e olan borcunun ödendiğine dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.72/b.2): Harput'ta Bizmişen adlı köyün sakinlerinden Murat Kethüda veled-i Kırakos, İgob veled-i Kurab, Hazok veled-i Misesk adlı şahırlar ile köy ahalisi şahanelik ve yemlik adlı vergilerin 1048 senesinde kaldırılmasına rağmen, Şahne olan el-Hâc Sarı Ali adlı şahsın kendilerinden şahanelik ve yemlik adı altında üç yüz elli kile tereke aldığı iddia edip, alınan terekenin kendilerine iade edilmesini istemişlerdir. Neticede arabulucuların vasıtasıyla, otuz kuruş karşılığında Ali Bey ile bunların anlaşıklarına dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.73/b.1): Harput sakinlerinden Keşişzade Davut Beşe'nin vekili olan Ahmed Çelebi adlı şahıs, Kabeyi ziyarete giden Mehmed Çelebi'nin yolda vefat etmesi üzerine Mehmed Çelebi'ye ait olan iki yüz sekiz altın ve yüz beş riyal kuruşun vekili olduğu şahsa miras olarak kaldığından dolayı Mehmed Çelebi'nin yanında bulunan yol arkadaşı olan ve bu emaneti alan El- Hâc Abdurrahmanın kendisine emaneti eksik olarak teslim ettiği iddiasına dair düzenlenen Evâhir-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.73/b.2): Oanes adlı gayri Müslim, Kara Mustafa'dan on beş kuruş borç aldığı bu borca karşılık olarakta evini yanında rehin bıraktığını, borcunu ödemediği takdirde evinin satılıp borcun ödenmesine dair düzenlenen hüccet sureti kaydı

Özet (s.74/b.1): Malatya'da Köprücük adlı köyün sakinlerinden olan Hüseyin b. Veli adlı şahıs Murat Nehri üzerinde eşkıya teftişine memur olarak gönderilen Bölük Ağası Osman Ağa'ya iletği şikâyetinde Harput'ta Mürüdi adlı köyün sakinlerinden olan Çavuş Hayri oğlu Ali ve kardeşi Hasan ile amca oğulları olan Mahmud adlı şahısların kendi amcası oğlu olan Zeynel Kethüda b. Haydar'ı Malatya'dan gelirken önünü keserek yaralayıp, atını, kılıcını ve bazı eşyalarını aldıklarını ve buna dair Malatya'dan aldıkları keşif hüccetinin bulunduğunu beyan etmişlerdir. Tanıkların ifadesi ve şahadetiyle de adı geçen şahısların daima eşkıyalık yaptıkları ve halka zararları olduğuna dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.74/b.2): Harput'ta Mürüdi adlı köyün sakinlerinden bazı kimseler Murat Nehri üzerinde eşkıya teftişine memur olarak gönderilen Bölük Ağası Osman Ağa'ya iletmiş

oldukları şikayette kendi köylerinde olan Şahkulu b. Hacı Hızır, Hasan b. Hasan Piri, Kalo b. Şaho ve Küçük b. Ömer adlı kişilerin katli icap edecek hallerinin olduğunu ve daima eşkıyalık yaptıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.74/b.3): Harput'ta Mornik adlı köyün sakinlerinden Zeynel Bey b. Yar Ali, Ali Kethüda, Şah Ali Bey b. Kanber, Cuma ve bazı kimseler Murat Nehri üzerinde eşkıya teftişine memur olarak gönderilen Bölük Ağası Osman Ağa'ya iletmış oldukları şikayette kendi köylerinde olan Mahmud b. Kara Süleyman ile oğlu Yar Veli'nin katli icap edecek hallerinin olduğunu ve daima eşkıyalık yaptıklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.75/b.1): Harput'ta Parçikan adlı köyün sakinlerinden Nazar kethüda ve bazı kimseler Murat Nehri üzerinde eşkıya teftişine memur olarak gönderilen Bölük Ağası Osman Ağa'ya iletmış oldukları şikâyetinde, kendi köylerinde olan Hüseyin b. Monla adlı kişinin daima hırsızlık yaptığını ve bu hususa dair tanıkların şahadetiyle düzenlenen Evâ'i'l-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.75/b.2): İğnki sakinlerinden olan Çünküşli Mustafa b. Abdullah, Manok veled-i Yagob'tan elli beş kuruş alacağı olduğuna ve bunu kendisinden aldığına, rehin olarak aldığı yerleri de kendisine bıraktığına dair düzenlenen gurre-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.75/b.3): İğnki adlı köyün sakinlerinden olan Manok veled-i Yagop adlı şahıs tarlasını Seydi Yusuf'a on iki riyalı kuruşa sattığına dair düzenlenen gurre-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.75/b.4): Harput'ta Kinederic adlı köyün sakinlerinden olan Numan b. Ahmed, Hüseyin b. Abdullah'tan on beş riyalı kuruş alacağının olduğunu ve bunu kendisinden alıp, rehin olarak aldığı yerleri de teslim ettiğine dair düzenlenen gurre-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.76/b.1): Harput'ta Ağa Mescidi mahallesi sakinlerinden Derviş b. Han Ali Bağdad'ta Kasım Ağa b. Musa Çavuş'tan aldığı elli riyalı kuruş borcunu ödediğine dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.76/b.2): Harput sakinlerinden el-Hâc Süleyman b. Musli adlı şahsın, Osman Çelebi b. Bekir Ali ve Veli b. Abdulgani adlı şahıslardan iki yüz riyal kuruş alacağına ve bu alacağını tahsil ettiğine ve alacağına dair rehin olarak almış olduğu evlerin rehminin kaldırdığına dair düzenlenen Gurre-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.76/b.3): Harput sakinlerinden İsmail Beşe b. Yusuf adlı şahsın Ali Çelebi b. Monla Halim adlı şahıstan yetmiş riyali gurusş alacağına ve borcuna karşılık olarak Ali Çelebi'nin ev ve bağını yanında rehinde bıraktığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.76/b.4): Harput'ta Şüşnaz adlı nahiye sakinlerinden olan Ömer b. Süleyman Karî, Kara Veli b. Hasan ve Abdurrahman b. Davut adlı şahıslar Murat Nehri üzerinde eşkıya teftişine memur olarak gönderilen Osman Ağa'nın Kethüdası İsmail Bey'e ilettikleri şikâyetlerinde Mustafa Bey b. Görân adlı şahsın evine hırsız girip bazı eşyaları çalınmış, Mustafa Bey'in bizden şüphelenmesi sebebiyle kendilerinin mahkeme yapılmaksızın tutukladıklarını iddia etmişlerdir. Mustafa Bey'in şüphe üzerine tutuklattığını kabul etmesi üzerine, sanıklar bırakılıyor. Mustafa Bey'in sanıklardan kefil talep edmesiyle, Pekinik adlı köyden es-Seyyid Hasan ve Musa Çelebi b. Abdullah ve Pir Baba adlı şahısların sanıklara kefil olduğuna dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.77/b.1): Harput'ta Iğınki adlı köyün sakinlerinden Yagob veled-i Manok ve Merdud veled-i Merkug adlı gayrimüslimler kendilerine ait olan bir tarlayı Çüngüşli Mustafa b. Abdullah'a beş buçuk riyali kuruşa sattıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.77/b.2): Harput sakinlerinden olan Hasan b. Eğili Mehmed kendisine ait olan iki dükkanı Serrâç Ali Bey b. Ahmed Bey'e yirmi riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.77/b.3): Harput sakinlerinden El- Hâc Seyyid Ali b. Ömer ile el-Hâc İbrahim b. Büyük el-Hâc arasındaki bir çiftliğin kira anlaşmasına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.78/b.1): Havas-ı Hümayun köylerinden olan Tadım Meliki Serkis, Pekinik'ten Hüsrev, Perçenç'ten Mustafa Kethüda, Bizmişin'den İğob, Hersenk'ten Kesbir, Kesrik'ten Ohan, İğinki'den İğob ve Holvek'ten Küçük Dirik adlı şahıslar Sadrazam tarafından görevlendirilen Mehmed Ağa adlı kişinin huzurunda, emin olan Veli Bey ile Saka oğlu Murtaza adlı şahısların kendi köylerinden kanuna aykırı olarak birer kuruş konakçı akçesi adı altında fazladan tekalif aldığını iddia etmiştir. Mehmed Ağa'nın huzurunda yapılan görüşmelerde yirmi kuruşa davalı ve davacılar arasında anlaşma yapıldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cumâde'l-ûla 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.78/b.2): Harput sakinlerinden olan es-Seyyid Ali Çelebi b. Ömer adlı şahıs, babasından kendisine miras olarak kalan bir kıt'a teğek bağının olduğunu ve kendisinin gurbette iken Zeynel adlı kişinin bu bağı haksız yere tasarruf ettiğini ifade ederek bağı geri almak için dava etmiştir. Neticede arabulucuların da yardımıyla sekiz kuruşa anlaşma yapıldığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı

Özet (s.78/b.3): Harput sakinlerinden Ömer Beşe b. Allahverdi ile kardeşi Ali Bali adlı şahıslara babalarından kalan mirasın taksiminde çıkan anlaşmazlıkta arabulucuların yardımıyla anlaşma yaptıklarına ve kendi hissesini de kardeşi Ali Bali'ye elli riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı

Özet (s.79/b.1): Harput'ta Cib adlı köyün sakinlerinden olan Ali b. Kanber adlı şahıs Mütesellim İbrahim Ağa'nın kendisinden cerîme adıyla haksız yere otuz kuruş aldığını, bu durumu Sadrazam ve Serdar-ı Ekreme ilettikten sonra kendisine emr-i şerîf verilerek İbrahim Ağa'da olan otuz kuruşunu geri aldığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.79/b.2): Harput'ta Bizmişen adlı köyün sakinlerinden olan Yoğik veled-i Abdalîk adlı gayrimüslim kendisine ait olan bir kıt'a teğek bağını Yasef veled-i Murat'a kırk bir riyal kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.79/b.3): Sultan adlı kadın kocasına kendi babasının malından yirmi beş kuruş vererek Camii mahallesinde bir ev aldıklarını, fakat kocasının Bağdad seferinde şehit düşmesiyle bazı kimselerin evin merhumun olduğunu iddia ederek müdahale ettiklerini

söylüyor. Neticede, Tanıkların şahadetiyle evin kadına ait olduğuna dair düzenlenen Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.80/b.1): İbrahim Çelebi'nin oğlu Mahmud'un Ömer'e kefil olduğuna dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.80/b.2): Seyyid Ahmed b. Mehmed'in üvey babası Solak'a ve Ahmed adlı şahsın da Abdullah'a kefil olduğuna dair düzenlenen hüccet sureti kaydı.

Özet (s.80/b.3): Harput sakinlerinden Mehmed Beşe b. İbrahim Çelebi adlı kişi babası İbrahim Çelebi'nin Endik mezrasını Ahmed Çelebi'nin babası Mustafa Çelebi'ye beş yüz kuruşa sattığını ve bu paradan Ali ve Mahmud ve Ömer adlı kardeşlerinin her birine altışar bin akçe verdiğini, kendisinin başka bir şehirde olduğunu ve hissesine düşen miktarı Ahmed Çelebi'den talep ettiğinde, tanıkların da şahadetiyle bu payın kardeşleri tarafından alındığına ve bunun Mehmed Beşe'ye iade edilmesi için düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli ilam sureti kaydı.

Özet (s.80/b.4): Harput sakinlerinden Ali b. Mahmud adlı kişi kendisine ait olan bir kıt'a teğek bağını Zaluni adlı köyün sakinlerinden olan Ohenk Kethüda veled-i Opek adlı gayrimüslime kırk yedi riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.81/b.1): Harput sakinlerinden Mehmed Beşe b. İbrahim Çelebi adlı kişinin babası malından kendi hissesine düşen miktarı, kardeşleri Ali Beşe, Mehmed ve Ömer'den talep etmesiyle ortaya çıkan anlaşmazlığın otuz üç kuruşa sulh yapılarak giderildiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli Hüccet sureti kaydı.

Özet (s.81/b.2): Hüseyinik adlı köyün sakinlerinden Allahverdi b. Kasım adlı kişi üç kıt'a tarlasını Bekir Beşe b. Selim'e on bir riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.82/b.1): Harput'ta bağlı Tadım adlı köyün gayrimüslimlerinden Derkik ve Artuk adlı şahıslar Holpenk adlı köyün sakinlerinden olan İmam b. Monla Abbas'a elli riyali kuruş ve bir müd darı borçlarının olduğunu bu borca karşılık olarak da Malatyacık Abdal Bey toprağında olan tarlalarını rehinde bıraktıklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.82/b.2): Bekir Beşe adlı şahsın Yagob veled-i Sefer'den yirmi riyali kuruş alacak hakkının olduğunu ve bunu tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.82/b.3): İsmail Çelebi b. Beyazıt, Mustafa Çelebi'nin Veli Bey'den beş yüz riyali kuruş alacak hakkı olduğunu ve bu paranın Veli Bey'den tahsil edildiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.82/b.4): Harput sakinlerinden Olukcu Veli Beşe adlı şahıs, kadılara salyane olan akçe ile Havas-ı Hümayun karyeleri için salyane olan akçenin Musa Ağa tarafından tahsil edildiğini, toplamda Musa Ağa'da dört yüz riyal kuruş olduğunu ve bunun kendisine teslim edildiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.82/b.5): Harput sakinlerinden olan Mevlana Mehmed Efendi'nin Ayvaz veled-i Mardik adlı gayrimüslimden yetmiş riyali kuruş tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.83/b.1): Harput sakinlerinden olan el-Hâc Mustafa b. Sefer, Hoca mahallesinde olan evini Pağnik adlı köyde oturan Mustafa Çelebi b. Süleyman Ağa'ya yüz elli riyali kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.83/b.2): Vefat eden Murtaza b. Ali adlı şahsın eşi ve çocuklarının vasisi olan es-Seyyid Ömer b. Abdullatif yetimlerin el-Hâc Mustafa b. Sefer'den yüz riyal kuruş alacakları tahsil ettiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.83/b.3): Harput'ta Pağnik adlı köyün sakinlerinden olan es-Seyyid Hasan b. es-Seyyid Ahmed ve es-Seyyid Halil ve es-Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Ali adlı şahısların Seyyid olduklarından dolayı çeşitli vergilerden muaf tutulduklarına dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.84/b.1): Harput'ta yasakçılık hizmetinin kaldırılıp, eski usûle göre uygulamanın devam edeceğine ve yeni uygulamaya göre bu vazifeye Ali adlı kişinin tayin

olduğuna dair yeniçeri ağasından Harput kadısına hitaben gönderilen Evasıt-ı Cemaziye'l-ahir 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.84/b.2): Harput'daki Ahmed Peykeri Medresesi müderrisi Mehmed'in görevini ifa ederken kendisini bundan mahrum bırakan ve haksız yere yerine geçen eski Harput kadısı ve halen Palu kadısı olan Hızır'ı şikâyeti ve şikâyet sonrası yapılan tahkikat sonunda haklı olduğunun anlaşılması üzerine kendisine verilen berat Evasıt-ı Cemaziye'l-ahir 1049 tarihli berat sureti kaydı.

Özet (s.84/b.3): Seyyidlerden olan Mustafa'nın elinde nakibü'l-eşrafdan aldığı seyyidlik belgesi olduğu halde, muaf olduğu vergileri kendisinden talep eden yetkilileri İstanbul'a şikâyet etmesi üzerine, Harput kadısına hitaben gönderilen Evvai'li-i Rebî'ül-ahir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.85/b.1): Burada bir ferman suretinin elkab kısmı kaydedilmiş, fakat devamı gelmemiştir.

Özet (s.85/b.2): Harput kazası sakinlerinden Kürd Hüseyin adlı kişinin babası Ali'yi haksız yere hapseden ve sonra öldüren Bekir Çavuş oğlu Osman adlı kişiden davacı olup, şikâyetini İstanbul'a iletmesi üzerine, Harput kadısına durumun aydınlığa kavuşturulup gerekli işlemleri yapması talimatının verildiği Eva'il-i Cemaziye'l-ahir 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.85/b.3): Bağdad'ın muhafazasında bulunan yeniçerilerin maaşlarının Cafer adlı yeniçeri ile gönderildiğine ve Cafer'in uğrayacağı yerlerde gerekli tedbirlerin sağlanıp varması gereken yere emniyetli bir şekilde ulaştırılmasına dair İstanbul'dan Bağdad'a kadar olan yerlerin askeri ve adli-idari amirlerine gönderilen Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.86/b.1): Harput'ta Ali adlı kişinin, kendisine haksız suç isnat edip, ayrıca bir miktar da parasını alanları İstanbul'a şikâyeti üzerine, Harput kadısı ve Harput'ta miri tereke memuru Mehmed Ağa'ya hitaben gönderilen Evahir-i Cemaziye'l-ahir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.86/b.2): Harput'ta Mahmud adlı kişinin, babası terekesinden kendisine kanûnen intikal eden mirasa üvey annesinin itiraz edip evini haksız yere elinden alması üzerine,

İstanbul'a ilettiği şikâyeti üzerine Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evahir-i Cemaziye'l-ahir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.87/b.1): Harput'ta avarız hanelerinden fazla ve haksız yere vergi talep edenlerin şikâyeti üzerine Mehmed Ağa ve Harput kadısına hitaben gönderilen mektup kaydı

Özet (s.87/b.2): Aslen Harput'un Sağman Kazası'na tabi Erlik adlı karyeden olmakla birlikte Harput merkez kazası karyelerinden Sarunı'de ikamet eden Derek adlı zimminin Erlik adlı köyde kendi üzerine düşen şer'î vergileri Sağman'daki görevlilere verdiği halde merkez kazadaki vergi tahsildarı voyvodalarının kendisinden tekrar vergi talep etmelerini şikâyeti üzerine, Harput kadısına hitaben gönderilen 1049 tarihli ferman sureti kaydı

Özet (s.87/b.3): Bir darp davasındaki şahitlikle ilgili verilen fetva sureti kaydı.

Özet (s.87/b.4): Bir darp davasında erkek şahidi bulunmayan birisinin kadın şahitleri olduğunu ve şer'en bunun caiz olup olmayacağını sorduğu ve müftülükçe caiz olmayacağı cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.88/b.1): Harput Sancakbeyi Ramazan Bey'in, idaresi altındaki sancakta bazı asker kökenlilerin türlü bahaneler ile vergilerini vermekten ve sefere gitmekten kaçtıkları şikâyeti üzerine, Harput sancağı kadısına hitaben gönderilen Evahiri-i Cemaziye'l-evvel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.88/b.2): Harput'a bağlı Pağnik karyesi sakinlerinden Mustafa Çelebi b. Süleyman Ağa'nın Mustafa b. Sefer'e verdiği borç karşılığında rehin aldığı evini, borcunu ödemesi üzerine geri iade etmeyi kabul ettiğine dair Evâsıt-ı Cemaziye'l-âhir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.89/b.1): Harput kazasındaki havas-ı hümayun reayasının kendilerinden haksız vergi alıp zulmedenleri şikâyeti üzerine, Harput kadısına hitaben gönderilen 22 Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.89/b.2): Harput kazasındaki yeniçeri serdarının görevinden alınarak yerine elli üçüncü bölükten Ramazan'ın tayin olunduğuna dair Yeniçeri Ağası tarafından Harput kadısına hitaben 1049 senesi Cemaziyelevvel'inde gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (s.89/b.3): Harput Sancakbeyi Ramazan Bey'in, sancaktaki bazı kişilerin askeri görevlerinden dem vurarak vergi vermediklerini ve sefere de gitmediklerini bildirmesi üzerine söz konusu durumun araştırılıp kanunen yapılması gerekli işlemlerin yapılmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evahir-i Cemaziye'l-evvel 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.90/b.1): Harput'a ve ona bağlı Ergani, Siverek ve Çermik kazalarına kışlamak üzere doksan dokuz adet koşum atı (araba atı) gönderildiğini ve bunların adı geçen kazalara tabi hangi karyeye hangi cins ve ne miktar tevzi olunduğuna dair açıklamaların yer aldığı Cemaziye'l-evvel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.90/b.2): Harput'a ve ona bağlı Ergani, Siverek ve Çermik kazalarına kışlamak üzere gönderilen doksan dokuz adet atın Mehmed Ağa'dan teslim alınıp fermanda isimleri yazılı kazalara tevzi olunduklarına dair Evahir-i Cemaziyelevvel 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.91/b.1): Seferi hümayun nedeniyle mühimmat sevkiyatı hizmetinde vazife alacak on iki nefer bedelinin gönderilen mübaşire derhal teslim edilip gönderilmesi hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen 5 Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.91/b.2): Harput Mukataası havaleliği hizmeti kendisine tevdi edilen Hasan Ağa'nın kendi yerine bu hizmeti yürütmek üzere adamını elinde yetki belgesiyle gönderdiğini geldiğinde gerekli kolaylığın ve kanuni denetimlerin sağlanarak vazifesini yapmasının temin edilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evasıt-ı Cemaziyelevvel 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.91/b.3): Mehmed Ağa ile sadrazamlık tarafından gönderilen yüz baş miri araba atının teslim alınarak ferman olunduğu şekliyle Ergani, Siverek ve Çermik kazalarına tevzi olunduğuna dair yazılan Cemaziyelevvel (1049) tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.92/b.1): Van'daki yeniçerilerin maaşlarının ödenmesi için Harput Mukataası gelirlerinden devlete ait iki bin kuruşluk alacağın tahsıl edilip gönderilmesi hususunda Harput kadısı ve Harput Mukataası Emni Mustafa'ya hitaben gönderilen 5 Cemaziye'l-evvel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.92/b.2): Seferi hümayun nedeniyle ordunun iaşesi için gerekli erzakın temini yolunda Harput kazasına tevzi olunan sekiz bin kile arpa veya bedeli yüz kuruş ve altmış çift öküz veya bedeli altı yüz kuruşun temin ve tahsil edilip gönderilmesi hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Cemâziye'l-ûla 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.93/b.1): Tahrirden beri tasarruf edilen ve resmi vergileri ödenen bir mezranın tasarruf edenin mülkü olup olamayacağının sorulması üzerine fetva makamından “olur” cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.93/b.2): (Bir önceki belge ile ilişkili olarak) Söz konusu mezranın sahibi öldükten sonra kızının ondan hisse alıp alamayacağının sorulması üzerine fetva makamından “olur” cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.93/b.3): Kudret ve Fatma adlı kızkardeşlerin babaları mirasından kendilerine intikal eden hisselerine el koyan kardeşleri Mahmud'u şikâyetleri üzerine gönderilen Eva'il-i Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.93/b.4): Kışlatılmak için Harput'a getirilen miri atların mübaşir Mehmed'ten teslim alınıp, fermenda emir buyurulduğu şekliyle adı geçen köylere dağıtıldığına dair Eva'il-i Cemaziye'l-ahir 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.94/b.1): Harput'ta Monla Ahmed Peykeri Medresesi'nde müderris olan Mehmed, haksız yere Hızır adlı kişi tarafından görevden alındığı şikâyetini bildirmesi üzerine, Harput kadısına hitaben gönderilen Eva'il-i Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.94/b.2): Abdurrahman adlı şahıs ile Mahmud adlı kişi arasındaki miras anlaşmazlığına dair Harput Sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.94/b.3): Yüz kile Harputi işтира arpasının Rıdvan Ağa'ya teslim edildiğine dair 1047 tarihli tezkere.

Özet (s.95/b.1): Harput kadısı olan Hüseyin'in arzı üzerine Ebu Bekir adlı şahsın Huriye Hatun mahallesindeki mescide müezzin olarak atandığına dair Cemâziye'l-evvel 16 tarihli berat-ı şerif.

Özet (s.95/b.2): Sağman kazasının 1049 tarihli cizye vergisini toplamakla görevli olan Mehmed Ağa adlı şahsın cizyeleri topladığını, fakat bir miktarının baki kaldığını, bu eksik kalan kısmın da toplanması için Sağman sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.95/b.3): Mirasın taksimine dair fetva sureti kaydı

Özet (s.96/b.1): Harput kazası emini olan Kürkçü oğlu Hüseyin zamanında toplanması gereken tahılların tahsil edilmesi için Harput kadısına hitaben gönderilen Cemaziye'l-ula 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.96/b.2): Harput'ta beslemek üzere gönderilen yüz attan yirmi beşini Ergani'ye, onunu Siverek'e ve on beş atın da beslenmesi için Çermik'e tevzi edildiğine dair Ergani, Siverek ve Çermik kadılarına hitaben gönderilen Cemaziye'l-ülâ 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.97/b.1): Harput kalesinin müstahfızlarından olan Osman adlı kişi Kinederic köyünde olan bir miktar yerinin köyün sipahisi olan Süleyman tarafından satılıp kendisine haksızlık yapıldığı ve adaletin sağlanmasına dair iletmiş olduğu arzuhaline karşılık, Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.97/b.2): Harput'ta Havas-ı Hümayun köylerinin kethüdarları, üzerlerine düşen tekalifi ödemelerine rağmen, mirimiran ve mirliva olanların tekrar vergi talep edip , kendilerini rencide ettikleri iddiası üzerine, Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Cemaziye'l-ülâ 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.98/b.1): Harput sakinlerinden Serkis adlı gayrimüslimin iletmiş olduğu arzuhalde Harput emininin kendilerinden fazladan desturçelik ve kuzad bahası adı altında koyun boğazlamak ve arpa ölçmek için vergi alındığını bildirmesi üzerine, durumun araştırılıp kanuna aykırı olarak vergi toplanmaması ve adaletin sağlanması hususunda

gereğinin yapılmasına dair Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Cemaziye'l-ûlâ 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.98/b.2): Harput sakinlerinden olan Haslar Emîni Kazaz Veli uhdesinde olan on iki bin kile buğdayı ve Diyarbakır sakinlerinden Sahibi-Yaroğlu uhdesinde olan Kara evleri malından koyun bahasından iki bin kuruş ile iki senenin tahılından yirmi dört bin kile buğday ve masraf haricinde kalan arpanın tahsil edilip, toplamda otuz altı bin kile buğdayın satılarak elde edilecek gelirlerin Van kullarının maaşları için ordu-yu hümayuna gönderilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Cemaziye'l-ûlâ 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.99/b.1): Harput'ta Hatunkendi adlı köyde iki bin akçelik tımara mutasarrıf olan Musa, Bağdad seferine gitmediği için, tımarının elinden alınarak Mehmed adlı kişiye verildiği ve berat edinceye kadarda tımarı kullanma yetkisi olduğuna dair Cemaziye'l-ûlâ 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet sS.99/b.2): s.98/b.2 devamı

Özet (s.99/b.3): Harput'ta Tilenzid köyünün sakinlerinden olup vefat eden Ali b. Mustafa'dan kalan tarlanın erkek çocuğu olmadığı için kardeşi İsmail'e tapuya verildiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemaziye'l-ûlâ 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.100/b.1): Harput'ta Cami'-i Kebir'de müezzin olan Mustafa'nın görevini layıkıyla yerine getirmediği için, görevinden alınıp yerine Mehmed adlı kişinin günlüğü iki akçe ile atandığına dair Evâsıt-ı Reb'ü'l-âhir 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.100/b.2): Askerlerin zahiresi için arpa iştirasından üç bin kilenin bahası olan yüz elli riyali kuruşun tahsil edilip acil bir şekilde gönderilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (s.100/b.3): Harput'ta cizye vergisini toplamakla görevli olan Mustafa adlı şahıs, gayrimüslimlerin cizyelerini bir takım bahaneler ileri sürerek ödemediklerine dair şikâyetini bildirmesi üzerine, gerekli tedbirler alınarak cizyelerin toplanmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Reb'ü'l-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.101/b.1): Ali Çavuş, Mahmud ve Battal adlı şahısların ilettikleri arzuhalde Vezir Kenan Paşa'nın hizmetinde olduklarını ve bazı hizmetler için ordu-yu hümayuna giderken akrabalarından Mehmed adlı kişinin Ergani'de kendilerinden ayrılarak Hoh adlı köyüne giderken öldüğünü ve bu sebeple ehli örf taifesinin Mehmed'i siz öldürdünüz diyerek kendilerini kanuna aykırı olarak tutuklayıp, rencide ettiklerine dair şikayetleri üzerine, konunun araştırılıp arzuhalde anlatıldığı gibi ise bunların rencide edilmemeleri hususunda Diyarbakır Beylerbeyi ile Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.101/b.2): Harput'ta önceden gönderilen ferman ile İslam askerleri için iki bin İsatanbuli arpanın satın alınması, salyane olan miktarın da halktan toplanıp bir an önce gönderilmesine dair, Harput kadısına hitaben gönderilen Cemâziye'l-evvel 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.102/b.1): Harput'ta Hacı Ebu Bekir adlı şahsın Arslaniye Camii'inde hatip olarak ve Yiğmir Mescidi'ne de imam olarak tayin edildiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli berat-ı Şerîf.

Özet (s.102/b.2): Ali Çavuş, Mahmud ve Battal adlı şahısların ilettikleri arzuhalde bazı hizmetler için orduyu hümayuna giderken akrabalarından Mehmed'in Hoh adlı köyüne giderken yolda öldüğünden dolayı ehli örf taifesinin Mehmed'i kendilerinin öldürdüğü bahanesiyle kanuna aykırı olarak bunları tutuklayıp rencide edildiklerine dair şikayetleri üzerine, konunun araştırılıp arzuhalde anlatıldığı gibi ise bunların rencide edilmemeleri hususunda Harput kadısına ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.102/b.3): Alacak tesciline dair Evâ'il-i Şa'bân 1041 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.103/b.1): Diyarbakır'da 1049 senesine ait olan nüzul vergisinin her bir haneden onar kuruş alınarak, hazineye gönderilmesine dair Amid ve Diyarbakır kadılarına hitaben gönderilen Safer 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.104/b.1): Bir kişi, filan işi işlemeyeceğine dair söz verip kendine beddua etmiş fakat tekrar o işi yaptığı için şer‘en ne yapması gerektiğini müftülüğe sormuş ve tövbe etmesinin yeterli olacağı cevabını aldığına dair verilen fetva sureti kaydı.

Özet (s.104/b.2): Harput’ta şehir kethüdası olan Ahmed, iletmiş olduğu arzuhalde yaşlandığından dolayı kethüdalığı bırakıp bir daha kethüdalık yapmayacağına dair yemin etmiş, fakat şehir halkı kendisini zorla kethüda olmaya zorlamış, bundan dolayı mütesellim İbrahim bunu tutup tehdit ederek yüz kuruşunu haksız yere almıştır. Bu şikâyetini yetkili makamlara bildirmesi üzerine konunun araştırılıp İbrahim’in almış olduğu yüz kuruşun kendisine iade edilmesine dair Diyarbakır Beylerbeyliği ile Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ’il-i Rebî’ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.104/b.3): Hacı Bey’den alınıp Diyarbakır hazinesine peşin verilen bin on beş kuruşun Havas-ı hümayun karyelerinden olan Körpe, Hersenk ve Arındık adlı köylerin tahıllarından tahsil edilip Hacı Bey’e teslim edildiğine dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye’l-ülâ 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.104/b.4): Borcun ödendiğinin tesciline dair düzenlenen Evâsıt-ı Cemâziye’l-ülâ 1049 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.105/b.1): Çakırcı taifesinden olan Minak ve oğlu Hacuk adlı gayrimüslimler iletmiş oldukları arzuhalde üzerelerine düşen vergileri doğancıbaşlara vermelerine rağmen kendilerinden fazladan vergi talep edildiğine dair şikâyetlerini bildirmeleri üzerine, konunun araştırılıp arzuhalde belirtildiği gibi ise kanuna aykırı olarak haksız yere vergi alınmamasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Rebî’ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.105/b.2): Amid Divan Çavuşlar Kethüdası Kaymakamı olan Osman adlı kişi Amid’in divan çavuşlarından olup vefat eden Derviş Hadi adlı kişinin yerini Cuma adlı şahsın layıkıyla ifa edeceği talebini mektup ile yetkililere bildirmesi üzerine, Diyarbakır beylerbeyine hitaben gönderilen Evâ’il-i Ramazan 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.105/b.3): Veli Bey’in Mustafa Çavuş’a yüz yedi buçuk kuruş borcu olduğunu ve bu borca karşılık olarak mezrasını yanında rehin bıraktığına dair düzenlenen Zi’l-hicce 1049 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.106/b.1): Abdalbaki adlı şahsın sunmuş olduğu arz-ı halde Amid kazasındaki bildarlardan Ebu Bekir adlı şahsa kefil olduğunu ve Ebu Bekir'in vazifesini yerine getirmediği için ona verilen yüz kuruşun kendisinden tahsil edildiğine dair şikâyetini bildirmesi üzerine, durumun araştırılıp arzuhalde belirtildiği gibi ise Ebu Bekir'den yüz kuruşun alınarak Abdalbaki'ye teslim edilerek adaletin sağlanmasına dair Diyarbakır beylerbeyi ile Amid kadısına hitaben yazılan Rebî'ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.106/b.2): Harput'ta olan Yiğmir Mescidi'nde imam olan Bekir adlı şahsın görevini layıkıyla yerine getirmediği için, görevden alınarak yerine Davut adlı şahsın atandığına dair Evâ'il-i Rebî'ül-âhir 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet sS.106/b.3): 1049 tarihinde Harput'ta toplanan yirmi dört bin Harputi kile tahılın kaledeki ambarda muhafaza edilmesine dair Harput kadısı ve kale dizdarına hitaben gönderilen Evâhir-i Rebî'ül-âhir 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.107/b.1): Harput'ta Monla Ahmed Peykeri Medresesi'ne günlüğü elli akçeyle Hızır adlı şahsın müderris olarak atandığına dair düzenlenen Evâhir-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.107/b.2): Arslaniye evkafında cabi olan Ali adlı şahsın haksız yere görevinden alındığına ve tekrar vazifesine atanmasına dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ül-âhir 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.108/b.1): Harput'ta Mansuriye Tekyesi evkafında mütevellî olan Ali adlı şahıs haksız yere görevinden alınarak yerine Yusuf adlı şahıs atanmıştır. Yusuf'un görevden alınarak, Ali'ye görevinin iadesine dair düzenlenen Rebî'ül-âhir 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.108/b.2): Abdurrahman adlı şahıs iletlediği arzuhalde Küçük Halil adlı şahısdan bir miktar borç almış ve borcuna karşılık da bazı mallarını rehin bırakmıştır. Fakat borcunu ödemesine rağmen, rehindeki mallarının kendisine iade edilmediğine dair şikâyetini bildirmesi üzerine, durumun araştırılıp arzuhalde belirtildiği gibi ise adaletin sağlanmasına dair Diyarbakır beylerbeyline ve Harput kadısına hitaben yazılan Evâ'il-i Rebî'ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.108/b.3): Bazı önemli hususlar için ordu-yu hümayundan Tokat'a gönderilen çavuşun ve yanındaki ulakın ihtiyaçları olan atların menzillerde temini için yol üzerindeki kadılara hitaben gönderilen Evâhir-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.109/b.1): Osman Paşa ile gönderilen miri malın güvenli bir şekilde İstanbul'a ulaşması için yol üzerinde bulunan kadılar, kethüdalar, yeniçeri serdarları ve iş erlerine hitaben gönderilen Evâsıt-ı Rebî'ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.109/b.2): Ali adlı şahsın, iletmiş olduğu arzuhalinde, hizmetçisi olan Cafer'in bağda buluna havuza girip boğulduğunu ve buna dair elinde keşif hücceti olduğunu, bu sebeple Diyarbakır beylerbeyliğinin'den kan diyeti alınmamasına dair temessük aldığını; fakat mirliya mütesellimi olan İbrahim'in kanuna aykırı olarak kendisini tutuklayarak haksız yere elli riyali kuruşunu aldığını ifade ederek şikayetçi olması üzerine konunun araştırılıp elindeki hüccet ve temessüke göre adaletin sağlanmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Rebî'ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.110/b.1): Hacı Ali ve Mevlüd adlı kişiler iletmiş oldukları arz-ı halde Harput mukataa emini olan Kazaz Veli ile birlikte Amasyalı Mustafa adlı yeniçeriden borç aldıklarını ve herkesin kendi üzerine düşen payı ödemeye razı olmalarısına rağmen Amasyalı Mustafa'nın borcun tamamını her ikisinden tahsil etiğine dair şikayetlerini şikâyetini bildirmeleri üzerine konunun araştırılıp hakkın ve adaletin sağlanması için gereğinin yapılmasına dair Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen ferman sureti kaydı.

Özet (s.110/b.2): Diyarbakır'dan İstanbul'a gönderilen Osman Paşa'nın atları için ihtiyaç duyulan yedekçinin temini için Diyarbakır'dan İstanbul'a varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kadılara hitaben gönderilen Rebî'ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.110/b.3): 1049 senesinde Harput'ta iki yüz buçuk hane üzerinden bedel-i nüzul toplanmasına İbrahim Bey'in görevlendirildiğine dair Evâhir-i Rebî'ül-âhir 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.111/b.1): Emin adlı kişinin iletlediği arzualde iki atının çalındığı ve bu atların da Kazaz Veli adlı şahsın yanında bulunduğuna dair şikayetini bildirmesi üzerine, konunun araştırılıp adaletin sağlanmasına hususunda Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben yazılan ferman sureti kaydı.

Özet (s.111/b.2): Asker taifesinden suç işleyenlerin yakalanması, hapis edilmesi ve öldürülmesi gibi konularda sorumlüğun Yeniçeri Serdarına ait olduğu, beylerbeyi sancakbeyi ve müsellimlerin bu konulara müdahale etmemeleri gerektiğine dair Harput sancakbeyine hitaben gönderilen Rebî'ül-âhir 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.111/b.3): Amasyalı Mustafa Beşe yüz müd buğday için bin beş yüz kuruş vermiştir. Fakat bu paranın on beş kuruşu eksik olduğuna dair düzenlenen Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (snv./b.1): Harput Sancakbeyi olan Ramazan seferde iken kendisine ait olan bağın mahsulünü Ahmed adlı şahsın Şehir kethüdası olduğunu söyleyerek haksız yere topladığına dair şikayetini İstanbul'a iletmesi üzerine söz konusu durumun araştırılıp kanunen gereğinin yapılması husunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evahir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (snv./b.2): Kethüda Ahmed'in haksız yere topladığı bağ mahsulünün kendisinden alınıp ve kethüdalık görevine son verilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evahir-i Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (snv./b.3): Harput mütesllimi tarafından Mehmed Bey'e yüz elli kuruşa altı aylığına verilen iltizamdan her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair düzenlenen 17 Rebî'ü'l-evvel 1049 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (snv./b.4): El-Hac Mehmed'e teslim edilen katır akçesi değerine dair Recep 1049 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (snv./b.1): Kara Ulus Voyvodası olan Yusuf'un tahsil etmiş olduğu devlete ait on bin kuruşluk geliri Harput Kalesi'ne teslim etmesi üzerine, bunun sicil ve hüccet defterleriyle birlikte Ordu-yu Hümayun ve hazineye ulaştırılması için gerekli tedbirlerin alınarak emniyetli bir şekilde gönderilmesine dair ilgili makamlara hitaben gönderilen Rebî'ü'l-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (snv./b.2): Orduya ait top arabalarına koşulmak üzere satın alınan ve bir şekilde telef olan yüz on sekiz camusun yerine miri camuslardan varsa yenilerinin tedariki, bu mümkün gözüküyorsa bahalarının tahsili hususunda söz konusu telefâtın gerçekleştiği Amid, Malatya, Arapgir, Divriğ, Hısn-ı Mansur, Harput, Ergani, Mardin ve Nusaybin kazaları kadılarına hitaben gönderilen Rebî'ül-evvel 1049 tarihli Ferman sureti kaydı.

Özet (snv./b.3): Süleyman ve Sefer Beşe'nin Alıncık karyesinde vakıf dışı, sülsan (üçtebir) usulü üzere ortaklaşa tasarruf ettiklerine dair temessük sureti kaydı.

Özet (snv./b.4): Harput kalesinde olan hazinenin ordu-yı hümayuna gönderilmesi için hayvanlar kiralanıp ve kira ücretinin de Harput vergi gelirinden ödenmesine dair düzenlenen 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.112/b.1): Harput Kadısı Hüseyin ordu-yı hümayuna mektup göndererek Harput'ta olan Şeyh-i Kâinat Evkafına günlüğü bir buçuk akçe ile müteveli olan Ebu Bekir'in hizmetinde devam etmesi ricasını bildirmesi üzerine yeniden günlüğü bir buçuk akçeyle müteveli olarak atandığına dair Evâhir-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.112/b.2): Harput kalesi muhafızları maaşlarına bedel olarak Pağnik ve Pağnik'e bağlı olan Ağcakale ve Kızılpınar köylerinin kendilerine ocaklık olarak verildiğini ve ellerinde beratları olmasına rağmen, Harput sakinlerinden Cafer adlı şahsın Ağcakale'yi Diyarbakır hazinesi tarafından kendi üzerine mukataa ettirip beratını aldığına dair şikayetlerini bildirmeleri üzerine Ağcakale'nin Cafer'den geri alınmasına ve Cafer'in Diyarbakır hazinesine ödediği paranın da kendilerine geri verilmesine dair Harput kadısına hitaben Evâhir-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.112/b.3): Harput'ta Uluâbâd nahiyesinde Açıdepecik adlı köyde dokuz bin akçelik tımâra mutasarrıf olan Mustafa'nın Bağdad seferine gitmemesinden dolayı tımarı elinden alınarak Ali adlı kişiye verilmiş ve berât edilinceye kadar da tımarı kullanmasına dair Harput kadısına hitaben Evâhir-i Rebî'ül-evvel 1049 tarihli mektup kaydı.

Özet (s.113/b.1): Harput Sancağı'nda Kuzabad nahiyesinde Camkunud adlı köyde tımarı olan Mehmed yerine İbrahim adlı kişiyi cebelü olarak atıyor ve bunların her ikisi

de Bağdad Seferi'ne gitmediklerinden dolayı, tımarları alınarak Ergani Sancağın'da tımarı olan Diğer Mehmed'e bırakıldığına dair 8 Rebî'ül-âhir 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.113/b.2): Harput Sancağında Kuzabad nahiyesinde Camkunud ve bundan başka yerlerde tımarı olan diğer Mehmed ve kendi yerine cebelü ta'yin ettiği İbrahim'le Bağdad seferine gitmediklerinden dolayı tımar bunlardan alınarak Mehmed adlı kişinin idaresine bırakıldığına dair Rebî'ül-evvel 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.113/b.3) Sinabud mahallesi sakinlerinden Menas adlı zımmi sel sularına kapılarak ölmüştür. Kan parası talebinde bulunmamasına dair Rebî'ül-evvel 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.114/b.1): Malatya ve Harput sancakları arasında eşkıya zuhur etmiş olup, halkın yollarını keserek mallarını yağmalamaktadırlar. Bu konunun araştırılıp eşkıyanın ortadan kaldırılması için Bölük Ağası Osman Bey görevlendirilmiştir. Fakat, eşkıya bahanesiyle halktan akçe alınması ve onların rencide edilmemesi için Malatya ve Harput'taki ilgili makamlara hitaben gönderilen Rebî'ül-âhir 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.114/b.2): Rikâb-ı Hümâyûn Ağalarından Abdurrahman Ağa'nın Diyarbakır'dan İstanbul'a varıncaya kadar ihtiyacı olan arpanın temini için yol üzerinde bulunan menzillerdeki askeri ve adli mercilere hitaben gönderilen 6 Rebî'ül-âhir 1049 tarihli buyruldu sureti kaydı.

Özet (s.115/b.1): Vefat eden birisinin maktu' olarak sahip olduğu tarlasının erkek ve kadına hisse miras olarak bırakmasının şer'en caiz olup olmayacağını sorulmuş, müftülükçe verilen cevabta tarlanın maktu' olduğu mülk sayılmayacağı için kadına hisse bırakılması caiz olmayacağı doğrultusunda fetva sureti kaydı.

Özet (s.115/b.2): Ömer adlı kişinin babası Mehmed'in üzerinde Tepecik adlı köyde bir kıta tarla maktu' kayıtlı bulunmaktadır. Mehmed'in vefat etmesiyle birlikte bu tarla erkek evlat olarak Ömer'e intikal etmiştir. Fakat Ali Beşe, Zeynep ve üvey annesi Safiye bu tarla üzerinde kendilerinin de hisselerinin olduğuna dair şikâyetle bulunmuşlardır. Ömer'in erkek evlat var iken kadına hisse düşmeyeceğini ve buna dair

elinde fetvası olduğunu belirtip İstanbul'a durumu bildirmesi üzerine, Harput kadısına hitaben bu hususun aydınlatılmasına dair gönderilen Rebi'ü'l-evvel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.115/b.3): Katırcısıyla birlikte katırları kaybeden birinin daha sonra katırlarının bulunması fakat katırcısının bulunamaması durumunda varisleri katırcının diyetini talep edebilirler mi? sorusuna ve şer' en bunun caiz olmayacağı yönündeki cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.115/b.4): Harput mukataa gelirleri Mustafa Ağa'ya verilmiştir. Fakat Mustafa Ağa'nın Bağdad Seferi'ne gitmesinden dolayı, Yusuf Bey'i vekili olarak atamıştır. Yusuf Bey'den mukataa gelirleriyle alakalı her hangi bir alacağının olmadığına dair düzenlenen Rebi'ü'l-evvel 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.116/b.1): İbrahim Bağdad Seferi'ne gelmeyen Mustafa'nın Açetepe adlı köydeki dokuz bin akçelik tımârının kendisine verilmesi hususunda Diyarbakır beylerbeyisi olan Mehmed'e müracaatta bulunuyor ve neticede bu tımârın kendisine verildiğine dair berat-ı şerîf.

Özet (s.116/b.2): Harput Mukataası Havaleliği hizmeti kendisine tevdi edilen Hasan Ağa'ya gerekli kolaylığın ve kanuni denetimlerin sağlanarak vazifesini yapmasının temin edilmesih ususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Rebi'ül-evvel 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.116/b.3): Harput Mukataası anbârdârlığı hizmeti kendisine tevdi edilen İbrahim Ağa'nın vazifesini yapmasının temin edilmesi hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen evâhir-i Rebi'ü'l-evvel 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.117/b.1): Diyarbakır'ın 1050 senesine ait olan cizyelerini Hacı Osman Ağa'ya verilmiştir. Osman, Diyarbakır Eyaleti'ne bağlı olan Harput'un 1050 senesine ait olan cizyelerini Mehmed Ağa'ya tevcîh ederek kendisine temessük vermiştir. Bu temessüke binaen Mehmed Ağa'ya tevcîh edildiğine dair Rebi'ül-evvel 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.117/b.2): Bir kişi kethüdalık yapmayacağına dair söz verip kendine beddua etmiş, fakat bir müddet sonra tekrar kethüdalık yaptığı için şer' en ne yapması

gerektiğini müftülüğe sorulmuş müftülükçe sadece tövbe etmesinin yeterli olacağı doğrultusundaki fetva sureti kaydı.

Özet (s.117/b.3): Harput kazası sakinlerinden Mustafa'nın babasının vefât etmesi üzerine, kendisine intikal eden mirastan amcası oğlu da hak iddia etmiştir. Mustafa, amcası oğluluyla anlaşmış ve buna dair hüccet almasına rağmen amcası oğlunun hala kendisini rencide ettiğini İstanbul'a iletmesi üzerine, gereğinin yapılması hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Rebî'ü'l-evel 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.118/b.1): Harput Kadısı olan Seyyid Hüseyin Efendi Divân'a arz göndererek Harput kazasında Ağçakale adlı köyün mukataasını senesi bin beş yüz sekiz akçeye Çafar Ağa'nın tarafından talep ettiğini bildirmiş, neticede bu mukataanın bir senesi kırk beş riyâli gurûşa Cafer Ağa'ya verildiğine dair Muharrem 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.118/b.2): Diyarbakır'a Araba atları beslemek için ferman gönderildiği ve Harput'ta saliyane olarak ayrılan yüz atın beslenmesi için reaya ya dağıtılarak atların bakımı için gerekli tedbirlerin alınması ve gereken önemin verilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (s.118/b.3): Harput'ta Mansûriye Evkâfının mütevellisi yaşlandığı için görevini bıraktığından bu göreve Mevlânâ Mehmed'in arzıyla günlüğü dört akçe ile Yusuf'un mütevelli olarak atandığına dair Şa'bân 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.118/b.4): s.119/b.4'ün devamı

Özet (s.119/b.1): Harput'ta Ebutahir nahiyesinde Opus adlı köyde yirmi dört bin akçe zeamete mutasarrıf olan Mehmed'in Bağdad Seferi'den firar etmesi sebebiyle zeametinin Hasan Veled adlı şahsa verildiğine dair düzenlenen berat-ı şerîf.

Özet (s.119/b.2): Mütesellim Osman Beşe'nin bölgedeki kefare taifesinden çekinmesi sebebiyle yerine İbrahim Bey'in mütesellim olarak atandığı ve bu bölgede alınması gereken vergilerin bir an önce toplanmasına dair 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.119/b.3): Osman Bey vasıtasıyla İstanbul'a Yusuf Ağa'ya gönderilen seksen bir akçenin Yusuf Ağa'ya teslim edildiği ve Osman Bey'den her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair Zi'l-hicce 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.119/b.4): Köse İbrahim'in Ca'fer Bey'e otuz riyâli kuruş borcu olduğu ve Hasan Beyi de vekil ettiklerini, borcuna karşılık İbrahim Bey'in evini rehin bıraktığını, ödemediği takdirde evinin satılıp borcunun ödeneceğine dair Recep 1049 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (S.120/B.1): Harput'ta gönderilen fermanla Bağdad Seferi için saliyane olan nüzül vergisinin Pekinik adlı köyden fermanda belirtildiği şekilde Cafer adlı şahıs tarafından toplanıp nüzül eminine teslim edildiğine dair Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (S.120/B.2): Öldürülen Karçaka'nın malları devlet hazinesine kaldığı için bunların toplanıp hazineye aktarılmasına dair Diyarbakır, Sağman kazarlındaki kadılar ile Harput kadısı ve kethüdayeri payelisine hitaben gönderilen Şevval 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (S.120/B.3): Hasan Çelebi, İstanbul'a göndermiş olduğu şikayet mektubunda: Harput Meliki olan Serkes ve İğob'un Padişah menzilleri için fermân olunan zahirelerin tekâliflerini peşin olarak ödediklerini, fakat verdikleri akçeleri bölgedeki halktan talep ettiklerinde halkın bunu ödemeye yanaşmadığını bildirmesi üzerine, Pirim Hasan Çelebi mübaşir olarak gönderilerek meselenin iç yüzünün araştırılması, eğer anlatıldığı gibi ise şehirdeki halktan menziller için meliklerin masraf ettikleri tekâliflerin alınıp kendilerine teslim edilmesine dair Harput mütesellimine ve Eminine gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (S.121/B.1): Harpurut Kalesi müstahfizları ve neferlerine ağaları dışında ehl-i örften bazılarınca vergi ödemeleriyle alakalı müdahale olduğu şikâyeti üzerine, söz konusu durumun araştırılıp gerçekliği vaki ise başkalarının bunlara müdahaleden men edilmeleri hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Şevvâlül'l-mükerrem 1048 tarihli ferman sureti kaydı

Özet (S.121/B.2): Pağnik adlı menzildeki ambardan Hasan Çelebi'ye seksen kile arpa verilmesine dair Evâsıt-ı Safer1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.121/B.3): Harput Mukataası Havaleliği hizmetinin İsmail Bey'e verildiği ve devlete ait olan yirmi dört bin kilenin toplanıp ambar edilmesine dair Harput kadısı ve Zâbitına hitaben gönderilen Evâhir-i Muharrem 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.121/B.4): Hersenk, Hırhik ve İçme adlı köylerin mahsulleri Ahmed Çelebi'ye yüz yedi müdlük tahıl gelirleri olarak iltizama verilmiş, Ahmed Çelebi'den yüz yedi müdlük gelirlerden her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair Evâhir-i Muharrem 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (S.122/B.1): Bağdad Bağdad Seferi'nden dönen Bohtan ve Tatar askerlerinin yiyecek ihtiyacını karşılamak amacıyla Diyarbakır ve Malatya arasındaki beş menzilde gerekli olan arpa ve pirincin mîrî anbâra teslim edilerek ayrıca her menzil için bir buçuk kuruştan on beş re's koyun ve her menzile üçer kuruştan beş re's öküz, on beş vukiyye yağ, yağın her üç vukiyyesi birer kuruştan satın alınmasına dair Diyarbakır Defterdarı ve Diyarbakır ve Malatya arasındaki kadılara hitaben gönderilen Muharrem 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (S.122/B.2): Bağdad Seferi'nden dönen Bohtan ve Tatar askerlerinin yiyecek ihtiyacını karşılamak amacıyla bir ferman gönderilmiştir. Ferman da belirtildiği üzere, Diyarbakır'dan Malatya'ya varıncaya kadar Behrimaz ve Malkoç-köyü menzillerinde gerekli olan arpa, buğday ve padişahın atları için gerekli olan yemin Harput ambarından verilmesi, her menzil için bir buçuk kuruştan on beş re's koyun ve her menzile üçer kuruştan beş re's öküz, on beş vukiyye yağ, yağın her üç okkası birer kuruştan satın alınıp hazır edilmesi için Halil Çavuş'un görevli olduğu ve tedbirler alınarak gerekli olan zahirenin bir an önce temin edilmesi için Harput kadısı ve kadı zabıtı olan Mustafa Ağa'ya hitaben gönderilen Safer 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.123/B.1): Harput'ta Mezrea adlı köyün sakinlerinden Kaya adlı şahıs iletmiş olduğu şikâyet mektubunda Sacide adlı kızını Misafiroğlu Ali adlı şahsın zorla kaçırdığını ve birkaç gün sonra kızının öldüğünü, kendilerine ziyadesiyle kötülük yapıldığını bildirmesi üzerine, Hasan Çelebi'nin mübaşir olarak gönderildiği ve durumun araştırılıp gereğinin yapılmasına dair Evâ'il-i Safer 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (S.123/B.2): Harput'ta Tilenzid adlı köyün sakinlerinden olan Mahmud Beşe iletmiş olduğu şikayetinde Munzur Bey ve kardeşi Hüseyin'in hizmetkarlarının eşkıyalık yaparak Evliya adlı kişinin yolunu keserek darp edip atını ve mallarını çaldıklarını ve aynı zamanda yeğini Mustafa'yı da iki yerinden hançerle yaraladıklarını, bu suçları işlediklerine dair keşif hüccetinin de mevcut olduğunu bildirmiştir. Konunun araştırılıp gerekli tedbirlerin alınmasına dair Evâsıt-ı Safer 1049 tarihli mektup sureti kaydı

Özet (S.123/B.4): Kuzekeçi Mehmed Ağa'nın Harput'taki müslümanlar ve başkalarından satın aldığı altı yüz altmış altı İstanbullu kile arpayı Sergi-yi Hümayun'a teslim ettiğine dair 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.124/B.1): Harput'ta olan Şeyh-i Kâinat evkâfının mütevellisi olan Bekir adlı şahsın görevini ihmal ettiği bu sebeple yerine Enes adlı kişinin, günlüğü bir akçe ile mütevellî olarak atandığına dair Evâsıt-ı Zil'ı-ıhicce 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (S.124/B.2): Yakup Paşa'nın göndermiş olduğu mektupta, Hasan Paşa'nın kendisine teslim ettiği develeri yaylaya gönderirken üç at ve bir miktar esbabın bir kölesi ve adamlarıyla birlikte kaçarken yakalanarak tutuklandıklarını bildirmesi üzerine atların, esbaplar ve firar eden köleyi Hacı Osman Ağa'ya gönderilip temessük edilmesine dair Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (S.124/B.3): İstanbul'dan Bağdad'a bazı önemli hususlar için gönderilen Sinan'a ve yanındaki askerine uğrayacakları kazalardan ihtiyaçları olan atın temini ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması için bölgedeki kadılara gönderilen Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (S.124/B.4): Harput'ta salyane olan üç yüz katır Hacı Mehmed'in kefilliğiyle kiraya verilmiştir. Hacı Mehmed'ten her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair Evâsıt-ı Muharrem 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.125/B.1): Harput'ta olan Yiğmir Mescidi'nde imam olan Şeyh Osman görevini layıkıyla ifa ederken bazı kimseler tarafından görevinden alınmıştır. Ancak Şeyh Osman'ın her hangi bir neden olmaksızın haksız yere görevinden alınmasından dolayı yeniden görevine atandığına dair Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (S.125/B.2): Harput ve çevresindeki çalgıcı mehterler eskiden şehir ve kasabaları gezdiklerinde kimselerin bunları engellemezken şurada bazı kimseler bunları engelleyip rencide ettiklerine dair şikayetin İstanbul'a bildirilmesi üzerine, bu hususun araştırılıp eskiden olduğu gibi çalgıcı mehterlerin kimseye zararları olmamak kaydıyla rahat bir şekilde gezmesi için Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (S.125/B.3): Baltacı Bölük Başından İbrahim Bey ve Oğlu Halil iki yüz altmış bin akçe borç alıp buna karşılık Kesik-Köprü adlı mezrayı rehin olarak bırakmışlardır. Daha sonrada bu mezrayı üç yüz yirmi bin akçe karşılığında Baltacı Bölük Başına satıp borçlarını ödüyorlar, Kesik Köprü adlı mezrayla alakalarının kalmadığına dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1035 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (S.126/B.1): Harput Sancağı'nda Kuzabad nahiyesinde Çakmak adlı köyde ve bundan başka yerlerde iki bin on akçe tımara mutasarrıf olan Hasan, Bağdad Seferine gitmediğinden tımarı alınarak adı geçen livada üç bin akçelik tımara mutasarrıf olan Mehmed adlı kişinin idaresine bırakıldığına dair berat-ı şerîf.

Özet (S.126/B.2): Harput'ta Zahiriyeye Medresesi'ne Osman adlı şahsın buk'adar olarak atandığına dair berat-ı şerîf.

Özet (S.126/B.3): Süveydi aşireti üzerinde tahsili lazım gelen dört yüz kuruşun en kısa sürede tahsil olunup gönderileceğine dair Kara Ulus Zabiti Yusuf'un Harput kadısına hitaben gönderdiği mektup sureti kaydı.

Özet (S.126/B.4): Gönderilen fermanla Harput'ta salyane olan iki günlük menzillerin yiyeceklerinin Harput Emin'i Mustafa Ağa tarafından teslim edildiğine dair 22 Safer 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.127/B.1): Harput'ta Behrimaz adlı nahiyenin Ümet-kendi adlı köyünde tımara mutasarrıf olan Süleyman adlı şahıs, Bağdad Seferi'ne gitmediği için tımarı bundan alınarak İsa adlı başka birine verildiğine dair düzenlenen tezkere sureti kaydı.

Özet (S.127/B.2): Harput sakinlerinden Köse adlı yoldaşın ölmesi üzerine malı, mirasçısı olmadığından devlete kalmıştır. Köse adlı şahıstan kalan malın satılarak elde

edilen gelirin mübaşir Veli Ağa'ya teslim edilerek geri gönderilmesine dair Harput kadısına ve Yeniçeri Serdarı Mustafa'ya hitaben yazılan mektup sureti kaydı.

Özet (S.127/B.3): Han köyünde ölen Abdurrahman adlı şahsın mirasçısı olmadığından sulu ve susuz arazileri sahipsiz kaldığı için, Ahmed Veli adlı şahsın talebi üzerine, bu arazilerin tapusu Ahmed Veli'ye verildiğine dair Evâ'il-i Safer 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.128/B.1): Harput'ta Yiğmir Mescidi'nde imam olan Osman vazifesini yerine getiremeyecek durumda olduğundan dolayı, onun yerine İshak'ın atandığına dair Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (S.128/B.2): Baş-baki adlı şahıs menziller için zahire toplmaya görevine atanmıştır Malkoç adlı menzilde vergiler eksik alındığı için, kalan kısmın toplanıp gönderilmesine dair Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâhir-i Muharrem 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.128/B.3): İştirası ferman olunan kuzu-keçe iştirasından baki kalan miktarın tahsil edilmesi için Zülfikar Bey'in görevlendirildiği ve baki kalan miktarın bir an önce tahsil edilip hazineye gönderilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (S.128/B.4): Harput sakinlerinden Monla Mustafa adlı şahıs, Musa adlı kişinin eşinden on altı kile buğday ve beş kuruş alacağını bu yüzden aralarında anlaşmazlık çıktığını, aralarındaki bu problemin çözümü için arabulucuların müdahale ettiğini ve neticede iki buçuk kuruşa aralarında anlaşma yaptıklarını, bu paranın da Monla Mustafa tarafından alındığına dair Muharrem 1049 tarihli üccet sureti kaydı.

Özet (S.129/B.1): Harput'ta olan Saray-Hatun Mescidi'nde mütevellî olan El-Hac Mehmed her hangi bir kusuru yok iken bazı kimseler tarafından görevinden alınmıştır. Görevinin kendisine geri verilmesini Kadı Mehmed'in arz etmesi üzerine görevine yeniden görevine atandığına dair Evâ'il-i Ramazan 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (S.129/B.2): Harput'ta Zahiriye Buk'ası'na mutasarrıf olan Müderris Mehmed haksız yere görevinden alındığı için, görevinin iadesini talep etmiştir. Neticede

Müderris Mehmed'in buk'adarlık görevine atandığına dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (S.129/B.3): Ali Ağa ile İstanbul'a gönderilen hazine, Harput ve Ergani kazalarına geldiğinde beş askerle güvenli bir şekilde Malatya'a kadar ulaştırılması için gerekli tedbirlerin alınması ve Malatya'ya kavuştuğunda da temessük alınmasına dair Harput ve Ergani kadısı ve müteselimine hitaben gönderilen 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.130/b.1): Sarı Mehmed adlı şahıs ile Hüseyin oğlu Has, Çüngüşten gelirken Parçikan cemâ'tinden Hüseyin, Kasım, Haydar ve kardeşi Yusuf adlı şahıslar bunlara saldırıp Hüseyin oğlu Hasan'ı yaralayıp mallarını yağmaladıklarına dair ellerinde keşif hüccetiyle birlikte İstanbul'a şikayet etmeleri üzerine meselenin iç yüzünün araştırılıp gereğinin yapılması için Kadı Musa Ağa ve Mütesellim Osman Beşe'ye hitaben yazılan Evâsıt-ı Muharrem 1049 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.130/b.2) Cüllab taifesi Harput'a gelen ipliğin kendilerine yetecek kadar olduğunu ama kasabada bulunan ekmekçi, kasal ve sair zanaatkarlar ile başka yerden gelen matrabazlar iplik haneden iplik alarak kazançlarını engellediklerine dair şikayetini İstanbul'a bildirmeleri üzerine, meselenin iç yüzünün araştırılıp gerekli tedbirlerin alınması hususunda Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.130/b.3): Perçenç adlı köyde vefat eden Mehmed adlı şahsın mirasçısı olmadığı için bundan kalan dört kıta arazi boş ve sahihsiz kalmıştır. Bu arazilerin t Ahmed Bey'e verildiğine dair Evâ'il-i Şevvâl 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.131/b.1): Harput Kazası sakinlerinden el-Hâc Mustafa bin Sefer'in Harput kazasına tabi Han İbrahim Şah adlı köyde bulunan bir göz değirmenini vakf eylediğini, söz konusu bu değirmenin kiraya verilerek elde edilecek gelirden on kile buğdayın Ulu Camii'nin imam-ı evveline, on kile buğdayın da adı geçen camii müezzine ve yine on kile buğdayın aynı camiinin medresesinin müderrisine verilmesini, eğer gelirden fazla artış olursa, bu fazlanın yine bahsi geçen camiinin tamirine harcanmasını ve ayrıca bu vakfa mütevellî olarak öz oğlu Ali Bey'in tayin olunmasını, ondan sonra ise mütevelliliğin kendi soyundan gelecek evlatlarına müteselsilen geçmesini, soyundan gelecek evladı kalmadığında ise etrafta salih, güvenilir ve alim olarak tanınmış

zatlardan birine bu vazifenin tevcih edilmesini şart koştuğuna dair Muharrem 1049 tarihli vakfiye kaydı.

Özet (s.132/b.1): Vartin adlı köyde bir çiftliğin Abdülvehhab ve Nasır adına kayıt olduğunun tesciline dair temessük.

Özet (s.132/b.2): Abdurrahman adlı kişi Diyarbakır Tımar Defterdarlığı ile zaameti mutasarrıf olduğuna dair Evâ'il-i Muharrem 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.132/b.3): Biri arazi emirinden bir miktar yeri alıp yirmi beş yıldan beri kullanıp ve vergisini ödemesine rağmen arazi-i emirinin bunun elinden alınıp başkasına vermesi uygun olup olmayacağı sorusuna fetva makamından “olmaz” cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.133/b.1): Monla Ahmed Peykeri Medresesi'nde müderris olarak Anadolu Kazaskeri Abbas tarafından atanarak kendisine temessük verilen Mehmed'in görevini ifa ederken haksız olarak yerine geçen Hızır'ı şikayet etmesi üzerine, Harput Sancakbeyi, Harput Kadısı ve Arslaniye Medresesi müderrisi Mehmed Bey'e hitaben yazılan Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.133/b.2): Harput'ta olan Meydan Camii'nin müezzin ihtiyacı vardır. Osman adlı şahsın bu göreve layık olduğunu Kadı Süleyman'ın arz etmesi üzerine, Osman'ın günlüğü bir akçeyle atandığına dair, Evâhir-i Cumâde'l-âhire 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.133/b3): Harput kadısının padişah hazretlerinin develeri için elli kile arpayı teslim ettiğine dair Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.133/b4): Harput kadısının Diyarbakır defterdarının vermiş olduğu tezkere üzerine padişah hazretlerinin develeri için altmış kile arpayı Malkoç-Efendi köyünde teslim ettiğine dair Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.134/b.1): Harput'ta olan Arslaniye Medresesi'nde günlüğü bir buçuk akçeyle buk'a olan İbrahim'in herhangi bir kusuru yok iken İsmail adlı kişi tarafından kanuna aykırı olarak görevinden alınması üzerine, Kadı Hüseyin'in arzı üzere, İbrahim'in buk'lık görevine tekrardan atandığına dair Zi'l-hicce 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.134/b.2): Harput'taki Yiğmir Mescidi'nde imam olan Mehmed'in müderris olmasıyla buradaki imamlık görevinin boş kaldığının ve Hacı Ebu Bekir'in de bu görevi layıkıyla yerine getireceğinin bildirmesi üzerine, Mehmed'in bu mescide imam olarak atandığına dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.134/b.3): Hacı Ebu Bekir Harput'taki Yirğmir Mescidi'nde imamlık görevini layıkıyla ifa ederken, Kazasker tarafından Osman adlı kişi kanuna aykırı olarak yerine geçirilerek berat verdiğine dair şikâyeti olmuştur. Yapılan tahkikat sonunda haklı olduğunun anlaşılmasıyla Hacı Ebu Bekir'in imamlık görevinin iade edilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Muharrem 1049 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.135/b.1): Harput'ta ki Yirğmir Mescidi'nde imam olan Hacı Eba Bekir'in ehil olmadığından dolayı imamlık görevinden alınarak yerine Şeyh Osman'ın atanıp berat verilmesi ricasını Kazasker Yusuf'un arzı üzerine Şeyh Osman'ın imam olarak atandığına dair Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.135/b.2): Harput'ta Monla Peykeri adlı yerin buk'adarının ölmesi üzerine Amid Kadısı Mehmed'in talebiyle yerine Hızır adlı kişinin atandığına dair Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.135/b.3): s.134/b.3 nolu belgenin devamı

Özet (s.135/b.4): Harput'ta Havas-ı Hümayun karyelerinden Musli beyin topladığı vergiyi Harput'ta mukâtaa emini olan Musa Ağa'ya teslim ettiğine dair hüccet kaydı.

Özet (s.135/b.5): Harput'taki bildar akçelerinin Diyarbakır'a nakline dair tezkere sureti kaydı.

Özet (s.136/b.1): Askeriz diyerek tekâlif vermek istemeyenlerin engellenmesi hakkında Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.136/b.2): İbrahim adlı kişinin kardeşi Yusuf, Harput'ta olan İbrahim'e dört yüz on beş bin akçe borç vermiş ve mukabelesinde bazı mallarını yanında rehin olarak almıştır. Fakat, Yusuf ve İbrahim'in vefatı sebebiyle bu alacağı miras olarak Yusuf'un kardeşi İbrahim'e intikal etmiştir. Ölen İbrahim'in oğlu Halil babasının yüz altmış bin akçelik borcunu ödemiş, kalan iki yüz elli bin akçelik kısmı ise rehinde olan bazı mallar

karşılığı olarak vermiştir. Fakat borca karşılık ödediği bu malları başkasına satması üzerine, İbrahim bu malların kendisine ait olduğuna dair elindeki temessükü ve fetvasıyla şikâyetini İstanbul'a bildirmesiyle, meselenin iç yüzünün araştırılıp gereğinin yapılmasına dair kaleme alınan Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.137/b.1): Harput'ta mukataa emini olan Veli Bey tahvilindeki miri mahsulün Davut Efendi tarafından zabt edilip ambar olunduğunun tesciline dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.137/b.2): Harput Livası'nın Harpurut kazasına tabi olup Yezdankulu adlı kişi tarafından tasarruf edilen Tayla Tepesi adlı mevkie ait Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1049 tarihli tahrir kaydı.

Özet (s.137/b.3): Harput'ta cami evkafının mütevellisi olan Ali'nin görevini layıkıyla yerine getirmediği, bundan dolayı görevinden azl edilerek yerine bu görevi layıkıyla ifa edecek olan Veli'nin getirilmesine dair Kadı Mehmed'in arzı üzerine, Veli'nin bu göreve atandığına dair Evâ'il-i Cemâziye'l-âhîr 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.137/b.4): Eksik olduğundan konusu anlaşılmayan bir fetva sureti kaydı.

Özet (s.138/b.1): Mütesellim Osman'ın mirliva haslarından olan bazı köyler halkının eskiden ödedikleri miktarda vergi vermek istemediklerine dair şikâyeti üzerine Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.138/b.2): Harput'ta tabi Zarato adlı köyde oturan Ali, babasının bölük sipahisi olduğunu Bağdad Seferi'nden şehit düştüğünü ve bu güne kadar tekâlif vermediklerini fakat kendisinden çeşitli vergilerin talep edildiğini hakkındaki arzuhalî bildirmesi üzerine, konun araştırılıp kanuna uygun olarak hareket edilmesine dair Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Cemâziye'l-âhîr 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.138/b.3): Harput'ta oturan bazı gayrimüslimler ödemeleri gereken cizyeleri ödemeyip kaçmışlardır. Bunların bırakmış oldukları mal, emlak ve akrabalarından cizyelerinin toplanması için gönderilen mübaşir Mustafa'nın marifetiyle bu cizyelerin toplanması hususunda Harput kadısına hitaben yazılan Evâhir-i Cemâziye'l-âhîr 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.138/b.4): Herdi adlı köyde salyane olan iki yüz yirmi kile İstanbuli arpanın Küçük İbrahim tarafından miri ambara teslim edildiğine dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.139/b.1): Şah Bazuk adlı yeniçerinin Kasap Bekir'den alacağı tahsil ettirilip gönderilmesine dair Harput kadısına hitaben yazılan mektup sureti kaydı.

Özet (s.139/b.2): Diyarbakır'da bulunan hazinenin İstanbul'a Kethüda Hüseyin ile gönderildiğini ve Hüseyin'in uğrayacağı yerlerde gerekli tedbirlerin alınıp varması gereken yere emniyetli bir şekilde ulaştırılması için Diyarbakır'dan İstanbul'a kadar olan yerlerin askeri ve adli amirlerine hitaben gönderilen Evâ'il-İ Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.139/b.3): Diyarbakır'dan İstanbul'a hazineyle gönderilen şahısların arpa ihtiyaçlarının teminine dair 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.139/b.4): Osman Beşe üzerindeki bin üç yüz kuruşluk bac-ı ubur vergisini Veli Beşe'nin üzerine aldığına dair temessük sureti kaydı.

Özet (s.139/b.5): Osman Beşe'nin üzerine deruhte olan vergileri teslim etmesine dair düzenlenen temessük sureti kaydı.

Özet (s.140/b.1): Davud adlı yeniçeri bin kırk bir senesinde Ömer Çavuş adlı yeniçeriden bir miktar borç almış, daha sonra Harput Yeniçeri Serdarı olan Mustafa adlı kişi Ömer'in kendisini vekil ettiğini söyleyerek bin yüz elli kuruşunu almış ve kendisine hüccet verildikten sonra bin kırk üç senesinde mukabele adıyla dokuz yüz kuruş ve tekrar yüz kırk kuru ile beş müd ziraat olunan yerini ve yüz kuruşunu da kendisinden almıştır. Böylece kendisine haksızlık yapıldığı iddiasıyla şikayetini bildirmesi üzerine, Ali Beşe ve Mülteham Beşe mübaşir olarak gönderildiğine ve adaletin sağlanmasına dair Harput kadısına hitaben yazılan Evâ'il-i Zi'l-hicce 1048 tarihli tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.140/b.2): Diyarbakır'dan İznikmid'ye varınca her menzilde saray mutfağı için gerekli olan altmış kile İstanbuli unun aşçılar tarafından pişirilip hazırlanması için yol üzerinde bulunan kadılara hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.140/b.3): Harput kalesinde olan Kızılbaz esirlerin ordu-yu hümayuna gönderilmesi için Harput kalesi dizdarına hitaben yazılan 16 Zi'l-hicce 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.140/b.4): Pağnik adli menzilde toplanan üç bin kile arpanın Harput kadısı tarafından Padişah hazretlerinin masraflarına sarf olunduğuna dair Evâhir-i Zi'l-hicce 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.141/b.1): Ebu Bekir Arabgir saray-meydan adlı şahıs Bağdad seferinde göstermiş olduğu yararlılıklardan dolayı Harput kalesine kethüda olarak atandığına dair Zi'l-ka'de 1048 tarihli berat-ı şerif.

Özet (s.141/b.2): Harput kalesi kethüdalığına Ebu Bekir'in atandığı, elinde yetki belgesiyle Harput'a gönderildiği ve görevini ifa edebilmesi için gerekli kolaylığın sağlanıp, tedbirlerin alınmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.141/b.3): Havâs-ı hümayun karyelerinden olan Arındık adlı köyün buğday mahsulü sülüsân hesabı üzere Zülfikar Bey'e on yedi müd buğdaya iltizam olarak verilmiş, Zülfikar Bey'in on yedi müd buğdayı teslim edip kendisinden her hangi bir alacaklarının olmadığına dair Evâhir-i Şevval 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.142/b.1): Ergani, Soz, Behrimaz, Gölbaşı, Malkoç Efendi ve Han Sinan Paşa adlı menzillerde ihtiyaç olan üç yüz vukiyye yağ ve elli vukiyye balın tedarik edilerek zamanında hazırlanması için bölgedeki kadılara ve mübaşirlere hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.142/b.2): Harput'ta Vartenik adlı köyün sakinlerinden Martik ve Davut adlı kişiler ilettikleri arzuhalde Büyük Köse adlı şahsın bunların kendi hudutlarında olan yerlerini haksız yere işgal ettiğini, talep ettiklerinde ise bu yerler sizindir bizim alakamız yoktur demiştir. Fakat tezkereleri olmasına rağmen Büyük Köse'nin bu yerleri işgal etmekten vazgeçmediği şikayetini bildirmeleri üzerine, meselenin iç yüzünün araştırılıp gerekenin yapılması hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.142/b.3): Zeyd Ömer'in toprağını haksız yere işgal ediyor, Ömer, Zeyd'den toprağını talep ettiğinde, Zeyd, toprak senindir benim alakam yoktur diyor. Zeyd Ömer'i dava ederse caiz olur mu sorusu üzerine caiz olmayacağı cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.143/b.1): Harput'ta Yiğmir Mescidi'nin imamı olan Mehmed görevini bırakınca bunun yerine bu görevi layıkıyla ifa edecek olan İsa'nın getirilmesi ricasını kadı es-Seyyid Hüseyin'in arz etmesi üzerine, İsa'nın bu göreve atandığına dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.143/b.2): Diyarbakır'dan İznikmid adlı menzile varıncaya kadar saray mutfağı ve helva-hane için gerekli olan kömürün temini için gerekli tedbirlerin alınması hususunda bölgedeki kadılara ve mübaşirlere hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.143/b.3): Otağ-ı hümayun için gerekli olan tokmak ve kazığın temini için Harput, Malatya ve Sivas kadıları ve defterdarlarına hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.143/b.4): Mustafa Beşe'ye dört buçuk akçe karşılığı Ağ-dere'de olan köm, ağıl ve otağın tapusu verilmiş, Mustafa Beşe'den bu paranın alınıp her hangi bir alacaklarının kalmadığına dair düzenlenen Şevvâl 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.144/b.1): Erzenşe adlı kadının merkeze iletmiş olduğu arzuhalde Harput kazasında Vartenik adlı köyde kendisine ait bir çiftlik yerinin Hacı adlı kişiyle çekişme konusu olduğunu, yapılan tetkiklerde buranın kendisine ait olduğunun tescillenmesine rağmen Hacı'nın bu duruma rıza göstermeyip kendisinde elinde fetvasının ve hüccetinin olduğunu bildirip dava etmesi üzerine meselenin iç yüzünün araştırılıp gerekenin yapılması hususunda Diyarbakır beylerbeyi ile Amid ve Harput kadılarına hitaben gönderilen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.144/b.2): Harput'ta Çöteli adlı köyün halkı kendilerinden haksız vergi alıp kendilerine zulmeden sipahilerini şikâyet etmeleri üzerine Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.144/b.3): Hasan adlı birinin bir adamıyla birlikte elinde emr-i şerifle geldiğine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.145/b.1): Harput'ta Büyük Hacı adlı kişinin ölümü üzerine kalan malının adeletli bir şekilde tahrir ve kıymetlendirilmesi için çukadar gönderildiğine dair Harput kadısına hitaben gönderilen mürasele sureti kaydı.

Özet (s.145/b.2): Ergani nâhiyesinden Murat Nehrinin kenarına kadar olan yolların düzenlenip temizlenmesi dair Harput kadısına ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.145/b.3): Harput'ta Hacı Ali adlı şahsın iletmiş olduğu arzuhalde Eylo adlı köyde bulunan Şeyh Sadi Tekkesi'ne beratla tekye-nişini olduğunu, Harput müdü ile iki müdlük ziraat yerinin bu vakfa kayıtlı olduğunu ve elde edilen mahsulünde gelen gidene masraf olarak kullanıldığını fakat Mehmed adlı şahıs tekkenin üzerine mübaşir getirerek ve kanuna aykırı olarak yirmi dört kile terekesini ve bir batman ve bir vukiyye pamuğunu zorla aldığını bundan başka mübaşirin de ücretine karşılık olarak yirmi kuruş aldığını, şikayet konusu olarak hükümete arzemesi üzerine, konunun araştırılıp adaletin sağlanması hususunda gerekeninin yapılmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.146/b.1): Rikâb-ı Hümâyûn için ihtiyaç olan üç yüz adet katırın temin edilip yüz baş adamla aceleyle gönderilmesine dair Harput kadısına ve mütesellimine hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (s.146/b.2): Diyarbakır'dan İstanbul'a önemli bir konu için gönderilen şahsa ve ulağına yol üzerinde uğrayacakları kazalarda iki adet menzil veya ulak atı temin edilerek, yolların da kılavuz verilerek Diyarbakır'dan İstanbul'a güvenli bir şekilde ulaştırmaları için yol üzerinde bulunan adli ve idari makamlara hitaben yazılan Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.146/b.3): Ferman olunan üç yüz adet katırın temin edilmesi ve her on katır için bir yedek katırın temin edilip sahipleriyle birlikte acele olarak gönderilmesine dair Harput kadısına ve mütesellimine hitaben yazılan mürasele sureti kaydı.

Özet (s.146/b.4): Mehmed ve kardeşi Abdulkadir, kendilerinin sipahizade olduklarını ve şimdiye kadar vergi vermediklerini, fakat kendilerinden haksız yere vergi talep edilerek zulme maruz kaldıklarını İstanbul'a şikâyet etmeleri üzerine, konunun araştırılıp gereğinin yapılması için Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.147/b.1): Halil adlı kişi, Büyük Köse Mustafa adlı yeniçerinin Hatice adındaki kızını altı yüz riyâl kuruş mihr vererek nikâhlanmıştır. Fakat, nikâhtan hemen sonra Hatice ve Mustafa'nın ölümü sebebiyle peşin olarak ödemiş olduğu mihrini Mustafa'nın mirascıları olan kardeşlerinden talep etmiş onlara da türlü bahanelerle bunu ödememişlerdir. Bu hususun şikâyet konusu olarak bildirilmesi üzerine meselenin iç yüzünün araştırılıp gerekenin yapılmasına dair Harput kadısına gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.147/b.2): Bir kişi mihrini vererek birinin kızını nikâhlıyor fakat kız nikâhtan hemen sonra vefat ediyor. Kişinin ödemiş olduğu mihrini geri talep etmesi caiz olur mu? sorusuna müftülükçe caiz olacağına dair cevabının verildiği fetvanın kaydı.

Özet (s.147/b.3): Harput'ta bağlı Havas-ı hümayun karyelerinden olan Pekinik adlı köyün sakinlerinden olan Hüsrev adlı kişi iletmiş olduğu dilekçesinde Harput ahalisinin koyunları kendi köylerinde kışlayarak bağ ve çayırlarına zararları olduğunu bunların engellemesi hususunda ellerinde fetvalarının olduğunu İstanbul'a bildirmişlerdir. Harput ahali koyunlarının bu bölgede kışlamasına izin verilmeyip gereğinin yapılması hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.147/b.4): İbrahim adlı kişinin tereke dökümü.

Özet (s.148/b.1): Hüseyin adlı kişinin Kürk adlı köyün camisine günlüğü bir akçeyle ferrâş olarak atandığına dair Evâil-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli berat-ı şerif.

Özet (s.148/b.2): Diyarbakır'dan İstanbul'a varıncaya kadar bölgede ki menzillerde ki çayırların çiğnetilmeden kurutulmasına dair yol üzerinde bulunan Yeniçeri Serdarı, kadılar ve mütesellimlere hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.148/b.3): Kara Nebi ve Ali adlı şahıslar İstanbul'a ilettikleri dilekçesinde Solak Mustafa adlı kişinin varisleri olduklarını ve Solak Mustafa'nın ölümüyle kendilerine kalan malı Usluca oğlu İbrahim adlı kişinin aldığını ve anlaşma talep etmelerine rağmen İbrahim'in anlaşmaya yanaşmadığını, buna dair ellerinde fetvalarının olduğunu söylemeleri üzerine, konun araştırılıp gereğinin yapılmasına dair Harput kadısına ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.149/b.1): Harput'ta resm-i bağat adlı vergiden Kethüda Ahmed'e otuz yedi bin iki yüz akçe maktu' kaydedilmiştir. Harput'ta Cami-i Kebir mütevelisine üç bin iki yüz akçe teslim edilmiş ve Mirliva hesabına da otuz dört bin akçe kayıt olunmuştur. Fakat mirliva olanlar buna kanat etmeyerek bu vergiyi biz toplarız diyerek bunlara zulüm etmişlerdir. Konunun araştırılıp gereğinin yapılması için Harput kadısına hitaben gönderilen Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.149/b.2): Harput'ta resm-i bağat adlı vergiden Kethüda Ahmed'e otuz yedi bin iki yüz akçe maktu' kaydedilmiş, Harput'ta Cami-i Kebir'de mütevelisine üç bin iki yüz akçe teslim edilmiş ve Mirliva hesabına ise otuz dört bin akçe kayıt olunmuştur. Fakat mirliva olanlar buna kanat etmeyerek haksız yere ve zulüm ederek bu vergiyi kendileri toplamak istemişlerdir. Bunun engellenmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (s.149/b.3): Miras intikaline dair fetva sureti kaydı.

Özet (s.150/b.1): Harput'ta Havas-ı Hümayun karyelerinden olan Kesrik, Mornik ve İğnki adlı köylerin kethüdaları halktan haksız yere fazladan vergi alarak halka zulüm etmeleri ve halkın da bunu merkeze şikayet etmeleri üzerine, konunun araştırılıp gerekli tedbirlerin alınmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.150/b.2): Kiralanan üç yüz aded katırın ücretleri Hacı Mehmed kefilliğiyle gönderilmiş, bu ücretlerin katır sahiplerine verilmesi ve katırların hazırlanarak Diyarbakır'a zamanında gönderilmesi için Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

Özet (s.150/b.3): Harput'ta bağlı Zenrtaric adlı köyün sakinlerinden Cafer, Harput sakinlerinden olan Abdurrahman adlı kişinin kendisine ait olan toprakları haksız yere işgal ederek kendisine zulüm ettiği şikayetini merkeze bildirilmesi ve davalarının Divan-ı Hümayun'da görülmesi ricasını iletmesi üzerine, durumlarının Divan-ı Hümayun'da kadıaskerin huzurunda görülüp adaletin sağlanması için Harput sancakbeyine ve kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.151/b.1): Harput kadısı Seyyid Hüseyin'in merkeze iletmiş olduğu mektubunda kazada olan halkın vergilerini ödemelerine rağmen, mirliva olanlar buna kanaat etmeyerek halktan haksız yere ve zulüm ederek vergi topladıklarını bildirmesi üzerine, adaletin sağlanması hususunda gerekenin yapılmasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.151/b.2): Harput'ta bağlı Hasros adlı köyde satın alınması ferman olunan dört yüz kile İstanbullu arpaya ikiyüz gılâl buğdayın yeterli geleceğine dair 12 Zi'l-ka'de 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.151/b.3): Kadı tarafından köyler halkından alınan atların raporu.

Özet (s.151/b.4): Harput kalesinde esir tutulan Kızılbaş tutsaklarının levazımı için gerekli olan on beş adet atın Serrac-ı Hassıa Bölükbaşısı Ahmed Bey tarafından teslim edildiğine dair düzenlenen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli temessük süreti kaydı

Özet (s.152/b.1): Mazgird kazasının ahalisi havas-ı hümayun karyelerinden olduklarını ve üzerlerine düşen vergiyi ödediklerini, fakat bir kısım ahalinin kazaya kayıtlı olmasına rağmen vergilerini ödemediğinden göçüp gittiklerini merkeze iletmeleri üzerine, durumun araştırılıp gerekenin yapılmasına dair Diyarbakır Eyaleti'ne bağlı Palu, Kığı ve Kuzuhan kadılarına hitaben gönderilen Evâhir-i Şevval 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.152/b.2): Harput Sancağı mütesellimi Osman'ın kazada bulunan reyanın şimdiye değin ödemiş oldukları vergileri artık ödemedikleri, önceden olduğu gibi vergilerini ödemeleri hususunda merkeze iletmiş olduğu şikayeti ve ricası üzerine, konunun

araştırılıp adeletin sağlanması hususunda gereğinin yapılması için Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.153/b.1): Harput'ta Van'daki yeniçerilerin maaşlarının ödenmesi için toplanması gereken vergilerin toplanıp, 1047 senesinde tahsil edilen vergilerin de bunlara eklenerek gönderilmesi için ellerine yetki belgesiyle Mustafa Bey ve İbrahim Bey gönderilmiştir. Bu vergilerin bir an önce tahsil edilerek gelen adamlara teslim edilip gönderilmesine dair Harput kadısı ve Harput mukataa emini olan Veli Bey'e hitaben gönderilen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.153/b.2): Harput kalesinde esir tutulan Kızılbaş hanlarının ve yanındakilerin adet ve isimleri belirtilip gelen Vezir Ahmed Paşa'ya temessük ile teslim edilerek bir an önce İstanbul'a gönderilmesine dair Harput kadısı ve kale dizdarına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.154/b.1): Van'daki yeniçerilerin maaşlarının ödenmesi için Diyarbakır hazinesine bağlı mukataa salyanelerini toplamaya memur olan tahsildarlar, bu vergileri talep ettiklerinde, türlü bahaneler ileri sürülerek tayin edilen zamanda ödenmemesi sebebiyle Van'daki yeniçerilerin maaşlarını toplamaya memur olan Osman'ın bunu İstanbul'a gidip şikâyet etmesi üzerine bu vergilerin bir an önce toplanması için Diyarbakır beylerbeyliği ve defterdarına hitaben gönderilen Evâ'i-il Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.154/b.2): Van'daki yeniçerilerin maaşlarının ödenmesi için Harput mukataası gelirlerinden devlete ait bin kırk sekiz yıldan dokuz bin kuruşluk alacak dahil olarak şimdiye kadar her hangi bir ödeme yapılmadığını ve bu vergilerin tahsil edilip gönderilmesi hususunda İbrahim Bey ile Ali Bey'in görevlendirildiği, bu vergilerin tahsil edilerek gönderilmesine dair Harput kadısı ve Harput mukataa emini olan Yusuf'a hitaben gönderilen Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.155/b.1): Harput'ta vakıf hamamının Hasan Çelebiye kiraya verildiğine dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1048 tarihli temessük sureti kaydı.

Özet (s.155/b.2): Harput'ta tutsak olan acem askerlerin sevki için gerekli olan on sekiz adet atın temini için Hassa-i Serrac-ı Sani Bölükbaşlarından Ahmed Bölükbaşı'na hitaben gönderilen 21 Zi'l-hicce 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.155/b.3): Bağdad Seferi'nde Yusuf Can adlı şahıs iki yüz riyâli gurûş ve bir sipahi katırını alarak firar etmiştir. Harput'ta oturduğunun bildirilmesi üzerine, bulunup gereğinin yapılmasına dair Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.156/b.1): Harput'un mevkufat defterinde iki yüz kırk buçuk avarız hanesi olup Harput kadısının talebi üzerine buçuk hane tenzil edilerek kazada iki yüz kırk hane olarak mühürlü mevkufat defteri verilerek avarız, nüzul, tekâlif ve sair vergiler toplandığında iki yüz kırk hane üzerinden tahsil edilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Şaban 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.156/b.2): Vefat eden Sitti Nefise adlı kişiden kalan miras'ın mirasçıları tarafından şahitler huzurunda paylaşıldığı ve bir birlerinden alacaklarının kalmadığına dair Evâhir-i Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.157/b.1): Bağdad Seferi'nde vefat eden Kirmasti Mehmed Çavuş'un muhalefatı varisi olmadığından dolayı devlete kalmıştır. Bu mallar, İbrahim Çelebi tarafından şahitler huzurunda beyan edilip görevli Otuz ikinci bölükten Mumcu Yakup Beşe'ye teslim edildiğine dair Zi'l-ka'de 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.157/b.2): Harput'ta olan Ağa Camiî evkafı nazırının ölümüyle Kadı Hüseyin'in arzı üzerine günlüğü bir akçeyle bu göreve Ömer'in atandığına dair Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli berat-ı şerîf.

Özet (s.157/b.3): Halil Bey'de ambar olunan buğdayı teslim alması için vekil olarak Ömer Bey görevlendirildiği ve bu buğdayın Nazır Davut Efendi tarafından narh üzerinden satılarak elde edilen akçenin Van kullarından Alizade'ye teslim edilmesine dair Harput Emni Veli Bey'in beyanının kaydına dair 1048 tarihli hüccet sureti kaydı.

Özet (s.158/b.1): Seyyid Ali adlı kişi annesi ve annesinin kardeşi olan Ömer adlı şahsın ölümü üzerine, bunlardan kalan mirasın kendisine intikal ettiğini, fakat Ömer'in oğlunun oğlunun kızı olduğunu iddia eden Erzenşe adlı kadının mirastan hak iddia

ettiğini, ancak şeyhül-islamdan alınan fetva ile mirastan hak iddia edemeyeceği kararının merkeze bildilmesi üzerine, konunu araştırılıp verilen fetvaya göre gereğinin yapılmasına dair Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Şevval 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.158/b.2): Ölen asker taifesinin beytül-mala ait olan metrûkatlarını toplamaya memur olarak Yoldaş Yakub ve Ahmed Ağa'nın görevlendirildiği ve bu metrukâtlar satılarak elde edilen gelirlerin görevlilere teslim edilip gönderilmesine dair Erzurum ve Trabzon yolu üzerindeki kadılara hitaben gönderilen Şevval 1048 tarihli mektup sureti kaydı.

Özet (s.159/b.1): Harput mukataa emini olan Veli Bey'in asker ve seyyidiz diyerek vergi vermek istemeyenleri merkeze şikâyet etmesi üzerine konun araştırılıp gereğinin yapılmasına dair Harput sancakbeyi ve kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.159/b.2): Harput mukataa emini olan Veli Bey Cihanbeylü aşiretinin üzerlerine düşen vergiyi ola gelen kanun ve adet üzerinden vermediklerini ve bundan dolayı hazinenin zarara uğradığını merkeze iletmesi üzerine, gerekenin yapılmasına dair Harput, Malatya, Çemişkezek ve Arapgir kadılıkları ve mütesellimlerine hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.159/b.3): Borcun tesciline dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.160/b.1): Ebutahir nahiyesine bağlı olan Semahto, Bekirme ve Avsiya adlı köylerin Sipahi Mehmed'e sekiz yüz kuruş vermeleri gerekirken altı yüz kuruş vermişler ve iki yüz kuruşu da harman zamanında ödeyeceklerini taahhüt etmişlerdir. İki yüz kuruşa karşılık olarak adı geçen köyleri zabt edildiğine dair Şevval 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.160/b.2): Harput Mukataası havaleliği tevdi edilen İsmail Ağa'nın elinde yetki belgesiyle gönderildiğinin geldiğinde gerekli kolaylığın sağlanarak vazifesini yapmasının temin edilmesi dair Harput kadısı ve mütesellimi Yusuf Bey'e hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli tezkere sureti kaydı.

Özet (s.160/b.3): Harput'ta kışlayan beylik davarlarına ambarda olan iki bin kile arpanın sarf olunması, yeterli gelmediği takdirde ise mukataa akçesiyle satın alınmasını, mukataa akçesi de kalmamış ise ambarda bulunan buğdayın bir kileye bir buçuk kile arpa hesaplanarak tezyil edilmesine dair Harput kadısı ve Emîni Veli Bey'e hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1048 tarihli ferman sureti kaydı.

Özet (s.160/b.4): Ölen birinin oğlu ve kızı var ise oğlunun oğlunun kızı ölene varis olur mu şer'en bunun caiz olup olmayacağı sorulduğu ve müftülükçe caiz olmayacağı cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.160/b.5): Zeyd ve Hind adlı şahıslara babalarından miras intikal etmiş, fakat bunlar hisselerini almadan vefat etmişlerdir Amr adlı şahıs annesi Hind'den ve Zeyd'den kalan hisseyi almıştır. Fakat Amr'ın kardeşinin oğlunun oğlu kızı akrabandan olduğunu söyleyerek hak iddia etmiştir. Bunun uygun olup olmayacağı hususunda müftülüğe sorulan soruya müftülükçe uygun olmayacağı cevabının verildiği fetva sureti kaydı.

Özet (s.161/b.1): 18 Zi'l-ka'de 1048 tarihinde Harput'ta beyan olunan narh.

Özet (s.161/b.2): Harput Rebî'ül-âhirin Cuma günde beyan olunan narh.

Özet (s.161/b.3): Ülemalara günlüğü ikişer akçeden nafaka verilmesine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.161/b.4): Narh beyanı.

Özet (s.161/b.5): Melik akçesinin tesliminin beyanına dair düzenlenen muhasebe kaydı.

Özet (s.161/b.6): Emin Mustafa Ağa tarafından Meliklerin teslim edilen borcunun beyanına dair Muhasebe kaydı.

Özet (s.162/b.1): Harput'ta kışlayan atların Diyarbakır'a götürülmesine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.162/b.2): Zeynep Çeşmesi'nin mütevellisi Mehmed Çelebiye bu hizmetine karşılık kırk yedi buçuk kuruş verildiğine dair tutanak.

Özet (s.162/b.3): İştira akçesinin Melik İkop, Kethüda Ohenk ve Mütesellim Sekes'den tahsil edildiğine dair temessük sureti kaydı.

Özet (s.162/b.4): Avarızcı İbrahim Ağa'ya verilen haracın beyanına dair hüccet.

Özet (s.162/b.5): Ankuzı adlı köyde ölen Bekir'in tereke kaydı.

Özet (s.163/b.1): Harput'taki kasab taifesinin isim listesi.

Özet (s.163/b.2): Padişahın fermanıyla Malkoç Efendi adlı menzilde elli adet koyun, bahası birer buçuktan Küçük Ağa'ya verilip bu koyunlardan otuz ikisi menzilde teslim edilmiş, kalan on sekiz koyunun ücretleride ödenerek gönderildiğine dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.163/b.3): Monla köylü Kara Yakub'un Abdal Bey oğlu İsmâil Bey eşine verdiği hububatlara dair düzenlenen hüccet.

Özet (s.163/b.4): Kövenk köyüne giden yüklü atlara dair hüccet.

Özet (s.163/b.5): Mornik adlı köye gönderilen padişah devlerinin sayısı.

Özet (s.163/b.6): İgop adlı şahıs Mesih'in kendisini yaraladığına dair şikâyeti üzerine yapılan inceleme sonucunda darp olduğuna dair hüccet sureti kaydı.

Özet (s.163/b.7): Tatar askerlerinin atlarına un yükleyen uncuların davar kirasının bir buçuk kuruş olduğuna dair tutanak.

Özet (s.165/b.1): Yırtık olduğu için muhtevası anlaşılmayan belge.

Özet (s.166/b.1): Harput'ta Hüseyinik adlı köyün sakinlerinden olup, vefat eden Şeyh Emir Ağa adlı şahsın terekesi ve akrabaları arasında yapılan taksimata dair tutulan Rebî'ü'l-âhir 1135 Tarihli hüccet sureti kaydı.

İKİNCİ BÖLÜM

2.H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ

2.1.İdari Atamalarla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Köylere Melik Ataması	s.4/b.1
2.	Hüccet	Menzilci Tayini	s.6/b.2
3.	İlam	Kethüda Ataması	s.22/b.3
4.	Berat	Yasakçılık Vazifesine Atama	s.84/b.1
5.	Berat	Müderriş Ataması	s.84/b.2
6.	Mektup	Yeniçeri Serdarlığına Atama	s.89/b.2
7.	Mektup	Mukataa Havaleliğı Görevlendirmesi	s.91/b.2
8.	Berat	Müezin Ataması	s.95/b.1
9.	Mektup	Tımar Tevcihi	s.99/b.1
10.	Berat	Müezin Ataması	s.100/b.1
11.	Berat	İmam Ataması	s.102/b.1
12.	Ferman	Divan Çavuşluğına Görevlendirme	s.105/b.2
13.	Berat	İmam Ataması	s.106/b.2
14.	Berat	Müderriş Ataması	s.107/b.1
15.	Berat	Cabi Ataması	s.107/b.2
16.	Berat	Mütevelli Ataması	s.108/b.1
17.	Mektup	Kethüdalıktan Azl	snv./b.2
18.	Berat	Mütevelli Ataması	s.112/b.1
19.	Mektup	Tımar Tevcihi	s.112/b.3
20.	Mektup	Tımar Tevcihi	s.113/b.1
21.	Mektup	Tımar Tevcihi	s.113/b.2
22.	Berat	Tımar Tevcihi	s.116/b.1
23.	Mektup	Mukataa Havaleliğı Görevlendirmesi	s.116/b.2

24.	Mektup	Mukataa Ambardarlığı Görevi	s.116/b.3
25.	Berat	Cizye Vergisinin Toplanmasına Dair	s.117/b.1
26.	Berat	Mukataa Atamasına Dair	s.118/b.1
27.	Berat	Mütevelli Ataması	s.118/b.3
28.	Berat	Zeamet Tevcihi	s.119/b.1
29.	Mektup	Mütesellim Ataması	s.119/b.2
30.	Tezkere	Mukataa Havaleliği Görevlendirmesi	s.121/b.3
31.	Berat	Mütevelli Ataması	s.124/b.1
32.	Berat	İmam Ataması	s.125/b.1
33.	Berat	Tımar Tevcihi	s.126/b.1
34.	Berat	Buk'adar Ataması	s.126/b.2
35.	Tezkere	Tımar Tevcihine Dair	s.127/b.1
36.	Berat	İmam Ataması	s.128/b.1
37.	Berat	Mütevelli Atamasına Dair	s.129/b.1
38.	Berat	Buk'adar Ataması	s.129/b.2
39.	Ferman	Tımar Defterdarlığına Atama	s.132/b.2
40.	Berat	Müezin Ataması	s.133/b.2
41.	Berat	Buk'adar Ataması	s.134/b.1
42.	Berat	İmam Ataması	s.134/b.2
43.	Ferman	İmamlık Görevinin İadesine Dair	s.134/b.3
44.	Berat	İmam Ataması	s.135/b.1
45.	Berat	Buk'adar Ataması	s.135/b.2
46.	Berat	Mütevelli Atamasına Dair	s.137/b.3
47.	Berat	Kethüda Ataması	s.141/b.1
48.	Mektup	Kethüdalık Görevine Dair	s.141/b.2
49.	Berat	İmam Atması	s.143/b.1
50.	Berat	Ferraş Atamasına Dair	s.148/b.1
51.	Berat	Nazır Atamasına Dair	s.157/b.2

2.2.Menzillerle İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Ferman	Menzillerde At Temini	s.108/b.3
2.	Tezkere	Menzilde Arpa Teslimi	s.121/b.2
3.	Ferman	Menzillerde At Temini	s.124/b.3
4.	Tezkere	Menzil Zahiresinin Teslimi	s.126/b.4
5.	Tezkere	Menzillerde Ekmek Temini	s.140/b.2
6.	Ferman	Menzillerde Zahire Temini	s.142/b.1
7.	Tezkere	Menzillerde Kömür Temini	s.143/b.2
8.	Hüccet	Menzillere Teslim Edilen Koyunlar	s.163/b.2

2.3.İktisadi Nitelikli Belgeler

2.3.1.Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Muhasebe Kaydı	Toplanan Vergilerin Teslimine Dair	s.1a/b.3
2.	Hüccet	Zorla Vergi Alındığı İddiası	s.1a/b.4
3.	Hüccet	İспенçe Bedelinin Tescili	s.3/b.3
4.	Hüccet	İltizamın Teslim Edildiğinin Tescili	s.4/b.2
5.	İlam	Fazladan Vergi Talebine Dair	s.10/b.4
6.	Hüccet	Vergi Ödenmediği iddiası	s.17/b.3
7.	Hüccet	Mukataa Gelirlerinin Alınması	s.20/b.1
8.	İlam	Vergi Muafiyeti	s.21/b.1
9.	Hüccet	Verginin Alındığının Tescili	s.46/b.6
10.	Hüccet	Miri Hububatın Tesliminin Tescili	s.52/b.1
11.	İlam	Fazladan Vergi Alındığına Dair	s.52/b.2
12.	Hüccet	Vergi	s.52/b.3
13.	Hüccet	Haksız Yere Alınan Verginin iadesi	s.53/b.3

14.	Hüccet	Verginin Alındığının Tescili	s.57/b.2
15.	Hüccet	Fazladan Vergi Alındığının iddiası	s.59/b.4
16.	Hüccet	Fazladan Vergi Alındığının iddiası	s.72/b.2
17.	Hüccet	Fazladan Vergi Alındığının Tescili	s.78/b.1
18.	Hüccet	Haksız Yere Alınan Verginin iadesi	s.79/b.1
19.	Hüccet	Tahsil Edilen Verginin Teslimi	s.82/b.4
20.	Hüccet	Vergi Muafiyeti	s.83/b.3
21.	Ferman	Haksız Yere Vergi Tahsili İddiası	s.84/b.3
22.	Mektup	Haksız Vergi Taleb edildiği İddiası	s.87/b.1
23.	Ferman	Haksız Yere Vergi Tahsili İddiası	s.87/b.2
24.	Ferman	Vergilerin Ödenmediği İddiası	s.88/b.1
25.	Ferman	Haksız Yere Vergi Tahsili İddiası	s.89/b.1
26.	Mektup	Vergilerin Ödenmediği İddiası	s.89/b.3
27.	Ferman	Mukataa Gelirlerin Tahsil Edilmesi	s.92/b.1
28.	Tezkere	Miri Arpanın Teslimine Dair	s.94/b.3
29.	Ferman	Cizye Vergisinin Toplanmasına Dair	s.95/b.2
30.	Ferman	Vergilerin Tahsil Edilmesine Dair	s.96/b.1
31.	Ferman	Haksız Yere Vergi Tahsili İddiası	s.97/b.2
32.	Ferman	Haksız Yere Vergi Tahsili İddiası	s.98/b.1
33.	Feraman	Mukataa Gelirlerinin Toplanmasına Dair	s.98/b.2
34.	Ferman	Cizye Vergisi	s.100/b.3
35.	Ferman	Nüzül Vergisinin Tahsili	s.103/b.1
36.	Ferman	Fazladan Vergi Alındığının İddiası	s.105/b.1
37.	Tezkere	Nüzül Vergisini Tahsili Görevine Dair	s.110/b.3
38.	Ferman	Bağ Vergisi Anlaşmazlığına Dair	s.nv./b.1
39.	Temessük	Vergilerin Teslimine Dair	s.120/b.1
40.	Mektup	Vergilerin Ödenmediği İddiası	s.120/b.3
41.	Ferman	Vergi Ödemesine Dair	s.121/b.1
42.	Tezkere	Eksik Kalan Verginin Toplanması	s.128/b.2
43.	Tezkere	Eksik Kalan Verginin Toplanması	s.128/b.3
44.	Hüccet	Toplanan Vergilerin Tesliminin Tescili	s.135/b.4
45.	Tezkere	Toplanan Verginin Nakline Dair	s.135/b.5

46.	Ferman	Vergilerin Ödenmediği İddiası	s.136/b.1
47.	Hücce	Vergilerin Ambara Teslim Edildiğinin Tescili	s.137/b.1
48.	Tahrir	(Defter sureti)	s.137/b.2
49.	Ferman	Vergi Ödemesine Dair	s.138/b.1
50.	Ferman	Vergi Ödemesine Dair	s.138/b.2
51.	Ferman	Cizye Vergisinin Ödemesine Dair	s.138/b.3
52.	Temessük	Toplanan Vergilerin Ambara Tesliminin Tescili	s.138/b.4
53.	Tememsük	Bâc-ı ubûr ve tamgayı siyah	s.139/b.4
54.	Temessük	Vergi Toplama Yetkisine Dair	s.139/b.5
55.	Temessük	İltizam Tahsilinin Ödemesinin Tescili	s.141/b.3
56.	Ferman	Fazladan Vergi Alındığı İddiası	s.144/b.2
57.	Ferman	Vergi Ödemesini Dair	s.146/b.4
58.	Ferman	Vergi Toplama Vazifesine Dair	s.149/b.1
59.	Mektup	Vergi Toplama Vazifesine Dair	s.149/b.2
60.	Ferman	Fazladan Vergi Alındığının İddiası	s.150/b.1
61.	Ferman	Fazladan Vergi Alındığının İddiası	s.151/b.1
62.	Ferman	Vergi Ödemesini Dair	s.152/b.1
63.	Ferman	Vergi Ödemesini Dair	s.152/b.2
64.	Tezkere	Mukataa Gelirlerinin Toplanmasına Dair	s.153/b.1
65.	Ferman	Vergi Ödemesini Dair	s.154/b.1
66.	Ferman	Vergi Ödemesini Dair	s.154/b.2
67.	Ferman	Avarız Vergisine Dair	s.156/b.1
68.	Ferman	Vergilerin Ödenmediği İddiası	s.159/b.1
69.	Ferman	Vergilerin Ödenmediği İddiası	s.159/b.2
70.	Ferman	Vergi Toplama Vazifesine Dair	s.160/b.2

2.3.2. Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Satış Akdi	s.5/b.1
2.	Hüccet	Satış Akdi	s.5/b.3
3.	Hüccet	Satış Akdi	s.6/b.3
4.	Hüccet	Satış Akdi	s.6/b.4
5.	Hüccet	Satış Akdi	s.7/b.1
6.	Hüccet	Satış Akdi	s.7/b.2
7.	Hüccet	Satış Akdi	s.7/b.3
8.	Hüccet	Satış Akdi	s.8/b.1
9.	Hüccet	Kira Akdi	s.9/b.1
10.	Hüccet	Satış Akdi	s.9/b.2
11.	Hüccet	Satış Akdi	s.10/b.1
12.	Hüccet	Satış Akdi	s.11/b.2
13.	Hüccet	Satış Akdi	s.11/b.3
14.	Hüccet	Satış Akdi	s.15/b.1
15.	Hüccet	Satış Akdi	s.15/b.2
16.	Hüccet	Satış Akdi	s.16/b.1
17.	Hüccet	Satış Akdi	s.16/b.2
18.	Hüccet	Satış Akdi	s.18/b.1
19.	Hüccet	Satış Akdi	s.18/b.2
20.	İlam	Pazarda İplik alım-satımına dair	s.21/b.2
21.	Hüccet	Satış Akdi	s.23/b.2
22.	Hüccet	Satış Akdi	s.27/b.1
23.	Hüccet	Satış Akdi	s.28/b.1
24.	Hüccet	Satış Akdi	s.28/b.2
25.	Hüccet	Satış Akdi	s.29/b.1
26.	İlam	Satış Akdi Şu'fa Hakkı	s.31/b.3
27.	Hüccet	Satış Akdi	s.33/b.3
28.	Hüccet	Satış Akdi	s.35/b.4
29.	Hüccet	Satış Akdi	s.36/b.2

30.	Hüccet	Satış Akdi	s.36/b.3
31.	Hüccet	Satış Akdi	s.37/b.2
32.	Hüccet	Satış Akdi	s.40/b.1
33.	Hüccet	Satış Akdi	s.42/b.5
34.	Hüccet	Satış Akdi	s.45/b.4
35.	Hüccet	Satış Akdi	s.46/b.1
36.	Hüccet	Satış Akdi	s.47/b.3
37.	Hüccet	Satış Akdi	s.47/b.4
38.	Hüccet	Satış Akdi	s.48/b.1
39.	Hüccet	Satış Akdi Şuf'a Hakkı	s.48/b.3
40.	Hüccet	Satış Akdi	s.48/b.4
41.	Hüccet	Kira Akdi	s.49/b.2
42.	Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.4
43.	Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.6
44.	Hüccet	Satış Akdi	s.51/b.2
45.	Hüccet	Satış Akdi Şuf'a Hakkı	s.55/b.3
46.	Hüccet	Satış Akdi	s.56/b.2
47.	Hüccet	Satış Akdi	s.56/b.3
48.	Hüccet	Satış Akdi	s.57/b.1
49.	Hüccet	Satış Akdi	s.57/b.3
50.	Hüccet	Satış Akdi	s.58/b.2
51.	Hüccet	Satış Akdi	s.59/b.3
52.	Hüccet	Satış Akdi	s.59/b.6
53.	Hüccet	Satış Akdi Şuf'a Hakkı	s.60/b.1
54.	Hüccet	Satış Akdi	s.61/b.2
55.	Hüccet	Satış Akdi	s.62/b.2
56.	İlam	Satış Akdi Şuf'a Hakkı	s.65/b.2
57.	Hüccet	Satış Akdi	s.65/b.3
58.	Hüccet	Satış Akdi	s.66/b.1
59.	Hüccet	Satış Akdi	s.66/b.2
60.	Hüccet	Kira Ücretinin Tahsiline Dair	s.68/b.1
61.	Hüccet	Kira Ücretinin Tahsiline Dair	s.68/b.2

62.	Hüccet	Satış Akdi	s.69/b.1
63.	Hüccet	Satış Akdi Şu'fa Hakkı	s.69/b.3
64.	Hüccet	Satış Akdi	s.72/b.1
65.	Hüccet	Satış Akdi	s.75b.3
66.	Hüccet	Satış Akdi	s.77/b.1
67.	Hüccet	Satış Akdi	s.77/b.2
68.	Hüccet	Kira Akdi	s.77/b.3
69.	Hüccet	Satış Akdi	s.79/b.2
70.	Hüccet	Satış Akdi	s.80/b.4
71.	Hüccet	Satış Akdi	s.81/b.2
72.	Hüccet	Satış Akdi	s.83/b.1
73.	Hüccet	Satış Akdi	s.119/b.4
74.	Ferman	Pazarda İplik alım-satımına dair	s.130/b.2
75.	Tezkere	Buğday Satın Alınmasına Dair	s.151/b.2
76.	Temessük	Kira Akdi	s.155/b.1

2.3.3.Narh

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Narh	18 Zilkade1048 Tarihli narh beyanı	s.161/b.1
2.	Narh	Narh beyanı	s.161/b.2
3.	Narh	Narh beyanı	s.161/b.4

2.4.Sosyal Nitelikli Belgeler

2.4.1.Alacak, Verecek, Borç, Veraset, Miras, Mal, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Mal Davası Sulh Akdi	s.1/b.1
2.	Hüccet	Mal Tescili	s.1/b.2
3.	Hüccet	Mal Davası Sulh Akdi	s.2/b.1

4.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.2/b.2
5.	Hüccet	Mal Davâsı Sulh Akdi	s.2/b.3
6.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.3/b.1
7.	Hüccet	Borcun ödendiğinin Tescili	s.3/b.2
8.	Hüccet	Borç Tescili	s.4/b.3
9.	Hüccet	Mal Davâsı Sulh Akdi	s.4/b.4
10.	Hüccet	Borç Tescili	s.5/b.2
11.	Hüccet	Borç Tescili	s.5/b.6
12.	Hüccet	Miras Taksimi	s.6/b.1
13.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.8/b.2
14.	Hüccet	Toprak Davâsı Sulh Akdi	s.8/b.3
15.	Hüccet	Alacağın Tesliminin Tescili	s.10/b.2
16.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.10/b.3
17.	Hüccet	Mehir Davâsı Sulh Akdi	s.11/b.1
18.	Hüccet	Borç Tescili	s.12/b.2
19.	Hüccet	Borç Tescili	s.14/b.3
20.	İlam	Mal Davâsı	s.16/b.3
21.	Hüccet	Miras Taksimi	s.17/b.1
22.	İlam	Mal Davâsı	s.18/b.3
23.	Hüccet	Borç Tescili	s.22/b.1
24.	Hüccet	Borcun ödendiğinin Tescili	s.24/b.1
25.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.25/b.1
26.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.25/b.2
27.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.25/b.3
28.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.25/b.4
29.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.26/b.1
30.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.26/b.2
31.	Hüccet	Varislerin Tescili	s.26/b.3
32.	Hüccet	Mal Davâsı	s.30/b.1
33.	İlam	Miras Davâsı	s.31/b.2
34.	Hüccet	Mal Davâsı	s.32/b.1
35.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.32/b.2

36.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.32/b.3
37.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.32/b.4
38.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.33/b.1
39.	İlam	Mal Davası	s.33/b.2
40.	İlam	Mal Davası	s.33/b.4
41.	Hüccet	Mal Davası	s.34/b.1
42.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.36/b.1
43.	Hüccet	Mal Davası	s.37/b.3
44.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.37/b.4
45.	İlam	Alacağın Tescili	s.37/b.5
46.	Hüccet	Borç Tescili	s.37/b.6
47.	Hüccet	Borç Tescili	s.38/b.3
48.	İlam	Mal Davası	s.38/b.4
49.	Hüccet	Malın Müşterek kullanımı	s.40/b.3
50.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.41/b.2
51.	Hüccet	Borç Tescili	s.41/b.3
52.	Hüccet	Veraset	s.42/b.1
53.	Hüccet	Borç Tescili	s.42/b.2
54.	Hüccet	Borç Tescili	s.42/b.3
55.	İlam	Mal Davası	s.43/b.1
56.	Hüccet	Alacak Davası	s.43/b.4
57.	Hüccet	Borç Tescili	s.46/b.4
58.	Hüccet	Emanetin Tesliminin Tescili	s.48/b.2
59.	Hüccet	Borç Tescili	s.50/b.1
60.	Hüccet	Borç Tescili	s.50/b.4
61.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.51/b.1
62.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.51/b.3
63.	Hüccet	Borç Tescili	s.52/b.4
64.	Hüccet	Borç Tescili	s.52/b.5
65.	Hüccet	Eşya Teslimi	s.53/b.1
66.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.53/b.2
67.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.56/b.1

68.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.58/b.1
69.	Hüccet	Borç Tescili	s.58/b.3
70.	Hüccet	Borç Tescili	s.59/b.1
71.	Hüccet	Borç Tescili	s.59/b.2
72.	Hüccet	Borca Karşılık Takas	s.60/b.3
73.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.60/b.4
74.	Hüccet	Hububat Teslimi	s.61/b.1
75.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.62/b.1
76.	Hüccet	Borelu Olmadığının Tescili	s.63/b.2
77.	Hüccet	Borç Tescili	s.64/b.1
78.	Hüccet	Miras Davası	s.64/b.2
79.	Hüccet	Borç Tescili	s.64/b.3
80.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.64/b.4
81.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.66/b.3
82.	Hüccet	Mal Davası	s.67/b.2
83.	Hüccet	Mal Davası	s.67/b.3
84.	Hüccet	Mal Davası	s.68/b.3
85.	Hüccet	Borcun Ödendiğinin Tescili	s.69/b.2
86.	Hüccet	Miras Taksimi	s.70/b.2
87.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.71/b.1
88.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.71/b.2
89.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.71/b.3
90.	İlam	Miras Davası	s.73/b.1
91.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.73/b.2
92.	Hüccet	Rehin Kaldırılması (Fekk-i Rehn)	s.75b.2
93.	Hüccet	Rehin Kaldırılması (Fekk-i Rehn)	s.75b.4
94.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.76/b.1
95.	Hüccet	Rehin Kaldırılması (Fekk-i Rehn)	s.76/b.2
96.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.76/b.3
97.	Hüccet	Mal Davası Sulh Akdi	s.78/b.2
98.	Hüccet	Miras Davası	s.78/b.3
99.	Hüccet	Miras Davası	s.79/b.3

100.	İlam	Mal Davası	s.80/b.3
101.	Hüccet	Mal Davası Sulh Akdi	s.81/b.1
102.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.82/b.1
103.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.82/b.2
104.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.82/b.3
105.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.82/b.5
106.	Hüccet	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.83/b.2
107.	Ferman	Miras Davası	s.86/b.2
108.	Hüccet	Borca Karşılık Rehin Bırakma	s.88/b.2
109.	Ferman	Miras Davası	s.93/b.3
110.	Ferman	Miras Davası	s.94/b.2
111.	Ferman	Mal Davası	s.97/b.1
112.	Hüccet	Miras	s.99/b.3
113.	Temessük	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.102/b.3
114.	Tezkere	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.104/b.3
115.	Temessük	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.104/b.4
116.	Temessük	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.105/b.3
117.	Ferman	Rehindeki Malların İadesine Dair	s.108/b.2
118.	Temessük	Ödemenin Eksik Olduğuna Dair	s.111/b.3
119.	Temessük	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	snv./b.3
120.	Temessük	Katır Akçesinin Teslimine Dair	snv./b.4
121.	Ferman	Miri Emantin İsatambul'a Gönderilmesi	snv./b.1
122.	Tezkere	Mal Davası	s.112/b.2
123.	Ferman	Miras Davası	s.115/b.2
124.	Tezkere	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.115/b.4
125.	Ferman	Miras Davası	s.117/b.3
126.	Temessük	Emanetin Teslim Edildiğini Tescili	s.119/b.3
127.	Hüccet	Borç Tescili ve Rehin Bırakma	s.119/b.4
128.	Temessük	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.121/b.4
129.	Tezkere	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.124/b.4
130.	Temessük	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.125/b.3
131.	Mektup	Alacağın Tahsil Edileceğine Dair	s.126/b.3

132.	Hüccet	Mal Davası Sulh Akdi	s.128/b.4
133.	Ferman	Mal Davası	s.136/b.2
134.	Mektup	Alacağın Teslim Edilmesine Dair	s.139/b.1
135.	Ferman	Borç Anlaşmazlığına Dair	s.140/b.1
136.	Ferman	Mal Davası	s.142/b.2
137.	Temessük	Alacağın Teslim Alındığının Tescili	s.143/b.4
138.	Ferman	Mal Davası	s.144/b.1
139.	Mürasele	Muhallefatın Tespiti ve Paylaşımına Dair	s.145/b.1
140.	Ferman	Miras Davası	s.148/b.3
141.	Ferman	Mal Davası	s.150/b.3
142.	Hüccet	Miras Taksimine Dair	s.156/b.2
143.	Ferman	Miras Davası	s.158/b.1
144.	Hüccet	Borç Alanın Tescili	s.159/b.3
145.	Tezkere	Borç Tescili	s.160/b.1
146.	Temessük	Alacağı Teslim Alındığının Tescili	s.161/b.3
147.	Hüccet	Miras Taksimi	s.166/b.2
148.	Muhasebe Kaydı	Borcun Teslim Alındığına Dair	s.161/b.5
149.	Muhasebe Kaydı	Borcun Teslim Alındığına Dair	s.161/b.6

2.4.2.Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hibe, Tereke ve Seyyidlik ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Vekil Tayini	s.5/b.4
2.	Hüccet	Vekil Tayini	s.5/b.5
3.	Hüccet	Hibe	s.9/b.3
4.	Hüccet	Mehir	s.13/b.2
5.	Hüccet	Veraset	s.14/b.1
6.	Hüccet	Mehir	s.14/b.2
7.	Hüccet	Hibe	s.17/b.2
8.	Hüccet	Mehir	s.20/b.2

9.	İlam	Neseb-i Sâdât Tescili	s.23/b.1
10.	Hüccet	Vasi Tayini	s.27/b.2
11.	Hüccet	Mehir	s.31/b.1
12.	Hüccet	Vekil Tayini	s.32/b.5
13.	Hüccet	Vekil Tayini	s.35/b.1
14.	Hüccet	Nafaka	s.35/b.3
15.	Hüccet	Vekil Tayini	s.37/b.1
16.	Hüccet	Nafaka	s.38/b.1
17.	Hüccet	Hibe	s.38/b.2
18.	Hüccet	Kefalet	s.39/b.2
19.	Hüccet	Mehir	s.41/b.1
20.	Hüccet	Kefalet	s.47/b.1
21.	Hüccet	Kefalet	s.49/b.5
22.	Hüccet	Vasi Tayini	s.55/b.1
23.	Hüccet	Hibe	s.55/b.2
24.	Hüccet	Vekil Tayini	s.61/b.3
25.	Hüccet	Vekil Tayini	s.61/b.4
26.	Hüccet	Vekil Tayini	s.61/b.5
27.	Hüccet	Vekil Tayini	s.61/b.6
28.	Hüccet	Mehir	s.65/b.1
29.	Hüccet	Süds Hissenin Alındığının Tescili	s.67/b.1
30.	Hüccet	Mehrin Alındığının Tescili	s.70/b.1
31.	Hüccet	Kefalet	s.80/b.1
32.	Hüccet	Kefalet	s.80/b.2
33.	Ferman	Kefalet	s.106/b.1
34.	Ferman	Borç	s.110/b.1
35.	Ferman	Mehir Davası	s.147/b.1
36.	Tereke	Tereke Kaydı	s.147/b.4
37.	Hüccet	Vekil Tayini	s.157/b.3
38.	Hüccet	Nafaka Takdiri	s.161/b.3
39.	Tereke	Tereke Kaydı	s.162/b.5

2.4.3.Eşkıyalık

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Eşkıyalık	s.74b.1
2.	Hüccet	Eşkıyalık	s.74b.2
3.	Hüccet	Eşkıyalık	s.74b.3
4.	Hüccet	Eşkıyalık	s.75b.1
5.	Ferman	Eşkıyalık	s.114/b.1

2.4.4.Arazi, Suyolu vb. Çeşitli Anlaşmazlıklarla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Arazi Anlaşmazlığı	s.12/b.3
2.	Hüccet	Bağ Anlaşmazlığı	s.13/b.1
3.	İlam	Suyolu Anlaşmazlığı	s.29/b.2
4.	Hüccet	Yol Anlaşmazlığı	s.34/b.4
5.	İlam	Yol Anlaşmazlığı	s.35/b.2
6.	İlam	Yol Anlaşmazlığı	s.39/b.1
7.	Hüccet	Hamam Kirasının Şehrin Suyolu masrafı için kullanımı	s.40/b.4
8.	İlam	Toprak Anlaşmazlığı	s.54/b.1
9.	Hüccet	Evinden Çıkarıtıldığı İddiası	s.54/b.3
10.	Hüccet	İmam Atamasıyla Alakalı Proplem	s.55/b.4
11.	Hüccet	Ev anlaşmazlığı	s.63/b.1
12.	Ferman	Haksız Yere Görevden Alındığı İddiası	s.94/b.1
13.	Ferman	Haksız Yere Görevden Alındığı İddiası	s.133/b.1

2.4.5.Hırsızlık, Haneye Tecavüz/Kişiye Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla Alakalı Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Sû-i Hâl İkrarı	s.44/b.1
2.	İlam	Sû-i Hâl İkrarı	s.44/b.2
3.	Hüccet	Hırsızlık İddiası	s.46/b.2
4.	Hüccet	Hırsızlık İddiası	s.46/b.5
5.	Hüccet	Namusa Zarar Verme iddiası	s.49/b.1
6.	Hüccet	Hırsızlık İddiası	s.53/b.4
7.	Hüccet	Hırsızlık İddiası	s.71/b.4
8.	Hüccet	Hırsızlık İddiası	s.76/b.4
9.	Ferman	Hırsızlık İddiası	s.111/b.1
10.	Mektup	Zorla Alı Koyma ve Cinayet İddiası	s.123/b.1
11.	Mektup	Çalınan Mazemenin Teslimine Dair	s.124/b.2
12.	Ferman	Hırsızlık İddiası	s.155/b.3

2.4.6.Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleriyle İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.34/b.2
2.	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.34/b.3
3.	İlam	Kan Diyeti	s.39/b.3
4.	Hüccet	Kan Diyeti	s.45/b.1
5.	Hüccet	Yaralandığına Dair Keşif Talebi	s.46/b.3
6.	Ferman	Cinayet İddiası	s.101/b.1
7.	Mektup	Cinayet İddiası	s.102/b.2
8.	Ferman	Haksız Yere Kan Diyeti alındığı iddiası	s.109/b.2
9.	Tezkere	Kan Diyeti	s.113/b.3

2.4.7.Gasp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Hakaret ve Darp	s.19/b.1
2.	Hüccet	Hetk-i ırz iftirası	s.22/b.2
3.	İlam	Yaralama	s.40/b.2
4.	Hüccet	Hakaret Davası	s.43/b.3
5.	Hüccet	Yaralama	s.45/b.2
6.	Hüccet	Hakaret Davası	s.45/b.3
7.	Hüccet	Yaralama	s.47/b.2
8.	Hüccet	Gasp	s.54/b.2
9.	Hüccet	Yaralama	s.56/b.4
10.	Hüccet	Hakaret	s.59/b.5
11.	Hüccet	Yaralama	s.60/b.2
12.	Hüccet	Yaralama	s.62/b.3
13.	Ferman	İftira	s.86/b.1
14.	Mektup	Gasp ve Yaralama	s.123/b.2
15.	Mektup	Gasp ve Yaralama	s.130/b.1
16.	Hüccet	Yaralama	s.163/b.6

2.5.Askeri Nitelikli Belgeler

2.5.1.Askeri İkmal, Zahire, İaşe vb. Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Ferman	Mühümat Sefkiyatı	s.91/b.1
2.	Ferman	Askerin İaşe Bedelinin Temini	s.92/b.2
3.	Mektup	Askerin Zahiresinin Teminine Diar	s.100/b.2
4.	Mektup	Askerin Zahiresinin Teminine Diar	s.101/b.2
5.	Ferman	Menzillerde Asker için İaşe Temini	s.122/b.1
6.	Tezkere	Menzillerde Asker için İaşe Teslimi	s.122/b.2
7.	Ferman	Otağı Hümayun İçin Kazık ve Tokmak Temini	s.143/b.3

2.5.2. Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev, Sorumluluklarıyla Alakalı Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Esirlerin Tesliminin Tescili	s.12/b.1
2.	Hüccet	Ölen Askerin Eşyasının Teslimi	s.13/b.3
3.	Ferman	Yeniçeri Serdarının Görevine Dair	s.50/b.2
4.	Ferman	Asker Maaşlarına Dair	s.85/b.3
5.	Mektup	Yeniçeri Serdarının Görevine Dair	s.111/b.2
6.	Ferman	Ölen Askerin Eşyasının Teslimi	s.120/b.2
7.	Tezkere	Ölen Askerin Muhallefatının Teslimi	s.127/b.2
8.	Hüccet	Esirlerin İstanbula Sevkine Dair	s.140/b.3
9.	Temessük	Tutuklulara At Teminine Dair	s.151/b.4
10.	Ferman	Tutukluların İstanbula Gönderilmesi	s.153/b.2
11.	Tezkere	Tutuklulara At Teminine Dair	s.155/b.2
12.	Hüccet	Ölen Askerin Muhallefatının Teslimi	s.157/b.1
13.	Mektup	Ölen Askerin Muhallefatının Teslimi	s.158/b.2

2.6.Vakıf Ve Fetvayla Alakalı Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Hüccet	Kethüdalık	s.42/b.4
2.	Hüccet	Vakıf Gelirinin Kullanımı	s.43/b.2
3.	Fetva	Şahidlik	s.87/b.3
4.	Fetva	Şahidlik	s.87/b.4
5.	Fetva	Mülkiyet	s.93/b.1
6.	Fetva	Miras	s.93/b.2
7.	Fetva	Miras	s.95/b.3
8.	Fetva	Verilen Sözün Tutulmamasına Dair	s.104/b.1
9.	Temessük	Vakf	snv./b.3
10.	Fetva	Miras	s.115/b.1
11.	Fetva	Kan Diyeti	s.115/b.3

12.	Fetva	Verilen Sözün Tutulmamasına Dair	s.117/b.2
13.	Vakıf	Vakfiye Kaydı	s.131/b.1
14.	Fetva	Tapuya Dair	s.132/b.3
15.	Fetva	Alacak-Verecek	s.137/b.4
16.	Fetva	Toprak İşgali	s.142/b.3
17.	Ferman	Vakıf Gelirlerini Haksız Yere Alındığına Dair	s.145/b.3
18.	Fetva	Mehir	s.147/b.2
19.	Fetva	Veraset	s.149/b.3
20.	Fetva	Veraset	s.160/b.4
21.	Fetva	Veraset	s.160/b.5
22.	Tutanak	Vakıf Görevlisine Ödenen Ücrete Dair	s.162/b.2

2.7.Diğer Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa ve Belge No
1.	Muhasebe Kaydı	Hazinenin Diyarbakıra gönderilmesine Dair	s.1a/b.1
2.	Hüccet	Ulakçı Akçesinin teslimine Dair	s.1a/b.2
3.	Hüccet	İkrar	s.1a/b.5
4.	Hüccet	Develere Verilen Yem Miktarı	s.1a/b.6
5.	Hüccet	Kethüdalık	s.42/b.4
6.	Hüccet	Soruşturma talebine Dair	s.49/b.3
7.	Mektup	Haksız Yere Haps edip ölüme sebebiyet verme	s.85/b.2
8.	Ferman	Kışlamaya Gönderilen At Listesi	s.90/b.1
9.	Hüccet	Kışlamaya Gelen Atların Teslimi	s.90/b.2
10.	Hüccet	Gelen Atların Teslimi	s.91/b.3
11.	Hüccet	Gelen Atların Teslimi	s.93/b.4
12.	Ferman	Kışlamaya Gelen Atların Teslimi	s.96/b.2
13.	Ferman	Haksız Yere Haps etme ve gasp İddiası	s.104/b.2
14.	Tezkere	Tahılların Ambarda Korunması	s.106/b.3
15.	Ferman	Miri Malların İstanbul'a Ulaştırılması	s.109/b.1
16.	Ferman	Yedekçi Teminine Dair	s.110/b.2

17.	Ferman	Miri Camus Teminine Dair	snv./b.2
18.	Tezkere	Hayvan Kiralanarak Hazinenin Göndrilmesi	snv./b.4
19.	Buyruldu	Arpa Temini	s.114/b.2
20.	Mektup	Araba Atlarının Bakımına Dair	s.118/b.2
21.	Tezkere	Arpanın Teslimine Dair	s.123/b.4
22.	Ferman	Çalgıcı Mehterlerin Şikâyetine Dair	s.125/b.2
23.	Tezkere	Sahipsiz Arazinin Tapuya Verilmesine Dair	s.127/b.3
24.	Mektup	Hazinenin İstanbul'a Ulaştırılmasına Dair	s.129/b.3
25.	Tezkere	Sahipsiz Araziye Tapu Verilmesine Dair	s.130/b.3
26.	Temessük	Çiflik Yeri Sahibinin Tescili	s.132/b.1
27.	Temessük	Arpanın Teslimine Dair	s.133/b.3
28.	Temessük	Arpanın Teslimine Dair	s.133/b.4
29.	Ferman	Hazinenin İstanbul'a Ulaştırılması	s.139/b.2
30.	Tezkere	Arpa verilmesine Dair	s.139/b.3
31.	Temessük	Arpanın Teslimine Dair	s.140/b.4
32.	Hüccet	Hasan Adlı Kişin Geldiği Tarih	s.144/b.3
33.	Ferman	Yolların Temizlenmesine Dair	s.145/b.2
34.	Mektup	Katır Teminine Dair	s.146/b.1
35.	Ferman	İstanbul'a Gönderilen kişiler için At Temini	s.146/b.2
36.	Mürasele	Katır Teminine Dair	s.146/b.3
37.	Ferman	Kışlamaya Gelen Hayvanların Verdikleri Zarar	s.147/b.3
38.	Ferman	Çayırların Kurutulmasına Dair	s.148/b.2
39.	Mektup	Katırların Diyarbakıra Gönderilmesi	s.150/b.2
40.	Tutanak	Alınan Atlara Dair Defter sureti kaydı	s.151/b.3
41.	Ferman	Kışlayan Atların Samanının Teminine Dair	s.160/b.3
42.	Hüccet	Kışlayan Atların Gönderilmesine Dair	s.162/b.1
43.	Hüccet	Verilen Harcın Beyanına Dair	s.162/b.4
44.	Tutanak	Kasapların İsim Listesi	s.163/b.1
45.	Hüccet	Teslim Edilen Hububatlarla Dair	s.163/b.3
46.	Hüccet	Gönderilen Yüklü Atlara Dair	s.163/b.4
47.	Tutanak	Gönderilen Padişah Develerinin adetine Dair	s.163/b.5
48.	Tutanak	Tatar Askerlerine Yüklenen Una Dair	s.163/b.7

2.8.Belgelerin Konularına Göre Yüzdeler Dağılımı

Mahiyeti	Sayı	Yüzdesi
1. İdari Atamalarla ilgili Belgeler	51	9.42
2. Menzillerle İlgili Belgeler	8	1.47
3. İktisadi Nitelikli Belgeler	149	27.54
* Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler	70	12.93
* Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler	76	14.08
* Narh	3	0.5
4. Sosyal Nitelikli Belgeler	243	44.91
* Alacak, Verecek, Borç, Veraset, Miras, Mal, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler	149	27.54
* Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hibe, Tereke ve Seyyidlik ile İlgili Belgeler	39	7.20
* Eşkıyalık	5	0.9
* Arazi, Suyolu vb. Çeşitli Anlaşmazlıklarla İlgili Belgeler	13	2.40
* Hırsızlık, Haneye Tecavüz/Kişiye Tecavüz veya Kasdı ve Sû- Hâl İkrarıyla Alakalı Belgeler	12	2.21
* Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleriyle İlgili Belgeler	9	1.66
* Gasp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler	16	2.95
5. Askeri Nitelikli Belgeler	20	3.69
* Askeri İkmal, Zahire, İaşe vb. Belgeler	7	1.29
* Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev Sorumluluklarıyla Alakalı Belgeler	13	2.40
6. Vakıf ve Fetvayla Alakalı Belgeler	22	4.06
7. Diğer Belgeler	48	8.87
Toplam	541	100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.H.1048-1049/M.1638-1639 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.1638-1639 Yıllarında Osmanlı Devleti ve Harput Sancağı

1638'de Osmanlı hükümdarı IV. Murad, Bekir Subaşı ve oğlu Mehmed'in ihaneti nedeniyle İran Şahı Abbas tarafından işgal edilen Bağdad'ı geri almak için ordunun başında sefere çıkmıştır. 15-16 Kasım 1638 tarihinde (8-9 Recep 1048)⁵⁰ harekete geçen Sultan Üsküdar'dan hareketle 121 konağı, günde ortalama 4,5 saat yürüyüş ile, toplam 540,5 saatte geçerek Bağdad'a ulaşmış ve Bağdad kuşatmasını başlatmıştır.⁵¹

Bağdad'ın muhafazasına Vali Bektaş Han görevlendirilmişti. Bektaş Han'ın emri altında ise 12.000 süvariyle tüfekçi kumandanı Halef Han ve Revan fethinde Sultan Murad'ın serbestçe gitmesine izin verdiği Mir Fettah bulunmaktaydı.⁵² 39 gün süren kuşatma sonucunda kale komutanı Bektaş Han eman-name istemiş, kalenin akşama kadar teslim edilmesi şartıyla isteği kabul edilmiştir.⁵³ Bağdad kalesinin teslimine neden olan en önemli olay ise Vezir-i azam Tayyar Mehmed Paşa'nın canını hiçe sayarak bazı kale surlarını ele geçirmesi gösterilir.⁵⁴

Bağdad Valisi Bektaş Han'ın kaleyi teslim kararını kabul etmek istemeyen Safevî kumandanlarından Halef Han, Ali Yâr ve Mîr Fettâh Han Nârin Kulle'ye çekilmişlerdir.⁵⁵ Naima eserinde bu hanlar arasında Nakid Ali Han'ın da olduğunu

---

⁵⁰ İsmail Hami Danişmed, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c.III, Türkiye Yayınevi, II. Baskı, İstanbul, 1962, s.375.

⁵¹ Halil Sahillioğlu, "Dördüncü Muradın Bağdad Seferi Menzilnamesi (Bağdat Seferi Harp Jurnalı)", *Belgeler*, C.II, S. 3-4, Ankara, 1965, s.11.

⁵² Joseph Von Hammer Purgstall, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C.V, çev. Mehmed Atabey, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1992, s.245.

⁵³ İsmail Hami Danişmed, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.III, s.377-378.

⁵⁴ Mustafa Naima Efendi, *Tarih-i Naima, Ravzat-el Hüseyin fi Hülasatül Ahbar el-Hafikiyn*, C.III, Haz. Zuhuri Danişman, İstanbul, 1968, s.1413-1414; İsmail Hami Danişmed, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, s.377.

⁵⁵ Zeynep Aycibin, *Kâtip Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin I*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2007, s.896.

belirtmiştir.⁵⁶ Şiddetli çatışmaların sonucunda Hüseyin Paşa ve Silahtar Paşa kulede bulunan hanlardan Mir Fettah, Yar Ali ve Halef Han'a padişahın aman verdiğini söyleyerek onları teslim olmaya ikna etmişlerdir.⁵⁷ Mir Fettah Han ve oğulları ile Halef Han ve bazı hanlar Diyarbakır'a gönderilmiştir.⁵⁸ Daha sonradan bu esirler, Harput kalesinde tutulduğu ve bunların arasında Nakid Ali Han'nın ve daha önceden Bağdad Valiliği yapan Saru Han⁵⁹ ile birçok binbaşı ve yüz başının da esir alındığı incelediğimiz sicildeki belgelerden anlaşılmaktadır.⁶⁰ Bu esirlerin, Harput kadısına ve kale dizdarına gönderilen ferman üzerine, Vezir Ahmed Paşa'ya teslim edilerek 2 Nisan 1639 tarihinde İstanbul'a gönderilmiş, Halef Han ve Mir Fettah Han ise adamlarıyla birlikte 21 Nisan 1639 tarihinde Harput kale dizdarı olan Bekir Ağa tarafından Mustafa Paşa ve Hüseyin Paşa hazretlerinin ağaları olan Mahmud ve İsmail ağalara teslim edilerek Ordu-yu Hümayun'a gönderilmişlerdir.⁶¹ Mir Fettah Han ve oğulları Rumeli Hisarı'nda tutuklu iken Mart 1641 (Zilhicce 1050) tarihinde öldürülmüştür.⁶²

Bağdad'ın fethinden sonra IV. Murad, Küçük Hasan Ağa'yı Bağdad valisi atamıştır. Bağdad'tan İstanbul'a doğru harekete geçen Sultan, 5 Şubat 1639 tarihinde Diyarbakır'a ulaşmış ve kışı burada geçirmeye karar vermiştir.⁶³ Sultan IV. Murad, Diyarbakır'da 71 gün kaldıktan sonra 16 Nisan 1639 tarihinde İstanbul'a hareket etmiştir.⁶⁴

Seferden dönen sultan ve askerlerinin ihtiyaçları, ordunun geçeceği yerlerdeki kadılıklarca önceden hazırlanmaktaydı. Bu bağlamda yol güzargâhı üzerinde bulunmasından dolayı, sultan ve askerlerinin ihtiyaçlarının temin edilmesi ve bazı

⁵⁶ Mustafa Naima Efendi, *Tarih-i Naima*, C.III, s.1418.

⁵⁷ Mustafa Naima Efendi, *Tarih-i Naima*, C.III, s.1421.

⁵⁸ Zeynep Aycibin, *Kâtip Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin I*, s.898.

⁵⁹ Yunus Emre Konuk, *Sultan IV. Murad'ın Bağdad Seferi ve Kasr-ı Şirin Anlaşması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2005, s.20.

⁶⁰ Bu esirlerin arasında Mir Fettah Han'ın oğlunun ismi yer almamakta sadece Nevruz Ali adlı bir adamın ismi zikredilmektedir.(*HŞS.*, 38244-II, s.12/b.1.) Kaleden ihraçolunan kızılbaş sipahiler Seyf Kulu Bey Yüzbaşı, Binbaşı İbrahim Bey, Vais Kulu Seltan, Yüzbaşı Emirza Zaman, Yüzbaşı Şah Veli Bey, Yüzbaşı Hüseyin Kemaleddin, Yüzbaşı Deli Hasan, Binbaşı Mehmed Taki, Yüzbaşı Emir Mehmed , Bayrik tâbi'-i Durhan, Binbaşı Saru Han Bey, Mehmed Rıza tâbi'-i Bulâcık(?), Keçi Bey, Hasan Bey tâbi' Deli Hasan, Mehmed tâbi' Şah Virdi Bey, İvaz tâbi' Saru Han Bey, Seltan Ali tâbi' İbrahim Bey, Binbaşı Şah Verdi, Yüzbaşı Ahmed Bey, Yusuf tâbi' Sedad Hân , Ali tâbi' Ali Yâr Hân, Ali Nakd Hân , Ali Yar Hân, Mehmed Hasan Bulâ(?) Hân.(*HŞS.*, 38244-II, s.153/b.2)

⁶¹ *HŞS.*, 38244-II, s.153/b.2.; *HŞS.*, 38244-II, s.140/b.3.; *HŞS.*, 38244-II, s.12/b.1.

⁶² Zeynep Aycibin, *Kâtip Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin I*, s.916.

⁶³ İsmail Hami Danişmed, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.III, s.380-382.

⁶⁴ Mustafa Naima Efendi, *Tarih-i Naima*, C.III, s.1429.; Zeynep Aycibin, *Kâtip Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin I*, s.899. ; İsmail Hami Danişmed, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.III, s.382.

emirlerin yerine getirilmesi hususunda Harput'taki adli, idari ve askeri yetkililere de sık sık müracaat edilmiştir. Mesela, Nisan 1639 tarihinde Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen bir fermanla, padişahın geçeceği Ergani nahiyesi sınırından Murat Nehri sınırına kadar olan yolların düzeltilip temizlenmesi isteniyordu. Yine Nisan 1639 tarihli bir başka fermanla ise Diyarbakır'dan İstanbul'a varıncaya kadar padişahın geçeceği menzillerdeki çayırın korunup kurutulması istenmiştir.⁶⁵

Bu hususa dair başka örnekler de vermek mümkündür. Mesela, 16 Nisan 1639 tarihli bir fermanla Otağ-ı Hümayun için Harput ve Malatya kazalarından yirmi tokmak ve ikibin kazık, Sivas kazasından da otop tokmak ve üç bin kazığın âcilen tedarik edilmesi istenmiştir.⁶⁶ Yine sicilimizdeki belgelerde Diyarbakır'dan İznikmid'e varıncaya kadar yol üzerindeki menzillerde Matbah-ı Âmire (Saray mutfağı) için İstanbul'da alınıp kile unun pişirilip ekmek olarak hazırlanması ve menzillerde kömür bulundurulmasına dair yol üzerindeki kadılar ve zahire temininde görevli mübaşirlere hitaben Nisan 1639'da bir tezkere gönderilmiştir.⁶⁷

IV. Murat Bağdad seferi dönüşünde henüz Diyarbakır'da iken 9 Nisan 1639 tarihinde gönderdiği bir fermanla Ergani, Soz, Behrimaz, Gölbaşı, Malkoç-Efendi ve Hân-Sinan Paşa menzillerinde ihtiyaç duyulan yağ ve balın hazırlanmasını talep etmiştir.⁶⁸ 8 Mayıs 1639'da gönderilen bir başka fermanla ise Diyarbakır'dan Malatya'ya varıncaya kadar yol üzerindeki beş menzilde Bağdad seferinden dönen Tatar ve Bohtan askerleri için zahire temin edilip hazırlanması istenmiştir. Ayrıca, 24 Haziran 1639 tarihinde Tatar Han'ın vermiş olduğu bir tezkerede, Harput nahiyesinde saliyane olan iki günlük menzil zahiresi olarak on davar, otuz koyun, on kile pirinç, kırk dört kile un ve otuz vukiyye yağın Harput Emni Mustafa Ağa'dan teslim aldığını beyan etmiştir.⁶⁹

Yukardaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere, Bağdad seferinden dönen padişah ve askerlerinin Diyarbakır'dan İstanbul'a hareket ettikleri sıralarda (16 Nisan 1639 tarihinde) ordunun ihtiyaçlarının temini hususunda Harput Sancağı da önemli bir rol üstlenmiştir.

⁶⁵ HŞS., 38244-II, s.145/b.2.; HŞS., 38244-II, s.148/b.2.

⁶⁶ HŞS., 38244-II, s.143/b.3.

⁶⁷ HŞS., 38244-II, s.140/b.2.; HŞS., 38244-II, s.143/b.2.

⁶⁸ HŞS., 38244-II, s.142/b.1.

⁶⁹ HŞS., 38244-II, s.122/b.1.; HŞS., 38244-II, s.126/b.4.

3.2.Harput Sancağı ve Sancak İdaresi

Harput Sancağı, Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Fırat bölümünde bulunup, bugünkü Elazığ ili sınırları içinde kalan yaklaşık üç bin iki yüz km karelik bir alanı kapsamaktaydı. Anadolu'nun ortakol güzergâhı üzerinde, yaklaşık 1280 m yükseklikteki sıradağlar üzerine kurulan şehir, starejik olarak çevreye hâkim bir konumdaydı.⁷⁰

Harput'un gelişiminde rol oynayan iki önemli unsur coğrafi konumu ve tarihi şartlardır. Önemli ticari yollar üzerinde bulunması, bölgenin bir zenginlik kaynağı olduğunu bizlere göstermektedir.⁷¹ Osmanlı idaresine 1516 yılında giren Harput, 19. yüzyılın ortalarına kadar Diyarbakır Eyaleti'ne bağlı bir sancak olarak kalmıştır. Harput Sancağı askeri ve idari bakımdan Diyarbakır Beylerbeyliği'ne bağlı olmakla birlikte, terfi, tayin, sefere çağırılma gibi hususlarda bütün sancakbeyleri gibi, doğrudan Divân-ı Hümâyûn'a tâbiydi.⁷²

Sicilin ihtiva ettiği dönem içinde, 1639'da Diyarbakır Beylerbeyi Mehmed, Harput Sancakbeyi de Ramazan Bey'di.⁷³ Belgelerdeki elkablardan anlaşıldığına göre Mehmed vezaret rütbesine haizdi.

Sancakbeyinin askeri ve idari olarak iki asli görevi bulunmaktaydı. Askeri olarak sancakbeyi kendi kapu halkı ve sancağındaki zâim, sipahi ve cebellülerle sefere katılmak zorunluluğu vardı. İdari görev olarak da halkın huzur içiresinde yaşaması için sancağın düzenini sağlardı. Sancakbeyi adaletin uygulanması ve kanuna aykırı durumların önlenmesi için kadiyla birlikte hareket ederdi.⁷⁴ Harput sancakbeyi olan Ramazan'ın bağat ve baş akçesi adı altında bazı vergileri toplamakla görevli olması,⁷⁵ onun bazı vergileri ve mukataaları iltizam olarak aldığını göstermektedir.

⁷⁰ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, T.T.K. Yay., Ankara, 1989, s.31-32.

⁷¹ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.31-32.

⁷² Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.42.

⁷³ HŞS., 38244-II, s.116/b.1.; HŞS., 38244-II, s.3/b.3.

⁷⁴ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.41.

⁷⁵ HŞS., 38244-II, s.89/b.3.

3.3.Askeri ve İdari Görevliler

3.3.1.Mütesellim

Sancak ve kazaların idaresine memur edilenler hakkında kullanılan bir tabirdir⁷⁶. Sancakbeyinin vekili durumunda olan mütesellim yeni atanan vali veya sancakbeyinin görev yerine gidinceye kadar geçecek süre içinde, atandıkları bölgeyi yönetmek için görevlendirilen en üst makamdaki örf yetkilisi olarak görülmektedir.⁷⁷ Ayrıca, bazı gelirleri toplamak ve kontrol etmek üzere görevlendirilen vergi memurları da mütesellim adını taşımaktaydı.

İncelediğimiz sicil kayıtlarından anlaşıldığına göre Harput mütesellimi Mart/Nisan 1639 tarihinden 16 Temmuz 1639 tarihine kadar Osman Beşe adlı biriydi. Fakat bu tarihten sonra Osman Beşe gayrimüslimlerden alınması gereken bazı vergileri toplamaktan korkup çekindiği için, görevden alınarak yerine İbrahim Ağa atanmıştır.⁷⁸ Mütesellim İbrahim Ağa'nın ise görevi sırasında bazı şahıslardan haksız yere para tahsil ettiği ve bunun da şikâyet konusu olduğu sicilimizdeki kayıtlardan anlaşılmaktadır.⁷⁹

3.3.2.Alaybeyi

Bir sancakta sancakeyinden sonra en yetkili kişi alaybeyi olup, tımarlı sipahilerin komutanıydı ve serbest dirlik tasarruf ederdi. Alaybeyleri sancak sipahilerinin arzuları dikkate alınarak, beylerbeyi ve sancakbeylerinin arzı ile tayin edilir; kadı ve beylerbeyinin arzı ile de görevlerine son verilebilirdi. Herhangi bir vazifede yararlılık gösteren alaybeyinin maaşına terakki buyrulması da yine beylerbeyinin arzı ile olurdu.⁸⁰

İncelediğimiz dönem içinde Harput Alaybeyi görevinde Ömer adlı biri bulunmaktaydı. Alaybeyi Ömer, Bağdad seferine katılmayan bazı sipahilerin

⁷⁶ M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.639.

⁷⁷ İbrahim Erdoğan, "Sancaktan Mukâta'aya Geçiş Sürecinde Harput Sancağında Ehl-i Örf Taifesi", *OTAM*, S.20, Ankara, 2009, s.126.

⁷⁸ *HŞS.*, 38244-II, s.152/b.2.; *HŞS.*, 38244-II, s.119/b.2.

⁷⁹ *HŞS.*, 38244-II, s.79/b.1.; *HŞS.*, 38244-II, s.104/b.2.; *HŞS.*, 38244-II, s.109/b.2.; *HŞS.*, 38244-II, s.53/b.3.

⁸⁰ Enver Çakar, *XVI. Yüzyılda Haleb Sancağı (1516-1566)*, Elazığ, 2003, s.78.; Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.46. Ayrıca bkz. Abdulkadir Özcan, "Osmanlı Devleti'nin Askeri Yapısı" *Türkler*, C.10, Ankara, 2002, s.210-211.

tımarlarının ellerinden alınarak daha liyakatli kişilere tevcih edilmesi hususunda merkeze başvuruda bulunmuştur.⁸¹

3.3.3.Dizdar ve Kale Kethüdası

Dizdar, kale ile ilgili her hususun sorumlusu ve kale erlerinin kumandanıydı. Kale komutanlığı görevini ifa eden dizdar kaleyi düşmanlara karşı savunup, korumakla yükümlüydü ve emrinde müstahfızan ve azaban denilen ulufeli askerler bulunmaktaydı. Dizdarlar merkezden beratla tayin edilir ve merkezdeki kapıkuku ocaklarının yeniçeri, cebeci, sipahi gibi bölüklerine mensup olanlar arasından seçilirdi.⁸²

21 Nisan 1639 tarihli bir belgede, Harput kale dizdarı görevini Bekir adlı şahsın ifa ettiği anlaşılmaktadır. Ağustos 1639 tarihli başka bir belgede ise Hüseyin Ağa'nın bu göreve getirildiği anlaşılmaktadır.⁸³ Ayrıca Ağustos 1639 tarihli bir belgede Osman adlı şahsın da kale müstahfızı görevinde bulunduğu anlaşılmaktadır.⁸⁴

Kale Kethüdası ise miri malları ve kale hizmetleri hususunda dizdarın yardımcısıydı. Kale erlerinin dirlik ve düzenliğinin sağlanması ve diğer hizmetleri yerine getirilmesinde dizdar ile birlikte sorumluydu.⁸⁵ Bağdad seferinde göstermiş olduğu başarıdan dolayı, 10 Mart 1639 tarihinde günlüğü sekiz akçeyle Harput Kale Kethüdalığı görevine Ebubekir adlı biri atanmıştır.⁸⁶

3.3.4.Şehir, Mahalle ve Köy Kethüdalrı

Şehir kethüdası halkın hükümet nezdinde temsilcisi durumunda olup, şehrin çoğu işlerini yerine getirirdi. Bunlar, şehrin ileri gelenleri ve halkın üzerinde karar kıldıkları birini merkeze bildirmeleri suretiyle göreve getirilirdi. Halkın serbestçe seçtiği kethüdalar, mahallî kadı veya yöneticilerden berat alma zorunluluğuyla yükümlü tutulmadıklarından, idarecilerle halk arasındaki temsil işlevini daha rahat bir şekilde yapma imkanı sahiplerdi.⁸⁷

⁸¹ HŞS., 38244-II, s.99/b.1.; HŞS., 38244-II, s.113/b.1 HŞS., 38244-II, s.127/b.1.

⁸² Yusuf Oğuzoğlu, "Dizdar", *DİA*, C.9, İstanbul, 1994, s.481; Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.47-48.

⁸³ HŞS., 38244-II, s.12/b.1.; HŞS., 38244-II, s.48/b.2.

⁸⁴ HŞS., 38244-II, s.97/b.1.

⁸⁵ Rıfat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. Ankara, 1986, s.155.

⁸⁶ HŞS., 38244-II, s.141/b.1.

⁸⁷ Mehmet Canatar, "Kethüda", *DİA*, C.25, Ankara, 2002, s. 333.

İncelediğimiz sicilde şehrin ileri gelenleri ve halkın isteği üzerine şehir kethüdalığı görevine Ali Çelebi'nin atandığını ve maaş olarak da kendisine yıllık üç yüz kuruş ücret verildiğini Mayıs/Haziran 1639 tarihli bir ilam suretinden anlıyoruz.⁸⁸ Yine Ahmed adlı birinin kethüdalık görevini yaşandığı için bıraktığı ve tekrardan kethüdalık yapmayacağına dair yemin ettiği halde şehir halkının zorlamasıyla tekrar kethüdalık görevini ifa ettiği anlaşılmaktadır. Ahmed'in bu sebepten dolayı Harput mütesellimi İbrahim Ağa tarafından cezalandırıldığı, mağduriyetinin giderilmesine dair Ağustos 1639 tarihinde gönderilen bir fermanla anlaşılmaktadır.⁸⁹

Şehir kethüdasının görev süresi konusunda herhangi bir sınırlama olmamakla birlikte, yolsuzluğa bulaşmamaları şartıyla görevlerini ölünceye kadar sürdürebilirlerdi.⁹⁰ İncelediğimiz sicilde de kethüda Ahmed'in Harput Sancakbeyi olan Ramazan'ın Bağdad seferine gitmesini fırsat bilerek, onun üzerine kayıtlı olan bağ mahsulünü toplaması sebebiyle Ağustos 1639 tarihli bir fermanla görevinden alınmıştır.⁹¹

Şehir kethüdasından başka, köy ve mahalle kethüdarları da vardı. Köy kethüdarları şehrin dışındaki yerleşim birimlerinde temsil görevini yerine getirir ve vergi toplamada mahallî otoriteye yardımcı olurdu.⁹² Reis adı da verilen mahalle kethüdasının görevi ise kendi mahallesinin dirlik ve düzenini sağlamaktı.⁹³ Gayrimüslimler de köy ve mahalle kethüdası olabiliyordu.⁹⁴

3.3.5.Yeniçeri Serdarı

Harput'ta 1639 tarihinde yeniçeri serdarlığı görevinde Mustafa Beşe ve Ramazan adlı şahısların bulunduğu sicildeki belgelerden anlaşılmaktadır. Mustafa Beşe'nin bu göreve ne zaman getirildiğini bilmemekle birlikte, Mart/Nisan 1639 tarihinden Ağustos 1639 tarihine kadar bu görevi ifa ettiğini ve Ağustos/Eylül 1639'da Ramazan adlı şahsın bu görevi sürdürdüğünü biliyoruz.⁹⁵

⁸⁸ HŞS., 38244-II, s.22/b.3.

⁸⁹ HŞS., 38244-II, s.104/b.2.

⁹⁰ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.50.

⁹¹ HŞS., 38244-II, s.122b/b.1.

⁹² Mehmet Canatar, 'Kethüda', *DİA*, C.25, Ankara, 2002, s. 333.

⁹³ Enver Çakar, *XVI. Yüzyılda Haleb Sancağı*, s.91.

⁹⁴ HŞS., 38244-II, s.72/b.2.; HŞS., 38244-II, s.74/b.2.; HŞS., 38244-II, s.78/b.1.; HŞS., 38244-II, s.80/b.4.

⁹⁵ HŞS., 38244-II, s.3/b.2.; HŞS., 38244-II, s.89/b.2.

Yeniçeri Serdarı'nın başlıca görevlerini ise şu şekilde özetleyebiliriz: Öncelikle emri altında bulunan kuvvetleri "*zabt-u rabt*" altına almak ve bunlardan suçta karışanları yakalayıp cezalandırmak. Ayrıca emri altında bulunup ölen şahıslardan mirascısı olmayanların eşyalarını alarak bunları müzayede ile sattıktan sonra bu çeşit gelirlerin tutulduğu defteri "Ocak-ı 'Amire" ye göndermek ve beldedeki uygunsuz kişileri şehirden uzaklaştırmak sûretiyle şehrin güvenliğini sağlamak.⁹⁶

Öte taraftan, Yeniçeri Serdarı vazifesini yerine getirirken bazı sıkıntılarla da karşılaşılıyordu. Mesala Ağustos 1639 tarihli bir belgeden anlaşıldığına göre yeniçeri, 'acemi oğlanı, kul oğlanı, topçu ve cebeci tâîfesini "*zabt-u rabt*" altına almak ve bunlardan suçta karışanları yakalayıp cezalandırmak kanunen yeniçeri serdarının görevi olmasına rağmen, bazen beylerbeyi bazende sancakbeyi ve müsellimler müdahale edebiliyorlardı.⁹⁷

3.3.6.Kadı

İncelediğimiz sicil kayıtlarından ismini tesbit edebildiğimiz ilk Harput kadısı Süleyman olup, Ekim/Kasım 1638 tarihinde bu görevde bulunuyordu.⁹⁸ Süleyman'dan sonraki kadı ise Ocak/Şubat 1639 tarihinden Mart/Nisan 1639 tarihine kadar görevde bulunduğu anlaşılan Mehmed'dir. Mehmed'den sonra ise Seyyid Hüseyin'i Harput kadısı olarak görmekteyiz.⁹⁹

Kanunun uygulanması ve adaletin sağlanmasında yetkili olan kadılar emirlerini doğrudan sultandan alırlardı. Nitekim Harput'ta Havas-ı Hümayun karyelerinin kethüdarları, beylerbeyi ve sancakbeyinin kendilerinden fazladan vergi talep ettikleri konusundaki şikâyetlerini merkeze iletmeleri üzerine, kadıya hitaben yazılan Ağustos/Eylül 1639 tarihli fermanda, durumun araştırılması, kanuna aykırı olarak vergi toplanmaması ve adaletin sağlanması istenmektedir.¹⁰⁰ Yine Mart/Nisan 1639 tarihli

⁹⁶ İbrahim Yılmazçelik, *XIX. Yüzyılın Yarisında Diyarbakır (1790-1840)*, T.T.K., Yay., Ankara, 1995, s.205.

⁹⁷Yeniçeri Ağasının şikâyet mektubu üzere gönderilen fermanla, bu müdahalelerin engellenmesi Harput kadısından istenmektedir. (*HŞS.*, 38244-II, s.50/b.2.)

⁹⁸ *HŞS.*, 38244-II, s.133/b.2.

⁹⁹ *HŞS.*, 38244-II, s.129/b.1.; *HŞS.*, 38244-II, s.145/b.1.; *HŞS.*, 38244-II, s.95/b.1.

¹⁰⁰ *HŞS.*, 38244-II, s.97/b.2.

başka bir belgede de Harput kadısı Seyyid Hüseyin'in halktan fazladan vergi talep eden Harput sancakbeyini merkeze şikâyet ettiğini görmekteyiz¹⁰¹

Kadılar tarafından tutulan şer'îye sicilleri kadıların yapmış olduğu görevler hakkında bizlere en güzel bilgiyi sunmaktadırlar. Miras, evlilik, vasi ve vekil tayini, tapu sicil muhafızlığı, vakfiye tanzimi ve tescili, alım-satım, borç tescilleri, tayin işlemleri ve daha sayamadığımız birçok adli, idari görevleri ifa ettiklerine dair incelediğimiz sicilde çok sayıda belge mevcuttur.

Kadılar müteveli, imam, müezzin, müderris atamaları ve bu görevlerle alakalı ortaya çıkan problemlerin çözümünde birinci derecede sorumlu kişilerdi. Bu görevlere dair yapılan atamalar ve görevden almalar kadıların arz veya tasviye mektuplarıyla gerçekleşmekteydi.

Mesela, 16 Eylül 1639 tarihinde Harput kadısı Hüseyin'in arzıyla Huriye Hatun adlı mahallede yer alan bir mescide Ebu Bekir adlı bir şahıs, günlüğü bir akçe ile müezzin olarak atanmıştır. Yine başka bir belgede, Harput kadısının mektubu üzerine Cami-i Kebir'de müezzin olan Mustafa'nın görevinden alınarak, yerine Mehmed adlı başka bir şahsın günlüğü iki akçe ile atandığını anlıyoruz.¹⁰² Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede ise kadı mektubuyla Şeyh-i Kâinat evkafına günlüğü bir buçuk akçeyle Ebu Bekir adlı şahsın müteveli atandığını görüyoruz.¹⁰³

3.3.7.Subaşı

Subaşı, beylerbeyi ve sancakbeyinin kendi hüküm bölgesinde güvenliği sağlamakla görevlendirdiği kimse olup, sancak yönetiminde özel bir yeri vardı. "Zaimü'l-vakt" olarak da adlandırılan subaşının başlıca görevleri; bâd-ı hevâ adı altında toplanan cürm-i cinâyet, niyâbet ve resm-i arûsâne vergilerinin toplanması gibi malî bir görev ile genel güvenliğin sağlanması ve kadı hükümlerinin uygulanmasıdır.¹⁰⁴ Mesela incelediğimiz sicilde köylerde kanuna aykırı olarak vergi toplayan sipahilerin

¹⁰¹ HŞS., 38244-II, s.151/b.1.

¹⁰² HŞS., 38244-II, s.95/b.1.; HŞS., 38244-II, s.100/b.1.

¹⁰³ HŞS., 38244-II, s.112/b.1.

¹⁰⁴ Mücteba İlgürel, "Subaşı", *DİA.*, C.37, İstanbul, 2009, s.447-448.

engellenmesi konusunda kadı tarafından Allahverdi adlı subaşı görevlendirilerek uyarılmıştır.¹⁰⁵

3.3.8.Sicilde Adı Geçen Diğer Görevliler

. **Yasakçı:** Ali¹⁰⁶

. **Yeniçeri Ağası:** Mustafa Ağa¹⁰⁷

. **Bölük Ağası:** Osman Ağa, Keper Cuma zâde Hüseyin Çelebi¹⁰⁸

. **Anadolu Kazaskeri:** İsa¹⁰⁹

. **Diyarbakır Defterdarı:** Mehmed¹¹⁰

. **Tımar Defterdarı:** Abdulrahman¹¹¹

. **Diyarbakır Yeniçeri Serdarı:** Hacı Osman¹¹²

. **Diyarbakır Nazırı:** Davut Efendi¹¹³

. **Diyarbakır Mütesellimi:** Hüseyin¹¹⁴

. **Palu Hakimi:** Cemşid Bey¹¹⁵

. **Palu Hakimi Kethüdası:** Yusuf Han¹¹⁶

---

¹⁰⁵ HŞS., 38244-II, s.10/b.4

¹⁰⁶ HŞS., 38244-II, s.84/b.1.

¹⁰⁷ HŞS., 38244-II, s.13/b.3.

¹⁰⁸ HŞS., 38244-II, s.69/b.1.; HŞS., 38244-II, s.62/b.2.

¹⁰⁹ HŞS., 38244-II, s.133/b.1

¹¹⁰ HŞS., 38244-II, s.137/b.1.

¹¹¹ HŞS., 38244-II, s.132/b.2.

¹¹² HŞS., 38244-II, s.103/b.1.

¹¹³ HŞS., 38244-II, s.37/b.6.

¹¹⁴ HŞS., 38244-II, s.91/b.1.

¹¹⁵ HŞS., 38244-II, s.40/b.4.

¹¹⁶ HŞS., 38244-II, s.155/b.3.

3.4.Sicilde Adı Geçen Nahiye, Köy, Mezra ve Mahalle İsimleri

3.4.1.Nahiyeler

Osmanlılar'da coğrafi ve idari bakımdan muayyen bir bölgeyi veya birimi ifade eden bir tabirdir. Sözlükte, cihet, yön, taraf, kenar, bölge anlamlarına gelen nahiye kelimesi, Osmanlı idarî sistemi içinde bazen bir yönetim ünitesi ve bölgeyi, bazen da coğrafi bakımdan küçük veya büyük bir çevreyi, yöreyi ve hatta semti ifade eder. Tanzimat'tan sonra ise daha çok kazadan küçük idarî birimler için kullanılmıştır.¹¹⁷

Harput sancağında nahiye, coğrafi farklılıkların belirlendiği muayyen bir bölgeyi ifade için kullanıldığı gibi, idari bir terim olarak da kullanılmıştır.¹¹⁸ Bahse konu olan sicilde adı geçen nahiyeler şunlardır:

1. Behrimaz Nahiyesi	9. Sarukaş Nahiyesi
2. Ebutahir Nahiyesi	10. Şefrî Nahiyesi
3. Harput Nahiyesi	11. Sugözü Nahiyesi
4. Kara-Öyük Nahiyesi	12. Şeyhli Nâhiyesi
5. Kuzâbâd Nâhiyesi	13. Şüşnaz Nahiyesi
6. Mazgir Nahiyesi	14. Uluâbâd Nâhiyesi
7. Ozan Nâhiyesi	15. Pincirik Nahiyesi
8. Pancarlık Nâhiyesi	

3.4.2.Köyler

İdari taksimatın en küçük birimi olan köyler, sosyal, kültürel, iktisadi ve etnik açıdan büyük önem taşımaktadır. Osmanlı toplumunun büyük bir kısmı köylerde oturup tarımla uğraştığından devletin ekonomik yükünü büyük oranda köyler çekmekteydi.¹¹⁹ Bu bağlamda, sicilde geçen köy isimleri aşağıdaki listede alfabetik sırayla verilmiştir.

1. Açetepe	46. Kesrik
2. Ağca Kale	47. Kinederiç
3. Ağınsı	48. Kuyulu

¹¹⁷ İlhan Şahin, "Nahiye", *DİA.*, C.32, İstanbul, 2006, s.306-307.

¹¹⁸ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.34-35.

¹¹⁹ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.36.

4. Alıncık
5. Alışam
6. Ankuzı
7. Arındık
8. Aşvan
9. Avculu
10. Avsiya
11. Ballica
12. Bekerme
13. Berivan
14. Bizmişen
15. Camkunud
16. Cib
17. Çakmak
18. Çüngüş
19. Erzük
20. Erzüz
21. Eylo
22. Fatmalu
23. Germir
24. Gezin
25. Gidefik
26. Habusu
27. Haceri
28. Hacı Seyli
29. Han
30. Han İbrahim Şah
31. Hatunkendi
32. Herdi
33. Hersenk
34. Hırhik
35. Hinsor
36. Hoğu
49. Küteli
50. Kürk
51. Konaklamaz
52. Körpe
53. Mornik
54. Kövenk
55. Mezraa
56. Mığı
57. Miyadun
58. Monla
59. Monlakendi
60. Mürüdü
61. Opus
62. Üngüzek
63. Üç-Ağaç
64. Ümmet-kendi
65. Perçenç
66. Pekinik
67. Pağnik
68. Parçikan
69. Ribât
70. Sanuk
71. Sarumaksud
72. Sarımı
73. Sarpulu
74. Sayuk
75. Semahto
76. Seyli
77. Sino
78. Sürsürü
79. Şintil
80. Tadım
81. Tepecik

37. Hoh	82. Tilenzid
38. Holpenk	83. Vartin
39. Holvenk	84. Vartanik
40. Hoşmat	85. Yalanuztoros
41. Hüseyinik	86. Zenteriş
42. İçme	87. Zalunı
43. İğiki	88. Zeyve
44. Kamışlı	89. Zarato
45. Kârinkit	90. Zartaric

3.4.3.Mezralar

Mezra toprağında ziraat yapılır olmasına rağmen nüfusu olmayan geniş arazilere verilen addır. Önceden nüfusu olan bu yerlerin zamanla boşaldığı sanılmaktadır. Buralarda elde edilen gelirler genellikle sipahi tımarı içerisinde yer alır.¹²⁰

Sicilde geçen mezra adları şunlardır:

1. Ancuz
2. Çorkığ
3. Endek
4. Kesikköprü
5. Şeyh Hacı
6. Tur Ali
7. Zerato
8. Karamanlı

3.4.4.Mahalleler

Mahalleler, ya dini bir yapının etrafında toplanma veya aynı meslekten olan zanaatkarların bir araya gelmeleri ya da aynı din ve mezhep ve ırktan olanların bir arada yaşama arzusuyla ortaya çıkmıştır.¹²¹ Bu bağlamda Sicilde adı geçen mahalle isimleri şunlardır:

¹²⁰ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.92.

¹²¹ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.118.

1. Ahi-Musa
2. Arslaniye
3. Behrimaz
4. Câmi‘
5. Câmi‘-i Kebîr (Ulu-Câmi‘)
6. Depe-Göz Mescidi
7. Ebutahir
8. Hacı
9. Hoca
10. Huriye Hatun
11. Kale
12. Kara Kaya Göz Mescidi
13. Küçük el-Hâc Bey
14. Mescid-i Mehmed Ağa
15. Mescid-i Ağa
16. Mütyâni
17. Sara Hatun
18. Sinabud
19. Şehroz
20. Zahiye

3.5.Menziller

Arapça bir kelime olan menzil, “esnâ-i seyir ve seyahatte gece nüzül olunan yer, konak”, “iki konak arası bir konak yol, merhale”, “ikamet olunan yer, mesken, ikametgâh”, “posta tatarı beygirlerinin bulunduğu mahal, tatar konağı gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak ise hareket halindeki orduların, kervanların, ulakların ve devlet görevlilerinin belirli bir mesafe kat ettikten sonra geceyi geçirmek, at değiştirmek veya dinlenmek için konakladıkları yer, bina veya han yerine kullanılan bir tabirdir.¹²²

¹²² Cemal Çetin, *Anadolu'da Faaliyet Gösteren Menzil haneler (1690-1750)*, (Selçuk Üniversitesi SBE. Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya, 2009, s.8.

Osmanlı Devleti'nin posta kurumunun önemli dallarından biri olan menziller veya menzil-hâneler, Defterdar Kapısının Mevkûfat Kalemine ait Menzil Halifeliğine bağlıydılar.¹²³

Menziller, yolların geçtiği şehir ve kasabalarda ve uygun mesafelerde yapılmaktaydı.¹²⁴ Osmanlılar ülke genelindeki haberleşme, güvenlik ve ulaşımı sağlamak için Anadolu ve Rumeli'deki yolları sağ, orta ve sol kol olmak üzere üç ana yöne ayırmışlardır. Bu taksimata göre Harput orta kol üzerinde olup, bu kol İznikmid'den başlayıp Bağdad'ta son bulmaktaydı.¹²⁵

Harut, 1638-1639 Bağdad seferi sırasında ve sonrasında, yol güzargahında olması nedeniyle, özellikle ordunun ihtiyaçlarının temini ve diğer önemli hususlarda oldukça önemli rol üstlenmiştir.¹²⁶ Harput'taki menzillerle ilgili yaptığımız bazı tesbitler şunlardır:

Nisan/Mayıs 1639 tarihli bir belgede Musul'dan İstanbul'a varıncaya kadar yol üzerinde olan Harput'tan ulaklar için gerekli olan atların temini için Veli Beşe ve Ali Bali adlı şahıslar yıllığı 1200 kuruşa menzilci olarak atanmışlardır.¹²⁷ Yine Mayıs/Haziran 1639 tarihinde gönderilen bir fermanda İstanbul'dan Bağdad'a önemli bazı hususlar için gönderilen Vezir-i azam Mustafa Paşa'nın adamlarından olan Sinan Paşa'nın uğrayacağı yerlerde menzil veya ulak atının tedarik edilmesi istenmiştir. Nisan/Mayıs 1639 tarihli başka bir fermanda ise Diyarbakır'dan İstanbul'a önemli bir husus için ulakla gönderilen şahsa uğrayacakları yerlerde iki adet menzil veya ulak atı temin edilmesi isteniyordu. Nisan/Mayıs 1639 tarihli bir tezkirede ise Padişah develeri için gerekli olan arpanın Harput Kadısı Hüseyin tarafında Malkoç-Efendi menziline teslim edildiği ifade edilmektedir.¹²⁸

Sicilde adları geçen menziller ise şunlardır:

¹²³ Yücel Özkaya, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1985, s.291.; Ayrıca bkz. Yusuf Halaçoğlu, "Menzil", *DİA*, C.29, Ankara, 2004, s.159-161.;

¹²⁴ Musa Çadircı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, T.T.K., Ankara, 1991, s.73.

¹²⁵ Cemal Çetin, *Anadolu'da Faaliyet Gösteren Menzil haneler*, s.30,96.

¹²⁶ HŞS., 38244-II, s.122/b.1.; HŞS., 38244-II s.122/b.2.; HŞS., 38244-II, s.140/b.2.; HŞS., 38244-II, s.142/b.1.; HŞS., 38244-II, s.143/b.2.

¹²⁷ HŞS., 38244-II, s.6/b.2.

¹²⁸ HŞS., 38244-II, s.146/b.2.; s.133/b.4.

1. Behrimaz Menzili
2. Ergani Menzili
3. Gölbaşı Menzili
4. Han Sinan Paşa
5. Malkoç- Efendi Menzili
6. Pağnik Menzili
7. Soz Menzili

Öte taraftan, IV. Murad'ın Bağdad seferi dönüşünde Diyarbakır'dan ayrıldıktan sonra Ergani, Behrimaz, Gölbaşı ve Malkoç Efendi menzillerine uğradığı da bilinmektedir.¹²⁹

3.6.İktisadi Yapı

İncelediğim sicilde ikdisadi yapıyla ilgili belgelerin çoğu vergilerle alakalıdır. Ayrıca zeamet ve tımarlarla ilgili belgelerin yanı sıra, alım satım işlemleri ve bazı mallara narh konulması hakkında muhtelif belgeler de mevcuttur.

3.6.1.Vergiler

Sicilde yer alan bilgiler doğrultusunda Harput'ta toplanan vergileri şu başlıklar altında inceleyebiliriz.

3.6.1.1.Cizye

Cizye kâfi gelmek, karşılığını vermek, ödemek, manasındaki cezâ masdarından türemiş bir isim olup İslam literatüründe tebaadan olan gayrimüslimlerin ödedikleri vergiye, harbî olanlardan ayrı tutulmalarına, can ve mal güvenliğine kavuşturulmalarına karşılık sayıldığı için bu ad verilmiştir.¹³⁰ Osmanlı Devleti'nde müslüman ve gayrimüslümleri ayıran önemli bir unsur olup, buluş çağına gelmiş her gayrimüslim erkekten alınmaktaydı. Osmanlı termilonojisinde cizye mükellefleri âla, evsat ve ednâ şeklinde üç guruba ayrılıyordu. Bu terimler zengin, orta halli ve fakir grupları için kullanılmakta olup, gruplara dahil olanların ödedikleri cizye miktarı, saf gümüş olarak

¹²⁹ Halil Sahillioğlu, "Dördüncü Muradın Bağdad Seferi Menzilnamesi" *Belgeler*, s.31-32.

¹³⁰ Mehmet Erkal, "Cizye", *DİA.*, C.8, İstanbul, 1993, s.42.

sırasıyla 48, 24, ve 12 şer'î dirhem, altın olarak ise 4, 2 ve 1 dinar şeklinde tesbit edilmişti.¹³¹

Osmanlı Devleti'nin son zamanlarına kadar alınan cizye genellikle padişah hasları içerisinde değerlendirilmiştir. Nitekim Harput Sancağı'nda da cizye padişah hasları içerisinde yer alıyordu.¹³²

İncelediğimiz sicilde Harput'ta cizye vergisini ödemeye mükellef olan bin sekizyüz kişinin olduğunu görmekteyiz. Bunların her birinden üç kuruş alınıyordu ve toplamda cizyeden beş bin dört yüz kuruş gelir elde ediliyordu. Bu vergileri toplamakla görevli olarak Mehmed Ağa'nın adını tesbit edebilmekteyiz.¹³³

3.6.1.2.Öşür

Arapça onda bir demek olan öşr, hububattan alınan vergi olarak kullanılmıştır.¹³⁴ Ancak Osmanlı Devleti'nde bu vergi, farklı bölgelerde onda birden beşte bire kadar değişik oranlarda alınmaktaydı. Dolayısıyla öşür, verim kabiyetine, sulama şartlarına, ziraat çeşitlerine ve mahallin örf ve âdetlerine göre değişiklikler arzeder ki bazen her kaza veya her köy için ayrı ayrı tayin edilmekteydi.¹³⁵

3.6.1.3.Resm-i Çift

Belli bir büyüklükteki araziye ekip biçen ra'ıyyetin yani çiftçinin ödediği vergiye "çift resmi" denir. Bu arazi bir çift öküzle sürülebilir genişlikte olup, verimliliği ve sulanabilirliğine göre 60 ila 150 dönüm arasında değişebiliyordu.¹³⁶ Sicildeki belgelerden anlaşıldığına göre, 1639'da Harput kazasında çift resmi elli akçeydi.¹³⁷

3.6.1.4.Resm-i Bennak

Osmanlılar'da vergiye esas olan üniteye hâne denirdi. Hâneyi ise evli olan aile reisi temsil ederdi. Eğer elinde çok az toprak varsa veya hiç toprağı yoksa bu gibi evli şahıslar bennak kaydedilir ve belirli miktarda bir vergi öderlerdi. Bennak resmi şahsi bir

¹³¹ Halil İnancık, "Cizye", *DİA.*, C.8, İstanbul, 1993, s.46.

¹³² Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.133.

¹³³ *HŞS.*, 38244-II, s.117/b.1.

¹³⁴ M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.746.

¹³⁵ Enver Çakar, *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı*, s.240.; Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı*, s.90.

¹³⁶ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.128.

¹³⁷ *HŞS.*, 38244-II, s.137/b.2.

vergi olup, bazı kanunnamelerde baş hakkı olarak da belirtilmektedir. Hiç toprağı bulunmayan evli sahişlardan vergi alınması bu kaydı doğrulamaktadır.¹³⁸ 1639 tarihli bir belgeden anlaşıldığına göre Harput kazasında bennak resmi olarak 12 akçe alınmaktaydı.¹³⁹

3.6.1.5.Resmi Mücerred

Resm-i mücerred, bennak resmi gibi, bir baş vergisi olup evlenmemiş fakat, baliğ olarak kendi başına iş tutabilir durumdaki erkeklerden alınırdı. Dolayısıyla kazanç temin etmeyen yani henüz olgunluk çağına erişmemiş gençler bu vergiden muaftı. Bazı kanunlar bu olgunluk çağını ergenlik çağı, bazıları ise daha açık bir şekilde 20 yaş olarak tayin etmişlerdir.¹⁴⁰

Harput kazasında mücerred resmi olarak 6 akçe alındığı 1639 tarihli bir belgeden anlaşılmaktadır.¹⁴¹

3.6.1.6.Resm-i İspençe

Resm-i ispençe genel olarak bülüğ çağına gelmiş, köy, şehir ve kasabalarda oturan evli veya bekâr, topraklı veya topraksız her gayrimüslim erkekten alınan örfi bir baş vergisidir.¹⁴² İncelediğimiz sicil defterlerinde Harput'ta ispençe olarak alınan meblağın bir esedi kuruş olduğunu görüyoruz.¹⁴³

3.6.1.7.Bedel-i Nüzül

Osmanlı Devleti'nde savaş zamanında ordunun konaklayacağı yerde askerlerin masrafları için alınan bir vergidir. Savaş alanına yakın veya ordunun geçeceği yol üzerindeki konaklara komşu bölgeler için aynî olarak, bu bölgeler dışındaki yerler için ise nakdî olarak alınmaktaydı. İncelediğimiz sicilin ihtiva ettiği dönem (1638-1639) Osmanlılar'ın Bağdad seferini düzenledikleri tarihe rast gelmesi sebebiyle, söz konusu sicilde de Diyarbakır Beylerbeyliği ve ona bağlı bulunan Harput Sancağı'ndan bu verginin toplanmasına dair çeşitli belgeler bulunmaktadır. Bu belgelerden anlaşıldığına

¹³⁸ Feridun Emecen, "Bennâk", *DİA.*, C.5, İstanbul, 1992, s.458.

¹³⁹ *HŞS.*, 38244-II, s.137/b.2.

¹⁴⁰ Enver Çakar, *XVI. Yüzyılda Haleb Sancağı*, s.248.; Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.131.

¹⁴¹ *HŞS.*, 38244-II, s.137/b.2.

¹⁴² Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.132.

¹⁴³ *HŞS.*, 38244-II, s.3/b.3.

göre, nüzül vergisi hane başına yirmi kâmil kuruş idi. Halkın ağır vergi yükümlülüğü altında ezilmesi sebebiyle onar kâmil kuruş toplanması ve tefavüt olarak da ikişer kuruş alınması kararlaştırılmıştır. Yine bu belgelerden anlaşıldığına göre, Harput'ta nüzül vergisini ödeyecek 238,5 hane bulunmaktaydı. Bu vergileri toplamaya İbrahim Ağa adlı biri görevlendirilmişti.¹⁴⁴

3.6.2.Mukataa

Mukataa, gelirleri dirlik olarak devlet hizmetlilerine verilmeyip doğrudan hükümet hesabına ayrılan gelir ve vergi kaynaklarına verilen addır. Mukataalar, iltizam ve emanet olmak üzere iki şekilde işletilirlerdi. İltizam usûlünde mukataalar muayyen zamanlarda artırma ile satılırdı. Mukataaları, devlet muhasebesi dilinde ‘’tahvil’’ denen, genellikle üç yıllık bir süre ile işletmek ve istismar etmek hakkını satın alan kimselere âmil veya mültezim denirdi. Mültezim, satın aldığı mukataanın taahüt ettiği meblağının bir miktarını peşin olarak verir ve iltizam bedelinin muayyen bir miktarına da kefil gösterirdi. Mukataa mültezime verilmek istenmezse veya satışı sırasında kimse talip olmazsa, bu defa ücretli bir emin vasıtasıyla emânet ile idare olunurdu. Mukataa tekrar iltizama verilecek olunursa, emânetle idare edildiği son yılın hâsılı, müzayede esnasında en düşük kıymet olarak kabul edilirdi.¹⁴⁵

Sicildeki belgelerden anlaşıldığına göre, Harput mukataa gelirleri salyane olarak Van kullarının mevacibleri için tahsis edilmişti. Nitekim, 1639'da Harput mukataa gelirlerinden yedi bin yüz yirmi kuruş salyane olarak Van kullarının mevaciblerine tahsis edilmiştir. Bu tarihlerde mukataa emini olarak ise Veli Bey adını tespit edebilmekteyiz.¹⁴⁶ Yine Harput Mukataa Emini görevinde Mustafa Ağa'nın olduğunu, fakat onun Bağdad seferine iştirak etmesinden dolayı, yerine Yusuf Bey'i vekil olarak atadığını ve Yusuf Bey'in uhdesinde Van kullarının 1639 yılına ait dokuz bin riyalî kuruşlarının olduğunu iki ayrı belgeden öğrenmekteyiz.¹⁴⁷

Öte yandan, sicilimizde Mukataa Havaleliği ve Mukataa Ambardarlığı tabirleri de geçmektedir. Bunlardan Mukataa Havaleliği görevinde Mart/Nisan 1639 tarihinde İsmail Ağa adlı biri bulunuyordu, Ağustos/Eylül 1639 tarihinde de Hasan Ağa adlı biri

¹⁴⁴ HŞS., 38244-II, s.103/b.3.; HŞS., 38244-II, s.120/b.1.

¹⁴⁵ Enver Çakar, XVI. Yüzyılda Halep Sancağı, s.256.

¹⁴⁶ HŞS., 38244-II, s.20/b.1.

¹⁴⁷ HŞS., 38244-II, s.115/b.4.; HŞS., 38244-II, s.154/b.2.

görevlendirilmişti. Harput Mukataa Ambardarlığı görevine ise Temmuz 1639 tarihinde İbrahim Ağa'nın görevlendirildiği anlaşılmaktadır.¹⁴⁸

Van kullarının mevacibleri için tahsis edilen mukatta gelirlerinin toplanmasında bazı sıkıntılar da yaşanmaktaydı. Eminler tarafından toplanan vergiler farklı yerlerin masrafları için kullanıldığı gibi, zamanında toplanamamasından dolayı gecikmeler de oluyordu. Bu problemlerin giderilmesi için yetkili kişilerin merkezden uyarıldığını görüyoruz.¹⁴⁹

İncelediğimiz sicilde bâc-ı-ubûr, cürm-i cinâyet, meşîn hâne, resm-i ağnâm, bedel-i sürsat, tamga-yı siyah adlı vergi türleri de geçmekte ise de bunlar da mukataa gelirleri olarak kaydedilmiştir.¹⁵⁰

3.6.3.Narh

Kelimenin aslı Farça nirh (kıymet, fiyat) olup halk ağzında nark şeklinde kullanılır. Arapça'da piyasa râyicine si'ir, bunun takdiri ve tahdidine tes'ir denir. Açık kamu yararı gereği, temel ihtiyaçları karşılayan mal ve hizmetlerin piyasa fiyatlarına onları oluşturan etkenlere dokunulmadan doğrudan müdahale edilerek belirli sınırları aşmasının önlenmesi maksadıyla resmi tavan fiyat belirlemesine dar anlamda narh denir.¹⁵¹

Osmanlılar'da narh mal ve hizmet fiyatlarında devletçe tesbit edilen üst sınırı ifade eder. Osmanlılar narh konusunda büyük hassasiyet göstermişlerdir. Her zaman ve her yerde aynı titizlikle uygulanmamakla beraber padişah ve sadrazamların narh işine büyük önem verdikleri dikkati çekmektedir.¹⁵²

Osmanlılar'da günlük ve mevsimlik narhların yanında savaş, abluka, kıtlık, tabii afetler ve sikke tashihlerinden sonra yeni fiyat tesbitleri de yapılmaktaydı. Mevsimlik narhlar gıda maddeleri üzerine konan fiyatları gösterirdi. Ekmek, et ve süt mâmullerinin ise yaz ve kış aylarındaki fiyatları farklıydı.¹⁵³

¹⁴⁸ HŞS., 38244-II, s.160/b.2.; HŞS., 38244-II, s.91/b.2.; HŞS., 38244-II, s.116/b.3.

¹⁴⁹ HŞS., 38244-II, s.154/b.1.

¹⁵⁰ HŞS., 38244-II, s.115/b.4.

¹⁵¹ Cengiz, Kallek, "Narh", *DİA.*, C.32, İstanbul, 2006, s.387.

¹⁵² Mübahat S. Kütükoğlu, "Narh", *DİA.*, C.32, İstanbul, 2006, s.390

¹⁵³ Mübahat S. Kütükoğlu, "Narh", s.390.

İncelediğimiz sicilde 1639 tarihinde Harput'ta narh tesbitinin yapıldığına dair bazı belgeler de bulunmaktadır.¹⁵⁴

3.6.4. Gayri Menkul Alım-Satımı ve Kira

İncelediğimiz defterde Harput'ta meydana gelen kira, alım-satım ve miras olarak kalan gayri menkullerin satışı ile satışta şuf'a hakkı talebi ve borç karşılığı bırakılan rehindeki malın satışıyla alakalı toplamda yetmiş üç kayıt bulunmaktadır.

Öncelikle şuf'a hakkı konusu kısaca değinirsek, şuf'a: Satılan yeri müşteriye kaçma mal olduysa o miktar bedelle almak yerinde kullanılan bir tabirdir.¹⁵⁵ Malın satışında öncelikli olana satılması anlamına gelmektedir.

Sicilimizdeki belgelerden şuf'a hakkı talebine dair toplamda altı belge bulunmaktadır.¹⁵⁶ Şuf'a hakkı talabıyla mahkemeye başvuru belgelerden iki tanesinin karara bağlandığını görüyoruz. Bunlardan ilki Haziran/ Temmuz 1639 tarihli olup, Murat adlı şahıs kendi bağına bitişik olan bir bağ yerinin kırk sekiz riyali kuruşa başkasına satıldığını, fakat kendisinin bu satıştan haberder olmadığını, bunu sonradan duyduğunu söyleyerek, satışın ertelenerek kendisine yapılması için mahkemeye talepte bulunmuştur. Mahkeme, şahitleri dinledikten sonra, söz konusu bağın Murat'a satılmasına karar vermiştir. Diğer bir belgede ise Ağustos/Eylül 1639 tarihinde, Nebi Beşe adlı şahıs kendi evine bitişik olan iki bab evin Hamid adlı şahsa yirmi riyali kuruşa satıldığını, fakat kendisinin bu satıştan haberinin olmadığını ve daha sonra haberdar olduğunu iddia ederek satışın ertelenmesini ve kendisine yapılmasını talep etmektedir. Neticede bu evlerin Nebi Beşe'ye satılmasına karar verilmiştir.¹⁵⁷ Harput mahkemesinin vermiş olduğu bu kararlardan anlaşılacağı üzere, şuf'a satışı yapılan gayri menkûlde komşuya öncelik tanınmaktaydı.

Harput mahkemesine intikal eden alım-satım olaylarında genellikle satışa konu olan gayrimenkuller ev, bağ, bahçe, tarla, çiflik ve dükkân idi. Satışın gerçekleştirildiğine dair tutulan hüccetlerde, satıcı ve alıcı şahısların adları belirtildikten sonra, satışı gerçekleştirilecek mülk her ne ise özellikleri açıklandıktan sonra her iki

¹⁵⁴ HŞS., 38244-II, s.161/b.1.; HŞS., 38244-II, s.161/b.2.; HŞS., 38244-II, s.161/b.4.

¹⁵⁵ M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.360.

¹⁵⁶ HŞS., 38244-II, s.31/b.3.; HŞS., 38244-II, s.48/b.3.; HŞS., 38244-II, s.55/b.3.; HŞS., 38244-II, s.60/b.1.; HŞS., 38244-II, s.65/b.2.; HŞS., 38244-II, s.69/b.3.

¹⁵⁷ HŞS., 38244-II, s.31/b.3.; HŞS., 38244-II, s.65/b.2.

tarafın üzerinde anlaştlıkları tutarı kabul ettikleri şahitlerin huzurunda kayda geçirilmiştir.

Gayrimenkul satışlarının iki şekilde gerçekleştiğini görüyoruz. Birincisi serbest piyasada satıcının belirlemiş olduğu fiyat üzerine yapılan satış, diğeri ise borca karşılık rehin bırakılan malın satışı ile miras olarak kalan malın ölenin borcunun ödenmesi veya yetimlere nafaka olarak verilmesi için müzayede yoluyla sük-ı sultanî'de satılmasıdır.¹⁵⁸

İncelediğimiz dönem içinde satışı gerçekleştirilen ev fiyatlarının evin bulunduğu mahalleye ve oda sayısı ile eklentilerine göre değiştiğini görüyoruz. Mesela, Huriye Hatun mahallesinde bulunan evlerin on iki riyalı kuruştan yüz riyalı kuruşa kadar satıldığını,¹⁵⁹ Hoca mahallesinde ise 80-85 riyalı kuruştan başlayıp, iki yüz elli riyalı kuruşa kadar ev satışının yapıldığını görmekteyiz.

Sicilimizde satışa konu olan diğerk menkuller ise çiftlik ve dükkan satışlarıdır. Harput kasabasında İki adet dükkân yirmi riyalı kuruşa, Meydan Camii yanındaki bir ekmek dükkânının hissesi de seksen riyalı kuruşa satılmıştır. Perçenç adlı köyde bir rub'luk çiftlik yerinin de elli riyalı kuruşa satıldığı, incelediğimiz belgelerden anlaşılmaktadır.¹⁶⁰ Tarla, bahçe ve bağ satışlarında fiyatı etkileyen unsurları da şöyle sıralıyabiliriz; satışı yapılacak bağ veya tarlanın dönümü, sulama imkanları ile meyveli veya meyvesiz ağaç oluşu.

Satışı yapılan gayrimenkullerin dışında, kiraya verilen gayrimenkuller de bulunmaktaydı. Bunlar ise bir çiftlik yeri ile hamam ve vakfa ait boş yerin kiralanmasını konu alan belgelerdir. Hacı Hamamı adındaki bir hamamın ortağı olan Halil Bey kendi hissesini 7 Nisan 1639 tarihinden başlayarak bir yıllığına yüz on iki kuruşa kiraya vermiştir. Yine Seydi Ali adlı şahısın Vartanik adlı köyde bulunan bir çiftlik toprağındaki kendi hissesini bir seneliğine buçuk müd buğday, arpa ve bir batman pamuğa kiraya verdiği anlaşılmaktadır. Diğerk taraftan Meydan-ı Atik'deki mescidin

¹⁵⁸ HŞS., 38244-II, s.57/b.3.; HŞS., 38244-II, s.72/b.1.; HŞS., 38244-II, s.56/b.2.; HŞS., 38244-II, s.62/b.2.

¹⁵⁹ HŞS., 38244-II, s.10/b.1.; HŞS., 38244-II, s.16/b.2.

¹⁶⁰ HŞS., 38244-II, s.77/b.2.; HŞS., 38244-II, s.66/b.2.; HŞS., 38244-II, s.18/b.1.

yanında mescide ait olan bir miktar boş yerin yine mescidin hemen yanındaki dükkâna, vakfa her sene 3 nüğü yağ vermek şartıyla kiralandığı anlaşılmaktadır.¹⁶¹

3.6.5.Alacak-Verecek (Borç) Davaları

İncelediğimiz sicil defterinde, borç-alacak davalarına ilişkin seksen dört adet belge bulunmaktadır. Bu kayıtlar genellikle borcun şahitlerle tescili, borç anlaşmazlıklarının sulh ile neticelenmesi, borçlunun borcunu itiraf etmesi veya red etmesi, alacaklının parasını aldığı mahkemeye tescil ettirmesi, borcun kefilden istenmesi, borcun ödenip kefilliğin kaldırılması ve borca karşılık rehin bırakılan malın borç ödendikten sonra rehinden kaldırılması (fek-i rehn) veya borçlunun borcu ödeyecek gücü olmadığı veya zamanında ödemediği için rehindeki mallarının satılması gibi konular yer almaktadır.

Borçlar konusuna birkaç örnek vermek gerekirse; Hicri 1047 den 1048'e kadar mukatta emini olan Veli Bey'in mukataa malından Van kullarının mevaciblerine salyane olan beş bin yüz yirmi kuruş borcu olup, bu borcu ödemesi için birkaç ay vade istiyor. Borcuna karşılık olarak da Hacılı mahallesindeki bazı mallarını rehinde bırakıyor.¹⁶² Daha sonra, bu mahalledeki evleri ve bazı gayrimenkullerini borcuna karşılık sattığı anlaşılmakla birlikte, bunun yeterli gelmemesi sebebiyle, Veli Bey'e ait olan Kuzabad nahiyesindeki ve Bizmişen köyündeki bazı mallarının satılarak Van Kulları Mevacibleri tahsildarlarına teslim edildiği görülmektedir.¹⁶³ Yine başka bir belgede Vartan adlı gayrimüslim almış olduğu borcu ödemediği için rehin olarak bırakmış olduğu evin satışı yapıldığı, Ağustos 1639 tarihli bir ferman suretinden de Abdurrahman adlı şahsın almış olduğu borcu ödemesine rağmen, rehindeki mallarının kendisine iade edilmediği anlaşılmaktadır.¹⁶⁴

3.6.6.Zeamet ve Tımarlar

Osmanlı tımar sistemine göre 20 bin akçeden 100 bin akçeye kadar olan toprak gelirlerine zeamet denilmekteydi. Bunları tasarruf edenlere ise zaim deniyordu.¹⁶⁵

¹⁶¹ HŞS., 38244-II, s.77/b.3.; HŞS., 38244-II, s.9/b.1.; HŞS., 38244-II, s.49/b.2.

¹⁶² HŞS., 38244-II, s.27/b.1.

¹⁶³ HŞS., 38244-II, s.28/b.2.; HŞS., 38244-II, s.58/b.2.

¹⁶⁴ HŞS., 38244-II, s.56/b.2.; HŞS., 38244-II, s.108/b.2.

¹⁶⁵ Halil İnancık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, Yapı Kredi Yayınları, 13. baskı, İstanbul, 2009, s.113.; Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.178.

İncelediğim sicilde Ebutahir nahiyesine bağlı Opus adlı köyde 24 bin akçelik bir zeametın olduğunu ve bu zeamete mutasarrıf olan Mehmed adlı şahsın Bağdad seferinden kaçması sebebiyle zeametının elinden bundan alınarak Hasan adlı başka birine tevcih edildiğini görmekteyiz.¹⁶⁶

Tımar, kısacası devlete ait gelirlerin, belli yükümlülükler karşılığında kişilere tevdi edilmesi olarak tanımlayabiliriz. Tımarın en az kısmı iki bin akçe olup, buna kılıç denilmekteydi. Bunlar parçalanamzdı. Tımarlar statülerine göre de iki kısma ayrılmıştır. Serbest tımar ve serbest olmayan tımarlar. Serbest tımar tasarruf edenlerin bizzat sefere gitme zorunlulukları yoktu. Bunlar, yerlerine cebelü gönderirlerdi. Bunu yapmadıkları takdirde sadece tımarlarının bir yıllık geliri müsadere olunurdu. Ama serbest olmayan tımar sahipleri mutlaka sefere gitmek zorundaydılar. Aksi halde tımarları ellerinden alınırdı.¹⁶⁷ Nitekim, incelediğimiz defterde Bağdad seferine iştirak etmeyip cebelü de göndermeyen tımar sahiplerinin tımarlarının ellerinden alındığına dair çeşitli örnekler vardır.

Bu bağlamda, Kuzabad nahiyesinin Çakmak adlı köyünde iki bin on akçelik tımara mutasarrıf olan Hasan, Bağdad Seferine gitmediği için tımarı elinden alınarak Mehmed adlı kişiye 24 Şubat 1639 tarihinde verilmiştir.¹⁶⁸ 8 Ağustos 1639 tarihli başka bir belgede ise yine Kuzabad nahiyesinin Camkunud adlı köyünde iki bin akçelik tımara mutasarrıf olan Mehmed adlı şahsın tımarı Bağdad Seferine gitmediğini için elinden alınarak Ergani Sancağı'nda tımarı olup, daha önce azl edilen Diğer Mehmed adlı başka bir kişiye aleybeyinin mektubu ile tevcih edilmiştir.¹⁶⁹ 13 Ağustos 1639 tarihli mektup suretinde ise Uluabad nahiyesinde Açedepecik adlı köyde dokuz bin akçelik tımarı olan Mustafa'nın Bağdad Seferine gelmediği için tımarı boş kaldığından Ali adlı şahsa tımarının verildiği, berat edinceye dek tasarruf edebilmesi için de kendilerine mektup verildiği ifade edilmektedir.¹⁷⁰ Son olarak başka bir belgede de Behrimaz nahiyesinde Ümmetkendi adlı köyde iki bin akçelik tımara mutasarrıf olan Süleyman'ın Bağdad Seferine iştirak etmediği için alaybeyinin arzı üzerine İsa adlı şahsa tevcih edilmesi için

¹⁶⁶ HŞS., 38244-II, s.119/b.1.

¹⁶⁷ Mehmet Ali Ünal, *XVI Yüzyılda Harput Sancağı*, s.181. Ayrıca bkz. Ömer Lütfü Barkan, "Tımar", *İA.*, C.12/1. Eskişehir, 2001, s.286-333.

¹⁶⁸ HŞS., 38244-II, s.27/b.1.

¹⁶⁹ HŞS., 38244-II, s.113/b.1.

¹⁷⁰ HŞS., 38244-II, s.112/b.3.

beylerbeyi tarafından tezkere verildiği, berat verilmesi için de talepte bulunulduğu anlaşılmaktadır.¹⁷¹

Tımarı tasarruf etmeye hak kazanan sipahi aynı zamanda tımar toprağı üzerinde bulunan köylü üzerinde kanunlarca tesbit edilen bazı hakları vardı. Ayrıca tımar olarak aldığı toprak üzerinde yaşayan köylüden belli bir miktarda ve maaşına karşılık olarak vergi toplardı.

İncelediğimiz sicilde sipahilerin kanunen kendilerine verilen bu hakları kötüye kullandıkları da anlaşılmaktadır. Nitekim Mart/Nisan ve Nisan/Mayıs 1639 tarihli belgelerde Çöteli adlı köyün sakinleri ilettikleri şikâyetlerinde kanuna aykırı olarak sipahilerinin kendilerinden fazladan vergi aldığını ifade etmişlerdir.¹⁷² Yine Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede de babalarının vefat etmesiyle babalarını tasarrufunda olan toprakların sipahileri tarafından başka bir kişiye tapu ücreti alınarak verildiği şikâyetinin bildirilmesi üzerine kadının vermiş olduğu hükümde mirasçısı olan toprakların başka birine tapuya verilemeyeceği ifade edilerek, tapu ücretinin iade edilmesi ve hak sahiplerine de haklarının teslim edilmesi yönünde karar vermiştir.¹⁷³ Ağustos 1639 tarihli başka bir belgede ise, Kinederiç adlı köyde bir miktar yeri olan Osman'ın kendisine ait olan topraklarının, sipahileri olan Süleyman tarafından zorla sattırıldığı ve dirliğini bırakıp reaya olması için de zorlandığı anlaşılmaktadır.¹⁷⁴

3.6.7.Esnaf Grupları ve Ticarethaneler

Bahse konu olan sicilde Harput şehirinin ekonomisine tesir eden esnaf gruplarının adlarına çeşitli vesilelerle rastlamak mümkündür. Bu isimler, bazı belgelerde ve hüccet suretlerinin şuhudü'l-hal kısımlarında geçmektedir. Bu meslek guruplarıyla bu mesleklerde çalışanların isimlerini şu şekilde sıralıyabiliriz:

Hâce Hamamı: Hamamcı olarak el-Hâc Mehmed'in adı geçmektedir¹⁷⁵

Cemşid Bey Hamamı¹⁷⁶

¹⁷¹ HŞS., 38244-II, s.127/b.1.

¹⁷² HŞS., 38244-II, s.144/b.2.; HŞS., 38244-II, s.10/b.4.

¹⁷³ HŞS., 38244-II, s.33/b.4.

¹⁷⁴ HŞS., 38244-II, s.97/b.1.

¹⁷⁵ HŞS., 38244-II, s.9/b.1.

¹⁷⁶ HŞS., 38244-II, s.40/b.4.

Neccar (marangoz) : Hamid¹⁷⁷

Eskici: Mahmud¹⁷⁸

Uncu: Ebil¹⁷⁹

Serrâc: Ali¹⁸⁰

Pazarcıbaşı: Hasan Çelebi, Mehmed¹⁸¹

Terzi: Seyyid Baki, Maksud¹⁸²

Bakkal: Abdussamed¹⁸³

Papuccu: Usta Hasan¹⁸⁴

Semerci: Murteza, Hızır¹⁸⁵

Demirci: İbrahim bin Ali, Hüseyin¹⁸⁶

Pazarcı: Mevlüd Bey, Mehmed¹⁸⁷

Kalaycı: Yahya Yusuf¹⁸⁸

Nalbant: Hakverdi¹⁸⁹

Mansuh Beşe Hânî¹⁹⁰

Keçehâne¹⁹¹

---

¹⁷⁷ HŞS., 38244-II, s.33/b.3.

¹⁷⁸ HŞS., 38244-II, s.10/b.1.

¹⁷⁹ HŞS., 38244-II, s.10/b.1.

¹⁸⁰ HŞS., 38244-II, s.72/B.2.

¹⁸¹ HŞS., 38244-II, s.21/b.2.; HŞS., 38244-II, s.22/b.1.

¹⁸² HŞS., 38244-II, s.22/b.3.; HŞS., 38244-II, s.49/b.1.

¹⁸³ HŞS., 38244-II, s.22/b.3.

¹⁸⁴ HŞS., 38244-II, s.45/b.4.

¹⁸⁵ HŞS., 38244-II, s.28/b.1.; HŞS., 38244-II, s.46/b.1.

¹⁸⁶ HŞS., 38244-II, s.31/b.1.; HŞS., 38244-II, s.47/b.2.

¹⁸⁷ HŞS., 38244-II, s.32/b.2.; HŞS., 38244-II, s.77/b.2.

¹⁸⁸ HŞS., 38244-II, s.43/b.2.

¹⁸⁹ HŞS., 38244-II, s.28/b.1.

¹⁹⁰ HŞS., 38244-II, s.77/b.2.

¹⁹¹ HŞS., 38244-II, s.77/b.2.

Çulha Esnafı¹⁹²**Etmekçi:** Ali Bey¹⁹³**Etmekçiler Şeyhi:** Es-Seyyid Mehmed¹⁹⁴**Yüncü:** Mehmed Efendi¹⁹⁵

Sicilimizdeki başka bir belgede ise Harput'taki kasapların isim listesine rastlamaktayız.¹⁹⁶ Bu zamanda Harput'taki kasaplar şunlardı:

Tâife-i kasab

Temir Banu	Ali	Golik Osman
Kürd Ahmed	Hasan bin Düdük Veli	Osman bin Duzsuz
Buzağı Hüseyin	Mehmed bin Bacı	Mat Hasan bin Çunih
Ali Banu oğlu Kamber	Mustafa Budak	Seyyid Ferruh Efendi
Kürd Çevher	Kaşıkçioğlu	Alihân
Halil bin Cum'a	Mevlud bin Cunih	Hasan bin Veled
Kör Ramazan	Tureş Mehmed	Emîr Ahmed
		Mehmed bin Şahkulu

Öte taraftan Mart/Nisan 1639 tarihli ferman sureti ve Mayıs/Haziran 1639 tarihli ilam sureti kaydından Harput'ta bir iplik-hanenin olduğunu ve üretilen ipliklerin de iplik pazarında satıldığını anlıyoruz. Yine bu belgelerde cüllab taifesi iplik-hanede üretilen ipliğin ancak kendilerine yetecek kadar olduğunu söyleyerek, başka meslek gruplarıyla ve başka bölgelerden gelen madrabazcılarının iplik-haneden iplik alarak sattıklarını,

---

¹⁹² HŞS., 38244-II, s.21/b.2.

¹⁹³ HŞS., 38244-II, s.65/b.3.

¹⁹⁴ HŞS., 38244-II, s.22/b.3.

¹⁹⁵ HŞS., 38244-II, s.1/b.2.

¹⁹⁶ HŞS., 38244-II, s.163/b.1.

bundan dolayı da kazançlarının azaldığını ifade ederek bu duruma itiraz ettikleri anlaşılmaktadır.¹⁹⁷

3.7.Sosyal Yapı ve Toplumsal İlişkiler

3.7.1.Aile

Toplumun temel yapı taşlarından olan aile, ilk insandan beri her toplumda mevcut olarak günümüze kadar gelmiştir.

Aile, evlilik ve nikah bağlarıyla kurulmakla birlikte, evlenme sırasında erkek kadına nikah bedeli olarak mehir adıyla belirli miktar para veya mal öder veya belirlenen miktar kadar borcun altına girerdi. İncelediğimiz sicil defterinde bu konulara ilişkin de bazı belgeler bulunmaktadır. Mayıs/Haziran 1639 tarihli bir belgede hanımın mehrini kullanan Abdurrahman Çelebi adlı şahıs hanımının mehrine karşılık kendisine ait olan bazı mallarını eşine bıraktığını ifade etmektedir. Haziran/Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede ise Bağdad seferinde şehid olan Ali adlı şahsın, eşine mehir olarak, kullanmış oldukları evin hissesini bıraktığını görüyoruz.¹⁹⁸ Ağustos/Eylül 1639 tarihli bir belgede de Aliyye adlı kadının Mureyc adlı kişiye on kuruş mehr-i muaccel ve bin akçe mehr-i müeccel karşılığında nikâhlandığını anlıyoruz.¹⁹⁹

Yine bazı belgelerde, kocası vefat eden kadının mirasçılardan sümün hakkı, ile nafakasını ve mehir hakkını talep ederek aldığı anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki Mart/Nisan 1639 tarihli bir belge olup, kocası ölen Bengi Hatun adlı bayan sümün, mehir hakkı ve iddeti nafakası olarak elli kuruş ve bir yorgan ile bir yastık aldığını ifade etmektedir. Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede ise Halime adlı bir kadının sümün hakkını, iddeti nafaka ve mehrini teslim aldığı tescil edilmektedir.²⁰⁰

Nikâh için verilen mehir kızın vefat etmesi durumunda geri alınabilirdi. Nitekim 1639'da Halil adlı şahıs altı yüz riyal kuruş mehir vererek Büyük Köse Mustafa adlı yeniçerinin kızı Hadice ile nişanlanmıştır. Fakat Hadice ve Mustafa'nın ölümü üzerine ödemiş olduğu mehrini Mustafa'nın mirasçılarında talep ederek geri aldığı anlaşılmaktadır. Yine bir fetva süreti kaydında bu duruma açıklık getirilerek mehir

¹⁹⁷ HŞS., 38244-II, s.21/b.2.; HŞS., 38244-II, s.130/b.2.

¹⁹⁸ HŞS., 38244-II, s.20/b.2.; HŞS., 38244-II, s.31/b.1.

¹⁹⁹ HŞS., 38244-II, s.70/b.1.

²⁰⁰ HŞS., 38244-II, s.13/b.2.; HŞS., 38244-II, s.41/b.1.

olarak verilen paranın nikâhlandıktan sonra kızın ölmesi durumunda ödenen paranın talep edilmesinin caiz olacağı şeyhülislam tarafından beyan edilmiştir.²⁰¹

3.7.1.1.Vasi Tayini

Vasi, ölen bir kimsenin çocuklarına bakmak ve onların akıl-baliğ oluncaya kadar mallarını tasarruf etmekle yükümlü kimsedir. Vasi tayinleri ile alakalı sicilimizde bazı belgeler bulunmaktadır. Belgelerden ilki Haziran/Temmuz 1639 tarihli olup, Pekinik adlı köyün sakinlerinden olan Kirakos adlı gayrimüslimin vefat etmesiyle beş çocuğu için Hüsrev adlı gayrimüslimin vasi olarak atandığına dairdir.²⁰² Yine başka bir belgede ise vefat eden Murtaza adlı şahsın üç çocuğuna vasisi olarak babaannelerinin atandığını görüyoruz. Ağustos/Eylül 1639 tarihli diğer bir belgede ise vefat eden Keber adlı gayrimüslimin üç çocuğunun vasisinin Musnem adlı bir gayrimüslimin olduğunu görüyoruz.²⁰³

Vasi seçimleri en yakın akrabalarından seçilmekte olup, eğer yakın akrabası bulunmaz ise hâkim tarafın atandığını görmekteyiz.

3.7.1.2.Nafaka Tayini

Yiyecek, giyecek ve kalacak yerin temini gibi hususlar nafakanın kapsadığı alanlardır. Ailenin nafakasını temin etmek babaya aittir, fakat baba ailesinin ihtiyaçlarını karşılayamaz ise mahkemeye başvurularak çocuklar ve anneye nafaka takdir edilebilirdi.²⁰⁴

İncelediğimiz sicilde nafakayla alakalı dört belge bulunmaktadır. Bunların ilki Temmuz 1639 tarihli olup yetimlere miras olarak kalan malların yetimler küçük yaşta olduğu için müzayede yoluyla yüz kırk riyali kuruşa satıldığını, paranının da nafaka olarak belirlendiğini görüyoruz.²⁰⁵ Başka bir belge de yaşlı bir kadının nafakaya ihtiyacı olduğu için, şahidlerin huzurunda kendisine ait olan malların damadı tarafından satılarak kendisine masraf edilmesi hususunda beyanda bulunmuştur.²⁰⁶ Diğer bir belgede ise, Seyyid Hasan, mahkemeye kardeşinin fakir ve nafakasını temin edebilecek

²⁰¹ HŞS., 38244-II, s.147/b.1.; HŞS., 38244-II, s.147/b.2.

²⁰² HŞS., 38244-II, s.27/b.2.

²⁰³ HŞS., 38244-II, s.22/b.1.; HŞS., 38244-II, s.69/b.2.

²⁰⁴ M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s.285.

²⁰⁵ HŞS., 38244-II, s.28/b.1.

²⁰⁶ HŞS., 38244-II, s.35/b.1.

kadar sağlıklı biri olmadığını ifade ederek babalarından kalan mirasın bir kısmının satılarak kardeşine nafaka olarak verilmesini istiyor. Bu talep mahkeme tarafından yerinde bulunarak günlüğü altı akçe olmak üzere kendisine nafaka bağlanmıştır.²⁰⁷

Kocanın başka memleketlere gidip kendisinden haber alınmaması veya evini terk edip geri dönmemesi durumunda, eşin mahkemeye başvurmasıyla kocanın malları satılarak eşe nafaka verilmekteydi. Nitekim, Temmuz 1639 tarihli bir belgede, Hacılı Mahallesi sakinlerinden olan Vazıha adlı bayan, mahkemeye başvurarak kocası Osman'ın kırk yıldır kayıp olduğunu, bu sebeple nafaka ve kisveye acil ihtiyacının olduğunu ifade etmiştir. Sahitlerin beyanıyla Vazıha'nın Osma'nın eşi olduğunun onaylanması ve Vazıha'nın Osman'ın nafaka bırakmadığına dair yemin etmesi üzerine Osman'nın malları pazarda müzayede yoluyla satılarak Vazıha'ya günlük olarak on akçe nafaka tayin edilmiştir.²⁰⁸

3.7.1.3.Hibe (Bağışlama) Akdi

Hibe bir malı başkasının kullanımına bırakma bağışlama anlamına gelmekte olup, incelediğimiz sicilde hibe akdine dair dört belge bulunmaktadır. Bunlardan ilki Nisan/Mart 1639 tarihli olup, Könk adlı köyün sakinlerinden olan Hasan'ın evini ve içindeki eşya ve hayvanlarını Halil adlı üvey oğluna hibe ettiğine dairdir. Yine başka bir belgede, Ömer Çelebi adlı bir şahsın babalarından kalan mirastan kendi hissesini kardeşleri ve annesine hibe ettiği anlaşılmaktadır.²⁰⁹ Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede ise Varik adlı gayrimüslim gayrimenkullerini yine Meradik adlı başka bir gayrimüslime hibe ettiğini ifade etmektedir. Ağustos 1639 tarihli belgede Dellal Mehmed adındaki şahıs bağını torunu Ömer'e hibe ettiğini, fakat torunun küçük yaşta olması sebebiyle, oğlu İbrahim'e velayeten biraktığını beyan ediyor.²¹⁰

3.7.1.4.Veraset

İncelediğimiz sicilde mirasla alakalı kayıtlar da bulunmaktadır. Bu belgelerin içeriklerine baktığımız zaman, dikkatimizi çeken husuları şöyle ifade edebiliriz.

²⁰⁷ HŞS., 38244-II, s.35/b.3.

²⁰⁸ HŞS., 38244-II, s.38/b.1.

²⁰⁹ HŞS., 38244-II, s.17/b.2.

²¹⁰ HŞS., 38244-II, s.38/b.2.; HŞS., 38244-II, s.55/b.2.

Belgelerin bir kısmında ölenin borcunun ödenmesi için kalan mirasın varisleri tarafından müzayede yoluyla satışının yapıldığını görüyoruz. Nitekim Haziran/ Temmuz 1639 tarihli bir belgede vefat eden Hazorik adlı gayrimüslimden çocuklarına kalan bağın müzayede yoluyla yirmi riyali kuruşa satışı yapılarak babalarının borcu ödenmiştir. Yine Ağustos/Eylül 1639 tarihli başka bir belgede vefat eden Osman Beşe'nin varisleri miras olarak kalan bahçeyi müzayede yoluyla yüz riyali kuruşa satışını yaparak Diyarbakırlı Mehmed'e olan borcunu ödemişlerdir. Diğer bir belgede vefat eden Keber adlı gayrimüslimin varisleri iki menzil yerini müzayede yoluyla satarak borcunu ödemişlerdir.²¹¹ Başka bir belgede ise miras olarak kalan mal müzayede yoluyla satılarak yetimler arasında paylaştırılmıştır.²¹²

Yine bazı belgelerde veraset anlaşmazlıklarının şahitlerin ifadesiyle çözüldüğü anlaşılmaktadır. Varislerden biri diğerini mahkemeye şikâyet edip hakkını talep etmesi durumunda, beyanının doğruluğuna dair tanıkların şahadetine başvurulup mahkemece kayda geçiriliyordu. Böylece davalı veya davacının haklılığı kanıtlanabiliyordu. Nitekim, Temmuz 1639 tarihli bir belgede, müşterek kullanılan bir bağ, ortaklarının ölümü sebebiyle sadece bir ortağın varisleri tarafından kullanılmış, kendilerinin de tasarruf haklarının olduğunu iddia etmişlerdi. Bu hususa dair mahkemece delil istenmiş, tanıkların şahadetiyle ifadelerinin doğruluğunu kanıtlamışlar.²¹³ Ağustos 1639 tarihli başka bir belgede ise Sultan adlı bayan kocasına kendi babasının malından yirmi beş kuruş vererek Cami mahallesinde bir ev aldıklarını, fakat kocasının Bağdad seferinde şehit düşmesiyle kocasının varisleri evin merhumun olduğunu iddia ederek müdahale ettiklerini, oysa evi kendisinin satın aldığını ve buna dair şahitlerinin olduğunu söyleyerek davacı olmuş ve neticede bahse konu olan evin kadına ait olduğu ortaya çıkmıştır.²¹⁴

Miras kalan miri arazinin varisleri olduğu takdirde sahib-i arz tarafından başka birine tapuya verilemeyeceği ve miras olarak kalan yerlerin maktu olarak kayıt altına alındığı takdirde, bayanın mirastan hak talep edemeyeceğini sicilimizdeki belgelerden anlıyoruz. Nitekim, Ağustos/Eylül 1639 tarihli bir belgede, Mahmud adlı kişiye babasından miras olarak sekiz yüz atmış akçe maktû' yer kalmıştır. Ancak annesi Fatma

²¹¹ HŞS., 38244-II, s.29/b.1.; HŞS., 38244-II, s.69/b.2.; HŞS., 38244-II, s.72/b.1.

²¹² HŞS., 38244-II, s.57/b.3.

²¹³ HŞS., 38244-II, s.34/b.1.

²¹⁴ HŞS., 38244-II, s.79/b.3.

kalan topraklardan kendisinin de hakkı olduğunu beyan ederek ondan şikayetçi olmuştur. Fakat bu hususa dair gönderilen fermanda ‘*’arz-ı mîrîyi inâsa intikal eylemek hilâf-ı şer‘ ve kânûndur.*’ denilmek suretiyle kadınlara bu toprakların miras olarak intikal edemeyeceği haırlatılmıştır.²¹⁵ Yine sicilimizdeki bir fetva süretinde vefat eden birisinin maktu‘ olarak sahip olduğu tarlasının erkek ve bayana hisse miras olarak bırakılmasının caiz olup olmayacağı sorulmuş ve müftülükçe tarlanın maktu‘ olduğu, mülk sayılamayacağı ve bu nedenle de kadına hisse bırakılmasının caiz olmayacağı ifade edilmiştir. Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede ise babalarından kendilerine miras olarak kalan bazı toprakların, kendileri küçük yaşta oldukları için sahib-i arz tarafından başka birine tapuya verildiği şikâyetini davacıların mahkemeye iletmeleri üzerine, mahkeme, ölenin varisleri olduğu takdirde toprakların başka birine tapuya verilemeyeceğini ifade ederek, sahib-i arz tarafından tapu ücretinin iade edilmesini ve toprakların varislerinin tasarrufuna bırakılmasını kararlaştırmıştır.²¹⁶

Yine sicildeki kayıtlardan anlaşıldığına göre, varisler arasındaki miras anlaşmazlıklarının bazıları da güvenilir ve sözüne itibar edilen arabulucular vasıtasıyla ve sulh yoluyla çözülmüyordu. Ağustos/Eylül 1639 tarihli bir belgede, Ömer Beşe ve Ali Bali adlı şahıslara babalarından kendilerine miras olarak kalan malın paylaşımında anlaşmazlık çıktığı ve bu anlaşmazlığın Ömer Beşe’ye bir bağ ‘*’bedel-i sulh*’ olarak verilmek suretiyle giderildiğini anlıyoruz.²¹⁷ Başka bir belgede ise, Ali Çelebi adlı kişi babasından kendisine miras olarak kalan bir bağ yerini kendisi başka memlekette olduğu için Zeynel adlı kişinin haksız yere tasarruf ettiğini, köyüne geri döndüğünde bağ yerini Zeynel’den talep ettiğinde aralarında anlaşmazlık oluştuğunu, fakat arabulucuların yardımıyla sekiz kuruş Zeynel’den alarak aralarında sulh akdi yapmak suretiyle anlaşıklarını ifade etmiştir.²¹⁸ Eylül/Ekim 1639 tarihli başka bir belgede de varisler arasında çıkan anlaşmazlığın otuz üç kuruş karşılığında sulh yapılarak giderildiği anlaşılmaktadır.²¹⁹

Ölen şahsın muhallelâtının tahrir yapılarak değerinin belirlenmesi ve ödemesi gereken vergisi var ise alınması, mirasın da varisler arasında adaletli bir şekilde

²¹⁵ HŞS., 38244-II, s.86/b.2.

²¹⁶ HŞS., 38244-II, s.33/b.4.

²¹⁷ HŞS., 38244-II, s.78/b.3.

²¹⁸ HŞS., 38244-II, s.78/b.2.

²¹⁹ HŞS., 38244-II, s.81/b.1.

paylaşımı için çukadar görevlendirilmekteydi. Nitekim, Anadolu Kazaskeri İsa'nın Harput Kadısı Seyyid Hüseyin'e göndermiş olduğu bir yazıdan anlaşıldığına göre, Büyük Hacı adlı şahsın vefat etmesiyle kalan malının tespit edilerek, kıymetinin belirlenip malın varisler arasında adaletli paylaşılması için bir çukadar gönderdiğini ve malın tespiti yapıldıktan sonra defter edilerek, ödenmesi gereken vergi var ise defterle birlikte çukadara teslim edilerek gönderilmesini istenmiştir.²²⁰

Sicilimizdeki başka bir belgede ise vefat eden şahsın ölmeden önce mirasını varisleri arasında paylaştığını görüyoruz. El-Hâc Mustafa Bey, vefat etmeden önce varisleri arasında mirasını paylaşmış ve ölümünden sonra da varislerin yapılan miras taksimini kabul ederek birbirlerinden her hangi bir alacaklarının ve alakalarının kalmadığını beyan ederek tutanağa geçirilmesini sağlamışlardır.²²¹ Şayet ölen kişinin varisleri yok ise muhallefatı beytü'l-male yani devlet hazinesine kalmaktaydı.²²²

3.7.2.Toplumsal Düzenini Bozan Olaylar ve Asayişin Sağlanması

Osmanlı Devleti'nde iktisadi, sosyal, siyasi ve idari alanlardaki bozulmalara paralel olarak, toplum huzurunu bozan olaylar görülmeye başlanmıştır. Osmanlı yönetimi de aşayiş ve düzeni sağlamak için müfettişler görevlendirerek olaylara karışanların cezalandırılması için gerekli tetbirleri almaya çalışmıştır.

Harput halkının huzurunu bozan ve sicil defterimize kaydedilen olaylar daha ziyade eşkıyalık, gasb, soygun, hırsızlık, adam yaralama ve öldürme, bunlara dair keşif talepleri, hakaret, komşular arasındaki anlaşmazlıklar ve haksız suçlamaları kapsamaktadır.

3.7.2.1.Eşkialık ve Gasp Olayları

Harput'ta Murat Nehri civarında eşkıyalık falyetlerini teftiş edip gerekli önlemleri alması için merkezden bölük ağalarından Osman Ağa görevlendirilmiştir.²²³

Harput'ta halkın huzurunu bozarak eşkıyalık faaliyetlerinde bulunan şahıslar köy halkı tarafından Osman Ağa'ya şikayet edilmekteydi. Ağustos 1639 tarihki belgede

²²⁰ HŞS., 38244-II, s.145/b.1.

²²¹ HŞS., 38244-II, s.17/b.1.

²²² HŞS., 38244-II, s.26/b.3.

²²³ HŞS., 38244-II, s.114/b.1.

Mürüdü köyünün sakinleri, Şahkulu b. Hacı Hızır, Hasan b. Hasan Piri, Kalo b. Şaho ve Küçük b. Ömer Numan adlı kişilerin daima eşkıyalık yaptıkları, bundan dolayı da ortadan kaldırılmaları gerektiği köy sakinleri tarafından Osman Ağa'ya bildirilmiştir.²²⁴ Diğer bir belgede ise Harput'ta Mornik adlı köyden olan bazı kimseler, Bölük Ağası Osman Ağa'ya iletmiş oldukları şikâyetlerinde, kendi köylerinde olan Mahmud b. Kara Süleyman adlı kişinin eşkıyalık yaptığını, hatta geçen sene Sivas Beylerbeyisi İbrahim Paşa Bağdad seferine giderken Mahmud ve oğlu Yar Veli'yi tutukladığını, fakat Mahmud'un zincirini kırıp kaçtığını ve eşkıyalık yapmaktan vaz geçmediğini, katli icab eder halinin olduğunu ve bu sebeple ortadan kaldırılması gerektiğini bildirmişlerdir.²²⁵ Başka bir belgede ise Malatya'da Köprücük adlı köyün sakinleri Osman Ağa'ya ilettikleri şikâyetlerinde Harput'ta Müridi adlı köyde sakin olan Çavuş Hayri oğlu Ali ve kardeşi Hasan ile amcaoğulları olan Mahmud adlı şahısların, Zeynel adlı kethüdanın Malatya'dan gelirken Tel adlı mevkide önünü keserek yaraladıklarını, atını, kılıcını ve bazı eşyalarını aldıklarını ve buna dair ellerinde Malatya'dan aldıkları keşif hüccetinin olduğunu beyan ederek, tanıkların ifadesi ve şahadetiyle adı geçen şahısların daima eşkıyalık yaptıklarını beyan etmişlerdir.²²⁶

Öte yandan, bazı şahısların da uğradıkları haksızlıkları şikâyet mektubu ile merkeze kendilerinin ilettiklerini görüyoruz. Nitekim Haziran/ Temmuz 1639 tarihli bir belgede Kaya adlı, şahıs iletmiş olduğu şikâyet mektubunda, Sacide adlı kızını Misafiroğlu Ali adlı şahsın zorla kaçırdığını ve birkaç gün sonra da kızının öldüğünü, kendilerine ziyadesiyle kötülük yapıldığını beyan etmiş, olayın araştırılması için Hasan Çelebi adlı biri mübaşir olarak gönderilmiştir.²²⁷

3.7.2.2.Hırsızlık Olayları

Sicilin ihtiva ettiği dönemlerde halkın güvenliğini tehdit eden unsurların arasında hırsızlık olayları da görülmektedir. Mahkemeye intikal eden hırsızlık davalarına baktığımızda, bunların çoğunun davacının delili olmadığı ve davalının da hırsızlık yapmadığına dair yemin etmesi nedeniyle mahkemece davalının hırsızlık suçu işlemediğine kanaat getirildiğini görmekteyiz. Ayrıca, hırsızlık suçu işledikleri

²²⁴ HŞS., 38244-II, s.74/b.2.

²²⁵ HŞS., 38244-II, s.74/b.3.

²²⁶ HŞS., 38244-II, s.74/b.1.

²²⁷ HŞS., 38244-II, s.123/b.1.

gerekçesiyle tutuklananların da daha sonra delil yetersizliği sebebiyle serbest bırakıldıkları görülmektedir. Mesela, Ağustos 1639 tarihli bir belgede anlaşıldığına göre Şüşnaz nahiyesinde yaşayan Mustafa Bey'in evine hırsız girmiş ve bazı malları çalınmıştır. Seltanan oğlu Ömer, Davud oğlu Abdurrahman ve Kürt Hüseyin oğlu Kara Veli adlı şahıslar, bu suçu işledikleri şüphesiyle mahkeme yapılmadan tutuklanmışlardır.²²⁸ Fakat daha sonra haksız yere tutuklandıklarının anlaşılması üzerine, bunlar serbest bırakılmışlardır.²²⁹ Başka bir belgede Ali Beşe adlı şahıs Süleyman Beşe'nin hırsızlık için evine girdiğini iddia ederek ondan şikayetçi olmuştur.. Fakat delil gösterememesi ve Süleyman Beşe'nin de bu suçu işlemişine dair yemin etmesi sebebiyle bir sonuç elde edilememiştir.²³⁰ Diğer bir belgede ise Hacı adında şahıs üç adet davarının çalındığını ve Şükür adlı şahıstan şüphelendiğini mahkemeye bildirmiştir. Fakat, adı geçen Şükür bu olayla alakasının ve haberinin olmadığını söyleyerek yemin etmiştir.²³¹

Belgelerden anlaşılacağı üzere, isnat edilen suçun kanıtlanabilir olması yani delilin olması gerekiyordu. Delil olarak da çoğunlukla tanıkların ifadesine başvurulduğunu görüyoruz. Şayet davalı ve davacının delili yok ise davalının suçu işlemediğine dair mahkemede yemin etmesi gerekiyordu.

3.7.2.3.Öldürme, Yaralama ve Hakaret Olayları

İncelediğim sicil defterinde, ölüm, yaralama ve hakaret olaylarının da mahkemeye taşındığı görülmektedir. Talepler arasında, keşif raporunun hazırlanması, diyet, olayların şahitlerle isbatı veya itiraf edilmesi gibi konular yer almaktadır. Mesela, Mayıs/Haziran 1639 tarihli bir belgede, Hasan adlı şahıs çarşıda ispençe vergisini toplarken Dergâh-ı Ali yeniçerisilerinden Ahmed Beşe adlı şahsın adamlarıyla tutup kendisine hakaret ettiğini mahkemeye bildirmiştir. Ahmed Beşe suçu kabullenmekle birlikte Hasan'ın kendi hizmetkârını haksız yere iki gün hapsederek rencide ettiğini ve bu nedenle de hizmetkarının öldüğünü ifade etmiştir.²³² Ağustos 1639 tarihli başka bir belgede ise davacı mahkemede Hasan adlı şahsın kendisine taşla vurarak sol dizini

²²⁸ HŞS., 38244-II, s.53/b.4.

²²⁹ HŞS., 38244-II, s.76/b.4.

²³⁰ HŞS., 38244-II, s.71/b.4.

²³¹ HŞS., 38244-II, s.46/b.2.

²³² HŞS., 38244-II, s.19/b.1.

kırdığını ifade etmiş ve keşif talebinde bulunmuştur. Yapılan keşifte dizinin kırık olduğu tespit edilerek tutanağa kaydolunmuştur.²³³

Ağustos/Eylül 1639 tarihli bir belgede ise suçunu kabullenen şahsın işlemiş olduğu suça karşı hafifletici nedenler ileri sürdüğüne şahit oluyoruz. Nitekim Hüseyin adlı köyün gayrimüslim sakinlerinden olan Asadur adlı şahıs, mahkemeye iletmış olduğu şikayetinde, Seyyid Hasan Çelebi'nin taşla başına vurarak kendisini yaraladığını iddia etmiş ve keşif yapılması talebinde bulunmuştur. Seyyid Hasan Çelebi ise eşeğinin söz konusu şahsın bostanında sadece bir patlıcan yaprağını yediğini, bunun üzerine gayrimüslimin kendisine ve dinine küfür ederek taşla saldırdığını, kendisinin de dinine hakaret edildiği için dayanamayıp taşta gayrimüslimi. Yaraladığını ifade etmiştir. Gayrimüslim şahıs, dinine küfür ettiğini inkar etmiş ise de tanıkların ifadesiyle Seyyid Hasan'ın ifadesinin doğruluğuna kanaat getirilmiştir.²³⁴

Bahse konu olan defterde ölüm keşifleri ve kan diyetiyle alakalı bazı belgeler de bulunmaktadır. Bu belgelerden, ölüm keşiflerinin bir heyet tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Ölüm nedenleri ise genellikle havuzda veya fazla yağın yağmur ve dolu neticesi oluşan sel sularında boğulmadır.²³⁵ Sicilde yer alan Ağustos 1639 tarihli bir ferman suretinde kan diyetiyle alakalı olarak; '*suya gark olub ve ateşe ve ağaçdan ve atdan düşüb fevt olub ve üzerine dâm yıkılıb ve yıldırım urub helâk olanlardan dem ve diyet ve 'öşr-i diyet alınmak hilâf-ı kânündür'*' denilmektedir. Dolayısıyla, doğa olayları ve şahsın kendi fiili neticesi ölümü halinde kan diyetinin talep edilemeyeceği vurgulanmıştır.²³⁶ Ayrıca, bir fetva sureti kaydından katırcısı kaybolan şahsın katırcısının diyetini ödemeye yükümlü tutulamayacağı da anlaşılmaktadır.²³⁷

3.7.2.4. İdarecilerin Yaptıkları Haksızlıklar

İncelediğimiz sicilde bazı devlet görevlilerinin, yaptıkları uygulamalarından dolayı şikayet konusu olduklarını görüyoruz. Halktan fazladan vergi talep edilmesi nedeniyle mahkemelere başvurulduğu gibi, bu şikayetlerin merkezeiletildiği de oluyordu. Hükümet tarafından yazılan fermanda idari ve adli yetkililerden gerekli

²³³ HŞS., 38244-II, s.46/b.3.

²³⁴ HŞS., 38244-II, s.62/b.3.

²³⁵ HŞS., 38244-II, s.34/b.2.; HŞS., 38244-II, s.34/b.3.

²³⁶ HŞS., 38244-II, s.109/b.2.

²³⁷ HŞS., 38244-II, s.115/b.3.

tetbirlerin alınması isteniyordu . Mesela Nisan/Mayıs 1639 tarihli bir belgede Çöteli köyü sakinleri sipahilerin kendilerinden kanuna aykırı olarak fazladan vergi talep ettiklerini mahkemeye şikayet etmişlerdir.²³⁸ Aynı zamanda köy halkı bu durumu merkeze de arz ettiklerinden dolayı Harput kadısına hitaben gönderilen bir fermanda, kanuna aykırı olarak vergi toplanmasının engellenmesi istenmiştir.²³⁹

Yine başka bir belgede, Harput eminin halktan fazladan vergi aldığı merkeze bildirilmiştir. Bunun üzerine Ağustos/Eylül 1639 tarihinde Harput Sancakbeyi ve kadısına gönderilen bir fermandada fazladan vergi toplanmasına engel olmaları ve kanuna aykırı olarak toplanan vergilerin de geri halka iade edilmesi istenmiştir.²⁴⁰

3.7.2.5.Komşular Arasındaki Anlaşmazlıklar

Sosyal dinamiğin önemli unsurların biri olan komşuluk, dinimizce de önemsenen unsurların başında gelmektedir. İncelediğimiz sicilde komşular arasındaki anlaşmazlıklar ve çözümüne dair de bazı belgeler mevcuttur. Bu davaların neredeyse tamamı yol ve suyun kullanımı konusundaki anlaşmazlıkları içermektedir. Mesela, Haziran/Temmuz 1639 tarihli bir belgede Bekermeye adlı köyün sakinlerinden olan Osman adlı şahıs tarlasının altında bir bahçe yaptığını tarlasını sulamak istediğinde Nebi, Abdurrahman ve Hızır adlı şahısların ve başkalarının sulamasına engel olduklarını mahkemeye bildirmiştir. Davalı şahıslar ise Osman'ın tarlasını bahçe yaparak çeşitli meyve ağaçları diktiğini, bundan dolayı da kendi tarlalarına suyun yeterli miktarda gelmemesinden dolayı hububatlarının zarara uğradığını ifade etmişlerdir. Tanıkarın ifadesine başvurulduktan sonra, köy halkının zarara uğradığının anlaşılması üzerine, mahkeme bahçenin tekrardan tarla olarak kullanılması doğrultusunda bir karar almıştır.²⁴¹ Temmuz 1639 tarihli başka bir belgede ise Osman adlı şahsın mahkemeye ilettiği şikayetinde, Veli adlı şahsın bağında yolu olduğu halde Veli'nin bu yolu kendisinin kullanmasına engel olduğunu söyleyerek ondan şikâyetçi olmuştur. Fakat, Veli adlı şahıs bu suçlamayı kabul etmemekle birlikte tanıkların ifadesi doğrultusunda, Osman'ın haklılığı ispatlanarak tutanağa kaydedilmiştir.²⁴² Diğer bir belgede, Hamza adlı şahıs mahkemeye başvurarak bağında yol olmamasına rağmen, Yahya adlı şahsın

²³⁸ HŞS., 38244-II, s.10/b.4.

²³⁹ HŞS., 38244-II, s.144/b.2.

²⁴⁰ HŞS., 38244-II, s.98/b.1.

²⁴¹ HŞS., 38244-II, s.29/b.2.

²⁴² HŞS., 38244-II, s.34/b.4.

bağından gelip gittiğini ve bu nedenle de kendisinin zarara uğradığını ifade etmiştir. Yahya ise savunmasında bu yolun eskiden beri gidip geldiği yol olduğunu ve onun zarara uğradığı hakkında bilgisinin olmadığını ifade etmiştir. Neticede şahitlerin ifadesiyle Hamza'nın haklı olduğu kanısına varılarak mahkemece Yahya adlı şahsın yol olarak bağı kullanmaması doğrultusunda bir karar alınmıştır.²⁴³

3.8.Dini ve Sosyal Yapılar

3.8.1.Vakıflar

Sicilde adları geçen vakıflar şunlardır:

Arslaniye Evkâfi, Cami Evkâfi, Mansuriye Evkâfi, Şeyh-i Kâinat Efkâfi, Zeynep Çeşmesi Vakıfı

3.8.2.Medrese, Cami ve Mescidler

Sicilde adları geçen medrese, cami ve mescidlerin isimleri şunlardır:

Medreseler: Arslâniye Medresesi, Monlâ Ahmed Peykeri Medresesi

Camiler: Arslaniye Câmîî, Ağa Câmîî, Cami-i Kebir (Ulu Camîî), Meydan Camîî

Mescidler: Saray-Hâtûn Mescidi, Meydan-ı Atik Mescidi, Yiğmir Mescidi

3.8.3.Sicilde Adı Geçen Aşiret ve Zümre İsimleri

1. Alagisli Cemâ'ati²⁴⁴
2. Desimlü Aşireti²⁴⁵
3. Cihanbeyli Aşireti²⁴⁶
4. Herdi Aşireti²⁴⁷
5. Süveydi Aşireti²⁴⁸
6. Çakırcı Tâ'ifesi²⁴⁹
7. Parçikan Cemâ'ati²⁵⁰.

²⁴³ HŞS., 38244-II, s.35/b.2.

²⁴⁴ HŞS., 38244-II, s.74/b.1.

²⁴⁵ HŞS., 38244-II, s.45/b.2.

²⁴⁶ HŞS., 38244-II, s.159/b.2.

²⁴⁷ HŞS., 38244-II, s.94/b.3.

²⁴⁸ HŞS., 38244-II, s.126/b.3.

²⁴⁹ HŞS., 38244-II, s.105/b.1.

²⁵⁰ HŞS., 38244-II, s.130/b.1.

8. Zebid Aşireti²⁵¹

---

²⁵¹ HŞS., 38244-II, s.70/b.1.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.METİN TRANSKİRİPSİYONU

snv./b.1: ²⁵²

Kal'ada olan hazîne(y)i Diyarbekir'e kaldırmağa **Mimmâ enharat fi Semt**

Keçe 'aded 6 kıymet guruş 2 rub' 1,5

Giden kirâları beyân eder gelen çavuşun arpasına ve nafakasına guruş 3, kirâyaya guruş 4

Çarşamba gününden hazîneye gelen çavuşun harcına yevmiye guruş 1,5

Hamis gününde vezîr-i a'zam' atlarına nafaka

Gicede arpa rub' 3, saman rub' 1 ve otlak ve suyuna

Kizir Bekir'e pâpûc ve fistân guruş 3

Diyarbekir'e giden adama guruş 3

Ergani 'aded 4 kıymet guruş 5

Vezîr-i a'zam atlarının ayaklarına bâhâ-i selimi 28

Kiziroğlu Ahmed'e dülbend ve pâpûc rub' 7

snv./b.2:

Nefs-i şehrrde ulak akçesinden Kılınçoğlu Ali Çelebi yedinde Velli Beşe'ye teslim

Hasan Çelebi'ye teslîm guruş 32

Halil Çelebi'ye teslîm guruş 10

Kendüye teslîm 46

---

²⁵² Sayfa numarası verilmediği için herhangi bir karışıklığa fırsat vermemek için transkripsiyon sırasında bu varak'a sayfa numarası verilmeyen varak (**snv.**) olarak ifade edilmiştir.

Mezbûr Veli Beşe'nin biraderi Osman'a guruş 50

Def'a teslim Veli Beşe guruş 'aded 5

Yekûn guruş 195

Bi'l-muvâcehe kabûl itmişdir

Mimmâ enharat fî Semt Mimmâ enharat fî Semt

snv./b.3:

Timâr karyelerinden mütesellim Osman Beşe ma'rifetiyle cem' olan ulakcı akçesinden Veli Beşe'ye teslim guruş 120

Hacı İbrahim'e teslim 71

Def'a Veli Beşe'ye guruş 40

Şeyh Kâtilden guruş 5 rub' 1

Hoğu'dan guruş 21

Müridi'den guruş 7 selimi 35

Emin Muslu Ağa yedinden Kızılıcı Veli Beşe'ye teslim guruş 177

Def'a guruş 43

Mezret oğlu on guruş

Def'a guruş 15 rub' 1 Haydar'a teslim sâlyânesiyle

Def'â hinta müd 2 kıymet guruş 32

Şa'ir müd 1 kıymet guruş 8 ber-mûceb tezkere

Def'a gurus 10

Teslîm-i Halil Çelebi gurus 20

Def'a gurus 10

Def'a gurus 10

Def'a gurus 50 Menzilci Veli Beşe'ye teslîm

Def'a gurus 10 Mehmed Çelebi yanında virilmidir

Def'a gurus 20 Aziz Boyacızâde Halil Beşe

Müseccel der-karye-i ..... ve Habusu mirdase(?) karyeleri ile

snv./b.4:

Budur ki Sürsüri nâm karyeden Büyük Tatik ve Küçük Tatik ve gayri ahâl-i karye meclis-i şer'-i şerîfe gelüb şöyle nizâ' eylediler ki biz sene-i sâbık üzere ispençimizi emine edâ idüb kanâ'at itmeyüb bizi değnek altında helâk eyledi perâkende olmamız mukârrerdir didikleri kayd olundu.

snv./b.5:

Katırlarıyla Diyarbekir'e gidecek adamlardan Mehmed bin Abdussamed ve Abdurahman ve Hasan ve Ahmed bin Mustafa gayri şehirli her ne haric giderse makbûlümüzdür didikleri kayd olunmuşdur

snv./b.6:

Mâh-ı Zi'l-ka 'âdenin yirminci günü Kığı, Pekinik develeri Habusu'da konulmuştur bun(lar)a üç rub' arpa virilmiş, saman virilmiştir Osman bin Şami hizmetkârına.

s.1/b.1:

Budur ki Kazâ-i Harpurut kal'ası sâkinlerinden Osman Çelebi ibn-i Gilani Ağa ve karındaşı işbu sâhibü'l-hâze'l-kitâb Halil Çelebi mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mukaddemâ yine mezbûr karındaşlarım ile beynimizde müfârat vâki' olub

cümle-i ahvâlimiz ki nakdiyye dönüm ve bağ ve bağçe ve at ve katır ve tecemmülâthâne ve karaca ve kılıç ve raht vesâ'ir ism-i mâl ıtlâk olunur kalîl kesîr her birimizin hissesine şer'le isâbet iden hakkı alub kat'-i 'alâka ve fasl-ı husûmet olmuşduk ol mukâbele mezbûr karındaşım Halil Çelebi bana bir kırmızı çakşur ve bir yeşil zerdak kürklü karaca ve bir gümüş kemer ve bir al kısrak virüb ben dahi alub kabz eyledim deyü tescîl-i şer'î olunmuşıdi hâliyâ bir mikdâr zıkr olunan eşyâdan benden habersiz Halil Çelebi aldı deyü da'vâ ve nizâ' eylemekden hâlî olmamağile mâbeynimize muslihûn tavassut idüb benim kardaşım Halil Çelebi ile yüz yirmi guruşa sulh idüb bedel-i sulh olunan meblağ-ı mezkûr yüz yirmi guruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl ben alub kabz ve kabûl idüb vechen mine'l-vücûh karındaşım Halil Çelebi'de da'vâm ve nizâ'm kalmadı kat'-ı 'alâka eyledim husûs-ı mezbûra mute'allik mezbûr ile bir daha asâleten ve vekâleten benden da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûr ider ise lede'l-hükkâm ve'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmasun didikde mukırr-ı mezbûr Osman Çelebi'nin minvâl-i meşrûh üzere câri olan ikrârı el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Halil Çelebi bi'l-muvâcehe tasdîk idüb kayd-ı sicil oldu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'de-i şerîfe sene semân erba'în ve elf.

Şühûdü'l-hâl

İsmail Monlâ

Dursun Bey bin Ahmed Bey

Ahmed Çelebi bin Davud Beşe

Murtaza Çelebi bin Saka

Mahmud Çelebi Elmacı Hakkı

Monla Musa Mustafa

Davud Çelebi El-Kassâm

Mustafa Beşeoğlu Dellal

Ve gayrihim

s.1/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut kal'ası sâkinlerinden Halil Çelebi bin Gilani Ağa ve karındaşları Osman Çelebi ve Resul Beşe nâm kimesneler meclis-i şer' de yine kal'a-i mezbûre sâkinlerinden işbu sâhibü'l-i haze'l- kitâb karındaşları oğlu Mustafa bin Ramazan mahzarında her biri bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb dediler ki yine diğerkarındaşımız olan Hasan bi-emri'llâhi te'âlâ vefât eyledikde hîn-i taksîminde kal'a-i mezbûrede vâki' tasarruf eylediği evlerini merkûm karındaşımız Ramazan'a hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde kendüye 'âid olan hissesi mukâbilinde virmişüz kendüden oğlu işbu mezbûr Mustafa'ya irs-i şer'le intikâl eylemiştir merkûm Mustafa'nın mülkü-i mevrûsudur zikr olunan evlerde 'alâkamız yokdur keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırrûn-ı mezbûrûnun minvâl-ı meşrûh üzere câri olan kelâmları el-mesfûr lehü'l-mezbûr Mustafa dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka ketb olunub yed-i tâlibe def' olundu ki lede'l-hâce bir sebep temessük idine. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'âde semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ İsmail el-hatîb

Dursun Bey Ahmed Bey

Ahmed Beşe Davud Beşe

Murtaza, Saka

Mahmud Beşe el-Hâc Hüseyin

Mollâ Musa, el-imâm

Davud Çelebi, el-Kassâm

Yüncü Mehmed Efendi

Mustafa Beşe ölümlü

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

El-Hâc Süleyman, Topcu

Ve gayrihim mine'l-hâzirûn

s.2/b.1:

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı şer'î budur ki

Kazâ-yı Harpurut sâkinelerinden Saliha bint-i es-Seyyid Zeynelabidin nâm hâtûn tarafından bu husûs için Kılınç ve Mevlüd ve oğlu Osman nâm kimeslelerin şehâdetleriyle vekâlet-i nehc-i şer'î ve sarîh-i müftehir-i mer'î üzere sâbite olub zevci olan Monlâ Bekir bin Kasım nâm kimesne mahfel-i kazâda yine Kasaba-i Harpurut sükkânından Hasan Çelebi bin Osman Efendi ve hemşiresi Fatma muvâcehesinde yine hemşiresi Asiye tarafından zevci olan işbu sâhibü'l-haze'l-kitâb Monlâ İsmail mahzarında vekâleten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb dir ki menkûhem mezbûrenin ceddesi olub vefât iden Hadice Hâtûn'un bir testi ve bir yorğan ve bir döşek ve bir yastık ve sâ'ir her nesi var ise mezbûr Hasan Çelebi'nin ve hemşirelerinin zabt u rabtlarındadır deyü da'vâ ider idi mâbeyimize muslihûn tavassut idüb on üç riyâlî guruşu menkûhem mezbûreye virmek üzere ıslâh idüb ve menkûhem mezbûre dahi es-sulhu hayrun fehvâsı üzere 'âmil olub dahi ben sulh olub on üç riyâlî guruşu bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb kat'-i 'alâka ve fasl-ı husûmet eyledi şöyle ki bâde'l-yevm ceddesi mezbûre Hadice mâlından virülüb âher tarafından asâleten ve vekâleten bir tarîkle da'vâ ve nizâ' idecek olur ise lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde mıkırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan vekâleten ikrârı el-mukırru'l-lehü'l-mezbûrân Hasan Çelebi ve Monlâ İsmail ve Hüseyin'e vekâleten bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren evâhîr-i şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi bin İbrahim Çelebi

Ali Çelebi bin el-Hâc Halil

Osman bin Mevlüd

Bekir Çelebi Cebelli?

Osman birâder-i o

El-Hâc Ömer bin Serhân

Monlâ Muslu bin Muslu Budak

Mirsacan bin Nurican

Osman Çelebi Sağmanlı

Mahmud Çelebi bin el- Hâc Hızır

Bekir bin el-Hâc Süleyman

Musa Ahmed

Nebi bin Ferruh Efendi

Ve gayrihim

s.2/b.2:

Budur ki Kazâ-i Harpurut sükkânından Osman Çelebi bin Bekir Ali ve Veli bin Abdulgani meclis-i şer‘-i şerîfde yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden el-Hâc Süleyman bin Veli muvâcehesinde her biri ikrâr ve i‘tirâf idüb işbu mezbûr el-Hâc Süleyman'a mâh-ı Zi'l-hicce nin gurrelerinden altı aya varınca esîr bâhasından iki yüz riyâlî guruş vâcibü'l-icrâ deynimiz olub ve birbirimize kefil-i bi'l-mâl olub mutasarrıf olduğumuz evlerimiz ve bağlarımızı yanına rehin vaz‘ idüb ve hem Eceoğlu Hasan Çelebi'ye devri vekîl nasb etmişüzdür ki va‘de tamâmında zikr olunan iki yüz guruş deynimizi edâ itmezseyüz mezbûr Hasan Çelebi rehinlerimizi fûrûht idüb deynimizi edâ ide didiklerinde mezbûr el-Hâc Süleyman mezbûrların ikrârlarını vech-i meşrûh üzere kabûl idüb bi'l-muvâcehe kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Zi'l-ka‘de sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe Davud Behram Beşe

Es-Seyyid Ömer

Mehmed Ali Mansur

Aşık İbrahim Hazekdeki

Monlâ Ebulkasım Monlâ Medid

Ve gayrihim

s.2/b.3:

Budur ki Kazâ-i Harpurut sâkinelerinden Raziye bint-i Mustafa kendü asâleten ve sagîre kızı Kerime ve Rabia tarafından vekâleten vekîli kızı Fatma'nın zevci olub müseccel vekîli olan Ali bin Saka Şeyhi vekâleten meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûre sâkinelerinden el-Hâc Süleyman bin Daştemur muvâcehîsinde her biri vekâleten ve asâleten takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tam idüb mezbûr Hâcî Süleyman'dan bundan akdem vefât iden zevcim Topal Hüseyin mâlından on altı guruş ve on altı koyun taleb iderdik mezbûr Hâcî Süleyman inkâr idüb ba'dehu biz meşhûd-ı 'udûl ile isbât idüb sicil itdirdikde mâbeynimize muslihûn tavassut idüb bizi on iki riyâlî guruşa sulh idüb biz dahi es-sulh hayr fehvâsı üzere 'âmel olub bedel-i sulh olan on iki riyâlî guruşu asâleten ve vakâleten alub kabz ve kabûl idüb bu husûsda da'vâ ve nizâ'ımız kalmadı şöyle ki bir dahi da'vâ ve nizâ'ımız olursa 'inde'l-hükkâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın vech-i meşrûh üzere vâki' olan kelâmlarını mezbûr Hâcî Süleyman kabûl idüb bi'l-muvâcehe kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi İbrahim

Monlâ İsmail Ahmed

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Davud Efendi, nâzır-ı emîn

Baki Abbas

Ve gayrihim

s.3/b.1:

Budur ki Kazâ-i Harpurut sükkânından muteveffâ es-Seyyid Mevlüd'ün hemşiresi olan Rabia nâm hâtûnun Monlâ Osman bin Bayram ve Monlâ Hüseyin bin İbrahim şehâdetleri ile vekâleti sabîte olan Topal Ahmed Beşe ve yine muteveffâ-yı mezbûrun zevcesi Elif nâm hâtûnun mezbûrların şehâdetiyle vekâleti sâbite olan es-Seyyid İsmail vekâletleri hasebiyle birbiri muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ahmed Beşe didi ki müvekkilem Rabia'ya karındaşı mâlından (ve meşin hissesinden on) guruş hisse 'âid olub vekâletim hasebiyle ben alub kabz ve kabûl eyledüm bir akçe ve bir habbe 'alâkamız kalmadı didikde mezbûr es-Seyyid İsmail dahi vekâleten mezbûrun ikrârını tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mollâ Bekir Kasım

Ahmed Çelebi Davud Beşe

Es-Seyyid Hasan Çelebi, en-nâkib

Mollâ Veli

Mevlüd Hasan

Ve gayrihim

s.3/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sükkânından Ahmed Çelebi bin Davud Beşe yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden olub Yeniçeri Serdârı Mustafa Beşe mahzarında takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem babam Davud Beşe kırk ikinci bölükde Ömer Çelebi'ye bin yüz elli guruş deyni almışdı sen zikr olunan meblağ-ı mezbûru bizden alub sicil-i hüccet idüb halâs olmuşken mezbûr Ömer Çelebi bizden yine taleb idiyor didikde merkûm Mustafa Beşe cevâb virdi ki yedimde olan hüccet mücebince mezbûr Ömer Çelebi'nin bin yüz elli guruşunu târih-i hüccetde almışım inkâr itmezem deyü ikrâr idüb ikrârı kayd-ı sicil olunub bu tâlibe vaz' olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Beşe bin Derviş

Veli Bey Emin

Ömer bin Sofu

Hüsrev Bey Ahmed Bey

Mehmed Çelebi Ali Çelebi

Ve gayrihim

s.3/b.3:

Budur ki Harpurut Sancakbeyi olan fahrü'l-ümerâ Ramazan Bey hazretlerinin kasaba-i mezbûr re'âyâsının ispencesi cem'ine me'mûr olan İbrahim Çavuş kasaba-i mezbûrun re'âyâsı mahzarlarında takrîr idüb bundan akdem ben meclis-i şer' de emr-i şerîf getürüb birer esedî gurus beher nefer başına ispencesine yirmi üç neferden almışdım re'âyâ-ı mezbûr dahi emr-i şerîf getürüb kânûn-ı kadîm üzere alınub zîyade alınmaya deyü fermân olmağın getür mahkeme-i şerîfde ashâblarına edâ olunub ve re'âyâ dahi yedimizde olan emr-i 'âlî mücebince ispenceyi al deyü teklîf idüb ben noksândan almazam ben sancak sâhibi değilim sizin ile ma'an Diyarbekir'e gidüb murâfa'a olurum didikde re'âyâ dâhi mukırr olub tarafeynin cevâbları kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl²⁵³

Hasan Çelebi Hüseyincan

Monlâ Osman .....

Abdurahman .....

Mehmed Ağa Devvâbân

Osman Bey

²⁵³ Çekim esnasında bazı kısımlar mikro filme alınmadığı için okunamamakta.

s.4/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Pekinik nâm karye sâkinlerinden Hüsrev Kethüdâ nâm zimmî ve Zaluni nâm karyede Ohnik ve karye-i Perçenç sâkinlerinden Mustafa ve Hersenk nâm karyeden Kesber nâm zimmî meclis-i şer‘-i şerîfde kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Tadım nâm karye sâkinlerinden Serkis veled-i İsrail mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûru bi'l-cümle kurâya melik nasb ve ta‘yîn eyledük mezbûr dahi hakk-ı kabul ve hıdmet-i lâzimesin edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin bi't-taleb ketb olundu yed-i tâlibie vaz‘ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fi şehr-i Zi'l-ka‘deti’ş-şerîfe sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe, serdâr

Halil Bey İbrahim Bey

Birader-i Mustafa Bey

Hüseyin Bey Kabasakal

Mustafa Çelebi Hân Hüseyin

Ve gayrihim

s.4/b.2:

Budur ki Emîn Veli Bey'in nâzırı Davud Efendi meclis-i şer‘de Hüsrev Bey ibn-i Ahmed Bey ve Mahmud Beşe mahzârlarında takrîr-i kelâm (idüb) bundan akdem mezbûr benim ma‘rifetimle havâss-ı hümâyûndan Kesrik ve Çorkiğ nâm karyeleri seksen iki müd gılâle ber- vech-i iştirâk iltizâm itmişlerdi zikr olunan seksen iki müd gılâli yedlerinde olan emîn tezkiresi mücebince bir mikdârını yine benim ma‘rifetimle mîrî anbârına ve bir mikdârını dâhi emîn-i mezbûra edâ ve teslîm idüb mezbûrlar zimmetlerine bir kile ve bir habbe ‘alâka kalmadı deyü ikrâr idüb ikrârı sicil-i mahfûza kayd olundu. Tahrîren fi evâ’il-i şehr-i Zi'l-ka‘âde sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Seyyid Ali

Monlâ Bekir Kazım

Ahmed Çelebi Davud Beşe

Topal Mustafa

Ve gayrihim

s.4/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Zenterîç nâm karye sâkinlerinden Şah Kulu ve Caferik ve Markos ve Nîkagos ve Konçuk ve Boskik nâm zımmîler meclis-i şer' de Ali bin Kanber muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Ali'nin oğlu Mehmed'den seksen riyâlî gurusu ber-vech-i deyn alub gurre-i Zi'l-hicceden altı ay va' de ile ve hem birbirimize kefil-i bi'l-mâl olduk vâcibü'l-edâ deynimiz var deyü ikrâr idüb mezbûr Ali dâhi ikrârını tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu. Târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Hacı Hüsrev Abdullah

Hızır Çelebi İsmail

Ahmed, merdüm-i Kazzâz Veli Bey

Ahmed Bey Kasım Bey

Ve gayrihim

s.4/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Şeyhhâcî Mezra'ası sâkinlerinden Mehmed bin Hüseyin Ali ve karındaşı Osman meclis-i şer'-i şerîfde bundan akdem vefât iden Kahraman Ağa bin Murad Ağa nâm müteveffânın sulbî oğulları Mustafa ve Bekir tarafından tasdîken vekîli olan Palulu Arslan Ağa mahzarında takrîr-i kelâm idüb dedi ki mezzâr'-i mezbûrede dahi alâkamız vardır şer'le taleb idüb nizâ'ımız olmağın beynimize müslihûn tavassut idüb bizi Tepecik'den Şeyhhâcî'ya gelen yolundan Ilıca

sınûrına dek mutasarrıf oldukları topraklara bizi iştirâk idüb ve hem mezra‘-i mezbûrede sâkin olduğumuz evleri bize virmek üzere sulh idüb biz dâhi es-sulh-i hayr fehvası üzere ‘âmil olub bedel-i sulh olan toprakları ve evleri kabz ve kabûl eyledük da‘vâ ve nizâ‘ımız kalmadı kat‘a ‘alâka ve fasl-ı hûsumet eyledik didiklerinde merkûm Arslan Ağa dahi mezbûrların minvâl-ı meşrûh üzere cârî olan kelâmlarını vekâleten tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka-i şârihi'l-beyân tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz‘ olundu ki lede'l-hâce bir sebeble temessük idene. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hicce-i şerîf târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi Palulı Monlâ Kasım

Ulaş Bin Haydar

Yusuf Han Çelebi

Ramazan Hayrullah

Zülfü Bey Seyfeddin

Ve gayrihim

s.5/b.1:

Budur ki Harpurut muzâfâtından Kesrik nâm karye sükkânından İgob veled-i Yagob meclis-i şer‘de yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Kareyir veled-i Aleksan nâm zimmî muvâcehesinde bi't-tav‘i's-sâf ikrâr idüb karye-i mezbûrede vâki‘ bir kıt‘a sulu tarlasını bir tarafı müşterâ-i mezbûr ve bir tarafı Bakcak Kapusu ve bir tarafı câmi‘ ve bir tarafı Beyzâde bu hudûd ile mahdûd olan tarlamı mezbûr Kareyir’e on yedi riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledüm ba‘de'l yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf ola didikde mukırrü'l mezbûr vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan kelâmını el-mukırr-ı leh Kareyir tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâ'il-i şehr-i Zi'l-ka‘âde sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Vartan Norsis

Lotik David

Melkik Köçik

Serkis Mosih

Ohannik Kethüdâ

Ve gayrihim

s.5/b.2:

Karye-i Han sâkinlerinden Ahmed ve Ebu Kasım ve Kanber Veli bin Mustafa ve sâ'irleri 'umûmen meclis-i şer' de el-Hâc Süleyman bin Musa muvâcehesinde herbiri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didiler ki işbu mezbûr el-Hâc Süleyman'a katır kirâsından otuz yedi riyâlî guruş viricek deynimiz olub vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynîmizdir didiklerinde mezbûrların kelâmını mezbûr el-Hâc Süleyman tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi bin İbrahim Çelebi

Monlâ İsmail bin Ahmed

Mehmed Çelebi Emirzâde

Monlâ Veli bin Osman

Ve gayrihim

s.5/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sükkânından Ahmed bin Timur meclis-i şer'-i şerîfde yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Osman bin Ahmed muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve takrîr-i merâm idüb Sara Hâtûn Mahallesi'nde vâki' silk-i mülk-i sahîhimde dâhil olan evlerimi ki bir tarafı Eşekci Yeri ve bir tarafı harmanhâne ve bir tarafı yine benim kuyumadır bu hudûd ile(mahdûd) bir bâb evimi havlusuyla ve kapu önünde tapu eylediği yeriyle işbu mezbûr Osman'a nakd-ı râyic-i fi'l-vakt otuz riyâlî guruşa ve bir

kelâm-ı ‘izzet ve bir mikdâr kirbasa bey’-i bat-ı sahîh ile bey’ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledüm ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarraf ola dedikde mukırru'l-mezbûrun vâki‘ olan ikrârını el-mukırr-ı leh Osman dâhi kabûl idüb bi'l-muvâcehe kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî târih-i lehü'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ebu Bekir Efendi, el-hatîb

Monlâ Halil Hacı Mehmed

Hüseyin Beşe, Boşnak

Usta Hıdır Berber Mustafa

Seyyid Ömer Farzullah

Ve gayrihim

s.5/b.4:

Budur ki karye-i Arındık'da Musa bin Murat meclis-i şer‘de takrîr idüb nefsi Harpurut'da vâki‘ Kaya Başı'nda olan evlerimi bey’ itmeğe işbu Hasan bin Abdullah’ı vekîl itmişim didikde mezbûr Hasan dâhi vekâleti kabûl idüb kayd olundu. Târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Osman

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Veli, merdüm-i Şahlı?

Es-Seyyid Kara Hüseyin

s.5/b.5:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sükkânından es-Seyyid Hüseyin meclis-i şer‘de es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu mezbûr es-Seyyid

Osman'ı kızım Hadice tarafından vekîl nasb eyledim ki mezbûrenin zevcesi müteveffânın mâlından kendü(ye) 'âid olan mehrini ve sâ'ir hissesini taleb ve kabz eyleye didikde mezbûr es-Seyyid Osman dâhi tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Mehmed Bey

Ali Bey bin Hızır

Ömer Çelebi Farzullah

Veli Çelebi

Ve gayrihim

s.5/b.6:

Karye-i Bizmişen re'âyâları 'umûmen meclis-i şer' de Ahmed Çelebi bin Davud Beşe mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu mezbûr Ahmed Çelebi'ye ihrâcî fermân olunan katırlar kirâsından virülüb otuz riyâlî guruş vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ virecek deynîmiz vardır inşâ'llâhu te'âlâ edâ iderüz didiklerinde merkûm zimmîlerin kelâmını mûmâ-ileyh Ahmed Çelebi dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Zi'l-hicce sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl²⁵⁴

s.6/b.1:

Budur ki Kasba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Hüseyinik sâkinlerinden Kara Malik veled-i Torik meclis-i şer'-i şerîfde vefât iden oğlu Çağovik oğlu mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu Turunç Hovhik Dede mahdûmu olmağile kendü hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde oğullarım Kazar ve Ergik ile mezbûr Hovhik fi'l-cümle emvâl ve

---

²⁵⁴ Çekim esnasında mikrofilme alınamadığı için okunamamakta.

emlâki her neye mâlik isem ism-i mâl ıtlâk olunur iştirâk eyledüm ki ben mürd oldukda üç kardaş olub Allah emri üzere kısmet ideler deyü ikrâr ve takrîr-i merâm idüb mezbûr Hovhik dâhi dedesi mezbûr Malik'in ikrârını tasdîk ve kabûl idüb mâ-hüve'l-vâka' kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-hicce sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mikail Telohan

Mokri Mencik

İkob Derzi

Haçik Avokib

Hasan Çelebi Hüseyin Han Ağa

Monlâ İsmail Ahmed

Davud Çelebi İbrahim

Ve gayrihim

s.6/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden ahâl-i vilâyet ve sükkân-ı memleketden Osman Çelebi Ebubekir Ali oğlu ve Abdurahman ve sâ'irleri 'umûmen mahfel-i kazâda yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Veli Beşe bin Hızır ve Ali Bali bin Mehmed Bey mahzarında üzerine takrîr-i kelâm idüb mezbûru der devletden gelüb Musul'a ve Musul'dan Kostantiniyye'ye varınca kasabamız yol üzerinde olmağile ulaklık ile gelen her ne mikdâr at taleb olunur ise mezbûrân Veli Beşe ve Ali Balı tedârik idüb emîn ve selîm yollayub min-ba'd vilâyetde bir at ahz olunmak üzere menzilci nasb ve ta'yîn idüb işbu bin kırk sekiz Muharremü'l- harâmının guresinden sene-i kâmileye varınca bin ikyüz riyâlî guraşa menzilci ta'yîn idüb mezbûr dahi menzilci olmağı kabûl ve hıdmet-i lâzimesin der'uhde ve iltizâm itmeğın kefil-i bi'l-mâl-i nefsine ve yine karındaşı Mehmed ve Ali emri kabûlü hâvî kefâletle kefil olmağın ve cümle emvâl rehn vaz' idüb sene-i mezbûre tamâmına varınca sene-i âtiyye Muharreminin guresine

varınca menzilci olmağın kayd olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Zi'l-hicceti's-şerife sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe, serdâr

Hasan Çelebi Hasancan Ağa

Hasan Bey Kabasakal

Halil Bey el-Hâc Mehmed

Es-Seyyid Hacı Efendi

Ve Halil Bey İbrahim Bey

Ve gayrihim

s.6/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Perçenç nâm karye sükkânından Hasan bin Çakılı Ali Beşe meclis-i şer'î şerîfde yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Cebeci Ali Beşe mahzarında bi't-tav' ve's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı mülk tarlam ki Hasan Ali tarlası dimekle ma'rûf sulu tarlamı işbu bir tarafı Rüstem Beşe ve bir tarafı Feridoğlu ve bir tarafı müşterâ-imezbûr bu hudûd ile mahdûd olan tarlalamı işbu Ali Beşe'ye yirmi riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırru'l-mezbûrun ikrârı bi'l-muvâcehe mezbûr Ali Beşe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Zi'l-hiccee sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Cafer Beşe, Murad

Ali Beşe Daşgun

Bekdaş Beşe Sofu Hasan

Hasan Bin Ferit

Ahmed Beşe Bin Ziyad

Ve gayrihim

s.6/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Perçenc nâm karye sükkânından Hasan Bin Çakılı Ali Beşe meclis-i şer‘-i şerîfde yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Bekdaş Beşe bin Sofu Hasan mahzarında bi'-tav‘i's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezûrede vâki‘ bir tarafı Saru Ali ve bir tarafı Ali bin İlyas ve iki tarafı tâbi‘-i mezbûr (ile) mahdûd olan bir bâb evimi havlusuyla işbu mezbûr Bektaş Beşe’ye yirmi riyâlî guruşa bey‘-i bat-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan ikrârını el-mukırrü'l-mezbûr Bektaş Beşe bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Saru İsa

Ali Beşe bin Daşgun

Diger Ali Beşe bin Keykubad

Ramazan bin Monla Mehmed

İbrahim Çelebi bin Küçük el-Hâc Bey

Ömer Bey birâderi o

Hasan Beşe bin Eklem Mehmed

Ve gayrihim

s.7/b.1:

Budur ki Mezra‘a-i Tur Ali sâkinlerinden Alican bin Seydi meclis-i şer‘de Şa‘ban bin Kasım Çelebi muvâcehesinde bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki mezra‘a-i mezbûre toprağında vâki‘ olub Allahverdi hudûdları inde'l-ahâli ve'l-cirân ma‘lûm toprağında vâki‘ olub Allahverdi oğlundan iştirâ eyledim bir rub‘ sulu ve susuz hudûdu ‘inde'l-ahâli ve'l-cirân topraklarımı harman yeriyle ve çayırıyle ve maktû‘uyla ve sâ‘ir tevâbi‘ ve levâhıkıyla bi'l-cümle işbu Şa‘ban'a kırk beş riyâlî guruşa bey‘-i bat-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebi‘ eyledim ba‘de'l-yevm zikr olunan bir rub‘ sulu ve susuz topraklarımda ve çayır yerimde ve harman yerinde min- ba‘d vechen mine'l-vücûh ‘alâkam ve merkûm Şa‘ban’ın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Şaban dâhi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâ'il- i Zi'l-hiccet-i ş-şerîfe li-sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Çavuş karındaşı Fahrü'l-aşıyan Mustafa Beşe

Cündlü Ömer bin Abdullah

Ali Beşe bin Daşgun

İsmail Çelebi bin Bayezid

Nebi Beşe Meram Efendi

Mustafa Beşe Hüseyin

Bakkâl Ömer

Ali bin Seydi Balı

Hacı bin Hamza

Pirsultan bin Abdullah

Hasan bin Musa

Ve gayrihim

s.7/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sükkânından Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed meclis-i şer' - i şerîfde yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden fahru'l-âşiyân yeniçeri serdârı Mustafa Beşe mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem Perçenç nâm karyede vâki' merkûm Ömer Beşe'nin zevcesinin müseccel vekîli olub hâliya mesfûrenin zevci olan Diyarbekirli Mustafa Bey nâm kimesneden iştirâ eyledüğim bir bezîrhâne ve bir kavak bağçesi dört bâb evler havlusuyla işbu sâhibü'l- haze'l-kitâb mûmâ-ileyh Mustafa Beşe'ye iki yüz yirmi guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf ola didikde mukırrü'l-mezbûrun vâki' olan kelâmını el-mukırrun-leh Mustafa Beşe tasdîk ve kabûl idüb sicil-i mahfûza kayd olundu. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin İbrahim Bekir

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Ahmed Bey Kılıç Bey

İsmail Bayezid

Ve gayrihim

s.7/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden fahru'l-âşiyân yeniçeri serdârı Mustafa Beşe meclis-i şer'-i şerîfde Karye-i Perçenç sâkinlerinden Ali Beşe bin Daşgun muvâcehesinde bi't-tav'îs-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki Perçenç nâm karyede vâki' Boyacıoğlu Halil Çelebi'den iştirâ itdüğim bir bâb bezîrhâne ve bir kavak bağçesi dört bâb evler havlusuyla ve andan mâ'adâ merkûm Ali Beşe'nin mutasarrıf olduğu sulu susuz bir çiftlik toprağı işbu sâhibü'l - haze'l-kitâb mezbûr Ali Beşe'ye üçyüz riyâlî guraşa ve yirmi dip kavaka bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i

mebî' eyledim ba'de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf ola didikde mukırrü'l-mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan kelâmın el-mukırrun-leh Ali Beşe tasdık ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Sabikûn

s.8/b.1:

Budur ki Harpurut muzâfâtından Pekinik nâm (karye) sükkânından Cesarik? veled-i Serkis meclis-i şer'-i şerîfde yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Mustafa bin Abdullah muvâcehesinde bi't-tav'is-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki karye-i mezkûrda vâki' bir kıt'a teğek bağı ve içinde olan kavak bağçesiyle mezbûrun bağına Muttasıl Gâyet Bağı dimek ile ma'rûf dört cânibinden birer zirâ' yerden gayrisini işbu mezbûr Mustafa'ya yedi riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i semen eyledim ba'de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf ola didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el-mukırrun-lehü'l-mezbûr Mustafa kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Nalband Hakverdi

Ve oğlu

Ve Mustafa Çelebi Hüseyin

Ömer Çelebi Farzullah

Ve gayrihim

s.8/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sükkânından Köse Ahmed Bey işbu Hanlızâde nâm kimesne meclis-i şerîfde yine ksaba-i mezbûre muzâfâtından Üngüzek nâm karye

sâkinlerinden İlyas muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki bundan akdem merhûm olan Şa'ban Ağa nâm müteveffânın mezbûr İlyas yanında bir mikdâr davarı olub mukaddema beni vekîl itmişler idi vekâletim hesebiyle mezbûr İlyas'dan tâleb idüb bana yirmi beş davarile elli guruş virüb ben dahi alub kabz idüb bundan ziyâde bulmuşdur deyü su'âl eyledüğümde yemîn bi'llâhi'l-'azîm etmeğe beni dahi teselli olub zikr olunan davarların cevâbını ben viricek oldum didikde mezbûr Ahmed Bey'in minvâl-i muharrer üzere câri olan kelâmını merkûm İlyas dahi tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka 'alâ mâ-hüve'l-hakîka ketb ve imlâ olunub yed-i tâlibe vaz' olundu. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monla Bekir Budak

Ve Osman nâm kimesne

Osman Beşe, mütesellim

Hasan Çelebi Hüseyincan

Monlâ İsmail Ahmed

s.8/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sükkânından Abdurahman Çelebi bin Veli Beşe nâm râcil meclis-i şer'-i şerîfde yine kasaba-i mezbûre muzâfâtından Zerteriç nâm karye zimmîlerinden Şahkulu veled-i Hanuk ve kardaşı Körkik ve Caferik veled-i Dinancı ve Nikagos veled-i Polik ve Marküs veled-i Erkik ve Gülcani ve gayrileri ahâli-i karye mahzarlarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki mezbûrün zimmîler mukadema merhûm babamın merâbi'leri olub ve andan bana irsen intikâl idüb benim ile dâhi kâl evvel zirâ'at iderken benim ile toprak ahvâlinde nizâ'ları vâki' olub varub Südde-i-Sa'âdetden emr-i şerîf-i 'âlî-şân ve mubâşir ihrâç idüb şer'le görülmesi fermân buyurulmağın imtisâlül-kadr-i celîl-i şer'-i şerîfe mürâfa'a olub üzerine varılmak iktizâ itmeğe kıbel-i şer'îden Monlâ Osman bin Bayram ve mubâşir-i mezbûr Mehmed Ağa ile mahalline varılıb görüldükde yedimde olan hüccet-i şerîfe nazar olunub zemân mürûruyla mâbeynimiz kat' olmayub tekrâr mâbeynimize misluhûn tavassut idüb

mezbûrûn zımmîler bir mikdâr toprak virmek üzere bizi sulh idüb ben dâhi es-sulhu hayrun fehvâsı üzere ‘âmil olub İçme nâm karyeden gelüb Menasik Degirmeni altında Gökçe Depe dinilen Ağınsı nâm karyeye giden yolun altı benim olub ve andan yukaru bir tarafı Gidefik sınûrını ve bir tarafı İçme sınûrına varınca mezkûr zımmîlerin olub ve Masfete'de dört su benim olub ve mâ-bâkî kendülerin olub ve kendüler toprağında kesb itdükleri penbe iki hisse kendülerin bir hisse benim olub ve benim toprağında kesb itdükleri penbeyi münâsafa üzere taksîm olunub ve andan gayri her ne zirâ‘at iderlerse kadîmden olageldüğü üzere taksîm olunub karye-i mezkûra tekâlif her ne olursa olı-geldüğü üzere kendüler cevâb virmek üzere bizi sulh idüb bedel-i sulh olan toprakları mezkûr Menayik Monlâ Osman ve mubâşir-i mezbûr Mehmed Ağa huzûrlarında kendülerine teslîm idüb birbirimiz ile kat‘-i ‘alâka ve fasl-ı husûmet olub aslâ vechen mine'l-vücûh da‘vâ ve nizâ‘ ve ‘alâka kalmadı şöyle ki tarafeynden bu husûs için bir da‘vâ ve nizâ‘ımız sâdır olursa ‘inde'l- hükkâm mesmû‘a ve makbûle olmaya didikde mukırru'l- mezbûr vech-i meşrûh üzere vâkî‘olan ikrârını bi'l-muvâcehe mezbûrûn zımmîler dahi tasdîk ve kabûl idüb itdiklerinden sonra bu vesîka-i şârihü'l-beyân tahrîr olunub yedlerine vaz‘ u def‘ olundu ki vakt-i hâcetde ihticâc idineler. Tahrîren fî evâ‘il-i şehri Zi'l-hiceti'ş-şerîfe sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Halil Bey Küçük İbrahim Bey

Mollâ Veli Osman

Diyarberkirli Mehmed Çelebi

Ahmed bin Nail

Es-Seyyid İsmail Allahverdi

Es-Seyyid Ali es-Seyyid Hacı

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Monla Veli Osman

Ömer Çelebi Farzullah

Seyid bin Halil

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Veli Beşe Hızır

Osman Beşe Çerci

Ve gayrihim

s.9/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sükkânından Halil Bey bin Küçük İbrahim Bey meclis-i şer‘-i şerîf de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Hamamcı el-Hâc Mehmed muvâcehesinde bi't- tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Hâce Hamamı demekle ma‘rûf mülk hamamın ki Hanlıoğlu ile iştrâkdir benim kendü hissemi işbu mezbûr Hacı Mehmed'e bin kırk sekiz Zi'l-hiccesinin üçüncü gününden sene-i kâmileye varınca yüz on iki guruşa icâreye virüb yirmi iki guruşu peşîn aldım ve bâki kalan doksan guruşun dahi on beş guruşunu üç aydan virüb ve andan sonra üç aydan üç aya yirmi beş guruş virmek üzere kavlimiz olub ve hamâm-ı mezbûrun battâliyeyi ve sâ'ir her ne sarf olursa benim ola didikde mukırrü'l-mezbûr Halil Bey'in vâki‘ olan kelâmını mezbûr el-Hâc Mehmed tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monla Osman Bayram

Davud Çelebi İbrahim

Monla Ebulkasım Monlâ Mezid

Diyarbakırlı Murad Bey

Hamza Bey Pekinikli

Ahmed bin Türkmen İbrahim

Hacı Osman ve diğeri vekil

Ve gayrihim

s.9/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Mornik zımmîlerinden Ohannik veled-i Karib nâm zimmî yine karye-i mezbûre zımmîlerinden Manuk veled-i Ohan nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki karye-i mezbûre toprağında vâki' bir tarafı Pağram zimmî tarlasına ve bir tarafı Anten zimmî tarlasına ve iki tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan bir mikdâr tarlamı işbu mezbûr Manuk'a yirmi guruşa bey' -i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr zımmînin minvâl-i muharrer üzere cârî olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Manuk dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-hiceti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

İgob veled-i Kelik

Kirakos veled-i Karagöz

Ohan veled-i Tavid

Minas veled-i Avanis

Ömer Beşe Percençli

Ve gayrihim

s.9/Bb3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtında karye-i Kônk sâkinlerinden Hasan bin Ali meclis-i şer'de Üveği oğlu Halil tarafından vâlidesi Esmâ bint-i Musa velâyeten mezbûrenin tasdîka vekîli olan Ahmed bin Ramazan muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki karye-i mezbûrede vâki' olan taht-ı tasarrufumda olan evlerimi içinde olan tecemmülâthânesiyle öküz ve camus ve inek ve merkeb vesâ'ir ism-i mâl ıtlâk olunan her ne şeylerimi bi'l-cümle mezbûr oğlum Halil'e hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim ve mezbûr Halil sagîr olmağile vâlidesi mezbûre Esmâ velâyeten alub

kabûl ve kabz ve ittihâb eyledi ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan kelâmını mukırr-ı lehü'l-mesfûr Ahmed dahi bi'l-muvâcehe tasdık ve kabûl idüb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka-i şârihi'l-beyân tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i Zi'l-hicce li-sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl²⁵⁵

Ali Bey bin ...

Mehmed Bey bin ...

Davud Beşe ....

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Bekir bin Veli

Diğer Bekir bin Türkmenoğlu

Ve gayrihim

s.10/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından olub Karye-i Sarpılı'da sâkin ve mütavattın olan ebnâ-yı sipâhiyândan Hüseyin Bey el-Cündî meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Baki bin Emir mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki Huriye Hâtûn Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Celali Mehmed ve bir tarafı Eskici Mahmud ve iki tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan evlerimi havlusıyla, ahurıyla ve odasıyla bi'l-cümle işbu mezbûr Baki'ye yüz riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere câri olan kelâmını el-mukırrun-lehü'l-mezbûr Baki dahi bi'l-muvâcehe tasdık ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Zi'l-hicce li-sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

²⁵⁵ Çekim esnasında mikro filme alınmayan bazı yerler okunamamakta.

Uncu Ebil Beşe

Es-Seyyid Osman bin Kubad

Es-Seyyid Ömer bin Şaban

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Monlâ Veli bin Osman

Monlâ Osman bin Bayram

Ve gayrihim

s.10/b.2:

Budur ki Dârü's-sa'âde ağalarından merhûm Şa'ban Ağa'nın karındaşı Mehmed Ağa tarafından Kapucı Mehmed Ağa ve Solak Hasan Bey nâm kimesneler meclis-i şer'î-i şerîfde kasaba-i Harpurut muzâfâtından Üngüzek nâm karye sâkinlerinden İlyas nâm kimesne muvâçehesinde takrîr-i kelâm idüb didiler ki merhûm Şa'bân Ağa'nın mezbûr İlyas'da seksen re's davarı vardır deyü mûmâ-ileyh sa'âdetlü Mehmed Ağa taleb ve ahzı içün bizi irsâl itmişdi biz dâhi gelüb mezbûrdan taleb eyledüğümüzde mezbûr cevâb virdi ki merhûmun benim yanımda otuz davarı var idi mukaddema merhûm Şa'ban Ağa'nın temessükü ile Halil Köse Ahmed gelüb yirmi beş re's 'ayni davar ve beş davarın bahâsı altı guruşu alub mahkeme-i şer'îde müsecceldir didikde fi'l-vâki' mezbûr Köse Ahmed aldığı müseccel olub ve andan mâ'adâ ziyâde davar dahi olmaduğuna mezbûr İlyas'a yemîn teklîf olunduktan sonra yemîn bi'l-lâhi'l-'aliyyi'l-'azîm idüb şer'an mezbûr İlyas'a nesne lâzım olmaduğuna mezbûr İlyas'ın talebiyle kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka-i şârihi'l-beyân tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' u def' olundu vakt-i hâcetde ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-hiceti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Halil Bey İbrahim Bey

Mustafa Bey birâderi

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Ve gayrihim

s.10/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Ali Çelebi bin Hızır ve karındaşı Allahverdi nâm kimesneler meclis-i şer' de Ramazan bin Kaya muvâcehesinde ve Hasan Çelebi ve Hüseyincan Ağa mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb dîdiler ki işbu mezbûr Ramazan'a ve nice kimesnelere virecek hakkım olmağile mukâbelesinde Şüşnaz Nâhiyesi'nde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd olan hisse bağımızı yanında rehn vaz' eyledik ve hem işbu müşârün-ileyh Hasan Çelebi devr-i vekîl nasb eyledik ki firâr idüb mezbûr Ramazan'ın ve sâ'irlerinin hisselerin edâ itmeyecek olur isek merkûm Hasan Çelebi zikr olunan bağımızı bey' idüb mezbûr Ramazan'ın ve sâ'irlerin deynlerin edâ eyleye didikde mukırrân-ı mezbûrânın vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârları el-mukırrun-lehü'l-mezbûrânlar tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu. Fî't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Veli bin Osman

Mollâ İsmail bin Ahmed

Ve gayrihim

s.10/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Çöteli nâm karye ahâlisi dârü's-sa'âdeye varub karyemiz sipâhîleri bizden kânûn-ı kadîmden ve sûret-i defterden ziyâde resm-i bennâk ve çift hakkı alur deyü emr-i şerîf irâde idüb kânûn-ı kadîm ve defter sûreti mûcebince ve on beş seneden berü her ne alınmış ise öyle alına deyü ellerine emr-i şerîf-i 'âlî-şân verilmeğın meclis-i şer'-i şerîfe getürüb sicil-i mahfûza kayd olundukdan sonra ağaları tarafından vekîl ve subaşısı olan Allahverdi bin Mustafa Çavuş nâm kimesne ihzâr idüb bi'l-muvâcehe tenbîh olundu ki sûret-i defterden ve on beş seneden ber(ü) alınandan zîyade taleb itmeye ve ol dahi sûret-i defterden zîyade almamağâ râzi

olub hükm-birle kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka ‘âlâ-mâ-hüve'l-hakîka ketb ve imlâ ve yed-i tâlibe vaz‘ ve i‘ta olundu ki vakt-i hâcetde ihticâc idine. Tahrîren fi evâ'il-i Zi'l-hicce târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi Hüseyincan Ağa

Rüstem Ağa Mansur

Mustafa Çelebi el-Hâc Hüseyin

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.11/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden fahru'l-emsâl Halil Bey İbn-i İbrahim Bey meclis-i şer‘-i-hatîr-i lâzîmü't- tevkîrde işbu sâhibetü'l-haze'l-kitâb el-Hâc İbrahim Çelebi ve Ali Bey, Ömer Bey, İbrahim el-Hâc Mustafa Beşe el-merhûm eş-şehîr Büyük Köse mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb bundan akdem mezbûrların hemşîreleri olan Hadice hâtûnu merhûm el-Hâc Mustafa Beşe hayâtda iken bana tezvîc itmeğle ben dahi mu‘tad-ı kadîm üzere mihr-i mu‘accel nâmıyla bir mikdâr nakd akçe ve esbâb virüb nice müddet taht-ı nikâhımda olub hâlen vefât idüb üç kızını ve bir oğlunu ve ebeveyni terk idüb cümle metrûkâtını kassâm ma‘rifetiyle tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese ‘âlâ-mâ-farzu'llâh tevzî‘ ve taksîm eyledükden sonra her birimize metrûkât-ı mezkûreden şer‘an isâbet iden hisse-i şer‘iyyemiz alub kabz ve kabûl idüb sığâr-ı mezbûrânın hisselerin dahi ben vesâyet-i muhkiyyem hasebiyle alub kabz idüb lakin mihr-i mu‘accel nâmıyla virdüğüm nakd akçe ve esbâb taleb ve da‘vâ eylediğimde şer‘an redd olunmak câ'z olmağile husûs-ı mezbûr ‘ayniyle şeyhü'l-İslâm muftiyü'l-enâm hazretlerinden istiftâ eylediğimde şer‘an mihr-i mu‘accel istirdâd oluna deyü cevâb-ı bâ-savâb buyurulmağile ben dahi taleb ve da‘vâ eylediğimde ne mikdâr akçedir deyü müşâcereye mutasaddî olub ben dahi isbât itmek sadedinde iken beynimize muslihûn ve müslimûn tavassut idüb es-sulhu seyyidü'l-ahkâm fehvâsınca beni sulh idüb bedel-i sulh müteväffâ-i mezbûr Mustafa Beşe'ye kızı mezbûre Hadice'den isâbet iden sūdüs hissesin

ve vâlidesi sūdüs hissesini bana teslîm idüb ben dâhi bedel-i sulhu bi't-tamâm alub kabz eyledim ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr için vesâ'ir husûs için mezbûrûn el-Hâc İbrahim Çelebi ve Ömer Bey ve Ali Bey ve gayri karındaşlarından husûs-ı mezbûra müte'allik ve sâ'ir husûs için benden asâleten ve vekâleten ve vesâyeten bir dâhi da'va ve nizâ' sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmasun didikde mukırr-ı mezbûr Halil Bey'in minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârını el-mukırr-ı lehümi'l mezbûrûn bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idecek bu hurûf ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il- Zi'l-hicce'ti's-şerîfe li-sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-a'yân Mustafa, serdâr

Fahru'l-âşiyân? Hasan Bey bin Hüseyin Ağa

Ebu Bekir Beşe Paşam Hüseyin

Ebu Bekir Çelebi bin Ali Beşe Dürrizâde

Ömer Çelebi Monla Abbas

İsmail merdüm-i Serdâr

Ve gayrihim mine'l-hâzirûn

s.11/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinelerinden Vazıha bint-i İbrahim tarafından Mahmud bin Hasan ve Hakverdi bin Karamercan şahâdedleri ile vekâleti sâbite olan es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mustafa meclis-i şer'î şerîfde Kenan bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb Pancarlık Nâhiyesi'nde vâki' müvekkiletem mezbûrenin bir kıt'a bağı ki bir tarafı Kasab Alihan ve bir tarafı Hasan bir tarafı dâhi bu hudûd ile mahdûd olan bağı eşcâr-ı müsmirre ve gayri müsmirresiyle mezbûr Kenan'a vekâleten dört guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim didikde kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-hicce 1048

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Mahmud

Süleyman Mahmud

Abdulkerim bin Hasan

Hacı Bayram Hacı Veli

Davud Çelebi bin İbrahim Çelebi

Seyyid Ömer bin Abdullah

Ve gayrihim

s.11/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hacıye nâm hâtun meclis-i şer' de dâmâdı olan Kenan bin Abdullah muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki Huriye Hatun Mahallesi'nde Mahrumoğlu Mustafa'dan iştirâ eylediğim bir bâb evimi havlusuyla hudûdu inde'l ahâli ve'l-cirân ma'lûmdur mezbûr dâmâdım Kenan'a on beş guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb beş guruşu alub ve on guruşu mezbûrun zîmmetinde alıkodum ki ben vefât idinceye dek saklayub vefât eylediğimde mezkûr olan on guruşu üzerime harç eyleye didikde kayd-ı sicil olundu fi-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Monlâ Osman Merdüm

Ömer Çelebi bin Farzullah

Es-Seyyid Hasan Mustafa

Mahmud Beşe Haydar

Ve gayrihim

s.12/b.1:

Budur ki

İbrahim, merdüm-i Halef Han

Yusuf, merdüm-i Halef Han

Pervâne, merdüm-i Halef Han

İskender, merdüm-i Halef Han

Nevrûz Ali, merdüm-i Mir Fettah

Küçük Yusuf, merdüm-i Halef Han

Binek bârgîrleri ‘aded 4

Budur ki bâlâda mestûrû'l-esâmî olan kızılbaşları buyuruldu-yı şerîf mûcebince kaldırmağa me'mûr olan vezîr-i rûşen-zamîr Mustafa Paşa Hazretleri'nin ağalarından Mahmud Ağa ve ‘izzetlü Hüseyin Paşa Hazretleri'nin ağalarından İsmail Ağa meclis-i şer‘de kazâ-i Harpurut kal‘ası'nın dizdârı olan fahru'l-âşiyân? Bekir mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didiler ki bâlâda zikr olunan kızılbaşları me'mûr olduğumuz hasebi ile müşârü'n-ileyh Bekir Ağa bize sâğ ve sâlim teslîm idüb ve biz dahi alub kabûl ve kabz ve ahz eyledik didiklerinde mâ-hüve'l-vâki‘ merkûm Bekir Ağa talebiyle kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî 17 Zi'l-hicce 1048

Şühûdü'l-hâl

Musa Çelebi bin Alican (Çemişkezekli)

Cemişkerli Monlâ Piri

Kalkancızâde Osman Çelebi

Ve gayrihim

s.12/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Hoğu sâkinlerinden olub varub Karye-i Könk'de sâkin ve mütevattın olan Bogik veled-i Ağık ve Murad bin Bennâ Mustafa nâm zimmîler meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûr sükkânından Ramazan Beşe bin Abdullah nâm râcil tarafından oğlu Bekir Bey ve Abdurahman Çelebi bin İskender tarafından Monlâ Muslu bin Budak muvâcehelerinde her biri takrîr-i kelâm idüb didiler ki merkûmân Ramazan Beşe ve Abdurahman Çelebi'ye otuz riyâlî gurus viricek deynimiz olub ve hem mezbûrlara merâbi' dahi olduk ki tohum ve toprak ve öküz mezbûrların olub ve emek bizden olub harman zamânı 'öşr çıkdıktan sonra münâsafa üzere taksîm oluna ve hem ikimiz birbirimize kefil-i bi'l-mâl olduk didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i meşrûh üzere cârî olan kelâmıların el-mukırr-ı lehü'l-mezbûrân Mollâ Muslu ve Bekir Bey dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târihi'l- mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Menzilci Ali

Ramazan bin bin Ziya

Muhzır Ahmed

Monlâ Musli bin Budak

Mustafa merdüm-i Ramazan Beşe

Ve gayrihim

s.12/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Vartanik zimmîlerinden Zurnacı Tavid ve Mardik ve Ağar nâm zimmîler meclis-i şer' de fahru'l-âşiyân İbrahim Çelebi bin Büyük el-Hâc Mustafa Beşe nâm râcil mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb didi ki karye-i mezbûrede olan topraklarımızı mezbûr İbrahim Çelebi ta'allülen zabt ve tasarruf ider sû'âl olunub sicil olunması tâleb iderüz diyicek gibbe's-su'âl mezbûr İbrahim Çelebi cevâbında mezbûrân zimmîlerinden da'vâ eyledükleri topraklar otuz beş seneden

mutecâviz tasarrufumdadır iştirâ olunmuş mülklerimdir bilür zimmîler vardır diyicek karye-i mezbûreden Bedo Kethüdâ ve Murad veled-i Keneş ve Mişo ve İgob ve Kirkos ve Bahtik nâm zimmîler li-ecli'ş-şehâde hâzırân olduklarında didiler ki mezbûr Tavid ve Mardik da'vâ eyledikleri topraklar otuz beş seneden berü mûmâ-ileyh İbrahim Çelebi'nin tasarrufumdadır bilürüz bu husûsa şâhidiz ve şehâdet dahi iderüz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'yye idüb mâ-vaka' bi't-taleb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka-yı şârihü'l-beyân tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu ki vakt-i hâcetde ihticâc idine. Tahrîren fî evâhir Zi'l-hicce sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi Hüseyincan Ağa

Ahmed Çelebi Davud Beşe

Monlâ İsmail Ahmed

İbrahim Çelebi Hocasâde

Ve gayrihim

s.13/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden fahru'l-âşiyân el-Hâc İbrahim Çelebi meclis-i şer' de yine kasaba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Vartanik zimmîlerinden Tavid nâm zimmî mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb didi ki karye-i mezbûre gâyatında vâki' olub Kara Ali Beşe'nin oğlu Musli'den iştirâ eyledüğüm bâğımı işbu mezbûr Tavid fuzûli zabt itdi su'âl olunub takrîri tahrîr olunması matlûbumdur diyicek gıbbe's-su'âl mezbûr Tavid zimmî fuzûli zabt-ı mukayyed ve mutasarruf olub kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka-yı şârihü'l-beyân tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu ki vakt-i hâcetde bir vesîle? temessük idene. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

s.13/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Osman Efendi nâm müteveffânın menkûmesi olan Bengi bint-i Yusuf nâm hâtun mahfel-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun sulbî oğlu Hasan Çelebi ve kızı Fatıma nâm bikr ü bâliğa ve diğerk ebîre kızı Asiye tarafından vekîli olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan Monlâ İsmail bin Ahmed mahzarında asâleten ve vekâleten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müteveffa-yı merkûm zevcimden bana 'âid olan sümün hakkımdan ve mihr-i mü'eccelimden ve 'iddet-i nafakamdan ve sâ'ir husûslardan elli guruşa ve bir yorgan ve bir yasdık bana 'aid olub meblağ-ı mezkûr olan elli guruş ve bir yorgan ve bir yasduğu alub kabûl ve kabz idüb müteveffâ-yı mezbûrun evlerinde ve tecemmûlat-ı hânesinde ve nükûd ve zimmetinden ve merâbi'lerinde olan akçede ve zirâ'at ve harâset olunmuş tohumunda ve öküz ve inek ve toprak ve at ve katır ve kısrakında ve karye berüsünde vâki' evlerinde ve sâ'ir ism-i mâl itlâk olunan her şeylerinde min-ba'd vechen mine'l-vücûh 'alâkam ve medhalim kalmadı bâ'de'l-yevm her birinden şer'an bana isâbet iden hisse-i şer'iyemi kalîl u kesîr alub kabz ve kabûl eyledim şöyle ki zikr olunan husûslar için benden asâleten ve vekâleten bir tarikte da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûr ider ise lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya didikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i meşrûh üzere cârî olan kelâmın mukırrân-ı lehü'l-mezbûrânlar dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesîka 'alâ-mâ-hüve'l-hakîka ketb ve imlâ ve yed-i tâlibe vaz' olundu vakt-i hâcetde ihticâc idine. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-ka'de-i şerîfe li-sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Musli bin Budak

El-Hâc Ömer bin Şeyhican

Ali Çelebi bin el-Hâc Halil

Davud Çelebi bin İbrahim Çelebi

Osman Mevlüd

Berber Nebi Halil Beşe

Muhzır Kasım

Muhzır Mustafa

Es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Hüseyin

Ve gayrihim mine'l-hâzırûn

s.13/b.3:

Budur ki bu sene-i mübâreke vefât iden yeniçeri ve ‘acemi oğlanı ve cebeci ve topculu tâîfesinin cânib-i beytü'l-mâle ‘âid olan metrûkâtlarının kabzına iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Yeniçeri Ağası Mustafa Ağa zîde mecdühu mektûbu ile me'mûr olan Kaya râcilin otuz altıncı bölümde Yakub Beşe nâm Mumcu meclis-i şer‘-i hâtîr-i lâzîmü't-tevkîrde kazâ-yı Harpurut sükkânından fahrü'l-ikbâl el-Hâc İbrahim Bey ibn-i Küçük el-Hâc Mustafa Beşe mahzarında ikrâr ve ‘itirâf idüb sefer-i zafer-rehden ‘azîmet-i Bağdad'da şehîd olan yirmi üçüncü bölümde Kirmastı Mehmed Çavuş nâm müteveffânın yine kendü yoldaşlarından mezbûr el-Hâc İbrahim Bey yanında ber-vech-i emânet mevcûd olan muhâllefâtı bir mor ferâce geyud(?) kürklü ve bir dolama mor ve bir serâser köhne kuşak ve bir kırmızı çakşûr-ı köhne ve bir davulbâz ve bir topuz bakır topuzluk ile ve bir çadır perdesi ve bir kır eğerli bârgîr ve bir bucağı ve bir peyund ma‘a köstek zikr olunan muhâllefâtı bi'l-cümle me'mûr olduğum hasebi ile alub ‘izn-i şer‘le kabz ve kabûl eyledüm müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Çavuş'un muhâllefâtından mûmâ-ileyh el-Hâc İbrahim Bey zimmetinde ism-i mâl itlâk olunur bir şeyi kalmayub cümlesini ahz ve kabz eyleyüb beytü'l-mâl emînine teslîm idecek oldum didikde mukırr-ı mezbûr Yakûb Beşe'nin minvâl-i meşrûh üzere cârî olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr²⁵⁶ itmeğın bu hurûf ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe vaz‘ ve def olundu lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-ka‘de-i şerîf sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe, el-mütesellim,

Fahrü'l-ikbâl Kabbâl Hasan Bey ibn-i Hasancan Ağa

Ramazan Beşe, er-râcil

²⁵⁶ Mikrofilm metnin buradan gerisini almamış

Monlâ Zeynel Mevlânâ Osman, el-imâm

Davud Çelebi, nâ'ib-i kassâm

Fahrü'l-âşiyân Mustafa Beşe, Hadi merdaş

Monla İsmail bin Ahmed

Nasuh Beşe, er-râcil

Hüseyin Beşe Hoca Kazzâz, Hadi İsa Efendi

Kürdoğlu Ali

Ve gayrihim

s.14/b.1:

Budurki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden İbrahim bin Himmet nâm kimesne meclis-i şer' de Şahican bint-i Abdullah tarafından Köse Mustafa mahzarında takrîr-i da'vâ idüb dedi ki mezbûr Şahican 'ammûm Mehmed'in menkûdesi olup hâl-i hayatında mezbûreye on guruş virüb cümle mâlından ihrâç idüb ve üveği oğluna ma'lûmetu'l-hudûd olan evlerini hibe idüb ba'dehu hibesinden rücû' idüb mezbûr Mehmed ve üveği oğlu âher-i diyârda revân olup ikisi mâ'en âher-i diyârda vefâd idüb zikr olunan evleri bana irs-i şer'le intikâl itmişdir mâl-ı mezbûr Şahican ve fuzûli zabt ve tasarruf ider sû'âl olunub men' olunması matlûbumdur diyecek gıbbe's-sû'âl mezbûr Köse Mustafa inkârıyla cevâb virecek 'udûl-ı müsliminden Bekir Bey ibn-i Ramazan Beşe ve Yusuf Beşe li-ecli's-şehâde hâzirân olduklarında dediler ki fi'l-vaki' merkûm İbrahim Bey 'ammûsi mezbûr Mehmed hâl-i hayatında zevcesi mezbûre Şahican on riyâlî guruş virüb cümle mâlından ihrâç idüb ve üveği oğluna Küçük el-Hâc Bey mahallesinde vaki' ma'lûmetü'l-hudûd olan evlerini hibe idüb ba'dehu rücû' idüb mezbûr Mehmed ve üveği oğlu âher-i diyâra revân olup ikisi mâ'en âher-i diyârda vefât idüb zikr olunan evler merhûm İbrahim'e irs-i şer'le intikâl itmişdir mülk-i mükayyedidir bülirüz ve bu husûsa şâhidiz şehâdet dahi iderüz deyü her biri şehâdet-i şer' iyledüklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabule vâki'olub bi't-talabe mezbûr İbrahim zikr olunan evleri hükm birle kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâ'il-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'in ve elf

Şuhudü'l-Hal

Davud Çelebi İbrahim

Es-Seyyid Mustafa Hamamcı Zâde

Abdurahman Çelebi İskender

Hüseyin Çelebi Hüseyin Han Ağa

Baki Beşe Abbas

Ve gayrihim

s.14/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Osman Efendi nâm müteveffânın zevcesi olan Emine bint-i Abdi nâm hâtûn mahfel-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrın sulbî oğlu Hasan Çelebi ve kızı Fatıma nâm bîkr u bâliğa ve diğerk ebîre kızı Âsiye tarafından vekîli olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan Monlâ İsmail bin Ahmed mahzarında asâleten ve vekâleten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûm zevcimden bana 'âid olan sümün hissemden mihr-i mü'eccelimden ve 'iddet-i nafakamdan ve sâ'ir husûslarda elli guruş ve bir kat yorgan döşegi ve bir kilim ve bir leğen alub kabûl ve kabz idüb müteveffâ-yı mezkûrun mâlından vesâ'ir ism-i mâl ıtlâk olunan her şeylerinde min-ba'd vechen mine'l-vücûh 'alâkam ve medhalim kalmadı bâde'l-yevm her birinden şer'an bana isâbet iden hisse-i şer'iyye min kalîl ve kesîr alub kabz ve kabûl eyledim şöyle ki zikr olunan husûslar için benden asâleten ve vekâleten bir tarîkle da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûr ider ise lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmaya. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Şâhitleri zuhûrunda olan hüccetdir es-sâbikûn

s.14/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut Ebu Bekir Bey ibn-i Büyük el-Hâc Mustafa Beşe mahfel-i kazâda Sağman kazâsı sâkinlerinden Ebu Bekir bin Mahmud mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ işbu bin kırk altı şehr-i Muharremi'l-harâmı evâhirinde kazâ-yı Sağman ahâlilerinin üzerlerine edâsı lazım gelen bedel-i nüzûllerinden merkûm Ebu Bekir ve sâ'ir re'âyâları bir vaşak kürk üç yüz guruş kıymetlü ve bir katâr deve bahâsından yedi yüz guruş ve nekdiyyeden dokuz yüz elli guruş ve def'a elli guruş cem'an üç bin guruş-ı ri'yâlî sene-i mezbûre gure-i Saferinde üç ay tamâmına varınca ecl-i va'de ile vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynleri olmağile târih-i merkûmda Erzurum'da kâdî (s.15) olan Mehmed bin Salahaddin es-Şehir be-Helami kâdî huzûrunda sicil ve hüccet olunub zikr olunan hüccetde mestûrû'l-esâmi müslimânlar ve zimmîler ve mezbûr Ebu Bekir birbirine emr-i kadîmi hâvi kefâletle kefil bi'l-mâl olmuşlardır ve mezbûr Ebu Bekir'den sû'âl olunub şer'an teveccüh iden hakkım alıvirilmek matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Ebu Bekir cevâbında fi'l-hakîka yedinde olan hüccetde isimleri mezkûr olan re'âyâlar ile birbirimize kefil-i bi'l-mâl olub üç bin guruşu alub bedel-i nüzûl için Erzurum'a teslîm eyledük meblağ-ı mezbûrdan iki bin on dört guruş teslîm olunub bâki zimmetimizde kalmışdır deyü ikrâr ve i'tir(âf) itmeğın mukırr-ı mezbûrun ikrârı el-mukırr-ı lehü'l- mezbûrun dahi bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Muharremi'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i Ömer

Mustafa Çelebi el-Hâc Hüseyin

Kemhâcızâde Ahmed Çelebi

Amasiyyevî Mustafa Çelebi

Ve gayrihim

s.15/b.1:

Budur ki Harpurut kal'ası sâkinlerinden Usta Ali bin Şahverdi meclis-i şer'-i şerîfde yine kal'a-i mezbûre sükkânından Mustafa bin Ramazan mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb

Sultan Meydanı kurbunda vâki' silk-i mülk-i sahîhimde dâhil bağım ki bir tarafı Barioğlu Mevlüd Bey ve bir tarafı Katırcıoğlu Mustafa Çelebi ve bir tarafı Ölmeli oğlu ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bağımı eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle mezbûr Mustafa'ya nakd-i râyic-i fi'l-vakt altmış riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf ola. Tarîren fi evâ'il-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe, serdâr

Osman bin Haydar

Davud Çelebi bin Monlâ İbrahim

Ebulkasım Mahmud

İmâmzâde Mustafa

Hasan bin Seydi Bekir

Ahmed bin Karaca

Osman Gülâbi

İsmail Çelebi bin el-Hâc Hüseyin

Ve gayrihim

s.15/b.2:

Budur ki Kazâ-i Harpurut sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Mehmed Ağa ibn-i Abdullah eş-şehîd be-Hayusili nâm müteveffânın kebîre kızları Âsiye ve Sare nâm bîkr-i bâliğa tarafından husûs-ı âti'l-beyân vekîli olub vekâleti 'ârifîn olan Mustafa bin Veli ve diğêr Mustafa bin Mehmed şehâdetleri ile sâbite olan müteveffâ-yı mezbûrun sulbî kebîr oğlu Zekeriya Çelebi ve müteveffâ-yı mezbûrun evlâd-ı sığârı Yahya, Kahibe ve Ayşe nâm sağır ve sağırelerin kîbel-i şer' den vasî-i mensûbesi olan mezbûr

Zekeriya asâleten ve kebîre kız karındaşları tarafından vekâleten ve sagîr karındaşları Yahya ve sagîre kız karındaşları Kahibe ve Ayşe taraflarından şer'an ve vesâyeten meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımı't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr tevâbi'inden Habusu nâm karye sâkinlerinden işbu sâhîbü'l-haze'l-kitâb Begos veled-i Torik mahzarında takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûre kurbunda vâki' bir tarafı Dalikoğlu mülkü ve bir tarafı Karaçik mülkü ve bir tarafı Kendyolu dimekle ma'rûf tarîk ve bir tarafı dere bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz çâr divâr dâhilinde olan bağ ve bahçemi eşçâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle bi'l-cümle mezbûr Begos'a nakd-i râyic-i fi'l-vakt on dokuz riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mârrü'z-zikr bağ ve bahçe mezbûr Begos'un mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Zekeriya Çelebi'nin asâleten ve vekâleten ve vesâyeten câri olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Begos bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb mâ-vak'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz'olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Muharremü'l-harâm sene tis'a erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl²⁵⁷

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Osman Bey bin Munzur Ağa

Munzur bin Haydar

Musa Çelebi Haydar

Murad Bey Abdullah

Yusuf Bey Abdullah

Abdurrahman ...

Mustafa ...

Ve gayrihim

²⁵⁷ Mikro filme bazı yerler alınamadığından dolayı okunamamakta.

s.16/b.1:**Ârifi olan**

Budur ki kazâ-yı Harpurut mahallâtından Huriyye Hâtûn Mahallesi sâkinlerinden Emine bint-i İlyas nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti'l-beyân vekîli olup vekâleti Seyyid Ömer bin el-Hâc Abdulgani ve Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mustafa şehâdetleriyle sâbit olan üveği babası Ahmed bin İbrahim, eş-şehîr-i bi'l-Mâlî ve Ayşe ve Fatıma nâm sagîrelerin babası olup ve vasi mensûbesi olan yine merkûm Ahmed vekâleten ve vesâleten ve asâleten meclis-i şer'-i hatırda yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Şa'bân Ağa bin Hakverdi mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb yine mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Kassarcı Davud mülkü ve bir tarafı Menemenci Mehmed mâli ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ve bir tarafı Kör Bekir bu hudûd ile mahdûd olan dört bâb evimi tevâbi' ile mezbûr Şa'bâna müvekkeltim mezbûre Emine'ye vâlidesi Kaya nâm hâtûndan irs-i şer'le intikâl iden mülkü mevrûsudur vekâleten ve vesâleten ve asâleten nakd-ı râyic-i fi'l-vakt yirmi riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledüm ba'de'l yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mezbûr Ahmed ki minvâl-i muharer üzerine câri olan ikrârı el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Muharremi'l-harâm sene tis'a erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

İsmail Çelebi İbrahim Çelebi

Es-Seyyid Hasan Malâ Ali

Bekir bin Pelür

Osman Yahya Oğlu

İbrahim Bey Korkil Hacı

s.16/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Şa'bân bin Hakverdi meclis-i şer'de yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Osman bin Tahir muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm

idüb didi ki Huriyye Hâtûn Mahallesinde vâki‘ İmâm oğlu Ahmed nâm kimesneden iştirâ eyledüğüm evlerimden iki bab evimi işbu mezbûr Osman'a on iki riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledüm ba‘de'l yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf ola didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârını mukırr-ı lehü'l-mezbûr Osman tasdîk ve kabûl idüb mâ-hüve'l-vâki‘ kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es Sabık

s.16/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinelerinden Muslime bint-i Habibullah ve Vadiha bint-i Hoca Abdullah tarafından husûs-ı âti'l-beyân vekîl olub vekâleti nehc-i şer‘î üzere sâbite olan es-Seyyid Mustafa ve el-Hâc Hasan ve es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed nâm kimesneler meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûre sâkinelerinden Rabia bint-i Muhibullah nâm Hatun tarafından husûs-ı merkûm için müseccel vekîl olanlar Monlâ Süleyman bin Bayram mahzarında her birisi takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani'l-merâm idüb Habibullah ve Muhibullah ve Osman karındaşlar olub babalarından kendülerine irs-i şer‘le intikâl iden mâl ve emlâklarında (yırtık) Muhibullah ve Habibullah vefât idüb Habibullah ve oğulları Abdurahman ve Ömer nâm kimesneler ma‘zûl olub karındaşları Osman kırk seneden mütecâvizdir ki âher diyârda olub hayâtı ve memâtı nâ-malûm olmağıyla müvekeltimiz mezbûre Müslime ve Vadiha mefkûd olub Osman hâzır değildir deyü mezbûr Müslime babası mâlından ve Vadiha'ya vâcib olan Osman mâlından kendülerine şer‘an ‘âid olan hisselerin taleb eylemeyüb hâli üzerinde Hacı mahallesinde Şeyhhan ve Ramazan Beşe ve Hidayet ve Hızır ve karındaşı almış idi hâla zikr olunan emlâk ve ‘alâ-ma Zeynebin.... Farzullah teslîm olmadı mezbûre Rabia cümle maldan .... olunan mahallesi Hacı Halil ve Piri ve Şeyhhan ..... yed eylemiştir yedimde bildirilmiştir yedinde olan emr-i şerîf ve fetvâ-yı münîfe nazar olunub bi-hasebi'ş-şer‘ kasr-ı yed itdirilmesi matlûbumdur deyü ibrâz idüb tahrîrine mutâbık görüldükden sonra gıbbe'l- istintâk mezbûr Süleyman ahkâr ile mukâbele itmeğın istişhâd olundukda ‘udûl-ı mahvelden Dede Mehmed bin Fethullah ve Hasan bin Emrullah nâm nâm kimesneler mahfel-i kazâda hâzırân olduklarında şöyle edâ-yı şehâdet eylediler ki Habibullah ve Muhibullah ve Osman üç karındaşlar olub ile cümle

babalarından kalan emlakı meşâ' ve müşterek tasarruf idüb kable'l-kısmet Habibullah hayli müddettir vefât itmişdir ve Osman nâm karındaşları kırk seneden mütecavizdir ki gâ'ib olmuşdur ve Muhibullah kable'l-kısmet bu diyârda vefât itmişdir ve Habibullah oğulları Abdurahman ve Ömer nâm kimesneler mefkûd olub hayâtı ve memâtları nâma'lûm oldukların bilirüz ve bu husûsa şâhidlerüz ve şehâdet dahi iderüz didiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kâbûlde vâkı'a olub emr-i şerîf ve fetvâ-yı şerîf mücebiyle 'amel olunmağa tenbîh-birle hâze'l-vesîka tahrîren fi-evâ'il Muharemü'l-hâram sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Beşe Nemkizâde

Ahmed Bey bin Davud Beşe

Davud Efendi, el-kassâm

Bedelli? Mehmed Efendi, el-Müderis

el-Hâc Emrullah Mustafa Ağa

Ve gayrihim

s.17/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Büyük el-Hâc Mustafa Beşe'nin sulbî oğlu Ebu Bekir Bey el-cündî ve el-Hâc İbrahim Çelebi er-râcil ve Ömer Çelebi er-râcil ebnâhüm el-Hâc Mustafa Beşe nâm kimesneler mahfel-i kazâda yine müteveffâ-yı mezbûrun sulbî oğulları Ali Bey ve Halil Bey mahzarlarında üzerlerine takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr vâlid-i mâcidimiz olan el-Hâc Mustafa Bey târihü'l-kitâbdan hâl-i hayâtta ve kemâl-i nü'fâz-ı sıhhatle cümle-i âmâlin 'alâ mâ-farzu'l-lâhi te'âlâ beynimizde tevzi' ve teslîm idüb her birimize evler ve çiflikler ve at ve katır ve kısrağ ve koyun ve esbâb ve eskâl-i raht ve sim kılınç virüb her birimizi tefrîk idüb nicesine tasarruf idüb ve hâliyâ babamız Allahu te'âlâ emrine vâsıl olub ba'de vefâtihi muhalledefâtından bir nesne kalmayub ism-i mâl itlâk olunan şeylerinden kat'-i 'alâka eyledük ba'de'l-yevm mezbûrân Ali Bey'de ve Halil Bey'de taht-ı tasarruflarında olan çifliklerde ve evlerde ve değirmenlerde ve esbâblarda ve nakdiyyede ve at ve katırlarda min-ba'd medhalimiz da'vâ nizâ'ımız

kalmayub ve mezbûrların dahi bizim tasarrufumuzda olan emlâk ve eskâlde alâka ve medhalleri kalmayub kat'-i nizâ' ve fasıl-ı husûmet olarak her birimiz tasarrufunda olan emlâk yedimizde olan hüccet-i şer'iyeye mücebince kendü mâlımızdır vechen mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ'ımız kalmadı husûs-ı mezbûr için bir birimiz ile da'vâ ve nizâ' iderüz lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmasun didikde müteveffâ-yı mezbûrünün minvâl-i muharrer üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehümâ mezbûran Ali Bey ve Halil bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itmeğın kayd-ı sicil olundu tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi el Kassam

Hacı Sülayman bin Musa

Es-Seyyid Mustafa, Kemhacızâde

Fahrü'l-Kuzat Hızır Efendi

Halil Bey bin Küçük İbrahim Bey

Ömer bin Farzlullah

Ve gayrihim

s.17/b.2:

Budur ki Büyük el-Hâc Mustafa Beşe'nin sulb-i oğlu fahrü'l-âşiyân Ömer Çelebi bin er-râcil mahfel-i kazâda karındaşları olan Ali Bey ve Halil Çelebi muvâcehesinde ve vâlideleri tarafından yine Ali Bey vekâleten bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ babam el-Hâc Bekir'den bana intikâl iden dam ve evler hissemi mezbûrûn karındaşım Ali Bey ve Halil Çelebi ve vâlideme hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim anlar dahi kabz ve kabûl ve ittihâb etmişdir ba'de'l-yevm mülk-i mevhubeleridir keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde ba'de't- tahliyyetü's-şer'iyeye tasdîk ve kabul ve ittihâb idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl

es-sabikûn

s.17/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfatından Mürüdü nâm karye sâkinlerinden Ramazan bin Şeyh Hasan ve Bayezid bin Pir Veli, Neccar Hâcî bin Bünyad ve Receb bin Abdi ve gayrileri ‘umûmen mahfel-i kazâda yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Mahmud bin Maksud mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb mezbûr hâne-i avârızımızdan olub müddet-i medîd bizim ile tekâlif-i örfiyye ve şâkka ve nüzül ve sürsâd virmeyub ta‘allül ider sû‘âl olunub ba‘de-ta‘ayyün el-hâl zimmetine lâzım gelen tekâlif-i ‘örfiyyeyi bermûceb sâliyâne alıvirilmek ile mezbûr Mahmud ilzâm olmak matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe’s-sû‘âl mezbûr cevâbında ben kadîmî sipâhi ve sipâhi-zâde olmağile cemî‘ tekâlifden mu‘âf olmak üzere yedime emr-i şerîf-i celîl-i i‘tibar-ı i‘nâyet olunduğundan mâ‘adâ karye-i mezbûrede birkaç tarla zirâ‘at ve hirâset itmekle ben dahi hâlis mâlımdan niyet-i sâfiye ve taviyyet-i vâfiye ile hasbeten lillâhi te‘âla elli ‘adet hurda altun ki ihrâc ve ifrâz idüb vakf u habs eyledüm ki yılda on onbirinci hesâbı üzere rîb u riyadan ‘âri ve nehc-i sıhhat-i sedâdan câri vech-i helâl ve tarîk-i mübâh üzere istikâlve istirbâh oluna bi-fazlullâhi te‘âlâ hâsıl olan ribh karye-i mezbûre fukarâsın avârızına sarf oluna deyü şart eyledim dimeğle mezbûrûn karye ahâlileri inkârıyla mukâbele itmeğın mezbûr Mahmud'un takrîrine muvâfık ve kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukdukda ‘udûl-ı muhavvilinden hâzırûn bi'l-meclis olan müslümanlardan el-Hac Emirza ibn-i Mustafa Ağa el-Hac Mehmed bin Tilmış ve Mevlüd Bey bin Timurhan li-ecliş-şehâde mahfel-i kazâda şehâdet-i şer‘iyye eylediler ki fi'l-hakîka mezbûr Mahmud elli altun vakf idüb ribh karye-i mezbûre fukarâsının avârızına sarf oluna deyü bi't-tav‘i‘i‘-sâf huzûrumuzda ikrâr eylemişdir bu husûsa şâhidleriz şehâdet-i şer‘iyye dahi ideriz deyüb şehâdetleri merkûm Mahmud'un kelâmına mutâbık görölmeğın vâki‘ hâl ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz‘ olundu lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i Muharremü'l-harâm sene-i tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl²⁵⁸

el-Hâc Emirzade

²⁵⁸ Mikروفilm buradaki bazı isimleri almamıştır.

Osman Çelebi .....

Mustafa ...

Monla Osman ..

s.18/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Perçenç nâm karye sâkinlerinden Kirakiri veled-i Biktam zimmî kendü asâleten ve 'ammucası Opik nâm zimmî tarafından vekâleten mahfel-i kazâda yine karye-i mezbûre sükkânından işbu sâhibetü'l-hâze'l-kitâb Ali bin Hüseyin Beşe mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûre toprağımında vâki' tahtı tasarrufumuzda olub ma'lûmetü'l-hudûd olan bir rub' çiftlik toprağımızı kadîmi suvarıgelmiş sularıyla mezbûr Ali'ye nakd-i râyic-i fi'l-vakt elli 'aded riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l yevm zikir olunan bir rub' çiftlik topraklarımızda benim ve 'ammum mezbûr Opik'in min-ba'd vechen mine'l-vücûh 'alâkamız kalmadı merkûm Ali Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr zimmînin minvâl-i muharrer üzere câri olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l-mesfûr Ali dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharemü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Mezid

Ahmed bin Abdullah

Maksud bin Sufi Hasan

Hasan bin .....

Ahmed Beşe bin Ziyad

Hızır Beşe bin Veled

Ve gayrihim

s.18/b.2:

Kasaba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Mığı sâkinlerinden İslam bin Hamza meclis-i şer'î hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden fahrü'l-e'imme Mevlânâ Osman bin Bayram mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrede vâki' iki kıt'a tarlalarını biri Gözlüce dimekle ma'rûf bir tarafı Velican mülkü ve bir tarafı Nefsikulu mülkü ve bir tarafı Seyyid İlyas ve bir tarafı tarîk ve bir kıt'ası Tebedibi dimekle ma'rûf ve bir tarafı Cebeci mülkü ve bir tarafı Veli Koca ve bir tarafı cebel ve bir tarafı tarik bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz ve ma'rûf olan tarlalarını nisf-ı hempa suyuyla nakd-i râyic-i fi'l-vakt on beş riyâlî guruşa bey' idüb hakk-ı tasarrufin tefvîz idüb mukâbil-i tefvîz olan on beş riyâlî guruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz ve kabûl idüb ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr tarla mülk-i mahsusa sarfıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-ı meşrûh olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olundu yed-i tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharemü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bekir Çelebi bin Abdulrahman

Ali Çelebi bin Monla Çelebi

Hasan Çelebi Mustafa

Hüseyin bin Kutlu Bey

Veli Koca bin Kanber

Tarak bin Nazar

s.18/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinelerinden Erzenşe bint-i Abdulvedud nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîli olup vekâleti nehc-i şer'î ve tarîk-i mu'teber-i mer'î üzere hasm-ı şer'î Cahid muvâcehesinde sâbite olan zevci Fazlullah ibn-i Baki

vekâletine meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından fahrü's-sa‘âdetü'l-kudûm işbu sâhib-i hâze'l-kitâb es-Seyyid Hâcî Ali bin Ömer mahzarında takrîr-i da‘vâ ve tasvîr-i mer‘î idüb kazâ-yı mezbûra ta‘bi Vartanik nâm karyede vâki‘ lede'l- ahâli ve'l-cirân ma‘lûmü'l- hudûd bir çiftlik zemîni mukaddemâ muharrir-i vilâyet müvekkiletem mezbûre Erzenşe ecdâdlarından Abdulhay üzerine mu‘âfiyyet üzere hakk-ı tasarrufunu tefvîz ve temlîk idüb müddet-i medîddir Abdulhay vefât idüb vârisi müvekkileteme münhasır iken mezbûr es-Seyyid Hâcî Ali ben dahi akreb-i verâsdenim deyü mugâyyer-i vech dahl ider sû‘âl olunub ba‘de't-tebeyyünü'l-hâl merkûm es-Seyyid Hâcî Ali'nin bu mübtelesi izâle ve benim bu mahzarım isbât olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-sû‘âl mezkûr es-Seyyid Hâcî Ali cevâbında fi'l-hakîka zikr olunan bir çiftlik torağı selâtîn-i mâziyye âsârü'llâhi te‘âlâ merâkidihim zamanlarından berü velâyet-i merhûm Abdulhay üzerine mu‘âfiyyet tarîkiyle tahrîr idüb ba‘de vefâtihi iki oğlu terk idüb Abdulvahid ve Monlâ Nazır zikr olunan çiftlik tekrar **(s.19)** Abdulvâhid ve Monlâ Nazır üzerlerine tahrîr olunub yedlerine sûret-i defter ve eline mebnî ahkâm-ı şerîfe virilmeğın iki karındaşı müşterek tasarruf idüb Abdulvahid vefât eyledükde oğlu Abdulvedud kalub Monlâ Nazır vefât idüb iki oğlunu terk idüb ve bir kızını oğulları Latif ve Ömer ve kızı Raziye, Ömer guybet-i münkati‘e ile gâ‘ib olub ve Latif dahi vefât idüb müteveffâ-yı mezbûr Monlâ Nazırın kızı Raziye kalmağıyla Mâzide vâlidem Raziye ile Abdulvedud müşâ‘ ve müşterek tasarruf idüb vâlidem vefât idüb mârrü'z-zikr mu‘âf bir çiftlik zemininin nısfını beni ve nısf-ı âherini merkûm Abdulvedud vefât itmeğle kızı Erzenşe'ye intikâl itmeğın mezbûre Erzenşe müşterek tasarruf eyledüğümüz yirmi seneden mutecâvizdir deyüb mezkûr Fazlullah vekâleten inkârıyla mukâbele itmeğın mezbûr es-Seyyid Hâcî Ali'nin minvâl-ı meşrûh üzere takrîrine mutâbık ve kelâmına muvâfık beyyine taleb olundukta ‘udûl-ı mahvelden yine kazâ-yı Harpurut sükkânından Pir Halil ve Fahreddin bin Abdurrahman es-Seyid Hüseyin bin Karaca nâm kimesneler li-ecliş-şehâde hâzirûn olunub gıbbe's-su‘âl fi'l-hakîka müdde‘iye olan bir çiftlik zimmeti ki karye-i mezbûrede vâki‘dir Abdulvâhid ve Monlâ Nazır ile ikisinin üzerine muharrir-i vilâyet tahrîr idüb ma‘an müşterek tasarruf idüb Monlâ Nazır vefât idüb kızı Raziye ile Abdulvedud müşterek tasarruf idüb Abdulvedud dahi vefât idüb kızı Erzenşe'ye terk idüb yirmi seneden müteçâvizdir Erzenşe ile es-Seyyid Hâcî Ali müşterek tasarruf ider deyü şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri makbûle ve hayyiz-i kabûlde mevsûle kılınub ve yedlerinde olan sûret-i defter-i cedîde minvâl-i muharer üzere mestûr ve mukayyed olmağın

sâlifü'z-zıkr mu'âf bir çiftlik zemîniyle kadîmî müşâ' ve müşterek tasarruf eylediği üzere tasarruf olmağa tenbîh birle mâ-vak'a 'alâ vukû'ihî ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce tezkere cerh olub ihticâc idene tahrîren fî evâsıt-ı Muaremü'l-harâm sene tis'a erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hızır Efendi el-kâdı

Mehmed Çelebi Erzincanlı

Seyyid Mehmed Yahya

Es- Seyyid İsmail Hacı Allahverdi

Baki bin Abbas

Ömer Çelebi bin Molla Mehmed

Es- Seyyid Mustafa Kemhacızâde

Es- Seyyid Osman Ahmed

Es- Seyyid Hasan İsrail

Halil bin Mevlud Bey

Es- Seyyid Mustafa Cuma

Ve gayrihim

s.19/b.1:

Budur ki mîrlivâ tarafından bu sene kazâ-yı Harpurut re'âyâlarının mu'tâd-ı kadîm üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen ispençelerinin cem' ve tahsîline mubâşir olan İbrahim Çavuş tarafından ispençe havâlesi olan Hasan Bey bin Abdulkadir nâm kimesne mahfel-i kazâda kazâ-yı Harpurut sükkânından Dergâh-ı 'Ali yeniçerisilerinden Ahmed Beşe bin Davud Beşe nâm râciller mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb ben çarşuda ispençe cem' ider iken merkûm Ahmed Beşe birkaç adam ile üzerime gelüb beni getirüb

odasına iletüb bana envâ‘-i şütûm itmişdir sû‘âl olunsun didikde gıbbe's-sû‘âl mezbûr cevâbında fi'l-hakîka mezbûr benim tâze hizmet kârımı habs idüb rencîde idüb bir iki gün habs itmeğle ben dahi mezbûru ahz eyledüm ki hizmekârım itlâf itdi deyü vâki‘ hâl gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz‘ ve def‘ olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri-i Muharremü'l-harâm sene tis‘a ve erba‘în elf

Şühûdü'l-hâl

Molla Hızır Efendi, el-kâdı

Bekir Bey, kethüdâ-yı kal‘a

Es-Seyyid Osman es-Seyid Ahmed

Mahmud Beşe Monla Sofu

Köse Ahmed Hacı

Veli Salih Büyük Köse

Ali Bekir Yusuf

Ve gayrihim

Kıbel-i şer‘den dört beş def‘a adam gönderilüb ‘âkibet üç guruş ve hizmetkârımın bir ferâcesini çeküb almağile ve mezbûr hizmetkârım Bekir’e iki yüz deynek vurup

s.20/b.1:

Kazâ-yı Harpurut mukâta‘âtı mâlından bin kırk yedi senesine mahsûb olunmak üzere Mahmiyye-i Van kullarının mevâciblerinden yedi bin yüz yirmi guruş sâliyâne olunub mevâcib-i mezkûr tahsiline emr-i şerîf-i ‘âlîşân ile me‘mûr olan İbrahim Ağa meclis-i şer‘i hatîr-i lâzimi't-tevkîrde kıdvetü'l-erbâbi'l-ikbâl ‘umdetü eshâbi'l-iclâl câmi‘-i vücûhi'l-ahvâl Diyarbekir deftardarı Mehmed Efendi dâme ‘ulvihu mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb mevâcib-i merkûmeden mukâta‘a-i mezkûreye sene-i mezbûrede emîn olan Veli Bey'de bâki kalan beş bin yüz yirmi buçuk guruş cem‘ ve tahsiline ben me‘mûr iken hâliyen mûmâ-ileyh efendi hazretleri bu ana dek edâ olunmamış deyü cem‘ ve tahsiline noksan idüb emvâl ve erzâkın taraf-ı mîrîden fûrûht

itdirib mevâciblerimiz edâ olunmak için tekayud-ı şerîfleri olmağın biz dahi ümenâ-yı mûmâ-ileyh serhumâ(?) ahvâl-i anoksân bahâ ile furûht olmaması için biz dahi mezbûr Veli Bey zimmetine edâsı lâzım gelen sâliyâne olan mevâcibden beş bin yüz yirmi guruşu buçuk ben kabûl idüb kullara cevâb virecek oldum mezbûr Veli Bey'e beş bin yüz yirmi buçuk guruşu suhûlet ile bana istimhâl idüb ba'de'l-imhâl sene 1049 şehr-i Muharemi'l-harâmın âhîrine varınca mehl-i mezbûr mürûr eyledikten sonra mâlından kendüm alub kabz iderim deyü minvâl-ı meşrûh üzere olan ikrârını el-mukır-ı lehü'l-mezbûr sa'detlü defterdâr efendi tasdîk idüb bi'l-muvâcehe ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe vaz' olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharrem sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdullah Çelebi, Vanlı

Ali Bölükbaşı, Vanlı

Mustafa bin Küçük İbrahim

Osman Çavuş, Dîvân-ı Diyarbekir

El-Hâc İbrahim Monlâ Hacı

Mehmed bin Monlâ Hüseyin, Vanlı

Davud Çelebi Nazır Emin Veli Bey

Ve gayrihim

s.20/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden fahrü'l-akrân Abdurrahman Çelebi ibn-i Veli Beşe nâm râcil meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimi't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinelerinden fahrü'l-muhadderât tâcü'l-mestûrât Rahime bint-i İbrahim Bey tarafından husûs-ı ati'l-beyânı tasdîke nehc-i şer'î ve tarîk-i mu'teber-i mer'î üzere vekîli olub vekâleti sâbite olan Hasan Bey ibn-i Kabasakal Mustafa Bey mahzarında üzerine bi't-tav'îs-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb zevcem mezbûre Rahime'nin zimmetinde mütekarrer olan mihr-i mü'eccel ve bir mikdâr esbâbın alub kendü masrafım için sarf eyledüm ki mukâbelesinde silk-i milk-i sahîhimde münselik olan Kuyulu nâm karyede vâki' Mekar

nâm zimmî zimmetinde olan iki adet öküz bir ‘adet camus ve iki müd beş kile ve bir müd şa‘îr zirâ‘at ve hirâset olunmuşdur ve andân mâ‘adâ altmış ‘aded nakd guruş ki mezbûr Mekar'ın zimmetinde murâba‘alık husûsu için karz virilmiştir ve yine karye-i mezbûrede sâkin Penharik nâm zimmî zirâ‘at eylediği iki müd hinta ve bir müd arpa iki ‘aded öküz ve bir camus ve yüz beş guruşu mezbûr Penharik zimmetinde murâba‘alık husûsu için virilmiştir zirâ‘at olunan terekeleri ve öküzleri ve camus ve nakd akçeleri bi'l-cümle mezbûre zevcem Rahime'ye virüb ol dahi alub kabz ve kabûl eyledi ba‘de'l-yevm mezbûre Rahime'nin bende mihr-i mü'eccelinden ve sâ'ir esbâb nizâ‘dan ve ben dahi sâlifü'z- zikr murâba‘aların ve zirâ‘at için tereke ve zimmetlerinde olan akçelerde ve öküzlerde ve camuslarda min-ba‘d alâka ve medhalim kalmadı zevcem mezbûre Rahime Hâtûn'un mülkü müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde kayd olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharremi'l-harâm li-sene tis‘a ve erbâ‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

‘Umdetü'l-âşiyân es- Seyyid Musata Ağa

Fahrü'l-Hütebâ el-Hâc Ebu Bekir Efendi

Ahmed Bey merdüm-i Mustafa Ağa

Es- Seyyid Osman Çelebi ibn-i Ahmed

Ebulkasım Efendi el-Îmâm

s.21/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Sarpulı nâm karye sâkinlerinden Han Ahmed ve Ali ve Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimi't-tevkîrde ahâli-i karye mahzarlarında üzerine takrir ve tasvir-i mer‘î da‘vâ idüb biz tâ feth-i hâkânîden ilâ bu yevmînâ hazâ sipâhi ve sipâhizâdeler olub tekâlîf -i şâkkadan bir teklîf ile rencide olunmamak için tâ seâlâtîn-i mâziye innallahu te‘âlâ murâkidehum zamân-ı şerîflerinden beru âbâ u ecdâdımız yedlerinden mü'ekked ve müşedded emr-i şerîf vardur nazar olub mücebince kibel-i şer‘-i hatîr ve dîn-i savb-ı enverden hüccet-i şer‘iyye virilmek matlûbumuzdur deyü ibrâz eyledikde gibbe'n-nazarati'l-hakîka işbu bin otuz altı şühûru silkinde tanzîm olan şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem evailinde müverrih-

i mâliye tarafından hükm-i şerîf fermân-ı mutâd-i lâzâle cihân-mutâ' ve evâmir-i mazmûn-i 'izzet-makrûnda mûnderic ve tasrîh buyrulan kadîmü'l- eyyâmdan 'atîk ve cedîd vilâyet defterlerinde ra'yyetoğlu ve ra'yyet kayd olunmayub ile'l-ân 'avâriz-ı dîvâniyye ve nüzûl ve resm-i bennâk ve cihet-i ma'îşetleri için besledüğüm koyunun resm-i ağnâm mu'tâd-ı kadîm üzere alunub zirâ'at eyledüği terekenin 'oşr ve humsun edâ ve teslim eyledüklerinden sâ'ir tekâlîfden ve avâriz-ı dîvâniyye ve nüzûl ve resm-i bennâk ve küvvâre teklîf ile mezbûrûn Han Ahmed ve Ali ve Mustafa ki kadîmî sipâh ve sipâhizâdelerdir ba'de'l-yevm rencîde olunmamak üzere tenbîh ve ahâl-i vilâyet ve sükkân-ı mahallerin harç ve temekkub ve tetime-i sikât mezbûrûn sipâhi ve sipâhilerdir deyü 'alâ-tarîki's-şahâde haber virilmeğin ba'de't -tenbîh bu hurûf ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharremi'l-harâm sene tis'a ve erbâ'in ve elf

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi İbrahim

Ali Bey Abdullah

Monlâ İsmail Ahmed

Yusuf Bey el-Cündî

Ahmed, kethüdâ-yı şehir

Ahmed Bey Çallı

Ve gayrihim

s.21/b.2:

Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden çulhalar tâîfesinin şeyhi olan Ali Çelebi ve yiğidbaşısı Ömer ve zimmîlerden Meldon ve Kerem ve Küçibey ve Memleket nâm zimmîler ve sâ'irlere meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Beşir bin Ahmed ve Süleyman ve Ağca Kara ve Topal Ömer ve Katil Hacı Hasan mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem sûk-ı sultânîde iplik bazârında çulhalar esnâfından olmayan gelüb bazâr iplik alub fûrûht eylememek için

yedimizde emr-i şerîf vardır bi'd-def'ât kıbel-i şer' den tenbîh olunub mütenebbîh olmamışlardır sû'âl olunub ba'de tebeyyünü'l-hâl mezbûrları iplik alub fûrûht eylemeye deyü tenbîh olmak matlûbumuzdur didiklerinde gibbe's-sû'âl mezbûr Beşir ve Süleyman ve Ağca Kara ve Topal Ömer ve Hâcı Hasan cevâblarında çulhâ esnafına yamak ve ilhâk olmuşuzdur kadîmü'l-eyyâmından ilâ yevminâ hâzâ iplik bâzârına cûlhâlar hazır olub ihtiyârımız ve şeyhimiz 'âded ve olı-geldüğü üzere du'â ve senâ olub evvelen çulhâlar alub ba'dehu her kime gerek ise alub yine çulhâlara fûrûht idüb taşradan gelüb ticâret tarîkiyle iplik alub kazâ-yı mezbûrdan âher kazâyâ getüren kimesnelere fûrûht iylemek makbul değildir kendü kâr u kesbi için alı-gelmişdir deyüb fi'l-hakîka mezbûrun Beşir ve Süleyman ve Ağca Kara ve Topal Ömer ve Katil Hacı Hasan şeyhleri du'â idüb esnâf-ı çulhâ ile ma'an iplik bazârında iplik alub bu yerlü çulhalara fûrûht idüb min-ba'd taşradan gelüb âher diyâra getüren kimesnelere fûrûht itmeyüb ipliği alub cem' idüb evlerinde hıfz eylemeyeler ba'dehu ziyâde bahâ ile fûrûht iderim deyü minvâl-i meşrûh üzere kıbel şer' den tenbîh ve mezbûrlar alub fûrûht eylemeğe izin virilmeğin vâki' hâl zabtû'l-makâl ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine Târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl²⁵⁹

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Ali Çelebi Monlâ Halim

Pazarcıbaşı Hasan Çelebi

Es-Seyyid Hasan es-Seyyid Mehmed

Monlâ Osman Bayram

Monlâ el-Hâc Nimet el-Hâc Fethullah

El-Hâc Süleyman ....

.....

²⁵⁹ Mikrofilm buradaki bazı isimleri almamıştır.

s.22/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Murtaza bin Süleyman Ahmed nâm müteveffânın sulbiyye sagîre kızları Fatma ve Hadice ve sagîr oğlu Ali nâm yetimlerin ve yetim vasi-i mensûbesi olan vâlidesi Elif nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti'l-beyâna nehc-i şer'î üzere vekîl olub vekâleti şer' üzere sâbite olan es-Seyyid Ömer bin Abdullatif nâm kimesne mahfel-i kazâda yine kazâ-yı mezbûrdan el-Hâc Mustafa bin Safer mahzarında vekâleten takrîr-i kelâm idüb mezbûrun zimmetinde mezbûrûn yetimlerin vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l- kazâ yüz riyâlî gurus vericek deyni olub vekâletim sicil olunmak taleb iderim didikde fi'l-hakîka mezbûr cevâbında yetimlerin benim kendü zimmetimde yüz riyâlî gurus vericek deynim vardır didiği kayd şüd

Şühûdü'l-hâl

Musa bin Ebulkasım

Ahmed Çelebi, merdüm-i Emin

Yusuf Abdullah

Ali Çelebi Monla Kılıç

Mehmed, bâzârbaşı

Ve gayrihim

s.22/b.2:

Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Câmî'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Derovi Muradik veled-i Dezemşik nâm zimmî mahfel-i kazâda yine mahalle-i mezbûr ahâlilerinden Yorgi oğlu Korkik ve Puşik ve Pabuçcu Osilik ve Vartan ve sâ'irler mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem kendü evim üzerine bir mikdâr eşyâyı serüb 'âkıbet birden zâyî' olub Kal'a Meydânı'ndan bulunub ahâli-i mahalle ile benim nizâ'ım olmayub ve bir kimesne ile alâkam ve medhalim yoğiken bana hetk-i ırz için ihânet kasd olunmuşdı benim keyfiyet-i ahvâlîm ahâli-i vilâyetinden ve sagîr ve kebîrden ve hâzırûn-ı bi'l-meclis olan bi-ırz müslümanlardan sû'âl olsun didikde gıbbe's-su'âl

‘udûlden Haydar Çelebi ve Müezzîn Yahya ve Gözü Büyük Mehmed ve Beşir Beşe ve Eskici Mevlüd nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde hâzırûn olub şöyle şehâdet-i şer‘iyye eylediler ki mezbûr Muradik ve oğlu kendü hâlinde ve kâr u kisbinde ehl-i ‘ırz kimesnedir bu ana dek mezbûrûn oğlundan bir fi'l-i şenî zâhir olduğu ma‘lûmumuz değildir eyü adamdır hüsn-i hâline müşâhidlerüz ve dahi şahâded iderüz deyü alâ-tarîkü’ş-şehâde ihbârları ketb olunub yed-i tâlibe vaz‘ olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Musa, imâm

Mustafa Beşe, serdâr

Hacı İbrahim Küçük Köse

Mir Muslu Beşe Hasan Ağa

Halil Çelebi Hacı Mehmed

Hacı İbrahim Küçük Köse

Hacı İbrahim Büyük Hacı

Ve gayrihim

s.22/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sükkânından fahru'l-âşiyân Mustafa Beşe er-râcil ve Ebubekir Bey ibn-i el-Hâc Mustafa ve el-Hâc Mehmed Efendi eş-şehir Bedikçi fahru'l-e'imme ve'l-hutebâ Abdulaziz Efendi ve Osman Çelebi bin Alizâde ve Abdulrahman ibn-i Himmet ve Hasan Çelebi Pazar başı ve Etmekciler Şeyhi es-Seyyid Mehmed bin Osman ve Bekir Paşa Cum‘a ve kasablardan Mat Hasan ve Nebi bin Baki ve Hasan bin Hüseyin ve Usta Ahmed ve fahrü's-sâdât es-Seyyid Hasan Çelebi es-Seyyid Ferruh vesâ'irleri ahâli-i vilâyet ve sükkân-ı memleket vâzı‘ ve şerîf-i meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-hâze'l- kitâb Ali Çelebi ibn-i Mollâ Çelebi mahzarında edâ-i merâm idüb vilâyetimiz memerr olub ebnâ-yı sebîl ubûr ve nüzül eylediklerinde ahâli-yi vilâyete ve mahallâta tazyîk idüb nice fukarâ rencîde ve âyende ve revende

remîde olub muhassilü'l kelâm ve'l-merâm kazâ-yı mezbûr ahâlisi beyninde bir kethüdâya ihtiyâc-ı tâm mukarrer ve muhakkak olduğundan mâ'adâ taraf-ı saltanatdan emr-i şerîf-i celîlü'l-kadr ile cem' ve tahsîli fermân olunan tekâlîf ve sâlyâne olundukda ziyâde ve noksân her kisb-i tekâlîfe karışmağile fukarâya zarâr ve ziyân tetib eylediğinden mâ'adâ temâsı dahi nümâyân olmağın ahâli-i vilâyet ma'rifetiyle kibel-i şer'-i mutahhardan bi'l-fi'il kazâ-yı mezbûr için bir vakt mu'tâd-ı kadîm bir kethüdâ nasb ve ta'yîn olmak lâzım ve mühim olmağın mezbûr Ali Çelebi mustakîm ve dindâr ve kethüdalığa lâyıq u sezâvâr ve re'âyâ-perver (s.23) olmağile merkûm Ali Çelebi kethüdâ ta'yîn olunub mezbûr dahi kethüdâlığı kabûl ve hıdmet-i lâzimesini edâya deruhde ve iltizâm itmeğın minvâl-ı meşrûh üzere mesfûr kethüdâ olub emr-i şerîf ile fermân olunan tekâlîf-i ahâliyi vilâyetin iş erleri ile ve ma'rifet-i şer'le sâlyâne olundukda hâneye ve sülüs ziyâde sâlyâne olunursa sû'âl ve cevâb mezbûr Ali Çelebi virecek olub ve bir fukarâya zulm ve te'addî olmak ihtimâli olmaya 'alâ mâ-hüve'l-hakîka ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olunub bir talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine ve her sene mezbûr Ali Çelebi'ye ücret yüz guruş vireler deyü tenbîh birle. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharremi'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

'Umdetü'l-âşiyân el-Hâc İbrahim Çelebi el-Hâc Mustafa Beşe

El-Hâc Ebubekir Monla İsmail, el-hatîb

El-Hâc İbrahim Mustafa Beşe

Mahmud Beşe, derzi

El-Hâc Mahmud el-Hâc Cafer

Alihan Çelebi İbrahim Çelebi

Seyyid Baki, bakkal

Abdussamed, a'yân

Monlâ Ahmed, el-hatib-i kal'a

Ve gayrihim

s.23/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden fahrü's-sâdât es-Seyyid Hamza Monla Mahmud nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûre sükkânından 'umdetü's-sâdâti'l-kirâm es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i es-Seyyid Mehmed Çelebi mahzarında üzerine takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb ben sâdâtdan olub vâlidem eş-Şerîfe Zeyneb ve vâlidem ve vâlid-i mâcidi es-Seyyid Abdullatif eş-Şerîfe Muhsine oğulları es-şerife Muhsine es-Seyyid el- Hâc Hasan kızıdır sahîhü'n-neseb-i sâdât ve zî-ihtirâmdan iken mezbûr yaşım 'alâmeti vazîfeme mâni' olur nesebim bilür müslümanlar vardır sû'âl olunub ba'de't-ta'yîni'l-hâl merkûma kıbel-i şer'-i şerifden tenbîh olunmak matlûbumdur deyüb gıbbe's- sû'âl merkûm es-Seyyid Hasan Çelebi cavâbında inkârıyla mukâbele itmeğin 'udûl-ı muhvelden yine kazâ-yı mezbûrdan hâzîrân-ı bi'l-meclis olan mu'temedun'aleyh müslümanlardan es-Seyyid Hasan bin Ramazan ve el-Hâc Abdulkerim bin el-Hâc Ahmed ve es-Seyyid Ahmed Çelebi ibn-i el-Hâc Hüseyin li-ecliş-şehâdet-i şer'iyeye eylediler ki fi'l-hakîka mûmâ-ileyh es-Seyyid Hamza Şerife Zeyneb Hatun oğludur Şerife Zeyneb es-Seyyid Abdullatif kızıdır es-Seyyid Abdullatif es-Şerîfe Muhsine Hatun oğludur Şerîfe Muhsine es-Seyyid Hasan kızıdır ber-muktezâ-yı şerî'at-ı garrâ irşâyibeb ledîmi hilâf-ı meydâ mezbûr es-Seyyid Hamza sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdandır bu husûsa şâhidleriz şehâdet-i şer'iyeye dahi iderüz deyü ba'de ri'âyet-i şerâ'îti'l-kabul ma'en nihayetül haysü'l-lafz ve'l-ma'nâ muvafık-ı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehâdetleri makbûl ve rîka-i itibâr kabûle olmağın merkûmun siyâdetine hükm birle bu vesîka ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe tıba tıb ilme'âl vaz' olundu ki lede'l-hâce ber-sicil temessük idine. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharremi'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Mehmed Efendi, el-müderris

Monlâ Osman, el-müderris

El-Hâc Ebubekir, el-hatîb

Monla Zeynel bin Monla Osman

Davud Çelebi İbrahim

Mahmud Beşe Duzsuz

Ve gayrihim

s.23/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olan Şah Ali Bin İslam mahfel-i kazâda yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden işbu sâhibü'l-hâze'l-kitâb Hüseyin ve Ali bin Şa'bân Ağa mahzarlarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb Şeyhli nâhiyesinde vâki' silk-i mülk-i sahîhimde dâhil bir bağ Osman kethüda bağı ve bir tarafı yeniçeri Menas bağı ve birtarafı ber ber Hâcî Mehmed bağı bir tarafı tarık-i 'âmm hudûdu ile mahdûd olan bağımı eşcâr-ı müsmiresiyle ve gayri müsmiresiyle ve içinde olan mâverâ-i havz ve suyuyla ve evleri ile mezbûran Hüseyin ve Ali'ye nakd-ı (s.24) râyic-i fi'l-vakt altmış riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim min-ba'd mârru'z-zikr bağçede 'alâkam kalmadı bundan mâ'adâ zikr olunan bağçenin içindeki Osman Kethüda bağının altında olan bir bölük bağçe ki ve bir küçük havuz ve bir ceviz ağacı sekiz dâne elma ve zerdâli ağacı mukaddemâ zevcem olub vefât iden Kaya Beşe'ye hibe eylemişdim mahv-ı teslîminde yirmi guruşa kıymet olub mehir-i müteveffâ-yı mezbûre Kaya Beşe'nin ba'de vefâtihâ üç kız ve iki oğlunu terk idüb 'ilâma farzu'llâhu te'âlâ yirmi guruşa iki oğlan ve üç kız- mianelrinde taksîm ve tevzî olunub her birine isâbet iden hissesi kendülerine teslîm olunub bir oğlum ki Mustafa nâm gâ'ib-i 'ani'l-meclis olmağın dört buçuk guruş hissesini ben alub kabz ve kabûl eyledim ki merkûm Mustafa geldikte ben edâ ve teslîm eyledüm cem'an seksen guruşu alub kabz eyledim ki ba'de'l-yevm salifü'z-zikr bağçe mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Şah Ali'nin minvâl-ı meşrûh üzere câri olan kelâmını el-mukırr-ı lehümâ Hüseyin ve Ali bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itmeğın bu vesîka 'alâ-mâ-hüve'l-hakîka ketb ve imlâ olunub gıbbe't-taleb yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihtîcâc idine. Tahrîren fî gurre-i şehri Safer sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa

Monlâ Veli Osman

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

Reis Ahmed İsmail

s.24/b.1:

An karye-i Tilenzid

Resul bin Seydi Ahmed, guruş 120

Temür Taş bin İsmail, guruş 100

Osman bin İsrail, guruş 50

Oruç bin Nebi, guruş 40

Yusuf bin Mansur, guruş 40

İnebey bin Bali, guruş 40

Hızır bin Hüdaverdi, guruş 70

Kalo bin Süleyman, guruş 20

Yekün guruş ‘aded 495

Budur ki Kazâ-yı Harpurut kal‘ası sâkinlerinden ebnâ-yı sipâhiden Osman Bey Munzur tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olub vekâleti el-Hâc İbrahim Çelebi bin el-Hâc Küçük Köse ve Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed er-râcil şehâdetleriyle sâbite olan li-ebeveyn karındaşı Munzur Bey'in meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Resul bin Seydi Ahmed ve Timurtaş bin İsmail ve Osman bin İsrail ve Oruç bin Nebi ve Yusuf bin Mansur ve İnebey bin Balı ve Hızır bin Hüdaverdi ve Kalo bin Süleyman nâm kimesneler mahzarlarında vekâleten bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûrlar bundan akdem müvekkilim Osman Bey'e merâbi‘ olub bâlâda zikr olunduğu üzere ‘ale'l-infirâd her

birine tahrîr olunduğu üzere ki cem'an dört yüz doksan beş guruş ider bi'l-cümle birbirine kefil-i bi'l-mâl ve cümle bâğ ve bağçe ve tarlaları ve damları ve ism-i mâl itlâk olunur şey'leri yanında rehin vaz' eylemişdi hâliyâ zikr olunan meblağ-ı mezkûr dört yüz doksan beş riyâlî guruşa mezbûrlar bi't-tâmam ve'l-kemâl müvekkilim mezbûr karındaşım Osman Bey'e edâ ve teslîm idüb ve mezbûr dahi alub kabz ve kabûl idüb mezkûrların zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe 'alâkası kalmaı zimmetlerini ibrâ'-i 'âmm ile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledim ve merâbi'likden dâhi ihrâc idüb asla bir akçe ve bir habbe 'alâka ve medhali kalmadı didikde mukırr-ı mezbûr Munzur Bey'in vekâleten ikrârını minvâl-ı meşrûh üzere el-mukırr-ı lehü'l-mezbûrûn tasdîk ve kabûl idüb bi'l-muvâcehe kayd-ı sicîl olundu. Tahrîren fî gurre-i şehri Saferi'l-muzaffer sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim bin Küçük Hâcı

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Bekir Monlâ bin Abdurrahman

Osman Beşe Çarhzâde

Osman bin Ramazan

Hasan bin Halil Mehmed

Veli Çelebi bin Ali Beşe

Göbeş Ahmed

Hasan Çelebi bin Hüseyin Can Ağa

Davud Çelebi İbrahim

Mehmed Çelebi Veli Osman Beşe

Ve gayrihim

s.25/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Resul bin Seydi Ahmed meclis-i şer‘-i hâtirü'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden fahru'l- kuzât ve'l-müslimîn fazîletlü Seyyid Hüseyin Efendi ibn-i el-Hâc Ömer Efendi mahzarında bi't- tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb didi ki mezbûr Hüseyin Efendi hazretlerinden yüz yirmi riyâlî guruş ber-vech-i karz-ı hasen deyn alub vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ virecek deynim olub ve hem kendüsine merâbi‘ dahi oldum ki tohumu kendü virüb emek ve öküz benim olub eğer kendü toprağında ve eğer benim toprağında her ne zirâ‘at idersem arpadan ve buğdaydan beher müdde on kile tohum deynime benim hissemden girüye dönderüb kulumuz olub ve mâ-bâkî eğer arpa ve eğer buğday ve eğer daru ve gılgıl ve penbe ve sâ‘ir hubûbat her ne zirâ‘at idersem münâsafa üzere taksîm ideyüz ve meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde tasarrufumda olan tarla ve bâğ ve bahçe ve öküz ve camus ve at ve merkeb her ne ki ism-i mâl itlak olunur rehin vaz‘ eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh-ı şer‘î üzere sâdır olan ikrârımı el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr efendi hazretleri dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ‘il-i şehr-i Saferi'l-muzaffer sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim el-Hâc Küçük Köse

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Bekir Çelebi Abdurrahman Çelebi

Osman bin Ramazan

Osman Beşe Çarh

Hasan bin el-Hâc Mehmed

Veli bin Ali Beşe

Hasan Çelebi bin Hüseyincan Ağa

Kübeş Ahmed

Davud Çelebi İbrahim

Mehmed Çelebi, merdüm-i Osman Beşe

Mehmed Çelebi bin Emir Ahmed, er-râcil-i Diyarbekirî

Yusuf Pehlivan bin Abdullah

Ve gayrihim

s.25/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Temürtaş bin İsmail nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından fahrü'l-kuzât ve hayrû'l-vülât es-Seyyid Hüseyin Efendi ibn-i el-Hâc Ömer Efendi mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm es-Seyyid Hüseyin Efendi'den yüz kırk riyâl gurus ber-vech-i karz-ı hasen deyn alub vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ virecek deynim olub ve hem kendüsine merâbi' dahi oldum ki tohum kendü virüb emek ve öküz benim olub eğer kendü toprağında ve eğer benim toprağında her ne zirâ'at idersem arpadan ve buğdaydan beher müdde on kile tohum deynim benim hissemden girüye döndürüb kulumuz olub ve mâ-bâkî eğer arpa ve eğer buğday ve eğer daru ve gilgil ve penbe ve sâ'ir hubûbât her ne zirâ'at idersem münâsafa üzere taksîm ideyüz ve meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde tasarrufumda olan tarlalar ve bâğ ve bahçe ve öküz ve camus ve at ve merkeb ve her ne ki ism-i mâl itlâk olunur rehîn vaz' eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere sâdır olan ikrârımı el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr efendi hazretleri dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.25/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Mustafa bin Hüdaverdi nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından fahrü'l-kuzât ve hayrû'l-vülât es-Seyyid Hüseyin Efendi ibn-i el-Hâc Ömer

Efendi mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Hüseyin Efendi'den seksen riyâlî guruş ber-vech karz-ı hasen deyn alub vâcibül-edâ ve lâzımül-kazâ virecek deynim olub ve hem kendüsine merâbi' dahi oldum ki tohum kendü virüb emek ve öküz benim olub eğer kendü toprağında ve eğer benim toprağında her ne zirâ'at idersem arpadan ve buğdaydan beher müdde on kile tohum deynime benim hissemden girüye dönderüb kulumuz olub ve mâ-bâkî her ne zirâ'at idersem eğer arpa ve eğer buğday ve eğer daru ve gılgıl ve penbe ve sâ'ir hubûbât münâsafâ üzere taksîm ideyüz ve meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde tasarrufumda olan tarla ve bâğ ve bahçe ve öküz ve camus ve at ve merkeb her ne ki ism-i mâl itlâk olunur rehîn vaz' eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere sâdır olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr efendi hazretleri dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Sene târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.25/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Osman bin İsrail meclis-i şer' de yine karye-i mezkûr sâkinlerinden Alican Çelebi bin Hüseyin Çavuş tarafından vekîl olan li-ebeveyn karındaşı Mahmud Beşe mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki mezbûr Alican Çelebi'den elli riyâlî guruş ber-vech-i deyn alub virecek deynim olub ve hem kendüsine merâbi' dahi oldum ki tohum kendü virüb emek ve öküz benim olub eğer arpa ve buğday kendü toprağında (s.26) ve eğer benim toprağında her ne zirâ'at idersem beher müdde on kile tohum deyn benim hissemden girü dönderüb ve gayri arpa ve buğdayı ve daru ve gılgıl ve sâ'ir hubûbât ve penbe münâsafâ üzere taksîm ideyüz ve meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde karye-i mezbûrda vâki' tarlalarımı ve bâğ ve bahçe ve öküz ve camus ve at ve merkeb ve sâ'ir her ne ki ism-i mâl itlâk olunur rehîn vaz' eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mezbûr Mahmud Beşe dahi vekâleten tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî sene târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

s.26/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Oruç bin Nebi meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Mahmud Beşe bin Hüseyin Çavuş mahzarında bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Mahmud Beşe'den ber-vech-i karz-ı hasen kırk riyâlî gurus deyn alub vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynim olub ve hem kendüsine dahi merâbi‘ oldum ki tohum kendüsü virüb inek ve öküz benim olub eğer kendü toprağımda ve eğer benim toprağımda her ne zirâ‘at idersem arpadan ve buğdaydan beher müdde on kile tohum deynime benim hissemden girü dönderüb ve mâ-bâki ve eğer arpa ve eğer buğday ve eğer darı ve gılgıl ve penbe ve sâ‘ir hubûbat münâsafa üzere taksîm ideyüz ve meblağı mezbûr mukâbelesinde tasarrufumuzda olan tarla ve bağ ve bağçe ve öküz ve camus ve at merâkib her ne ki ism-i mâl itlâk olur rehîn vaz‘ eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan kelâmını mezbûr Mahmud Beşe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Sâbıkûn

s.26/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Tilenzid nâm karye sâkinlerinden Yusuf bin Munzur ve Kalo bin Süleyman meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde Ahmed Beşe ve karındaşı Yahya mahzarlarında bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Yusuf didi ki mezbûrlardan kırk gurus riyâlî ber-vech-i karz ben alub ve mezbûr Kalo dahi ikrâr idüb yirmi beş riyâlî gurus dahi ben alub vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynimizdir ve hem mezbûrlara merâbi‘ dahi oldum ki tohum kendü virüb inek ve öküz benim olub arpa ve buğday ve darı ve gılgıl ve penbe ve sâ‘ir hubûbat her ne zirâ‘at iderseyüz buğdaydan ve arpadan beher müdde on kile tohum deynime bizim hissemizden girü dönderüb mâ-bâki münâsafa üzere taksîm ideyüz ve meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde tasarrufumuzda olan tarla ve bağ ve bağçe ve öküz ve camus ve inek ve at ve merkeb ve her ne ism-i mâl

itlâk olunursa rehîn ve vaz‘ eylemişüz didiklerinde mezbûrların vâki‘ olan ikrârlarını merkûmân tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Sâbikûn

s.26/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olub Dergâh-ı ‘Alî lâzâl-ı fahzûna bi'l-me‘âli yeniçerilerinden bundan akdem Hatif-i Anife fevt olan Büyük el-Hâc Mustafa Beşe'nin zâhîrde vâris-i ma‘rûfu yoğise muhallefâtı kabza yeniçeri ağası olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi‘ü'l-mehâmid ve'l-mekârim zü'l-kadri'r-refî‘ ve hiâcibü'l-‘îzz ve'l-ikbâl sâhib-i ezyâl el-mecd ve'l-iclâl Mustafa Ağa taraf-ı pür- şerîflerinden Veli Ağa meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûr Büyük el-Hâc Mustafa Bey'in kebîr oğlu olub ebnâ‘-yı sipâhiden Ebubekir Bey ve el-Hâc İbrahim Çelebi ve Ömer Bey ve Ali Bey ve Halil Bey mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da‘vâ ve takrîr-i mer‘î idüb müteveffâ-yı mezbûrun vâris-i ma‘rûfu kalmayub terekâtı beytü'l-mâle ‘âid olduğu istimâ‘ olmağile mevcûd muhallefâtını vâz‘-ı yed olanlardan sû‘âl olunub ba‘de't-tebeyyünü'l-hâl bana teslîm olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-sû‘âl mezbûrlar cevâbında fi'l-hakîka babamız vefât idüb sulbî oğulları el-Hac İbrahim Çelebi ve Ömer Bey ve Halil Çelebi ve Ali Bey ve Nebi ve beş kızı ve zevcesini terk (s.27) eylemişdir muhallefâtı şer‘le bize münhasırdır ale'l-husûs babamız hâl-i hayâtında ve kemâl-i ‘akl u sıhhatinde cümle-i emvâlini ‘alâ farzu'llâhi te‘âlâ beynimizde tevzî‘ eyleyüb on sene mikdârı taht-ı tasarrufumuzda min-ba‘d müteveffâ-yı mezbûrun müterekâtı dahi kalmamışdır deyüb merkûm Veli Ağa inkâr ile mukâbele itmeğın kazâ-yı mezbûr sükkânından hâzır-ı bi'l-meclis ‘udûl-ı mahvelden Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed ve Ali Beşe bin Zerinzâde ve Hızır Efendi el-kâdı ve el-Hâc Ebubekir el-hatîb li-ecliş-şehâde mahfel-i kazâda şöyle şehâdet-i şer‘iyye eyledikler ki müteveffâ-yı mezbûr Büyük el-Hâc mezbûrûn Ebubekir Bey ve el-Hâc İbrahim ve Ömer Bey ve Ali Bey ve Halil Bey sulbî oğullarıdır bundan mâ‘adâ beş kızı ve bir zevcesi vardır muhallefâtı şer‘an mezbûrûna ‘âid ve râbi‘dir bu husûsa şâhidlerüz ve şehâdet şer‘iyye dahi iderüz deyüb edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri makbûle ve hayyiz-i kabûle mevhuile kılınıb merkûmun vârisleri sâbit ve zâhir olmağın ketb ve tahrîr olunub gibbe't-

taleb yed-i tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-âşiyân Osman bin Seyfeddin

Hasan Çelebi bin Mehmed Ağa

Hacı Ramazan bin Abdullah

Es-Seyyid Mustafa Kemhacızâde

El-Hâc İbrahim Küçük Musa

Ahmed Beşe Monla Musa

Ve gayrihim

s.27/b.1:

Budur ki bin kırk yedi sene ki bin kırk sekiz senesinde vâki' Harpurut mukâta'ât emîni olan fahrü'l-akrân Veli Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde Mahmiyye-i Van kullarının sene-i mezbûrede müstehak oldukları mevâciblerinin tahsîldârları tarafından husûs-ı âti'l-beyân vekîli olup vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan İbrahim Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüb ber-mûceb-i tezkire-i hazînenin ve mûcebince emr-i şerîf-i celîlü'l-kadr kendü tahvîlimden ve mukâta'a-i mezbûre mâlından Van kullarının mevâciblerine beş bin yüz yirmi guruş sâliyâne olunub zimmetime lâzımü'l-edâ deynim olmağın hâliya meblağ-ı mezbûr edâsına 'adem-i iktidârım olup birkaç ay istimhâl idüb ba'de'l-imhâl edâ ve teslîm edinmeye değin ve hem mezbûr İbrahim Ağa'ya itmînân-ı kalb içün taht-ı tasarrufumda olup Hacı Mahallesi'nde vâki' lede'l-ahâli ve'l-cirân hudûdu ma'lûm evlerim bi'l-cümle tecemmülat-ı hânem ve altı re's katırlarım ve elli re's atlarım ve dört kısrağ ve yirmi beş inek ve öküz merabi'lerim zimmetinde olan yüz atmış guruşum ve silk-i mülk-i sahîhimde dahil mezra'am mezbûr İbrahim Ağa'ya meblağ-ı mezkûr deynim mukâbelesinde bey'-i bi'l-vefâ ile bey' idüb târih-i kitâbdan üç ay va'de ile istimhâl idüb mühl-i mezbûr mürûrundan sonra meblağ-ı mezkûru bi't-tamâm ve'l-kemâl edâ ve

teslîm eylemezsem cümle sâlifü'z-zikr emlâkım bey'-i bâta bedel olsun eğer firâr idüb ve eğer meblağ-ı mezkûru va'de-i mezkûr tamâmına varınca edâ eylemezsem cümle emlakım mülk-i harîamdir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Veli Bey'in minvâl-i meşruh üzere câri olan ikrârını el- mukırr-ı lehü'l-mezbûr İbrahim Ağa vekâlet-i muhkiyyesi hasebi ile bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân el-Hâc İbrahim Çelebi ibn-i el-Hâc Küçük Köse

Abdurrahman Çelebi Cabekzâde

Mehmed Çelebi, merdüm-i mu'allim

Fahrü'l-ikbâl Acem Çelebi, merdüm-i Kaya Ağa

Ali Çelebi bin Halim

Osman bin Müntaz

Mustafa, muhzırbaşı

Karanlı Ali Bey

Ve gayrihim

s.27/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Pekinik nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Hazruk veled-i Kirakos nâm zimmînin li-ebeveyn karındaşlarından Dimko Derviş ve Dink ve Menzik ve Manuk nâm sagîrlerin emvâlin hıfz ve ahvâlin zabt için vasi lâzım ve mühim olmağın işbu haze'l-kitâb karye-i mezbûreden Husrev nâm zimmî ber-vech-i mukîm ve mustakîm olmağın kıbel-i şer'den merkûm Husrev'i sığar-ı mezbûrûna vasi nasb ve ta'yîn olunub mûmâ-ileyh Husrev vesâyeti kabûl ve hizmet-i lâzimesini edâya te'âhüd ve ilzâm itmeğın bu hurûf li-ecli't-temessük yed-i tâlibe vaz' olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe Abdullah

Monlâ Osman bin Bayram

ve Seyyid İsmail

Es-Seyyid Osman bin Ahmed

s.28/b.1:

Budur ki maskat-ı re'is Kazâ-yı Harpurut'dan olub Mahmiyye-i Diyarbekir'de vefât iden Sultan Ahmed bin Abdulkadir nâm kimesne müteveffânın sagîr oğlu İbrahim nâm yetimin kibel-i şer'eden ve vasi-i mansûbesi olan vâlidesi Mûlayim (?) nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîli olub 'ârifin olan Ali Çelebi ve Ahmed Beşe nâm kimesneler şehâdedleri ile vekâleti sâbite olan fahrû'l-e'imme Monlâ Osman Efendi ibn-i Bayram vekâleten müteveffâ-yı mezbûr Abdulkadir'in sulbî kızı Şah Sultan nâm hâtûnun sulbî oğlu Osman bin Ramazan asâleten ve diğere oğlu Telli Bekir nâm müteveffânın yetimesi Dursun nâm sagîre tarafından mezbûr Osman vesâyeten mezbûre Şah Sultan nâm hâtûnun kızı Emine nâm hâtûn asâleten meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimût-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden işbu sâhib-i haze'l-kitâb Hüseyin bin Ali nâm kimesne mahzarında her biri asâleten vekâleten ve vesâyeten bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ-yı mezbûr Abdulkadir mukaddemâ vefât idüb oğlu Sultan Ahmed ve kızı Şah Sultan'ı terk idüb li-zekkerü misli hazzil ünseyîn iki hissesi mezbûr Sultan Ahmed'e ve bir hisse merkûme Şah Sultan'a intikâl idüb kable'l-kismet Sultan Ahmed vefât itmeğle onunda muhallefâtı müvekkiletem mezbûreye ve sagîr oğlu İbrahim'e intikâl itmişdir ve muhallefât-ı merkûmeden bir hisse mezbûre Şah Sultan'a intikâl idüb ba'dehu Şah Sultan vefât idüb oğlu mezbûr Osman ve diğere oğlu Telli Bekir'in yetimesi mezbûre Dursun nâm sagîre ve kızı Emine'yi terke idüb mezbûr Şah Sultan'ın muhallefâtı dahi mezbûrlara intikâl itmişdir eyle olsa kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Pekinik nâm karyede zeylinde vâki' bir tarafı müşterâ-i mezbûr Hüseyin bağı ve bir tarafı Hasan Kulu bağı bir tarafı el-Hâc Nimet ve Dede Mehmed bağı bir tarafı Usta Ahmed bağı bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz olan bağı ve bahçe suyuyla ve havzıyla ve evleri ile eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle tevâbi'i ve levâhıkıyla

bâtinen ba'de bâtni mezbûrlara irs-i şer'ile intikâl itmekğin lakin zikr olunan bağ mürûr-ı eyyâm ile müşrif-i harâb ve mâ'il-i turâb olub sagîr mezbûrların ve müvekkiletem mezbûrenin termîm ve tımarına fâide mâl olmayub te'hîr olunursa bi'l-külliyeye men'ut nısfı mesâbe-i 'örfde olduğundan mâ'adâ sagîr-i mezbûrun nafaka ve kisveye ihtiyâc-ı tâm muhakkak olmağın vekâlet-i muhkem hasebi ile kıbel-i şer'den bey'ata izin taleb iderim deyüb husûs-ı mezkûr sikât u ahyârdan tefahhus ve istihbâr olundukda hâcet-i şer'den bey'ata izin virilüb sûk-ı sultânîde kirâren ve mirâren bey'-i men-yezîd olunub rağbât-ı nâs bi'l-külliyeye münkati' olub bir akçe ziyâde ile tâlibi olmayub zarûret-i nafaka ve her birine şer'an isâbet iden hisselerini teslîm için sâlifü'z-zikr bağı ve bağçeyi merkûm Hüseyin'e nakt-i râyic-i fi'l-vakt yüz kırk riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüb asâleten ve vekâleten ve vesâyeten kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' idüb ba'de'l-yevm mezbûr Hüseyin'in mârrü'z-zikr bağı ve bağçe bi'l-cümle tevâbi'i ve levâhıkıyla mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didiklerinde mukırrûn-ı mezbûrûnun esâleten vekâleten ve vesâyeten minvâl-ı meşrûh üzere câri olan ikrârların el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Hüseyin bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâfehe tahkîk itmeğın bu vesîka ketb ve tahrîr gıbbe't-taleb yed-i tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihtîcâc idine. Tahrîren fi evâl-il-i Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Ali

Semerci Murtaza

Hasan Çelebi Monlâ Ömer

Es-Seyyid Hasan Çelebi Mehmed Çelebi

Es-Seyyid Osman Çelebi es-Seyyid Ahmed

Dede Mehmed bin el-Hâc Fethullah

Monla Hüseyin el-Hâc Nimet

Mevlûd bin Hacac

Hakverdi, nalband

Es-Seyyid İsmail el-Hâc Kaya

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Mahmud

Ve garihim

s.28/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olup bin kırk yedi senesinde kazâ-yı mezbûr mukâta'ât emîni olan fahrü'l-akrân Veli Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde sene-i mezbûre mâlından Van kullarının mevâcibleri tahsîline me'mûr olan İbrahim Ağa mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mevâcib-i mezkûreden ber-mûceb-i tezkire mezbûr İbrahim Ağa'ya zimmetimden vâcibü'l-edâ lâzimü'l-kazâ deyni olmağın silk-i mülk-i sahîhimde dâhil kazâ-yı mezbûr mahallâtından Hacılı Mahallesi'nde vâki' hudûdu lede'l-ahâli ve'l-cîran ma'lûme olan büyü-t müte'addide evlerimi havlusıyla ve tevâbi' ve levâhkıyla ve bundan mâ'adâ kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Piri Beşe oğlu Ali Bey'den iştirâ eyledüğüm mülk mezrea'am zirâ'at olunmuş (s.29) tohum ve öküz inek 'adedi beynimizde 'ilm-i şer' ile ma'lûmdur bi'l-cümle elan zirâ'at ve esbâb hirâset ve dört tevâbi' üzerlerinde olan akçeler ve camus bi'l-cümle tevâbi' ve levâhkıyla mezbûr İbrahim Ağa'ya nakd-i râyic-i fi'l-vakt bin rîyâli guruşa icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüb merkûm İbrahim Ağa dahi iştirâ itdikten sonra mahalinde bey'-i merkûmu kabzına teslît eyledim meblağ-ı mezbûr bin guruşu zikir olunan mevâcib-i mezkûreden zimmetime edâsı lâzım gelen deynim ile takasa idüb ba'de'l-yevm mârrü'z-zikr evler ve mezra'a-i mezkûr müşârün-ileyh İbrahim Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Veli Bey'in minvâl-ı meşrûh üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr İbrahim Ağa bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb mâ-vak'a bi't-tâleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'in ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi bin Hüseyinhan Ağa

İbrahim Çelebi bin Küçük el-Hâc

İbrahim Çelebi bin Veli Çelebi, ez-za'îm

Davud Çelebi bin İbrahim

Maranlı Ali Ağa

Diyarkekiri Necm Çelebi

Mehmed Ağa, kapucu

İbrahim Beşe, Cebeci

s.29/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Pekinik nâm-ı karye sâkinlerinden olub bundan akdem mürd olan Hazorik veled-i Kirakos nâm zimmînin evlâd-ı sıgârına kibel-i şer'-i mutahhardan vasi-i mansûbesi olan Husrev nâm zimmî meclis-i şer'-i hâtîr-i vâcibü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkândan işbu sâhib-i haze'l-kitâb Usta Ahmed bin Mustafa ve Hamza Beşe ibn-i Ramazan mahzarlarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb kazâ-yı mezbûr a'mâlinden Kara Oyuk nâm mevki'de vâki' bir tarafı Dede Mehmed bir tarafı es-Seyyid Nizameddin ve bir tarafı Ca'fer Bağı ve bir tarafı yine Hazorik bu hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a teğek bağı Kirakos nâm zimmî ki Kakik demekle ma'rûfdur mürd-i mezbûr Hazorik'e irs-i şer'ile intikâl idüb ba'dehu sıgar-ı mezbûrünün ki biri Derviş'in Vetenrik ve Manuk ve Seferik nâm yetümlere irs-i şer'ile intikâl itmişdir ile olsa mürd-i mezbûrların düyûn-ı müteferrikası olub vesâyet-i muhkiyyem hasebi ile müvâcehelerinde şer'an sâbit ve zâhir olmağın sâlifü'z-zikr teğek bağı zaruret-i deyn için bey' olunmak lâzım olmağın mârrü'z-zikr teğek bağı sûk-ı sultânîde bey'-i men-yezîd olunub rağbât-ı nâs bi'l-külliyeye münkati' olundukdan sonra bir akçe ziyâde ile âher tâlibi olmayub mezbûran Usta Ahmed ve Hamza Beşe'ye nakd-i râyic-i fi'l-vakt yirmi riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan teğek bağı merkûman Usta Ahmed ve Hamza Beşe'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yürîd mutasarrıf olsunlar didikde vasi-i mezbûr Hüsrev'in minvâl-ı muharrer üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûran Usta Ahmed ve Hamza Beşe bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl itmeğın vâki' hâl bi'l-külliyeye ve sû'âl ketb ve tahrîr yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-

hâce bir sebeb-i temessük ola. Tahrîren fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve erba'ın ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Hızır Ramazan

Güdük Davud

Monlâ Veli bin Osman

Eğrüzlü Ebulkasım

Abdurrahman bin Himmet

Mehmed bin Hasan, bazarbaşı

Yahya bin Allahverdi

Es-Seyyid Osman Ahmed bin es-Seyid Ahmed

Bekir bin Dede Mehmed

Es-Seyyid İsmail Allahverdi

Ve gayrihim

s.29/b.2:

Budur ki Kasaba-yı Çüngüş nevâhisinden Ebu Tahir Nâhiyesi'ne tâbi' Bekirme nâm karye sâkinlerinden Osman ibn-i Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i vîcibü't-tevkîrde yine karye-i mezbûre sükkânından işbu hâmilleri haze'l-kitâb Nebi ibn -i Selim ve Abdurrahman bin Ali ve Hızır bin Tahir ve gayrihileri mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da'vâ ve tasvîr-i mer'î idüb bundan akdem karye-i mezkûrunda kendü mülk tarlam ki Çakırpate altında bir bağçe diküb ilâ yevmünâ hazâ bahçe eyledüğüm tarlama suvârı geldüğüm suyu cereyân itmeğe mân'î olurlar (s.30) su'âl olunub be'de't-tebeyyünü'l-hâl tahrîr itdirilmek taleb iderüm deyüb gıbbe's-sû'âl mezbûrûn Nebi ve Abdurrahman ve Hızır cevâblarında fi'l-hakîka zikr olunan tarlaya Azdurur nâm sudan suvârı gelmişdir nevbet geldikde lâkin mu'tâd-ı kadîme mugâyir sâlifü'z-zikr tarlaya elma eşcârı ve gayri

eşcâr diküb envâ'i sebzevât dikmeğle bizim zirâ'at ve hirâset eyledüğümüz penbe ve sâ'ir hubûbata su kifâyet eylemeyüb nef'-i mesâbe-i 'ademde olub ahâli-i karyeye zarâr müterettib olmağile bir def'a şer'-i şerîfe mürâfî' olduğumuzda mârrü'z-zikr tarla bağ ve bağçe olmağile etrâf u civârında olan tarlalara su kifâyet eylemeyüb her vechile zararı muhakkak ve temas dahi nümâyân olmağile yine tarla suvarub bağ ve bahçe olmayub kadîmü'l-eyyâmdan olı-gelmemiş olmağın kibel-i şer'-den olı-geldiği üzere tenbîh olunmuş iken kanâ'at eylememişdir didikde hâzır-ı bi'l-meclis olan müslümanlardan vâki' hâl istintâk olundukda gıbbe'l-istintâk mezbûrûn Nebi ve Abdurrahman ve Hızır'ın takrîrlerine mutâbık ve kelâmlarına muvâfık 'alâ-tarîki'ş-şehâde haber virdikleri hasebi ile kadîmî yine tarla tasarruf idüb bağçe olmamak üzere tenbîh birle bu hurûf ketb ve tahrîr yed-i tâlibe gıbbe't- taleb vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Halil Bey bin Büyük İbrahim

Hüseyin Beşe Abdullah

Muhzır Mustafa

İbrahim Beşe, Cebeci

Bekir bin Abdullah

Ve gayrihim

s.30/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden 'umdetü'l-ikbâl Halil Bey ve Mustafa Bey ibn-i İbrahim Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından Ebubekir Bey ve el-Hâc İbrahim Çelebi ve Ömer Bey ve Halil Bey ve Ali Bey ebnâhim el-Hâc Mustafa Beşe eş-şehîr Büyük Köse nâm râciller mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da'vâ idüb mukaddemâ babamız merhûm İbrahim Bey hâl-i hayâtında mezbûrların babası Buyük el-Hâc Mustafa Beşe yanında ve bir 'anber-i hâm ve bir murassa' altun çapraz ve bir altun bilezük ve bir üşek kürklü serâser kablı ve bir kemer raht-ı restime ve bir murassa' hançer yeşim kabzalı ve bir abanos kabzalı hançer ve bir kemer sim

kılıç ve bir sim kolluk kılıç ve dört yüz riyâlî guruşa rehn vaz' olunmuşdur sû'âl olunub ba'de't-tebeyyünü'l-hâl rehn olunan envâlimiz bize teslîm eyle(ye) mezbûrûn ilzâm olunmak matlûbumuzdur ve ba'de bir lob küpe ve bir incü küpe ve bir altun saç bağı ve bir altun bilezük ikiyüz otuz guruşa rehn vaz' olunmuşdur gıbbe's-sû'âl mezbûrûn cevâblarında zikr olunan envâl müteveffâ babamız el-Hâc Mustafa Beşe yanında rehn ve vaz' olunub altı yüz otuz guruş mîr-i müşârûn-ileyh İbrahim Bey babamız merhum el-Hâc Mustafa Beşe'den karz-ı şer'î tarîki ile alub va'de-i mürûrundan sonra evsâfi ve eşkâli mestur olan envâlimize rehn vaz' olunmuşdur vekîl olan Emirzâde Mustafa Halil ve merkûm Halil Bey ehl-i vukûf ve re'y-i zerîn eshâbı huzûrlarında bey' olunub deyn olan meblağ-ı mezbûr edâ ve teslîm oluna deyü sicil ve hüccet olunmağın mezbûr Halil Bey ve devr-i melik Mustafa Çelebi ma'rifetiyle bey' olunub deyn-i mezkûr edâ olunmuş husus-ı mezkûr mukaddemâ bir def'a Amid mahkemesinde mîr-i mûmâ-ileyh İbrahim ile babam merkûm mürâfa'a-i şer' olduklarında ta'arruzdan men' olunub yedimizde mûmzâ ve mahtûm sûret-i sicil vardır nazar olunsun deyü ibrâz eyledüklerinde gıbbe'n-nazar mezbûrûnların takrîrlerine mutâbık ve kelâmlarına muvâfık görülmeğın zikr-i sâbık iden rehinler vekîl Halil Bey ma'rifetleriyle bey' olunub deyn olan meblağ-ı mezkûr edâ ve teslîm olunduğu mukarrer ve muhakkak olmağın vefât idüb hâl-i hâyatında birkaç def'a da'vâ idüb kat'-i 'alâka ve fasl-ı hûsumet oldukların cem-i gafîr kimesneler dahi ihbâr itmeğın bu vesîka Tahrîren fî evâhir-i Saferü'l-hayr sene 1049

Şuhûdü'l-Hâl

Fahrü'l-ikbâl Mustafa Beşe, serdâr

Monla Osman bin Bayram

El-Hâc Bekir, el-hatîb

Es-Seyyid Osman es-Seyid Ahmed

El-Hâc İbrahim bin Küçük el-Hâc

El-Hâc Mehmed Efendi

İsmail, merdüm-i serdâr

Ahmed Çelebi bin Davud

Ve gayrihim

s.31/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Fatma nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân Bekir bin el-Hâc Mustafa ve İbrahim bin Ali nâm kimesneler şehâdetleri ile nehci şer'î üzere vekâleti sâbite olan İbrahim bin Abbas meclis-i şer'-i hâtîr-i lâzımü't-tevkîrde yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Musli bin el-Hâc Mustafa mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb müvekkiletem mezbûre Fatma Hatun mezbûr Musli'nün Bağdad elinde şehîd olan li-ebeveyn karındaşı Ali Beşe'nin zevcesi olub müteveffâ Ali Beşe hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde müvekkiletem mezbûre Fatma hatun mihr-i mü'eccelesini hibe idüb ve ol dahi mukâbelesinde mezbûr Musli ile müşâ' ve müşterek olub silk-i mülk-i sahîhinde dâhil olan evlerin kendüye 'âid olan hissesini 'arz idüb temlik eylemişdir sû'âl olunub sicil olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-sûâl mezbûr Musli merkûmun da'vâsına muvâfık vekâletine mutâbık ikrâr idüb ve zeyl-i sicilde esâmileri mestûr olan müslümanlar dahi şehâdet-i şer'iyeye eyledüklerinde zikir olunan evlerin müteveffâ-yı mezbûr Ali Beşe'ye 'âid olan hissesini mezbûre Fatma Hatun'a mihr-i mü'ecceli mukâbelesinde mülkiyyet üzere bizim huzûrumuzda virüb bu husûsa şahidleriz ve şehâdet-i şer'iyeye dahi iderüz didiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-hüve'l-vâki' 'alâ-vukû'ihî ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Usta Hasan bin el-Hâc Mustafa, eş-şehir Hazab(?)

Demirci İbrahim Ali

Es-Seyyid Allahverdi Resul

Davud İbrahim Ali

Bekir bin el-Hâc Mustafa

Ve gayrihim

s.31/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Mehmed bin Mahmud Günyeri mahfel-i kazâda yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden İsmail karındaşı mahzârında üzerine takrîr-i da'vâ idüb Ozan Nâhiyesi'nde vâki' hudûdu inde'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmdur bir kıt'a bağı ki Baranioğlu bağı dimeğle ma'rûf bağı vâlidem Fatma Hatun babasından kendüye irs-i şer'le intikâl idüb mülk-i mevrûsudur taht-ı tasarrufunda iken vefât idüb iki oğlunu ve iki kızını ve zevci mezbûr babam Mahmud'u terk idüb 'alâ-mâ-farzu'llâhi te'âlâ her biri şer'le intikâl iden hisse-i şer'iyyesini alub kabz idüb bana 'âid olan hissem zikr olunan bağıda hâli üzere kalmışdır sû'âl olunub alıverilmek matlûbumdur didikde gibbe's-sû'âl mezbûr İsmail cevâbında zikr olunan bağı müdde'i-i mezbûrun babası Mahmud nâm bir oğluna benim kızımı Allah emriyle alub mihr-i mü'eccel ve mihr-i mu'accel mukâbelesinde nısfını bana virüb ve nısf-ı âherini hâliya damadı olub oğlu olan Şaban'a virüb ilâ-yevminâ hazâ tasarrufımızdadır deyüb mezbûr Mehmed'in zikr olunan bağı hissesini almaduğu zâhir ve âşikâre olmağın şer'an mezbûr Mehmed'e 'âid olan hissesini mahzar-ı müseliminden kendüye teslîm hükm birle bu hurûf ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yakub Ağa Monlâ Musli

Hasan Çelebi

Süleymanî Kara Mustafa

Musahan Çelebi

Osman Beşe, mütesellim

Ve gayrihim

s.31/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Murad bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımüt-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden

Mustafa bin Mahmud mahzarında takrîr-i da'vâ ve tasvîr-i müdde'â idüb yine kazâ-yı mezbûr a'mâ'linden Şefri nâhiyesi'nde vâki' bir tarafı Muhzır Piyale bağı ve bir tarafı Kellecioğlu bağı ve bir tarafı Ferhad bağı ve bir tarafı kendü bağına muttasıl Gecekuşuoğlu bağı dimekle ma'rûf ve mümtâz olan bağın nısf suyla ve kuyu önünde yük yoluyla benim mülk bağıma muttasıl ve mülâhık olan bağı merkûm Mustafa'nın 'ammizâdesi Halil nâm kimesnenin olmağile merkûm Mustafa'ya kırk sekiz guruşa bey' ol dâhi iştirâ' eylemiş lakin ben mezbûr Mustafa'nın iştirâ eyledüğünü istimâ' eyledüğüm hinde bilâ-te'hîr muvâsebe ve taleb-i şüf'a idüb müslümanlar işhâd eyledim sû'âl olunub sâlifü'z-zikr bağı nısfı bana hükm olunmak taleb iderim didikde ve gıbbe's-sû'âl mezbûr Mustafa cevâbında zikr olunan bağı vech-i merkûm üzere mezkûr Halil'den iştirâ eyledüğüne mu'terif olub lâkin vech-i merkûm üzerine bağına mülâsîk olmağile şefî' olub ve şarâ'it-i şüf'ayı ri'âyet idüb ve taleb-i şüf'a ve muvâsebeye işhâd eyledüğünü inkârıyla mukâbele itmeğın gıbbe'l-istişhâd Mustafa bin Piyale ve Garib bin Osman fi'l-hakîka mezbûr Halil nâm kimesnenin bey' eyledüğü bağı mezbûr Murad'ın bağçe ve bağına muttasıl ve mülâsîk olmağile şefî' olub mekûm Murad 'akd-ı mezkûru istimâ' eyledükde (s.32) bilâ-te'hîr muvâsebe ve taleb-i şüf'a idüb bizi işhâd eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet-i şer'îyye dahi iderüz deyüb şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mârrü'z-zikr bahçe eşcâr-ı müsmirre ve gayr-ı müsmirresiyle şüfa'-i mezkûr Murad'a hükm olunub vâki' hâl gıbbe't- taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ İsmail Ahmed

Monla Hızır, el-kâdı

Kürd Budak

Davud Cebeci

İbrahim, na'ıçacı

Ve gayrihim

s.32/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mustafa bin Ramazan meclis-i şer‘de yine kendü karındaşı Mehmed mahzarında takrîr-i mer‘i idüb karındaşım mezbûr kendü harebe evini ve bağ yolunu on guruş riyâla bana fûrûht idüb hâliyâ ahzıma mâni‘ olur didikde mezbûr inkâr idüb ‘udûldan Mallâ Osman bin Ahmed ve Hasan bin Emîr Ahmed hâzirân olub bizim huzûrumuzda kendü rızasıyla zikr olunan harabe evini ve bağı yolunu mezbûr Mustafaya bey‘ idüb hem yine kendü bağı içinde mezbûr Mustafa’nın tevâbi‘ olmak üzere babaları tarlaları bey‘ itmişdir şehâdet ider kayd şüd

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Efendi İdris

Daru Halil İlhami

Mehmed Çelebi Diyarbekir'de

Ahmed Mehmed

Ve gayrihim

s.32/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mahmud Beşe bin Düzsüz meclis-i şer‘de yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden mütesellim Osman Beşe tarafından Mehmed Çelebi bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Osman Beşe vekîl olduğu merkûr Dayı zâde el-Hâcî Bekir’in sagîr oğlu Hüseyin nâm sagîre târih-i kitâbdan sene-i kâmîle varınca yüz yirmi elli rîyalî guruş vâcibü'l-edâsı lâzımü'l-kazâ zimmetinde deynim olmağın mukâbelesinde mutasarrıf olduğum evlerimi ve bağımı rehn vaz‘ eyledüm ki inşâllah-i rahman va‘de tamâmında zikr olunan meblağ-ı mezbûrî edâ idüb fek-i rehn iderüz dedikde mukırr-ı mezbûrun ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Mehmed Çelebi tasdik idüb kayd olundu. Tahrîren fi evâ'il-i şehri Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Halil Çelebi bin el-Haç Mehmed

Saru Ali

Halil Haveş Latif

Mevlud Bey Pazarcı

Bekir Beşe Paşalı

Monlâ Ömer bin el-Hâc Beyazıd

Ve gayrihim

s.32/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Kasu Hamza Bali meclis-i şer‘de yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden mütesellim Osman Beşe tarafından Mehmed Çelebi bin Abdullah muvâcehesinde bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Osman Beşe vekîl olduğu merhûm Dayızâde el-Hâc Ebu Bekir'in sagîr oğlu Hüseyin nâm kimesne sagîre târîhü'l-kitâbdan sene-i kâmîle varınca iki yüz kırk riyâlî gurus vâcibü'l-edâ lâzımü'l-kazâ zimmetinde deynim olunmağın mukâbelesinde tasarruf olduğum ev ve bağımı rehn vaz‘ eyledim ki inşâllâh-i rahman va‘de tamâmında zikr olunan meblağ-ı mezbûru edâ idüb fek-i rehn iderüz didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Mehmed Çelebi tasdîk ve kabul idüb kayd olundu. Tahîren fi-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

s.32/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Bekir bin Abdullah meclis-i şer‘de karye-i Temte'den İlyas bin Halife mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezbûrda otuz riyâl gurus alacak hakkım vardı alub Monlâ İlyas mezkûr zimmetinde bir akçe bir habbe alâkam kalmadı didikde kayd-ı şüd.

Şühûdü'l-hâl

Bayram

Hızır Çelebi bin Baba meşinci

Davud Çelebi İbrahim

Ali Cuma

Ve gayrihim

s.32/b.5:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Emine bint-i İlyas Beşe nâm hâtûn zevci olan Sefer bin Mehmed Huriye Hâtûn mahallesinde vâki' evlerini bey' itmeğin meclis-i şer' de Ber ber Garib Osman ve Veli Mehmed bin Hüseyin ve Seyyid Mustafa bin Abdulhamid şehâdet idüb kayd-şüd. Tahrîren fi-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Hüseyin

Ali Çelebi Monlâ Halim

Reis Ahmed

Şaban bin Hakkı Zâde

Es-Seyyid Allahverdi

s.33/b.1:

Budur ki Amasya Kazâsı sâkinlerinden Mustafa Çelebi bin Davud mahfel-i kazâda kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden el-Hâc Ali bin Mehmed ve Mevlud Bey İbn-i Mehmed Çelebi mahzarlarında bi't tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûrlar biri birisine kefil-i bi'l-mâl müvekkeltim Mustafa Çelebi'den at bahâsından ve nakdimden bin beş yüz guruş ecl-i mev'ûd ile alub zimmetine vâcibü'l-edâ deynisi olmağıyla vekâlet-i mühkîm hesbiyle mezbûrlardan bin yüz guruş alub kabz idüb dört yüz guruş bâki kalub inşallah dahi dört yüz guruş dahi alduğumuzdan yedîmizde olan hüccet-i şer' iyye virüb zimmetlerine ibrâ idecek oldum dedikte kayd-ı şüd. Târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi

Emir Ahmed Zâde

Davud Çelebi Mala Kasım

Es-Seyyid Osman Ahmed

Halil Beşe el-Hâc Mehmed

s.33/b.2:

Budur ki Karye-i Hoşmat sâkinlerinden K r Latif bin Hızır mahfel-i kazâda kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Saru Hamid mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb Kara bağ dimekle ma'rûf mevzide bir kıt'a harebe bağ yeri mezbûr fuzûli tasarruf ider s ' l olunub fasl itdirilmek matl mdur dedikde gibbe's- s ' l mezbûr Hamid cevâbında zikr olunan bağ yirmi seneden m tec vizdir tasarrufumdadır bu ana değin tımâr iderim dedikde merkûm inkârıyla mukâbele itmek 'udûldan Mustafa Beşe Topal ve Mehmed bin Abdullah li-ecli's-şahâde mahfel-i kazâya h zir n olub yirmi senedir m rr 'z-zikr bağ Hamid tasarrufunda olub şirâ-y  şer' ile iştirâ itmişdir diyüb m -şehâdetleri hayyiz-i kabul vâki' olub merkûm K r Latif tasarrufunda men' birle bu hurûf bi't-talebe vaz' olundu. Tahrîren fi ev 'il-i Rebî' l-evvel sene tis'a ve erba' n ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi Emirzâde

Mehmed Efendi Yeniçeri

Rüstem Mall  Nusret

Ömer Farzullah

Ve gayrihim

s.33/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Ömer bin Ali meclis-i şer‘-i hatırü'l-lâzîmü't-tevkîrde yine kasaba-i mezbûr sâkinlerden es-Seyyid Hüseyin bin Hasan mahzarında bi't-tav‘ü's-saf ikrâr ve i‘tirâf idüb Huriye Hâtûn mahallesinde vâki‘ silk-i mülk-i sahîhimde dahil bir tarafı Hakverdi ve bir tarafı Can Mevlud ve bir tarafı Neccar Hamid ve bir tarafı tarîk bu hudûd ile mahdûd olan iki bâb evimi örtmesiyle ve havlısıyla ve tevâbi‘i ve levâhıkıyla işbu mezbûr es-Seyyid Hüseyin'e nakd-i râyic fi'l-vakt otuz bir riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh şer‘î ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı şüd Tahrîren fi-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Hasan en-Nâkib

Ali bin Mevlud

Süleyman bin İbrail

Kasım Çelebi

Davud ibn-i Timurhan

Halil Çavuş Mikail Ağa

Veli Halil bin Ali

Ve gayrihim

s.33/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtı(ndan) Perçenç nâm karye sâkinlerinden mürd olan Oki nâm zimmînin sagîr oğlu Nikağus nâm zimmînin sicil vasisi ve yine karye-i mezbûrdan Oki oğlu Ulubek ve kızı Manuşik nâm kimesnelerin zimmî sicil vekîlleri olan Ahmed Beşe bin Zeyd nâm kimesne mahfel-i kazâda yine karye-i mezbûr sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Sefer Beşe bin Abdullah nâm kimesnenin

yetimleri tarafından Mornikli Ali Beşe bin Abdullah mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb didiki müvekkeltim mezbûrlar sagîr ve sagîre iken babaları mürd olub merkûm Sefer Beşe bunların babaları mutasarrıf olduğu zemileri sâhibü'l-arzdan tapu itmişdir elimizde fetvâ-yı şerîfemiz vardır nazar olunub ihkâk-ı hakk olmak matlûbumuzdur didikde fetvâ-yı şerîfe nazâr olundukda fi'l-vâki' evlâd-ı ekârib var iken o kimesne kapıdan men' olunmak ma'lûm olmağın merkûm Sefer Beşe'nin sâhibü'l-arza virdüğü akçesi girü edâ olunub ve babaları mülkiyeti üzerine mutasarrıf olduğu zeminler kendülerine hükm birle tenbîh olundukdan sonra bu vesika-i şârihatü'l- beyân ketb ve tahrîr olunub ve bi't-talebe vaz' olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ali Beşe bin Taşgun

Es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Hüseyin

Mehmed bin Ayan

Mehmed bin Allahverdi

Ali Beşe bin Zeyd

Sofi Hasan

Ve gayrihim

s.34/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Perçenç nâm karye sâkinlerinden Olya veled-i İnamus nâm zimmînin kendü asâleten ve ammûcası oğlu Tavid ve Nikol İnyan ve Yatuk tarafından vekâleten mahfel-i kazâda yine karye-i mezbûr sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Sefer Beşe bin Abdullah nâm müteveffânın yetimleri tarafından Mornikli Ali Beşe mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb müteveffâ-i mezbûr Müşir Beşe ammûcamız olub biz sagîr iken babamız mürd olub karye-i mezbûrda vâki' bir kıt'a bahçe babamız ile meşâ' ve müşterek iken kendüsi zabt idüb bizim dahi hissemiz vardır taleb iderüz didikde mezbûr Ali Beşe ben sizin babanız müşterek olduğuna vâkıf değilim deyü cevâb virib mezbûrlardan ikâmet-i beyyine taleb olundukda 'udûl-u

ricâldan Şah Ali Ağa ve Ali Beşe bin Taşğun mahfel-i kazâya hâzirân olub mezbûrların babaları zikr olunan bahçeyi merkûm Sefer Beşe ile meşâ‘ve müşterekdir ve nice müddet iştirâk üzere mutasarrıf iken fevt oldular deyü ‘alâ- tarîki’ş-şahâded-i haber virdüklerinden sonra bu vesika-i şârihatü'l-beyân ketb ve tahrîr olunub ve bi't-talebe vaz‘ olundu. Tahrîren fi-târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbık

s.34/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Sinâbud mahallesi sâkinlerinden Sanok ve Dilenci Makrus veled-i Kirkos nâm zimmî mahfel-i kazâda takrîr-i kelâm ve sâbit-i merâm idüb işbu bin kırk dokuz şehr-i-Rebî‘ü'l-evvelin dokuzuncu günü yevmü's-selâse hikmet-i ilahi ve irâdet-i nâ mütenâsib beyne's-salâtin ziyâde yağmur ve tolu yağub mahalle-i mezbûr sâkinlerinden Menas veled-i Kôr Aşık nâm zimmîsiyle seyl-i bi-savb mürd olmuşdur cânib-i şer‘den üzerine varulub keşif ve tahrîr olunmak matlûbumuzdur diyüb kibel-i şer‘-i şerîfede Mevlânâ Mehmed Efendi ve mîrlivâ tarafında Ömer Halil varub zeyl-i kitâbda mestûr olan müslümanlar ile mürd-i mezbûr zimmî muradın (mürdün) üzerine varılab müşâhade olundukda fi'l- hakika mürd-i merkûm kendü halinde durur iken ‘alâ'l-fazl vâdi ve dehbağ hâneden seyl gelüb mezbûr Menâsi götürüb ‘ırak idüb helâk olmuş görölüb mahzar-ı müslimînden mevlânâ-yı mezbûr keşif ve tahrîr idüb gelüb mahkeme-i şerîfde ihbâr itmeğin vâki‘ hâl zatâli'l-makâl gıbbe't-taleb bi't-talebe vaz‘ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fi evâ'il-i şehr-i- Rebî‘ü'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Müriz

Hasan bin Mehmed Bey

Es-Seyyid Hasan bin Allahverdi

Osman bin Abdullah

Bekir bin Abdullah

İbrahim el-Munzır

Ve gayrihim

s.34/b.3:

Budur ki Harpurut sâkinlerinden Hüseyin bin Şeyh Mehmed ve Abdurahman bin el-Hâc Abdullah ve Piri Çelebi bin el-Hâc Hamid nâm kimesneler mahfel-i kazâya gelüb şöyle takrîr-i kelâm eyleyerek akrabamızdan Ali Bey'in hizmetkarı Ca'fer kazâ-yı mezbûr karyesinde vâki' hubaz bağı dimekle ma'rûf bağa odun götürüb bağda kimesne olmamağıyla kendü fi'il ile havza gidüb gusul ider iken işbu bin kırk dokuz şehr-i Rebî'ül-evvelin on birinci günü takdîr-i Rabbani irâdât-ı subhâni merkûm Ca'fer boğulmuş üzerine varılıb keşf ve tahrîr olunmak taleb idertüz didiklerinde kibel-i şer'den Mevlânâ Mehmed Efendi ve mîrliva tarafından Şahin Bey ve zeyl-i kitâbda mestûr-ı esâmi müslümanlar ile zikr olunan mahalle varulub Ca'fer boğulub fevt olub esbâbı havzın kenarında müşâhade idüb vâki' hâl sû'âl olundukda minvâl-i meşrûh üzere olduğu muhakak olmağın mevlânâ-yı mezbûr mahall-i merkûmda ketb ve tahrîr idüb ba'de gelüb meclis-i şer'de vâki' hâl ihbâr itmeğın sicil-i mahfûzda kayd olundu. Tahrîren fi evâ'il-i şehr-i Rebî'ül-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Çelebi Bayram

Bekir Çelebi Abdurrahman

Habib Abdul Kerim

Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

Mevlud bin İbrahim

Hasan bin Mahmud

Ve gayrihim

s.34/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Osman bin Hamid mahfel-i kazâda Veli Gaffar bin İmâverdi mahzarında takrîr-i da'vâ idüb mezbûrun bağısında buradan yolum olub gider iken mâni' olub sû'âl olunsun dedikde gıbbe's-sû'âl muzbûr Gaffar inkâr ile cevâb viricek 'udûl-ı müslümanlardan Hâcî Ömer ve Ahmed kethüdalar mezbûr Osman'ın kadîm yoludur deyü şehâdet idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Beşe

Şah Ali

Mustafa Hüseyin

Ve gayrihim

s.35/b.1:

Budur ki Vaziha bint-i Emîr Abdullah nâm hâtûnun ağızından Abdurrahman bin Hamid ve Monlâ Mehmed bin Monlâ Mustafa şehâdet idüb dediler ki damadım Gemici Zâde Mustafa Çelebi vekîlim olub eğer bağ ve eğer evlerim ve sâ'ir esbâb ile zuhûra gelen mâlımı bey' idüb benim nafaka ve kisveye ziyâde ihtiyâc tamim vardır sarf iylesün şimdiden sonra ziyâde fukarâ-i hâlîm ve hem düşgün pirim sizler şâhid olun dediğine şahidlerüz deyü şehâdet-i şer'îye eyledüklerinde şehâdetleri hayyiz-i gıbbe'l-kabûlde vâki' olub kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Beşe Subaşı

Ömer 'asesbaşı

Mustafa bin Hasan

Ali Çelebi bin el-Hâc Ramazan

Es-Seyyid Ömer

Ve gayrihim

s.35/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Hamza Beşe bin Ramazan meclis-i şer‘-i hatırü'l- lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Kalaycı Yahya mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb silk-i mülk-i sahîhimde dahil Kara Öyük Nâhiyesinde vâki‘ bağı ve bağımın içinden Çukur bağı demekle ma‘rûf bağımdan li-ebeveyn karındaşım Ali'den iştirâ eylediğim teğek bağı içinde kadîm yol yoğken gelüb gidüb bana küllî zararı vardır sû‘âl olunub men‘ olunmak taleb iderim diyüb gıbbe's-sû‘âl merkûm Yahya cevâbında fi'l-hakika kadîmde gide geldüğüm yolumdur zararı olduğu ma‘lûmun değildir bir kere merkûm Hamza Beşe'den takrîrine mutâbık beyyine taleb olundukda ‘udûldan Usta Ahmed ve Ayas Koca bin Ali nâm kimesneler li-ecli‘ş-şehâde mahfel-i kazâya hâzirûn olub şöyle şehâdeti şer‘iye eyledüler ki merkûm Yaya mezbûr Hamza Beşe'nin bağımın içünden gelüb gider ammâ ehl-i ‘ıyâli görünüb hem zararı dahi mukarerdir üst tarafından gitmek yol mümkündür bu husûsa şâhidlerüz ve şehâdet-i şer‘iye dahi iderüz deyü şehâdet-i şer‘iye eyledüklerinden şehâdetleri makbûl ve hayyiz-i kabûle mevsûle kılınub mezbûr Yahya mezbûr Hamza Beşe'nin zikr olunan bahçe ve bağı içünden gitmemek tenbîh olunub hükm birle kayd-ı şüd. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Ebu Bekir Ağa-yı Kal‘a-yı Harpurut

Bekir Beşe Beşimzâde

Seyid Mustafa Ağa Emir-i Harpurut

Haydar Çelebi Semerzâde

Köse Budak

Masar Yusuf

Ali bin Yusuf

Ve gayrihim

s.35/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Ulu-Cami‘ mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid İbrail mahfel-i kazâya gelüb takrîr-i kelâm idüb işbu meclisde mevcûd olan tahmini otuz yaşında olub Mürteza nâm karındaşım mu‘atal ve fakru pir-i harîz olub nafakaya şedid ihtiyâç olmağın li-ebeveyn karındaşım olmağıyla ve hem bî kâr u kesb kâlil olub müteveffâ-yı babamızdan bize intikâl iden menkûlât kısmi her ne var ise bey‘ idüb mezbûr Mürteza'ya nafaka ve kisve ve sâ'ir levâzım-ı zarûriye için yevmî altışar akçe takdîr olunmak cânibü'ş-şer‘den matlûbumdur didikde kıbel-i şer‘den altışar akçe takdîr olunub vakt-ı zarûretde istidâneye ve lede'l-zafer merkûm Mürteza'nın babası mâlından intikâl iden hissesi rücû‘-i izin virülüb vâki‘ hâl bi't-taleb kayd ve tahrîr olundu. Tarîren fi evâ'il-i Rebî‘ü'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çelebi el-Hâc Nebi

Seyyid Hüseyin

Bekir bin Salih

İsmail bin Turgaya

İbrahim bin Seyyid Yusuf

Ömer Çelebi bin Mehmed Efendi

Ve gayrihim

s.35/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Kinederiç nâm karye sâkinlerinden Hamza bin Yağmur kendü tarafından asâlaten ve karındaşı oğlu Allahverdi bin Ahmed tarafından nehc-i şer‘î üzere vekâleten meclis-i şer‘-i lâzımü't-tevkîrde yine karye-i mezbûre

sâkinlerinden Hasan Ağa bin Halike mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûrda vâki' mutasarrıf olduğumuz beş kıt'a tarlalarımızın bir kıt'asının bir tarafı mustakil taraf ve iki tarafı Hüseyin Bey tarlası ve bir tarafı çalu ve üç kıt'a sının bir tarafı aşağı Hoh'a giden yol üstü ve bir tarafı Farzullah tarlası ve bir tarafı Hoh Çayı'na ve bir tarafı Yaramış Oğlu tarlasına ve bir tarafı ince yol ve bir kıt'a dahi Bekir tarlası demekle ma'rûf bir tarafı Bayram Hoca oğlu tarlası ve bir tarafı Kara Mehmed ve bir tarafı müşteri-i mezbûr bu hudûdları ile mahdûd olan beş kıt'a tarlalarımızı işbu mezbûr Hasan Ağaya nakd-i râyic-i fi'l-vakt yirmi 'âdet riyâlî guruşa bey' -i bât-ı sahîh-i şer'î ile (S.36) bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere câri olan, asâleten, vekâleten ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Hasan Ağa bi'l-mûvâcehe tasdîk ve kabûl itdikden sonra bu vesîka-i şârihatü'l- beyân ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' (ve vaz') olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi evâ'il-i şehri Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bahaddin Oğlu Monla Daldikli

Monla Mehmed Germirili

Fahru'l-eşbah Hasan Ağa Günaylı

Mehmed bin Ali

Ali Seyyid bin Çerçi

Ömer bin Abdulla

Ahmed bin Aliyar

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Ve gayrihim

s.36/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mevlud bin Hüseyin meclis-i şer‘-i hatîrû'l-lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Cebeci İbrahim Beşe mahzarında bi't-tav‘i'-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb târîhü'l-kitâbdan altı aya varınca va‘de ile mezbûr İbrahim Beşe ye ölçme bez bahâsında yirmi buçuk riyâl guruş zimmetinde vâcibü'l-edâ lâzîmü'l-kazâ deynim olub mukâbelesinde Cami‘i Kebir mahallesinde vâki‘ evimi yanına rehin vaz‘ idüb cânibimden Yusuf bin Ağ Mehmed'i devri vekîl nasb eyledim ki va‘de tamâmında zikr olunan meblağ-ı mezbûrî edâ itmez isem evlerimi fûrûht idüb deynimi edâ eyleye didikde mukîrr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan ikrârını mezbûr İbrahim Beşe kabûl idüb kayd olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî‘ü'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mollâ Ömer bin Mollâ Mehmed Efendi

Veli Halil bin Ali Beşe

Kürd Mehmed bin Abdullah

s.36/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hasan Çelebi bin el-Hâc Sultân Ahmed meclis-i şer‘-i hatîrû'l-lâzîmü't-tevkîrde yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Halil Çavuş bin Ca‘fer Ağa mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb Ahi-Musa mahallesinde vâki‘ silk-i mülk-i sahîhimde dahil bir tarafı Ali Çelebi bin Şeyhi Can ve iki tarafı müşteri-i mezbûr ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm bu hudûdlarıyla mahdûd olan iki bâb evlerimi havlısıyla ve tevâbi‘i ve levâhıkıyla işbu mezbûr Halil Çavuşa nakd-ı râyic-i fi'l-vakt otuz altı riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘ ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm zikr olunan evler mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukîrr-ı mezbûrun câri olan ikrârını el-mukîrr-ı lehü'l-mezbûr tasdîk ve kabûl itdikden sonra mâ- hüve('l-) vâki‘ ketb olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî‘ü'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed

Köse Mehmed Çelebi Merdüm ve Hakkı Beşe

Bekir Çelebi bin Abdurrahman Çelebi

Mirza Çelebi bin el-Hâc Mustafa

Hasan Beşe Perçençli

Ali bin Ahmed Sinabutlu

Ve gayrihim

s.36/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden İbrahim bin Ömer meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzîmü't- tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Hasan Çelebi bin el-Hâc Ca‘fer muvâcehesinde bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb Mazgir Nâhiyesinde vâki‘ silk-i mülk-i sahîhimde dahil babamdan bana irs-i şer‘le intikâl iden bir hisse bağımın bir tarafı Kara Osman ve bir tarafı Bayram oğlu Hasan ve iki tarafı müşteri-i mezbûr bu hudûd ile mahdûd olan bağım escâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ve içinde ma‘lûm ve mu‘ayyen suyuyla cevânib-i erba‘asında bir zirâ‘ yerden mâ‘âdâsıyla işbu mezbûr Hasan Çelebi nakd-i râyic fi'l-vakt otuz buçuk riyâlî guruşa ve bir mikdâr keyli ma‘lûm buğday ve üzüm, nâma‘lûm penbeye bey‘-i bat-ı sahih-i şer‘ ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mârrü'z-zikr evlerle mezbûrın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Hasan Çelebi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı şüd. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Pertekli Hüseyin bin Süleyman

Mehmed bin el-Hâc Abdullah

Mustafa bin Mehmed

Ali Çelebi bin İbrahim Çelebi

Mollâ Hasan bin Abdullah

Veli Çelebi bin Resul Beşe

Halil Çelebi bin Mehmed Çelebi Diyarbekirli

Mollâ Seyyid Ahmed Mü'ezin

Hüseyin bin el-Hâc İbrahim

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.37/b.1:

Budur ki Hâtûn bint-i Hâcî Bâki nâm hâtûn babasından kendüye irs-i şer'le intikâl iden Câmî'-i Kebîr mahallesinde olan evleri ve bağını Hâcî Hasan'dan da'vâ ve taleb ve ibkâ ve teslîmine Monlâ Süleyman bin Bayram nâm kimesneyi vekîl eyledüğüne Etmekci Kara Hamza ve babası Civan nâm kimesneler şehâdet idüb kayd-ı şüd. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Ömer bin Süleyman

Mahmud bin Yüri

Ve gayrihim

s.37/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hüsrev Bey bin Ahmed Bey meclis-i şer'-i hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Miyadun nâm karye sâkinlerinden Arab bin İlbeyli, (Veled) bin Nahid ve Bâli bin Musa mahzarında bi't-tav'is-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb Kesrik nâm karye toprağında vâki' Derviş'den iştirâ olunmuşdur ki bir tarafı Köse Ali tarlası ve bir tarafı dahi Köse Usta ve bir tarafı köy üstüne bir tarafı dahi yine mezbûr Arab ile Bali'ye mukaddem bey' eyledüğüm tarlaya muttasıldır bu hudûd ile mahdûd olan tarlamı işbu mezbûr Kara Arab ve Veled ve Bâli

nâm kimesneler nakd-ı râyic-i fi'l-vakt on dört buçuk riyâlî guruşa bey' -i bât-ı sahîh-i şer'îye ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vâki' olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûrdan tasdîk idüb kayd olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Köse Kadir

Ali bin Süleyman

Ali Bey el-Cüнди

Kürd Ahmed

Mahmud Beşe Duzsuz

Ve gayrihim

s.37/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Vartan nâm zimmî meclis-i şer' -i şerîfde kendü karındaşı olan Kartekol nâm zimmî muvâcehesinde üzerine takrîr-i da'vâ idüb didi ki Husenik nâm karye toprağında vâki' babamızdan irsen intikâl iden bir kıt'a bağımızın bir tarafı Kaleci Oyu ve bir tarafı Kesrikli İvanes ve bir tarafı çay ve bir tarafı târîk bu hudûd ile mahdûd olan bağdan kendü hissesini bana bey' idüb yine tasarrufuma mâni' olur sû'âl olunub men' olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Kartekol nâm zimmî cevâbında fi'l-vâki' zıkr olunan bağı mezbûra bey' itdim velâkin akçe almamışım didikde müdde' -i-i mezbûr Vartan bu husûs için bir def'a benim ile husumet itmişdir kendüye zıkr olunan bağı bahâsı akçe-i edâ itdiğüm sâbit itdiğümde yedimde mahz-ı hüccet vardır diyüb hüccetine itiraz itdikde hüccet-i mezbûr Kartekol beyyine taleb idüb ve ol-dahi hüccet-i sicilatta sâbit idecek olmağıyla mâ-hüve'l-vâki' ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi bin el-Hâc Hızır

Mustafa Çelebi bin el-Hâc Hüseyin

Çavuş Murad bin Samis

Ve gayrihim

s.37/b.4:

Budur ki kadem-i kârîr mahfel-i kazâda Kazâcî Murad mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr zimmîde Budakel'de on beş riyâl guruş alâcak hakkım olub meblağ-ı mezbûrî bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb zimmetime ibrâ ve iskât eyledim mâ-vak'a bi't-tâleb ketb ve kayd olundı fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monla Hızır Budak

Ali Çelebi Selimzâde

Mustafa Ahmed

Ve gayrihim

s.37/b.5:

Budur ki Hasan Osman Beşe Receb'den üç dört ve reb ağaç taleb idüb mezbûr dahi mukarr olub hükm olub kayd olundu.

s.37/b.6:

Budur ki Diyarbekir Nazırı Davud Efendi meclis-i şer' de Haydar Çelebi'ye bi'l-müşâhede anbârdârlık nâmına on iki kile tereke taleb idüb Saru Ali zikr olunan terekesi bendedir onun alâkası yokdur deyü ikrâr idüb kayd-ı sicil. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Bekir Çelebi el-Katib

Ömer Çelebi Farzullah

İbrahim Ağa

s.38/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Hâcılı mahallesi sâkinlerinden olub müddet-i medîd gâyb olan Osman bin nâm mefkudın zevcesi ve menkûhası olan işbu bâ'isü'l-kitâb Vaziha bint-i Hoca Abdullah nâm hâtûn meclis-i şer'-i hatrû'l-lâzimü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve sâbit-i merâm idüb mezbûr Osman kırk seneden mutecâvizdir gâyb olub bana nafaka ve kisve mukâbelesinde bir habbe koymayub nafakaya ve kisveye şedîd ihtiyacım vardır kıbel-i şer' den nafaka takdîr olunmak taleb iderim didikde mezbûre Vaziha hâtûn merkûm Osman'ın zevcesi olduğı sikât ve ahyârdan cem-i gafîr ihbârı ile sâbit ve zâhir olub ve mezbûr Osman nafaka ve kisve mukâ'belesinde bir habbe komaduğuna mezbûre Vaziha ba'de'l-istimlâk yemin billâhi'l-'ulâ el-a'la eyledükden sonra mezbûr Osman'ın emlakı sûk-ı sultânîde bey' men yezid olub mezbûre Vaziha nafaka ve kisve ve sâ'ir hevâic-i zarûriyesi için günde on akçe takdîr olunub ba'dehu istidâneye ve vakt-ı zaferde gâyb-ı mezbûra rücu'-i mezbûre Vaziha'ya izin virilüb mâ-vak'a gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunub bi't-talebe def'olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî gurre-i Muharemü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Molla İsmail bin Ahmed

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Ömer Çelebi Farzullah

Es-Seyyid Ali bin Ömer

El-Hâc İbrahim Çelebi el-Hâc Beşe

Bekir el-Hâc İbrahim bin Büyük el-Hâc

Ve gayrihim

s.38/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Zaluni nâm karye sâkinlerinden Varik bint-i Ohan nâm zimmî meclis-i şer‘-i şerîfede yine kendü tebeyyününde olan Meradik veled-i Dirik muvâcehesinde bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki karye-i mezbûrda vâki‘ iki kıt‘a teğek bağımı ve bir kıt‘a tarla ve bir bostan yeri ve evlerimi ve sâ'ir tecemmülât-ı hâne ism-i mâl ıtlâk olunan her neyim var ise bi'l-cümle mezbûr Dirik nâm Meradik'e hibe ve temlik eyledim benim alâkam kalmadı ba‘de'l-yevm mezbûrun mülk-i mukayyedir didikde ba‘de't-tahliye mezbûr Meradik dahi bi'l-muvâcehe mezbûre ceddesinin vâki‘ olan kelâmını tasdîk ve zikr olunan emlâk-i mevhubeyi kabz itdikden sonra bu vesika-i şârh-ı beyân ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz‘ ve vak‘a olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî‘ü'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Hüseyin

Demülud Bekir bin Mehmed Çelebi Bari

Monlâ Hüdaverdi

Melik Serkis Tadımlı

Melik Dedik Zaluni

Ve gayrihim

s.38/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından İğiki nâm karye sâkinlerinden İğob veled-i Malik Menas veled-i Tatus Hocas veled-i İrik Kesir veled-i Kirakos Arsık veled-i Merik Maylo veled-i Kadik Kürkik veled-i Melkik ve sâ'irleri meclis-i şer‘de yetmiş birinci cemâ‘atından Derviş Beşe bin Mehmed muvâcehesinde bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb dediler ki işbu mezbûr Derviş Beşe'den gurre-i Rebî‘ü'l-âhirden sene‘i kâmfîleye varınca cümle ahâl-i karyemiz ma‘rifetiyle yüz kırk sekiz gurus ber-vech-i deyn alub zimmetimizde vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynimizdir deyü ikrâr idüb

ikrârlarını mezbûr Derviş Beşe dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Çelebi bin Monlâ Han Ağa

Mehmed Çelebi bin Murad Ağa

Monlâ İsmail Ahmed

Ali Çelebi bin el-Hâc Halil

Mahmud Beşe Müderris

Murad Beşe Abdullah

Ve gayrihim

s.38/b.4:

Budur ki Harpurut sâkinlerinden Ahmed Çelebi bin Davud Beşe meclis-i şer' de Miyadun nâm karyede Bekir Beşe nâm cebeci mahzarında takrîr-i da'vâ idüb karyelerimizin toprağında vâki' Depedib dimekle ma'rûf ki mukaddemâ merhûm Ömer'den Mahmud Beşe'ye mülk olub merhûmun vefâtından sonra sahibü'l-'arzdan bana tapu eyledüğim bir kıt'a tarlamı mezbûr Bekir Beşe fuzûli tasarruf ider sû'âl olunub men' olunmak matlûbumuzdur diyecek gıbbe's- sû'âl mezbûr cevâbında zikr olunan tarla bana babamdan irs ile intikâl itmişdir ve yirmi seneden mutecâvizdir tasarrufumdadır diyecek mârrü'z-zikr olan tarla mukaddemâ mutasarrıf Mahmud Beşe'nin mülki olub mülkiyeti üzere mutasarrıf olduğuna merkûm Ahmed Beşe'den beyyine taleb olundukda 'udûl-i râcilden Beşir Beşe bin Abdullah ve İbrahim bin Abdullah li-ecli'ş-şehâde hâzirân olub merhûm Mahmud Beşe zikr olunan tarla kendü mülkiyeti üzerine tasarruf ider idi mezbûr Bekir Beşe kendünün muraba'ası idüb haksız zirâ'ad ider idi bu husûsa (s.39) şâhidüz ve şehâded dahi iderüz deyü didiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub zikr olunan tarla mezbûr Ahmed Çelebi'ye hükm bir le kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hali Çavuş Ca'fer Ağa

El-Hâc İbrahim Beşe

Ali Bey bin Osman Bey Kürklü

Es-Seyyid Hasan

Ve gayrihim

s.39/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Yusuf bin Yahya meclis-i şer' de Osman bin Ali ve karındaşı Ömer muvâcehelerinde üzerlerine takrîr-i da'vâ idüb benim kadîm bağ yoluma mâni' olurlar sû'âl olunmasını taleb iderim didikde gıbbe's-sû'âl mezbûrân kadîm yol değildir deyü inkârıyla mukâbele idüb kadîm yol olduğuna mezbûr Yusuf'dan beyyine taleb olduğunda 'udûl-ı ricâlden bazara giden Mehmed ve es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc mahfel-i kazâya hâzirân olunduklarında mezbûr Yusuf'un kadîm yolu sorkün üst yanından ve Vakfa'nun altındadır bu husûsa şâhidiz şehâdet dahi iderüz didiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûr Osman ve Ömer ta'ruzdand men' olunub kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa Hüdaverdi

Mustafa Bey bin İbrahim Bey

Tat Hasan Bey Kasab

Ahmed bin Burhan

Davud Mehmed

s.39/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Sağman sâkinlerinden Osman maksud ve Derik veled-i Hadik nâm kimesneler mahfel-i kazâda bu sene-i mubâreke cizye cem'ine me'mûr olan fahru'l-emâsil Mehmed Ağa zîde kadrühum mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Mehmed Ağa'ya târih-i mezbûrda mahsub olamak üzere beş yüz atmış sekiz guruş cizye mâlından kefil-i bi'l-mâl olmuşuzdur deyü ikrârları kayd-ı sicil

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey Hasan Can Ağa

Mustafa İbrahim Bey

Davud Çelebi

Abdurrahman Çelebi

s.39/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Zaluni nâm karye sâkinlerinden hayâtı ve sıhhâti nâ mâ'lûm olan Hüseyin bin Abdullah nâm kimesne(nin) oğlu Murad sagîrin ve sulbî-i mensûbesi olan Derik veled-i Tomas ve mezbûr Hüseyin'in zevcesi Sultân bint-i Tomas nâm zimmî asâleten ve merkûm Dirik vesâyeten meclis-i şer'-i hatîrül-lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb el-Hâc Süleyman bin Musa mahzarından üzerine takrîr-i da'vâ ve tasvîr-i mer'î idüb mezbûr Hüseyin merkûm el-Hâc Süleyman'ın katırcısı olmağıyla dağa odun getirmeğe gidüb hem katırları ve hem Hüseyin nâ-bedîd olmuşdur el-hâletü-i hâzihi merkûm el-Hâc Süleyman etrâf-ı cevânîbi teccessüs ve tefahhus eyledikde katırlarımı bulub Hüseyin'den haber getürmemüşdir sû'âl olunmak matlubûmuzdur didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr el-Hâc Süleyman cevâbında fi'l-hâkika mezbûr Hüseyin ücreti ile katırcım olub dâ'imâ dağa mü'tâd-ı kadîm üzere odun getürmeğe gidüb hikmet-i ilâhi hem katırcı ve hem katırlarım nâ-bedîd olub etrâf-ı cevânîbi teftîş eyledüğümde katırlarımı Asut kazâsında haberini alub katırlarım ve katırcı Hüseyin taleb ve da'vâ eyledüğümde Asut kâdısı huzûrunda katırlarım ba'de'l-aşiyân alub katırcımı taleb eyledüğümde yine katırları asker tâîfesinden aldık deyü mahfel-i kazâda ikrâr idüb katırcıdan bir tarikle haber

almadım minvâl-i meşrûh üzere sicil ve hüccet olunmuşdur deyüb şer' en katırcı Hüseyin'in dem diyeti merkûm el-Hâc Süleyman'a lâzım gelmemegin mezbûrlar mukarrımızdan men' birle bu hurûf ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-Akrân el-Hâc İbrahim Bey

Ali Bey ibn-i Küçük el-Hâc Bey

Ali Çelebi bin Monlâ Çelebi

Mehmed Çelebi Elbistan

Ömer Bey bin el-Hâc Bekir

Es-Seyyid Mustafa Çelebi el-Hâc Hüseyin

Hüseyin Çelebi bin Naib Osman Efendi

Ve gayrihim

s.40/b.1:

Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Zahiriyeh Mahallesi sâkinlerinden Abdurrahman Çelebi bin er-Hâc Veli Beşe el-râcil meclis-i şer'-i hatîrül'lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûre sâkinlerinden fahru'l-emâsil ve'l-aşîyân işbu sahibül'hâze'l-kitâb Ömer Ağa ibn-i Mustafa mîralay zîde kadrûhum mahzarlarında bi't-tav'ü's-saf ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrda vâki' silk-i mülk-i sahîhimde vâcib ve zabt-ı tasarrufumuzda tanzim olub kendü darıma mülâhık lede'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmül-hudûd etraf-ı cevânibi divar-ı keşîde bahçem yerimle ve eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmiresiyle bi'l-cümlesi tevâbi'i ve levâhıkıyla ve bundan mâ'adâ bağçe-yi mezkûre muttasıl ayvanımı fevkânî iki kemer ve tahtâni dört kemer اساسına varınca mûmâ-ileyh Mîralay Ömer Ağa'ya nakd-ı râyic-i fi'l-vakt üç yüz yirmi riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'le bey' idüb kabz-ı semen ma'dûd ve teslîm-i mebî' mâhud eyledim sâlifü'z-zikr bahçe müşârün-ileyh Mîralay Ömer Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Abdurrahman Çelebi'nin minvâl-ı meşrûh üzere cârî olan

ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Ömer Ağa bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itmeğın bu vesika-i enîka 'alâ mâ-hüve'l-hakîka ketb ve imlâ ve bi't-talebe def'i-itâ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-ayan İsmail Çelebi Abdurrahman

Monlâ Yusuf bin Abdulğani

Ebu Bekir Beşe bin Hüseyin Ağa

İbrahim Beşe Cebeci

Halil Çavuş Abdurrezzak

İbrahim na'lçacı Beşe el-râcil

Mevlud Bey Yakub

Hüseyin Çelebi bin Osman Efendi

Monlâ İsmanil bin Ahmed

Ömer er-racil

İbrahim na'lçacı

Ali Monlâ bin Monlâ Halim

Vegayrihim

s.40/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Cib nâm karye sâkinlerinden Nasır nâm kimesne meclis-i şer'-i hatırü'l-lâzimü't-tevkîrde yine karye-i mezbûra sâkinlerinden Ali bin Kanber mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb mezbûr Ali benim menkûhamın koluna hançer ile urûb mecrûh idmişdir sû'âl olunub ihkak-ı hakk olunmak taleb iderim dedikde gibe's-sû'âl mezbûr Ali inkârıyla mukâbele idüb mezbûrun hurûf-ı makâline muvâfık beyyine taleb olundukda ol- mahalde hâzirân olan Fatma ve Gül Beşe ve

Şefika ve diğeri Fatma nâm hâtûnlar ağızımızdan Mehmed bin İlyas ve Ali bin Musa nâm kimesneler li-ecliş-şahâde mahfel-i kazâyâ hâzirân olub mezbûre hâtûnlar mahfel-i kazâyâ gelme müte‘azzir olmağın bizim ağızımızdan eş-şahâhidin mezbûr Ali min-kablîmiz hâzirân iken merkûm Nâsır'ın menkûmesi mezbûrların ehl-i şedîd ile keşâkeşi iderek mezbûr Ali gelüb Nâsır'ın menkûmesiyle harb idüb koluna hançer ile urûb biz şâhidleriz bizim ağızımızdan varub mahfel-i kazâda şehâdet-i şer‘i eyleyesiz deyü şehâdet eyledükden sonra şer‘-i şehâdet reclân emr-i racil ve emr-i amân deyü tasrîh olunmağın bir şâhit dahi ikâmetine tenbîh birle bu hurûf ketb olundu. Târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Murat Bey Abdullah

Mustafa bin Abdulrahman

Diğeri Mustafa Hasan

Kasım el-Mücerred

Ve gayrihim

s.40/b.3:

Budur ki Kurd Hüseyin bağında bir kara tut ağacıyla yine mezbûr Kurd Hüseyin ile Dede Hızır oğlu Bekir müşterek olduğuna Mumcu Mehmed ve Abdurrahman şehâdet idüb kayd-ı sicil fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Oğlu Mehmed

Ali bin Abdullah

Nebi bin Balu Kazan

Mat Hasan Ağa

Ve gayrihim

s.40/b.4:

Budurki Kazâ-yı Harpurut şehir kethüdası Ali Çelebi ibn-i Monlâ Halim ve Osman bin Bekir Ali ve sâ'ir ahâli-i vilâyet ve sükkân-ı memleket ve bi'l-fi'il Meydân Câmi'inde hatîb olan fahru'l-e'imme ve'l-hutebâ Abdulaziz Efendi ve Monlâ Ayas Efendi ve Monlâ Osman Efendi ve zeyl-i kitâbda mestûrül-esâmi olan a'yân ve eşrâf meclis-i şer'î-i hatîrül-lâzimü't-tevkîrde hâzirîn olup kazâ-yı mezbûrda vâki' Cemşid Bey Hamamının müste'ciri olan es-Seyyid Nizameddin'in mahzarında edâ-i merâm idüb mukaddemâ Palu hakimi olan merhûm Cemşid Bey vilayetimizde hamam bina itmek için mubâşeret eyledikte ahâli-i vilâyetde 'umumen hamamın binasına râzı olmayub mîr-i mirşârün-ileyh ile ahâli-i mezkûrun beyninde müşâcerât ve mubâhese-i 'azîm vâki' olub şöyle idde'â eyledüler ki nefis-i şehirde câriyân iden su kırk kuyu dimekle mâ'rûf menzillerine yine meşaket ile ceriyân ider ziyâde mesâfe-i ba'îde olunmağıyla sene be-sene ta'mire ve mühimmâta muhtacdır ancak ahâli-i şehir-i mezbûrın içmeye ve vefâ ider hamam bina olunur ise suya 'azîm killet çekilüb vilayetimizde taddif olabilir ve rencîde ve remîde olunub mahasal-ı kelâm ve'l-merâm suya ihtiyac mukarrerdir deyü her biri müdde-i suhi beyân eyledükde mîr-i müşârün-ileyh şöyle 'ahd-u şart ve kavî eylemişlerdir ki eğer şehre gelen sudan gece ile sabaha (s.41) varınca hamamı bağlayub ve su yoluna zarar ve noksan müterettib iderse hamam-ı mezkûrın icâaresinden su yolunun ta'mirine sarf oluna deyü ikrâr itmişdir bilür müslümanlardan sülâl olunub hükm olunmak matlûbumuzdur didiklerinde mûmâ-ileyh es-Seyyid Nizameddin inkârıyla mukâbele itmeğın el-Hâc Halil bin el-Hâc Mahmud ve Osman Efendi ibn-i Bayram li-ecli's-şahâde mahfel-i kazâda hâzirân olup şöyle şehâdet-i şer'îyye eylediler ki babalarımızdan ve sâlahirde kimesnelerden ikte ve mü'teber-i aleyh müslümanlardan istimâ' idüb bizim ağızlarımızdan eş-şahâd eyledik bizim huzûrumuzda merhûm Cemşid Bey Hamamı'na binâ murad eyledükde ahâli-i vilâyet rızâ göstermeyüb 'akibet-i su yolu harebe müşrif olundukda hamam icâresinde harc ve sarf oluna deyü biz şâhadet iderüz bu husûsa şahitleriz şehâdet-i şer'î dahi iderüz diyüb mütevellî-i mezbûr Receb Ağa ağzından el-Hâc Mustafa Beşe minvâl-i meşrûh üzere şehâdet-i şer'îyye itmeğın şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu bi't-talebe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim Küçük Köse

Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed

Abdurrahman Çelebi Çayük

Veli Beşe el-Hâc Hızır

El-Hâc Mahmud bin el-Hâc Hızır

El-Hâc Abd es-Samed

Ali Çelebi bin Bayram

Es-Seyyid Mehmed bin Ali

Es-Seyyid Hasan Çelebi Mehmed

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

Ve gayrihim

s.41/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından karye-i Monlâ sâkinlerinden Halime bint-i Hasan Bey tarafından husûs-ı atî'l-beyân vekîl olub vekâleti 'ârîfan olan Hasan Bey ibn-i (boşluk) ve Receb bin Abdullah nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbit olan Hüseyin Beşe bin Yusuf'un er-râcil meclis-i şer'-i hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde kazâ-yı mezbûre a'mâlinden Mollâkendü nâm karye sâkinlerinden fahru'z-zu'amâ işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb Halid Bey ibn-i İbrail Bey mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Halid Bey'in li-ebeveyn karındaşı olub müvekkeltim mezbûrenin muhallelâtından 'âfid olan sümün hissesini ve mü'eccel mihrini ve 'adet-i nafakasını taleb ve da'vâ ve ahz ve kabz ve kendüye teslîminde vekîl nasb itmeğin vekâleti muhkîm hesabi ile biz dahi merkûm Halid Bey'den beş müd buğday ve on müd arpa ve on müd darı ve gılgıl narh-ı rûziden iki yüz guruş dahi müteveffâ-i merkûmun tecemmülât-ı hanesini alub kabz ve kabûl idüb müvekkeltim mezbûreye teslîm eyledim ve bundan mâ'adâ müteveffâ-i mezbûr hâl-i hayâtında ve kemâl-i 'akl-ı sıhâtında müvekkeltim mezbûreye babasından irsi-i şer' le intikâl iden bağını ve evlerini ikiyüz

guruş mikdârı akçeye bey' idüb merkûm Halid Bey kefâletiyle anın bunu dahi yüz elli guruş nakd alub cem'an dört yüz elli riyâl guruş bi't-tamâm ve'l-hükkâm alub kabz idüb merkûm Halid Bey zimmetinde müvekkeltim mezbûrenin müteveffâ-i merkûm muhâllefâtından ve mehr-i mü'eccelden ve ev ve bağ akçesi da'vâ ve nizâmdan zimmeti ibrâ-i tâm ile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyeldüm ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müte'allik müvekkeltim mezbûreden vechen mine'l-vücûh sebâben mine'l-esbâb asâleten ve vekâleten bir tarikle da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve kabûl olmasun didikde mukırr-ı mezbûr Hüseyin Beşe'nin minvâl-ı meşrûh üzere câri olan ikrârını vekâleten el-mukırr-ı-mezbûr Halid Bey bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idecek bu hurûf ketb ve tahrîr olunub bi't-talebe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Mikail

Mehmed Çelebi bin Emir Ahmed

Davud Efendi Ohan

Osman Çelebi bin Osman

İbrahim Çelebi bin Veli Çelebi

Ve gayrihim

s.41/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Haydar Çelebi bin Baba Neşimi meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Ali bin Seyyid Bali muvâcehesinde şöyle takrîr-i kelâm idüb mezbûr bundan akdem birkaç adamıyla birbirine kefil olub bizden bir mikdâr akçe almışlardır deyü mezbûrda on guruşum kalmadı alub kabz idüb kefâlet husûsunda alâkam kalmadı diyüb kayd-ı şüd. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Bekir Halil

Abdurahman Çelebi Çabük

Mehmed Çelebi Zeyd Ahmed

Ölcü Ahmed Oğlu

Ve gayrihim

s.41/b.3:

Budur ki Mehmed Çelebi Diyarbekirli Küçük Mehmed'den on guruş taleb idüb mezbûr inkâr idüb 'udûl-ı müsliminden İsmail Çelebi bin Beyazıd ve Ömer bin Ahmed şehâdet idüb şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldı kayd-ı şüd.

Şühûdü'l-hâl

İsmail Ahmed

Mustafa Hasan

Ve gayrihim

s.42/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut kâdılarının emîni Rızâ Ağa'nın vekîli Yusuf Bey meclis-i şer' de Avculu nâm karyeden Ahmed bin Muhammed mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb karye-i mezbûrda vefât iden Gül Beşe nâm kızının muhâllefâtı mîriye 'âid evlerini fuzûli zabt itmişsin didikde mezbûr cevâbında mezbûre Gül Beşe karı benim babamın 'ammüsi kızıdır diyüb ve yine karye-i mezbûrdan Mehmed Çelebi bin Tatar ve Monlâ İshak mezbûrun kelâmına muvâfık şehâdet idüb kayd olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed

Halil Çavuş Latif

Yusuf Bey el-Cüندی

s.42/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mevlud bin Halil ve karındaşı oğlu Ömer bin Allah verdi nâm kimesneler meclis-i şer' de Ömer Ağa muvâcehesinde her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb dediler ki mezbûr Ömer Ağa üç yüz guruş vâcibü'l-edâ deynimiz olub ve hem bir birimize kefil-i bi'l-mâl üzereyüz her biri mukarar ve mu'arrif olub kayd-ı şüd. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ül-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Seyyid Osman Seyyid Ahmed

Yusuf Bekir el-Cümdi

İbrahim Çelebi Veli Çelebi

Osman Çelebi Osman

Ali bin Yusuf

Ve gayrihim

s.42/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Ömer Ağa meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Mahmud bin el-Hâc İbrahim mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb kendünden üç yüz guruş taleb idüb mezbûr cevâbında ammucaam oğlu Mevlud ve Allahverdi oğlu Ömer bir birimize kefil üç yüz guruş deynimiz vardır deyü ikrâr idüb kayd olundu. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbik

s.42/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Kizir Ahmed bin Piri nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîrül-lâzimü't-tevkîrde hâliyâ Harpurut Sancağının mütesellimi tarafından husûs-ı atîl- beyân vekîl olub vekâleti nehc-i şer' üzere sâbit olan Mustafa Ağa

mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem bin kırk altı senesinde şehr-i Zi'l-hicce-i şerîfesinin evâhirinde ba'zı kimesneler üzerine gulüvv eyleyüb ben dahi bir daha şehir kethüdalık nâmıyla beyninize karışmayub eğer karışsam yüz guruş tanzim olsun dimekle târîhi-i-mezbûrda mîrlivâ olan Mustafa Beyi yine ahz idüb bir daha kethüdalık nâmıyla ahâli-i vilâyete karışsam sebb eylemiş olayım demiş biz bu husûs-ı mezbûru istiftâ eyledükde. Zeyd kethüda bir daha kethüdalık idersem hâşa sümme hâşa sebb-i çâr pâre itmiş olayım dese yine kethüdalık iylese Zeyd'e ne lâzım olur beyân oluna el-cevâb töbe ve istiğfâr lâzım olub âher nesne lâzım olmaz deyü işâret olunmağıyla bâ-husûsu ba'de'l-yevm bir daha kethüdalık eylemeyüb tövbe ilahi tövbe-i Rıdvan(?) eyledim dedikde takrîr-i mezbûr Kizir Ahmed'in minvâl-i meşrûh üzere ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb mâ-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr ve bir-talebe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim Küçük Hasan

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Ali Beşe Musa

Diğer Ali Beşe Abdullah

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Zekerya Bey Mehmed Çavuş

İlyas Beşe Perçençli

Ali Bey Musli Çelebi

Ve gayrihim

s.42/b.5:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Hanife bint-i el-Hâc Nebi tarafından husûs-ı ati'l-beyân Mehmed bin Monlâ Mustafa ve Hızır bin Yusuf şehâdetleri ile nehc-i şer'

üzere vekîl olub zevci olan Ömer Beşe bin Kaya meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından Bekir bin A‘mâ Mehmed'in mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb müvekkeltim mezbûrenin Hoca mahallesinde vâki‘ silk-i mülk-i sahîhimde dahil bir tarafı Sakka Keşiş oğlu bir tarafı hazînedar Ali ve bir tarafı Osman Çavuş ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm bu hudûd râbi‘ ile mahdûd olan beş bâb evlerini havlısuyla ve mu‘tad-ı kadîm üzere hanesiyle bi'l-cümle tevâbi‘i ve levahıkıyla işbu mezbûrenin nakd-ı râyic fi'l-vakt seksen riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘le vekâleten bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim mârrü'z-zikr olan evlerimi işbu mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrın vekâleten câri olan kelâmını el-mukırr-ı mezbûr dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itdikden sonra bu vesikâ şârihü'l-beyân ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vak‘a ve def‘ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî şehr-i Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Hasan Serrâc

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Ahmed Çelebi Hamaza

Şah Ali Ağa Perçençli

Mevlud bin Yaramış

Ali Bey Abdullah

Osman Çavuş Hasan Çavuş

Ve gayrihim

s.43/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden İbrahim Çelebi bin Veli Çelebi meclis-i şer‘de yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ahmed Çelebi bin Mustafa Çelebi eş-şehir Katırcızâde mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb mezbûr Ahmed Çelebi'nin babası müteveffâ-i Mustafa Çelebi'nin li-ebeveyn karındaşı Ebu Bekir Çelebi ye babasından

irs-i şer'le intikâl iden 'aded-i beynimizde ma'lûmu'l-mikdâr akçe viricek deyni olub mezbûr Mustafa Çelebi bi-emr-i illahi te'âlâ vefât eylediğünden mezbûr Ebu Bekir Çelebi müteveffâ-i merkûmun muhâllefâtından taleb ve da'vâ eyledükde mezbûr Ahmed Çelebi babası müteveffâ-i mezbûr Mustafa Çelebi'nin silk-i mülk-i sahîhimde dahil kendüye irs-ı şer'le intikâl iden Kaba-Bıyık mezrasını bey' idüb mezbûr Ebu Bekir Çelebi dahi şirâ'-i şer'le iştirâ idmişdi zikr olunan mezra' benim zi'âkım toprağındadır kânûn-ı kadîm üzerine arz-ı takdîr olunan 'öşr bana edâ ve teslîm olunsun matlûbumdur didikde gıbe's-sû'âl mezbûr Ahmed Çelebi cevâbında babam mezbûr hâl-i hayatında merkûm Ebu Bekir Çelebi ebeveyn karındaşı ve hem mâl u müşterek olunmağıyla mezra'-i merkûm kıymetini dutub bey' eylemedik beynlerinde 'âlâ-mâ farzullah-i te'âlâ tevzî' ve teslîm olunmuşdur diyüb mezbûr İbrahim Çelebi inkârıyla mukâbele itmeğın mezbûr Ahmed Çelebi takrîrine mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden kadim-i iktidârı olunmamağıyla mâdâm ki irs-ı şer'le intikâl idüb 'öşrden saklayub beynimizde bey' ve şirâ' eylemedikleri şer'en sâbit ve zâhir ise sâhibü'l-arz zikr olunan mezra'nın 'öşr ve rüsumâtı, mu'tad-ı kadîm üzere edâ ve teslîm eylemek tenbîh birle hurûf ketb ilh Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Abdurahman Çavuş

Mustafa Çelebi Ferman Ağa

Monlâ İsmail Ahmed

Ömer Biraderi Beşe

Ve gayrihim

s.43/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Arslaniye mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mahmud Çelebi bin el-Hâc Receb meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimüt-tevkîrde takrîr kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb işbu bin kırk dokuz şehr-i Rebî'ül-âhirin guresinde berât-ı pâdişâh ile müteveli olduğum Zeyneb çeşmesi dimekle ma'rûf çeşmenin hâliyâ tevliyetim hesabıyla yirmi rîyâl gurusu zimmetimde olub târîhi'l-kitâbdan âhere virüb

istirbâh olunub içinden zikr olunan çeşmenin mesârifine sarf idecek oldum ve bundan mâ'adâ bi'l-muvâcehe dükkânımızdan zikr olunan vakfın iki dükkânı olub lede'l-ahâli ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûddır birinin icâresiyle kıbel-i şer' de bana ücret ta'yîn olunub birisinin icâresi aslû'l-mâli zammın idecek oldum dedik kayd-ı sicil. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Nasuh Beşe

Yahya Yusuf Kalaycı

Halil Çavuş Ca'fer Ağa

Hakverdi bin Na'im

Ve gayrihim

s.43/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Bekir Beşe meclis-i şer'e gelüb hemcivârımızdan Ali Koca'nın kızı bana şetm-i galîzeyle şetm itmişdir dedikde inkârı ile mukâbele idüb yemin billâhi'l-aliyyü'l-'azîm idüb kayd olundu. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.43/b.4:

Budur ki Zaluni Meliki Pir Bey mahfel-i kazâda Ömer bin Yusuf mahzarında takrîr-i da'vâ idüb tımâr kurâlarına benim ücretim için sâlyâne olunan akçeden doksan guruş tahsîl idüb bana virmediler dedikde mezbûr Ömer cevâbında zikr olunan akçe ba'zı tımâr karyelerinde bâki kalmışdır tahsîl idüb edâ iderüm dedikde kayd-ı sicil.

Şühûdü'l-hâl

(silik) Merdim İsak

Mehmed Ahmed

s.44/b.1:

Budur ki hilâl-ı satûrda tahrîr olunan husûsun teftîşi ve tefahhusu için bölük ağalarından umdetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Osman Ağa zîde mecdühuya tefevvüz olunmağıyla kazâ-yı Harpurut'a gelüb zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmi müslumanlar ile akd-ı meclis-i şer'î olundukda müşârün-ileyh Osman Ağa meclis-i şer'-i hatîrül-lâzîmü't-tevkîrde kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden fahru'l-âşiyân miralay Ömer Ağa zu'amâdan İbrahim Bey ve Halil Çavuş ve Kasım Ağa ve Murtaza Bey cemm-i gafir-i â'yân-i vilayet vazî' ve şerîf ve sükkân-ı memleket ve yine kazâ-yı mezbûr tevâbi'inden Ekrüz nâm karyeden Ebul Kasım ve gayrileri ve Seyli nâm karyeden el-Hâc Hasan ve Baysungur ve Pekinik nâm karyeden Ali ve Ahmed ve sâ'irleri mahzarlarında işbu meclisde hâzır-ı hîn-i da'vâ de müşârün-ileyh olan Ca'fer Ağa'ya ihzârı üzerine takrîr-i da'vâ ve tasvîr-i mer'î idüb buyruldu-i şerif varid olub mazmûnunda Malkoç Efendi köyünde olan Ca'feri bi-eyyi vech-i kân ile getürüb ahz iyleyüb sâkin olduğu karyeden ve etrafında olan köylerden keyfiyet-i ahvâlinide sû'âl idüb bi-makûle şahısdır hakkında ne minvâl üzere şehâdet iderler ise sicîl ve hüccet oluna deyü fermân olunmağın imtisâlen merkûm Ca'fer Ağa'ya ahz eyledüm mezbûr Ca'fer'in keyfiyet-i hâli bi'l-cümle hâzîrûn bi'l-meclis olan müslümanlardan sû'âl olunub ba'de't-tebeyyünü'l-hâl ketb ve tahrîr olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-sû'âl muzbûrun kimesne ki zeyl-i kitâbda mezkûru'l-esâmi bâ-arz-ı müslümandır cevâblarından hâşa sümme hâşa merkûm Ca'fer Ağa kendü halinde kâr u kesbin de ebnâ-i sebîl âyende ve revende misâfirine ve mucâvirine mürûr-u ubûr idüb nuzûl-ı ni'met bezl-i makrûr idüb sâkin olduğu evi tekye gibi kendü halinde bir müslüman dindâr perhîzkâr kimesnedir if'al u ahvâlinde bir ferd rencide olunmayub daîmâ mazlûmu destekler ve zalîm elinde garibânları halâs idüb harâm zâde etrafından karar ider değildir evel ve ahir müslüman ve dindâr bilürüz hüsn-i hâliyle ma'rûf ve mevsûf kimesnedir ikmâl-ı kabîl min-ba'd kendünden sâdir olmamışdır e'dâ cevâbıdır ve perişân-ı 'azîmdir ve ümmet-i Muhammed aleyhi's-saelâm lâzım müslümandır didiklerinde mağrûn mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cevâblarına mûmâ-ileyh Osman Ağa bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itmeğîn vâki' hâl ketb ve tahrîr olunub gıbbe't-taleb bi't-talabe vaz'olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ül-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-İkbâl mütesellim İbrahim Ağa

Fahrü'l- akran Yusuf Bey

Kethüda-yı ibin-i es-Seyyid Mustafa Ağa

‘Umdetü'l-ikbâl- Abdulaziz Efendi el-hatib

İsmail Efendi el-hatib

Es-seyyid Hüseyin Çelebi es-Seyyid Nazameddin

Osman Efendi bin Bayram

Osman Efendi el-müderriş

Ebu Bekir Efendi el-imâm

Monlâ Musa Efendi el- imâm

Ali Bey Mehmed Bey er-bâb-ı tımâr

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

s.44/b.2:

Hilâl-ı satûrda tahrîr olunan husûsun tefîşî ve tefahhusu taht-ı emr-i şerîf-i ‘âlîşân ile bölük ağalarından iftihârü'l-emâcîd ve'l-ekârim Osman Ağa zîde mecdühuya tefvîz olunmağıyla ve kazâ-yı Harpurut'a gelüb ‘akd-ı meclis olundukda müşârün-ileyh Osman Ağa mahfel-i kazâda yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Mehmed Çelebi ibn-i Hasan Çelebi eş-şehir Bacar oğlu mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ ve tasvîr-i merf‘i idüb işbu mezbûr Mehmed Çelebi mukaddemâ Taşcızâde dimekle ma‘rûf kimesneye bir at virib ol-ecilden merkûm Taşcızâde firâr itmişdi deyü merkûm Mehmed'i ahz ve habs itmişdim hâliyâ zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmi a‘yân-ı vilayet ve eşrâf-ı memleket kebîr ve sagîr merkûm Mehmed kadîm-i devletlû Ocak oğlu olub her vechle mustakim ve dindâr kendü halinde bir kere mezbûrdan bir fi'l-i şenî‘ sâdır olmamışdır kendi halinde ve kâr-u kesbindedir bir fert merkûmdan rencîde olmuş değildir deyü ‘âlâ-tarîkiş-

şehâdet-i ahyâr itmeğın biz dahi mezbûrı halâs eyledim her vechle istikâmeti ma'lûmumuz olmuştur dedikde mukırr-ı mezbûrın minvâli meşrûh üzere ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdık ve kabûl itmeğın kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbık

s.45/b.1:

Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Temte nâm karye sâkinlerinden Hüseyin ve Kasım ibn-i Halil ve Hasan Ali bin Kadir, Ömer bin Derviş Ali nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatırü'l- lâzımü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb Ali Bey bin Musa Çelebi ve Hüseyin Beşe ibn-i Müslim Mehmed ve Abdurahman bin el-Hâc Abdullah ve Pir Çelebi el-Hâc Hamid mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta'bir-i merâm idüb işbu bin kırk dokuz senesi şehr-i Rebî'ül-âhirin on birinci günü hikmet-i ilahi li-ebeveyn karındaşımız Ca'fer nâm kimesne merkûm Ali Bey'in hıdmetkarı olub odun getürüb ba'dehu Kır bağı dimekle ma'rûf bağda olan havuza girüb gusul ider iken bi-emr-i ilahi te'âlâ kendü fi'il ile suya gark olub minvâl-i meşrûh üzere kıbel-i şer'den nâib ve mîrlivâ tarafından adam varub keşf ve tahrîr olunub bu makûl suya gark olandan dem-i diyet lâzım gelmeyüb bâ- husûs hâliyâ mahmiye-i Diyarbekir'de vâli-yi vilâyet-i vezîr-i rûşen-i zâmîr hazretlerinin 'öşr gelüb olunmaya deyü temessük dahi virilmişken lakin femmi 'afy ve sulf-ı fâhire 'ellallahu el-melikü'l-celîl ve talebi'l-icrâ-i el-meczîl fehvâsınca biz dahi mezbûrdan Ali Bey ve Hüseyin Beşe ve Abdurahman Çelebi ve Piri Çelebi ile müteveffâ-i mezbûr Ca'fer'in dem diyetine mü'telik cem'-i da'vâ ve husûmaddan bir-vechle vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb da'vâ ve nizâ' eylemeyüz eğer bizden asâleten ve vekâleten bir-vechle da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve kabûl olunmasun didikde mukırr-ı mezbûrın minvâl-i muharrer üzere câri olan ikrârını el- mukırr-ı lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdık idüb kayd olundu. Târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim Küçük Hâcı

Hasan Çelebi Hasan Han Ağa

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Davud Çelebi İbrahim

Ahmed Çelebi Ağa

Mehmed Çelebi Abdullah

İbrahim Çelebi Büyük Hâc

Ömer Çelebi Birader-i o

Ali Çelebi Birader-i o

Halil Çelebi Birader-i o

Bekir bin Ramazan

Yusuf Han Çelebi

Ve gayrihim

s.45/b.2:

Budur ki Desimli 'aşîretinden Siso nâm kiminse meclis-i şer' de es-Seyyid Ömer bin Abdullatif mahzarında takrîr-i kelâm idüb didi ki akrabamızdan bir kimesne beni orak ile urub mecrûh idüb gelüb mezbûr es-Seyyid Ömer'e mürâca'at eyledük bana ay başına değin hizmed idüb beni sağ eyleye şöyle ki emr-i ilahiye irüşub vefât idersem da'vâ ve nizâ'im yokdur didikde kayd-ı şüd. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Mehmed

Hasan Beşe bin Mustafa

Türkmen İbrahim

Ali Çelebi Halim

Ve gayrihim

s.45/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Yusuf bin Ebu'l-Kasım Çelebi meclis-i şer' de Mehmed Beşe bin Bayram'ın mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb karye-i Kesrik'e gider iken yolda çukam arkamdan düşüb mezbûr Mehmed Beşe'ye râst gelüb bir çuka gördün mü deyü sû'âl eyledüğümde ağzıma ve 'avratıma şetim idüb ve kedi(?) ve pezevenk deyü envâ'-i dürlü şütûm-ı galîze itmişdi sû'âl olunub sicil olunmasını talep iderim diyecek gıbbe's-sû'âl mezbûr Mehmed Beşe inkârıyla cevâb virecek 'udûl-ı müslümanlardan Usta Veli ve Usta İbrahim nâm kimesneler mezbûrun takrîrine muvâfık şehâdet idüb kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Beşe Ma'lin

Monlâ İsmail Ahmed

Hüseyin Beşe er-râcil

Nebi Beşe

Ve gayrihim

s.45/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Monlâ Mustafa bin Farazullah nâm kimesne meclis-i şer' de Ömer bin Keriz Bekir mahzârında takrîr-i kelâm idüb Ebutahir mahallesinde vâki' bir tarafı Musli ve bir tarafı Ramazan bir tarafı müşteri'-i mezbûr ve bir tarafı Hâcı Piri bu hudûd ile mahdûd olan bir mikdâr yerimi Veli ve Ramaza'nın duvarından Hâcı Piri'nin duvarına varınca ve kayanın dibinden benim tuvarıma varınca ve benim tuvarımdan Hâcı Hâcı Piri'nin duvarına varınca suyu ile ve tevâbi'i ve levâhıkıyla mezbûr Ömer'e üç guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı (semen) ve teslim-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde kayd-ı sicil olundu. Fî Târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Bezset Yahya

Ramazan bin Resul Baba

Bekir Beşe bin Ebu Tahir

Usta Hasan Papucci

El-Seyyid Mahmud bin Can Ahmed

Monlâ Halil Ömer

Es-Seyyid Mehmed bin Can Ahmed

Ve gayrihim

s.46/b.1:

Karye-i Pekinik zimmîlerinden olub vefât iden Hazrok veled-i Kirakos nâm zimmî semercinin vasi-i şer'îyyesi olan Hazro veled-i İagik nâm zimmî meclis-i şer' de fahru'l-a'yan Monlâ Osman Efendi bin Bayram mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı tâm ve takrîr-i merâm idüb didi ki karye- Pekinik toprağından vâki' Kara bağ dimekle ma'rûf bir kıt'a teğek bağım ki bir tarafı dere ve iki tarafı yol bir tarafı Murad mezbûrun hubân bağına bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz bağımı işbu muzbûr Monlâ Osman Efendi'ye vesâyetim hesabıyla nakd-ı râyic-i fi'l-vakt on sekiz guruşa bir rub'a bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vak'î olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Monlâ Osman Efendi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî'ül-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mürteza Semerci

Es-Seyyid İsmail Kaya

Hızır Semerci

Ali Çelebi bin Beyzâde

Osman bin İbrahim

Ve gayrihim

s.46/b.2:

Budur ki karye-i Zeyve'ye tâbi‘ mezra‘a-i Ancuz'dan Hâcî bin Şah Ali, Şükir bin İlyas nâm kimesneye üç ufak davârim sirkat olunmuş mazinnem mezbûr Şükür'dür deyü da‘vâ idüb mezbûr Şükür ‘alâkam ve haberüm yokdur yemin billâhi'l-aliyyi'l-‘azîm idüb kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Musa Efendi el-İmâm

Haâcî Hasan bin Ahmed

Ve gayrihim

s.46/b.3:

Budur ki Ebutahir nâhiyesinde vâki‘ karye-i Bekermeye sâkinlerinden Veli bin Ali nâm kimesne sol dizim kırılmış mecrûh meclis-i şer‘e gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki karye-i mezbûrdan Bayram nâm kimesnenin oğlu Hasan taş ile bana urub mecrûh eyledi nazar olunub keşf olunması matlubûmdur diyecek fi'l-vâki‘ nazar olundukda dizi kırılmış mecrûh olmuş görölüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Bey Sünlü

Es-Seyyid Hızır Sünlü

Monlâ Musa bin Mustafa

Murad Ağa

Ve gayrihim

s.46/b.4:

Budur ki Kemal veled-i Tevtel nâm zimmî meclis-i şer‘de Ali Beşe bin Mevlud mahzarında takrîr-i kelâm idüb didi ki mezbûr Ali Beşe'ye vâcibü'l-edâ ve lazımu'l-kazâ on beş riyâlî guruş virecek deynim vardır didigü kayd. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Nebi Beşe

Kasım el- muhzır

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.46/b.5:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Fatma bint-i Seltan Ahmed nâm hâton meclis-i şer‘de Hüseyin bin İshak mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ ve tasvîr-i mer‘î kılıb didi ki gece evimde yatur iken mezbûr Hüseyin hafiyeten gelüb arkcînım(?) sirkat itmişdir sû‘âl olunub takrîri tahrîr olunması matlûbumdır diyecek gıbbe's-sû‘âl mezbûr Hüseyin cevâbında hâşâ sümme hâşa bu fi‘il bende sudur olmamiş deyü inkârıyla mukâbele idüb mezbûr Fatma'dan sıdk-ı da‘vâ sına muvâfık ve mutâbık beyyine tâleb olundukda ikâmet-i beyyineden ‘âciz u kâsır olunmağın mâ-hüve'l-vâki‘ merkûm Hüseyin'in talebiyle kayd-ı sicil olundu. hurrîre fi evâsıt-ı Rebî‘ü'l-âhir li- sene 1049

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Beşe Cebeci

Hüseyin Beşe Yusuf Bey

Bekir Beşe Şeyhzâde

Ali Beşe Kapuczâde

Ve gayrihim

s.46/b.6:

Budur ki emr-i şerîf-i 'âlîşân ile mîrî camus teftîşine ... Ali Bey meclis-i şer' de karye-i Perçenç re'âyâları ve karye-i Hırhik re'âyâları muvâcehelerinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki emr-i şerîf mucebince teftîş ve tefahhus eyledikde mezbûrân karyelerde mâl-ı mîrîden üç camus olub ziyâde bulunmayub a'zü'l-emîr zikr olunan üç camusun baha akçesine yirmi altı riyâlî guruş alub kabz ve kabûl idüb zikr olunan üç camusdan da alub mezbûr karyelerde vechen mine'l-vücûh alâkam ve medhalim kalmadı dedikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el- mukırr-ı (s.47) lehü'l-mezbûran karyelerin re'âyâları dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Hurrîre fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Beşe Nemkizâde

Nebi Beşe

Bekir Çelebi Katib

Şeref merdüm-i Emin

Hacı Bekir Kethüda-i kal'a

Veli Bey Hersekli

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.47/b.1:

Budur ki hâlâ Habusu'da olan Koca Kemâl zimmî Nikov veled-i Manok nâm zimmîye kefil virilüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahzar Kasım

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.47/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Kamışlı nâm karye sâkinlerinden Cebeci Ali Beşe bin Bayram nâm kimesne kulağım tevzinde bir ‘azîm taş yarası ile mecrûhen meclis-i şer‘e gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki ben kendü mülküm tarlamda iken kazâ-yı mezbûra tâbi‘ Mürüdü nâm karye ‘aşîretinden Süleyman ve Mehmed ve Ali nâm kimesnelerin oğullarıyla dört yüz mikdârı adâk davârı bir tarla buğdayıma salub ziyâde-i ziyân ve zarar eyledükleri ecilden ben dahi feryad idüb be zâlimlersiz benim evimi harâb eylediniz deyü zikr olunan adâk davârı güç bela ile tarladan dâşra çıkarub ber taraf eyledüğüm için mezbûrdan Süleyman ve Mehmed ve Ali'nin oğulları üzerime gelüb beni taş ile kulağımı tevzine urub beni mecrûh eylediler şöyle ki ben bu cerâhatla vefât idersem dem-i deynim mezbûrlardan taleb oluna karye ahâlisi ile ve sâ'irleri ile da‘vâ ve nizâ‘ım yokdur diyecek fi'l-vâki‘ nazâr olundukda sağ kulağım tevzinde bir ‘azim taş yarası muşâhede olunub mâ-hüve'l-vâki‘ muzbûr Cebeci Ali Beşe'nin talebiyle kayd-i sicil olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Monlâ İsmail bin Ahmed

Kasım el-Muhzır

Ahmed Beşe bin Melik

Demirci Hüseyin

Ömer bin Osman

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.47/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hamaza bin İsa meclis-i şer‘de es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed muvâcehesinde takrîr-i merâm idüb Şüşnaz nâhiyesinde vâki‘ bir tarafı Kürkek Kayası bir tarafı Siret ve bir tarafı Baba kulu ve bir tarafı Bekir bin Abdurrahim ve bir tarafı gök çaklık(?) bu hudûd ile mahdûd olan bir baldut ..... târîhü'l-kitâbdan yirmi sene mukaddemâ babam mezbûr bey‘itmiş idi hâlâ ben dahi mezbûr es-Seyyid Osman'a yirmi riyâlî guruşa bey‘ eyledüm ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve taht-ı tasarrufunda olan zikr olunan bal-tut .... min-bâ‘d vechen mine'l-vücûh alâkam kalmayıb didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr es-Seyyib Osman dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Piri Dabak

Oğlu Hasan

Mahmud bin Kara Kanber

Abdurrahman Kerîz Bekir

Nebi Beşe

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.47/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Hüseyinik nâm karye sâkinlerinden Ali Bey bin Abdullah el-cündî meclis-i şer‘de yine karye-i mezbûre zimmîlerinden Mıkayil veled-i Tarhan nâm zimmî mahzarında bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki karye-i mezbûrda vâki‘ kilisenin kurbunda bir kıt‘a kış evim ki bir tarafı Losik ve bir tarafı Kakik ve bir tarafı müşteri-i mezbûr bu hudûd ile mahdûd ve müntâz olan mülk kış evimi işbu mezbûr Mıkail'e dört riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘ ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi‘ eyledüm ba‘de'l yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-

yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ali Beşe Mornikli

Abdul Celil Mehmed

Bekir Beşe bin Müslim

Veli Bey bin Mevlud Bey

Veli Çelebi Merdüm-i İbrahim Çelebi

Ve gayrihim

s.48/b.1:

Budur ki karye-i Kârinkit zimmîlerinden İğob veled-i Melkon nâm zimmî meclis-i şer' de yine karye-i mezbûreden Hokas veled-i Kenek nâm zimmî mahzarında takrir- kelâm idüb karye-i mezbûrede vâki' bir kıt'a tarla ki bir tarafı Murad veled-i Herum ve bir tarafı Harkeri tarlası ve bir tarafı çay ve bir tarafı Herkkese bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz olan tarlamı mezbûr Hukam'a yirmi riyâl guruşa bey' -i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledüm ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ- yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Rebî'ül-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Merkeri veled-i Asuasder

Maksud veled-i Percan

Onan veled-i Dervişek

Arakil veled-i Yasef

Ve gayrihim

s.48//b.2:

Budur ki isdihdâm kullarından emr-i şerîf-i celîlül-kadr ile meblağ-ı câ'î'ül beyânî(?) ahz-u kabz ve mahal-ı me'mûruna îsâl ve teslîme me'mûr olan Ali Bey bin Ahmed meclis-i şer' de hatrû'l-lâzîmü't-tevkîrde hâliyâ Harpurut kal'ası dizdârı olan fahru'l-ekâbir ve'l-müstahfîzîn Hüseyin Ağa mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb bin kırk sekiz senesinde kara evleri zâbitî olan Abaza Yusuf Ağa zîde kadrühunun Harpurut kal'a sında hıfz ve hırâset için emânet tarîkiyle vaz' eyledüğü akçeyi emr-i 'âlî üzere zeyl-i kitâbda mestûr'l-esâmi olan müslümanlar ile kal'a-i mezbûreye virilüb müşarun-ileyh Yusuf Ağa mühriyle memhûr sanduklar feth olundukda içinden on kîse yine Yusuf Ağa'nın mühriyle dokuz kîsesi büyük ve iki kîsesi andan bir mikdâr küçük on bin guruş mikdârı meblağ-ı mezkûreyi me'mûr olduğum hesabiyle mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa yedinde alub kabz idüb yine merkûm mühriyle taht-ı sanduklara dutub eyletüb kal'a kethüdası Ebu Bekir Bey ile mahalle me'mûr müslümanlar ile der 'uhde eyledim mûmâ-ileyh Yusuf Ağa'nın zikrine mutâbık iden on bir kîse akçeden ziyâde akçesi olmamağın vâki' hâl mahall-i mezkûrda ketb ve tahrîr olunub bi't-talebe vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Fî evâsıt-ı Rebî'ül-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-aşiyân Mustafa Beşe Serdar

Halil Beşe bin el-Hâc Mehmed

Ali Çelebi Kethüda-i Şehr

Osman Bekir bin Munzır el-Cümdi

Yusuf Bey Vekil-i emîn Harpurut

Mustafa Bey Bölük Başı-i Mirlivâ

Ebu Bekir Çelebi Kâtib-i m

Mevlud Barizâde

İbrahim Çelebi Usluca Çelebi

Davud Efendi Naib-i Müsam

Hüseyin Çelebi tabi'-i Pîyali Bey

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.48//b.3:

Budur ki Kara Osman müteveli meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki bağı bağıma muttasıl bir bağ âhere bey'olunmuş istimâ' idüb bilâ te'hîr şuf'a-i duntum şuf'alığım sicil olunmasını taleb ederim diyecek mezbûrun şuf'alığı kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Ömer Erzurumlu

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.48//b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Bekir bin A'mâ Muharrem nâm kimesne meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Pağnik nâm karye sâkinlerinden Ömer Çelebi bin Süleyman Ağa mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb Hoca mahallesinde vâki'silk-i mülk-i sahîhimden dahil bir tarafı Saka Keşiş oğlu ve bir tarafı Hazînedar Ali ve bir tarafı Osman Çavuş ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan beş bab evlerimi havlısıyla mu'tad-ı kadîm üzere karlığıyla bi'l-cümle tevâbi'i ve levâhıkıyla işbu mezbûr Osman Çelebi'ye nakd-ı râyîc-i fi'l-vakt seksen beş riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim mârrü'z-zikr olunan evler ba'de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el- mukırr-ı mezbûr Ömer Çelebi dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mustfa Beşe Serdar

Ali Beşe Hüseyin

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Monlâ İsmail Ahmed

Mustfa Çelebi el-Hâc Hüseyin

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Hüseyin Beşe Halil

Mustafa bin Hasan

Ve gayrihim

s.49//b.1:

Budur ki fahru'l-aşiyân Serdar Mustfa Beşe zîde mecdühu mahfel-i şer‘de Mehmed bin Terzi Maksud mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb didi ki abd-memlûküm olub vefât iden Rezva'nın evine gice işbu mezbûr Mehmed girüb ehl ü ‘ıyâline fi'l-i şenî‘ kasd itmişdir diyecek mezbûr Mehmed inkârıyla cevâb viricek ‘udûl-ı müslümanlardan Bekir bin Taşcı ve Hızır Beşe bin Sefer nâm kimesneler şahâded idüb kayd olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ali Beşe Kaya

Es-Seyyid Mustafa el-Hâcızâde

Ali Çelebi Yusuf

Diğer Ali Çelebi Kethüda-i Şehr

Ve gayrihim

s.49/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut'da vâki' Meydan-ı 'atik imâmı Monlâ Musa Efendi meclis-i şer'-i şerîfede kazâ-yı mezbûre sâkinlerinden Mehmed bin Mustafa mahzarında takrîr-i kelâm ve sâbit-i merâm idüb mescid-i mezbûrenin bir miktar hâli yeri olub vakfiyeye fâide olunmağın mezbûr Mehmed'in dükkânına muttasıl olmağıyla mezbûr vakf-ı merkûmeye beher sene üç nûgi yağ virilmek üzere icâreye viridiği zikr olunan harebeyi ta'mîr idüb her sene üç nûgi yağ vakfa edâ iyleye didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el- mukırr-ı mezbûr Mehmed dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi el-Kassâm

Ömer bin Kasab Mehmed

Ali Bey bin Abdullah

Es-Seyyid Mehmed Dellâl

Ali Çelebi bin Monla Halim

Ve gayrihim

s.49/b.3:

Budur ki Nemkizâde Mahmud Beşe Bekir bin İbrahim mahzarında takrîr-i da'vâ idüb didi ki benim akrabam olub Diyarbekir'de hamâmcı olan Bâki kefâletiyle işbu mezbûr Bekir kazâ-yı mezbûrun bildâr akçesini der'uhte idüb mahal-i mezbûrda hıdmet eylemediği ecilden mezbûr Bâki ahz idüb kal'aya kapatmışdır sû'âl olunub sicil olunmasını taleb iderüm diyecek gıbbe's- sû'âl mezbûr dahi kendiye kefil olduğu mukarrer ve mu'arrif olub kayd-ı sicil olundu. Hurrîre fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ramazan Beşe bin Abdullah

Monla Resul Efendi

Abdulrahman Çelebi

Bekir Beşe Beşim

Ve gayrihim

s.49/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Monlâ Ebu Bekir bin Kasım nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatırü'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ömer Beşe bin Kaya mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki Mehmed Ağa Mescidi mahallesinde vâki‘ bir tarafı Monlâ Abbas mülküne ve bir tarafı Ebul Kasım Çelebi mülküne ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olub kaym vâlidem ben sicil-i vekîli olduğum hesabiyle evlerini havlusuyla ve kenefi ile ve sofasıyla ve örtmesiyle ve kış eviyle ve odasıyla ve kadîm karlığıyla ve sâ'ir tevâbi‘i ve levâhıkıyla bi'l-cümle mezbûr Ömer Beşe'ye nakd-ı râyic-i fi'l-vakt elli beş riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mâ-hüve'l-vâki‘ bi't-talebe kayd-ı şüd. Fî evâsıt-ı Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mat Hasan Ağa

Monlâ Ebul Kasım bin Monlâ Murid

Ahmed bin Terzici Maksud

Bekir bin İbrahim

Monlâ Mehmed bin Mustafa

Ve gayrihim

s.49/b.5:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mehmed bin Hükmüllah Kulu nâm kimesne meclis-i şer' de Mevlüd Bey ve el-Hâc Siz Sino oğlu Ömer ve Ali bin Seydi Bâli'ye kefil oldınız deyü yemin teklif eyledükde halefullahü'laliyyü'l-âzîm idüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Musa

Halil Çelebi

Es-Seyyid Mustafa

Monlâ Veli

Ve gayrihim

s.49b.6:²⁶⁰

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Bâki Beşe bin Emîn meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûr sükkânında Monlâ Musa bin Mustafa mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb Sugözesi nâhiyesinde vâki' bir tarafı Yunus Ağa ve bir tarafı Şa'bân Ağa ve bir tarafı yine mezbûr Yunus ve bir tarafı Osman kethüda bağı bu hudûd ile mahdûd olan bağı eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmiresiyle ve harmanıyla ve kadîm suyuyla ve havzıyla ve sâ'ir tevâbi'i ve levâhıkıyla bi'l-cümle işbu mûmâ-ileyh Musa Efendi'ye nakd-ı râyic-i fi'l-vakt otuz riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'le bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm

s.50/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Mevlud Bey Barizâde ve el-Hâc Ali Saru nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Kasab Kaya ve Ali mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da'vâ idüb dediler ki Amasya

²⁶⁰ Bu belgenin devamı 50. Sayfada olan belge 3'te yer almaktadır.

sâkinlerinden olub dergâh-ı ‘âli yeniçerilerinden olan fahru'l-emâsil Mustafa Çelebi nâm râcilden karz-ı şer‘-i tarikle bin beş yüz guruş alub meblağ-ı mezkûr bin beş yüz guruş biz cümlemiz emîn-i sâbık Veli Bey'e virüb Veli Bey dahi mukâbelesinde yüz müd buğdayı virib biz dahi buğdayı bey‘ idüb meblağ-ı mezkûrî edâ idecek olmuşduk hâliyâ meblağ-ı mezkûr edâsında imtinâ‘ iderler didikde gıbbe's-sû‘âl mezbûrlar cevâbında fı'l-hakika meblağ-ı mezbûr için birbirimize kefil-i bil'l-mâl olmuşuz hüccet-i şer‘i mûcebince lakin müşarûn-ileyh Veli Bey'den alınan yüz müd buğdayı bey‘ idüb ve deyn-i mezkûreyi ihâta itmiş ise zararı hissemiz mikdârı edâ idelüm diyüb zararı edâya te‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mukırrân-ı mezbûranın minvâl-i tahrîr üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûrun bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idecek bu hurûf ketb ve tahrîr ve bi't- talebe vaz‘ ve def‘ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fı evâhir-i Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Bayram Çelebi

Osman Beşe Mütesellim Sâbık

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Es-Seyyid Osman

Es-Seyyid Ahmed

Ve gayrihim

s.50/b.2:

Kıdvetü'l- kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki taht-ı kazânızda vâki‘ olan yeniçeri ve ‘acemi oğlanı ve kul oğlanı ve topcu ve cebeci tâfesinde zabt u rabt ve ahz u haps ve şer‘-i şerîfe ihzârı ve şer‘en katli lâzım geldikde yeniçeri serdârı mübâşeretıyla giderilmek kânûn iken hâliyâ beylerbeyi ve sancakbeyi ve müsellimler tarafından mudâhale olunduğu ecilden min-ba‘d hılâf-ı kânûn tevâif-i mezbûr yeniçeri serdârından gayri kimesne hafıl itmemek için bi'l-fi‘il ordu-yu hümâyûnda yeniçerilerim ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve‘l-ekâbir Mustafa Ağa dâme ‘ülvühu tarafından mühürlü mektûb

virilmekle mûcebince emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki vusûl buldukda Ağa-yı müşârün-ileyh tarafından virilen mektûb mûcebince ‘amel idüb bilâ emr-i tevâif-i mezbûreye mîrmîrân ve sancâkbeyi ve müselelimler bir-vechle rencîde ve remîde itdürmeyüb gereği gibi şer‘-i şerîfe ihzâr lâzım geldikde yeniçeri serdârı ma‘rifeti ile ihsâr-ı habs şer‘en katli lâzım geleni zâbit ma‘rifeti ile icrâ-yı şer‘ ve ihkâk itdirüb bu bâbda ağaları tarafından virilen mektûb mûcebince ‘amel eylesin şöyle bilesin ‘alemet-i şerîfe ‘itimât kılâsın. Tahrîren fî'l-evâsıt-ı şehr-i Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı Sahrâ-yı Amid

s.50/b.3:²⁶¹

mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarraf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşruh üzere vâki‘ olan ikrârını el-mukırr-ı mezbûr Monlâ Musa Efendi dahi bi'l- muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî‘ü'l-âhir sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Mevlud Bey Sârızâde

El-Hâc Ali Saru

El-Hâc Mehmed bin Fethullah

Yalnız İbrahim Beşe

Es-Seyyid Mehmed Meşük

Ve gayrihim

s.50/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mevlud bin Barizâde ve el-Hâc Ali nâm kimesneler meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzimü't-tevkîrde es-Seyyid Meşük Mehmed ve Kasab Halil mahzarlarında üzerlerine takrîr-i mer‘i kılub bizim Amasyalı Mustafa Beşe'ye bin

²⁶¹ Bu belgenin devamı 49. Sayfada olan belge 6'ta yer almaktadır.

beş yüz guruş viriceğimiz olub mezbûran es-Seyyid Mehmed ve Kasab Halil bizim ma'en deyn alub ve hem birbirimize kefil olub hâlâ mezbûr ekâbir kefâletiyle yine inkâr iderler sû'âl olunsun didikde mezbûr inkâr idüb 'udûl-ı müslümanlardan Veli Beşe bin el-Hâc Hızır ve Mehmed Mustafa ve Halim Ağa nâm kimesneler şehâded iderler kayd-ı şüd fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hüseyin

Mehmed Çelebi

Ve gayrihim

s.51/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzafatından karye-i Zaluni sâkinlerinden Ahik veled-i Hocik nâm zimmî meclis-i şer' de Hasan Çelebi bin Osman muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb işbu mezbûr Hasan Çelebi'ye yetmiş iki riyali guruş vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ virecek deynim olub ve hem kendüye merâbi' dahi oldum ki tohum mezbûr virüb ve öküz ve inek ve toprak benim olub harman zamanı 'öşr çıktıkdan sonra münâsafa üzere taksîm olunub benim kendü hissemde eğer arpa ve eğer buğday nisf-ı tohum duğası viricek oldum ve hem mukâbelesinde karye-i mezbûrda olan evlerimi ve bağı ve bahçemi tecemmülât-ı hânem ve sâ'ir ism-i mâl itlâk olunan her şeylerimi yanında rehn ve vaz' eyledikde mâ-hüve'l-vâki' kayd-ı şüd. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Beşe bin Davud

Mahmud Beşe Nemgizâde

El-Hâc Ali

Mevlud Bey

Ömer Çelebi bin Farzullah

Ve gayrihim

s.51/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut'da hâlâ hâkimü'l-vakt olan fazîletlû es-Seyyid Hüseyin Efendi hazretleri meclis-i şer' de yine kazâ-yı mezbûr sükkânından Mehmed Bey bin Sefer nâm el-cündî mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki Hacılı mahallesinde vâki' hudûdu 'inde'l- ahâli ve'l- cirân ma'lûm olan evlerimi bi'l-cümle tevâbi'i ve levâhıkıyla işbu mûmâ- ileyh Mehmed Bey'e nakd-ı râyic-i fi'l-vakt üç yüz on dokuz riyali guruşa bey' -i bât-ı sahîh-i şer' le bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledüm ba'de'l- yevm mülk-i mahz ve hakk-ı sarihîdir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı müşârün-ileyh es-Seyyid Hüseyin Efendinin minvâl-i meşrûh üzere câri olan kelâmını el-mukarr-ı mezbûr Mehmed Bey dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîr fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Musli el- Cündi

Mahmud Beşe er-râcil

Osman Bey bin Haydar Çelebi

Karındaşı Munzur Bey

Davud Efendi Ruhalı

Ahmed Çelebi bin el-Hâc Hasan

Mevlud Bey Barizâde

El-Hâc Ali Saru

Ahmed Çelebi Hocik

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Ali Çelebi Kethüda-i Şehr

Veli Bey bin Kaim

Ve gayrihim

s.51/b.3:

Budur ki mahmiyeyi Amasya sâkinlerinden olub karye-i râcilinden olan Mustafa Beşe İbn-i Nazır nâm râcil meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzimü't-tevkîrde kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden işbu bâ‘isü'l-haze'l-kitâb Mevlud Bey ibn-i Mehmed Çelebi ve el-Hâc Saru Ali ibn-i (boşluk) mahzarında üzerlerine bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb ve hem birbirimize emr-i kabulü havi kefâletiyle kefil-i bi'l-mâl olmuşuz bundan akdem mezbûr râcil sekiz nefer kimesnelere nakdiyeden ve at bahasında bin beş yüz guruş vâcibül-edâ ve lâzimül- kazâ ecli'l-mev‘ûd ile yedinde olan hüccet-i şer‘ iye mücebince alacak hakkım olub hâliyâ ecl-i mezkûr mürûrından sonra mezbûrân Mevlud Bey ve el-Hâc Ali'den bin beş yüz guruş bi't-tâmam ve'l-kemâl alub kabz ve kabûl idüb meblağ-ı mezkûr bin beş yüz guruşdan mezbûranın zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki alâkam ve medhalim kalmayub yedimde olan hüccet-i şer‘-i yine mezbûrlara Mevlud Bey ve el-Hâc Ali teslim eyledim ki varub sekiz nefer kimesne ile beyinimizde hesâblarını görüvirdik mukırr-ı mezbûr Mustafa Beşe'nin minvâl-i meşrûh üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehül-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb bi't-talebe vaz‘ olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî‘ül-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Halil Beşe el-Hâc Mehmed

Ali Beşe Damlar Beşe Bayram

Sâbıkun Halil Çavuş Latif

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Ahmed Bey Gemicizâde

Ömer Çelebi Musa

s.52/b.1:

Budur ki Davud Efendi Veli Bey mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki ben mezbûrun üzerine nâzır olduğum hesabiyle mîrî için kânun üzerine yirmi dört bin kile alub kabûl ve kabz ve der-anbâr eyledim mîr-i husûs-ı mezbûr Veli Bey zimmetinde bir kile ve bir habbe bâki kalmamış dedükde kayd. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi el-Hâc Hasan

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Mahmud Beşe Nemgizâde

Mevlud Bey Bari Zâde

Ve gayrihim

s.52/b.2:

Budur ki Veli Bey emîn-i sâbık meclis-i şer' de Nâzır Davud Efendi mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb mezbûr Davud Efendi tezkere akçesi deyü hîlâf-ı kanun mâl-ı mîriye kabz itmiş sûtâl olunsun didikde gibbe's- sûtâl mezbûr Davud Efendi cevâbında tezkere akçesi 'âded-i kânûn olmağıyla tezkere be-tezkere aldım diyecek tezkere akcesini hîlâf-ı kânun olunmağıyla giru mezbûr Veli Bey'e hükm birle kayd-ı sicil olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi Kemhacızâde

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Ali Bey bin Musli Çelebi

Ve gayrihim

s.52/b.3:

Budur ki bu sene-i mubâreke de bâğât cem'ine bey hazretlerinin tarafından cem'ine me'mûr olan fahru'l-aşiyân İbrahim Çavuş meclis-i şer' gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki sene-i sâbık üzere bana icâzet virilür ise bâğât cem' iderüm didikde izin-i şer'le mezbûr İbrahim Çavuş bâğâtı sene-i sâbık üzere cem' itmeye izin virülüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Çelebi Kethüda

Ali Beşe Zerinzâde

Mevlud Bey Barizâde

Ve gayrihim

s.52/b.4:

Budur ki karye-i Tadım zimmîlerinden Gorkik veld-i Nağrar ve Hansur veled-i Habib ve Kirakos veled-i Dornik ve Moşih veled-i Berkis ve Ohenik veled-i Dibek ve Dertok veled-i Keşiş ve Keşiş veled-i Samuel ve sâ'irleri "umumen meclis-i şer' de Ahi Musa Ağa'nın vekîli Yusuf Bey mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mûmâ-ileyh Yusuf Bey'e vâcibü'l-edâ lâzımü'l-kazâ ber-vech-i karz-ı hasen altmış iki riyâl guruş târîhü'l-kitâbdan öbür aya varıncayadek viricek deynimiz olub ve hem birbirimize keffil-i bi'l-mâl olduk didikde mâ-hüve'l-vâki' mûmâ-ileyh Yusuf Bey talebiyle kayd-ı şüd. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi el-Hâc Hasan

Monlâ İsmail bin Ahmed

Bekir Çelebi el-Katib

Halil Murtaza bin Abdurrahman

Ahmed Çelebi Hocalı

Ve gayrihim mine'l-hâzirûn

s.52/b.5:

Şa'ir müd 4 beher müd guruş 9

Hınta müd 32 bir müd guruş 9

Sâbika Kazâ-yı Harpurut mukâta'a emîni olan Veli Bey üzerine taraf-ı hazîneden hazîne tezkeresiyle sâliyâne olunan mevâcib tahsîline ve ahz ve kabzına me'mûr olan İbrahim Ağa bin Muhsin meclis-i şer' de Kazâ-yı Harpurut yeniçeri serdârı olan Mustafa Beşe mahzarında üzerine takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mustafa Beşe'nin mezbûr Veli Bey'de iki yüz on beş guruş hakkı olub mukâbelesinde mezbûrun Çorkığ Mezra'sı dimekle ma'rûf mezra'yı rehin vaz' idüb lakin mevâcib-i mezbûrun mukâta'a-i mezbûr mâlından ve Veli Bey tahvîlinden hazîne tezkeresiyle sâliyâne olunan akçe cem' ve tahsîle me'mûr olduğum hesabıyla mezbûr Veli Bey bana mezrea'-i merkûmeyi bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' olunmuşdur hâliyâ mezbûr Mustafa Beşe'nin iki yüz on beş guruşunu (s.53.) bir-vechle edâsı Veli Bey'e lâzım olunmağın karye-i Ekrüz'de olan dört müd şa'ir ve otuz iki müd hınta beher müdi dokuz guruşdan üç yüz yirmi dört guruş ider mezbûr Mustafa Beşe'nin iki yüz on beş guruş kendü deyni bâki yüz dokuz guruş bana teslîm idüb mezra'-i merkûmemin rehn itmekle bu hurûf ketb ve tahrîr olundı deyü mezkûrdan Veli Bey'in zimmetine ibrâ olundı. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi Küçük el-Hâc Bey

İbrahim Çavuş Merdüm-i mirlivâ

Kaya Beşe er-râcil

Abdurrahman Çelebi Mumcu

s.53/b.1:

Budur ki Seyyid oğlu Ömer ve Seydi Bali oğlu Ali mahfel-i kazâda Mevlud Bey ve Hâcî Ali mahzarında sâbit kelâm idüb Kazzaz Veli Bey'in bir benefiş zerdavil kürklü karacasını mezbûrların yanında tezkere ile bize virmişdi hâliyâ alub mezkûr karacayı kabz eyledük didikde mezbûran Mevlud Bey ve Hâcî Ali tasdik idüb kayd-ı sicil

Şühûdü'l-hâl

Halil Çelebi Boyacızâde

Halil Çavuş Latif

Derviş Bey bin Mehmed Çavuş

Mustafa bin Küçük İbrahim

İbrahim Çelebi bin Hâbil

Ali Bey bin Musli

Ahmed Çelebi bin Davud

Mahmud Beşe râcil

Ve gayrihim

s.53/b.2:

Budur ki Veli Bey Kaymazzâde ve karındaşı Mevlüd Bey meclis-i şer' de Mehmed bin Avcılı mahzarında takrîr-i kelâm idüb dedi ki bundan akdem ben ve karımdeşim mezbûr işbu merkûm Mehmed'e evler bey' idüb akçesini alub kabz itmişdim hâlâ zikr olunan evlerimizin akçesini merkûm Mehmed yedinden alub kabûl ve kabz eyledik ba'de'l-yevm ba'de'l-icâb zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâkam ve alacağım kalmayub zimmetine ibrâ ve iskât idüb asla da'vâ ve nizâ'ım kalmadı mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Hızır Efendi el-Müdderis

Ali Bey bin Musli

Mat Hasan Ağa

Ömer Çelebi bin Hasan Ağa

Ahmed bin Abdulkerim

Saka K r Mehmed

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Hasan

Ahmed Çelebi bin Hızır Çelebi

Davud Çelebi İbrahim Çelebi

Mustafa bin Hasan el-Muhzır

Ve gayrihim

s.53/b.3:

Budur ki Ahmed kethüda-yı şehr-i sâbık meclis-i şer‘de Harpurut mütesellimi İbrahim Ağa tarafından Ali Çelebi bin Monlâ Halim muvâcehesinde ve bu husûs için mü‘bâşir ta‘yîn buyrulan Gürcü Husrev Bey mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb didi ki mezbûr müteselim İbrahim Ağa beni çâr pâre sebb idüb ve yüz guruş nazâr idüb deyü beni ahz idüb bilâ sebeb yüz guruşumu almağıyla ben dahi sadar-ı a‘zam ve serdâr-ı ekrem hazretlerine varub hâlimi i‘lâm idüb mezbûr Husrev Bey mü‘bâşir getürüb da‘vâ ve taleb eyledükde beynimizde müslihûn ve müslimûn tavassut idüb ol mikdârı alduğıu cerime akçemi alub kabûl ve kabz idüb da‘vâ ve nizâmım kalmaduğıu mâ-vak‘a kayd olundu. Fî‘t-târîhil‘l-mezbûr

Şühûdü‘l-hâl

Yusuf Bey ve Vekil-i Emin

Ali Bey bin Küçük el-Hâc Bey

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Davud Çelebi İbrahim Çelebi

Ve gayrihim

s.53/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Şüşnaz nâhiyesi sâkinlerinden Mustafa Bey bin Kuli el-cündî meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimu't-tevkîrde yine nâhiye-i mezbûre sükkânlarından es-Seyyid Hasan bin Süleyman ve karındaşları Mustafa ve Ahmed, Saru oğlu Hasan ve Mehmed ve Pir Baba ve gayri hem civârîn olan müslümanlar mahzarlarında bi't-tav'î's-sâf üzelerine takrîr-i kelâm ve sâbit merâm idüb didi ki bundan akdem benim evim sirkât girüb bir mikdâr esbâb ve bir kırsırağım sirkat olunmuşdı yine hemcivârlar hazîran olan Seltanan oğlu Ömer ve Davud oğlu Abdurrahman ve Kürd Hüseyin oğlu Kara Veli nâm kimesneler kendülerde rûşen-i evzah ak olunmayub ve hem mezbûr Seltan oğlu Ömer'in ekseri evine giderdi (**s.54**) gelüb ekseri mu'anike(?) Kürdiyle olmağın ben dahi mezbûrlara mezinne idüb mîrlivâ mütesellimi İbrahim Ağa'ya ahz ve habs itdirmişim nâhiye-i mezbûrda ahd olunan üç nefer kimesneden mâ'adâ mestûru'l-esâmi olan müslümanlarda ve sâ'irlerde bir-vechle da'vâ ve nizâ' ve kemâğ yokdur didikde mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi el- Nusret

Es-Seyyid Mehmed Pazarbaşı

Usta Ali Kahveci

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Ve gayrihim

s.54/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Miyadun nâm karye-i sâkinlerinden Ebu Bekir Beşe bin Karzar nâm cebeci meclis-i şer'de yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ahmed

Beşe bin Davud Beşe nâm râcil mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb karye-i mezbûrda vâki' bir tarafı Abbas tarlası ve bir tarafı Receb oğlu tarlası ve bir tarafı tarîk ve bir tarafı vadi bu hudûd ile mahdûd olan tarlamı müddet-i medîd taht-ı tasarrufumuzda olub hâliyâ mezbûr Ahmed Beşe mani' olur sû'âl olunub tahrîr itdirmek matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Ahmed Beşe cevâbında zikr olunan tarla Mahmud Beşe'nin olub ba'dehu vefâtında 'ammum olmağıyla verâseten bana mâhzar olunmağıyla ben dahi taleb ve da'vâ iderüm didikde zikr olunan tarlanın üzerine vardıkda zeyl-i kitâbda mezkûru'l-esâmi olan müslümanlar ile 'akd-ı meclis-i şer' olundukda yine kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Yalanuztoros nâm karye sâkinlerinden Hüseyin bin Ali ve Rüstem Beşe ve Veli bin Tadik ve karye-i Sarumaksud'dan Nazar bin Musa ve Balıca nâm karyeden es-Seyyid Ali ve Hasan bin Hızır nâm kimesneler ahd-ı şehâde mahfel-i kazâda hâzirûn olduklarında şöyle şehâdet-i şer' iye eylediler ki zikr olunan tarla müddet-i medîddir merkûm Ebu Bekir Beşe tarla idüb zirâ'at ve hirâset idüb gayri her kimesne dahl ve ta'aruz eyledükleri ma'lûmumuz değildir deyü 'alâ tarîki'ş-şahâde ahyâr eyledüklerinde şehâdetleri makbûl ve rutbe-i itibâr mevsûl kılınub mezbûr Ahmed Beşe tarlada men' olunub vâki' hâl ketb olundu. Tahrîren fî-evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-eîmme Mustafa Efendi ibn-i Budak

Mustafa Beşe Serdar

Abdurrahman Çelebi Çapikzâde

İsmail Çelebi merdüm-i Serhad

Ve gayrihim

s.54/b.2:

Budur ki Cennet Hamza mahzarımda didi ki Kale mahallesinde olan evlerimi mezbûr Hamza kabz idüb tasarrufuma mâni' olur sû'âl olunsun dedikde gıbbe's-sû'âl mezbûr inkar idüb 'udûl-ı müslümanlardan Osman ve Ali nâm kimesneler 'alâ-vukû' şahâded

idüb mâ-vak'a mezbûr Cennet'in talebiyle kayd olundu. Fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir
sene1049

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Ağa

Osman bin Han Kulu

Ali birader-i o

Kürd Mustafa

Hüseyin Çelebi Çakucuzâde

Ve gayrihim

s.54/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Ömer bin Ahmed meclis-i şer' de üveği oğlu Mehmed bin Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüb didi ki ben mezbûr Mehmed'i sagîr iken besleyüb ve evlerini ta'mîr idüb ve naçarlığım üzerime sebk itmiş iken hâlâ beni evden sürmüşdür sû'âl olunub ba'de tenbeyyünü'l-hâl icrâ-i şer' olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Mehmed cevâbında mezbûr Ömer üveği babam olub bana naçar iken sebk eyledüğünden akd-ı 'ivaz idüb birbirimize ile sulh olub kat'-i alâka ve fasl-ı husûmet olub mezbûrun bende ve yine benim mezbûrda birbirimize alâkamız kalmamışdır bilür müslümanlar vardır diyecek 'udül müslümanlardan Nasuh Beşe bin Kubad ve Osmanzâde ve Hüseyin Beşe ve Musa bin Bali nâm kimesneler mezbûrun takrîrine muvâfık şehâdet idüb kayd olundu. (s.55) Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Dellâl Mehemd

Ahmed Çelebi el-Hâc Hüseyin

Hasan Çelebi Harcekkizâde

Piri Çelebi bin Hamza

Ve gayrihim

s.55/b.1:

Budur ki velâyet-i serd-i hakk düşdüğüne şer'î olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Emirza Mustafa Bey

Mehmed Mustafa

Muhzır Ahmed

Ve gayrihim

s.55/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Dellâl Mehmed bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'îde sulbî oğlu olan İbrahim mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb Pincirik nâhiyesinde vâki' bir tarafı Mansur oğlu ve birtarafı Kôr Bali ve bir tarafı yol ve bir tarafı ulu çakıl bu hudûd ile mahdûd olan bağımı eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmiresiyle ve evleriyle ve havzıyla ve suyuyla ve sâ'ir tevâbi'i (ve) levâhıkıyla mezbûr oğlum İbrahim'in oğlu Ömer'e hibe ve temlik ve teslîm eyledim mezbûr Ömer sagîr olmasıyla babası merkûm oğlum İbrahim velâyeten alub kabûl ve kabz-ı semen eyledi ve ol dahi bir tarafa masraf-ı 'ivaz idüb didikde mâ-vak'a bi't- taleb kayd- ı şüd. Fî't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Beşe Nemkizâde

Ahmed Beşe bin Davud Beşe

Yunus Şah Hüseyin

Zülfûkar bin Yusuf

Mehmed bin Beğyad

Ömer Çelebi bin Kâtib Mehmed

Ve gayrihim

s.55/b.3:

Budur ki Ceplizâde Kâtib Bekir Çelebi meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki evi evime mülâhîk ve duvarı duvarıma mülâhîk Osman Beşe'nin evleri âhere bey' olunmuş istimâ' idüb bilâ te'hîr şuf'a dutdum şuf'alığımı sicil olunmasını taleb ederim diyecek mûmâ-ileyh Bekir Çelebinin şuf'alığı kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî eva'il-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Çelebi Kethüda-yı şehri

Davud Çelebi el-Kassam

Cuma Çelebi Korkor

Mustafa bin Hasan

Ve gayrihim

s.55/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden fahru'l-e'imme el-Hâc Ebu Bekir Efendi ibn-i Mollâ İsmail el-hatîb mahfel-i kazâda yine kazâ-yı Harpurut sükkânından Davud Çelebi ibn-i İbrahim Efendi mahzarında bi't-tav'is-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb kazâ-yı mezbûrda vâki' Yiğmir mescid-i şerîfede imâmeti mezbûrdır devletden bana berât-ı şerîf-i 'âlîşânla sadaka olunub ve Davud Çelebi ahz-ı berât-ı şerîf virilmiştir el-hâletü hâzihi beynimizde müslümün tavassut idüb zikr-i sabıkâ iden mescid-i şerîfede imâmet 'âle'l-iştirâk mutasarrıf olmak üzere tarafından terâzî olub ve Monlâ Zeynel Halim bin mevlânâ-i merhûm Osman Efendi dahi ikimizin rızâsıyla bize terk eyledü ki zikr olunan imâmetden ber müceb-i şart-ı vâkıf beş müd terk olub Monlâ Zeynel Halim ile üç hisse olub beynimizde 'ale's-seviye taksîm idecek olduk dedikde mıkırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere ikrârını el-mukırr-ı lehümâ Davud Çelebi ve Monlâ Zeynel bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idüb bu vesîka-i enîka 'âlâ-mâ hüve'l-hakika ketb ve imlâ bi't-talebe

gibbe't-taleb def' olundu ki lede'l-hâce idene. Tahrîren fî evâhir Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim Çelebi

Ebu Bekir Çelebi ibn-i Küçük Mustafa Beşe

El-Hâc Ali Saru

Hüseyin Bey el-cüнди

Güçük Ağa Kürd

Osman Beşe Çalık

Mevlud Bey Mehmed Çelebi

Mehmed Beşe bin Abdullah

Ve gayrihim

s.56/b.1:

Budur ki Kemâl veled-i Tavid nâm zimmî meclis-i şer' de Ali Beşe bin Yusuf mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki mezbûr Ali Beşe'ye on beş riyâl virecek deynim olub mukabelesinde bağımı rehn vaz' eyledük on güne değin edâ itmez isem bey'-i bat-ı kabûl ola didikde mâ-vak'a kayd-ı şüd.

Şühûdü'l-hâl

Davud Mehmed

Hüseyin Çelebi Meyvecizâde

Ve gayrihim

s.56/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut zimmîlerinden Vartan veled-i Merzik nâm zimmî meclis-i şer' de yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ca'fer Bey bin Mahmud mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb işbu mezbûr Ca'fer Bey otuz riyâlî guruş ve karındaşına on guruş ve def'a üç guruş ki cem'an kırk üç rîyâl guruş ider vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ virecek deynim olub lakin edâsında iktidârım olmamağıyla mukâbelesinde Şehroz mahallesinde vâki' hudûd-ı 'inde'l-ahâli ve'l- cîrân ma'lûm olan evlerimi tahtâni ve fevkâni ile işbu mezbûr Ca'fer Bey'e kırk dört riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ilh Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene tisa' ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Alefdar Mustafa

Veli Beşe bin el-Hâc Hızır

Es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Hüseyin

Kazzâz Süleyman

Kazzâz Bekir

Ve gayrihim

s.56/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Osman Beşe bin Abdullah ve Oğlu Hasan Beşe nâm kimesneler meclis-i şer' de yine kazâ-yı mezbûr sükkânından Ömer Çelebi bin Monlâ Mahmud nâm kimesne mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki Arslaniye mahallesinde vâki' bir tarafı Kâtib Bekir ve bir tarafı Hâcı Bekir oğlu ve iki tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz olan evlerimi kadîm-i müvekkel gelmiş karlıklarıyla ve havlusıyla ve örtmesiyle ve sofasıyla ve kenefi ile ve odasıyla ve ahurıyla ve hazîne-i eviyle ve sâ'ir tevâbi'i ve levâhikiyle bi'l-cümle işbu merkûm Ömer Çelebi'ye nakd-i râyic-i fi'l-vakt yüz yirmi riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'le bey'

idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm zikr olunan evlerimizde min-ba'd vechen mine'l-vücûh alâkamız ve medhalimiz kalmadı mezbûr Ömer Çelebi'nin mülk-i mahz ve hakk-ı sarihîdir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan ikrârı el-mukırr-ı mezbûr Ömer Çelebi dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Ali Saru

Mevlud Bey Barizâde

El-Hâc İbrahim Küçük el-Hâc

Davud Çelebi İbrahim Çelebi

Abdurrahman Beşe

Monlâ İlyas Osman Efendi

Cuma Korkor

Mevlud Bey Merdüm-i Hasan Çelebi

Ve gayrihim

s.56/b.4:

Budur ki Çemişkezek Kazâsına tâ‘bi Miyadun nâm karyeden Mehmed Beşe elinde kılınç yarası ile mecrûhen ve Han beyi bint-i Hüseyin başında deĝnek yarası mecrûhen meclis-i şer‘e gelüb her biri takrîr-i kelâm idüb dediler ki biz tarlamızda tereke derüb evimize gider iken Harpurut kazâsına tâbi‘ Üngüzek nâm karye sâkinlerinden İmâm bin Verdi ve oĝlu ve Hüseyin bin Musli nâm kimesneler alât-ı harbiyesiyle üzerimize gelüb karyemiz adamları firâr idüb halâs olmaĝıyla bizi urub mecrûh itdiler didiklerinde mâ-huve'l-vâki‘ mezbûrların takrîrlerini ketb ve tahrîr olundu bi't- tâlebe vaz‘olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa Miralay

Çeribaşı

Mevlûd Ağa Solak

Abdurrahman bin Deve Hızır

Ve gayrihim

s.57/b.1:

Hurrîre fiye el-emre hasbemâ nemakahu'l-fakîr-i ileyh te'âlâ Yahya bin Ali

el-muvalla hilâfe-i 'âlim Mahmud Paşa

Be-medîne-i Kostantiniye-yi mahruse

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı şer'î oldur ki

Vilâyet-i Anadolu'da Harpurut nâm kasaba sâkinlerinden Mustafa bin Ferhad nâm kimesne mahfel-i kazâda hâmi'l-i hâze'l-kitâb Yahya Beşe bin İmam Kulı nâm cündî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb kasaba-i mezbûrda vâki' Behrimaz mahallesinde vâki' bir tarafı Mumcu Ferhad mülkü ve bir tarafı da Maksud mülkü ve bir tarafı feraz haliye(?) ve bir tarafda tarîk-i 'âmm ile mahdûd olub bir bâb fevkâni ve iki bab tahtâni beyt ve bir ahura müştemil olan mülk-i menzilimi ve kasaba-i mezbûreye tâbi' Bekirme nâm karyede vâki' bir tarafından Osman Bey mülkü ve bir tarafında Abdurrahim mülkü ve birtarafından Mîkâil Bey mülki ile mahdûd ve tahmînen bir dönüm mülk bağımı safkat-i vâhide ile mezbûr Yahya Bey'e kırk kat'a riyâlî guruşa bey'-i bat-ı sahih-i şer'le bey' idüb ol dahi minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve kabûl eyledükden sonra tebeyyün olan meblağ-ı mezbûr kırk guruş meblağını tamâmen kabz idüb bey'ânı mezbûr ânı mahallinde zabt u tasarruf müsteri'-i mezbûr teslît eyledim didikde gibbe't-tasdîki's-şer' mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis aşer min-Zi'l-hiceti'l-harâm li-sene seb'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Osman bin Mehmed

Abdurrahman Veli Beşe

Hızır Bey Abdullah

Hasan Ağa

Mehmed Bey bin Halil

Ali Ağa el-arasi

Hasan Çelebi bin Mehmed Ağa

Veli Beşe bin İbrahim

Ve gayrihim

s.57/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Mustafa Bey bin Kulı nâm el-cündî meclis-i şer' de nefsi-i şehrin müslümanan tarafından şehir kethüdâsı Ali Çelebi muvâcehesinde ve zimmîleri tarafından Yorgizâde, Asvazâde mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki nefsi-i şehrin müslüman ve keferi tâîfesine tevzî' ve sâlyâne olan beş yüz İstanbulî kilesi iştirâ arpasını zimmetime kabûl ve der'uhde eyledüm ki alınub Diyarbekir'de mîrî ambârda bi't-tamâm teslim idüb ve başka mümza ve mühür teslimi temessüki alub getirüb bize teslim itmek üzere kaydımız olmuşdu dedikde mâ-hüve'l-vâki' tarafımızın ricâsıyla kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Murad bin Ömer Ağa

Çalık Osman

Çeribaşı

El-Hâc İbrahim bin Küçülk el-Hâc

Halil Çavuş Latif

İsmail Çelebi

Korkor Cuma

Ve gayrihim

s.57/b.3:

Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden olup bundan akdem vefât iden Osman bin Mumcu İbrahim müteveffânın sulbî sagîr oğulları Ömer ve Halil ve Mehmed ve kızı Hadice'nin vasi-i şer'isi hemşiresi Aliye olan Hüseyin bin Mumcu İbrahim nâm kimesne vesâyeten meclis-i şer'-i hatirü'l lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb Süleyman bin Piri nâm kimesne mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb kazâ-yı mezbûr mahallâtından Ahî mahallesinde vâki' lede'l-ahâl-i ve'l-cirân ma'lûmü'l-udûd iki bâb tahtani evler müteveffâ-i mezbûrun mülkü olup fevt olunmağıyla oğulları mezbûruna intikâl idüb lakin menzil-i mezbûr mürûr-ı eyyam ile müşrif-i harâb ve mâil-i türâb olup temellerinin tağmîr ve termimine vefâ ider mâl olmayub te'hîr olunursa bi'l-küllîye münhedim ve mün'adim olup vefâtıyla kulli gadr ve zarar müterettib olmak mukarrer olmağın menzil-i mezkûrdan izn-i şer' iyle sü'mn meni ile bey' olunub sü'mni 'alâ-mâ farzullâh-i te'âlâ yetimlerin beyninde tevzî'i ve teslîm olunmak evla ve enfa' olunmağın zikr olunan iki bab evler sûk-ı sultâniyeden kirâren ve mirâren bey' men yezid olup rağabât-ı nâs bi'l-küllîye münkatı' olup ahirü'l-emr zikr olunan iki bâb evler merkûm Süleyman üzerine otuz altı riyâlî guraşa karar itmeğın vesâyeti muhkîm hesabıyla mezbûr Süleyman nakd-i râyicü'l-vakt meblağ-ı mezkûr otuz altı riyâlî guraş bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Kürd Hasan Bey vesâyeten üzerine el-mukırr-ı mezbûr Süleyman bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb bu hurûf ketb ve tahrîr olundu bi't-talebe vaz' olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe Çalık

Mahmud Beşe Ali er-râcil

Mustafa bin Çerci

Zekeriya bin Yahya

Es-Seyyid Osman Çelebi es-Seyyid Ahmed

Ali Çelebi Bayram

Ve gayrihim

s.58/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden el-Hâc Süleyman bin Musa kâdı mahfel-i kazâ yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Mansur bin Piri ve oğlu Mustafa muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Mansur'un zimmetine elli bir guruş Ali Bey akçesinden ve yüz kırk guruş kendü akçemden nakîr ü kıtmîr birden bine varınca ol dahi bir akçe ve bir habbe mezbûrda el-hakk hakkım kalmayub alub kabz eyledim zimmetleri ibrâ-i 'âmm ile ibrâ eyledüm dedikde kayd-ı sicil. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Halim

Hâcı Bey tabi'-i Musli Ağa

Mevlud Bey Mehmed Çelebi

Hasan Çelebi Hazan

Ve gayrihim

s.58/b.2:

Mahmiye-yi Van sâkinlerinden olub bin kırk yedi senesi ki bin kırk sekiz senesinde vâki' Harpurut mukâta'atı emîni olan Veli Bey'in tahvilinden mukâta'a-i mezbûre mâlından Van kullarının divân tezkeresiyle sâlyâne olan mevâciblerinin emr-i şerîf-i

celîlü'l-kadrimle tahsiline me'mûr olan kıdvetü'l-akrân İbrahim Bey ibn-i Muhsin Çelebi meclis-i şer'-i hatrû'l- lâzimu't-tevkîrde yine kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb Davud Beşe ibn-i Abdullah tarafından husûs-ı ati'l-beyânı tasdîk vekîli olub vekâleti nehc-i şer'î ve tarîk-i ma'ber-i şer' üzere sâbit olan sulbî oğlu fahru'l-emâsil Ahmed Çelebi nâm râcil mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki kazâ-yı mezbûre nevahisinden Kuzâbâd nahiyesinde vâki' Çorkığ Mezrârî'e dimekle ma'rûf nâm mezra'da lede'l-ahâli-i ve'l-cirân hudûdı ma'lûmdan otuz beş aded camus ve öküz ve inek ve merâbi'ler zimmetinde olan yüz altmış beş buçuk guruş ve iki kısrak kulinle ve beş çift demiriyle ve zirâ'at olunmuş on müd tohumla üzerine edâ-yı lâzım gelen mevâcib için merkûm Veli Bey'den yedi yüz kâmilî'l-ayâr riyâlî guruş şırâ-yı şer'le iştirâ eyledüğüm mezra'-i merkûm içinde olan otuz beş 'aded camus ve öküz ve inek yüz elli guruş ve iki kısrak tayı ile elli guruş ve tımar toprağı ve havâss-ı hümâyûn karyelerinde Bizmişen nâm karyede olub mezrâ'-i mezbûreye tâbi'bir müd zirâ'at olmuş tohumla iki yüz riyâlî guruş ve mezra'-i mezkûrede olan buyüy-ı müte'adide ve harâbe değirmen yeri ve merâbi'leride olan yüz altmış beş buçuk guruş ve sâ'ir 'aded-i beynimizde 'ilm-i şer'le ma'lûm el-an zirâ'at ve esbâb-ı hirâset bi'l-cümle tevâbi'i ve levâhıkıyla mezkûr Davud Beşe ile Halil Çelebi ile ibn-i Kelami kethüdaya safka-i vâhide ile altı yüz elli beş nakd-i râyîc-i fi'l-vakt guruşa bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim ve bundan mâ'adâ yine mezra'-i mezbûrede vâki tımâr ve has karyelerinde efrâz olunmuş zeminlerin sahibü'l- arz ma'rifetiyle kırk beş riyâlî guruş hakkı tasarrufunda tezvîz idüb mukâbele-yi tezvîzde yedinde meblağ-ı mezkûr kırk beş riyâl alub kabz idüb cem'en yedi yüz riyâl guruş alub kabz idüb mezrâ'-i mezkûrda merkûm Davud Beşe ile Halil Çelebi sâlifü'z-zikr mezrâ' mahallesinde zabt ve tasarruf müşterân-i mezbûrana tesallît eyledim didikde mukırr-ı mezbûr İbrahim Bey'in minvâli meşrûh üzere ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-merkûman bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb mâ-vak'a bi't taleb ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' olundu lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fi evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bekir Bey bin Yusuf el-Hâc

Es-Seyyid Mustafa Bey Kaya el-Hâc

Mustafa Bey Kulu

Mahmud Beşe Nemkizade

Yusuf Bey Hafızlı

Ali Çelebi bin Halim

El-Hâc Saru Ali

Veli Bey Emin-i Sâbık

Es-Seyyid Hasan Çelebi Nakib

Ayaz Kul'alı

Es-Seyyid Osman Çelebi ibn-i es-Seyyid Ahmed

Ali Bey bin Piri Beşe

Ahmed bin Süleyman

Ve gayrihim

s.58/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Usta Hasan bin Mansur Akorandı meclis-i şer'-i hatrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ali Çelebi ibn-i Osman mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb kazâ-yı mezbûr mahallâtından Sara Hâtûn mahallesinde vâki' menzilin fevkânî ve tahtânî sufa eyânıyla ve ahurı ve havlısıyla ve tevâbi'i ve levâhıkıyla doksan riyâlî guruş ile bir kelâm-i şerîf ve vezni nâ-ma'lûm penbe ve 'adedi nâ ma'lûm fülûs ve kile nâ-ma'lûm bir mikdâr buğdayı mezbûr Ali'ye bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' idüb otuz guruşu alub kabz idüb altmış guruş dahi târîhü'l-kitâbdan vâki' va'de ile mezbûr Ali Çelebi mâdâm ki altmış guruş edâ itmemiştir menzil-i merkûm yanımda rehin olub müddet-i hitâm tamâmında edâ ve teslîm olunmaz ise el-Hâc Ni'met'dedir vekîl olub menzil-i merkûm bey' idüb bana altmış guruşümü edâ ve teslîm idecek olsun ba'de'l-yevm menzil-i mezbûr merkûm Ali Çeleb'inin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve

yuhtâr mutasarrıf olsun didikde kayd-ı sicil. Tahrîren fî'l-evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ahmed bin Bünyad

Mollâ Hasan bin Monlâ Numan

Murteza Çelebi bin Abdullah

Osman Bey Ramazan Ağa

Es-Seyyid Hasan

Ve gayrihim

s.59/b.1:

Budur ki Terâsi İbrahim Deli Pazarbası, Hasan'dan beş batmân sahtiyan taleb idüb mezbûr Davud olub kayd olundı. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ramazan Beşe Abdullah

Mevlud Bey Barizâde

Muhzır Ahmed

Ve gayrihim

s.59/b.2:

Budur ki mezbûr Terâsi İbrahim merkûm Hasan Çelebi mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki merkûm Hasan Çelebi'den altı batmâ sahtiyan almışım inkârım yoktur didüğü kayd-ı sicil olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

Ali Bey tarafından

s.59/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Mehmed Çelebi damadı Mustafa Çavuş nâm kimesne meclis-i şer' de Şeyh Emir bin Usta Nefs mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki kal'a-i mezbûrda vâki' hudûd-ı inde'l-ahâl-i ve'l-cîrân ma'lûm olan mülkim mezbûrun bir bab evini işbu mezbûr Şeyh Emîr'e merkûm Ali Bey'in menkûmesi Amina nâm hâtûnnun mehrinden olub yirmi riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mâ-hüve'l-vâki' merkûm Şeyh Emîr'in talebiyle kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi'l-evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mevlud Bey Merümdüm-i Hasan Çelebi

Diğer Mevlud Çelebi Barizâde

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Mustafa bin Hasan

Meşük Mehmed

Ve gayrihim

s.59/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut'un kura ve re'âyaları 'umumen meclis-i şer' de hala emîn olan Seyyid Mustafa Ağa mahzarında ve bu husûs için mübâşir ta'yîn buyrulan sadr-ı a'zam ve ser-dâr-ı ekrem hazretlerinin kapucu başlarından 'umdetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed Ağa mahzarında her birisi ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki desturçelik ve kuzât baha nâmıyla akçemizi aldın mı deyü mübâşir-i müşârün-ileyh ma'rifetiyle herbirisine sû'âl eyledikde mezbûr Seyyid Mustafa Ağa cevabında karye be-karye desturcelik ve kuzât baha nâmıyla ikiyüz üç guruş aldım deyü mukarrer ve mutasarrıf olub kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Serdar Mustafa Beşe

Ramazan Beşe Abdullah

Es-Seyyid Mustafa bin Kaya

Abdullah Bey Ömer Çelebi

Ali Beşe Mornikli

El-Hâc İbrahim

Ve gayrihim

s.59/b.5:

Budur ki Hafız Yusuf Bey meclis-i şer' de Ramazan Bey'in Ustası İbrahim Çavuş mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb didi ki işbu mezbûr İbrahim Çavuş evim üzerine gelüb envâ'-i dürlü şütûm iylemiş sût'âl olunsun didikde gıbe's-sût'âl mezbûr İbrahim Bey fi'l-vâki' yedi sekiz sekbân ile evi üzerine varub eyledim dediği kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.59/b.6:²⁶²

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Hâcî Mehmed bin Hasan mahfel-i kazâda Hamid bin Kalender mahzarında bi't-tav' ikrâr ve i'tirâf idüb Kara Kaya Göz Mescidiye mahallesinde vâki' bir tarafı Nebi Beşe ve bir tarafı Topal Ali ve bir tarafı Numan ve oğlu ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan iki bab evlerimi mera' ve hânesiyle işbu mezbûr Hamid'e nakd-i râyic-i fi'l-vakt yirmi beş guruşa bey' bat-ı sahih ile

Şühûdü'l-hâl

---

²⁶² Belge satış hücceti olup eksik olarak kaydı tutulmuştur.

İbrahim bin el-Hâc Hızır

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Es-Seyyid Ömer Müridili

Hüseyin bin Bekir

Es-Seyyid Hüseyin bin Dikman

Hâcî Ahmed Müridili

Kürkcü Oğlu el-Hâc Ömer

Ve gayrihim

s.60/b.1:

Budur ki Nebi Beşe meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb evi evime mulâhık bir ev bey' olmuş istimâ' idüb bilâ te'hîr şuf'a dutdum şuf'alığımı sicil olunmak taleb iderim dedikde şuf'alığı kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Hasan bin Süleyman

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Ve gayrihim

s.60/b.2:

Budur ki Holpenk nâm karyeden Hasan bin Hâcî Kuli nâm kimesne mahfel-i kazâda Mehmed bin Hâcî Bali mahzarında takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Mehmed benim harmanumda hancer ile azağıma urub mecrûh eyledi sû'âl olnub icrâ-i şer' olunması matlûbumdur diyecek gıbbe's-sû'âl mezbûr Mehmed inkârıyla mukâbele idüb merkûm Hasan'dan sıdk-ı da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda şahidlerim yokdur yemin iylesün didikde mezbûr Mehmed merkûmeye urmadım yemin billâhi'l-aliyyü'l-'azîm idüb kayd olundu. Fî evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Resul

Es-Seyyid Osman

Yusuf Bey

Monlâ İsmail

Ve gayrihim

s.60/b.3:

Budur ki Harpurut zimmîlerinden Ahiki veld-i Bahadır ve karındaşı Hanikik nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde Mehmed bin Nasuh mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki mezbûra otuz iki buçuk guruş vireceğim olub lakin edâsına ikdidârım olmamağıyla mukâbelesinde karye-i Zaluni'de olan teğek bağımı virirüm dediği kayd-ı şüd.

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe Kara Mehmed

Ömer bin Yusuf

Kalaycı İbrahim

Uğurlu bin Yakub

Mevlud bin Allahkulu

Ve gayrihim

s.60/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Hasan Bey bin Kabasakal meclis-i şer'-de Raziye hâtûn bint-i İbrahim Bey tarafından zevci olan Zerrinizâde Ali Beşe muvâcehesinde ve Abdurrahman Çelebi bin İskender mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûre Raziye Hâtûn beş yüz riyâlî guruş işbu Cumâde'l-ûlânın evellinden sene-i

kâmîle varınca viricek deynim olub meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde Zerato mezra'sı dimekle ma'rûf mezra'mın nısfını alub zira'at ve hırâsetiyle ve değirmi ve birer hânesiyle ve muraba'alarda olan akçe ve topraklarıyla ve sâ'ir tevâbi'i ve levâhıkıyla bi'l-cümle yanında rehn vaz' eyledüm ve hem mezbûr Abdurrahman Çelebi mûr(?) vekîl nasb ve ta'yîn eyledüm ki va'de tamâmında meblağ-ı mezkûr olan beş yüz riyâlî guruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl virüb edâ itmez isem merkûm Abdurrahman Çelebi zikr olunan zirâ'atların tamâmını nısfını sûk-ı sultâniyede bey' idüp edâ eyleye didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Zerrinzâde Ali Beşe dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve vekâlet-i merkûm Abdurrahman Çelebi kabûl idüb kayd olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa Murat Çelebi

El-Hâc Ramazan Beşe bin Abdullah

El-Hâc İbrahim Çelebi

Davud Çelebi

Osman Çelebi mir-i ze'amet(?)

Ali Beşe Dahlel

Monlâ Bekir Küçük İbrahim

Mehmed Beşe bin Kara Haydar(?)

Monla Mustafa Bilal Çelebi

Monlâ Ebulkasım Monlâ Mürid

Abdullah Bey Ömer Çelebi

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.61/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Hasan Bey bin Kabasakal Mustafa Bey meclis-i şer' de Raziye hâtûn bint-i İbrahim Bey tarafından zevci Ali Beşe mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûre Raziye hâtûn üç müd buçuk buğdayı ve üç müd buçuk arpa ve bir müd daru ve on iki müd penbe hisseyi temlîk ve teslîm eyledim ve ol dahi alub kabûl ve kabz ve ittihâb idüb mukâbelesinde kelâm-ı şerif bana 'ivaz idüb ve biz dahi zikr olunan kelâm-ı şerîf-i 'ivazı alub kabûl ve kabz eyledik dedikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-talebe ketb ve tahrîr oludu. Fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.61/b.2:

Budur ki Harpurut Kazâsına tâbi' Herdi nâm karye sâkinlerinden Hâcı bin Abbas nâm kimesne meclis-i şer'-i-hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine karye-i mezbûr sükkânından Hüseyin bin Osman nâm kimesne mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûr toprağında vâki' bir tarafı Hüseyin bin Musa tarlasına ve bir tarafı Memo o Gündoğmuş tarlasına ve bir tarafı Hüseyin bin Süleyman tarlasına ve bir tarafı Kumru Çelebi bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz olan bir kıt'a tarlamı harmanıyla işbu mezbûr Hüseyin'e nakd-ı râyic-i fi'l-vakt on dukuz riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i mahzı ve hakk-ı sahîhdir tahtı keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mâ-vak'a bi't-talebe ketb ve terkîm olundu. Fî evâsıt-ı Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Şakir bin Ahi

Hüseyin Hamza

Cemal Davud

Nebi Halil

Osman bin Halil

Hâcî bin Şahverdi

Ve gayrihim

s.61/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hadice hâtûn bint-i Şah Hüseyin ve kızı Hayriye bint-i Abdullah Çelebi nâm hâtûnlar tarafından Mehmed Çelebi bin İsmail Çelebi'ye Çeribaşı Mustafa Çelebi'nin menkûmesi olub bundan akdem vefât iden Safiye nâm hâtûndan mezbûrlara şer'le 'âid olan mîrâslarını taleb ve ahzını ve gayri her husûsuna vekîl nasb eylediğini meclis-i şer'-i hümâyunda Ahmed Çelebi bin Şah Hüseyin Çelebi bin Ebu Bekir ve Bekdaş nâm kimesneler şahâded idüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Cumâde'l-ûla sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çelebi Hüseyin

Ahmed bin Usta Pir Ali

Tellal Mehmed

Kaya bin Altun

Bekir Çelebi bin Abdurrahman

Ve gayrihim

s.61/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Zahide bint-i Ebu Bekir nâm hâtûn kendü zevci olan İbrahim Çelebi bin İlyas Çelebi'ye babasından ve karındaşından kendüye intikâl iden arsanın ahz u kabzını ve gayri husûslara vekîl eylediğini Ca'fer Çelebi ve Ahmed Çelebi şahâded idüb kayd olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkdan

s.61/b.5:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Safiye nâm hâtûnun kızı Kerime ve Halil'in menkûmesi olan Güllü'ye irs-i husûs için Çeribaşı Mustafa Çelebiyi vekil eylediğini Hüseyin Çelebi ve oğlu Ömer şahâded idüb kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.61/b.6:

Budur ki mezbure Safiye merhûm olan zevci Osman Çelebi bin Bekir Çelebi'den kendüye izin-i şer'le 'âid olan mirası kendü karındaşı olan Ali Çelebi bin Fazıl Çelebi vekil nasb ve ta'yîn eyledü ki mahfel-i mutahharada Ahmed bin Usta Ali ve Veli bin Mehmed Çelebi nâm kimesneler şehâdet-i şer' idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbikûn

s.62/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Mehmed Çelebi Emîrzâde İsmail Çelebi nâm kimesne mahfel-i şer'-i mutahhârda yine kazâ-yı mezbûr sükkânından İbrahim Çelebi bin İlyas Çelebi muvâcehesinde ve Hüseyin Çelebi bin Kara Bekir Çelebi mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki işbu merkûm İbrahim Çelebi'ye evler bahasından elli riyâlî guruş târîhü'l-kitâbdan altı aya varıncayadek viricek deynim olub meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde Hoca mahallesinde vâki' ma'lûmü'l-hudûd olan evlerimi yanında rehn vaz' eyledim ve hem mezbûr Hüseyin Çelebi'yedür vekil nasb ve ta'yîn eyledim ki va'de tamâmında meblağ-ı mezkûr olan elli riyâl guruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl virib edâ eylemez isem merkûm Hüseyin Çelebi zikr olunan evlerimi bey' idüb edâ eyleye didikde mâ-vak'a bi't-taleb ketb ve terkim olundu. Hurrîre fi evâsıt-ı Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi İbrahim Çelebi

Ahmed Çelebi Hocikzâde

Es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Hüseyin

Ahmed Çelebi bin Ali

Ve gayrihim

s.62/b.2:

Budur ki sâbika kal'a ağası olan Kapucuzâde Hüseyin Çelebi cevâbında

Budur ki kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Osman bin el-Hâc Hızır meclis-i şer'-i hatirü'l- lâzimüt-tevkîrde yine kendü li-ebeveyn karındaşı Veli Beşe mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhinde dahil Şüşnaz nâhiyesinde vâki' bir kıt'a bağım ki bir tarafı Altuncu oğlu bağı ve bir tarafı Katırcı Sefa bağı ve bir tarafı Hâcı Safer bağı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm Altuncu Mevlüd bağı dimekle ma'rûf bağımı işbu mezbûr karındaşım Veli Beşe'ye nakd-i râyîc-i fi'l-vakt kırk sekiz guruşa eşcâr-ı müsmiresiyle ve gayri müsmiresiyle bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrif olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el-mukırr-ı mezbûr Veli Beşe bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olunduktan sonra bu vesika-i şârh-ı beyân ketb ve tahrîr ve bi't-tâlebe vâki' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî evâsıt-ı Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Beşe Duzsuz

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Es-Seyyid Mustafa el-Cündî

Abdurrahman Çabük

Ali Beşe Zerrin

Ahmed Çelebi Davud

Ve gayrihim

s.62/b.3:

Budur ki kazâ-yı Harpurut muzafatlarından Hüseyinik nâm karye sâkinlerinden Asadur veled-i Devit nâm zimmî meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr mahallâtından Arslaniye mahallesi sâkinlerinen fahru's-seyyidin Seyyid Hasan Çelebi bin Ömer Efendi eş-şehir Fecağizâde mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ ve tasvîr-i mer'î idüb mezbûr es-Seyyid Hasan Çelebi kendü halimde iken taşla urub başımı beriden mecrûh itmişdi başımın yarası keşf ve tahrîr ve mezbûr es-Seyyid Hasan Çelebi'den sû'âl olunub ba'de't-tebeyyinü'l-hal icrâ-i şer' olunmak taleb iderüm dedikde gıbbe's-sû'âl merkûm es-Seyyid Hasan Çelebi cevâbında Mornik nâm karyeden gelür iken mezbûrun bostanına uğrayub muslûmanlar badıncan alur iken benim altımda olan merkeb bir badıncan yaprağını ağzına alub mezbûr zimmî (s.63.) bana şetm eyledü ki senin merkebin benim badıncanı yiyüb deyü 'âkibet hâşa sümme hâşa ağzıma ve imânıma şütüm-i galîza ile şetm eylemeğin ve hem beni bir taş ile urmağın beni dahi bir iki def'a urub 'âkibet bir taş dahi kendüm atub başına urub mecrûh eyledim lakin zimmî imânıma şetm eyledüğü için urdum diyüb merkûm zimmî dinine ve imânına şetm eyledüğünü inkâr ile mukâbele itmeğin mezbûr es-Seyyid Hasan'dan takrîr-i meşrûhuna mutâbık beyyine taleb olundukda hazırü'l-meclis olub 'udûl-i mahfelde kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ahmed bin Osman ve Ömer ve Süleyman ibn-i Monlâ Ebu Bekir nâm kimesneler li-ecli's-şehâdet mahfel-i kazâda hâzirün olub şöyle şehâdet-i şer'î eylediler ki bizim huzûrumuzda merkûm es-Seyyid Hasan'ın merkebi bir badıncan yaprağını ağzına almağıyla mezbûr Asadur zimmî merkûma şetm idüb hâşa dinine ve imânına dahi şetm idüb mezbûr es-Seyyid Hasan Çelebi dahi taş ile urub zimmî mesfûrın başını mecrûh eyledi bu husûsa şahidleriz ve şehâdet-i şer'îye dahi iderüz diyüb şehâdetleri ba'dehu riâyet-i şerâti kabûl hayyiz-ı kabûlde vâki' olmağın vâki' hâl ketb ve tahrîr olunub bi't-talebe def' olundı ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi evâ'il-i Cumâde'l-ûlâ sene tis'a ve erba'în ve elf 1049

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-müderresinü'l-kirâm Mehmed Efendi

El-Hâc İbrahim bin Küçük el-Hâc Bey

Cum'a Çavuş

Meşuk Mehmed

Mustafa Çelebi Hüseyin

Ve gayrihim

s.63/b.1:

Budur ki kasaba-i Harpurut mahallâtından Monlâ Osman meclis-i şer'e gelüb Zülfükar nâm kimesne benim evim üzerine havâle bir binâ ider bana zarardır diyüb kıbel-i şer'den Davud Çelebi ve zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmi müslümanlar üzerine varub zararı yokdur deyü gelüb mahfel-i kazâda haber virüb kayd olundu. Sene 1049

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe Çalık

Bekir Beşe Paşalı

Dellal Mehmed Meşuk

Ve diger Dellal Mehmed

Ve gayrihim

s.63/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Mevlud Bey Barizâde ve el-Hâc Ali Saru nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden es-Seyyid Mehmed bin Hızır eş-şehir Aşuk mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb didi ki Amasya sâkinlerinden olub dergâh-ı 'âli yeniçerilerinden olan fahru'l-emâsil Mustafa Çelebi nâm râcilden karz-ı şer'-i tarîkle bin beşyüz guruş alub meblağ-ı mezkûr bin beş yüz guruş biz cümelemiz emîn-i sâbık Veli Bey'e virüb Veli Bey dahi mukâbelesinde yüz müd buğdayı virüb biz dahi buğdayı bey'idüb meblağı mezkûr edâ idecek olmuşduk hâliyâ meblağ-ı mezkûr edâsında merkûm es-Seyyid Mehmed imtinâ' ider

sû'âl olunub ba'de't-tebeyyînü'l-hâl meblağ-ı mezkûr bin beş yüz guruş bizim ile ma'en edâ itmek tenbîh olunmak matlûbumuzdır didiklerinde gıbbe's-sû'âl mesfûr es-Seyyid Mehmed cevâbında zıkr olunan yüz müd buğdayın mezbûrân Mevlüd Bey ve el-Hâc Ali emîn-i sâbık merkûm Veli Bey'den bin beş yüz guruş kabûl ve der'uhde itmişdir ki mûmâ-ileyh Mustafa Çelebi zıkr olunan bin beş yüz guruş hakkını virib edâ eyleyeler benim her-vecihle alâkam ve medhalim yokdur bilur müslümanlar vardır diyecek 'udûl-i müslîminden Vasık bin Mirhandan, Daşcı İbrahim Ağa ve Cebecizâde Kâtib Bekir Çelebi li-ecli's-şehâdet mahfel-i kazâya hâzirân olduklarında dedikde fi'l-vâki' mezbûrân el-Hâc Ali ile Mevlud Bey huzûrumuzda emin-i sâbık merkûm Veli Bey den yüz müd buğdayı bin beş yüz guruşa (s.64) kabûl ve der'uhde itmişdir merkûm Amasyalı Mustafa Çelebi bin beş yüz guruş kabz-ı edâ ve teslîm eyleyeler merkûm es-Seyyid Mehmed'in bir-vechle alâka ve medhali yokdur bilürüz ve bu husûsa şehâdet dahi iderüz deyü her biri 'âlâ-tarîki's-şehâdet-i hayr virilmek vâki' hâl gıbbe't-taleb ketb ve tâhrir olundu merkûm es-Seyyid Mehmed Bey yedîne vaz' ve vâki' olundu ki vakt-i hâcet ihticâc idine. Fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Es-Seyyid Hüseyin

Mehâr Ömer

Yusuf Bey el-cüнди

Es-Seyyid Mustafa bin Kaya

Bekir Bey bin Büyük el-Hâc Bekir

Ahmed Çelebi bin Ali

Diger Ahmed Beşe bin Davud Beşe

Dellal Mehmed

Abdurrahman Çelebi

Davud Çelebi

Ve gayrihim

s.64/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hüseyin Çelebi bin Kara Bekir meclis-i şer‘de müteveffâ karındaşı Osman Çelebi'nin vârisleri mahzarında üzerlerine takrîr-i da‘vâ idüb müteveffâ-i mezbûr ki benim kefâletim ile Çalık Osman Beşe'nin ademi Mehmed Çelebi'ye yüz guruş deyni vardır bilur müslümanlar vardır sû'âl olunsun bizden taleb ider dedikde gıbbe's- sû'âl Hasan Çelebi bin Hüseyin Can ve İbrahim Çelebi bin İlyas ve Ali Bey Mirac şehâdet idüb ve vâris-i mezbûr dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu. Fî târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Çelebi Nâkib

Yusuf bin el-cundî

Abdurrahman Çelebi Abdullah

Ömer Çelebi bin paşalı

Murteza bin Hâcî Mustafa

Ve gayrihim

s.64/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Esmâ bint-i Mahmud nâm hâtûn tarafından bu husûs için sicil vekîli olan Kanber nâm kimesne meclis-i şer‘de Mustafa bin Mahmud mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb mezbûr Mustafa'da mezbûre Esmâ'nın babası mâlından hissesi vardır taleb ider sû'âl olunub sicil olunmasını taleb iderim diyecek gıbbe's-sû'âl mezbûr Mustafa cevâbında mezbûr hemşirem Esmâ babasından kendüye ‘âid olan hissesini almış da‘vâ ider idi alub bir-vechle alâka ve medhali kalmayub kendüye ‘âid olan hissesini almış kabûl ve kabz eyledi dedikde kayd-ı şüd. Tahrîren fî târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ömer bin Yenice karye

İskender Erzerüklü

Yusuf Bekir el-cüнди

Mehmed Çelebi Emirzâde

Ve gayrihim

s.64/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Ali Çelebi bin Monlâ Halim nâm kimesne meclis-i şer‘de Ali Bey bin Musli mahzarında üzerine takrîr-i kelâm idüb didi ki mezbûr Ali Çelebi emr-i şerîf getirdib mütesellim İbrahim Ağa'dan elli guruş taleb idüb mezbûr mütesellim İbrahim Ağa otuz guruşunu merkûm Ali Bey'e teslîm idüb on altı guruş benim ‘uhdeme kabûl eyledüğü zikr olunan on altı guruş kendüm vireğüm edâsı zimmetime lâzımdır aldum dedikde mâ- hüve'l-vâki‘ merkûm Ali Bey'in talebiyle kayd-ı şüd. Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monla Mehmed Efendi

Monla Ebu Bekir el-Hatib

Yusuf Bey Vekil-i Emin

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Ve gayrihim

s.64/b.4:

Budur ki Kemal mezbûr cevâbında öküz akçesinin fâidesi elli üç riyâl guruş el-Hâc Mustafa'dan aldum inkârım yokdur dedikde kayd-ı sicil

Şühûdü'l-hâl

Küçük Ağa

Es-Seyyid Ömer

İbrahim el-cüнди

Ve gayrihim

s.65/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Safiye bint-i Musa tarafından sicil vekîli olan karındaşı Ali Bey meclis-i şer‘de mezbûre Safiye'nin zevci olub vefât iden Osman bin Kara Bekir Çelebi nâm müteveffânın vârisleri mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb hemşirem mezbûre Safiye'ye zevci mezbûr Osman'a ‘âid olan mehrini ve sümnn hissesini ben vekâleten alub kabûl ve kabz eyledim müteveffâ-i mezbûrların vârislerine min-ba‘d vechen mine'l-vücûh da‘vâ ve nizâ‘ ve alâkam kalmadı dedikde mâ- hüve'l-vâki‘ tarafeynin rızâsıyla kayd olundu. Fî târîhî'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Latif Bey Gökçezâde

Davud Çelebi bin İbrahim Çelebi

Monlâ Bekir el-Hatib

Ahmed Çelebi Hocikzâde

Ve gayrihim

s.65/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sükkânında işbu bâ‘isü'l-kitâb Nebi Beşe meclis-i şer‘-i hatîrül- lâzimüt-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Himmet bin İskender mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ ve tasvîr-i merâm idüb Depegöz Mescidi mahallesinde vâki‘ bir tarafı Tevik Ali ve bir tarafı Duman oğlu ve bir tarafı taşlık ve bir tarafı kendü evime muttasıl olan iki bab evler Mehmed bin Hasan nâm kimesnenin olmağıyla merkûm Himmet yirmi rilyâli guraşa bey‘ oldukda iştirâ itmiş lakin ben

mezbûr Himmet'in iştirâ eyledüğüne istimâ' eylediğüm hinde bilâ- te'hîr müvâsebe ve taleb-i şuf'a idüb müslümanlar eşhâd eyledim sû'âl olunub sâlifü'z-zikr olan evleri bana hükm olunmak taleb iderim dedikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Hamid cevâbında zikr olunan evleri vech-i merkûm üzere merkûm Mehmed'den iştirâ eyledüğüne mu'arrif olub lakin vech-i meşrûh üzere evine mülâhık olunmamağıyla şeffî' olub ve şerâit-i şuf'a aya ri'âyet idüb ve taleb-i şuf'a müvâsebe ve eşhâd eyledüğüne inkârıyla mukâbele itmeğın gıbbe'l-istişhâd es-Seyyid Hasan bin Süleyman ve es-Seyyid Osman bin Ahmed fi'l-hakıka mezbûr Mehmed bey' eyledüğü ev mezbûr Nebi Beşe'nin evine muttasıl ve mülâhık olmağıyla şeffî' olub merkûm Nebi Beşe akd-ı mezkûreye istimâ' eyledükde bilâ-te'hîr müvâsebed ve taleb-i şuf'a idüb her biri şehâdet idüb bu husûsa şahidleriz şehâdet-i şer'ıye dahi iderüz diyüb şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mârrü'z-zikr evleri şeffî'-i mezkûr Nebi Beşe hükm birle kayd olunndı. Fi evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'ın ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdurrahman bin Çün Hızır

Mehhar Ömer

Yusuf Bey

İbrahim Çelebi bin el-Hâc Hızır

Es-Seyyid Ömer

Hasan bin Bekir

Hâcı Ahmed

Ve gayrihim

s.65/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Zahide bint-i Kara Bekir'in sicil vekîli olan İbrahim Çelebi bin Habib Çelebi ve Kerime bint-i Mustafa Çelebi ve Gül bint-i Kara Bekir'in yine sicil vekîli olan Çeribaş Mustafa Çelebi meclis-i şer'-i hatırü'l-lâzımü't-tevkîrde yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Mehmed Çelebi bin İsmail Çelebi

mahzarında vekâleten her biri ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki Haca mahallesinde vâki' bir tarafı Arnavud Mehmed ile ve bir tarafı etmekçi Ali Bey ve bir tarafı Kasab Ebulkasım ve bir tarafı tarîk-i 'âmm müvekkeltim mezbûrelere babaları Bekir Çelebi'den li-ebeveyn karındaşları olub bundan akdem vefât iden karındaşı Şa'bân ve Emir mâlından irs-i (s.66) şer'le kendülerine intikâl iden evleri havlusuyla bi'l-cümle tevâbi'i ve levâhıkıyla işbu mezbûr Mehmed Çelebi'ye nakd-i râyîc-i fi'l-vakt iki yüz elli riyâlî guraşa vekâleten bey'-i bât-ı sahîh-i şer'le üzerlerine bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledük zikir olunan evler merkûm Mehmed Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrenin vekâleti vâki' olan ikrârını el-mukırr-ı mezbûr Mehmed Çelebi dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itdiğünden bu vesika-i şârh-ı beyân ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bulud Bey bin Mehmed Çelebi

Dellal Mehmed nâm

Ahmed Çelebi bin Şah Hüseyin

Hasan Çelebi bin Kara Bekir

Mustafa bin Küçük İbrahim

El-Hâc Osman bin Ali

Monlâ Musli bin Budak

El-Hâc Ömer bin Selim Can

Kör Ömer nâm

Ve gayrihim

s.66/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Osman bin Deli Mustafa nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i vâcibü't-teşrîfde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından işbu hâmiyü'l-hâze'l-kitâb Oruc bin Kara Halil mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb Kara Kepez nâm mevzi‘de vâki‘ ma‘lûmâtü'l-hudûd olan üç bölük topraklarımı bir bölüğü Ağıl nâm mevzi‘de vâki‘dir ve bir bölüğü merkeb meydanında vâki‘dir işbu merkûm Oruc'a nakd-ı râyîc-i fi'l-vakt yirmi yedi riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i kat‘i ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki‘ olan kelâmını el-mukırr-ı merkûm Oruc dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi İbrahim Çelebi

Nebi bin Balu

Nalcı Mehmed

Hamza bin Ali

Bakkal Ali

Kayın babası Seydi Bali

Ve gayrihim

s.66/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hadice bint-i Şah Hüseyin ve Hediye bint-i Mehmed Çelebi tarafından sicil vekîli olan Mehmed Çelebi bin İsmail Çelebi vekâleten ve Bektaş bin Mehmed Çelebi ve karındaşı Veli ve İsmail asâleten meclis-i şer‘de yine kasaba-i mezbûr sükkânında İbrahim Çelebi bin Habil Çelebi ve Çeribaşı Mustafa Çelebi mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb didi ki bundan akdem vefât iden Osman Çelebi bin Kara Bekir'in mâlından bizlere ve merkûm İbrahim Çelebi'nin menkûmesi Zahide ve Mustafa Çelebi'nin menkûmesi Gül nâm Hâtûn'a ve kızı

Kerime'ye irs-i şer'le intikâl iden Meydan Cami' ardından vâki' bir kıt'a etmekçi dükânın bir tarafı Hüseyin Çelebi dükânı ve bir tarafı Mumcu Mehmed olub ve bir tarafı Kasım Çelebi dükânı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd-ı erbaa' ile mahdûd olan dükânından bize isabet iden hissemizi işbu mezbûrân Mustafa Çelebi'ye ve İbrahim Çelebi'ye nakd-i râyîc-i fi'l-vakt seksen riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'le üzerine vekâleten ve asâleten bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledük ba'de'l-yevm mârrü'z-zikr olunan dükânların mezbûların mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrenin vekâleten ve asâleten sâdır olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l- (mezbûr) bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Latif Bey Gökçe

Davud Çelebi İbrahim

Hüseyin Çelebi bin Mert Bekir

Ahmed Çelebi Hocikzâde

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.66/b.3:

Budur ki karye-i Hüseyinik'den Berveri veled-i Terhan ve karındaşı Kirakos nâm zimmîler Piri bin Karaca mahzarında ikrâr idüb dediler ki mezbûr Piri'ye edâsı vâcib yirmi riyâlî guruş târîhü'l-kitâbtan üç seneye varınca viricek deynim olub mukabelesinde karye-i mezbûrda vâki' dükânımı yanında rehn vaz' eyledim. Fî evâsıt-ı Cumâde'l-ûla sene 1049

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Ali Çelebi Rıdvan

Es-Seyyid Osman

Hasan Çelebi Nakibü'l-eşrâf

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Ve gayrihim

s.67/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hadice bint-i Şah Hüseyin tarafından bu husûs için ve gayri ahvâline sicil vekîli olan Demirci Mehmed Çelebi bin İsmail Çelebi meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzimi't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûre sükkânından Çeribaşa Mustafa Çelebi muvâcehesinde bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb müvekkeltim mezbûrenin kızı Safiye merkûm Mustafa Çelebi'nin menkûmesi olub bundan akdem vefât itmekle bi-emri'l-lahi te‘âlâ irs-i şer‘ ile kendüye ‘âid olan süds hissesini taleb-i ahz ve kendüye teslîm itmeğin beni vekîl nasb idüb vekâletim hasebi ile ‘âlâ-mâ-farzu'l-lahi te‘âlâ müvekkeltim mezbûreye isâbet iden süds hissesini vekâleten alub kabz ve kabûl idüb mezbûrun zimmetinde bir akçe ve bir habbe nizâ‘ ve alâkam kalmayub zimmetine ibrâ ve iskâd eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vekâletine vâki‘ olan ikrârını el-mukırr-ı mezbûr tasdîk ve kabûl itdükten sonra bu vesikâ-i şârihü'l-beyân ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz‘ ve def‘ olundu lede'l-hace ihticâc idine. Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-ûlâ sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-sabikûn

s.67/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfatından Zaluni nâm karye zimmîlerinden Percan veled-i İgob nâm zimmî mahfel-i kazâ da kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Vahice bint-i Emir Abdullah nâm hâtûn tarafından bu husûs için sicil vekîli olan es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Hafız mahzarında bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Vahice'nin zevci olub mefkûd olan Osman'nın ve oğulları Ömer ve Abdurrahman'nın karye-i Zaluni'de vâki‘ çeşme kurbunda sekû-yi peyamlık ki büyük sekûnin üstü Ardib nâm mevzi‘e giden tarîk-i ‘âmm ve gölün altında ki ahırdan yola varub ve yoldan baş aşığı sekûye varub ve sekûden büyük çamlığa varub ve büyük çamlıktan Sefer nâm zimmînin sekûsine varınca merkûm Mustafa Çelebi vekâleten benden taleb ve da‘vâ idüb varıb bî-garez müslümanlar zikr olunan minvâl-i meşrûh üzere mezbûra virüb ve

biz dahi müslümanlar cevâbına râzı olub merkûm Mustafa Çelebi ihrâc eyledü ki emr-i şerîf ve fetvâ-yı münîf mücebince zikr olunan peyamlığı kendü hüsn-ü rızâmla ferâgat eyledim bir-vechle zikr olunan peyamlikda alâkam ve medhalim kalmayub ve zikr olunan minvâl-i meşrûh üzere nizâ' dahi olmamağın nizâ'ımdan dahi ferâgat eyledim dedikde mukırr-ı mezbûr zimmînin minvâl-i meşrûh üzere câri olan kelâmını el-mukırr-ı mezbûr es-Seyyid Mustafa dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil-i mahfûz olundu. Fî evâsıt-ı Cumâde'l-ûlâ sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Veli Ahmed

Çün Hızır oğlu Bekir

Ahmed Beşe Perçençli

Süleyman Beşe Perçençli

Ali Beşe Daşgun Perçençli

Ca'fer Beşe Yoşink Perçençli

Arslan bin Abdullah

Es-Seyyid Mustafa Kaya

Latif Bey Gökçezâde

Kara Mehmed bin Seydi

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.67/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Ahmed Çelebi bin Davud Beşe meclis-i şer' de Hırhik nâm karye sâkinlerinden Derviş Beşe bin Abdullah muvâcehesinde üzerine takrîr-i da'vâ idüb karye-i mezbûrda vâki' ammûcam Mahmud Beşe'den bana irsen intikâl iden bir kavak bahçemi Bölük Ağası Osman Ağa'ya virmiş sû'âl olunsun

didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr cevâbında şimdiki halde benim senin ile da'vâm yoktur didikde kayd olundu. Târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Osman İmâm

Deli Mahmud Yusuf

Mahmud Beşe Duzsuz

Ve gayrihim

s.68/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Mustafa eş-Şehir Büyük Köse meclis-i şer'-i hatîrû'l-lâzîmü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından Farzullah mahzarında takrîr-i da'vâ idüb havâss-ı hümâyûn karyelerinde olub benim çifliğim olan Vartanik nâm karyede bir çiflik zemin hîn-i tahrîrde merkûmun menkûmesi Erzenşe nâm hâtûn ve es-Seyyid Ali nâm kimesnenin ecdadları üzerlerine mu'âf tahrîr olunmağıyla bundan akdem babam el-Hâc Mustafa beher sene mahsûline iki batmân penbe bir müd buğday ve bir müd arpa virmek üzere ber-vech-i icâreye kabûl itmekle bin kırk senesi târîhinden bu ana gelince icâre-i mezbûrdan merkûm Farzullaha on bir müd buğday ve her sene iki batmân penpe teslîm itmişim sû'âl olunub tahrîr olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Farzullah zeyl-i kitâbdan mestûru'l-esâmi olan müslümânlar mahzarında minvâl-ı meşrûh üzere merkûm el-Hâc İbrahim yedinde on bir müd buğdayı ve her sene iki batmân penpe alduğına mukar-ı ve mu'terif olmağıyla vâki' hâl ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdurahman bin Hamid

Halil Çelebi el-Hâc Mehmed

Halil Çelebi Piri Beşe

Hasan Çelebi bin Hüseyincan Ağa

Mustafa Beşe Serdar

Ve gayrihim

s.68/b.2:

Budur ki Maskat-ı râsi kasaba-i Harpurut'dan olub hâliya Adana sâkinlerinden es-Seyyid Ali bin Ömer meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimü't-tevkîrde kasaba-i Harpurut sâkinlerinden el-Hâc İbrahim Çelebi bin Büyük el-Hâc Mustafa Beşe mahzarında bi't-tav'is-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezbûrun çifliği olan Vartanik nâm karyede vâki' bir çiflik zemini sâbık-ı muharrir defterinde ecdâdımız üzerine mu'âf tahrîr olunmağıyla zikr olunan çiflikden benim nısf-ı hissemi bin kırk senesinde mezbûr İbrahim Çelebi'nin babası Büyük el-Hâc Mustafa Beşe'ye beher sene on altı kile buğday ve on altı kile arpa ve bir batmân penpe virmek üzere icâreye virmişdim ben âher-i diyârda iskân itmekle zikr olunan tereke bana vasıl olunmağıyla on sene mürûr itmişikte bin kırk dokuz senesine gelüb sâlifü'z-zikr olan çifliğin merkûm İbrahim Çelebi'nin tasarrufunda bulunmağıyla vech-i meşrûh üzere on senenin icâresini taleb idüb sekiz senenin mahsûl-i icâresini beher sene on altı kile buğday ve on altı kile arpa ve bir batmân penbe merkûm İbrahim Çelebi yedinde alub kabz ve kabûl idüb ve iki senenin dahi minvâl-ı meşrûh üzere husûs-ı mezbûrede müşterekim olan Erzenşe nâm hâtûnnın zevci Farzullah nâm kimesneden kabûl eyledükde cem'an on senenin mahsûli ider aldum haklaşdum mezbûr İbrahim Çelebi ve babası merkûm el-Hâc Mustafa Beşe'de vechen mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ' bir akçe ve bir habbe alâkam kalmayub didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan kelâmını el-mukurr-ı lehü'l-mezbûr İbrahim Çelebi dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Osman bin Bayram

El-Hâc İbrahim Küçük Köse

Davud Çelebi İbrahim

Ahmed Çelebi Davud Beşe

Hüseyin Çelebi Kara Bekir

Selim Ali bin Hacı Ramazan

Bekir Çelebi bin Çün Hızır

Ve gayrihim

s.68/b.3:

Budur ki karye-i Perçenç'den Bekdaş Beşe cevâb virib didi ki kefil İbrahim Beşe vekâleten da'vâ eylediği tarla târîhi'l- kitâbdan on beş seneden mutecâvizdir ki tasarrufumdadır inkârım yokdur didikde mâ-vak'a kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ İsmail

Mevlud Bey Merdüm Hasan

Ve gayrihim

s.69/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Hoca mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Osman Çelebi bin Ali meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimüt-tevkîrde iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ül- hâmid ve'l-ekârim bölük ağası işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında üzerine bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb kazâ-yı mezbûr tevâbi'inden Hinsor nâm karyede vâki' silk-i mülk-i sahîhimde dahil Cerasin Çelebi nâm kimesneden şirâ'-yı şer'le iştirâ eyledğim sulu ve susuz toprağımın bi'l-cümle iki yüz riyâl guruşa ve yine Cerasin Çelebi'den aldığım çevirme bahçesiyle buyûk-ı müteverrid dâmiyla eşcâr-ı müsmiresiyle ve gayri müsmiresiyle ve tevâbi'i ve levâhıkıyla yüz elli riyâlî guruşa ve dört re's camûs ve bir arabaya ve sâ'ir 'âdet-i beynimizde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm alat-ı zirâ'at ve hırâset elli riyâl guruşa cem'en dört yüz riyâl guruş olur müşârün-ileyh Osman Ağa zîde mecduhaya safka-i vâhide ile zikr

olunan toprakları ve bahçeleri çevirmesiyle ve evleriyle ve camus ve arabasıyla bey'-i bat-ı kat'-i şer'î ile bey' idüb semenî olan meblağ-ı mezkûr dört yüz nakd-ı râyic riyâlî guruş alub kabz idüb bey'-i mezkûreyi dahi mûmâ-ileyh Osman Ağa'ya teslîm eyledim ol-dahi alub kabz ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr topraklar lede'l-ahâli ma'lûmu'l- hudûd çevirme bahçesiyle ve damıyla ve dört re's camus ve arabasıyla bi'l-cümle merkûm Osman Efendi hazretlerinin mülk-i müşterâsıdır keyfa mâ-yeşa virir mutasarraf olsun didikde mukırr-ı mezbûr el-Hâc Osman'ın minvâl-i meşrûh üzere câri olan ikrârı el-mukırr-ı lehü'l-müşârün-ileyh Osman Ağa bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu. Tahrîren fi'l-evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ca'fer Ağa bin Süleyman Pağniki

Rüstem Ağa bin Süleyman 'an larye-i Hinsor

Süleyman Ağa bin Süleyman

Hasan Çelebi bin el-Hâc Mustafa

Yusuf Bey Abdullah

Mehmed Bey Emirzâde

Ali Çelebi Monlâ Halim

Monlâ Mehmed bin Mehmed 'an karye-i Perçenç

Ahmed Beşe bin Kekubat

Hızır Bey bin Kasım el-cundi

Nasuh Beşe bin Murad

Es-Seyyid Mehmed Çelebi Bazarbaşı

Ahmed Çelebi bin Hüseyin

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.69/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muhallâtından Mütyâni (?) mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Keber veled-i Malican nâm zimmînin sagîr oğlu Artunik ve sagîre kızları Şuşanik (ve) Maszadik nâm yetimlerin sicil vasi' olan Musnem veled-i Malican nâm zimmî vesâyeten mürd-i merkûmun zevcesi (boşluk) bint-i Edakil zimmî-i mezkûr tarafına husûs-ı ati'l- beyân vekîl olan yine merkûm Musnem vesâyeten ve vekâleten meclis-i şer' de yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Hüseyin bin Fazullah mahzarında üzerine bi't-tav'is-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Mutatyan Boğık ve bir tarafı Bağdasır mülkü ve bir tarafı hali ve bir tarafı Arakil nâm zimmî mülki bu hudûd ile mahdûd iki bâb menzili ve bir ayvân menzili müştemil mürd-i merkûmun sûret-i deyni için bey' olunmak lâzım gelmekle sûk-ı sultâniyede bey' men yezid olundukda rağbet-i nâs bi'l-külliyeye münkatı olub akibet-i merkûm Hüseyin üzerinde yirmi riyâl guraşa karar itmek vesâyet-i muhkem ve vekâletim hasebi ile (boşluk) bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim dedikde kayd-ı sicil. Tahrîren fi târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi bin Ali

Ali Çelebi Resul

Davud Efendi Havâle-i Emin

Veli Beşe er-râcil

Es-Seyyid Osman bin Ahmed

Ve gayrihim

s.69/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Osman Çavuş ve Hasan Çavuş tarafından Kürd Hüseyin meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki mûmâ-ileyh Osman Çavuş'un evine mülâhık ve duvarı duvarına mülâhık bir ev âhere bey' olunmuş merkûmun tarafında istimâ' idüb bilâ-tehîr şuf'a duttum şuf'alığımı sicil olunmasını

taleb ederim diyecek merkûm Hüseyin Ağa'nın vekâleten duduğu şuf'alığı kayd-ı sicil olundu. Fî evâhir-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi Emirzâde

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.70/b.1:

Oldur ki Arab taîfesinden olub Zebid 'aşâirinden Aliyye bint-i Zeyd nâm hâtûn meclis-i şer'-i hatrû'l-lâzimü't-tevkîrde zevci olan hâmiyü'l-hâze'l-kitâb Mureyc bin Ali nâm kimesne mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem valide-i müşfikim olan Sara nâm hâtûn velâyet mahkemesi hasebiyle bin akçe mehr-i mü'eccel on guruş mehr-i mu'accel üzerine mahzar-ı meşhûde beni mezbûr Mureyc'e tezvic ve 'akd-i nikâh eyledi dedikde mezbûr Mureyc nâm kimesne dahi vech-i mestûr üzerine kabûl ve tezvic iylemişdir ve zikr olunan on guruş mehr-i mu'acell meclis-i 'akidde teslim alınmışdır dedikde mukırr-ı mezbûrenin minvâl-ı meşrûh üzere ikrârını el-mukırr-ı lehû'l-mezbûr Mureyc bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itmeğin bu hurûf ketb ve vesika olunub bi't-talebe def' olundu ki lede'l-hâce bir sebep temessük idene. Tahrîren fî evâhir-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hel Ehli Ali

Beder bin Süleyman

Acurem bin Hasan

Nasır bin Mevvec

Fahru'l-ikbâl Monlâ es-Seyyid Mustafa Bey zâbit-i mukâta'a-i harîr

Ömer Ağa Miralayı

Ali Çelebi Monlâ Halim

Mehmed Çelebi Emirzâde

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.70/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Hoca mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden Kara Bekir Çelebi nâm müteveffânın sulbî kızları Zahide tarafından husûs-ı atî'l-beyân vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olan İbrahim Çelebi bin Hâbil Çelebi ve diğerkızı Gül tarafından vekîl-i şer'isi olan zevci Mustafa Çelebi Çeribaşı ve yine müteveffâ-i mezbûrun sulbî kızı olub vefât iden Safiye'nin kızı Kerime nâm hâtûn tarafından vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olan yine merkûm Mustafa Çelebi her biri 'ale'l-infisad vekâleten meclis-i şer'-i hatîrû'l-lâzîmü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûr sâkinlerinden İsmail ve Bekdaş ve Veli ebnâ-i Nahim Mehmed Çelebi ve Hadice ve Medine nâm hâtûnlar tarafından husûs-ı atî'l-beyân tasdik vekîli olan Mehmed Çelebi bin İsmail Çelebi mahzarında bi't-tav'îs-sâf ikrâr ve itirâf idüb bundan esbak müvekkeltlerimizin babaları Kara Bekir Çelebi vefât idüb müvekkeltlerimizin her birine şer'en isâbet iden müteveffâ-i mezbûr babalarının muhâlefâtından hisseleri beyinlerinde tevzi' ve taksim olmadı yine müteveffâ-i mezbûrun sulbî oğulları Emir ve Şa'bân dahi kabl-i taksîmde vefât idüb yine müteveffâ-i mezbûrun sulbî oğlu Osman Çelebi kalub kabl-i taksîmde Osman dahi vefât idüb müvekkeltlerimizin şer'en kendülerine 'âid olan hisseleri hali üzerine kalmağın müvekkeltlerimiz mezbûr babaları muhâlefâtından kendülerine 'âid olan hisselerini mukâbelesinde mahalle-i mezbûrda vâki' lede'l-ahâli ve'l-ciran ma'lûmu'l-hudûd evleri alub kabz ve kabûl idüb ba'de'l-yevm müteveffâ-i mezbûr babaları muhâlefâtından ve karındaşları olub vefât iden Emir ve Şa'bân muhâlefâtından evvel ve âhir kendülerine şer'le 'âid olan hisseleri mukâbelesinde zikr olunan evleri alub kabûl ve kabz idüb ve sâ'ir tecemmülât ve bağ nakîr ü kıtmîr kılub ve kesîr müteveffâ karındaşları Osman muhâlefâtından dahi vekâletimiz hasebiyle bi'l-cümle alub kabz ve kabûl eyledük mezbûrenin ve mezbûr (s.71) Veli ve İsmail ve Bekdaş ve Medine ve Hadice ile müteveffâ-i mezbûrun metrûkâtlarında vechen (mine'l)-vücûh kâinnen min-kâne gelen emlâkda ve tecemmülâtda ve bağda ve evlerde kat'-i alâka ve medhâli kalmayub bu husûs da kat'-i alâka eyledük didiklerinde mukırr-ı mezbûrların ikrârları el-mukırr-ı

lehü'l-mezbûrlar dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Fî evâhir-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Latif Bey Gökçezâde

Davud Çelebi İbrahim

Hüseyin Çelebi Kara Bekir

Ahmed Çelebi Hocikzâde

Kürd Mehmed

Hasan Çelebi Monlâ Halil

Biraderim Mehmed Bey

Mağnizâde Şabah Mustafa Bey

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.71/b.1:

Budur ki kariye-i Tadım zimmîlerinden Kürkik veled-i Ca'fer nâm zimmî meclis-i şer'î-i şerîf vâcibü't-teşrîfde işbu sahibü'l-hâze'l-kitâb Kaya Beşe bin Yusuf mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb işbu merkûm Kaya Beşe'ye karz-ı şer'î-i tarîk vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ otuz riyâlî guruş virecek deynim olub ve hem kendüye merâbi' dahi oldum ki tohumu mezbûr virüb ve öküz ve inek ve toprak benim olub harman zamanı 'öşr çıktuktan sonra münâsafa üzere taksim idecek olduk ve hem meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde karye-i mezbûrda olan evlerimi ve bağı ve bağçe ve topraklarımı ve öküz ve inek ve sâ'ir ism-i mâl itlâk olunan heşeylerimi yanında rehin vaz' eyledüm ve oğlum Necat'ın ve Ohennes ve her birimiz kefil-i bi'l-mâl olduk dedikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârı el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Kaya Beşe dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâhir-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Murad Ağa Ahmed Çelebi Keşişzâde

Mehmed Çeleb Emirzâde

Re'is-i kal'a

Mahmud Beşe Memkizâde

Kurkek veled-i Arar

Keşiş veled-i Merleri

Ve gayrihim

s.71/b.2:

Budur ki kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Murad bin Abdullah meclis-i şer' de karye-i Tadım zimmîlerinden Kürkik veled-i Ca'fer nâm zimmî mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr zimmîde yüz otuz iki riyâlî gurus alacak hakkım olub meblağ-ı mezkûr olan yüz otuz iki riyâlî gurusu bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâkam kalmayub dedügi kayd-ı şüd. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sabikûn

s.71/b.3:

Budur ki Kadem bint-i İbrahim nâm hâtûn meclis-i şer' de karye-i Tadım zimmîlerinden Keşiş veled-i Merkiri nâm zimmî mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr zimmîde bir 'aded etmek bahası olub zikr olunan etmek bahasını alub kabûl ve kabz idüb bir akçe ve bir habbe alâkam kalmadı dedikde vak'a bi't-talebe kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sabikûn

s.71/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından karye-i Perçenç sâkinlerinden Ali Beşe bin Keykübad nâm kimesne meclis-i şer' de yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Süleyman Beşe bin Hâcî Ali mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb mezbûr Süleyman Beşe gice ile evime girüb 'avrat, oğlan feryad itmişdir sû'âl olunub ba'de't-tebeyinü'l-hâl icrâ-yı şer' olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-sû'âl merkûm Süleyman Beşe cevâbında inkâr ile mukâbele itmeğin Ali Beşe'nin takrîrine mutâbık beyyine oldukda ityân-ı beyyineye kâsir(?) olmağıyla mezbûr Süleyman Beşe merkûm Ali Beşe'nin evine gice ile varmadığını halefe billahî' llezî aleyhi'l-azîm idüb râfî'-i hâl emr-i şerîf-i âlîşân ile bu sene Fırat suyu üzerinde (s.72) harâm zâde tefîşine me'mûr olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim bölük ağası Osman zîde mecdühu muvâcehesinde ketb ve tahrîr olunub bi't-talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Mehmed el-Hatib-i Perçenç

Kâtib Mehmed Damadı Alaaddin

Mehmed Bey bin İlyas

Mehmed Beşe bin Mezid

Rıdvan Kethüda-i Herdi

Resul bin Zaht

Ali Beşe Daşkun

Hasan Beşe Mevlüd

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.72/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Hoca mahallesi sâkinlerinden Bekir Ağa ve Veli ve İsmail (ve) İbrahim (ve) Mehmed Çelebi asâleten ve fahru'l-muharrirât Hadice

ve Medine nâm hâtûnlar tarafından husûs-ı atî'l-beyân vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olan Mehmed Çelebi bin İsmail Çelebi ve yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden olub mukaddemâ vefât iden Kara Bekir Çelebi nâm müteveffânın sulbüyye kızı Zahide'nin zevci ve mahfel-i kazâda şer'en vekâlet-i sâbit olan İbrahim Çelebi ibn-i Habib Çelebi ve yine müteveffâ-i mezbûrın diğerkızı Gül ve Kerime hâtûnlar tarafından husûs-ı ce'il-atî'l-beyâna vekîl olan Mustafa Çelebi Çeribaşı vekâleten ve Safiye nâm hâtûn tarafından husûs-ı atî'l-beyân vekâleti sâbit olan karındaşı Ali Bey bin Musa Çelebi vekâleten meclis-i şer'î hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden işbu sahibü'l-hâzel kitâb Hüseyin Çelebi bin Kara Bekir Çelebi mahzarında her biri asâleten ve vekâleten bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb bundan esbak vefât iden Osman Çelebi bin Kara Bekir Çelebi nâm müteveffânın silk-i mülk-i sahîhinde dahil olub ba'de vefâtıyla bize irs-ı şer'le intikâl iden bahçe ki Pancarlık nâhîyesinde vâki' bir tarafı Bahri Hâcî bağı ve bir tarafı Hâcî Hızır oğlu İbrahim Çelebi bağı ve iki tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan bahçeyi eşcâr-ı müsmiresiyle ve gayr-i müsmiresiyle ve sayiriyle ve tevâbî'i ve levâhıkı sûk-ı sultaniyede bey'men yezid olub ragabât nâs bi'l-külliyeye münkati' olub bir akçe ziyâde ile âher taleb olmamağıyla yüz riyâlî guruşa merkûm Hüseyin Çelebi üzerinde karar itmeğın sâlifü'z-zikr olan bahçeyi bi'l-cümle tevâbî'i ve levâhikiyle asâleten ve vekâleten merkûm Hüseyin Çelebi'ye nakd-ı râyic-i fi'l-vakt yüz riyâlî guruş ile bir mikdâr keyli nâma'lûm hintaya ve yine nâma'lûm penbeye bey'-i bat-ı kat'î şer' ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledük ve meblağ-ı mezkûr yüz riyâlî guruşu yine mezbûr Hüseyin Çelebi kefâletiyle Diyarbekir'de Mehmed Çelebi'ye deyni olub muvâcehemizde sâbit olan müteveffâ-i merkûm Osman Çelebi'nin deyni edâ ve teslîm eyledük zikr olunan bahçe ba'de'l-yevm mezbûr Hüseyin Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didikde mukırrûn-ı mezbûrun ikrârını el-mukırr-ı mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı şüd. Tahrîren fî evâhir-i Cumâde'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Musli Efendi bin İlyas Budak

Hâcî Ömer bin Sahran

İbrahim Çelebi bin Hâcî Hızır

Mahmud Çelebi Biraderi

El-Hâc Osman Ali

Ahmed Çelebi bin Hızır

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Ahmed Çelebi bin Şah Hüseyin

Ve gayrihim

s.72/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Bizmişen nâm karye sâkinlerinden Murad kethüda veled-i Kirakos ve İgob veled-i Kurab ve Hozok veled-i Mîsek ve ahâli-i karye meclis-i şer‘-i şerîfede yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden el-Hâc Saru Ali muvâcehesinde ikrâr ve ibrâz takrîr-i kelâm idüb mezbûr bundan akdem bin kırk yedi senesinde Emîn-i Kazaz Veli Bey tahvîlinden karyemize şahne olub bizden yefîr-i hakk (?) şahnelik ve yemlik (s.73) nâmıyla üç yüz elli kile terekemiz almış bin kırk sekiz senesinde şahnelik ve yemlik emr-i şerîf ile ref‘ olunmağıyla biz dahi zikr olunan üç yüz elli kile terekeyi taleb idüb mâbeynimizde münâzaât-ı kesir ve muhâsamât-ı şedîd vâki‘ olmağıyla cânibimizde müslimûn ve müslihûn tavassut idüb bize otuz üç guruş virmek üzere sulh idüb biz dahi es-sulhu hayrun fehvâsı üzere ‘âmel olub bedel-i sulh olan otuz üç guruş bi't-tamâm merkûm el-Hâc Ali'den alub kabz eyledük mezbûrda bir akçe ve bir habbe alâkamız kalmayub deyü ikrâr idüb vezîr-i a'zam hazretlerinin kapucu başlarından Beşli Mehmed Ağa hazretleri mahzarında bi'l-muvâcehe ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz‘ ve def‘ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cumâde'l-ûla li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bekir Çelebi bin Selim

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Mehmed Bey Kâtib

Mustafa Bey bin Küçük İbrahim Bek

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.73/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Keşişzâde Davud Beşe tarafından husûs-ı ati'l- beyân vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olan Halil oğlu Ahmed Çelebi vekâlen meclis-i şer'-i hatrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden el-Hâc Abdurrahman bin Ali mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem ammum Mehmed Beşe Kâ'be-i mükere me ve ziyâreti Beytül-Harem niyet-i sâfiye ile revân oldukda merkûm el-Hâc Abdurrahman kendüsüyle hemrâh olub hikmet-i Rabbâni ve irâdât-ı Yezdâni yolda vefât mezbûr el-Hâc Abdurrahman üzerinde hazır bulunmağıyla iki yüz yirmi sekiz altun ve yüz beş riyâlî gurusunu ber-vech-i emânet ahz ve kabz idüb merhûmun muhalefâtı irs ile müvekkeltim mezbûra intikâl itmekle doksan dokuz altun altmış riyâlî gurusu müvekkeltim mezbûra teslîm idüb ve otuz riyâl gurusu dahi vekâletim hasebiyle ben alub kabz eyledim bâkiyesini taleb iderüm edâsına te'allül ider sû'âl olunub alıvirilmek matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr Abdurrahman cevabında fi'l-vâki' merkûmun vefât mahallinde kazâ-i Malatya'dan hemrâhi olan nanca müslumânlar ve mezbûrun hidmedkarı Kürd Ali ile ben üzerinde bulunmağıyla beytül-mâl emîninden hafiyetenvech-i meşrûh sâlifü'z-zikr olan meblağı vech-i emânet kabz eyledim yirmi sekiz altun konçeden düşüb zâyi' olub ve kırk üç gurusu dahi mezbûr Kürd Ali'ye harçlık virüb bakiyesini hîn-i feshde mezbûr Davud Beşe'ye teslîm idüb ve kırk üç gurusu bi'l-muvâcehe Kürd Ali'den havâle eyledim ol dahi kabûl idüb zâyi' olan yirmi sekiz altun için bana yine teklîf idüb yedime emânet olub hıyânet itmedük yemin billah eyledim alâkam kalmamışdır didikde mezbûr Ahmed Çelebi inkârıyla mukâbele eyledükte mezbûrun sıdk-ı mekâline mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı mahvelden fahru'l-müderisin Mehmed Efendi ve fahru'l- aşiyân Serdar Mustafa Beşe li-ecli'-şehâdet mahfel-i kazâya hâzirân olduklarında şöyle şehâdet-i şer'iyeye eyledüler ki fi'l-hakîka bizim huzûrımızda minvâl-i meşrûh üzere olmuşdı didiklerinde şehâdetleri makbûl olmağıyla mezbûr Ahmed Çelebi takririnden men' birle bu hurûf ketb ve tahrîr olunub bi't-talebe vaz' ve def' olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Halil Çavuş bin Abdullatif

Mehmed bin Allahkulu

Seydi bin Zeynel

Hamza bin Ali

Ömer bin Ahmed

Monlâ Musa İmâm

Halil Çelebi bin el-Hâc Mehmed

Ve gayrihim

s.73/B.2:

Budur ki Oanes zimmî mahfel-i kazâda Kara Mustafa Beşe mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûra târihü'l-kitâbdan on beş güne varıncaya değin on beş gurus viricek deynim olub mukâbelesinde Şehroz mahallesinde olan evlerimi yedinde rehin vaz'idüb ve Perçençli Ahmed Beşe'yi vekîl nasb eyledim va'de tamâmında edâ itmeyecek olursam bey'idüb zabt eyleye.

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Cemendar Harsuk

Arhik Ma'desi

Hakverdi Kara Ferzan

Hamza Çırak

Ve gayrihim

s.74/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Malatya muzâfâtından Koprucük nâm karye sâkinlerinden Hüseyin bin Veli Şahkulu mahfel-i kazâda emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrimle Murat suyu üzerinde şakk ve harâm zâde tefîşine me'mûr olan iftihârul-emâcid bölük ağası Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb kazâ-yı Harpurut muzafatlarından Mürüdü nâm karye sâkinlerinden Alagisli cemâ'atından Çavuş Hayri oğlu Ali ve karındaşı Hasan ve ammusı oğlu Mahmud ve İbrahim bin kırk sekiz Rebî'ü'l-evvelnin evâsıtında benim ammum oğlu Zeynel kethüda bin Haydar Malatya'dan gelürken Tel nâm mevzide önüne gidüb merkûmun sol kolundan kılınc ile ve omzundan hançerle ve mızrak urub mecrûh idüb atı ve kılıncını ve bazı şeylerini alub ol zaman helâk olmuşdur elimde Malatya kazâsında keşf-i hüccet vardır nazar olunub ihkâk-ı hakk olunmak matlûbumdur dedikde elinde olan hüccete nazar olundukda sıdk-ı da'vâsına muttâbık görölüb ve sâlifü'z-zikr olunan kimesnelerin kifayet hallerini arz-ı müslümânlardan sû'âl olundukda muzbûrdan kimesne şakk ve hâram zâde kuttâ'-i tarîk olub bi'd-def'âat katli icâb ider halleri vardır dâima şedid ü şekâvetden hali değıllerdir deyü zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan bi't-tav'-i eltâf mahfel-i kazâda müşârün-ileyh Osman Ağa mahzarında 'âlâ tarîki's-şehâde ihbâr itmeğın vâki' mezbûr Osman Ağa talebiyle ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu. Târîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Dede

Yusuf bin Ali

Mehmed bin Hasan

Dilaver Bey el-Cüнди

Ramazan bin Ali

Mevlud Ağa bin Süleyman Ağa

Es-Seyyid Resul

Kose Veli Bey el-Cüнди

Ve gayrihim

s.74/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Mürüdü nâm karye sâkinlerinden Ramazan kethüda ibn-i Ali Hamid bin Hüseyin ve Monlâ Yusuf Hacı Yusuf ve Musa bin Abbas ve Kürd bin İsmail ve Ömer bin Hızır ve Monlâ Ali bin Ahi ve Kara Hızır ve Pehlul bin Canik ve Ömer bin Servan Cano bin Kadılı Hâcı Serdik, Musa Körlenk'in cem'-i gafir arz-ı müslümânlar meclis-i şer'-i hatirü'l-lâzimü't-tevkîrde emr-i şerîf celîlü'l-kadrimle Murad suyu üzereinde şakk ve hâram zâde tefîşine me'mûr olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim bölük ağası Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb karyemiz sâkinlerinden Şahkulu bin Hâcı Hızır ve Hasan bin Hasan Piri ve Kalo bin Şaho ve Küçük bin Ömer namun kimesneler şakk ve harâm zâde kuttâ'-i tarîk olub bi'd-def'âat katli icâb ider halleri vardır dâima şedit ve şekâvetinden hâli değillerdir her vechle izâlesi lazım kimesnelerdir deyü bi't-tâv'-i eltâf mahfel-i kazâda müşârün-ileyh Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında 'âlâ tarîki's-şehâd ihbâr itmeğın vâki' hâl mubâşir-i mezbûr Osman Ağa'nın talebiyle ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene.

Şühûdü'l-hâl

Davud Bey el-Cüнди

Köse Veli Bey el-Cüнди

Murad bin Monlâ Ali

Ca'fer Ağa bin Süleyman Ağa

Rasim Ağa bin Ali

Süleyman Ağa

Mahmud Ağa

Ali Bey bin Mahmud Ağa

Ali Ağa bin Musa

Zeynel Bey bin Yar Ali

Hüseyin Can

Ve gayrihim

s.74/b.3:

Budur ki kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Mornik nâm karye sâkinlerinden Zeynel Bey bin Yar Ali ve Ali kethüda ibn-i Kürd ve Şah Ali Bey bin Kanber Bey (ve) Cuma gayri arz-ı müslümânlar meclis-i şer‘-i hatrû'l-lâzimü't-tevkîrde emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrimle Murad suyu üzerinde şakk ve harâm zâde teftîşine me'mûr olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim bölük ağası Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani'l-merâm idüb karyemiz sâkinlerinden Mahmud bin Kara Süleyman nâm kimesne şakk ve harâm zâde kuttâ‘-i tarîk olub geçen sene Sivas Beylerbeyisi İbrahim Paşa Bağdâd seferine müteveccih olundıkda tğyân-ı şerîfe idüb müşârün-ileyh Paşa hazretleri mezbûr ve oğlu Yar Veli ahz idüb kendüsü zinciri kırıp firar idüb ve oğlu Yar Veli sulb eylemişdir bi'd-defa ‘ât katli icâb ider halleri vardır dâima bu asl-ı şart ve şekâvetden hâli değildir her vechle izâlesi lazıdır deyü bi't-tâv‘ eltâf mahfel-i kazâda mübâşir-i merkûm Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında ‘âlâ-tarîki-ş-şehâde ihbâr itmeğin vâki‘ hâl müşârün-ileyh Osman Ağa'nın talebiyle (s.75) ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz‘ ve def‘ olundu ki lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-sabikûn

s.75/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Parçikân nâm karye sâkinlerinden Nazar kethüda ve gayriler cem‘ ü gafir müslümanlar meclis-i şer‘-i hatrû'l-lâzimü't-tevkîrde emr-i şerîf-i celîlü'l-kadr imle Murad suyu üzereinde şakk ve harâm zâde teftîşine me'mûr olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim bölük ağalarından Osman Ağa zîde mecdühu mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ani'l-merâm idüb karyemiz sâkinlerinden Hüseyin

bin Monlâ Musa şakk ve harâm zâde kuttâ'-i tarîk olub bundan akdem elinde iki hırsızlık at bulunmuşdı her zaman bu asl-ı if'âlden hali değıldir didiklerinde gıbbe's-sû'âl 'udûl u râcilden Ramazan kethüda bin Monlâ Ali ve Şah Ali Bey bin Kanber Bey mahfel-i kazâya hâzirân olduklarında şöyle şehâdet-i şer'iyeye eyledülerki fi'l-vâki' biz mezbûrun elinde iki hırsızlık atı gördük şahidiz ve şehâdet dahi iderüz her-vechile vâcibü'l-izâledir deyü şehâdet idüb şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub müşârün-ileyh mubâşir Osman Ağa zîde mecdühu talebiyle ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu ki lede'l- hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâ'il-i şehri-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Abdullah

Dilaver Bek el-Cüнди

Hasan Servan

Rüstem Ağa Mansurlu

Sinan Ağa Servan

Hüseyin Han

Köse Veli Bey el-Cüнди

Ve gayrihim

s.75/b.2:

Budur ki karye-i İğiki sâkinlerinden Çüngüşli Mustafa bin Abdullah meclis-i şer'de ve yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Manok veled-i Yagob muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûrun zimmetinde elli beş guruş hakkım olub mukâbelesinde taht-ı tasarrufunda olan zeminleri yanımda rehn idüb zikir olunan elli beş gurusumu alub fekk eyledim deyü ikrâr idüb kayd-ı şüd. Tahrîren fî gurre-i şehri-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Seydi Ali Çelebi

Abdurrahman Çelebi Çabük

Mustafa Bey el-Cüнди

İsmail Bey bin Hâcı Bostan

Kaya Beşe

Hasan bin Hacı

s.75/b.3:

Budur ki karye-i İğiki sâkinlerinden Manok veled-i Yagob meclis-i şer‘de ve yine kasaba-i Harpurut sâkinlerinden tasdik vekîli olan Ali bin Mehmed mahzarında bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhiymizde dâhil bir kıt‘a tarlamızın ki Yusnik tarla dimekle ma‘rûf bir tarafı Canbolad tarlası ve birtarafı Losik ve bir tarafı Hâcı Seyyid oğlu değirmeni ve bir tarafı Kesrikli'ye cari olan su harıkı bu hudûd ile mahdûd olan tarlamızı nakd-i râyic on iki riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘le bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi‘ eyledim ba‘de'l-yevm mezbûr Seyyid Yusuf mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve virir mutasarrıf olsun didiklerinde mukırrân-ı mezbûrların sâdir olan kelâmını el-mukırr-ı mezbûr Ali vekâleten tasdik ve kabûl idüb kayd-ı şüd. Târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sabikûn

s.75/b.4:

Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Kinederic nâm karye sâkinlerinden Numan bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer‘de ve yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Hüseyin Bey ibn-i Abdullah nâm kimesne mahzarında üzerine bi't-tav‘ ve'r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Hüseyin Beye târihü'l-kitâbdan üç sene mukaddem on beş riyâlî guruş karz-ı tarikle virüb mezbûr dahi karye-i mezbûrede vâki‘ taht-ı tasarrufumda olan benim çiftlik zemini yanında rehn vaz‘ iylemiş idi hâliyâ meblağ-ı mezbûr on beş riyâlî guruşu bi't-tamâm mezbûr Hüseyin Bey yedinde alub kabz-ı ahz idüb ve rehin-i mezbûrun kendüye

teslîm idüb fekk-i rehn eyledüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârı kayd-ı şüd. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Bey İbrahim Bey

Es-Seyyid Hüseyin Süleyman

Hüseyin Kethüda

Monlâ Musa Efendi el-imâm

s.76/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut mahallâtından Ağa mescidi mahallesi sâkinlerinden Derviş bin Han Ali mahfel-i kazâda kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden fahrü'z-zü'amâ Kasım Ağa bin Mustafa Çavuş mahzarında ikrâr ve i'tirâf (idüb) mezbûrun karındaşı olub bundan akdem Bağdad'da karındaşı Kasım'dan elli riyâlî gurusu karz-ı tarikle alub haliya ben vekâleten mezbûr Kasım Ağa yedinde meblağ-ı mezkûr elli gurusu alub kabz idüb ve zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâkam kalmayub dedigü kayd-ı şüd

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Ağa Dîzdâr

Monlâ Musli Efendi el-İmâm

Baki Oğlu Nebi

El-Hâc Mehmed bin Bilmiş

s.76/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden el-Hâc Süleyman bin Musli meclis-i şer' de Osman Çelebi bin Bekir Ali ve Veli bin Abdulgani mahzarlarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûrlarda câriye bahasından ve gayriden iki yüz riyâlî gurusu müseccel hakk hakkım olunmağıyla taht-ı tasarruflarında olan evleri ve bağları yanımda rehin idüb zikr olunan iki yüz riyâlî gurusu mezbûrlardan bi't-tamâm alub kabz ve kabûl idüb zimmetlerinde

bir akçe ve bir habbe alâkam kalmayub fekk-i rehn eyledim didikde vech-i meşrûh üzere mezbûrun ikrârı bi'l-muvâcehe kayd-ı şüd. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehemd Ağa Ser bevvâbân-ı Vezir-i a'zam

Es-Seyyid Mustafa Çelebi el-Cüнди

Mustafa Bey Kör Köse

Davud Çelebi bin İbrahim

Abdurrahman

Mat Hasan Kasab

Halil Çavuş bin Ca'fer Ağa

Ve gayrihim

s.76/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden İsmail Beşe ibn-i Yusuf mahfel-i şer'î hatirü'l-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Ali Çelebi bin Monlâ Halim mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Hamedî nâm karye deresinde vâki' lede'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a teğek bağı ki Monlâ mezbûrdan şirâ'-yı şer'îyye iştirâ eylemişdim hâliyâ mezbûr teğek bağını yine merkûm Ali Çelebi'ye kırk altı rîyâli guruşa bey' idüb ve yirmi dört riyâl dahi bâki bahasından cümle yetmiş guruş zimmetinde hakkım olub târîhü'l-kitâbdan bir sene tamâmında varıncaya değin alacak hakkım vardır sû'âl olunub tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'âl mezbûr cevâbında fi'l-hakîka mezbûr İsmail Beşe ye vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ yetmiş guruş zimmetimde viricek deynim olub va'de-i mezbûr tamâmında edâ ve teslîm idüb zimmetim deyn mezkûrdan halâs ideyim meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde taht-ı tasarrufumda olan evlerimi ve yine bağlarımı yanında rehn vaz' eyledüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârı el-mukırrü'l-leh bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğın gıbbe't-taleb ketb olunub bi't-talebe kayd olundu lede'l-hâce ihticâc idene. Tahrîren fi evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'ın ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc İbrahim Beşe Küçük el-Hâc Bey

Abdurahman Çelebi Canik

Mehmed Çelebi Emirzâde

Ebulkasım el-Hâc Budak

Zekerya bin Nebi

Veli bin Abdulgani Deur-i vekîl nasb olunmuştur.

s.76/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Şüşnaz nâhiyesi sâkinlerinden Süleyman Karî oğlu Ömer ve Kara Veli bin Hasan ve Abdurrahman bin Davud meclis-i şer'î hatîrû'l-lâzîmü't -tevkîrde yine nâhiye-i mezbûre sükkânından Mustafa Bey bin Görân muvâcehesinde emr-i şerîf-i 'âlîşân ile kazâ-yı mezbûrda şakka ve hâram zâde teftîşine me'mûr olan iftihârû'l-emâcid Osman Ağa zîde mecdühu tarafından kethüdası İsmail Bey mahzarlarında takrîr-i kelâm ve sâbit-i merâm idüb mezbûr Mustafa Bey benim evime sârik girüb bazı eşyam sirkat olunmuşdı sizlere gümân iderüm deyü bizi bundan akdem Mîrlivâ mütesellimine ahz idüb bilâ-sebebe beş altı gün habs idüb ihzâr-ı şer'î itmeyüb ve hâliyâ müşârün-ileyh ağa hazretleri emr-i şerîf ile teftîşe gelüb bizim mûmâ-ileyh ağaya ahz itdirilmişdir ahvâl-i keyfiyetimiz sû'âl olunub tahrîr olunmak taleb iderüz didiklerinde gibbe's-sû'âl mezbûr Mustafa Bey cevabında benim evim açılıb bir mikdâr eşya ve bir kısrağım sirkat olunmağıyla mezbûr hem civârım olub mezinne ile ahz itdirdüm şer'en ne lâzım gelür ise emr-i şerîfin diyecek şer'en mezbûrlara bir şey icâb itmeyüb ve mezbûr Mustafa Bey merkûmlardan (s.77) kefil taleb itmekğın karye-i Pekinik'den es-Seyyid Hasan ve Musa Çelebi bin Abdullah ve Pir Baba nâm kimesneler mahfel-i kazâda mezbûrun kefilî olub merkûm İsmail Bey mahzarında ketb ve tahrîr-i ilh fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Mustafa el-Hâc Ali

Veli Beşe Hızır

Es-Seyyid Mahmud bin el-Hâc Hasan

Dellal Mehmed

ve gayrihim

s.77/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından İğiki nâm karye sâkinlerinden Yagob veled-i Manok ve Merdud veled-i Merkug nâm zimmîler meclis-i şer‘-i hatîrû'l-lâzimü't-tevkîrde yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Çüngüşli Mustafa bin Abdullah muvâcehesinde bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb silki-i mülk-i sahîhimizde dahil olub karye-i mezbûrda vâki‘ bir tarlamız ki tohumuyla beş kile zirâ‘at olunub bir tarafı İgob ve bir tarafı Mesdine oğlu ve bir tarafı çay ve bir tarafı Monlâ Zeynel bu hudûd ile mahdûd olan tarlamı nakd-ı râyic-i fi'l-vakt beş buçuk riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘ üzere bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi‘ eyledük zikr olunan tarla ba‘de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didiklerinde mukırrân-ı mezbûrun sâdır olan ikrârları el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Mustafa bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-şüd. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Tevid Efendi bin İbrahim

Milov veled-i Kurkik

Uncu Hasan Abdullah

Allahverdi Ferhad

İgob Kethüda

s.77/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Hasan bin Eğili Mehmed meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzîmü't-tevkîrde yine kasaba-i mezbûr sükkânından Serraç Ali Bey bin Ahmed Bey mahzarında bi't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb bundan akdem Yari oğlu Hasan nâm kimesneden iştirâ eylediğim iki dükkânım ki bir tarafı Mehmed Bazıcık vakf dükkânı ve bir tarafı Mansuh Beşe'nin hânına ve bir tarafı Keçehâne ve bir tarafı sük-ı sultâni bu hudûd ile mahdûd olan dükkânlarımı işbu mezbûr Ali Bey'e nakd-ı râyic-i fi'l-vakt yirmi riyâlî gurus ile bir duru seyishâneye(?) bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârları el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr tasdik ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Osman Efendi Bayram

Es-Seyyid Mustafa Çelebi el-Cüdi

Halil Çavuş bin Ca‘fer Ağa

Monlâ İsmail Ahmed

Mustafa Bey bin İbrahim Bey

El-Hâc Abdussamed

Ve gayrihim

s.77/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden el-Hâc İbrahim bin Büyük el-Hâc meclis-i şer‘de el-Hâc Seyyid Ali bin Ömer mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Seyyid Ali'nin ecdâdından kendüsüne intikâl idüb Vartanik nâm karyede vâki‘ bir çiftlik mu‘âf toprağın bundan akdem kendüye ‘âid olan hisselerini bir sene buçuk müd buğday ve buçuk müd arpaya ve bir batmân penbeye icâreye kabûl itmişdik yine sene-i sâbık üzere târîhü'l-kitâbdan minvâl-ı meşrûh üzere kabûl eyledim deyü ikrâr idüb kayd olundu. Târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe Serdar

Monlâ Musa İmâm

Davud Monlâ İbrahim

İsmail

Ömer Çelebi

Aburrahman

Ve gayrihim

s.78/b.1:

Budur ki Havâss-ı hümâyûn karyelerinden karye-i Tadım'dan Melik Serkis ve karye-i Pekinik'den Hüsrev ve karye-i Perçenç'den Mustafa kethüda ve karye-i Bizmişin'den İğob ve karye-i Hersenk'den Kesbir ve karye-i Kesrik'den Ohan kethüda ve karye-i İğiki'den İğob ve karye-i Holvânîk'den Küçük Dirik ve gayrileri cem-i gafir meclis-i şer'î-hatirü'l-lâzîmü't-tevkîrde emr-i şerîf celilü'l-kadr ile fakirlerin ahvâllerini görüb ve ehl-i 'örf tarafından olan zulmü men' ve def' itmekle ta'yîn buyrulan sadr-ı a'zam hazretlerinin kapucu başlarından Beşli Mehmed Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ve sâbit-i 'ani'l-merâm idüb sene bin kırk yedide emîn olan Veli Bey ve hâla emîn olan Musa Ağa bizden olı-gelmemiş nice ahvâlimiz tekâlîf almağıyla varub ahvâlimizi der-devlete 'arz idüb müşârün-ileyh Mehmed Ağa'yı mubâşir almışdık geçen sene Veli Bey ile Saka oğlu Murtaza Çelebi yine kimesne çıkıp her bir karyeden birer guruş konakçı akçesi almağıyla bu anadek olı-gelmedüğü halden emr-i 'âlâ ile fermân olunduğu üzere mûmâ-ileyh Mehmed Ağa ma'rîfetiyle taleb idüb mabeynimize münâza'ât kesîr vâki' olmağıyla müslimûn ve müslîhûn tavassut idüb yirmi guruş kat' idüb zikr olunan yirmi guruşu alub kabz eyledük didiklerinden mezbûrunun ikrârları Mehmed Ağa mahzarında ketb ve tahrîr ve bi't-talebe vaz' ve def' olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa Miralay

Kasım Ağa bin Mustafa Çavuş

El-Hâc Mehmed Tilmiş

Ali Çelebi bin Monlâ Halim

Usta Ahmed Berber

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.78/b.2:

Budur ki Maskat-ı râ'î Harpurut'dan olup hâla Adana sâkinlerinden es-Seyyid Ali Çelebi bin Ömer meclis-i şer'î-hatırü'l-lâzîmü't-tevkîrde kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Kerbek ve karındaşı Kesber ve Malik mahzarlarında üzerlerine takrîr-i kelâm ve ta'bir-i 'ani'l-merâm idüb 'Adûb nâm mevzi'de vâki' bir tarafı câmi ve bir tarafı mezbûr Zeynel ve bir tarafı Monlâ İbrahim bağı bu hudûd ile mahdûd babam merhûmûn bana irs-i şer'le intikâl iden bir kıt'a teğek bağım ben âher-i diyârda tavattun itmekle harâba müşrif olup elden ele nakl idüb bin kırk dokuz senesinde sılaya geldiğümde zikr olunan bağımı mezbûran Zeynel tasarrufunda olup da'vâ ve taleb eylediğimde mabeynimizin münâza'ât-ı kesîr ve muhâsamât-ı şerîfe vâki' olunmağıyla beynimizde müslimûn ve müslîhûn tavassut idüb bize sekiz riyâlî guruş virmek üzere sulh idüb ben dahi es-sulh ba'de'l-hükkâm fehvâsı üzere 'âmel olup bedel-i sulh olan sekiz riyâlî guruşu mezbûran Zeynel'den alub kabz ve kabûl idüb husûs-ı mezbûrda mezbûrede da'vâ ve nizâ' ve bir akçe bir habbe alâkam kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan ikrârın el-mukırrân-ı lehü'l-mezbûrun Zeynel bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itdikten sonra bu vesika-i şârihü'l-beyân ketb ve bi't-taleb vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Çavuş Latif

Es-Seyyid Hasan Çelebi

Allahverdi en-Nâkibü'l-eşrâf

Seydi Ahmed bin Mebil

Es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed

Monlâ Ahmed bin Abdullah

Kara Osman Mütevelli

Ve gayrihim

s.78/b.3:

Budur ki Kasaba-yı Harpurut sâkinlerinden Ömer Beşe ibn-i Allahverdi meclis-i şer' de yine kendü li-ebeveyn karındaşı Ali Bali muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb bize irsen intikâl iden babamız mâlından eğer bağ ve dam ve tecemmülât-ı hâne her ne ki ism-i mâl ıtlâk olunur mukaddemâ mezbûr karındaşım ile münâsafa üzere taksîm eylediğimizde beynimizde bir bağ nizâ'ımız kalmağıyla hâliyâ taleb eyledükde yine beynimizde müslimûn ve müslihûn tavassut idüb bana Taşkun Deresinde Höke Şeyh Ahmed Bağlı dimekle ma'rûf bir teğek bağı virüb ben dahi bedel-i sulh olan bağı alub kabz ve kabûl idüb (s.79) mezbûr ile meşâ'-i müşterek olduğum o hissemi dahi nakd-i râyic-i fi'l-vakt elli riyâl guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledim zikr olunan evler dahi mezbûrun mülk-i müşterâsıdır ba'de'l-yevm mezbûr baba mâlından ve gayri husûsda da'vâ ve nizâ'ım kalmayub didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Ali Bali bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu.Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Osman Çelebi bin Bekir Ali

Mehmed bin el-Hâc Abdulkerim

Ramazan bin Çeyş

Halil bin Tanrıverdi Cebeci

Demirci Hüseyin Çolkenk(?)

Davud bin Mehemed

Ve gayrihim

s.79/b.1:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Cib nâm karye sâkinlerinden Ali bin Kanber nâm kimesne meclis-i şer' de hâliyâ mütesellim olan İbrahim Ağa mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm mütesellim İbrahim Ağa cerîme nâmıyla otuz gurusumu almağıyla varub ahvâlimi sadr-ı a'zam ve serdâr-ı ekrem hazretlerine arz-ı hâl idüb mücebince yedime bir emr-i şerîf ihsân olunmağıyla gelüb el-hâletü'l-haza meblağ-ı mezbûr olan otuz riyâl gurusumu bi't-tamâm ve'l-kemâl mûmâ-ileyh İbrahim Ağa yedinden alub kabz ve kabûl eyledüm zikr olunan otuz gurusu cerîme husûsunda min-ba'd vechen mine'l-vücûh sebeben mine'l-esbâb da'vâ ve nizâ'im kalmadı şöyle ki bir tarîk ile bunda da'vâ ve nizâ'im sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükâmü'l-kirâm mesmû'a ve makbûl olunmaya didikde mezkûr ikrârı kayd olundu. Târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Beşe Bilal Kürd

El-Hâc Mehmed Nebi Tilmış

Hasan Bey bin Ahmed

Ali BeY bin Musli Çelebi

Es-Seyyid el- Hâc Ali bin Ömer

Ahmed Beşe .....

Ve gayrihim

s.79/b.2:

Budur ki Kasaba-i Harpurut muzâfâtından Bizmişen nâm karye sâkinlerinden Yoğik veled-i Abdalik nâm zimmî mahfel-i şer'î hatır-ı vâcibü't-teşrifde kasaba-i mezbûr sükkânından Yasef veled-i Murad nâm zimmî mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve

i'tirâf idüb silki-i mülk-i sahîhimde dahil olub karye-i mezbûr 'akârında vâki' bir kıt'a teğek bağım ki bir tarafı Merkerib veled-i Murad ve bir tarafı Ahink veled-i Hatik ve bir tarafı Ahmed bin Kara Murad ve bir tarafı Ahink nâm zimmînin bostanına bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz olan teğek bağımı işbu mezbûr Yasef'e nakd-i râyic-i fi'l-vakt kırk bir riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh kat'î ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledüm ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere câri olan kelâmını el-mukırr-ı lehü'l -mezbûr Yasef zimmî dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Merkeri veled-i Dede

Mikail veled-i Yağob

Ömer Çelebi bin el-Hâc Bekir

Ali bin Hüseyin

Ve gayrihim

s.79/b.3:

Budur ki Sultân bint-i Halil nâm hâtûn meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb Bağdâd seferinde vefât iden zevcem Musa'ya bundan esbak kendü babam mâlından yirmi beş guruş virdüm evel Câmî' mahallesinde bir ev iştirâ eylemişdi hâliya merkûm vefât itmesiyle bazı kimesne merkûmundur deyü mudâhale iderler benim kendü mâlımdır 'öşrünü virdiğim bilür müslümanlar vardır sû'âl olunub tahrîr olunmasını taleb iderüm deyücek 'udûl-ı mahvelden es-Seyyid Allahverdi ve Mevlüd bin Temürhan mahfel-i kazâda hâzirân olub (s.80) şöyle şehâdet-i şer'îye eylediler mesfûr Sultân hâtûn kendü mâlından zevci Musa'ya yirmi beş riyâlî guruş virüb zikr olunan evler evvel akçe ile iştirâ olunmuş şahâdedleri makbul olub kayd olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi bin Ali

Eskici Mevlud

Derviş Bekir

Yusuf Mehdi

Zekeriya Yahya

Ve gayrihim

s.80/b.1:

Budur ki Bulgar oğlu İbrahim Çelebi'nin oğlu Mahmud meclis-i şer' de karındaşı Ömer'e kefil olduğu kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe

Miralay Ömer Ağa

Osman Çavuş Hasan Çavuş

Kal'a Ağası

El-Hâc İbrahim

Ahmed Çelebi Davud Beşe

Mustafa Beşe İbrahim Beşe

Ve gayrihim

s.80/b.2:

Budur ki kazâ-yı Harpurut'dan Seyyid Ahmed bin Mehmed meclis-i şer' de üveği babası Solak'a kefil olub mezbûr Ahmed dahi Süleyman bin Abdullaha kefil olduğu kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

Es-Sâbikûn

s.80/b.3:

Budur ki Kasaba-i Harpurut kal'ası sâkinlerinden Mehmed Beşe bin İbrahim Çelebi meclis-i şer' de Kazâ-i Harpurut sâkinlerinden Ahmed Çelebi bin Mustafa Çelebi eş-şehir be-katırcızâde mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem merhûm babam İbrahim Çelebi kendü silk-i mülk-i sahîhinde dahil olan Endek mezrea'sını hâl-i hayâtta ve kemâl-i akd-i nifâz-ı tasarrufâtında merkûmun babası Mustafa Çelebi'ye beş yüz guruşa bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebi' eylemiştir bâ husûs mukaddemâ mezra'a-i mezbûre hîn-i bey' de karındaşlarım Ali Çelebi ve Mahmud ve Ömer mezra'a-i merkûmda vâlidemiz hissesi vardır deyü da'vâ ve taleb eylediklerinde babam mezbûr beher karındaşıma altışar bin akçe virüb teselli hâtır idüb ben âher-i diyârda olmağıyla bana 'âid olan altı bin akçe kalmışdır babam vefât itmekle bana 'âid olan altı bin akçe mezra'a-i mezbûreden taleb iderim didikde mezbûr Ahmed Çelebi cevâbında babam hâl-i hayâtında mezra'i merkûmeyi beş yüz guruşa şirâ'-yı şer' ile iştirâ idüb meclis-i kazâda beher oğluna müteveffâ-yı mezbûr İbrahim Çelebi'ye altışar bin akçe beş yüz guruşdan ifrâz idüb teslîm idüb ve gayb-ı ani'l-meclis olan Mehme'din hissesi olan altı bin akçe karındaşları vekâleten alub kabz idüb min-ba'd hissesi kalmamışdır didikde mezbûran karındaşları inkârı ile mukâbele idüb Ahmed Çelebi'den beyyine taleb olundukta 'udûl-ı mahfelden Monlâ Hüseyin bin Monlâ İbrahim ve Usta Ahmed mahfel-i kazâda hâzirân olub şöyle şehâdet-i şer' iyye eylediler ki hîn-i bey' de biz hâzir idük minvâl-i meşrûh üzere olmuşdu deyü şehâded itmeğın Mehmed'in hissesi mezra'a-i mezbûr ve altı bin akçe mezbûrun Ali ve Mahmud ve Ömer'den girü Ahmed Çelebi redd olunmak üzere hükm birle ketb ve bi't-talebe vaz' olundu. Fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ömer Beşe Allahverdi

Hâcı bin Hüseyin

Ali Çelebi bin Musli

Mehmed Beşe

Hüsrev Bey Ahmed Bey

Abdurrahman bin Hakkı Hızır

Mustafa Musa

Ve gayrihim mine'l-hazirûn

s.80/b.4:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-hâze'l-kitâb Ali bin Mahmud nâm kimesne mahfel-i şer' de hatirü'l-vâcibü't-tevkîrde kazâ-yı mezbûre muzâfâtından Zâlûni nâm karye sâkinlerinden Ohenk kethüda veled-i Opek nâm zimmî mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb silk-i mülk-i sahîhimde dahil olub karye-i mezbûrda vâki' bir kıt'a teğek bağımın ki bir tarafı Murad veled-i Silo ve bir tarafı müşteri-i mezbûr ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ve ve bir tarafı Haca Murad bu hudûd-ı erbaa'ile mahdûd ve müntâz olan teğek bağımı bi'l-cümle işbu merkûm (s.81.) Ohenk kethüdaya nakd-i râyîc-i fi'l-vakt kırk yedi riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'-i kat'i ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledüm ba'de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ virir mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûr Ali'nin minvâl-i mestûr üzere câri olan ikrârını el-mukırr-ı lehü'l- mezbûr Ohenk kethüda dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu. Tahrîr fi evâ'il-i Cemâziye'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Abdullah

Osman bin Tenuşif

Nebi bin Balu

Ömer bin Mevlüd

Ahmed Çelebi bin el-Hâc Hasan

İbrahim Bey bin Mehmed Beşe

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Ve gayrihim

s.81/b.1:

Budur ki kal'a-i Harpurut sâkinlerinden Mehmed Beşe bin İbrahim Çelebi meclis-i şer'-i hatırü'l-lâzümü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr sükkânından Ahmed Çelebi bin Mustafa Çelebi mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem müteveffâ babam İbrahim Çelebi Endik mezrea'sı dimekle ma'rûf olan mezrea'yı mezbûr Ahmed Çelebi'nin babası Mustafa Çelebi'ye beş yüz riyâlî guruşa bey'-i şer' üzere bey' idüb kabz-ı semen itdikle mezrea'-i mezbûrda vâlidemizin hissesi olmağıyla li-ebeveyn karındaşım Ali Beşe ve Mehmed'e ve Ömer her birine zikr olunan beş yüz guruşdan altışar bin akçe ifrâz idüb vâlidemizden kendülerine isâbet iden hisseleri için virib ben âher-i diyarda olub hîn-i bey'de mevcûd olmamağıyla bana 'âid olan hissemi müteveffâ babam ve karındaşlarım zimmetlerinde kalub ba'dehu ben silaya gelüb babam mezbûr vefât itmekle kendü hakkım olan altı bin akçeyi taleb eyledim karındaşlarım te'allul eyledüğü ecilden ben dahi aslından taleb idüb varıb Diyarbekir'de fetvâ itdirüb müceb-i emr-i şerîf ihrâc ve bir mubâşir alub gelüb şer'-i şerîfde mürâfa'a olunduğumda münâza'ât-ı kesîr ve muhâsamât-ı şedîdimiz vâki' olmağın beynimizde müslimûn ve müslihûn tavassut idüb bana otuz üç guruş ve bir kılınç virmek üzere her biri sulh idüb ben dahi es-sulh bedel-i hükm-i fehvâsı üzere 'âmil olub bedel-i sulh olan otuz üç riyâlî guruş ile kılınç alub kabz ve kabûl idüb zikr olunan mezra' husûsunda vechen mine'l-vücûh sebeben mine'l-esbâb da'vâ ve nizâ'im kalmadı dedigü mâ-vak'a kayd olundu. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mahmud binYusuf

Monlâ Hüseyin bin Monlâ İbrahim

El- Hâc Mehmed Diyarbekirli

İbrahim bin Ali Dişidili

Hasan bin Derviş Bekir

Hâcî bin Hüseyin

Derviş Çelebi bin Mehmed Çelebi Erzincanlı

Ve gayrihim

s.81/b.2:

Budur ki karye-i Hüseyinik sâkinlerinden Allahverdi bin Kasım nâm kimesne mahfel-i kazâda Bekir Beşe bin Selim muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb silk-i mülk-i sahihimde dâhil olub Şefrî nâhîyesinde vâki' üç kıt'a tarlam ki bir tarafı Piri tarlasına ve bir tarafı Haydar tarlasına ve bir tarafı Hasan bin Sağır Veli tarlasına ve bir tarafı Kör Osman bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz olan tarlalarını işbu mezbûr Bekir Beşe'ye nakd-i râyîc-i fi'l- vakt on bir riyâlî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î kat'î ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledim ba'de'l-yevm mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarraf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını el-mukırr-ı mezbûr Bekir Beşe dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Osman Bayram

Haydar bin Tilmiş

Emîr bin el-Hâc Bayram

El-Hâc Hasan bin Veli Beşe

Davud Çelebi bin İbrahim Çelebi

Monlâ İsmail Ahmed

Ve gayrihim

s.82/b.1:

Budur ki Harpurut Kazâsına tâbi‘ Tadım nâm karye zimmîlerinden Derkik veled-i Markos ve Artuk veled-i Hukay keşîş nâm zimmîler mahfel-i kazâda kazâyâ merbût tâbi‘ Holpenk nâm karye sâkinlerinden İmâm bin Monlâ Abbâs mahzarında her biri ikrâr ve i'tirâf idüb dediler ki işbu mezbûr imamâ vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ elli riyâlî guruş ile bir müd dârû târîhü'l- kitâbdan beş sene varıncaya dek viricek deynim mukâbelesinde Malatyacık Abdâl Bey toprağında vâki‘ üç kıt'a tarlalarımızı yanında rehn vaz' eyledim bir tarafı Çarkes ve bir tarafı Hoğu yolu ve bir tarafı hark ve bir tarafı Tadım toprağı bu hudûd ile mahdûd olan tarlalarımı yanında rehn vaz' eyledim didikde mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Bayram Ballucalı

Seydi Ali Ballucalı

İbrahim bin Altun

Derviş sâkin-i Malatyacık

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Mustafa bin Muhsin Beşe

Ve gayrihim

s.82/b.2:

Budur ki Bekir Beşe bin Selim meclis-i şer' de Yagob veled-i Sefer nâm zimmî mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr zimmîde ba'de küllî hesâb yirmi riyâlî guruş alâcak hakkım olub meblağ-ı mezkûr olan yirmi riyâlî guruşun bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâkam ve medhalim kalmadı didikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd-ı şüd. Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi bin Usluca

Halil Çelebi Usluca

Ebulkasım Ternilizâde

İbrahim bin Süleyman

Mürteza Topal

Ve gayrihim

s.82/b.3:

Budur ki fahru'l-âşiyân çavuş biraderim Mustafa Beşe zîde kadrühû tarafından İsmail Çelebi bin Beyazıd meclis-i şer'-i hatırü'l-lâzimumü't-tevkîrde Veli Bey bin Kanber muvâcehesinde ikrâr ve i'tiraf idüb merkûm Veli Bey de mûmâ-ileyh Mustafa Beşe'nin beş yüz kâmil riyâlî guruş alâcak hakkı olub meblağ-ı mezkûr olan beş yüz riyâlî guruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabûl ve kabz idüb zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâka ve medhali kalmadı didikde mâ- hüve'l-vâki' merkûm Veli Bey'in talebiyle kayd olundu. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Halil Çelebi Boyacızâde

Ahmed Bey bin Hâcı Hüseyin

Köse Mehmed Merdüm-i Çavuş Karıdası

Hasan Çelebi bin Seydi Bey

Kör Ömer

Mehmed Çele bin en-Naib

Ve gayrihim

s.82/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Olukcu Veli Beşe meclis-i şer‘-i şerîfede kurâ-i havâss-ı zâbiti fahru'l-âşiyân Musa Ağa mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb â‘yân-ı vilâyeti ma‘rifetiyle kurâ ve kuzâta sâlyâne olunan olukçu akçesinin sâlyâne defteri havâss-ı hümâyûna tevzî‘ olunan akçenin defteri mûmâ-ileyh Musa Ağa'ya virilmeğin mezbûr cem‘ ve tahsîl idüb mezbûr yedinde mâh-ı Cumâde'l-âhirin on beşinci gününe gelince ba‘dehu küllî hesâb dört yüz beş riyâlî guruş olub kabz eyledim deyü ikrâr idüb bi'l-muvâcehe kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Ağa

s.82/b.5:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Fahru'l-müdürrisînü'l-kirâm Mevlânâ Mehmed Efendi-yi eş-şehir be-Hedikçi mahfel-i şer‘-i mutahharada hâzır olub Pertek kazâsına tâbi‘ Til nâm karyeden Ayvaz veled-i Mardik nâm zimmî mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb mezbûr Ayvaz'da müseccel yetmiş riyâlî guruş merâbi‘ akçesi alâcak hakkım olub meblağ-ı mezkûr olan yetmiş riyâlî guruşu bi't-tamâm alub kabûl ve kabz idüb zimmetine ibrâ ve iskât eyledim ve merâbi‘likden dahi ihrâc eyledim şimdi mezkûr yetmiş riyâlî guruşdan zimmetinde bir akçe ve bir habbe alâkam ve medhalim kalmadı didikde kayd olundu. Tahrîren fî t-târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Habib Bey (silik)

Safer bin Yakub

Es-Seyyid Ömer bin (silik)

Mustafa bin Hasan el-cundi

Mehmed bin (silik)

Ömer (silik)

Ve gayrihim

s.83/b.1:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden el-Hâc Mustafa bin Sefer meclis-i şer‘-i hatîrül-lâzimü't-tevkîrde yine kazâ-yı mezbûr muzâfâtından Pağnik nâm karye sâkinlerinden Mustafa Çelebi bin Süleyman Ağa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Hoca mahallesinde vâki‘ bir tarafı Kaya Beşe ve bir tarafı Veli iskânıdır ve bir tarafı Hüseyin Ali ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm bu hudûd ile mahdûd olan evlerimi bi'l-cümle tevâbi‘i ve levâhıkıyla işbu mezbûr Mustafa Çelebi'ye nakd-ı râyic-i fi'l-vakt yüz elli sekiz riyâlî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ eyledim ba‘de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vak‘i olan ikrârını el-mukırr-ı lehül-mezbûr Mustafa Çelebi dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl idüb kayd olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1049

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Süleyman Musa

İbrahim el-muhzır

Küçük Ağa Kanber

Es-Seyyid Ömer bin Farzullah

Mehmed bin Gökçegöz

Usta Hasan Serrâc

Kaya Beşe Yusuf

Ali Çelebi birader-i o

Ve gayrihim

s.83/b.2:

Budur ki bundan akdem vefât iden Murtaza bin Ali nâm müteveffânın sagîr oğlu Ali ve sagîre kızları Fatma ve Hadice nâm yetim ve yetimelerin müseccel vasî-i şer‘iyyesi olub vâlideleri Elif nâm hâtûn tarafından es-Seyyid Ömer bin Abdullatif meclis-i şer‘de el-Hâc Mustafa bin Sefer mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüb yetim-i mezbûrunun merkûm el-Hâc Mustafa'da müseccel yüz riyâlî gurusu alacak hakları olub meblağ-ı mezkûr olan yüz riyâlî gurusunu bi't-tamâm ve'l- kelâm alub kabz ve kabûl idüb zimmetine ibrâ ve iskât idüb bir akçe ve bir habbe alâkam ve medhalim kalmadı didikde mâ-hüve'l-vâki‘ mezbûrun talebiyle kayd olundu. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Sabikûn

s.83/b.3:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından Pağnik nâm karye sâkinlerinden es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Ahmed ve es-Seyyid Halil ve es-Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Ali meclis-i şer‘de İmâm Kaya mahzarında üzerlerine takrîr-i da‘vâ ve tasvîr-i merâm idüb biz eben ‘an-cedd sâdâtdan olub vâlidemizin nakîbü'l-eşrâfdan temessükâtımız dahi olmağıyla tekâlîf-i şâkkadan bir teklifle rencîde olunmamak için elimizde müelekik ve müşeddid emr-i şerîf vardır nazar olunub mücebince kîbel-i şer‘den hüccet-i şer‘iyye virilmek matlûbumuzdur deyü ibrâz eyledüklerinde gıbbe'n-nazar fi'l-hakîka işbu bin kırk dokuz şehr-i Rebî‘ü'l- âhirin evâsıtında müverrih yedlerinde hüküm-i şerîf-i cihân-mütâ‘ vardır mazmûn ‘izzet makrununda münderîc ve tasrîh buyrulan mezbûrdan eben ‘an-cedd sâdâtdan olub ve ellerinde nakîbü'l-eşrâf temessük olub hesbü'n-nesebleri sâbit olanlardan ileyhü'l-ân ‘avârız ve dîvâniye ve nüzül ve resm-i benâk ve mücerred ve cihet-i ma‘îşetden tahafül bidükleri koyundan ‘adet-i kadim üzere yüz elli re‘sdan ‘adet-i ağnâm ve sa‘ir tekâlîf-i ‘örfiyeden men‘ olunmak ve husûs-ı mezbûrda rencîde ve remîde olunmamak bâbında fermân buyrulmağın ber-müceb-i emr-i ‘âlî mezbûrun talebiyle ahâl-i karye muvâcehelerinde ba‘de't-tebeyyün bu hurûf târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Fazıl Ağa Emîn

Davud Çelebi İbrahim

Es-Seyyid Ömer Farzullah

Mustafa Çelebi sâkin-i Pağnik

Mustafa İbrahim el-muhzır

İbrahim el-muhzır

Küçük Ağa Kanber

el-Hâc Süleyman

Ve gayrihim

s.84/b.1:

Cenâb-ı fâzîlet-me'âb şerî'at-nisâb Hakkı Efendi kâmbîm (ve) kâmyâb el- hâkimü'l-mevlâ bi-kazâ-yı Harpurut zîde fazlûhu ilâ yevmü'l-va'adü'l-cevâb durer-i tahiyyât-ı sâfiyyât ve gurer-i teslîmat-ı vâfiyât ithâfından sonra inhâ'-i muhibbâne olunan oldur ki hâliya taht-ı hükûmetinizde vâki' yasakçı olan yoldaşların yasakçı hıdmeti ref' olunub girü yerlerine üslûb-ı sâbık üzere kırk beş bölüğün yoldaşı Ali nâm yoldaş nasb ve ta'yîn olunmağın işbu mektûb-ı muhabbet-üslûb tahrîr olunub ve huzûr-ı şerîfinize irsâl kılındı lede'l-vusûl me'mûldür ki üzerinden nazar-ı şerîfinizi dirîğ buyurduktan sonra 'âdet-i kadîm üzere mezbûru yasakçılık hidmetine istihdâm itdirüb âherden bir muzırta dahl ve ta'arruz itdürmeyesin velâkin hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf kimesne rencîde ve remîde itdürmemek bâbında envâ'-i mesâ-i hamîyyetiniz mezbûl ve bî-dirîğ buyurıla bâki himâye-i 'ilm u fazîletdir subhânehu şerîf bi'd-derîyü'l-ibat tahrîren fî evâsıt-ı şehri Cemâziye'l-âhîr sene tis'a ve erba'în ve elf

s.84/b.2:

Nîşân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı (cihân)-sitân-ı 'âlem oldur ki

Müderresînden râfî'-i tevkî'-i refî'-i 'âlîşân-ı hâkânî kıdvetü'l-'ulemâ'il-muhakkikîn Mevlâna Mehmed zîde fâzlûhu ordu-yu hümâyûnuma gelüb Harpurut kazâsında vâki'

Ahmed Peykeri Medresesi üzerinde olmağla ta'allüm-i 'ulûm-ı akliyye ve tefehüm funûn-ı nakliyyede mecd ve sa'y olub bir vechle kusûru ve garâbeti îcab ider hâli yoğiken kudâtdan Hızır nâm kâdı kazâdan ferâgat itdim deyü medrese-i mezbûreyi bir târîkle alub ba'dehu Palu kazâsı dahi almağla el-ân mutasarrıf olub buna gadr olunduğun bildirdikde vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem huzûrunda imtihân olundukda mahall ve müstehak ve medrese-i mezbûre her vechle hakk-ı sarîhi olduğı zâhir olmağıyla kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olunub ru'ûs-ı hümâyûn verilmeğle mûcebince bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr varub medrese-i mezbûreye kemâ-kân mutasarrıf olub şol ki min-vezâif-i hidemâd, cihet-i tadrîsdir bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kıla ol bâbda mezbûr Hızır ve âherden bir ferdi vechen mine'l-vücûh kâtiyyen min-kâne ve keyfe mâ-kâne mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Amid

s.84/b.3:

Kıdvetü'l- kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Seyyid Mustafa nâm kimesne ordu-yu hümâyûnuma arz-ı hâl idüb bu sahîhü'n-neseb-i sâdâddan olub isbât-ı neseb eyledüğine İstanbul'da olan nakîbü'l-eşrâfdan elinde temessükleri olanlardan resm-i bennâk ve kendü ma'îşetleri içün yüz elli re's koyundan 'âdet-i ağnâm alınmak câ'iz değıl iken karye-i mezbûreye mutasarrıf olanlar resm-i bennâk ve 'âdet-i ağnâm cem'ine me'mûr olanlar yüz elli re's koyunlarından 'âdet-i ağnâm taleb idüb rencîde eylediklerinden gayri mîr-mîrân ve sancak beyleri ve sâ'ir ehl-i 'örf tâifesi tarafından hilâf-ı şer'-i şerîf tekâlîf teklîf eylediklerinden mâ'adâ müft ve meccânen yem ve yemek ve arpa ve saman ve bal ve yağ ve koyun kuzu ve tavuk ve odun ve otlak ve sâ'ir bunun emsâli tekâlîf tekâlîf idüb rencîde itmekden hâli olmadıkların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz bu sahîhü'n-neseb sâdâd olduğına nakîbü'l-eşrâfdan elinde temesükü var ise resm-i bennâk ve oğullarından resm-i mücerred ve kendü ma'îşetiçün yüz elli re's koyundan 'âdet-i ağnâm cem'ine me'mûr olanlar(a) nesne taleb itdirmeyüb ve mîr-mîrân ve sancak

beyleri tarafından tekâlîf teklîf itmeyüb ve itdirmeyesiz ve sarf-ı müft ve meccânen ve arpa ve saman ve yağ ve bal ve koyun ve kuzu ve odun ve otlak ve sâ'ir bunun emsâli nesneleri almayub ve aldırmaşız ol-vechile bunları rencîde ve remîde itdirmeyiz hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye iş olunduğuna rızâ-yı şerîfîm yokdur ana göre basîret üzere olub 'inâd üzere olanları yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsîz tahrîren fî evâ'il-i şehri Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

s.85/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm 'umdetü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm Harpurut Sancağı beyi dâme 'izzihu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm hazret-i mevlânâ-i şerî'ât-me'âb

s.85/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden dârende-i mektûb Kürd Hüseyin nâm kimesne bu cânibe gelüb nefsi Harpurut sâkinlerinden Bekir Çavuş oğlu Osman nâm kimesne bunun babası Ali nâm kimesneyi bi-gayri hakk tutub habs idüb siyâset ile katl idüb ziyâde zulm ve te'addî eylediğini bildürüb mezbûr bu cânibe ihzâr olsun ahvâlleri şer'le görülsün icrâ-yı hakk olunmak bâbında mektûb taleb itmeğin virilüb tarafımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Davud Ağa mübâşir ta'yîn olunub irsâl olunmuş idi vardıkda gerekdir ki husûs-ı mezbûr bundan akdem bir def'a şer'le görölüb fasl olunmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmiş değil ise mezbûra varan mübâşir koşub ma'an bu cânibe götüresiz ki ahvâllerin huzûrumuzda şer'le görölüb icrâ-yı hakk oluna şöyle bilesiz. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-medîne-i Amid

s.85/b.3:

Mefâhîrû'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Âsitâne-i Sa'âdet'den Bağdad'a varıncaya yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlûhum ve mefâhîrû'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kâdılıklarda vâki' mîrimîrân ve mîrlivâ mütesellimleri ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve kılâ' dîzdârları ve neferât ağaları ve sâ'ir iş erleri

zîde kadrühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya Bağdad muhâfazasında olan yeniçeri kullarımın çukaları akçesi tahsîl olunub ocağ ağalarından kıtvetü'l-emâsil ve'l- akrân Hocâ Ca'fer zîde mecdühu ile Bağdad'a irsâl olunmağın taht-ı kazânıza vardığında bir münâsib mahalde kondurub ve yeniçeri ta'yîn olunub gece ile beklendirmegüz ve emîn ve sâlim bir birinize ulaştırmanız bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan femân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi müşârün-ileyh Ca'fer zîde mecdühu hazîne ile taht-ı kazânıza vâsıl olduğunda emîn ve mahfûz mahalle kondurub ve gece ile muhâfaza için yeniçeri ta'yîn eyleyüb muhkem bekledüb ve davar lâzım geldikde kirâsıyla tedârik eyleyüb ve mahfûz ve muhâtara olan mahallerde yanına yarar kılağuz ve neferâtı koşub emîn ve sâlim bir birinize ulaştırub yolda ve izde bir vechle müzâyaka çekdirmeyesiz ve bi'l-cümle bu husûsda ihtimâm idüb hazîne-i âmîreyi muhâfaza iddirmeğın ve yollarda ve izde eğlendirmeyüb bir birinize ulaştırmakda gereği gibi mukayyed olansız ve Bağdad muhâfazasına me'mûr olan yetmiş iki odanın neferâtından taht-ı kazânızda bulunanları ihrâc ve mûmâ-ileyh koşulub Bağdad'a irsâl olunmak için hâliya Âsitâne-i Sa'âdetimde sekbân başılık hidmetinde olan Muslihiddin dâme ikbâlehu tarafından mektûb virilmeğın mücebince 'amel idüb ol makûleler dahi varub odaların ve ta'yîn olundukları mahalde mevcûd bulunmak için ihrâc idüb ve müşârün-ileyh koşub me'mûr oldukları mahalle götüresin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse

s.86/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l kelâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlühu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâ-yı mezbûrede mîrî tereke üzerine emr-i şerîfimle ta'yîn olunan Mehmed Ağa zîde kadrühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Ali nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma 'arza hâl idüb bundan akdem kazâ-yı mezbûre sâkinlerinden (boşluk) nâm kimesneler buna derine ve bihleri olmakla bunun için sen (boşluk) nâm hâtûnu urdun darb eyledin deyü buna isnâd ve iftirâ idüb bi-hasebi's-şer'-i şerîf üzerine nesne sâbit ve zâhir olmadı otuz guruş ve bir def'a dahi altı guruş alub hilâf-ı şer'-i şerîf ziyâde te'addî ve gadr eylediklerini ve bu bâbda elinde fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mücebince 'amel idüb

şer‘le icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda ihzâr-ı husemâ kılub mukaddemâ bir def‘a şer‘le görölub fasl olmayub üzerlerinden bilâ-‘özü-i şer‘î on beş yıl mürûr etmiş değil ise tamâm-ı hakk ve ‘adl üzere teftîş ve tefahhus idüb ve fetvâsına nazâr idüb göresin ‘arz olunduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle ‘amel idüb dahi ba‘de's-sübût şer‘le müteveccih olan akçesini her ne ise mezbûrlardan hükm-i bî-kusûr alıviresin şer‘-i şerîfe ve fetvâ-yı münîfe ve emr-i hümâyûnuna muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin hakk üzere olub tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanları dahl itdirmeyesin mütemerridi sakındırub eslemeyeni vukû‘u üzere isim ve resmi ile yazub ‘arz eylesin husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesin şöyle bilesin. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye’l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.86/b.2:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm umdetü'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti'l-meliki'l-‘allâm Harpurut Sancağı Beyi dâme ‘izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlâna Harpurut kâdisı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Mahmud nâm kimesne ordû-yı hümâyûnuna ‘arz-ı hâl idüb mukaddemâ bunun babası Hasan nâm kimesne fevt olub kazâ-yı mezbûra tâbi‘ Kesük Köpri nâm karyede vâki‘ yerleri bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn buna intikâl idüb ve hîn-i tahrîrde zıkr olunan yerler sekiz yüz altmış akçe maktû‘ kayd olunub mâl-ı maktû‘ını her sene cânib-i mîrîye edâ ider iken üveği vâlidem Fatma nâm hâtûn toprakdan bana dahi hisse düşer deyü evini yüz yirmi beş guruşa alub zulm ve te‘addî olunduğunu bildürüb şer‘le görölub hakkı alıvirmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda ihzâr-ı husemâ kılub husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def‘a şer‘le görölub fasl olmayub üzerinden on beş yıl mürûr etmiş değil ise tamâm-ı hakk ve ‘adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresiz ‘arz olunduğu üzere ise imdi ‘arz-ı mîrîyi inâsa intikâl eylemek hilâf-ı şer‘ ve kânûndur ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle ‘amel idüb ba‘de's-sübûti'ş-şer‘le müteveccih olan hakâyık hakkın buna hükm idüb alıviresiz ‘inâd ve muhâlefet itdirmeyüb hilâf-ı şer‘ ve kânûn ve emr-i ‘âlîşân kimesneye iş itdirmeyüb isimlerini yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub bir daha emr-i şerîfim varmalu

eylemeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Min-hicretin men-lehü'l-‘izzi ve‘ş-şeref

Be-yurd-ı sahra-i Amid

s.87/b.1:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân Harpurut da (boşluk) bizim Mehmed Ağa zîde kadrühu selâm-ı selâmet-resânından sonra inhâ olunan budur ki Harpurut kazâsı'nın ‘avâriz hâneleri ordu-yı hümâyûnda mahfûz olan defâtir-i mevkûfât-ı ma‘mûlün-bihâda asl iki yüz otuz sekiz hâne mukayyed olub ve hâlâ mestûr iken ol cânibde re‘âyâ a‘yân-ı vilâyet ve kudât ile bölük ve yeniçeri olub aralarında yüz hânemiz vardır deyü yazdurub yüz otuz sekiz hâne sinni ve ‘ömrî üzere kalkmışdır deyü yüz hâne üzere tevzî‘ itmişler cem‘ine me‘mûr olanlar yüz hâneden her bir hâne için otuz bir buçuk guruş cem‘ idüb tahammül ve tâkatimiz yokdur deyü beyleri ve re‘âyâ fukarâsı gelüb ihzâr-ı tezâlum eyledi görüldükte mü‘cemien asl-ı defterde iki yüz otuz sekiz hâne mevcûd olub onar guruş her bir hâneden mîrî ve birer guruş dahi cem‘ine me‘mûr olan mübâşirin ücreti bu hesâb üzere iki yüz otuz sekiz hâne ile bin altı yüz on sekiz guruş iderken yüz hâne için fukarâdan üç bin elli guruş tahsîl olunub hâliya fermândan artık alınan dört yüz otuz iki guruşu ‘aynı ile ve dahi mukayyed olub eskîde olan sicillâtını ve vilâyet kâdısı ma‘an yanına alub huzûrumuza getüresin ki sicillât defterlere tatbîk olunub fukarânın zulmünü def‘ idüb fermân-ı şerîf üzere icrâ-yı hakk idevir ve sen ki kâdı efendisiz ‘avâriza müte‘allik sicillâtı yanına alub ordu-yı hümâyûna gelesin mûcib-i mektûbla ‘âmil olasın ve fukarâya bu mertebe tecâvûze bâ‘is olub hâneden otuz bir buçuk guruş tevzî‘ olunmasına sebep olanları kimler ise kâdı ile ma‘an ordu-yı hümâyûna getüresin bu bâbda mukayyed olub eğer sicillât ve eğer kâdı ve ne vechle tevzî‘ idenleri cümle bu tarafa getürmeden tekâsül ve ihmâl itmeyesin mûcib-i mektûb ile ‘âmil olasın ve kırk seneden berü olan sicillât ve defterleri ma‘an getüresin

s.87/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükâm ma‘denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Derek nâm zimmî hâlâ ordu-

yı hümayûnuma gelüb arz-ı hâl sunub yine mukaddemâ Sağman kazâsı'na tâbi' Erlik nâm karye re'âyâsından olmağla bu ana gelince cizye ve ispençe ve 'âdet-i ağnâmı Sağnam kazâsı tarafında cem'ine me'mûr olanlara viregelmişken hâlâ Harpurud kazâsı'na tâbi' Sarunı nâm karyede sâkin olmağla kazâ-yı mezbûrda voyvoda olanlara ve cizye cem' eyleyenler bu sene bizden hilâf-ı şer' ve kânûn tekrâr cizye alub zulm ve te'addî eylemişlerdir hayfdır bir def'a üzerime edâsı lâzım gelen cizye ve ispençe ve 'âdet-i ağnâmı Sağnam kazâsı tarafında cem'ine me'mûr olanlara virüb edâ eyledikten sonra ol-vechile dahl ve rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ iderim deyü bildirmeğın kadîmden viregeldüğü yere vire deyü emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dâhi göresin mezbûr zimmî kadîmden Sağman kazâsı re'âyâsından olmağla bu ana gelince cizye ve ispençe ve 'âdet-i ağnâm Sağnam kazâsı re'âyâsıyla viregelmişken Han Harpurud kazâsı'na tâbi' Sarunı nâm karyede sâkin olmağla kazâ-yı mezbûrda voyvoda olanlar ve cizye cem' eyleyenler bundan tekrâr cizye talep idüb alub rencîde ve remîde eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüb mezbûr kadîmden viregeldüğü yere cizye ve ispençe ve 'âdet-i ağnâmını virüb edâ eyledikten sonra hilâf-ı şer' ve kânûn tekrâr ol vechile dahl ve rencîde ve remîde itdürmeysin 'inâd ve muhâlefet eyleyenleri yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeysin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî yevmü's-sâmin-'ışrîn sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı Sahra-yı Amid

s.87/b.3:

Allahu a'lem

Bu mes'ele beyânındadır

Zeyd Amru beni darb eyledi deyü da'vâ eyledikde Amru münkir olub Zeyd'e ikâmet-i beyyine lâzım oldukda iki 'avradın oğulları Bekir ve Beşir şehâdet itse şehâdetleri mesmû'a olur mu beyân buyrula

El-cevab olmaz

El-fakîr Halil 'ufiye 'anhu

Bu mes'ele beyânındadır

s.87/b.4:

Zeyd Amru beni darb eyledi deyü da'vâ idüb beyyine lâzım oldukda Zeyd'in ricâlinden beyyinesi olmayub nisâdan usûlen ve firû'an iki 'avrat yaz? ya da? şehâdet iderler ise makbûle olur mu

El-cevab mücerred nisânın şehâdeti bu husûsda makbûle olmayub ve da'vâ sâbite olmaz

Ketebe el-fakîr ileyhi sübhânehu Halil 'ufiye 'anh

s.88/b.1:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Harpurut Sancağ'ında vâki' olan kâdılar zîde fazlühum tevkî'i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki livâ-i mezbûra mutasarrıf olan emîrû'l-ümerâ'l-kirâm Ramazan dâme 'izzuhû ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb livâ-i mezbûrun resm-i bâğât ve bahâ? akçesi kendüye hâsıl kayd olunmağla taleb eyledükde kimi sipâhi ve kimi yeniçeri ve cebeci ve topçuyuz deyü üzerlerine lâzım gelen rüsûmâtı virmeyüb ve sefer vâki' oldukda sefere dahi varmayub ve bu sene-i mübârekde dahi Bağdad seferine gelmeyüb ol vechle te'allül eyledüklerin bildürüb imdi livâ-i mezbûrda sipâhi ve yeniçeri ve cebeci ve topçu geçinüb me'mûr oldukları Bağdad seferine gelmeyenler her kim olursa olsun vâki' olan rüsûmât ve a'sâr-ı şer'iyelerini buna 'âid iken virmeyenlerden sâ'ir re'âyâ gibi aldurub ve livâ-i mezbûrda ağalara zimetleri mücebince on yedi nefer cebeci olub anlardan mâ'adâsından dahi kezâlik sâ'ir re'âyâ gibi tekâlif virdirüb bir ferd te'allül ve 'inâd itdürülmeyüb ve 'inâd ve muhâlefet eyleyenleri ve mu'âvîn idüb vermeğe mâni' olanların şer'le haklarından gelmek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı 'âlîşânım mücebince 'amel idüb dahi livâ-i mezbûrda sâkin olub dirlik sâhibiyüz deyü üzerlerine lâzım gelen a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûmât-ı 'örfiyelerini edâ itmeyüb ve bu sene me'mûr oldukları Bağdad seferine gelmeyelerden her kim olursa olsun kânûn ve defter mücebince a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûmât-ı 'örfiyelerini alıvirüb bir ferde te'allül itdürmeyüb şöyle ki virmekde te'allül iderler ise fermân-ı şerîfîm mücebince şer'le haklarından gelinüb ammâ bu bahâne ile hilâf-ı şer' ve mugâyîr-i kânûn ve defter bir ferde zulm ve te'addî

olunmaktan ziyâde ahzâr oluna ve bi'l-cümle dirlik tasarruf idüb bu sene Bağdad seferinde bulunmayanların cümlesinin dirlikleri kat' olunub sâ'ir re'âyâları gibi olmuşlardır bu bâbda kethüdâyeri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitleri müdâhale ve mu'ârıza itdirmeyüb ve mâni' olanların haklarında lâzım gelen şer'le icrâ olunub bir ferde himâyet ve sıyânet itdirülmeye ammâ hakkı ve baş harcı nâmıyla el üzerine çıkılıub ziyâde atlu ile devr olunmak ihtimâli olmayub ve ol vechle bir ferde te'addî olmaya şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.88/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut muzâfâtından karye-i Pağnik sâkinlerinden Mustafa Çelebi bin Süleyman Ağa meclis-i şer'de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden el-Hâc Mustafa bin Sefer mahzarında takrîr-i kelâm idüb Şehroz Mahallesi sâkinlerinden Altuncu Yağidik nâm zimmîde sekiz riyâlî gurus alacak hakkım olub mahalle-i mezbûrede vâki' evlerini yanımda rehn vaz' idüb beher ayda birer şâhî icâre takdîr olunub her ne zamân meblağ-ı mezbûru edâ iderse birer şâhî icâre hesâb idüb bâki kalan kısmı alub evleri kendüsine teslîm idem işbu bin kırk dokuz mâh-i Cemâziye'l-âhirin on beşinden minvâl-ı meşrûh üzere mezbûr el-Hâc Mustafa kabûl idüb zikr olunan sekiz riyâlî gurusu mezbûr el-Hâc Mustafa yedinden alub kabz idüb zikr olunan evleri içinde üç dâne küp ile kendüsine teslîm eyledim her ne zaman zimmî-i mezbûr gelüb evlerini taleb iderse minvâl-ı meşrûh üzere mezbûr el-Hâc Mustafa ile hesâbımı göre didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr tasdîk idüb kayd olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene târîh-i mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Eskici Mahmud Piri

İbrahim bin Ali

Re'isoğlu Mehmed

Monlâ İsmail Ahmed

Monlâ Hasan Monlâ Osman

s.89/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ ordu-yı hümâyûnuma 'arz gönderüb kazâ-yı mezbûra tâbi' havâss-ı hümâyûn re'âyâsı 'umûmen meclis-i şer'-i şerîfe gelüb kadîmden muhâlif eminlerimiz olanlar destûrcelik ve kudât bahâ ve konakçı dimegin ve bunun emsâli alı-gelen nice akçe tekâlîf teklîf idüb bizi dâ'imâ rencîde ve remîde eylemekden hâli olmamağın makeddemâ ahvâlimizi der-i devlete 'arz-ı hâl eylediğimizde anbârdârlık alınmayub men' ve def' oluna deyü emr-i şerîf virilmişiken girü memnû' olmayub ve mîrî tereke kabzına me'mûr olan mîrî tereke(y)i kabz eylememegle fukarânın terekesi daşrada kalmışdır deyü tazallü'm eylediklerini i'lâm eyledikleri ecilden hilâf-ı mu'teber ümenâ te'addî eylemeyüb ve şer'e muhâlif rencîde eylemeyeler ve min-ba'd anbârdâr karışmayub mîrî tereke emîni zabt ve kabz eyleye ve dekar başına birer kile ücret alına ziyâde taleb olunmaya deyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dâhi göresin havâss-ı hümâyûn emînleri vech-i meşrûh üzere bunu te'addî eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüb hilâf-ı mu'teber ümenâyâ te'addî ve tecâvüz itdirmeyüb ve şer'-i şerîfe muhâlefet re'âyâyı rencîde ve remîde itdirmeyesin ve min-ba'd anbârdâr karışmayub mîrî tereke-i emîne ahz ve kabz itdirüb ve müd başına bir kile ücret aldırub fermân-ı şerîfimden ziyâde taleb ve teklîf itdirmeyüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsin. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâni 'ısrîn şehr-i Cemâziye'l-'ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s. 89/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-me'âb (boşluk) el-hâkimü'l-'âlim be-kazâ-i Harpurut zîde fazlûhu 'ilâ yevmi'l-cevâb

Be-hitâb-ı sâfiyye ihdâsıyla muhibbâne inhâ olunur ki tâht-ı kazânızda yeniçeri serdârı olan yoldaş ref' olunub yerine elli üçüncü bölükden Ramazan nâm yoldaş serdâr nasb olunmağın iş bu mektûb-ı mürevvih üslûb tahrîr olunub irsâl-i huzûr kılındı lede'l-vüsûl

umudur ki olı-gelediği 'âdet-i kadîm üzere istihdâm olunub vâki' olan yoldaşlar dahi muttali' ve mü'nkâd ve şer'-i şerîfe inkıyâd üzere olan ve yeniçeri ve 'acemi oğlanı ve topcu ve cebeci nâmında ve şeklinde gezüb fukarâya zulm ve te'addî iden eşkiyâ-i mezbûr ahz itdirüb şer'le ve kânûnen haklarından geldüresiz ki sâ'ire mûcib-i nasîhat vâki' ola ve yeniçeri ve 'acemi oğlanı ve topcu ve cebeci zümresinden fevt olanların beytül-mâle 'âid olan metrûkâtların mezbûra zabt ve sûk-ı sultânîde fûrûht kılınub hâsıl olan nûkûdu der-kise idüb mühürleyüb müfredât defteriyle mezbûra teslîm ve bu cânibe irsâl eylesin ve lâkin hilâf-ı şer'-i şerîfe ve muğâyir-i kânûn-ı münîf kimesneye zulm ve hayf itdirilmemek bâbında sa'y-ı haml süresi bâki hemşe efdaletdir secdâde-i şeri'at müsendâm bir dârü'l-ibâd (?) Tahrîren fî şehr-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Mustafa

s.89/b.3:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm Harpurut Sancağbeyi olan Ramazan Bey dâme 'izzuhû 'arz-ı hâl idüb livâ-i mezbûrun resm-i bâğât ve baş akçesi kendüye hâsıl kayd olmağla taleb eyledikde biz sipâhi değil yeniçeri ve cebeci ve topcuyuz deyü üzerlerine lâzım gelen rüsûmâtı virmeyüb ve sefer vâki' oldukta sefere dahi varmayub ve bu sene-i mubârekde dahi Bağdad seferine gelmeyüb ol vechle te'allül eylediklerin bildirmeğle livâ-i mezbûrda sipâhi ve yeniçeri ve cebeci ve topcu geçinüb me'mûr oldukları Bağdad seferine gelmeyenler her kim olursa olsun vâki' olan rüsûmât ve a'sâr-ı şer'iyyelerini buna 'âid iken vermeyenlerden sâ'ir re'âyâ gibi aldurub ve livâ-i mezbûre ağaları defter mücebince on yedi cebeci olub anlar dahi mâ'adâsından dahi sâ'ir re'âyâ gibi tekâlîf virdürüb bir ferde te'allül itdirilmemek bâbında emr-i şerîf-i 'âlîşân sâdir olduğunu bildürüb mücebince 'amel olunmak bâbında mektûb taleb itmeğın virilmişdir vardukda gerekdir ki sâdir olan emr-i şerîf-i 'âlîşân mücebince 'amel idüb ol makûle seferde mevcûd olanların resmi-i bâğât ve a'sâr-ı şer'iyyesini aldurub sefere varmayanlar dahi sâ'ir re'âyâ gibi tekâlîf-i 'örfiyyelerini aldurub hilâf-ı şer' ve kânûn ve muğâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye te'allül ve 'inâd itdürülmeyüb emr-i

şerîfîn hilâfına cevâz göstermeyesin şöyle bilesin. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

s.90/b.1:

Kazâ-yı Harpurut'da emr-i şerîf ile kışlağa gelen gelen doksan dokuz 'araba bârgîrlerinden elli re's bârgîr Ergani ve Siverek ve Çermik kazâlarında kışlaması fermân olunmağın kazâ-yı mezbûr ve tevâbi'i kurâsından ihrâc olunan elli re's bârgîr ki nişânı ve rengi ile tahrîr olunub mübâşir ile irsâl olunmuşdur. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Nefs-i Şehruz?

Bârgîr-i doru	Bârgîr-i kır	Bârgîr-i doru	Bârgîr-i Al	Bârgîr-i Kır
'aded 1	'aded 1	'aded 2	'adet 1	'aded 3

Bârgîr-i doru	Bârgîr-i al	Bârgîr-i demîrî kır	Bârgîr-i demîrî kır
'aded 2	'adet 1	'aded 2	'aded 1

Bârgîr-i yağız doru	Bârgîr-i kulâ	Bârgîr-i doru
'aded 1	'aded 1	'aded 1

Bâlâda zikr olunan on yedi bârgîrler kazâ-yı mezbûr mahallâtından Şehroz Mahallesi sâkinlerinden Veledik veled-i Serkis ve karye-i Pekinik sâkinlerinden Abdi bin es-Seyyid Mehmed ücretiyle mahalle me'mûr isteyüb teslîm eylemeğe der'uhde eylemiştir.

Karye-i Hoğu, siyâh bârgîr, 'adet 1 mezbûrlara der'uhde

Karye-i Şintil, doru bârgîr, 'adet 1 mezbûrlara

Kaeye-i Haceri, doru bârgîr, 'adet 2 Mehmed Bin Ali Bali'ye der'uhde

- Karye-i Zerato, doru bârgîr, 'adet 1 mezbûr Mehmed'e
- Karye-i Üç-Ağaç, doru bârgîr, 'adet 1 Hüseyinli Erkik der'uhde
- Karye-i Hüseyinik, doru ve çil bârgîr 2 mezbûr Erkik'e
- Karye-i Herdi, doru bârgîr, 'adet 4 Çulha Zeno'ya
- Karye-i Cib, doru bârgîr, 'adet 1 mezbûr Zeno'ya
- Karye-i Holvânîk, demür kır bârgîr, 'adet 1 mezbûr Zeno'ya
- Karye-i Alişam?, kula bârgîr 'adet 1 mezbûr Zeno'ya
- Karye-i Fatmalu, doru bârgîr 'adet 1 mezbûr Meşano'ya
- Karye-i Pekinik kulağı çil bârgîr 'adet 1 Veledik'e der'uhde
- Karye-i Kesrik, kır bârgîr, 'adet 1, Kesrikli Yusuf'a
- Karye-i Mornik, doru kır bârgîr, 'adet 1, mezbûr Yusuf'a
- Karye-i Berivan, kır bârgîr, 'adet 1, mezbûr Yusuf'a
- Karye-i İğiki doru bârgîr 'adet 1, mezbûr Yusuf'a
- Karye-i Sürsüri doru bârgîr 'adet 1 mezbûr Yusuf'a
- Karye-i Sanuk, siyâh bârgîr, 'adet 1
- Karye-i Hirhik, demür kır bârgîr, 'adet 1, Kesrikli Arslan'a
- Karye-i Aşvan, kır bârgîr, 'adet 1, Mehmed Hacı Seyli
- Karye-i Sarını doru bârgîr 'adet 1 Abdi ...
- Karye-i Hersenk kula bârgîr, 'adet 1, Sinabudlu Talvik
- Karye-i Körpe, kula bârgîr, 'adet 1, Veledik şehirde
- Karye-i Ribat, demür kır bârgîr, 'adet 1, Şanovi'ye

Karye-i Bizmişen doru bârgîr ‘adet 1 Mehmed Hacı Sinan’a?

Karye-i Miyadün, demür kır bârgir, ‘adet 1, Mehmed Hacı Sinan?’a

Karye-i Ekrüz, demür bârgîr, ‘adet 1, Şanovi’ye

Karye-i Tadım, doru bârgîr, ‘adet 1, Şanovi’ye

Karye-i Kuyulu, bârgîr 1

s.90/b.2:

Cerâ mâ-fih indi? (‘abdi’) nemakahu'l-fakîru ileyhi sübâhnehu Mehmed el-mevlâ be-Argın ve'l-afa ‘anh

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı şer‘î oldur ki

Hâliya sa‘âdetlü sadr-ı a‘zam hazretlerinin taraf-ı ‘âlîlerinden Mehmed Ağa yedinden emr-i şerîf vârid olub bundan akdem fermân-ı ‘âlî mücebince Harpurut kazâsı’na gönderilen yüz re's bârgîrden elli re's bârgîr ki yirmi beş re's bârgîr Arğın kazâsına ve on beş bârgîr Çermik kazâsına ve on re's bârgîr Siverek kazâsına fermân buyurulmakla o kışlama mer‘âsı mezbûr Mehmed Ağa yedinden yirmi beş re's bârgîr alub kabz idüb kazâ-yı mezbûra tevzî‘ olunub teslîm eyledüğü ecilden gıbbe't-taleb işbu vesîka-i şîk (şukka?) hüve'l-hakîka ketb olunub mübâşir-i merkûm yedine def‘ olundu ki müzekkir-i mâ-cerâ ola. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Mahmud

Musa bin Ömer

Mehmed bin Ahmed

Resul kethüdâ-i Sivas

ve gayrihum

s.91/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem taht-ı kazânızda sefer-i hümâyûnum mühimmâtıçün ihrâc-ı fermânım olan on iki neferden üç neferi sâbika Diyarbekir mütesellimi Hüseyin zîde mecdühuya teslîm olunub mâ'adâsı bâki kaldığına defter verilmeğin bâki kalan dokuz neferin her bir neferin ve uğrunun? akçe bedelleri mu'accelen taleb ve tahsîl itdirilmek emrim olmuşdur buryûrdum ki hük-m-i şerîfimle istihdâm kullarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Musa nâm kulum zîde kadrûhu vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dâhi kat'â ârâm ve tevakkuf eylemeyüb vech-i meşrûh üzere kazâ-yı merkûma ihrâc-ı fermânım olan on iki nefer bedelinden mûmâ-ileyhe teslîm olunandan mâ'adâ bâki kalan dokuz neferin her bir neferinden onar bin akçe hesâbı üzere bedelleri mübâşir-i merkûma mu'accelen taleb ve tahsîl idüb min ba'd bir vechle te'allül ve 'inâd itdirmeyesin şöyle ki zikr olunan dokuz neferin hesâbı mezbûr üzere bedelleri mu'accelen tamâmen taleb ve tahsîl itdirmeyüb ba'zı 'özü ve cevâba sâlik olasız kat'a makbûl-i sâmi? yoğ olmayub senden tefmin itdirilmiş olasız ana göre basîret üzere olub te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden bi-gâyet ısrâr eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis? şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.91/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mukâta'a emîni Mustafa zîde kadrûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki mukâta'a-i mezbûre havâleliği bundan akdem ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Ağa zîde kadrühuya mektûbuyla virilmeğle hâliya olı-geldüğü üzere varıb adamına zabt itdirilmesi için mektûb virilmişdir vardukda gerekdir ki mukaddemâ virildüğü üzere zikr olunan havâleliği mûmâ-ileyhin varan adamına olı-geldüğü üzere zabt itdirib olı-gelmişe muhâlif kendüye 'âid olanı zâyi' ve telef itdirmeyesiz şöyle bilesiz. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve elf

s.91/b.3:

El-emre hasbemâ zikre fiye nemakahu el-fakîrû'l-ileh sübhânehu

Mehmed el-kâdı be-kasaba-i Çermik hilâfetihi 'ufiye 'anh

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı sıhhat-nisâb oldur ki

Hâliya sa'âdetlü sadr-ı a'zam hazretlerinin taraf-ı 'âlilerinden 'izzetlü Mehmed Ağa yedinden emr-i şerîf-i 'âlîşân vârid olub hazret-i müteveffânın bundan akdem fermân-ı 'âli mücebince Kazâ-yı Harpurut'a irsâl olunan yüz re's bârgîrlerden elli re's bârgîr Ergani ve Çermik ve Siverek kazâlarına fermân olunmağla kazâ-yı Çermik'e on beş re's bârgîr ta'yîn olunduğu ecilden imtisâlû'l-emri'l-'âli zikr olunan on beş bârgîr kazâ-yı mezbûre re'âyâsına tevzî' olunub teslîm eyledüğü ecilden işbu şukka ketb ve terkîm olunub bu tâlibe vaz' oluna. Tahrîren fi şehr-i Cemâziye'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Hasan

Han Mehmed bin Osman

Musa Musli

Hızır bin Şahlı

Ve gayrihim

s.92/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân sâbıka Kara Ulus voyvodası olub bi'l-fi'îl Harpurut mukâta'ası emîni olan Mustafa zîde kadrûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem zabt eyledüğün Kara Ulus Türkmânı mukâta'ası

mâlından zimmetinde bâki kalan iki bin guruşu Van kullarının bin kırk sekiz senesi mevâciblerine virilmek fermânım olmağıle meblağ-ı mezbûru istihdâm kullarından (boşluk) zîde kadrühuya teslîm ve irsâl eylemek emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Musa nâm kulum zîde kadrühu vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi sen ki voyvoda-i mezbûr Mustafa'sın mukâta'a-i mezbûre mâlından zimmetinde bâki kalan iki bin guruşu mezbûr kuluma teslîm ve ta'cîl 'ale't-te'cîl ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve îsâl itdüresin ki meblağ-ı mezbûr Van kullarının 'ulûfesiçün kendülere edâ oluna şöyle ki meblağ-ı mezbûrî merkûm kuluma teslîm ve ber-vech-i te'cîl ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylemeyüb ba'zı 'özü ve cevâba sâlik olasin muhkem mes'ûl ve mu'âtib olursuz ana göre basîret üzere olub bi-eyyi vechin kâne mezbûr kuluma teslîm ve yanına yarar ta'accül adamların koşub ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesin ve sen ki kâdisin ve voyvoda-i mezbûr zikr olunan iki bin guruşu Van mübâşirine virmede 'inâd ve muhâlefet iderse kendüsi mezbûr kuluma koşub ordu-yı hümâyûnuma gönderesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hâmis şehri Cemâziye'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.92/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdisi zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem müteferrika Kuzbeyi mübâşeretiyle Diyarbekir Eyâleti'nden iştirâsı fermân olan yüz bin kile İstanbulî arpadan hîn-i tevzî'de kazâ-yı mezbûra beher guruşda İstanbul kilesi bir kâmil guruş olmak üzere sekiz bin İstanbul kilesi arpa tevzî' olundukda iştirâ için bir yüz elli guruş bahâsı virilüb ve her çifti onar kâmil guruşa olmak üzere altmış çift kırk öküzü iştirâ için altı yüz guruş iştirâ akçesi tevzî' olundu hâliya hazîne-i 'âmiremde virilen arpa ve öküz bahâları re'âyâya tamâmen vâsıl olduğu ma'lûm olmağıle yerlü yerinde görülmek emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi kazâ-yı mezbûr re'âyasın getirüb müteveffâ Kuzbeyi mübâşeretiyle Harpurut'dan iştirâ için tevzî' olunan sekiz bin İstanbul kilesi arpa için dört kilede birer guruşdan bir yüz guruş ve altmış çift öküz bâhâsiçün çiftine otuz guruşdan altı yüz guruş tevzî' olunduğu üzere tamâmen re'âyâ vâsıl olub re'âyâ dahi iştirâsı fermân olunan sekiz bin kile arpayı ne makûle kile ile virib kime teslîm

eylemişlerdir yerlü yerinden su'âl eyleyüb tamâm-ı hakk ve 'adl üzere görüb şer'le lâzım gelen icrâ ve vukû'l ile hüccet-i şer'iyeye yazub serdârım tarafına irsâl eylesin ve bi'l-cümle re'âyâ ve berâya eyyâm-ı 'âdelet-encâmımda âsûde-hâl olmaları murâd-ı hümâyûnumdur bilmiş olasin ana göre basîret üzere olub câdde-i hakdan 'udûl eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehr-i Cemâziye'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.93/b.1:

Allahümme yâ veliyye'l-hidâye

Nes'elüke 'inâyet

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechiledir ki

Zeyd hîn-i tahrîrden bu ana dek bir mezrea'a tasarrufunda olub ve çayırdan sökölüb ve resm-i mîrîsi olub meZR'a-i merkûme sâ'ir emlâk gibi mülk olur mu?

El-Cevâb

Allâhu a'lem

olur

Ketebe el-fakîrû'l-ileyh sübhânehu Halil bin Selim'ufiye 'anhumâ

s.93/b.2:

Sûret-i mezbûrede meZR'a-i merkûmenin müteveffâ Zeyd fevt oldukda meZR'a-i mezkûreden kızını Hind hisse almaya kâdir olur mu

El-cevâb

Allâhu a'lem

olur

Ketebe el-fakîrû'l-ileyh sübhânehu Halil bin Selim'ufiye 'anhumâ

s.93/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Kudre(t) ve Fatma nâm hâtûnlar ordu-yı hümâyûna 'arz-ı hâl idüb kasaba-i Harpurut'a tâbi' Gök Köprü demekle ma'rûf olan çayır hîn-i tahrîrde bunun babasının mülkü bulunmağla dört yüz yetmiş akçe resm kayd olunmağla vech-i meşrûh üzere babası zabt ve tasarrufunda iken fevt oldukda çayır-ı mezbûr mülkü olmağla bir hissesi öz karındaşı olan Mahmud'a ve iki hissesi bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn kendülere intikâl idüb vech-i meşrûh üzere zabt ve tasarruf olunur iken mezbûr karındaşı Mahmud kendü hissesini âhere fûrûht idüb ve bizlerin hissesini dahi ben zabt iderim deyü hilâf-ı şer'-i şerîf rencîde eylediğın ve bu bâbda ellerinde fetvâ-yı şerîfesi olduğunu bildirüb mücebince 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda husemâ muvâcehesinde hakk üzere tefîş ve tefahhus ve elinde olan fetvâsına nazar idüb göresin kazıyye 'arz olunduğu üzere olub fetvâsı da'vâsına mutâbık ise mücebiyele 'amel idüb çayır-ı mezkûra mezbûr Mahmud'u dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' vâki' eylesesın mütemerridi sekdürüb istemeyüb 'inâd ve muhâlefet üzere olanı yazub 'arz eylesesın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Cemâziye'l-ûla li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.93/b.4:

El-emre kemâ zikre fiye nemakahu el-fakîr Abdullah el-hâkim-i Siverek ve Bucak

Sebeb-i tahrîr-i hurûf budur ki

Ordu-yı hümâyûn dümundan Mehmed Ağa yedinde emr-i şerîf-i lâzımü'l-ımtisâl var ve mazmûnunda yüz re's bârgîr Harpurut'a mîrî tarafından perverde olunmak için alıkonulmuşdur elli bârgîr tekrâr ihzâr olunub yirmi beş bârgîr Ergani kazâsına on beş Çermik kazâsına on re's bârgîr de Siverek kazâsına tevzî' ve sâlîyâne olunmak münderic ve mersûm olmağın imtisâlü'l-emri'l-'âli vech-i meşrûh üzere on re's bârgîri mübâşir-i mûmâ-ileyh yedinden kabz olundu ki dokuzu tamgalı ve biri tamgasız ma'dûd-ı mu'ayyen on re's bârgîri kazâ-yı merkûm kurâsına teslîmin için iblâğ ve teslîm olundu

mâ-hüve'l-vâki‘ tesvîde taleb olunduğu ecilden tenmîk olunub mübâşir-i müşârun-ileyhe vaz‘ olundu ki lede'l-hâce mezkûr üzere. Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ömer Bey el-Cüнди

El-Hâc İbrahim sâkin-i Siverek

Mehmed Bey eş-Şehir Solak

Mevlânâ Kanber nâib

s.94/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki müderrisinden dârende-i fermân vâcibü'l-iz‘ân kıdvetü'l-‘ulemâi‘l-muhakkikîn Mevlânâ Mehmed zîde fazlûhu ordu-yı hümâyûna gelüb Harpurut'da vâki‘ Monlâ Ahmed Peykeri Medresesi bundan akdem kendüye tevcîh olunub üzerinde kalmağıle şart-ı vâkif mücebince eyyâm-mu‘attaliyeden gayri günlerde talebeye ta‘lîm-i ‘ulûm-ı ‘akliyye ve nakliyyeye bezl-i makdûr idüb bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken kudâtdan olan Hızır nâm kimesne el-an Palu kazâsı üzerinde iken kazâdan ferâğat itdim deyü hilâf-ı inhâ ile medrese-i mezbûreyi alub varub dahl eyledüğün i‘lâm eyledikde kuyûda mürâca‘at olundukda kazâ-yı mezbûr üzerinde iken hilâf-ı inhâ ile kazâdan ferâğ oldum deyü medrese-i mezbûreyi dahi alduğı mestûr bulunmağıle merkûm Mevlânâ Mehmed’e gadr olub imdi medresenin mahsûlün âher tarafına zabt itdirilmeyüb düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-‘âlem vezîr-i a‘zam ve serdâr-ı ekrem huzûrunda mürâfa‘aya göndermek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sudûr olmuştur buyurdum ki emrim üzere mâdâmki mürâfa‘a olmaya medrese-i mezkûrenin mahsûlin âher tarafına zabt itdirmeyüb müşârun-ileyh vezîr-i a‘zam huzûrunda mürâfa‘aya gönderesin ki gelüb mürâfa‘a olub her kankı tarafa mukarernâme virilür ise ana zabt itdirib âheri dahl itdirmeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-ülâ sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.94/b.2:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm 'umdetü'l-küberâ'i'-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm Harpurut sancağibeyi dâme 'izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Abdurrahman nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Mahmud nâm kimesne ile miras da'vâsı olub mezkûrdan taleb eyledikde virme-yüb te'allül ve 'inâd idüb bana her vechle gadr ve hayf eyledüğünü bildirüb şer'le görilüb icrâ-yı hakk olunmak için emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı hüsemâ kılub tamâm-ı hakk ve 'adl üzere teftîş ve tefahhus ve bu bâbda elinde olan fetvâ-yı şerîfesine nazar idüb göresin 'arz olunduğu üzere olub bir def'a şer'le görilüb fasl olunmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmiş değil ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîmle 'âmil olub şer'le müteveccih olan hakkını mezbûra hükm idüb bî-kusûr alıviresin hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesin husûs-ı mezbûr için tekrâr emr-i şerîfim irsâline cevâz göstermeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-ülâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Min-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efzalü's--salâvat ve ekmeli't-tahiyye.

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.94/b.3:

Vech-i tezkire budur ki Herdi 'aşîretine izn-i şer'le altı yüz kile Harpurî iştirâ sâliyâne olunub lakin zikr olunan altı yüz kile-i Harpurî iştirâ arpa(y)ı bî-kusûr bu hakîre teslîm eyledüğüne işbu tezkire Rıdvan Ağa yedine teslîm olunmuşdur sene 1047

Mustafa Ağa

s.95/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükm odur ki

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Mevlânâ Harpurut kâdısı Hüseyin zîde fazlûhu ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüb kasaba-i mezbûrda Huriye Hâtûn Mahallesi'nde vâki' Mevlânâ Osman Efendi binâ eyledüğü meşîd-i şerîfde yevmî bir akçe vazîfe ile mü'ezzin olan işbu râfî-i tevkî'-i refî'ü-ş-şân-ı hâkânî Ebu Bekir'in elinde berâtı olmaduğın 'arz eyledüğün ecilden tevcîh olunub bu berât-ı sa'âdet-âyât virdüm ve buyurdum ki mezkûr varub meşîd-i mezbûrda olı-geldüğü üzere vazîfe-i mu'ayyenesiyle mü'ezzin olub hizmetini mü'eddî ve mer'î kıldıkdan sonra vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı devletüm ed'ıyyesine müdâvemet göstere ol bâbda efrâd-ı ifrîden bir ferd mâni' ve dâf'i olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Kayd fî 16 Cemâziye'l-evvel

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.95/b.2:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm'umdetü'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-allâm Sağman Sancağbeyi dâme 'izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Sağman kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki livâ-i mezbûrda keferetâ'ifesi bin kırk dokuz senesine mahsûb olmak üzere cizyeleri cem'ine me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadrûhu hâlâ ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunub cizyeleri mâlından zikr olunan keferetâ'ifesinin zimmetlerine bâkî kalmağla kefilleri olan Dilo nâm zimmî ma'rifet-i şer'le ahz ve Harpurut kal'asında habs itdirmiş idim hâlâ mezbûr habsde itlâf olunub benim tarafımdan irsâl olunan adamım ile livâ-i mezbûra varub cizye-i mezbûre bakâyâsı her kimde kalmış ise yerlü yerinden taleb ve tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf ricâ iderim deyü bildirmeğün zimmî-i mezbûr habsinde itlâf olunub zâyî'-i cizye ile varub bakâyâ var ise şer'le tahsîl oluna deyü emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle zâyî'-i cizye ed'ıyyesi ve merkûm Dilo vardıklarında bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi göresin sene-i merkûme cizyesinden bakâyâsı her kimde kalmış ise yerlü yerinden şer'le taleb ve tahsîl itdirdüb hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye te'allül ve 'inâd itdirmeyesin ve cizye-i mezbûre mâlından kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasın şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Fî'l-yevmi's-sâlis şehri Cemâziye'l-ûla sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.95/b.3:

Allahümme yâ veliyye'l-hidâye

Nes'elüke 'inâyet

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechiledir ki

Zeyd fevt olub kebîr oğlu Amr ve yine vesâ'ir verese sığar terk idüb Amr ve sığara vasi olmayub ve âher vasi nasb itdirmeyüb ve kassâm getürüb şer'î kısmet itdirmeyüb ve Zey'in terekesi bilâ suğara ba'zende deyni(?) virdim diyüb ve ba'zı dahi inâsa mülk tarladan ve bâğdan ve mülki çiftlikden hisse olamaz deyü hilâf-ı şer' tasarruf idüb ve âher yere bey' eylese sığar-ı merkûmun hâlâ vasisi olan mezbûrlardan cümle-i mâldan ve dârdan ve bâğdan ve mülk tarlalardan ve mülk çiftlikden bilâ irtiyâb deyni(?) virilen mâldan hisselerini almağa kâdir olur mu su'âl olana

El-Cevab Allâh-u a'lem olur

Ketebe el-fakîrül'-ileyh sübhânehu Halil bin Selim 'ufiye 'anhumâ

s.96/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bin kırk beş senesinde Harpurut kâzâları emîni olan Kürkçü oğlu Hüseyin zamânında der'uhde olunan maktû' tersânelerinden defter mücebince bâki kalan on sekiz bin dokuz yüz kile gılâl tahsîl için sadr-ı a'zam-ı sâbık kapucu başlarından Hüseyin zîde mecdühu mukaddemâ emr-i şerîfimle irsâl olundukda Harpurut kethüdâyeri payâle ve Yeniçeri Serdârı Mustafa sekiz bin üç yüz yirmi kile gılâli mahsûl-i cedîd zamanında teslîm-i anbâr itmek ta'ahhüd eyledükleri Harpurut mahkemesinde hüccet olunub ve emîn-i mezbûrun zimmetinde olan gılâlden iki bin dört yüz yirmi kile gılâli anbâra teslîm eylemek üzere nefsi-i Harpurut'da vâki' mezbûr Yeniçeri Serdârı Mustafa'ya fûrûht idüb ve Kazzâzoğlu Veli emîn-i mezbûr zamanında zabt eyledüğü karyenin maktû'ından lâzım gelen bin yüz kile gılâli anbâra teslîm eylemeğe nâzır-ı anbâr olan Davud ta'ahhüd itmeğle mezbûrlardan defter mücebince tahsîl olunmak emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardıkta bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi emîn-i sâbık

Hüseyin zamânından bâki kalan sekiz bin üç yüz yirmi kileyi defter mücebince şer'le tevcîh idenlerden ve bahâsıçün Yeniçeri Serdârı teslîmine ta'ahhüd eylediği iki bin dört yüz yirmi gılâli yeniçeri serdârından ve Kazzâz Veli deyni olan bin yüz kile gılâli edâsına ta'ahhüd eyleyen merkûm Davud'dan nısf-ı buğday ve nısf-ı arpa olmak üzere mezbûr kuluma taleb ve tahsîl ve ahz ve kabz ve narh-ı rûzî üzere fûrûht idüb hâsıl olan mâlımı defter ile ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesiz ve mezbûrlar gılâl-i merkûmu virmekde te'allül iderler ise kendüleri mezbûr kulum ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesiz asla amân ve zamân virilmeyüb mâlım tahsîl oluna şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.96/b.2:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'âdeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Ergani ve Çermik ve Siverek kâdıları zîde fazlühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem Harpurut kazâsına tevzî' olunan yüz re's mîrî bârgîrlerden Ergani kazâsı'na yirmi beş re's ve Çermik'e on beş re's ve Siverek kazâsına on re's bârgîr tevzî' ve defter olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi Harpurut kazâsı mukaddemâ beslemek için tevzî' olunan bârgîrlerden yirmi beş re's Ergani'ye ve on beş re's Çermik'e ve on re's Siverek sancağı re'âyâsına mezbûr kulum mübâşeretiyile tevzî' ve defter eyleyüb imzâ-yı defter itdirilüb ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesiz ve re'âyâyâya tenbîh eylesiz ki zikr olunan bârgîrleri kendüler besleyüb güçlü ve kuvvetli olmak üzere müsellemler eyleyeler şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.97/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kal'a-i mezbûre müstahfizlarından dârende-i fermân-ı hümâyûn Osman nâm kimesne ordu-yı

hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüb kazâ-yı mezbûrede vâki‘ Kinederic nâm karyede bunun bir mikdâr yerleri olub karye-i mezbûre sipâhisi olan Süleyman nâm kimesnenin buna buğz ve ‘adâveti olmağile cebren bunun yerlerin satdırub te‘addî eylediğinden mâ‘adâ iyüce hilâf-ı şer‘-i şerîf dirliğin birağub bana re‘âyâ ol deyü bunu fuzûlen dutub kırk guruşun alub ziyâde gadr ve hayf eyledüğün bildürüb şer‘le görölüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı husemâ kılub bir def‘a şer‘le görölüb fasl olunmayub on beş yıl mürûr itmiş değıl ise tamâm-ı hakk ve adl üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin ‘arz olunduğı üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle ‘amel idüb bunun şer‘le müteveccih olan hakâ‘ik her ne ise mezbûr Süleyman'dan ba‘de's-sübût hükm idüb bî-kusûr alıvirdikden sonra mezbûra muhkem tenbîh ve te'kîd eylesesiz min-ba‘d bunu ol-vechle hilâf-ı şer‘-i şerîf dirliğin birağub bana re‘âyâ ol deyü rencîde ve remîde itmeye ve itdirmeyüb te‘addîsin men‘ ve def‘ eylesesiz eylemeyüb muhâlefet üzere olur ise ism ve resmleriyle yazub ‘arz eyleyüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîr fî evâsıt-ı şehr-i Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.97/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Harpurut hâssı kethüdâları ordu-yı hümâyûna gelüb şöyle ‘arz-ı hâl eylediler ki bunlar havâss-ı hümâyûnum karyeleri kethüdâları olmağ ile vâki‘olan tekâlîfin cümlesin sâ‘ir ahâli-i karye ile ma‘an virdiklerinden sonra hidemât-i hümâyûnumun cümlesinde ikdâm üzere olub bir vechle dahl olunmak îcâb ider hâlleri yoğiken mîr-i mirân ve mîr-livâ tarafından hilâf-ı şer‘-i şerîf rencîde olunmalarıyla meclis-i şer‘-i şerîfde mezbûrların keyfiyyet-i ahvâlleri ahâli-i vilâyet beyninde su‘âl olundukda hüsn-i hâlleriine şehâded idüb ri‘âyâ ile zindegâni olduğımı sicil ve hüccet olunmağile mûcebimce rencîde itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mezbûrlar hilâf-ı şer‘-i şerîf rencîde itdirilmemek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olur göresiz mezbûrlar kendü hâllerinde olub vâki‘ olan tekâlîfi edâ idüb ve hizmetlerinde bir vechile kusûru yoğiken vech-i

meşrûh üzere ahâli-i vilâyetde şehâdetleri ile hüccet olmuş iken yine hilâf-ı şer' rencide olundukları vâki' ise câ'iz değildir men' ve def' idüb ol vechle rencide ve remide itdirmeyüb men' ve def' eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâ'il-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.98/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm 'umdetü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm Harpurut sancâğibeyi dame 'izzu'hu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ (boşluk) kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Harpurut re'âyâsı tarafından Serkis nâm zimmî ordu-yı hümâyûna 'arz-ı hâl idüb Harpurut emîni olan (boşluk) nâm kimesne hilâf-ı şer' ve kânûn ve kadîmden olı-gelmişe mugâyir desturcelik onar guruş alub ve ziyâde atlu ile re'âyâ üzerinde gezüb kuzât-bahâ deyü her köyden otuzar guruş alub ve konakçıları fuzûlen aldıkları koyun başına birer guruş alub ve boğazlayan dahi bir guruş alub ve arpa ölçenler dahi murâd eyledikleri kadar akçe almayınca ölçmeyüb bu makûle zulm ve te'addîleri ziyâde olmağile men' ve def' olunmak için emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer' ve kânûn zikr olunan maddelerden alınan akçe şer'le redd olub ve fimâ-ba'd kuzât-bahâ ve koyun boğazlamak için ve arpa ölçmek için akçe aldırılmayub inâd ve muhâlefet üzere olanlar ordu-yı hümâyûnuma ihzâr alınmak emrim olmuş buyurdum ki vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem kapucu başlarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed zîde mecdühu hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan fermân celîlü'l-kadrim mücebince 'amel idüb dahi mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz 'arz olunduğu üzere ol vechle hilâf-ı şer'-i şerîf akçe alındığı sâbit olur ise ba'de's-sübût hükm idüb giru olunursa ve muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesiz min-ba'd re'âyâ üzerine devre çıkılmayub ve kuzât-bahâ ve gayri tarîkle hilâf-ı şer' ve kânûn bir nesnelere almayub aldırılmayasın şöyle ki 'inâd ve muhâlefet iderlerse mübâşir-i merkûm koşub ordu-yı hümâyûnuma gönderesin ki vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Mustafa Paşa edâm-allahû te'âlâ iclâlehû huzûrunda ahvâlleri şer'le görölüb icrâ-yı hakk oluna şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâ'il-i Cemâziye'l-ûlâ sene tisa' ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.98/b.2:²⁶³

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem bin kırk yedi senesinde Harpurut hâsları emîni olan Harpurut sâkinlerinden Kazzâz Veli 'uhdesinde olan on iki bin kile buğday ve bin kırk altı ve kırk sekiz seneleri emîni Diyarbekir sâkinlerinden Sahib-i Ayaroğlu 'uhdesinde Kara Ulus mâlından koyun bahâsından bâki kalan iki bin guruşu tasîl ve iki sene gılâlından yirmi dört bin kile buğday ve ba'de'l-masraf bâki kalan arpaları cânib-i mîrîye fûrûht olunmak emrim olmuş buyurdum ki hükm-i şerîfimle düstûr-ı ekrem müşîr-i efham vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem edâm-allahû te'âlâ iclâlehûnun kapucı başlarından kıdvetü'l- emâcid ve'l-ekârim Beşlü Mehmed zîde mecdûhu vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi emîn-i sâbık Kazzâz Veli'yi hâlâ emin olan Sahib-i Ayaroğlu Mustafa'yı buldurub dahi 'uhdelerinde olan ol mikdâr gılâli hâliya Harpurut'da der-anbâr olan terekesi narh-ı cârî üzere mezbûr kulumun nezâreti ve mübâşeretiyile fûrûht itdirüb Sahibi-i Ayaroğlu zimmetinde Kara Ulus mâlından havâle olunan meydân koyunu bahâsından lâzım gelen iki bin guruşu dahi tahsîl eyleyüb hâsıl olunan akçeyi defter eyleyüb

s. 99/b.1:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-meâb

Kıdvetü'l-kudâti'l-İslâm mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de't-tahiyetü's-sâfiye inhâ olunur ki

Harpurut sancağında ve nâhiyesinde Hatunkendi nâm karye ve gayriden iki bin akçe tımârı olan Musa Bağdad seferine gelmeyüb tımârı mahlûldür deyü yine livâ-i mezbûrda üç bin akçe tımârdan ma'zûl olub orta boylu kara yağız ve kara ve açık kaşlı olan dârende-i fermân Mehmed'e virilmek iltimâsıyla livâ-i mezbûr alaybeyi Ömer zîde kadrûhu 'arz ve i'lâm itmek sefere eşüb sancağında sâkin olmak şartıyla işbu sene semân ve erba'in ve elf Şevvâlinin yedinci gününden tevcîh olunub berât edinceye değin zabtı için tahvîl mektûbu verilmişdir vusûl buldukda gerekdir ki tımâr-ı mezbûru vech-i meşrûh üzere sefer-i mezbûra gelmeyen Musa tahvîlinden merkûm Mehmed'e zabt itdirüb âheri dahl itdirmeyesiz. (boşluk) Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

²⁶³ Bu belgenin devamı s.99/b.2 dedir.

s.99 /b.2²⁶⁴

ve imzâlayub ordu-yı hümâyûnum hazînesi emînleri ile ma'an gönderesiz ve bi'l-cümle zikr olunan gılâl bahası Van kullarının bin kırk sekiz mevâcibleri için Diyarbekir hazînesinden irsâliyye ta'yîn olunan akçeleri mukâbelesinde ta'yîn olunmuşdur ana göre mukayyed olub ..... 'uhdelerinin zimmetlerinde olan üç senenin gılâlından lâzım gelen otuz altı bin kile buğdayı tamâmen mezbûr kulum mübâşeretiyile kendü ma'rifetleriyle fûrûht idüb kendüleri mezbûr kulıma koşub ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesesiz zimmetlerinde bâki olan gılâli bi't-tamâm şer' ve kânûn hasebiyle taleb ve tahsîl oluna şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.99/b.3:

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki havâss-ı hümâyûndan Tilenzid nâm karyede Ali bin Mustafa nâm kimesne fevt olub evlâd-ı zükûrı olmayub taht-ı tasarrufunda olan zemînlerine yine kendü li-ebeveyn karındaşı olub mâl-ı müşterek olan İsmail nâm kimesneye tapuya virülüb zabtıyçün izn virilmiştir âherden kimesne rencîde ve dahl itmeyeler (boşluk). Tahrîren fi evâsıt-ı Cemâziye'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Mustafa Ağa

s.100/b.1:

Nişân-ı şerif-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân ve tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hâkâni hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Harpurut kâdısı Mevlânâ Seyyid Hüseyin zîde fazlûhu ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüb Harpurut'da vâki' Câmi'-i Kebîr'de yevmî iki akçe ile mü'ezzin olan Mustafa hevâ ve hevesinde olmağile ref' olunub yerine işbu râfi'-

²⁶⁴ Bu belgenin devamı s.98/b.2 dedir.

i tevkî‘-i refî‘ü‘ş-şân-ı hâkânî Mehmed için mahal ve müstehakdır deyü virilmek bâbında ‘inâyet ricâsına ‘arz itmeğin tevcîh idüb bu berât-ı sa‘âdet-âyânı virdüm ve buyurdum ki ba‘de‘l-yevm varub câmi‘-i mezbûrda mü‘ezzin olub hidmet-i lâzimesi mer‘î ve mü‘eddî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe vazîfesini evkâf-ı mezbûreden alub mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletim ed‘iyyesine müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda efrâd-ı âferîdeden hiç ahad mâni‘ ve dâfi‘i ve müzâhim olmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî‘ü‘l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.100/b.2:

İzzetlü bey hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine da‘vât-ı lâyika ithâf olunur ve şerî‘at-me‘âb Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba‘de‘s-selâm inhâ olur ki hâliya ‘asâkir-i İslâm’ın zahîresi için arpa iştrâsı fermân olunmak taht-ı kazânızda dahi her dört İstanbulî kilesi bir guruş olmak üzere üç bin kilenin bahâsı yedi yüz elli riyâlî guruş irsâl olunmuşdur re‘âyâya tevzî‘ idüb mu‘accel davarları ile bu cânibe irsâl ve îsâl eylemek bâbında mektûb tahrîr olunub kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Mehmed Çavuş irsâl olunmuşdur vardıkda gerekidir ki bir an ve bir sa‘ât te‘hîr itmeyüb mübâşir-i mezbûr ile irsâl olunan meblağ(ı) re‘âyâya tevzî‘ idüb ve ‘ale‘l-‘acele davarlarına tahmîl itdürüb bu cânibe irsâl ve îsâle sa‘y ve dikkat eylesin husûs-ı mezbûru sâ‘ire mu‘ayyen itmeyüb ta‘ahhurundan mes‘ûl sah.

Ol-hakk ma‘lûmda

s.100/b.3:

Kıdvetü‘l-kudât ve‘l-hükkâm ma‘deni‘l-fazl ve‘l-ke‘lâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Mustafa zîde kadrûhu ordu-yı hümâyûna gelüb ‘arz-ı hâl sunub kazâ-yı mezbûrede sâkin kefere tâ‘ifesinin işbu sene-i mübârekede üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerinin tahsiline me‘mûr olub lakin on beş yirmi seneden berü kazâ-yı mezbûrda sâkin defterde mukayyed zimmîlerin cizyelerin cem‘ ve tahsîl eylemek anına değin virmekte te‘allül iderler ol vechile te‘allül itdirilmeyüb yedimde olan emr ve defter mücebince cem‘ ve tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf ricâ ider deyü bildirmeğin şer‘ ve kânûn ve defter

mûcebince cem‘ itdirilmek emrim olmuş buyurdum ki hüküm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi kazâ-yı mezbûrda sâkin olub defterde mukayyed olan kefere tâ'ifesinin işbu sene-i mubârekede üzerlerine lâzım gelen cizyeleri elinde olan temesükât ve defter mûcebince cem‘ ve tahsîl itdirdüb hilâf-ı şer‘ ve kânûn ve mugâyir-i defter ve emr-i hümâyûn te‘addî ve ‘inâd itdirmeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâlis ve'l-ısrîn şehr-i Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.101/b.1:

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-‘âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mûmehhidu bünyânü'd-devle(t) ve'l-ikbâl müşeyyidü erkânî's-sa‘âdet ve'l-iclâl el-muhfûf-ı bi-sunûf-ı ‘avâtîfû'l-melikü'l-a‘lâ Diyarbekir muhâfazasında olan vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhu te‘âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş zîde kadrûhu ile Mahmud ve Battal nâm kimesneler ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüb bunlar destûr-u mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-‘âlem vezîrim Kenan Paşa edâm-allâhu te‘âlâ iclâlehunun hizmetinde olub ba‘zı hizmet ile ordu-yı humâyunuma gelür iken akrabalarından Mehmed nâm kimesne Ergani'de bunlardan ayrılıb dönüb kazâ-yı mezbûra tâbi‘ Hoğu nâm karyede olan evine gider iken yolda zâyî‘ olmağın ehl-i ‘örf tâ'ifesi mücerred celb (ve) ahz için mezbûr Mehmed'i siz zâyî‘ eylediniz bunları ve sâ'ir tevâbi‘lerin hilâf-ı şer‘-i şerîf rencîde ve remîde eylediklerin bildürüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında bunlar kendü hâllerinde yolda giderler iken mezbûr Mehmed Ergani'de bunlardan ayrılıb evine gider iken yolda zâyî‘ olmağla bunların haberleri olmayub ve üzerlerine şer‘le sübût bulmuş mevâdları yoğiken mücerred celb ve ahz için ol vechile mezbûru siz zâyî‘ eylediniz deyü rencîde ve remîde iderler ise câ'iz değıldir men‘ ve def‘ idüb min-ba‘d bunları ehl-i ‘örf tâ'ifesi hilâf-ı şer‘-i şerîfe rencîde ve remîde itdirmeyesiz şer‘-i şerîfe emr-i hümâyûnuma mugâyir kimesneye iş itdirmeyesiz eslemeyüb ‘inâd ve muhâlefet üzere olanları yazub bildiresiz husûs-ı mezbûr için bir dahi şikâyet olunub emr-i şerîfim

varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîr fî evâhir-i şehri-i Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.101/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî‘at-me‘âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba‘de't-tahıyye inhâ olunur ki ‘asâkir-i İslâm'ın zahîresi için müceddeden iştirâsı fermân olunan bundan akdem taht-ı kazânızda sâliyâne olunan iki bin İstanbulî kile arpanın beher dörder İstanbulî birer riyâlî gurus olmak emrimdir (boş) riyâlî gurus gönderilmiş idi zikr olunan arpayı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Bey mübâşeretiyle meblağ-ı mezbûrı re‘âyâya tevzî‘ idüb ‘ale'l-acele cem‘ ve tahsîl ve bu cânibe irsâl ve îsâl eylemek bâbında tekrâr mektûb tahrîr olmuştur vardıkda gerekdir ki mübâşir-i mezbûr ile irsâl olunan meblağ-ı mezbûreyi re‘âyâya tevzî‘ idüb ‘ale'l-‘acele cem‘ ve tahsîl ve bu cânibe irsâl ve îsâle sa‘y eyleyesiz ve müsâhele ve ihmâlden hazer eyleyesiz. Tahrîren fî Cemâziye'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.102/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âli-şân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükmü oldur ki ‘ulemâdan işbu râfi‘-i tevkî‘-i refî‘i-ş-şân-ı hâkânî Hacı Ebu Bekir ordu-yı hümâyûnuma gelüb kazâ-yı Harpurut'da vâki‘ Arslaniye Câmi‘inde yevmî iki akçe vazîfe ile hatîb ve yine karye-i mezbûrede Yiğmir Mescid'inde şart-ı vâkıf mücebince imâm olub zikr olunan imâmeti ve hitâbeti berât-ı şerîfimle üzerinde ve zabt ve tasarrufunda olmağ ile elinde olan berât mücebince ‘inâyet ricâ itmeğın ibkâ ve mukarrer kılub bu berât-ı hümâyûn-ı ‘izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba‘de'l-yevm mezbûr varub câmi‘-i mezbûrda ve mescid-i mezkûrda kemâfi'l-evvel imâm ve hatîb olub hizmet-i lâzimesin mü‘eddî kıldıkdan sonra ve şart-ı vâkıf mücebince ta‘ayyün olunan vazîfesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı ömr ve devletim ed‘iyyesine göstere ol bâbda hiç ahad-i mâni‘ve dâfi‘ olmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.102/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-meâb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi zîde kadrühu ba'de'l-yevm inhâ olunur ki dergâh-ı 'âlî çavuşlarından dârende-i mektûb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş zîde kadrühu ile Mahmud ve Battal nâm kimesneler bu cânibe gelüb bunlar ba'zı husûs için ordu-yı hümayûna gelür iken akrabalarından Mehmed nâm kimesne kendülerinden ayrılıb Hoh nâm karyede olan evine gider iken yolda zâyî' olmağile bunlar kendü hâllerinde ve üzerlerine şer'le bir nesne sâbit ve zâhir olmamağın sen ki mütesellimsin bunları dutub hilâf-ı şer'-i şerîf eyledüğünü bildirmeğle men' ve def' ve ol vechile itdirilmemek bâbında emr-i şerîf-i 'âlîşân sâdır olduğun bildürüb mücebince 'amel olunmak bâbında mektûb taleb itmeğın virilmiştir vardıkda gerekdir ki husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz kazıyye i'lâm olduğu gibi olub bunlar kendü hâllerinde olub şer'le üzerlerine bir nesne sâbit ve zâhir olmadı ol vechile rencîde eyledikleri vâki' ise câ'iz değildir ellerinde olan emr-i şerîf mücebince 'amel ve men' ve def' idüb ol vechile hilâf-ı şer' rencîde ve remîde itdirmeyüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmeyüb emr-i şerîfin hilâfına cevâz göstermeyesiz. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-medîne-i Amid

s.102/b.3:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki karındaşımın oğlu İbrahim Bey ile bir mikdâr 'alâkamız olmağiyle mukâbeleri Karamanlı Mezra'ası ve dekialtı yanında Şah Ali bahçesi vermişüz mâbeynimizde aslâ bir 'alâka kalmadı zabt eyleyüb kimesne mâni' olmaya deyü işbu temessük virildi tahrîren fî evâ'il-i şehri'l-Şa'bân-ı mu'azzam sene 1041

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi Oğlu İbrahim Çelebi

Emirzâde Mehmed

Mahmud Ağa

Han Ahmed

Kürd Hasan Ağa

Mehmed Baba Subaşı

İbrahim Ferhad

Ve Mehmed Bey Emîr-i ahur

s.103/b.1:

Akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı 'ale'l-hakkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Amid kâdısı zîde fezâ'ilühu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-keîâm Eyâlet-i Diyarbekir'de vâki' olan kâdılar zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki eyâlet-i mezbûrede vâki' kâdıllıklar ahâlisinin bin kırk dokuz senesine mahsûb olmak üzere 'uhdelerine lâzım gelen bedel-i nüzülleri cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazîne itdirilmek lâzım ve mühim olmağın imdi sinîn-i sâbıkada eyâlet-i mezbûre re'âyâsının bedel-i nüzülleri her bir hânelerinden yirmişer kâmil guruş olub lakin birkaç sene kesret-i tekâlîf olmağla hâlâ re'âyânın hâllerine terahhumen ancak her bir hânelerinden onar kâmil guruş cem' ve tahsîl itdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden olub Diyarbekir'de yeniçeri serdârı olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hâcı Osman zîde kadrühu vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim üzerine 'amel idüb dahi eyâlet-i mezbûrda vâki' kâdıllıklar ahâlisinin tarîh-i mezbûrda üzerlerine edâsı lâzım gelen bedel-i nüzülleri için hâlâ irsâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mücebince her bir hânelerinden onar kâmil guruş hesâbı üzere merkûm kulum cem' ve tahsîl itdirüb hilâf-ı emr ve defter bir ferde te'allül ve 'inâd itdirilmeyesiz ve mîrî için alınan guruşların her birinden kânûn üzere ikişer akçe tefavüt aldırub ziyâde ve noksân aldırmasın ve hâsıl olan bedel-i nüzül mâlını keseleyüb ve mühürleyüb mezbûr kulum mu'temedün 'aleyh adamlar ile ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve hazîne-i âmireme irsâl ve teslîm itdirmeği bezl-i makdûr eyleyesiz ve bi'l-cümle sinîn-i sâbıkadan bedel-i nüzülleri her bir hânedede yirmişer kâmil guruş iken bu sene hâllerine terahhumen ancak onar kâmil guruş almak üzere fermânım olmuşdur ana göre her biriniz mukayyed olub kesr-i defterden ve naks-ı hânededen ve

fermân-ı şerîfîmden zîyade akçe aldılmaktan ve hîn-i cem'de hilâf-ı kânûn re'âyâyâ te'addî ve tecâvüzden ihtirâz eylesiniz ve mîrî için alınan onar guruşdan mâ'adâ mübâşir kulumun cihet-i ma'îşeti için istikâmet üzere edâ-yı hizmet itmek şartıyla her bir hânedan birer guruş gılâliye aldurub bundan ziyâde akçe aldılmayasız şöyle ki vech-i meşrûh üzere ta'ayyün olunandan ziyâde aldığı mesmû'-i hümâyûnum olsa sonra alanların ve aldırانların sâ'ire mûcib-i 'ibret olmak için haklarından gelivirilmiş olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî'l-yevmi'l-'aşer min-Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı kal'a-i Şemaçık

Kayd fi gurre-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Sah

s.104/b.1:

Allahümme yâ veliyye'l-hidâye

Nes'elüke 'inâyet

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefîyyeden cevâb ne vechiledir ki

Zeyd filân işi işlersem çar pare sebt itmişim olayum diyüb yine işlese ne lâzım olur

El-cevâb tevbe ve istiğfâr lâzım olub gayri nesne lâzım olmaz

Ketebe el-fakîrû'l-ileyh Halil bin Selim 'ufiye 'anhumâ

s.104/b.2:

Destûr-ı mükerrer-ı müşîr-i mufahham-ı nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umuri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemminu mehâmi'l-enâm bi'rre'yi's-sâ'ib mümehhidu bünyâni'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidu erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-muhfûf-ı bi-sunûf-ı 'avâtîfi'l-meliki'l-a'lâ Diyarbekir eyâletine mutasarrıf olan vezirim Ahmed Paşa edâm-allâhu te'âlâ iclâlehû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Ahmed ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb bundan

akdem kasaba-i Harpurut'un şehir kethüdâsı olub kendü ihtiyârıyla fâriğ olub bir dahi kethüdâlık itmeyüm deyü yemîn itmiş iken yine vilâyet halkı kendü hâline komayub cebren kethüdâ idüb vâki' olan hizmedleri edâ itdikden sonra livâ-i mezbûr müteselimi olan İbrahim bunu tutub ziyâde tehdîd ve te'addî eylemeğle hilâf-ı şer'-i şerîf yüz gurusunu alub ziyâde te'addî eyledüğün bildürüb ve bu bâbda elinde fetvâ-yı şerîfesi olub mücebince şer'le görülüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim taleb itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı hüsemâ kılub bir def'a şer'le görülüb fasl olunmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmiş değil ise onat vechile hakk üzere teftîş ve tefahhus ve fetvâsına nazar idüb göresiz 'arz olunduğu üzere olub ve fetvâsı da'vâsına mutâbık ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîmle 'âmil olub hilâf-ı şer'-i şerîf alınan yüz gurusunu ba'de's-sübût mezbûr mütesellim İbrahim'den hükm idüb bî-kusûr alıvirüb te'allül ve 'inâd itdirmeyüb min-ba'd hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir-i fetvâ-yı şerîf ve emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesiz 'inâd ve muhâlefet üzere olub muhtâc-ı 'arz olalar vukû'u üzere yazub 'arz eylesesiz husûs-ı mezbûr için bir daha emr-i şerîfim varmalu eylemeyesiz şöyle bilsiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.104/b.3:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki bin kırk sekiz senesinde bizim Hâcî Bey'den alub Diyarbekir hazînesine ber-vech-i peşîn için virdüğimiz bin on beş guruş için Harpurut kazâsında havâss-ı hümâyûn karyelerinden Körpe nâm karyeden kırk müd buğday ve Hersenk nâm karyeden buğday ve şa'îr kırk bir müd ve Arındık nâm karyeden arpa ve buğday on yedi müd ki cem'an doksan sekiz müd ider beher müd on iki guruşa ki cem'an bin on beş guruş ider merkûm Hâcî Bey'e virüb ol dahi vech-i meşrûh üzere kabûl idüb zikr olunan karyelerin mahsûllerinde bizim 'alâkamız kalmayub ve Hâcî Bey dahi bizde olan bin on beş guruş hakkından alacağı kalmayub işbu tezkire mezkûr Hâcî Bey'in yedine virildi vakt-i hâcetde temessük idine tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Cemâziye'l-ûlâ sene tis'a ve erba'în ve elf

Mustafa Ağa

s.104/b.4:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki bin kırk sekiz senesinde Arındık nâm karyede gılâlî mahsûlden ber-vech-i sülûsân hesâbı üzere on beş müd der‘uhde idüb zikr olunan gılâlî mahsûlü kendüye virecek deynimiz mukâbelesinde tezkire virmişdik beher müd on iki guruşa hesâblaşub der-‘uhde eyledüğü mahsûlden bir kile tereke-i zimmetinde bâki ve ‘alâkamız kalmayub yedine halâs tezkiresi virildi vakt-i hâcetde temesük idine tahrîren fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Mustafa Ağa

s.105/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühu tevkî‘-i ve refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki kazâ-yı mezbûrda sâkin Minak ve oğlu Hacuk nâm zimmîler hâlâ ordu-yı hümâyûna gelüb ‘arz-ı hâl sunûb biz deftert-i cedîd-i hakanîde mukayyed Çakırcı tâ‘ifesinden olmağile her sene üzerimize edâsı lâzım gelen mürde-bahâmızı ve ‘adet-i ağnâm ve sâ‘ir hukûk-ı rusûmumuzu emr-i şerîf ile gelen doğancıbaşılara virib kusûrumuz yoğiken ve çakırcı tâ‘ifesine tarîk-i âherden dahl olunmaz iken hâlâ sancakbeyi ve emîn olanlar hilâf-ı defter ve kânûn rusûm-ı ra‘iyyet ve tekâlîf-i şâkka taleb idüb rencîde ve remîde iderler hayfdır men‘ ve def‘ olunmaları bâbında emr-i şerîf ricâ iderüz deyü bildirdikleri ecilden hilâf-ı şer‘ ve kânûn rencîde olunmayalar deyü emir idüb buyurdum ki hüküm-i şerîfimle vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz mezbûrlar defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed çakırcı tâ‘ifesinden olmağın her sene üzerlerine edâsı lâzım gelen mürde-bahâları ve ‘adet-i ağnâm ve sâ‘ir hukûk ve rusûmların emr-i şerîfimle varan doğancıbaşılara virüb kusûrları yoğiken ve çakırcı tâ‘ifesine tarîk-i âherden dahl olunmak hilâf-ı kânûn iken sancakbeyi ve emîn olanlar hilâf-ı defter ve kânûn rusûm-ı ra‘iyyet ve tekâlîf-i şâkka taleb idüb rencîde ve remîde eyledikleri vâki‘ ise men‘ ve def‘ idüb hilâf-ı şer‘-i mutahhar ve mugâyir-i kânûn ve emr-i defter mezbûrları ol vechile kimesneye rencîde ve remîde itdirmeyesiz husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü'l-‘ısrîn şehr-i Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.105/b.2:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-‘âlem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mü'essisu bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidu erkâni's-sa'âdet ve'l-iclâl el-muhfûfu bi-sunûf-ı 'avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Diyarbekir eyâletine mutasarıf olan vezîrim paşa edâm-allâhü te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Amid dîvânının çavuşlar kethüdâsı kâim-makâm Osman ordu-yı hümâyûnuma mektûb (gönderüb) dîvân-ı Amid çavuşlarından Derviş Çavuş fevt olub yeri hâli ve hıdmeti mu'attal kalmağın dârende-i fermân-ı hümâyûn Cuma için mahall ve müstehakdır deyü kendüye virilmek bâbında 'inâyet ricâsına 'arz itmeğın ve hıdmet-i mezbûrede istihdâm idilmesin emr idüb buyurdum ki emr üzere zıkr olunan çavuşluk mezbûra tevcîh ve hıdmet-i mezbûrede istihdâm itdirüb âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Ramazani'l-mübârek sene semân ve erba'ın ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.105/b.3:

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki işbu hâfızü't-temessük 'izzetlü çavuş karındaşa Mustafa Beşe'ye târîh-i tezkireden dört aya varınca buğday bahâsından iki yüz on beş guruş ki nısfı yüz yedi buçuk guruş ider vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynimiz olmağın mukâbelesinde Piri Beşe oğlundan iştirâ eylediğım mezra'ayı rehn vaz' idüb bu temessük yedine verilmişdir inşâllâhu va'de tâmamında zıkr olunan meblağı edâ idüb fek-i rehn itdeyüz. Tahrîren fî gur-re-i Zi'l-hicce sene tis'a erba'ın ve elf

İmza Veli Bey emîn-i Harpurut

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi Erzincanlı

Pehlivan Yusuf

İsmail Çelebi

Zülfü Bey

Ve gayrihüm

s.106/b.1:

Düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mü'essisu bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidu erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-muhfûfu bi-sunûf-ı 'avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Diyarbekir eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhü tâ'âlâ iclâlehû ve akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-murselîn hüccetü'l-hakkı 'ale'l-halkı ecma'în el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Amid kâdısı zîde fezâ'ilühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Abdalbaki nâm kimesne hâla ordu-yı hümâyûnuma gelüb 'arz-ı hâl sunub Amid kazâsından ihrâc olunan bildârlardan Ebubekir bin İbrahim nâm bildâr edâ-yı hizmet eylemeyüb yoklama defterinde mevcûd bulunmamağile ben kefil olmağın mukaddema kendüsüne virilen yüz kâmil guruş benden alınmışdır şer'le görölüb mezbûrdan alıvirilmek bâbında emr-i şerîf ricâ iderim deyü bildirmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed ve husemâyı ihzâr ve muvâcehelerinde hakk ve 'adl üzere teffahhus idüb göresiz mezbûr Ebubekir bildârlardan olub yoklama defterinde mevcûd olmamağile mukaddema kendüye virilen yüz guruşa bu kefil olmağile bundan alduğı vâki' ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîmle 'âmil olub mezbûrun yüz guruşun şer'le merkûm Ebubekir'den hükm idüb alıviresiz şer'-i şerîfe muhâlif ve emr-i hümâyûnuma mugâyir kimesneye te'allül itdirmeyüb ihkâk-ı hakk eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâmin ve'l-'ısrîn şehr-i Rrebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.106/b.2:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî bi'l-fikrû'r-re'y(?) hükmü odur ki

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükâm Harpurut kâdısı Mevlânâ Seyyid Hüseyin zîde fazlühu ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüb Harpurut'da vâki' Yiğmir Mescidi dimekle ma'rûf

mescid-i şerîfe imâm olan Bekir hevâ u hevesinde olmağile edâ-yı hıdmet itmeyüb imâmeti mahlûl olmağın yerine işbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü-şân-ı hakanî Davud için mahal ve müstehakdır deyü virilmek bâbında 'inâyet ricâsına 'arz itmeğın tevcîh idüb bu berât-ı sa'âdet-âyâtı ve behçet-gâyâtı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varıb terk-i hıdmed iden Bekir'in yerine imâm olub hıdmet-i lâzimesin mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı 'ömr ve devletim ed'iyyesine müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda efrâd-ı ifrîdden hiç ahad keyfe men-kân ve sebeben mine'l-esbâb mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'aruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Kayd fi evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049

s.106/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü's-sikât ve'l-müstahfîzîn Harpurut dizdârı zîde hıfzûhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki hâliya Harpurut hâslarından bu sene-i mubâreke hâsıl olan yirmi dört bin Harpurutî kile gılâli pâk u pâkize kal'ada ber-mahfûz ve me'men birle der-anbâr itdirmeniz için tezkire tahrîr olunub irsâl olunmuşdur vardıkda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub havâss-ı mezbûrede bu sene-i mubâreke hâsıl olan yirmi dört bin kile mîr-i tereke pâk u pâkize ber-mahfûz ve me'men birle havâss-ı mezbûre zâbiti olan Seyyid Mustafa Ağa zîde kadrühuya ahz-ı anbâr itdirmeğe sa'y u dikkat ve bezl-i kudret eyleyesiz zinhâr daşrada der-anbâr itdirmeyesiz ki sonra tereke zâyi' olur ise nedâmet ve zararın çekmeniz mukarrer eylemiş olasız ana göre basîret üzere olub bir gün evvel kal'ada bir eyüce anbâr merkûm Mustafa Ağa'ya ta'mîr itdirdüb ve zikir olunan yirmi dört bin kile tereke bi't-tamâm kal'ada der-anbâr itdirmeğe bezl-i makdûr idüb ihmâl ve müsâhaleden te'allül ve muhâlefetden be-gâyet hazer idesiz. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Rebî'ü'l-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

Kayd fi evâhir-i Rebî'ü'l-âhir 1049

s.107/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı cihân-sitân-ı hakanî hükmü odur ki

Çün ri‘âyet-i ‘ulemâ’i’l-‘izâm ve himâyet-i fudalâ’i’l-kirâm kâ’ideten kadîmen pîr-i şâhân ve’l-ahkâm olmağın binâen ‘alâ-zâlik memâlik-i mahrûseti’l-mesâlikde icrâ-yı hükkâm-ı şer‘iyye ilyân(?)’ı kudât-ı fezâ’il-i semmâren(?) işbu dârende-i misâl-i bî-misâl-i vâcibi’l-ımtisâl-i sultânî ve gâ’inet-i birlâim belîğ-i vâcibi’t-teblîğ-i hâkânî kıdvetü’l-kudâti’l-İslâm zîdet vülâti’l-enâm el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-kadîm Mevlânâ Hızır zîde fazlûhu ehl-i ‘ilm ve sâhib-i fazîlet olduğundan gayri ‘ulûm-ı tefâsir ve ehâdisde mâhir emsâli beyninde nâdir ve tarîk-i kudâtdan fâriğ olub cihet-i ma‘âşında muzâyakası olmağile Harpurut kazâsında vâki‘ Monlâ Ahmed Peykeri Medresesi yevmî elli akçe vazîfesiyle hâric tarîkle mûmâ-ileyhe virilmek ricâsına Harpurut kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Hüseyin zîde fazlûhu ‘arz itmeğın medrese-i mezbûr mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe sene tis‘a ve erba‘în ve elf Rebî‘ü’l-evvelin on sekizinci gününden tevcîh olunub iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim bi’l-fi‘il ordu-yı hümâyûnumda re‘sü’l-kitâbım olan Hasan Çelebi dâme mecdühu imzâsıyla mumzâ ru‘ûs-ı hümâyûnum virilmekle mevlânâ-yı mûmâ-ileyh hakkında merâsim-i ‘aliyye-i hüsvânem zuhûra getirüb elinde olan ru‘ûs-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba‘de’l-yevm mevlânâ-yı mûmâ-ileyh varub elinde olan ru‘ûs-ı hümâyûnum mücebince zikr olunan medresenin kadîmden olan vazîfesiyle hâric tarîkle mutasarrıf olub bâb-ı ifâde-i meftûh ve istifâde-i meslûk dutub eyyâm-ı ta‘tîlât-ı mu‘tâddan gayri günlerde ta‘tîl-i evkât eylemeyüb talebeye ta‘lîm -i ‘ulûm-ı ‘akliyye ve naklîyyede mecdü ve sâ‘î olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı ‘ömr ve devletim ed‘iyyesine iştigâl göstere ol bâbda efrâd-ı âferîdeden kâ’inen men-kâne hiç ferd mân‘ ve dâfi‘ olmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fi evâhir-i şehri Rebî‘ü’l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Kayd evâsıt-ı Rebî‘ü’l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.107/b.2:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı cihân-sitân-ı hakanî hükmü odur ki

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Harpurut kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Hasan zîde fazlûhu ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüb kazâ-yı mezbûrede vâki‘ Arslaniye evkâfında yevmî iki akçe ile câbi olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’s-şân-ı hakanî Ali için hıdmetinde kusûru ve ‘azl îcâb ider husûs yoğiken ba‘zı kimesneler hilâf-ı vâki‘ inhâ ile berât itdirüb müdâhele itmeğle gadr eyledüğün bildirüb ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında ‘inâyet ricâsına ‘arz itmeğün mukarrer idüb bu berât-ı sa‘âdet âyâtı ve behcet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki mezbûr ba‘de'l-yevm varıb evkâf-ı mezbûrede kemâ-kân câbi olub hidmet-i lâzimesin mer‘î ve mü‘eddî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûreden alub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı ‘ömr ü devletim ed‘iyyesine müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda efrâd-ı âferîdeden hiç ahad mâni‘ve dâfi‘ ve müzâhim olmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâl-il-i şehri i Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Kayd evâsıt-ı Rebî‘ü'l-âhir li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.108/b.1

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı cihân-sitân-ı hakanî hükmü odur ki

Harpurut kazâsında vâki‘ Mansuriye Tekyesi Evkâfına yevmî dört akçe vazîfe ile mütevellî olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı meserret-makrûn-ı hakanî Ali mukaddem ve müstakîm olub hidmetinde kusûru ve ‘azli îcâb ider husûs yoğiken Yusuf nâm kimesne tevliyet-i mezbûre bana virilmiştir deyü dahl eylemeğün mezkûr Yusuf ref‘ olunub girü mezbûra ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında kıdvetü'l-kudât ve'l-keâm Harpurut kâdısı Mevlânâ Seyyid Hüseyin zîde fazlûhu ‘arz eyledüğü ecilden hakkında mezbûr ‘inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb bin kırk dokuz Rebî‘ü'l-âhirinin yirmi birinci gününde tevliyet-i merkûmeyi mezkûr Ali'ye ibkâ ve mukarrer kılub bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki mezbûr varıb hıdmet-i lâzimesin mer‘î ve mü'eddî

kıldıkdan sonra ta'ayyün olunan yevmî dört akçe vazifesini evkâf mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan Yusuf ve taraf-ı âherden bir ferdi mâni' ve dâfi' olmaya dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî'l-yevmi'l-hâdi ve'l-'ısrîn şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.108/b.2:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mü'essisu bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidu erkâni's-sa'âdet ve'l-iclâl el-muhfûfu bi-sunûf-ı 'avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Diyarbekir beylerbeyisi vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhu te'âla iclâlehu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Abdurrahman nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb nefsi Harpurut sâkinlerinden Küçük Haliloğlu dimekle ma'rûf Mustafa nâm kimesneden bir mikdâr akçe karz alub mukâbelesinde bir kazgan ve iki tencere ve bir hançer ve bir halıçe rehn koyub bâki meblağ-ı mezbûru edâ eyledikten sonra zikr olunan şeyleri taleb eyledikte virmekte te'allül eyledüğünü bildürüb şer'le görülüb hakkı alıvırmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta ahz-ı husemâ kılub mukaddema bir def'a şer'le görülüb fasl olunmayub bilâ-'özü-i şer'î üzerinden on beş yıl mürûr itmiş değil ise tamâm-ı hakk ve 'adl üzere tefîş ve tefahhus idüb göresin 'arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle 'amel idüb dahi ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakların mezkûrdan buna hükm idüb bî-kusûr alıviresin hilâf-ı şer'-i şerîf ve emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Min-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efzalü's--salâvat ve ekmeli't-tahiyye.

s.108/b.3:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ordu-yı hümâyûnumdan Tokad'a varıb gelince yol üzerinde vâki' olan kâdıları zîde fazlûhum ve sâ'ir iş erleri bir mühim ve müsta'cel

husûs için dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) çavuş zîde kadrühu ulâk ile irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda her kankınızın taht-ı kazâsına varub dâhil olur ise kendüye ve avânesine yarar ve miktâr kafi ulâk bârgîri virüb emîn ve sâlim bir birinize ulaştırub 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden bi-gâyet ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî evâhir-i Rebî'ül-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.109/b.1:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâ'il-ve'l-keâm ordu-yı hümâyûnumdan Âsitâne-i Sa'âdetime varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlühum ve mefâhîrü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' olan altı bölük kethüdâları ve yeniçeri serdârları ve sâ'i iş erleri zîde kadrühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-a'yân Şehbar dâme mecdühu Osman Paşa'yı ve mîrî için kabz olan mâlını götürüb Âsitâne-i Sa'âdetime tevcîh itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle her kankınızın taht-ı hükümetine dâhil olur ise yarar bekciler ve yol bilür kulağuzlar koşub emîn ve sâlim bir birinize irsâl ve 'ale't-ta'cîl mahal-i me'mûra îsâl idüb 'avk ve te'hîrden ve yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde birisi zâyi' olmakdan bi-gâyet ihtirâz idüb gereği gibi hıfz u hırâset eylesesiz ve bi'l-cümle zikr olunan eşyânın emîn ve sâlim Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl ve îsâl olunması mühümmat-ı umûrdan olmağın şöyle ki bir birinizin taht-ı hükümetinde bir şey zâyi' ola her kankınızın taht-ı hükümetinde vâki' olur ise ana tazmîn itdirilür ana göre takayyüd ve ihtimâm eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Rebî'ül-âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

(Be-)yurd-ı sahra-yı Amid

Min-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efzalü's--salâvat ve ekmeli't-tahiyye.

s.109/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kazâ-yı mezbûre sâkinlerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn Ali nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma 'arz-

ı hâl idüb kazâ-yı mezbûre kurbunda vâki‘ Ceroğlu Bağı dimekle ma‘rûf bâğa odun götürüb bâğda kimesne olmamağile kendü fi‘ili ile bunun hizmetkârı olan Ca‘fer havza girüb gusl ider iken bi-emri’llâhi te‘âlâ boğulub kendüsü âher yerde bulunmağla mîrlivâ tarafından âdem ve kibel-i şer‘-i şerîfden nâ’ib üzerine varılıb vukû‘u üzere havz içinde helâk olunduğuna keşf-i sicil ve hüccet olunub bu dahi geldikde keşf hüccetin alub düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizzâmü'l-‘âlem Diyarbekir muhâfazasında olan vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhu te‘âlâ iclâlehu tarafından keşf hücceti mücebince dem ve diyet alınmaya deyü mühürlü temessük alub bir vechle kimesnenin ‘alâkası kalmamışiken ve üzerine nesne sâbit olmuş değil iken mîrlivâ müteselimi olan İbrahim nâm kimesne bunun elinde olan keşf hüccetine ve müşârun-ileyhin temessüküne ‘amal itmeyüb hilâf-ı şer‘-i şerîf bunu ahz ve kabz idüb cebren ve zulmen elli ‘aded riyâlî gurusunu alub elinden gücle halâs olub kendüye küllî zûlm ve te‘addî olduğunu bildirüb mezbûr mütesellim hilâf-ı şer‘-i şerîf aldığı akçeye şer‘le kendüye alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın imdi bu makûle hatâ-i suya gark olub ve ateşe ve ağaçdan ve atdan düşüb fevt olub ve üzerine dâm yıkılıb ve yıldırım urub helâk olanlardan dem ve diyet ve ‘öşr-i diyet alınmak hilâf-ı kânûndur memâlik-i mahrûsemde men‘ ve def‘ olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı husemâ kılıb mukaddema bir def‘a şer‘le görülüb fasl olunmuş değil ise on beş yıl geçmemiş ise hakk üzere teftîş ve tefahhus ve hüccetine nazar idüb göresin ‘arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘i kavîmle ve da‘vâsına muvâfık hüccet-i şer‘iyye mücebince idüb ba‘de’s-sübût hükm idüb alıviresin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Bildar için hizmet gurusı Yusuf Bey gurusı 20

s.110/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm ‘umdetü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihdirâm el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti'l-meliki'l-‘allâm Harpurut Sancağibeyi dâme izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-kelem mevlânâ Harpurud kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Hâcı Ali ve Mevlüd nâm kimesnelere ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl sunub bundan akdem Harpurut mukâta‘ası emini olan Kazzâz Veli nâm kimesnelere Amasyalı Mustafa nâm

yeniçeriden karzen bin guruş ve beş yüz guruş dahi bir re's at alub meblağ-ı mezbûreyi edâ eylemeğe bunlar ve Meşûk Mehmed ve Seydi Balıoğlu Ali ve Senooğlu Ömer ve Hâcı Hasan ve Kasâb Kabar? ve Hüseyin Canoğulları Yakub ve Hasan nâm kimesne kefil-i bi'l-mâl olub üzerlerine sicil ve hücceti olunmağın mezkûr Mustafa nâm yeniçeri gelüb zikr olunan ol mikdâr akçe bunlar kendü hisselerine hoş edâ eylemeğe râzı iken kanâ'at itmeyüb cümlesini bunun ikisinden almağile ol vechile kendülere gadr ve hayf olunduğun bildürub şer'le görölüb hüccet-i şer'iyye mücebince bunların müştarekleri olan kimesnelerden hakların şer'le alıverilmek bâbında emr-i- şerîfim ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında ihzâr-ı husemâ kılub bir def'a şer'le görölüb fasl olmayub üzerlerinden on beş yıl mürûr itmiş değil ise tamâm-ı hakk üzere tefîş ve tefahhus ve bu bâbda olan hücceti şer'iyye ve fetvâ-yı münîfe da'vâlarına muvâfık ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle 'amel idüb mezbûrların şer'le müteveccih olan hakları mezkûrlardan bî-kusûr hükm idüb alıviresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.110/b.2:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükâm ma'deni'l-fezâ'il-ve'l-keâm Diyarbekir'den Âsitâne-i Sa'âdetime varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâliya Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl olunân Polat Osman Paşa'nın dokuz re's atların yollarda yedmek için yedekci lâzım olmağile her kankınızın kazâsına dâhil olurlar ise dokuz nefer yedekci ta'ayyün eylemek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıda (boşluk) bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi siz ki kâdılarız her kankınızın kazâsına dâhil olurlar ise zikr olunan dokuz re's atları yedmek için yevmî dokuz nefer adam ihrâc ve tedârik eyleyüb itmâm-ı hidmed eyleyesiz kim husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmedendir ihmâl ve tekâsülden bi-gâyet ihtirâz eyleyüb vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahfîren fi'l-yevmi's-sâmin? şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.110/b.3:

Şa'ir keyl 6 Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki bin kırk dokuz senesine mahsûb olmak üzere cem'î fermân olunan bedel-i nüzül ordu-yı hümâyûn tarafından berât-ı şerîf-i 'âlîşân birle bu hakîre tevcîh ve der'uhde olunub ve biz dahi Harpurut kazâsı iki yüz otuz sekiz buçuk hâne olub her bir hânedan gılâliyyeden mâ'adâ onar gurus virüb ve ikişer akçe tefâvüt olmak üzere fermân olunmağın fermân-ı şerîf üzere cem' olmak işbu hamlı varaka İbrahim Bey'e tevcîh olunub zabt olmak için tezkire virildi ki emr sûreti alub mubâşeret olana. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî'ü'l-âhir sene (10)49

El-hâc Osman

s.111/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm 'umdetü'l-küberâ'il-fihâm zül-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm Harpurut Sancağbeyi dâme izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Emin nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb bundan akdem iki re's atı sirkat olundukda yine kazâ-yı mezbûre sâkinlerinden Kazzâz Veli nâm kimesnenin yanında bulub mukaddema emr-i şerîfim virilüb varub emr-i şerîfimle birkaç def'a şer'-i şerîfe da'vet eyledikde itâ'at-ı şer' itmeyüb firâr idüb atların virmekde te'allül eyledüğün ve bu bâbda elinde mezbûr Veli'nin temessükü olduğun bildirüb şer'le görülüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğün buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı husemâ kılub bir def'a şer'le görülüb fasl olmayub on beş yıl mürûr itmiş değil ise tamâm-ı hakk ve 'adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.111/b.2:

Cenâb-ı fazîlet-me'âb şerî'at-nisâb Hazret-i Efendi kâmbîm (ve) kâmyâb

El-hâkimü'l-'adl be-kazâ-i Harpurut zîde fazlihu ilâ yevmi'l-va'd ve'l-cevâb

Tahiyyât-ı sâfiyât ve't-teslîmât-ı vâfiyât ihdâsından sonra inhâ-i muhibbâne olunan oldur ki taht-ı kazânızda vâki' olan yeniçeri ve 'acemioğlanı ve kûloğlu ve topcu ve cebeci tâ'ifesinin ve bi'l-cümle yaya mukâbelesine tâbi' olan 'askerî tâ'ifesinin zabt u rabtı ve bunlardan birinin ahz u habs ve ihzâr-ı şer' olunması ve şer'an katli lâzım geldikde yeniçeri serdârlarına mahsûs olub ve serdârları mübâşeretiyle görülmek kânûn iken hâlâ beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve müsellimler tarafından müdâhele olunduğunu tezellüm olunub ve min-ba'd hilâf-ı kânûn tavâ'if-i mezbûreye yeniçeri serdârından gayrı kimesne dahl etmemek bâbında fermân-ı 'âli vârid olmağın bermûceb-i emr-i 'âli işbu mektûb-ı meveddet tesvîd ve tahrîr olunub irsâl-i 'izz-i huzûr kılındı lede'l-vüsûl me'mûldür ki husûs-u mezbûra mukayyed ve ihtimâm olunub yeniçeri ve 'acemioğlanı ve topcu ve cebeci ve kuloğlu ve bi'l-cümle yaya mukâbelesine tâbi' olanlardan şer'i şerîf ihzâr ve ahz ve kabz ve zabt ve rabtı ve şer'an ve kânûnen lâzım gelen ahvâlleri ve bunlardan birisi katl olunmak iktizâ itdükte kânûn üzere yeniçeri serdârları mübâşeretiyle görölüb âherden bir ferdi dahl ve ta'rruz itdirmeyesiz el-hâsıl-ı kelâm yaya mukâbelesine tâbi' olanların şer'an ve kânûnen cümle ahvâllerine serdârları karışa gelmişdir beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve müsellimler ve sâ'ir ehl ve kânûnen tarafından müdâhele olunageşmemişdir imdi hilâf-ı kânûn-ı pâdişâhî tavâ'if-i mezbûreye kimesneyi dahl itdirilmemek bâbında sa'y kılâsız bâkî hemîşe fazîletdir Şecere-i şerî'at ibibâr tahrîren fî şehr-i Rebî'ül âhir li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Mustafa Ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı 'âli

s.111/b.3:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki Amasyalı Mustafa Bey'e bin beşyüz guruş için verdiğimiz yüz müd buğday on beş guruş dahi kâ'ib ve noksân olur ise mer'î makbûlümüz olduğu ecilden yedlerine tezkire verildi ki vakt-i hâcetde temessükü îfâ idine. Tahrîren fî evâhir Cemâziye'l-âhir li-sene semân ve erba'în ve elf

Veli Ağa zâbit-i Harpurut

Şühûd (ü'l-hâl)

Bekir Çelebi el-kâtib

snv./b.1:²⁶⁵

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i ve refî'-i hümâyûna vâsıl olacak ma'lûm olaki kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm Harpurut sancağ beyi olan Ramazan dâme 'izzuhû ordu-yı hümâyûna gelüb geçen senen livâ-i mezbûrda kendüye hâsıl kayd olan bağ mahsûlüni Ahmed nâm kimesne ben şehir kethüdasıyım deyü bu sefer-i hümâyûnda iken buna 'âid olan mahsûlüni bu vechle cem' idüb ba'dehu mezbûrdan taleb iyledükde virmekde te'allül etmekle kendüye gadr olunduğunu bildürüb şer'en görölüb zimmetine zuhûr iden hak aliverilüb min-ba'd kethüdalığa karışmayub bir daha elimde emrim vardır deyü müdâhele ider ise dahl itdirilmemek için hükm-i hümâyûnuma ricâ itmek vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdu buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukta husûs-ı mezbûr bir def'a şer'en görölüb fasl olunmayub on beş yıl mürûr etmiş değil ise tamâm-ı hakk ve adl üzere teftiş ve tefahhus idüb göresiz 'arz olduğu üzere bunun üzüm bağından kethüdayım deyü hilâf-ı şer'i-şerîf bunun bağ mahsûlüni cem' idüb ile'l-ân zimmetine zuhûr ider ise ba'de't-tebeyyün hükm idüb bî-kusûr aliverdikden sonra min-ba'de kethüdalıktan ref' idüb bir daha müdâhale ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' eylesiz memnû' olunmaz ise yazub 'arz eylesiz itâ'at-ı emr-i şerîfim eylemediği için hakkında emr-i şerîfim ne vechle sâdır olur ise mücebince 'amel idüb ve bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fî evâhir-i şehir-i Rebî'ü'l-âhîr sene-i tis'â ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-i Amid

snv./b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Harpurut Sancağı Beyi dâme 'izzuhû gelüb geçen sene livâ-i mezbûrda kendüye hâsıl kayd olan bağ mahsûlüne Ahmed nâm kimesneye şehir kethüdasıyım deyü bu sefer-hümâyûnda iken buna 'âid olan mahsûlüni ber-vech cem' idüb ba'dehu varub taleb eyledükte te'allül itmeğin min-

²⁶⁵ Sayfa numarası verilmediği için herhangi bir karışıklığa fırsat vermemek için transkripsiyon sırasında bu varak'a sayfa numarası verilmeyen varak (snv.) olarak ifade edilmiştir.

ba'd kethüdalığa karışmayub elimde emrim vardır deyü mudahale ider ise dahl etdirilmemek için emr-i şerîf-i 'âlîşân sâdır olunduğunu bildirüb mûcebince 'amel olunmak bâbında mektub taleb itmeğin verilmiş vardukda gerekdir ki sâdır olan emr-i şerîf mûcebince 'amel idüb dahi bunun her ne mikdâr hakkıma cem' itmiş ise ba'de't-tebeyyün mezbûrdan hükm idüb alıverüb min-ba'd kethüdalığının kaldırılması hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir emr-i hümâyûna kimesne te'allül ve 'inâd itdirmeyeler şöyle bileler. Tahriren fî evâhir-i şehri Rebî'ü'l-âhir sene tis'â ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

Ahmed

snv./b.3:

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki nâkib-i tezkire Mustafa Bey yedinde mâh-ı Cumâde'l-ûlanın Harpurut mütesellimliğın fakat bâd-i hevâsın her ayda bizden yüz elli guruş iltizâm alub altı ay zabt idüb hâliyâ zabt itdügü mâh-ı Cumâde'l-ûlanın ibtidâsında mâh-ı Şevvâlin âhîrine dek gelüb 'uhdesinde olan mâl-ı maktû'ın edâ idüb zimmetinde tasarruf iylediği altı aydan bir nesnemiz kalmadığı ecilden işbu temessük yazılıb virildi. Tahriren fî 17 şehri Rebî'ü'l-evvel 1049

Ramazan mîr-livâ Harpurut

snv./b.4:

Ber-mûceb-i defter el-Hâc Mehmed'e teslîm olan katır akçesi değeri zikr olunur cümle nevâhilen (ve) nefsi-i şehirden

Teslîm

Katır 'aded 176

Nefsi-i şehirden katır 'aded 47

Katır 'aded 30

Yekûn

Katır ‘aded 253

Bâki kalan dahi budur ki zikr olunur

Havâs'da katır ‘aded 14

Tımar ile katır ‘aded 38

Nefs-i Şehir de katır ‘aded 3

Asıl üç yüz sekiz katırdır minvâl-i meşrûh üzere hesabı görölüb kayd olunmuşdur tahrîren fî gur-re-i Receb sene 1049

snv./b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi ve kal‘a-i mezbûr dizdârı ve kethüdâsı zîde kadrühüm tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki bi'l-fi‘il Kara Ulus voyvodası olan AbazaYusuf tahsîl eyledüğü mâl-ı mîrî Harpurut kal‘asında koyub kendüsü nâ-ma‘lûm olunmağıyla kal‘ada emânda vaz‘ eyledüğü on bin guruş dahi ne senede vâz‘ itmiş ise ne mikdâr kîse olduğunu sicil ve hüccet ve defter eyledükden sonra sen ki kal‘a dizdârı ve kethüdâsı ve kifâyet mikdârı kal‘a neferâtına ve mu‘temed-i ‘âliye adamlar ile mu‘accellen ordu-yı hümâyûna irsâl ve teslîm-i hazîne itdürüb emrim olmuş buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi mezbûr Abaza Yusuf’un kal‘a-i merkûmda emâneti vaz‘ eyledüğü on bin guruş yine dahi ziyâde ne mikdâr kîse olduğunu sicil ve hüccet ve defteri eyledükden sonra sen ki dizdârsın kal‘a kethüdâsına ve kifâyet mikdâr kal‘a neferâtı ve mu‘temed-i ‘âliye adamlar ile mu‘accellen ordu-yı hümâyûna irsâl ve teslîm-i hazîne itdürüb kat‘-i tevakkuf ve te‘allül itmeyesin şöyle ki bunda akçe komamıştır veyahud kendü olmayınca virilmez deyü virmeyüb bahaneye sâlik olanı bilâ-te’hîr hakkından gelünür bilmiş olasız ana göre mukayyed olub vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fîl-vevmü’s-şehr-i Rebî‘ü'l-âhîr sene-i tis‘â ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

snv./b.2:

Akzâ-i kuzâtu'l-müslimin evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-murselîn hüccetü'l-hakkı 'ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyetti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Amid kâdısı zîde fezâ'ilühu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-eklâm Malatya ve Arapgir ve Divrik ve Hısn-ı Mansur ve Harpurut ve Ergani ve Mardin ve Nusaybin kâdıları zîde fazlühum tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki top arabaları için bundan akdem iştirâ olunan camuslardan taht-ı kazâlarınızda yol üzerinde yüz on sekiz re's camûsun telâf olmasıyla hâlîya her kankınızın kazâsında mîrî camûs kalmış ise murdâr olanların tamgaları ise üçer guruş cildi bahâsı alınub sâ'irlerin her bir re'sine onar guruş bahâları alınub her birine teslîm olunmak emrim olmuş buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzerine 'amel idüb dahi zikr olunan yüz on sekiz re's camusun murdar olanların tamgalarıyla üçer guruş cildleri bahâları ve sağ olan camusların her bir re'sine onar guruş bahâların ve yüz kuluma tevzi' olunan yerlerden ma'rifet-i şer'le alivirüb camûs bahâsından kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasın husûs-ı mezbûrda ziyâde mukayyed tagâfûl ve tekâsülden ve hin-i tahsîl de fermânımdan ziyâde akçe taleb olmağıyla re'âyâya te'addi ve tecavüz olunmasun mukâyyed-ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'ışrîn şehr-i Rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve elf

snv./b.3:

Karye-i Alıncık der'uhte-i Süleyman ma'en Sefer Beşe ber-vech-i sülüsân iştiâk üzere kabul ki ez gayr-i vakf sene 1048 el-vâki' sene fi 1049

Gılâl müd 4 sah

snv./b.4:

Harpurut mukâta'ası emînin vekîli olan ma'lûm olub hâliyâ Harpurut kal'asında olan mîrî mâlı ordu-yı hümayûna nakl etmek için kirâ davarları dutub mekâre akçeleri Harpurut mukâta'ası mâlından kirâcılara teslim eyleyüb gayri dürlü eyleyesiz hazînenin 'acele ile bu cânibe gelmesi lâzımdır bâsiret üzere olasız ba'dehu emînin deynine bu tezkire mücebince mahsûb kılınur bilmiş olasız fi 18 sene (10)49 sah

s.112/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükmü odur ki

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Harpurut kâdısı Mevlânâ Hüseyin zîde fazlûhu ordu-yı hümayûna mektûb gönderüb kazâ-i mezbûrda vâki‘ Şeyh-i kâinat efkâfına yevmî bir buçuk akçe ile müteveli olan râfi‘-i tevkî‘-i refi‘-i ‘âlîşân-ı hâkanî Ebu Bekir için hizmetinde kusûru olmayub tevliyet mezbûre üzerinde olmağla kâmâ-kân mukarrer olunub müceddeden berât-ı şerîf virilmek ricâsını ‘arz etmeğin tevcih idüb bu nişân-ı hümayûn-ı ‘izzet makrûnu virdüm ve buyurdum ki ba‘de'l-yevm varub evkâf-ı mezbûreye karar-ı sâbık müteveli olub hizmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra yevmî bir buçuk akçe vazîfesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu benim devâm-ı ömr-ü devâmıma idâmesine müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni‘ ve dâfi‘ olunmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrir fi evâhir-i şehri Rebî‘ü'l-evvel li-sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Kayd fi 8 1049

(alta şerh) ve sene 1114. 9. R.

s.112/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tezkire varıcak ma‘lûm ola ki hâliyâ dârendegân-ı tezkire Harpurut kal‘ası müstahfızları bu cânibe gelüb bundan akdem berât-ı şerîf ‘âlîşân ile ‘ulûfelerine bedel olan Pağnikle ve tevâbi‘ olan Ağce kal‘a ve Kızılpınar nâm karyeleri bu ana değin ber-vech-i ocaklık zabt idüb halen kazâ-i mezbûr sakinlerinden Ca‘fer nâm kimesne hilâf ile Ağce Kal‘a nâm karye Diyarbekir hazinesi tarafından bir tarikle ber-vech-i maktû‘-i berât itdirüb varub karye-i mezbûre zabt idüb bu fukâraya küllî gadr itmişdir deyü bildürüb imdi karye-i mezbûre-i kemâ-fi‘il-evvel tâife-i mezbûreyi zabt itdirüb mezbûr Ca‘fer dahl etdirilmemek için tezkire taleb eyledükleri ecilden virilmişdi vardukta gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub (boşluk) göresin fi‘il-hakîka kaziyye mezbûrların ilâmına muvâfık olub karye-i mezbûr bu âna değin Pağnik nâm karye ile zabt olunduğu

vâki ise mezbûr Ca'fer'i karye-i mezbûreye dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb ola-geldügi üzere yine tâife-i mezbûreye zabt ve tasarruf itdiresiz şöyle ki mezbûr Ca'fer te'allül idüb karye-i mezbûr için peşin akçe vermişim deyü nizâ' ider ise bu cânibe havâle itdiresiniz peşini var ise her seneden kendüye giri edâ oluna tâife-i mezbûrenin 'ulûfelerine bedel virilen kurâda hilâf-ı mu'teber kimesne dahl itdirilmeyüb tekrâr tezkire irsâline muhtâc itdirimeyesiz. Tahrîren fî evâhîr-i şehr-i Rebî'ül-evvel min-şuhûr sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-medîne-i Amid

s.112/b.3:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki Harpurut Sancağında Uluâbâd nâhiyesinde Açedepecik nâm karye ve gayriden dokuz bin akçe tımâra mutasarrıf olan Mustafa Bağdad seferine gelmeyüb tımârı mahlûl olmağın erbâb-ı istihak fevt olub (boşluk) olan dârende-i mektûb Ali'y'e sene tis'a ve erba'în ve elf Rebî'ül-evellin dördüncü gününden sancağında sakin olub bayrağı altında mevcûd olmak şartıyla tevcîh olunub berât idinceye dek zabt için mektûb virilmişdi vardukda gerekdirki tımâr-ı mezbûreye berât idinceye dek mezbûr Ali'ye zabt ve tasarruf itdirüb âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

Kayd-ı fî 13 Rebî'ül-âhîr 1049

113/B.1:

Süret-i şerîf

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı kalem ve mûcib-i tastîr-i hitâb-ı rakam oldur ki

Harpurut Sancağında Kuzâbâd nâhiyesinde Camkunud nâm karyede ve gayriden iki bin akçe tımâra mutasarrıf olan Mehmed Musul'da fermân olunan yoklama defterinde mevcûd olduktan sonra İbrahim nâm kimesneyi yerine cebelü ta'yîn eyleyüb ba'dehu

Bağdad seferinde ikisi dahi firâr idüb yavalık ve toperi ve sapet ve karavul ve meteris ve sâ'ir hizmetlerde mevcûd bulunmayub ve Bağdad kal'asının fethinde ve ta'mirinde bulunmayub tımârı her vecihle mahlûl olduğunu livâ-i mezbûra alâybeyine mektûb ile bildirüb orta boylu karakaşlı ela gözlü olan dârende-i hurûf diğêr Mehmed virilmek bâbında 'arz itmeğın ve mezbûr diğêr Mehmed Ergani Sancağında üç bin akçe tımârdan ma'zûl olmasıyla tımâr-ı mezbûr sene semân ve erba'in ve elf Şa'bânın on beşinci gününde tevcîh olunub tahvîl mektûbu virilmesiyle îrâd itmeğın tımâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere Bağdad seferine gelmeyen merkûm Mehmed tahvîlinden ber-vech-i temlik üç bin akçelik üzere mezkûr diğêr Mehmed tevcih olunub sultân üvvanı ve'l-mücâhidîn halledet hilâfetihi ilâyevmi'd-din hazretlerinin fermân-ı şerîf virildiği zikr olunur ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vezâif-i hidemât-ı mebrûre-i mevkût ve mesâi-yi meşkûre 'asâkir-i mansûredir ber- mûceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kıla ol-bâbda hic ahd-ı mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler.

Karye-i Camkunuda tâbi'-i nahiye-i kuzâbâd hâsıl: 3374

Karye-i Sanuk tâbi'-i mezbûr hâsıl: 13644 – 1222

Karye-i Kozluca hâsıl 730

Yekûn: 5126-2000 her vecihle temlik 3000

Mutâbık aslı eş-şerîf ketebenhü'l-fakîrû'l-ileyhâ

Mehmed el-kâdı be-medinet-i Amid mahmiye 'ufiye 'anh

kayd-ı fi 8 Rebî'ü'l-âhir

s.113/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki dârende-i mektûb Mehmed gelüb Harpurut Sancağında Kuzabad nâhiyesinde Camkunud nâm karyede ve gayriden iki bin akçe tımâra mutasarrıf olan diğêr Mehmed Musul'da fermân olunan yoklama defterinde

mevcûd olduktan sonra İbrahim nâm kimesne yerine cebelü ta'yîn eyleyüb ba'dehu Bağdad seferinden ikisi dahi firâr idüb Bağdad kal'asının fethinde ve ta'mîrlerinde ve cümle hidmedlerde mevcûd bulunmadığını ve timârı mahlûl olduğunu livâ-i mezbûr alâybeyisi mektûbuyla i'lâm itmeğin sene semân ve erba'în ve elf Şa'bân'nın on beşinci gününden kendüye tevcih olunub berât itdirüldüğünü bildürüb mücebince zabt için mektûp taleb itmeğin virilmişdir vardukda gerekir ki timâr-ı mezbûrun elinde olan berât-ı şerîf mücebince mezkûr Mehmed zabt ve tasarruf itdirüb min-ba'd Bağdad seferine gelmeyen mezkûr Mehmedi ve diğeri Mehmed ve âherden bir ferd dahl itdirmeyesiz ve dahl olanı berâtı târihine düşen mahsûl ve rûsûmundan almış nesnesi var ise ba'de's-subût hükm idüb bî-kusûr geri aliverib şöyle bilesin. Tahrîrern fî evâhir-i şehri Rebî'ül-evvel sene-i tis'a ve erba'în ve elf

s.113/b.3:

Bâ'is-i tahrîr-i tezkire budur ki Harpurut mahallâtından Sinabud mahallesi sâkinlerinden Kôr Aşık oğlu Menas zimmîlyi sel basdurub mürd olduğu keşif ve hüccet olunmağla dem diyeti talebiyle rencide olunmamak bâbında mektûb tahrîr olunmuşdı fîmâ-ba'd hüccet-i şer'îye mücebince husûs-ı mezbûr için hilâf-ı şer'î ve kânûn dem diyeti talebiyle kimesne rencide ve remide olunmaya. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Rebî'ül-evvel sene-i tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.114/b.1:

Teftiş Emridir.

Emr-i ümerâ'il-kirâm kebirül küberâil-fihâm zül-kadr ve'l-ihtirâm sâhibül-izz ve'l-ihüşâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyet-i meliki'l-'allâm sâbık (boş) Beylerbeyisi olub hâlâ ber-vechi arpalık Malatya sancağına mutasarrıf olan Ahmed dâme ikbâlüh ve kıtvetül-ümerâ'il-kirâm 'umdetül-küberâil-fihâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyet-i meliki'l-'allâm Harpurut sancağ beyi dâme izzuhû ve mefâhirül-kudât ve'l-hükkâm madeni'l-fezâ'il ve'l-keâm zikr olunan sancaklarda vâki' olan kâdılar zîde fazlühum ve mefâhirül-emâsil ve'l-akrân livâ-i mezbûrda vâki' olan iş erleri zîde kadrühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki zikr olunan sancakları arasında ve Murat

suyu kurbunda ziyâde eşkıya ve harâm zâde zuhûr idüb mürûr-ı ubûr iden ‘asker tâfesinde ve sâ’ir enbâ-i sebîlin yollarına inüb garet-i emvâl ve katl-i nufûs etmeleriyle teftîş ve tefahhus olunub ol-makûle fesâd üzere olan eşkiyanın haklarından gelmek lâzım ve mühîm olunmağıyla sâbıkâ bölük ağası olan iftihârü'l-emâcid ve'l-â‘yan Osman zîde mecdihu mübâşeretiyile ol-câniblerde zuhûr iden eşkıyâ tefahhus olub hareketde bulunur ise beher hâl hâss ve gayridedir ele götürülüb ve bir vechle himâyet olunmayub şer‘an haklarından gelmek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdı buyurdum ki vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı şerîfim mücebince ‘amel idüb dahi zıkr olunan sancaklarda zuhûr idüb ol-makûle fesâd ve şekâvet iden eşkıyâ bir vechle himâyet itmeyüb tefahhus ve tecessüs idüb ve müşârün-ileyh ma‘rifetiyle beher hâl ele götürülüb şer‘en haklarından gelüb ol-makûle fesâd ve şekâvet idenlerden bir ferde emân ve ruhsâd virdirmeyesiz amma bu bahane ile umûm-u tefdîşden ve re‘âyâ ve berâyâdan akçe alınub ve garez ve te‘asül ile kendü hâlinde olanları rencide ve ahz-ı celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde ihtirâz eylesesiz şöyle ki ol-vecihle re‘âyâdan akçe alındığı ve ‘umûmu teftîş olub hilâf-ı şer‘ bir ferde te‘addî veya ol-makûle fesâd idenleri bir tarikle halâs olub ele götürülmek ihmâl olunduğu istimâ‘ oluna her biriniz eş-şedîd hakâretle hakkınızdan gelinür ana göre basîret üzere olasız bi'l-cümle eşkıyâ-i mezbûrenin her ne tarikle hâsda ve gayride olur ise beher hâl ele götürülüb mu‘tâd ile hakından gelmesi iktizâ-yi murad-ı hümâyûnumdur ve bu husûsda müşarun-ileyh Osman dâme mecdihuya ruhsâd virilmiş her biriniz ziyâde mu‘âvenet ve takayyüd ve ihtimâm idüb beher hâl cümlesini ele getürmeye bezl-i makdûr eylesesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kilasız. Tahriren fî evâ’il-i şehri Rebî‘ü'l-âhir sene tis‘a ve erba‘in ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.114/b.2:

Siz ki Diyarbekir'den İstanbul'a varınca yol üzerinde vâki‘olan mîrimîrân ve ümerâ ve kâdılar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri sedârları ve sâ’ir iş erlerisiz hâliyâ sâ‘âdetlü ve ‘azemetlü Pâdişâh ‘âlem-penâh hazretlerinin rikâb-ı hümâyûn ağalarından Abdurrahman ağa zîde mecdihu ile hedâye için ele gönderilmişdi imdi mezbûr ağamız atları ile her kankınızın taht-ı hükümetinde dahl olursa lâzım gelen arpa narh-ı câri üzere virilüb akçesi bî-kusûr mübâşir mezbûr yedinden alınub ashâb-ı hukûka virile

amma ne mikdâr otlak lâzım gelirse her kimden olursa tedârîk eyleyüb kifâyet mikdârı otlakları müstevfî ve çektürüb virsin bir tarîkle müzâyaka çekdirmeyesiz şöyle ki otlakları müstevfî virilmekte kifâyet ve müzâyaka virdirseniz mübâşir-i mezbûr ‘arz ider ise küllî nedâmet çekmeniz mukarrerdir siz ki müteselim ve iş erlerinizin hakkından gelinmek mukarrerdir ana göre mukayyed olup ihtimâm olunmak fî 6 R. sene 1049

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.115/b.1:

Allahümme yâ veliyyü'l-hidâye

Nes‘elüke ‘inâyet

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechiledir ki

Bir kıt‘a tarla sûret-i defterde yüz altmış akçeye maktu' kayd olunub mutasarrıf olan Zeyd fevt olup evlâd-ı zükûr ve inâsa kala beyne'l-verese ‘alâ bâ farzullah sâ'ir emlak ve erzâk gibi kat‘i mezbûreden inâsa hisse şer‘an ‘âid olurmu beyân buyrulub müsâb oluna

El-Cevâb
a‘lem

Allâhu

---

mücered maktû‘u kayd olmağıyla tarla mülkünden ‘add olmaz irs-i şer‘le evlâd-ı inâsa bir nesne ‘âid olunmaz

Ketebe el-fakîru Halil bin Selim ‘ufiye ‘anhumâ

s.115/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlânâ Harpurut kâdisı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Ömer nâm kimesne ordu-yı hümâyûna ‘arz-ı hal idüb bunun babası Mehmed nâm kimesne fevt olundukda kazâ-i mezbûrda tâbi‘ Tepecik nâm karyede bir kıt‘a tarlası sûret-i defterde babası üzerine yüz altmış akçeye makatû‘ kayd olunub babası mezbûr bin kırk yedi târihinde fevt oldukda evlâd-ı zükûri olmasıyla buna irsal idüb bu dahi zabt ve tasarruf üzere iken karındaşı olan Ali Beşe ve Zeyneb ve üveği vâlidesi Safiye

nâm hâtûnun sâ'ir emlâk ve erzâk gibi zikr olunan tarlada bizim dahi hissemiz vardır deyü rencîde itmeden hâli olmadıkları ve evlâd-ı zükûr var iken inâs-a yerden hisse intikâl itmez deyü elinde fetvâ-ı şerîfesi olduğunu bildirüb mücebince 'amel olunub men' ve def' olunmak bâbında ricâ etmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda dergâh-ı ma'lûmdan ihrâc olunması mühürlü sahîh sûretiyle defter-i cedîd-i hâkâniye ve elinden olan fetvâ-yı şerîfeye nazar idüb göresiz zikr olunan yer hin-i tahrîrde yüz altmış akçeye bunun babası üzerine makatû' kayd olunub babası mezbûr fevt olmağıyla kânûn üzere kendüsi tasarruf eyledüğü mezbûre hemşireleri ve öveği vâlidesi sâ'ir emlâk ve erzâk gibi zikr olunan yerden hisse taleb idüb rencîde eyledükleri vâki' ise câiz değildir yerlerde evlâd-ı zükûr varise inâsa virilmez hilâf-ı kânûndur imdi elinde olan sûret-i defter ve fetvâ-yı şerîf mücebince zikr olunan yerleri kemâ-kân buna zabt ve tasarruf itdirüb bu yere hâtûnlara ve âhere dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz hilâf-ı şer' mahzar(?) ve mügâyir olan kimesneye iş itdirmeyesiz uslanmayub 'inâd üzere olanları yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evel sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Amid

s.115/b.3:

Allahümme yâ veliyyü'l-hidâye

Nes'elüke 'inâyet

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechledir ki Zeyd'in hakâ ile hizmetkarı olan katırcısı katırlarıyla nâ-bedîd olub ba'de'z-zemân Zeyd katırların bulub aldıktan sonra katırcının vârisleri Zeyd'de katırların bulduk bizim diyetimiz vir diye karar olurlarmı beyân olunub müsab oluna

El-Cevâb

olmazlar

Allâhu a'lem

Ketebe el-fakîrû'l-ileyh Halil bin Selim 'ufiye 'anhumâ

s.115/b.4:

Vech-i tahrîr-i rakam-i tezkire budur ki bin kırk sekiz senesinde Harpurut mukâta'ası Diyarbekir hazînesinden bize sadaka ve der'uhte olunub yedimizde mâliyeden berât-ı şerîf 'âlîşân virülib zabt için gurre-i Recebden biz dahi kalkub sa'detlü ve şevketlü Pâdişâh-ı 'âlem-penâh hazretleri ile Bağdad seferine müteveccih olundukda mukâta'a-i mezbûrenin zabtına tarafımızdan bizim Yusuf Bey'in vekîl nasb ve ta'yîn idüb yedine mühür-i tezkire virilmişdik merkûm Yusuf Bey mukâta'a-i mezbûru işbu bin kırk dokuz şehir-i Rebî'ül-evvelin evâsıtına gelinceye dek zabt ve tasarruf idüb eğer resm-i ispencedir ve resm-i çift ve resm-i 'avârız ve cürm-i cinâyetdir ve bedel-i nüzûl ve resm-i muktû'âtdır ve tamgadır ve meşîn hânedir her ne ki mukâta'aya mü'teallık nesnesi vardır bize nakîr-ü kıtmîr hesâbını ve kitâbını virüb merkûm Yusuf Bey zimmetinde mukâta'a husûsunda bir akçe ve bir habbe bâki alâkamız kalmayub vechen mine'l-vücûh bize cevab virmeğiyle işbu tezkire-i halâs tahrîr olunub mezbûrun yedine vaz' ve def' olundu ki vakt-i hâcet temessük idene ba'de'l-yevm kimesne rencide ve remîde olunmaya tahrîren fî avâsıt-ı şehir-i Rebî'ül-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Mustafa Ağa zâbit-i mukâta'a-i Harpurut hâla

s.116/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükmü odur ki

Ela gözlü karakaşlı râfî-i tevkî-i ve refî-ü's-şân-ı hâkânî İbrahim ordu-yı hümâyûnuma gelüb bundan akdem yararlığı 'arz olundukda ibtidâdan on bin akçe timâra emr-i şerîf virülüb ve Harpurut sancağında Uluâbâd nâhiyesinde Açetepe nâm karyede gayriden işbu dokuz bin akçe timâra mutasarrıf olan Mustafa bu sene-i mubârekede me'mûr olduğu Bağdad seferine gelmeyüb yoklama ve karavullerde ve meteris ve kal'a-i mezbûrenin fethinde ve sâ'ir hidemât-i hümâyûnumda mevcûd bulunmayub timârı mahlûldur deyü kendüye virilmek ricâsına sâbık Diyarbekir Beylerbeyisi olan Mehmed dâme ikbâle 'arz itmeğin timârı olduğu sancağda sakin olub alaybeyi bayrağı altında sefer eşmek şartıyla tevcîh olunacağı için sene semân ve erba'în ve elf Şevâlin evâlinde hükm-i şerîfime virildükden sonra tezkiresi virilmek fermânım olmağın zikr olunan dokuz bin akçe timâr vech-i meşrûh üzere sefer-i

mezbûra gelmeyen Mustafa tahvîlinden ibtidâ mustehâk olduğu emri yedinde noksan-ı ber-vech-i tekmiîl on bin akçelik üzere mezkûr İbrahim tevcîh olub virdiğüm zikr olunur ve şarh-ı beyân kılınır ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde tasarruf kılub şöyle ki vezâif-i hidemâd-i mebrûre mevkût ve mesâi-yi meşkûre 'asâkir mansûredir ber-mûceb defter-i hâkânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kıla ol bâbda hiç ahd-ı mâni' ve dâfi' ve râfi' olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Karye-i Açetepe tâbi' Uluâbâd hâsıl: 13300 akçe 10300 akçe 7000 ber vech-i tekmiil 9000

Karye-i Gidefik tâbi' Uluâbâd hâsıl: 13309

Karye-i Küteli tâbi' nâhiye-i Sarukaş hâsıl: 5428

Karye-i Konaklamaz tâbi' nâhiye-i Uluâbâd hâsıl: 2000 akçe 3737 ber vech-i kabul 25000 akçe 2000

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.116/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdisı zîde fazlühu ba'de's-selâm inhâ olunur ki hâliyâ Harpurut mukâta'asının emîn-i havâleliğ ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kapucubaşlığımız hizmetinde olan Hasan Ağa zîde kadrühuya virilmekle zab için mektûb virilmiştir vardukda gerekdir ki zikr olunan emîn-i havâleliğin mûmâ-ileyh Hasan Ağa zîde kadrühuya olı-geldiği üzere zabt ve tasarruf ve isdihdâm itdirüb âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöylebilesiz. Tahrîren fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.116/b.3:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at me'âb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki hâliyâ Harpurut mukâta'ası anbârdârlığı ağalarımızdan vekîl-i harcımız olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ağa zîde kadrühuya virilmekle zabt için mektûb virilmiştir vardukda gerekdir ki zikr olunan anbârdârlığa mezkûr İbrahim Ağa zîde kadrühuya olı-geldiği üzere zabt ve tasarruf ve isdihdâm itdirüb âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz söylebilesiz. Tahrîren fi evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.117/b.1:

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı kalem ve müceb-i tastîr-i hitâb-ı rakam oldur ki

Hâliyâ 'umûmen Diyarbekir Eyâletinde sükkân kefere tâîfesi bin elli senesine mahsûb olunmak üzere cizyeleri ordu-yı hümâyûn tarafından berât-ı şerîfe 'âlîşân ile kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Hâcî Osman Ağa'ya tevcîh olunub ağa dahi eyâlet-i mezbûrda vâkî' olan cizyeleri tâliblerine virmek lâzım gelmeğın Diyarbekir Eyâletine tâbî' olan işbu Harpurut kazâsında vâkî' kefere tâîfesinin cizyesi bin sekizyüz nefere olub her biri kâlemiyye ve mîrimîrân ve defterdâr kalemiyyelerinden mâ'adâ mâl-ı mîriyede üç riyâl guruşdan beş bin dört yüz riyâl guruş olub mûmâ-ileyh Hâcî Osman Ağa tarafından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa zîde kadrühuya der'uhde itdüğüne hüccet ve temessük virüb Diyarbekir hazîne cânibinde dahi berât itdirölmek bâbında şartnâmeyle talib ve rağıb olduğı ecilden sa'âdetlü vâli-i vilayet rûşen zamîr sa'âdetlü Ahmed Paşa edâm-allâhü te'âlâ iclâlehü hazretlerinin kâim-makâmları olan 'izzetlu Kaya Kethüdâ zîde mecdühu hazretlerinin ma'rifetiyle Hâcî Osman Ağa'nın mühür-i temessüki mücebince der'uhde olunması lâzım gelmeğın işbu Harpurut kazâsında vâkî'olan keferenin bin elli senesine mahsûb olunmak cem'-i fermâ(n) olunan cizyeleri minvâl-i meşrûh üzere merkûm Mehmed Ağa zîde kadrühuya tevcîh ve der'uhde olunub ve resm-i berât dahi edâ ve teslîm itmek üzere muhâsebe defterine kayd olunmağın cem' ve tahsîl için mâliye cânibinden berât virildi gerekdir ki varub cizye-i mezbûr minvâl-i meşrûh üzere olı-geldüğü 'âdet ve kânûn üzere cem' ve tahsîl idüb bir akçe ve bir habbesi bâki ve alâka komayub ve bir nefer cizyeyi kesir ve noksan göndermeyüb şart u te'ahhüd üzere bi't-tamâm mâl-ı mîrî ve kalemiyeleri götürdüb teslîm idüb şart-ı iltizâma cevâb virildikten sonra cizye-i mezbûreye âherden bi ferd mâni' ve dâfi'

olmayub dahl ve ta'arruz itmeyeler. Tahrîren fî gur-re-i Rebî'ü'l-evvel min-şuhûr tis'a ve erba'in ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.117/b.2:

Allahümme yâ veliyyü'l-hidâye

Nes'elüke 'inâyet

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechiledir ki

Zeyd kethüdâ bir daha kethüdâlık idersem çihar pâre sebb itmiş olayum dirse yine kethüdâlık eylese Zeyd'e ne lâzım olur beyân olunsun

El-Cevâb

Allâhu

a'lem

Tövbe ve istiğfâr lâzım olub âher nesne lâzım olmaz

Ketebehû el-fakîrullah sübhânehu Halil bin Selim 'ufiye 'anhumâ

s.117/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûr sakinlerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn Mustafa ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hal idüb bunun babası fevt olub emvâli üzerine irs-i şer'le buna intikâl itmiş iken bunun 'ammusi oğlu Yedigâr nâm kimesne bir mikdâr esbâb-ı erzân da'vâ idüb ba'dehu mislihîn tavassut idüb sulh olub kat'-i nizâ' ve fasl-ı husûmet olub eline hüccet-i şer'î virildikden sonra tekrâr mezbûr Yedigâr şer'e sülûk idüb ve bir tarikle âher alub hılâ(f)-ı şer'î-şerîf rencîde itmekden hâli ve bu bâbda bir def'a şer'an görölüb fasl olunub hüccet-i şer'riyye virilen da'vânın istimâ'le memnû'dur deyü elinde olan fetvâ-yı şerîfesi ve hüccet-i şer'riyyesi olduğunu bildirüb mücebince 'amel olunub hilâf-ı şer' dahl ve rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda hakk üzere tefahhus hüccet-i şer'iyeye fetvâ-yı münif nazar idüb göresin 'arz olunduğu üzere

hüccetinin mazmûnı bu iftâ-i şer‘ olub ‘âla vechü'l-hasım sâbit ve zâhir olundukdan sonra mukarrer tutub bi-def‘a şer‘en görölüb fasıl olunub hücceti şer‘iyle virilen da‘vânın mâdâmki pâye-i serîr-i a‘lâze ‘arz ve telhîs olunub istinsahı için hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet makrûnum ile fermân-ı ‘âlîşânım sudûr olmaya istimâ‘-i mahbûbumdır hâl üzere ibkâ idüb min-ba‘d hilâf-ı şer‘-i şerîf ve hüccet-i şer‘iyeye ve emr-i hümâyûnuma muhâlif dahl ve rencîde itdirmeyüb men‘ ve def‘ eyleyesin hakk üzere olunub tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanları dahl itdirmeyesin muhâlif üzere olanları yazub ‘arz eyleyesin husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî‘ü'l-evvel sene-i tisâ ve erba‘în ve elf

s.118/b.1:

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı kalem ve müceb-i tastîr-i hitâb-ı rakam oldur ki

Harpurut kazâsında vâki‘ havâss-ı hümâyûn karyelerinden Ağca-kal‘a nâm karye nicesinden yeri hali ve harâbe olub ve cânib-i mîriye bir akçesi ‘âid ve râci‘ olmayub harâbe kalmadan ise senesi bin akçe Ca‘fer Ağa kullarından ber-vech-i maktû‘ virilmeğin evladır deyü bil-fi‘il Harpurut kâdısı olan Mevlânâ Seyyid Hüseyin Efendi Dîvân-ı Amid'e ‘arz gönderüb karye-i mezbûrun muharrer defderinde senesi dört bin beş yüz sekiz akçeye olub mezbûr Ca‘fer Bey karye-i mezbûrun der‘uhte olunmasına tâlib olduğu ecilden sâhibü'l-sa‘datdan Vâli-i vilâyet vezîr-i âsaf nekir Ahmed Paşa edâm-allâhü te‘âlâ iclâlehünün kâim-makâmı olan ‘izzetlü Kaya Kethüdâ ma‘rifetiyle bir senesine kırk beş rîyâlî guruşa beher sene mezbûr Ca‘fer Bey’e der‘uhte olunması lâzım gelmeğin işbu Harpurut kazâsında vâki‘ Ağca-kal‘a nâm karyenin sene bin kırk yedi vâcib ki sene bin kırk sekiz vâki‘ olur bir senesi asıl mâl ne tefâvütidiyle kırk altı buçuk riyâl guruş olmak şartıyla emînin iltizâmında haric olmak üzere ve karye-i mezbûrun sâl be sâl mâl-ı maktû‘ bi’t-tamâm teslîm-i hazîne itmek üzere ve karye-i mezbûrda şâyân ve âbâd itmek şartıyla vech-i meşrûh üzere mezbûr Ca‘fer Bey zîde kadrühuya tevcîh ve der‘uhde olunub ve resim-i berâtını dahi edâ ve teslîm itmek üzere mukâta‘a defterine kayd olunmağın zabt ve tasarruf için mâliye cânibinde berât virildi gerekdir ki minvâl-ı meşrûh üzere varub karye-i mezbûreyi zabt idüb şart ve te‘ahhüd üzere sâl be sâl mâl-ı mîriyesini getirüb ber-vech-i nakd ve teslîm-i hazîne idüb şart-ı

iltizâmına cevâbını virdükden sonra karye-i mezbûreye ümenâ ve âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem sene tis'a ve erba'în ve elf

s.118/b.2:

'İzzet medar (boşluk) Bey hazretlerinin huzûrlarına ve şerî'at me'âb Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de't-tahiyyat ve's-selâm inhâ olunur ki hâliyâ Diyarbekir Eyâletine araba bârgîrleri besletmek için emr-i şerîf sâdır olunmağın taht-ı kazânız ahâlisine yüz re's bârgîr sâliyâne olunub emr-i şerîfimde ta'yîn ve tasrîh olunmağla ol bâbda mektûb tahrîr olunub kıtvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kadri Bey gönderilmişdi vusûl buldukda gerekdir ki ber müceb-i emr-i şerîf-i cihân-mütâ' taht-ı kazânıza sâliyâne olunub mübâşir-i mezbûr ile irsâl olunan yüz re's bârgîri re'âyâyâ tevzî' itdirüb ve kifâyet mikdârı arpa ve samanlarını ta'yîn itdürüb besletmek sa'y ve dikat eyleyesiz şöyle ki arpa ve saman killet üzere virmele ve re'âyâ kendü samanlarını isti'mâl itmele zebûn ve garîbete sâlih olmamak ihtimâl olursa sonra gadrınız makbûl olmayub mesûl ve mu'âtab olursuz ana göre ihtimâm eyleyesiz size vâsıl olunduğuna hüccet idüb bu cânibe götürmek dikkat oluna.

s.118/b.3:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükmü odur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki' Mansûriye evkâfına mütevellî olan kendü ihtiyârıyla birağub mahlûl olmağın yerine işbu dârende-i fermân-ı hümayûn Yusuf nâm kimesne her vechle layık ve mahall ve müstehak olmağın yevmî dört akçe ile tevcîh olunub berât-ı hümayûn virilmek ricâsına Mevlânâ Mehmed'e 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümayûnu virdüm ve buyurdum ki varub ânif-i vakf-ı mezbûre merkûm Yusuf mütevellî olub hizmet-i lâzimesine mü'eddî kılındıktan sonra ta'yîn olan yevmî dört akçe ile mutasarrıf olub ve vâkıfın rûhu için ve devâm-ı ömr-ü devlet için du'âyâ müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni' ve dâfi' olmayub kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şa'bân sene semân ve erba'în ve elf

s.118/b.4:²⁶⁶

Zikr olunan meblağ-ı mezbûru edâ itmezsem fûrûht idüb deynimi edâ eyleye deyü ikrâr itmeğın mukırr-ı mezbûrun kelâmını mezbûr Ca'fer Bey tasdık idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Receb sene tis'a ve erba'în ve elf

Şuhûdü'l-hâl

Veli Çelebi bin Mustafa Beşe

Mustfa bin Kadir

Diğer Mustafa Alefci

Şeyh Halil

Halil Çavuş Hızır Ağa

Derviş Çelebi Mehmed

Ve gayrihim

Fahrü'l-akrân Mehmed Bey Etmekci

s.119/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı cihân-sitân-ı hakanî hükmî oldur ki

Çün avâtıf-ı vâfire-i şâhâne ve avârif-i mütekâsire-i pâdişâhâneme 'âid-i 'inâyet mu'tâd-ı müdded-i müstekâ müstahıkk-ı irtuvâ' ve müstevcib-i i'tilâ-i mekân olanlar hakkında mebzûl mebsuh kadrü binâen 'âla zalik te'âlâ silahdarlardan altıncı bölük yevmî on üç akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan ela gözlü uzun boylu çatık kaşlı râfi'-i tevkî'-i refi'-i 'âlîşân kıtvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan veled zîde kadrühu ordu-yı hümâyûna gelüb Harpurut Sancağ'ında Ebûtâhir nâhiyesinde Opus nâm karyede yirmi dört bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan Mehmed Bağdad seferinden firar idüb ze'âmet mahlûldur

²⁶⁶ Devamı s.119/b.4 de dir.

deyü hazîne mâlında olan ‘ulûfesi bedeli kendüye virilmek bâbında ‘inâyet olunmuş iken ze‘âmet olduğu sancağda sakin olmak ve kânûn üzere cebelüsüyle alaybeyi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcîh olunmağın tis‘a ve erba‘in ve elf Muharremin evâhirinden emr-i şerîfîm virildikten sonra on bir bin akçe ziyâdesi ‘arz olundukda ziyâdesiyle berât olmak emrüm olunmağın ze‘âmet-i mezbûr vech-i meşrûh üzere Bağdad seferinden firâr iden mezbûr Mehmed hazîne yanında olan ‘ulûfesi ve femânım olan ziyâdesi bedeli mûmâ-ileyh Hasan veled zîde kadrühuya tevcîh olunub virdim ki zikr olunur ve buyurdum ki ba‘de'l-yevm taht-ı yedinde olan tasarruf kılub şöyle ki vezâif-i hidmât-i mebrûre-i mevfûr ve mesâi-yi meşkûre ‘asâkir-i mansûredir bermûceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr mer‘î ve mü‘eddî kıla ol bâbda hiç ahd-ı mâni‘ ve dâfi‘ olmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar.

Karye-i Opus tabi‘ Ebutahir hâsıl 28844 hisse 24000 el-bâki hisse hais

Be-yurd-ı sahra-i Kerkuk

s.119/b.2:

Hazret-i mevlâna-yı şerî‘at me‘âb Efendi

Huzûrlarına ba‘de't-tahiyât ve't-teslîm inhâ ve i‘lâm olunan budur ki bundan akdem mütesellim olan Osman Beşe bu cânibe mâh-ı Rebî‘ü'l-ûlanın evâsıtından mütesellim kefereden îbâ eylediği ecilden mektûb tahrîr olunub irsâl olunmuşdu vusûlunda gerekdir ki bizim İbrahim Bey mütesellim tâ‘yîn olunmuşdı târîh-i mezbûrdan İbrahim Bey mütesellim olub vâki‘ olan cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve sâ‘îr hukûk ve rûsûmâtımızı ahz-u kabz itdürüb hilâf-ı şer‘i-şerîfe bir kimesneye zûlm ve te‘addî olduğuna rızâmız yokdur şöyle bilüb müceb-i mektûb ile ‘amel oluna ve's-selam. Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr 1049

Derkenarınla mâh-ı Rebî‘ü'l-ûlanın on beşinci gününde mezbûr İbrahim Bey zabt oluna sah kayt fî 18 Rebî‘ü'l-evvel

Ramazan mirlivâ-i Harpurut hâlâ

s.119/b.3:

Vech-i tahrîr ve bâ'is-i tezkire budur ki Osman Bey ile İstanbul'a Yusuf Ağa için gönderdiğimiz seksen bin akçe Hasan Bey ile merkûm Yusuf Ağa'ya teslim olunub mühri edâ tezkiresi Gül Paşa nâm mevzi'de olub bize vâsıl olub mezbûr Osman Bey'in yedinde husûs-ı merkûm için bir akçe ve bir habbe alacağımız kalmadığına işbu temessük ketb ve terkîm olundu vakt-i hâcet ihticâc idene. Tahrîren fî şehr-i Zi'l-hicce semân ve erba'în ve elf

s.119/b.4:²⁶⁷

Budur ki Kazâ-i Harpurut sâkinlerinden Köse İbrahim Çelebi meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Ca'fer Bey mahzarında bi't-tav' i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb işbu mezbûre gurre-i mâh-ı Recebinde sene-i kâmile varınca otuz riyâlî gurus yedinde olan tezkirem mücebince vâcibü'l-edâ deynim olub mukâbelesinde metris kapusunda olan evlerimi rehin vaz' idüb halâ Hasan nâm kimesnededir beni vekîl nasb iyledü ki va' de tamamında

s.120/b.1:

Karye-i Pekinik hane 1.5

Şa'ir 10

Dakîk 3.5

Cem'an : şa'ir ma'en dakîk kiyye 15.5

Karye-i mezbûrenin mekârîsi olan Ca'fer Bağdad seferine kazâ-yı Harpurut'da ihrâc-ı fermân olunan nüzül-i raht-ı seferde kazâ-i mezbûr tevâbi'inden Pekinik nâm karyenin nüzlinde ber-müceb-i fermân-ı'âliye sâlyâne olduğu üzere merkûm Ca'fer tamâmen getirub mahal-i me'mûrda nüzül emînine teslim idüb ve hâne başına ikişer gurus dahi defterdâra teslim idüb bir sene hâlas-ı temessük virildi. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'în ve elf

²⁶⁷ Devamı s.118/b.4 de dir.

s.120/b.2:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâ'il ve'l-keâm Sağman ve Diyarbekir sancaklarında vâki' kâdılar ve Harpurut kâdısı zîde fazluhum ve kıtvetü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâyeri pâyeli zîde kadrühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki bundan akdem katl olunan Karçaka'nın metrukâtı mîrî tarafından kabz olunmak fermânım olunmağla bi'l-fi'il Sağman Sancağı Beyi Halid zîded 'izzuhunun zimmetinde altı ay va'de ile bin beş yüz kâmil guruş ve sâliyâne Mazgird Sancağına mübâşir zimmetine kezâlik altı ay va'de ile bin guruş ve bi'l-fi'il Mazgird'de ki Halil zimmetine altı yüz kâmil guruş ve Harpurut'da sâkin Veli Paşa-zâde dimekle ma'rûf Abdulrahman zimmetinde dört yüz guruş olduğuna mühürlü temesükleri olmağın size bunlardan şer'an taleb ve tahsîl olunmak emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardukda bu bâbda sâdır olan fermânım celflü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi maktûl mezbûrun karz olub zimmetlerinde olan ol-mikdâr akçelerini her birinin mühürlü temessükü mücebince mîrlivâ olanların sancakları ve çiftlikleri mahsûllerinden ve kendülerinden senki Harpurut kethüdâyeri merkûm Pâyelisin asla emân virmeyüb şer'an müteveccih eyleyen mâlî temessükatı mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl eyleyüb ordu-yı hümâyûnun hazînesine irsâl ve teslîm eylemekde akdâm eyleyesin şöyle ki mezbûrların sancakları mahsûlünü ahz ve der ambar ta'yîn eylemişler ise mâdâmki temessükleri mücebince zimmetlerine olan akçe alınmayınca anın gibilere min-ba'd bir akçe ve bir habbe virdirmeyesin mâl-ı mîrî îzâ'atından ictinâb eyleyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Amid

s.120/b.3:

Faziletlü şevketlü efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi ve emîni zîde kadrühumâ ba'de's-selâm inhâ olunur ki Hasan Çelebi bu cânibe mektûb gönderüb Harpurut meliki olan Serkis ve İgob nâm zimmîller Şevketlü Pâdişâh zıllullah hazretlerinin fermân olunan menâzil zahîrelerini ve sâir kefâletlerine ba'zı yerlerinden fâide ile akçe alub vâki' olan tekâlifî edâ-i hizmet itmâm getirüb hâliya virdüğü akçeleri vilâyet-i mezbûr ahâlisinden taleb eyledüğünde virmekde te'allül eyledüğü i'lam idüb ma'rifet-i şer'le yerli yerinden tahsîl itmek bâbında mektûb tahrîr

olub kıtvetü'l-emâsil ve'l-akrân Pirim Hasan Çelebi mübâşir irsâl olunmuşdur vardukda gerekdir ki husemâ muvâcehesinde hakk üzere tefahhus idüb göresiz 'arz olunduğu üzere vâki' olan tekâlîfe ve menâzil ta'yînlerine mezbûr melikler yanında masraf itmişler ise ma'rifet-i şer'le ve ahâli-i vilâyet ile bi'l-muvâcehe hesâbı gördükden sonra ahâl-i mezbûrenin zimmetlerine edâsı lâzım gelen akçeyi alub meliklere viresiz ve's-selam.

s.121/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdisı tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Harpurut kal'asının müstahfizlarından ve gayrileri tarafından dârende-i fermân-ı hümâyûn Süleyman nâm kimesne südde-i sa'daretime gelüb bunların bizden cürm-i cinayetleri sâdır oldukda kadîmden ağaları şer'-i şerîfe muktezâsınca edâsı hakk idüb sâ'ir ehl-i 'örf tarafından bunların birine dahl ve ta'arruz olunmaz iken hâliyâ kadîme muhâlif ehl-i 'örf tâifesiinden ba'zısı bunları hilâf-ı şer'-i şerîf ve kânûn rencîde eyledüklerini bildirdikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerifimle varduklarında husûs-ı mezbûr tamâmı hakk üzere teftîş ve tefahhus idüb göresiz kal'a-i mezbûrenin müstahfizları ve gayri neferâtların kadîmden ağalara karışub dahi bizden cürm-i cinayet sâdır oldukda ... ağalarından gayrileri dahl olunmaz iken hâliyâ ehl-i 'örf tâifesiinden kadîme muhâlif dahl idüb rencîde eyledükleri vâki' ise kadîmden minvâl üzere olı-gelmiş ise kânûna muhâlif bir ferde dahl ve rencîde itdirmeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.121/b.2:

'İzzetlü Monlâ Bekir selâmından sonra inhâ olunan oldur ki sa'âdetlü ve şevketlü pâdişâh-ı 'âlem-penâh hazretlerine Pağnik nâm menzilde bizim anbârdân giden arpadan 'izzetlü karındaşım Hasan Çelebi seksen kile arpa virile deyü tezkire tahrîr olunub irsâl olunmuşdur merkûm Hasan Çelebi'ye seksen kile arpa viresiz. Tahrîren fî evâsıt-ı Saferü'l-müzaffer sene semân ve erba'în ve elf

Veli Ağa zâbitu Harpurut sâbık

s.121/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut kâdılarının zâbıtı olan Seyyid Mustafa Ağa zîde kadrûhu tezkire virilecek ma'lûm ola ki hâliyâ 'uhdenizde mukâta'a-i mezbûrun hevâleliği ademlerimizden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İsmail Bey zîde kadrûhuya virilmişdi sene-i sâbık olı-geldüği üzere zıkr olunan hevâleliği kendüye zabt itdürüb ve havâlelere 'âid olan resmi mezbûra ahz-u kabz itdürmek için tezkire tahrîr olunub irsâl olunmuşdu vardukda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub mukâta'a-i mezbûrenin havâleliğini sene-i sâbık olı-geldüğü üzere mezbûr İsmail Bey zîde kadrûhuya zabt itdürdüb ve havâlelere 'âid olan resmin kendüye ahz-u kabz itdirdüb ve cânib-i mîrîye 'âid olan yirmi dört bin kilesini pâk u pâkize bi't-tamâm mezbûra der-anbâr itdirdüb bir kilesini bâki ve alâka kodurmayasın mâl-ı mîrî gadr olunmak ihtimâli olmaya. Tahrîren fî evâhir-i şehri Muharremü'l-harâm sene tisa' ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.121/b.4:

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki havâss-ı hümâyûn karyelerinden Hersenk ve Hırhık ve İçme nâm karyeler sene bin kırk yedi mahsûlünü bin kırk sekizde vâki' olur sülüsân hesâbı üzere işbu hâfız İsmail Ahmed Çelebi yüz yedi müd gılâl der'uhte ve iltizâma virilüb zıkr olunan ğılâleden otuz beş müd on sekiz kıl ham şa'ır ve on sekiz müd beş kile buğdayı mîrî anbâra alınub ve otuz iki müd on kile sağ buğdayı dahi Van kullarının mevâcibleri için alınub ve on müd beş kile buğdayı dahi Haydar Çelebi'den mîrîye akçe alınmağıyla mukâbelesinde virilüb ve babamız ma'rifetiyle mîrî husûs için ba'zı yerlere tevcîh olunub emînin zimmetine virilmişdir yüz yedi müd gılâlden zimmetinden bir kile ve bir habbe bâki kalmadığı ecilden yedine hattı halâs virildi vakt-i hâcet ihticâc idene. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

s.122/b.1:

Kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl ümdetü eshâbü'l-ve'l-iclâl câmi-i vücûhi'l-emvâl 'âmilü'l-hazâyin bi-ahseni'l-a'mâl el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-â'lâ hizâne-i âmiremin Diyarbekir defterdârı dâme 'ülvuhu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il

ve'l-keîâm Diyarbekir'den Malatya'ya varınca yol üzerinde olan kâdılar zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki seferden 'avdet eyleyen Bohtan ve Tatar askerinin yolda zârdû zevâd virilmek lâzım olmağıyla Diyarbekir'den Malatya'ya varınca beş menzilde ki mezbûr menzil için yüz otuz kile İslâmbulî arpadan altıyüz elli kile arpa olur ve yirmi ikşer kile dakîkden yüz on kile dakîk olur ve beş kile pirinçden beş menzilde yirmi beş kile pirinç olur mîrî anbârdân virib ve her menzil için yevmî on beşer re's koyun bir buçuk guruşa yetmiş beş re's koyun ve beş öküz üçer guruşdan beş menzilde yirmi beş re's olur ve on beşer olur ve on beş vukiyye saf yağ ki beş menzilden yetmiş beş vukiyye yağ olur her üç vukiyyesi birer guruş olmak üzere bahâları hesab idüb senki defterdârsın husûs-ı mezbûrda ta'yîn olunan zîde kadruhuya bi't-tamâm teslîm eylesin ki her bir menzilde lâzım gelen koyun ve öküz ve yağları bulunan yerlerden iştirâ itmek emrim olmuşdu buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardukda bu bâbda sâdır olan emrüm üzere 'amel idüb dahi zikr olunan tatar askerlerinin zâdû zevâdlarının arpa ve dakîk ve pirinç mîrî anbârlardan kendülere teslîm eyleyüb ve koyun ve öküz ve yağ bahâlarına imzâlu defter mücebince beş menzil için Diyarbekir hazinesinden mübâşir-i mezbûra teslîm eyleyüb sultânlardan ve mübâşirlerinden mühr-i temessük alub rûznâmece defterine kayd eyleyiz ve siz ki menzillerde olan kâdılarsız her biriniz Malatya'(ya) varınca beş menzilde 'asker-i mezbûr ta'yîn olunan her menzile on beş re's koyunun bahâları birer buçuk guruş ve beş re's öküz üç guruşdan ve on beş vukiyye yağın her üç okkası bir guruşdan mübâşir-i mezbûra iştirâ itdirdüb ashâb-ı hukûk bi't-tamâm hakları teslîm eylesiz şöyle ki re'âyâdan nakt-i mecânen yem ve yemlik alduğı mesmûa'-i hümâyûnum olur ise her biriniz ve mübâşir-i mezbûra eşedd-i 'ukubete müstehâk olursuz bilmiş olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-'ısrîn şehr-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Mahmud kal'ası

Kayd fi 18 şehr-i Sefer sene tis'a ve erba'în ve elf

Mutâbıkü'l-asl el-hatîr

Ketebe el-'abdü'l-fakîrullahü te'âlâ Mehmed bin Habil el-kâdî

Be-Medine-i Amid el- mahmiyye

‘Ufiye ‘anhumâ

s.122/b.2:²⁶⁸

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut kâdılarının zâbiti olan Mustafa Ağa zîde kadrühu tezkire varacak ma‘lûm ola ki hâliyâ emr-i şerîf ‘âlîşân vârid olub mazmûn-ı ‘izzet makrûndan sefer-i hümâyûna ‘avded buyuran Bohtan hazretleri için ve Tatar ‘askerlerinin yolda zâdu zevâd ve zemîn için Diyarbekir'den Malatya nâm mahale varınca virilmesi fermân buyrulub fermân-ı ‘âli Behrimaz ve Malkoç-köy nâm menziller için Harpurut anbârından her menzile yüz otuz İstanbulî kile arpa ve yirmi iki kile dakîk ve beş kile pirinç iki menzil için iki yüz altmış İstanbulî kile arpa ider yüz otuz kilesini buğday sa‘detlü ve ‘izzetlü Pâdişâh-ı rû-yi zemîn hazretlerinin hâs atları ‘alefi için cem‘ olunub Malkoç köyü nâm menzillerde ziyâde kalan arpadan virüb mâ‘adâ Harpurut anbârlarından virüb ve bundan mâ‘adâ her menzilde on beş re's koyun bir buçuk guruşdan ve on beş vukiyye sade yağı her üç okkası bir guruşdan ve beş re's öküz her re's üç guruşdan olmak üzere ‘uhdenizde olan mukâta‘a-i mezbûr mâlından virüb taht-ı kazânıza ta‘yîn olunduğu üzere iştirâ idüb mu‘accelen menzil mezbûrlarda hazır-ı âmâde itdirmek için tezkire tahrîr olunub vârid olan sûret-i emr-i şerîfim ile kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil Çavuş zîde kadrühu ta‘yîn ve irsal olunmuşdı vardukda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub bir an ve bir sâ‘at te'hîr ve tevakkuf itmeyüb zikr olunan zemîne-i her menzile ta‘yîn olunduğu üzere

s.123/b.1:

Fazîletli Şi‘âr Efendi Hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut kâdısı zîde kadrühu ba‘de's-selâm inhâ olunur ki kazâ-i mezbûra tabi‘ Mezraa nâm karye sakinlerinden dârende-i mektûb Kaya nâm kimesne bu cânibe adam gönderüb bunun Sacîde kızını Misâfir oğlu Ali nâm kimesne hilâf-ı şer‘-i şerîf cebren tasarruf idüb birkaç günden sonra Sacîde-i mezbûre fevt olub ziyâde fesâd eyledüklerini bildirüb ahvâlleri şer‘le görülüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında mektûb taleb itmeğin tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çelebi mübâşir ta‘yîn olunub mektûb birle

²⁶⁸ Devamı s.123/b.3 nolu belgededir.

vardukda ihzâr-ı husemâ kılınub gaybet iderse şer‘le buldurulması lâzım olunur buldurulub getirülüb bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmuş ve olmayub kazıyye i‘lâmına muvâfık ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle ‘amel idüb dahi mezbûrun üzerine sübût olan mevâddın sûret-i sicil ile yazub mübâşir-i mezbûr adamıyla bu cânibe irsâl itmek ihtimâm oluna hilâf-ı şer‘-i-şerîfe kimesneye iş itdirmeyesin. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Saferü'l-hayr sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Mustafa Kâim-makâm

s.123/b.2:

Faziletlü şevketlü efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba‘de's-selâm inhâ olunur ki hâliyâ mektûb gönderüb kazâ-yı Harpurut muzâfatından Tilenzid nâm karye sakinlerinden Mahmud Beşe meclis-i şer‘e varub mezbûr karye merkûmda kendü evinde sakin iken ‘ale'l-fazıla sipâhiyândan Munzur Bey'in ve karındaşı Hüseyin nâm kimesnelerin hizmetkârları bir def‘a Evliya nâm kimesnenin yoluna gelüb azîm darb ve let(?) idüb elinden atın çeküb iki gün atın saklayub ve üzerinde her nesi var ise alub ve atı tekrâr yabâna salub ‘âkibet yine üç kürd hizmetkârların tahrîk idüb evi üzerinde olan yeğeni Mustafayı iki yerde hançer ile urub mecrûh idüb hazır-ı bi'l-meclis olan ‘arz-ı müslümanlardan ve Çermik sakinlerinden Ali Ağa ve Nebi ve hacc-ı gafir müslümanlar karyelerine irüşüb elinden halâs idüb dâima mezbûrlar kendü hallerinde olmayub şirret ve şekâvetden hâli olmadıkları keşf olunub hüccet-i şer‘iye olunduğun bildirüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında ‘arz itmeğin ahvâlleri şer‘an görülüb icrâ-yı hakk olunmak için mektûb tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kaya Ağa zîde kadrühuya gönderilmişdir vardukda gerekdir ki ihzâr-ı husemâ kılub hakk ve adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin dahi mezbûrların üzerlerine sübût olan mevâddın sûret-i sicilleri ile yazub mezbûrlara mübâşir-i merkûm koşub bu cânibe göndersin ki ol-makûlellerin ma‘rifet-i şer‘le haklarından geline hilâf-ı şer‘-i şerîfe kimesne iş itdirmeyesin sa‘y ve ihtirâm oluna. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Mustafa Kâim-makâm

s.123/b.3:²⁶⁹

Menzil-i mezbûrlarda hâzır ve âmâde idüb ve mubâşir ma‘rifetiyle Bohtan hazînelerine teslîm olduğuna mühürlü temessük alub ve bu dîvân tezkiresi ve sûret-i emr-i şerîfe zahirine hüccet idüb hıfz eyleyesinki hin-i mufâsebede dinge mahsûb oluna ve husûs-ı mezbûr için ihmâl ve müsâhelede bi-gâyet hazer idüb bir gün evel zıkr olunan zahireleri menzil-i mezbûrlarda hazır idüb ihmâlınden ihtizâr idesiz. Tahrîren fî evâ'il-i Saferü'l-hayr min şehr-i sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-medine-i Amid

s.123/b.4:

Vech-i tahrîr tezkire budur ki emr-i şerîf-i ‘âlîşân mücebince Kuzukeçi Mehmed Ağa iştirâ eyledüğü arpadan nefis-i Harpurut'un müslümanları gayriden altı yüz altmış altı İstanbulî kile arpası sergi-i hümâyûnâ teslîm olunub memhûr sergi tezkire bize vâcib olmağın mücibince edâ eyledüklerine temessük için işbu tezkire virildi. Tahrîren fî 1048

Şuhudü'l-Hal

Abdurrahman Hamid

Ali Çelebi Monlâ Hilmi

Davud Çelebi

Abdurrahman Çelebi

Ve gayrihim

Mehmed Ağa et-defter

²⁶⁹ Devamı s.122/b.2 nolu belgededir.

s.124/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükmü oldur ki

Kazâ-yı Harpurut kurbunda meskûn olan merhûm şeyh-i kâinat tâbe surrehunun evkâfın yevmî bir akçe ile müteveli olan Bekir nâm kimesne kendü hevâ ve hevesinde olmağla nâ mahall olmağın her vechle ref' lâzım olmağla ref' olunub yerine işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mevlânâ Enes zîde fazlûhu her vechle layık ve mahall ve müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı hümâyûn ricâsına kâdılar kıldvetü'l-kudâtü'l-İslâm Mevlânâ es-Seyyid Hüseyin zîde fazlühuya ‘arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn ‘izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki varıb mezbûr Enes vakf-ı mezbûra müteveli olub hidmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra yevmî bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhu için ve devam-ı ömr-i devlet için du‘âya mudâvemet göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni‘ olmaya dahl ve ta‘arruz kılmaya şöyle bilub ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kıla. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiceti'ş-şerîfe sene semân ve erba‘ın ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Malatya

s.124/b.2:

Fazîletl-şi‘ar efendi hazretlerine ve kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi zîde kadrûhu ba‘de's-selâm inhâ olnur ki sâbık Mardin zâbiti olan ‘izzetlü Yakub Paşa bu cânibe mektûb gönderüb Hasan Paşa hazretleri beslemek için yanlarına alı kodukları develerin yaylaya gönderdiklerinde servânlarından üç re's at ve bir mikdâr esbâbların bir adamları bir siyah ‘abd-ı müşterâları alub firâr eyler iken ‘izzetlü silahtar paşa hazretlerinin devecileri rast gelüb ahz idüb her birinide habs eyledükleri cümle atların ve sa'ir esbâbların firâr iden ‘abd-i müşteremi ‘izzetlü Hacı Osma Ağa karındaşımıza gönderüb teslim eylemekle iltimâs itmeğın tahrîr olub göndermezlerse vardukda gerekdir ki firâr iden mezbûrlar götürdükleri atları ve esbâbı ile varan âdem koşub mûmâ-ileyh Osman Ağa karındaşımıza irsâl idüb temessük idesiz husûs-ı mezbûr sâ'irleri gibi değıldir sonra nedâmet çekersiz ana göre tekayyüd üzere olasız fî-yâver-i fazîlet ‘izzet yâr derkenar ve cemdân içinde bir mikdâr nakd akçeleri dahi var imiş anı dahi irsâl eylesiz ve's-selâm.

s.124/b.3:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-akrân südde-i sa'âdetimden Bağdad'da ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki düstûr-ı ekrem müşîr-i efham-ı nizâmü'l-'âlem vezir-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Mustafa Paşa edâm-allâhü te'âlâ iclâlehünun adamlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sinan zîde kadrühu hâliyâ bir kısım müstâ'cil husûs için ulağla irsâl olunmuşdı buyurdum ki hükm-i şerîfimle her kankınızın taht-ı kazâsına dahil olursa kendüye ve bir nefer adamına menzil bârgîri bulunan yerde ve menzil bârgîri bulunmayan yerlerden yarar ulak bârgîrlerini tedârik idüb mahale me'mûr ber-vech-i isti'mâl irsâl ve îsâl eylesesiz husûs-ı mezbûr umûr-u mühümdir 'avk-ı te'hirden ve ihmâl-i teşâhülden be-gâyet ihtizâr üzere olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantine

s.124/b.4:

Ba'isül hurûf oldur ki emr-i şerîf-i 'âlîşân ile livâ-i Harpurut'da sâlyâne olan üç yüz katırın hâne-i mîrîden beher re's kirâ virilen akçe Hâcı Mehmed kefâletiyle virilmişken hâliyâ mezkûr Hâcı Mehmed'den alınub husûs-ı mezbûr için livâ-i mezbûrda ve Hâcı Mehmed zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kalmayub edâ eyledüğüne tezkire virilmişdi tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Mustafa Kâim-makâm

s.125/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân- sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki' Yiğmir Mescidi dimekle ma'rûf mescid-i şerîfde şart-ı vâkıf mücebince vazîfe-i mu'ayyenesiyle imâm olan işbu dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü's-sulehâi'l-mesâlikîn Şeyh Osman zîde takvâhu imâmet-i mezbûr edâsında kusûru olmayub her-vechle mahall ve müstehak olub bir vechle azl icâb ider hali

yoğken âherden ba'zı kimesneler hilaf-ı inhâ ile alub küllî gadr ve hayf eyledükleri ecilden def' olunub yine mezbûr Şeyh Osman zîde takvâhu imâm olub tekrâr imâmet-i mezbûreyi üzerine îtâ ve mukarrer kılınub berât-ı hümâyûn ricâ itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn virdüm ve buyurdum ki varub mescid-i şerîfde kemâ-kân Mevlânâ-i mezbûr Şeyh Osman imâm olub hizmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra şart-ı vâkıf mûcebince vazîfe-i mu'ayyenesi her ne ise ana bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün devâm-ı ömr ü devlet içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda mezbûr kimesne mâni' ve dâfi' olmayub kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'ın ve elf

Be-yurd-ı sahra-i Tokat

Kayd-ı fî-yevm 5 Saferü'l-hayr

s.125/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl ola ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn kal'a-i mezbûrda olan Çalçı mehterler Südde-i Sa'âdetime adam gönderub bunlar leylü nehâr hizmetde olub ve kadîmden berü şehrın ve ol-etrâfın mehterleri ile şehir ve kasabaları gezüb kimesneye zararları olmayub ve kimesne dahi mâni' olmaz iken hâliyâ kadîme muhâlif bazı kimesneler mâni' olub gadr eyledüklerini bildirüb emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında husûs-ı mezbûre tefahhus idüb göresin bunlar kadîmden ol etrâfda gezegeldükleri vâki' ise kimesneye zararları olmamak üzere kadîmden ola geldüğü üzere gezdürüb kimesneye rencîde ve remîde itdirmeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'de sene seman ve erba'ın ve elf

Min-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efzalü's--salâvat ve ekmeli't-tahiyye.

Be-makâm-ı Amid

s.125/b.3:

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki işbu hâfız-ı temessük Baltacılar bölük başıcısından ikiyüz altmış bin akçe benim kefâletim ile İbrahim Bey ve oğlu Halil Bey'e virilüb va'desi tamâmında akçe mukâbelesinde rehin olan Kesikköprü Mezra'sına bizim vekîlimiz huzûrunda mezbûr Halil Bey Baltacılar Bölük başısına zikr olunan mezra'yı üç yüz yirmi bin akçeye bey' idüb kefil olduğumuz ikiyüz altmış bin akçe-i hasen alub imdi gayri bizim Halil Bey'de olan akçemiz için altmış bin akçe dahi bizim vekîlimize teslîm idüb zikr olunan Kesük-köprü mezra'sında bizim her-vechle alâkamız kalmadığı ecilden tezkire tesvîd olub bi't-talebe vaz' olundu ki vakt-i hâcette temessük ola. Tahrîren fî evâ'il-i Zi'l-ka'de li-sene hamse ve selâsîn ve elf

Tâbiku aslhu eş-şerîf hurrirehu el-fakîrullah Şeyh-i bin Mehmed bin eş-Şeyh-i Mehmed el-Hâcî Ebubekir

Bab-ı saaladet Ağalarından Yusuf Ağa

Kayd fi 15 şehri Saferü'l-hayr sene tis'a ve erba'în ve elf

s.126/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut Sancağında Kuzâbâd nâhiyesinde Çakmak nâm karye ve gayriden işbu iki bin on akçe tımâra mutasarrıf olan Hasan bu sene-i mübârekede me'mûr olduğu Bağdad seferine gelmeyüb yoklamalarda ve sâ'ir hizmetde mevcûd bulunmayub tımâr-ı mezbûr mahlûl olduğundan livâ-i mezbûr olub alaybeyisi i'lam itmeğin elinden ibtidâden üç bin akçe tımâra emrim olub orta boylu kara yâğız güçlü olan râfî'-i tevkî'-i refî'-i 'âlîşân-ı hâkânî Mehmed sene semân ve erba'în ve elf Şevvâlin yirminci gününden tahvîl mektûb ile virilmeğin tımâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere sefer-i mezbûre gelmeyen mezkûr Hasan tahvîlinden ber-vech tekmîl üç bin akçelik üzere tımârı olduğu sancakda sâkin olan kimesne bayrağı altında sefer itmek şartıyla merkûm Mehmede tevcîh olunub destûr-ı mükerrerem-i müşîr-i mufahham-ı nizâmü'l-'âlem Diyarbekir Eyâletine mutasarrıf olan vezirim Ahmed Paşa edâm-allâhü te'âlâ iclâlehû tezkiresi mücebince virdüm ki zikr olunur ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub

şöyle ki vazâif-i hidemât-i mebrûre sükût ve mer'î meşkûre 'âsâkir-i mansuremdir ber-mûceb defter-i hâkânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kıla ol bâbda hiç ahd-ı mâni' ve dâfi' ve râfi' olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Karye-i Çakmak

Tâbi'-i nâhiye-i Kuzâbâd

Hasıl:412

Ber-(vech)-i tekmîl 3000

Be-yurd-ı sahra-yı Bağdad

s.126/b.2:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki' Zahiye buk'asının buk'adârı olan Mevlânâ Mehmed buk'a-i mezbûrda bundan akdem buk'a olan işbu râfi'-i tevki'-i refi'-i hâkânî kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn Mevlânâ Osman zîde fazlûhu her vecihle mahall ve müstehak olduğu ecilden fâriğ olub mezbûr Mevlânâ Osman yedinde olan berât-ı hümâyûn mûcebince şart-ı vâkıf ta'yîn itdiği vazîfe-i mu'ayyenesiyle tekrâr ibkâ ve mutasarrıf kılınub berât-ı hümâyûn ricâ itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki varub zikr olunan buk'ada Mevlânâ-i mezbûr Osman kemâ-kân buk'adâr olub hizmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra sâbık ola geldüğü üzere şart-ı vâkıfın mûcebince vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün ve devam-ı ömr ü devletimizçün du'âya müdâvemet göstere ol-bâbda hiç ahd-ı mâni' ve dâfi' olmayub asla kimesne dahl ve ta'arruz kılınmaya şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Tokat

s.126/b.3:

'İzzetlü ve faziletlü efendi hazretlerinin hâl-ı pâ-yı şerîflerine du'âlar ve senâlar takdîminden sonra i'lâm olunan budur ki Süveydi 'aşîretinin üzerinde bu sene mâl-ı

mîrîden dört yüz seksen guruş altı nefer adamın zimmetinde olmağın mâl-ı Pâdişâh zâyi' olmağıyla bizim kethüdâmız olan 'izzetlü Ca'fer Ağa ile altı nefer adam irsâl olunduğu Pâdişâh-ı mâlî tahsîl olunmak icün Pâdişâh kal'asına habs itmek irsal olunmuşdur İnşallah birkaç güne dek hafz olunub hakları tahsîl olundukda mahkeme harcı ziyâdesiyle hizmet olunur bâ-fî 'azre refe'at ve innema bâde

Yusuf Zâbit Kara Ulus

s.126/b.4:

Vech-i tahrîr-i tezkire-i hurûf oldur ki emr-i şerîf-i fermân mûcebince Harpurut nâhiyesine sâliyâne olan iki günlük menâzil zahiresini on davar ve otuz koyun ve on kile pirinç ve kırk dört kile un ve otuz vukiyye revgan bu zikr olunan zahireyi Harpurut Emîni Mustafa Ağa yedinde bi't-tamâm alınub kabz olunmağın yedine tezkire virildüğü vakt-i hâcet temessük idine. Tahrîren fi 22 mâh-ı Saferrü'l-muzâfer 1049

Suret-i tezkere-i Tatar Han

s.127/b.1:

Nâhiye-i Behrimaz der-livâ-i Harpurut

Timâr-ı İsa 'an tahvîl-i Süleyman sefer-i Bağdad

Karye-i Ümmet-kendi

Hasıl

2000

Orta boylu buğday anlı gök gözlü olan mezkûr İsa kulları yarar ve emekdâr olub uğur-ı hümâyunda hizmetde bulunmuşdur deyü ... mukaddemâ 'arz olundukda sene hamse ve erba'în ve elf Recebin evâhiri târîhiyle ümerâdan 3000 akçe timâre emr-i şerîf virilüb Harpurut Sancağında Behrimaz nâhiyesinde Ümmet-kendi nâm karye ve gayriden işbu 2000 akçe timâra mutasarrıf olan mezbûr Süleyman bu sene me'mûr olduğu Bağdad seferine gelmeyüb ve sâ'ir hidemât-ı hümâyûnun yerinde ve yoklamada mevcûd bulunmayub timâr-ı mezbûr her vechle mahlûl olduğunı livâ-i mezbûrda alaybeyisi 'arzıyla i'lâm eyledüğü mîrmirân-ı sâbık tarafından sene semân ve erba'în ve elf

Şa‘banın gurreesi gününden tahvîl-i bâki mezkûr İsa kullarına tevcih olunub mûcebince tezkire alınması ricâ itmeğin timâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere seferde ve hizmetde mevcûd bulunmayan mezbûr Süleyman tahvîlinde mezkûr kulları müstehak olduğu emr-i bedelinde noksanıyla ber-vech-i tekmîl 3000 akçelik üzere timârı olduğu sancakda sâkin olub târîh-i mezbûrda tevcih olunub berât-ı şerîf ‘âlişân ricâcısıyla tezkire birle der-devlete ‘arz olunduğu dahi fermân der ‘adlıdır.

s.127/b.2:

Hazret-i mevlânâ-yı şerî‘at me‘âb

Kazâ-yı Harpurut efendisi zîde fazlûhu ve kazâ-yı mezbûrda yeniçeri serdârı olan Mustafa nâm yoldaşa i‘lâm olunan budur ki kazâ-i mezbûr sakinlerinden Köse (boşluk) nâm yoldaş fevt olub metrukâtı beytü'l-mâla ‘âid olduğunu ihbâr olunmağın işbu mektûb birle adamlarımızdan Veli Ağa ta‘yîn olunub irsâl kılınmışdı vusûlünde gerekdir ki müteveffâ-yı mezbûrun metrukâtı beytü'l-mâla ‘âid olan terekât ve muhallefâtın mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle zabt olunub ve ma‘rifet-i şer‘le sûk u sultânide fûrûht kılınub hâsıl olan nukûdı müfrâd²⁷⁰ defteriyle mezbûra teslim idüb bu cânibe irsâl eylesin ve'l-hâsıl müteveffâ-yı mezbûrûn vâris-i ma‘rûf kalmayub metrûkâtı beytü'l-mâla ‘âid olduğu mesmû‘ımız olmuştur ana göre siz ihtimâm idüb beytü'l-mâla siyânet üzere olasız bizim mu‘acel fazîletdir sicili şerî‘at müstedâm ... el-i‘bâd

Mustafa ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı ‘âli

s.127/b.3:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki karye-i Han'dan Abdulrahman nâm kimesne fevt olub evlâd-ı zükûr kalmayub Holpenk'de olan sulu ve susuz zemînleri hâlî ve mu‘attal olmağıyla Ahmed Veli nâm kimesneler tâlib olub kânûn-ı pâdişâhîn üzere resm-i tapusu alınub yedine mühürlü tezkire virildiği zemînleri tasarruf idüb bir kimesne men‘ ve dâfi‘ ve ta‘arruz eylemeye. Tahrîren fî evâ’il-i şehri Safer sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Ya‘kub Subaşı

²⁷⁰ Doğrusu müfredât olmalı

s.128/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut'da vâki‘ Yiğmir mescid-i şerîfde imâm olan Osman sâhib-i gadr olub edâ-i hidmete iktidârı olmayub işbu râfî‘-i tevkî‘-i şî‘âr pâdişâh-ı hâkânî Mevlânâ İshak her vechle mahall ve müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı şerîf taleb olunmağın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn virdüm ve buyurdım ki ba‘de'l-yevm varub ... mezbûr İshak imâm olub hizmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra vazîfe-i mu‘ayyenesiyle mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletçün du‘âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni‘ ve dâfi‘ olunmayub dahl ve ta‘arruz kılmayalar şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i Muharremü'l-harâm sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Tokat

kayd fi-yevm 26 muharrem sene 1048

s.128/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi (boşluk) zîde kadrûhu tezkire varacak ma‘lûm ola ki menazil zahiresinin bakâyası cem‘ine Baş Defterdârın nişânlû defteri ve emr-i şerîf ile mübâşir ta‘yîn olunan Baş-bâkî kuluna defteri mücebince ahâli-i fukarâya merhâmeten Malkoç nâm menzilde seksen yedi re's koyun bâki kalub beher re's ikişer buçuk guruşdan iki yüz on yedi buçuk guruş mikdâr iken bundan akdem dîvân çavuşu gönderülüb taleb eyledüğümüzde altmış guruş irsâl olunub mâ‘adâsına irsâl eylenemeye bâ‘isi nedir meblağ-ı mezbûrî mümza defter mücebince yanımızda bi't-tamâm edâ idüb yollamışuzdır öyle olsa mâ‘adâsını kimden taleb edelim imdi bizlere irsâl olunan nişânlû defter ‘aynî ile gönderülüb irsâl ve itizâl eylemek babında tezkire tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Necmi Bey zîde kadrûhu ile gönderilmişdir vardukda gerekdir ki irsâl olunan nişânlû defter mücebince kusır kalan yüz elli yedi buçuk guruş ile beş vukiyye bal akçesi bir guruş ider varan adam bi't-tamâm irsâline sa‘y eyleyesiz fukarânın ahvâli mükerrerdir i‘tiraz eylemeyesinki tamâmen bizden alınmışdır ana göre musâhale olunmaya.Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharrem sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.128/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tezkire varacak ma'lûm ola ki bundan akdem iştirâsı fermân olunan kuzu-keçi iştirâsından bâkî kalan yüz altı 'aded riyâlî gurus bâki kalan yerlerden cem' ve tahsîl ve gönderib teslîm-i hazine itdirmek için tezkire tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Zülfikar Bey zîde kadrûhu ta'yîn ve irsâl olunmuş vardukda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub bir an ve bir sâ'at te'hîr ve tevkîf itmeyüb zikr olunan iştirâda bâkî kalan yüz altı riyâlî gurus mu'accelen cem' ve tahsîl itdirib teslîm-i hazîne itdirmek say'-ı vakt ve bezl-i kudret eyleyesiz şöyle ki bu def'a ihmâl idüb zikr olunan yüz altı riyâlî gurus göndermeyecek olursanız nedâmet çekersiz. Tahrîriren fî evâ'il-i-şehr-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.128/b.4:

Budur ki Kasaba-i Harpurut sâkinlerinden Monlâ Mustafa bin Necib meclis-i şer' de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Musa nâm kimesnenin hâtûnundan on altı kile buğday ve beş gurus taleb iderüm beynimizde mislimûn ve muslihûn tavassut idüb bizi iki buçuk gurus ıslah idüb bedel-i sulh olan iki buçuk gurus alub kabz eyledüm alâkam kalmadı didik de kayd-ı sicil olundu. Fî târîhi'l-mezbûr

Şuhudü'l-Hal

Seyyid Ali Bin Ömer

Mustafa Subaşı

Hasan Çelebi bin Monlâ Osman

Ve gayrihim

s.129/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki‘ Saray-Hâtûn mescidi evkâfına müteveli olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn el-Hâc Mehmed nâm kimesne hidmet-i tevliyyette mukim ve müstakim olub kusûrı yoğken ba‘zı kimesneler bî-vech alub gadr itmekle yedinde olan berâtı mücebince mukarrer kılınub berât-ı hümâyûn virilmek ricâsına kâdı Mevlânâ Mehmed'de ‘arz itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı ‘izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki varub anda vakf-ı mezbûrda kemâ-kân mezbûr el-Hâc Mehmed müteveli olub hidmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra yevmî üç akçe vazîfesine mutasarrıf olan vâkıfın rûhuçün devâm-ı ömr ü devletçün du‘âya müdâvemed göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni‘ ve dâfi‘ olmayub kimesne dahl ve ta‘arruz kılmaya şöyle bilüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Ramazanü'l-mübârek sene semân ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Bağdad

s.129/b.2:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut'da vâki‘ Zahirîye buk‘ası dimekle ma‘rûf buk‘aya berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub müderris olan işbu râfi‘-i tevkî‘-i refî‘-i sa‘âdad pâdişâh-i hâkânî kıldetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn Mevlânâ Mehmed zîde fazlühunun üzerinden Kara Osman ve ba‘zı kimesneler alub gadr itmekle girü berâtı mücebince iş bu mukarrer mektûb ayende-i taleb olunmağın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub ayende-i mezbûr müderris Mevlânâ Mehmed kemâ-kân buk‘adâr olub ve hidmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra üslûb-u sâbık üzere mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletüçün du‘âya müdâvemed göstere kimesne mâni‘ olmayub dahl ve ta‘arruz kılmaya şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Muharrem sene tis‘a ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Sivas

Vasıl ilâ fi 27 şehr-i Muharremü'l-harâm sene 1049

s.129/b.3:

Fazîletli şî'âr efendileri hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut ve Ergani mütesellimleri zîde kadrühumâ ba'de's-selâm inhâ olundu ki hâliyâ Baş-bâkî kulu Ali Ağa ile Âsitâne-i Sa'âdet'ime hazîne gönderilmişdi taht-ı kazânıza vâsıl oldukda her biriniz beş nefer adam ta'yîn bir birinizden ta Malatya'ya dek îsâl eyledüğünüz bir birinizden temessük almanız bâbında mektûb tahrîr olunmuşdı inşallâhu te'âlâ vardukda gerekdir ki ihmâl ve müsâhale itmeyüb bir birinize îsâl idüb dahi mahfûf ve muhâtara olan yerlerden geçirmek için yanına beşer altışar nefer adam ta'yîn idüb edâ-i hizmetde sa'y eyleyesiz ihmâl ve müsâhaleden hazer eyleyesiz ve's-selâm.

Kaya kâim-makâm

Kayd fi-yevm 27 sene 1049

s.130/b.1:

Fazîletlü şî'âr efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Musa Ağa ve müstesellim Osman Beşe zîde kadrühumâ ba'de's-selâm inhâ olunur ki Herdili tâîfesinden dârende-i mektûb Sarı Mehmed nâm kimesne bu cânibe gelüb mezbûr Tahta-Maşad nâm mevzi'de iken oğlu Hasan nâm kimesne Çüngüş'den gelür iken Parçikan cemâ'atinden Hüseyin ve Kasım ve Haydar ve karındaşı ve Yusuf nâm kimesneler Gündeci nâm mevzi'de üzerlerine gelüb mezbûr Hüseyin oğlu Hasan'nın sol koluna ve eline kılıç ile urub mecrûh idüb baş parmağı ile şehâded parmağı düşürdüğünden gayri bir kılınç ve bir kalkan ve bir bâb ok ve bir hançer ve iki top bez üç çift papuç ve bir sârûk ve bir kâvuklarını alub ziyâde gadr eylediğini ve bu bâbda elinde keşif hücceti olduğunu bildirüb ahvâlleri şer'le görülmek bâbında mektûb taleb itmeğin tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Tekeli Mehmed Bey zîde kadrühu gönderilmişdir vardukda gerekdir ki ihzâr-ı husemâ kılıb gaybet iderler ise şer'le buldurulması lâzım olanlara buldurub getürdüb bir def'a şer'le görülmüş değil ise hakk ve 'adl üzere tefîş ve tefahhus idüb göresiz kaziyye i'lâmına muvâfık ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle 'amel idüb ba'de's-subût gâib olan şeylerin geri alıverdikden sonra varan mübâşire koşub bu cânibe gönderesin hilâf-ı şer'î kimesneye iş itdirmeyesiz. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i ... sene tis'a ve erba'în ve elf

s.130/b.2:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm umdetü'l-küberâ-i fihâm zü'l-kadr ve'l-ihiram el-muhtass bi-mezdi-i 'inâyeti'l-meliki'l-allâm Harpurut Sancağ Beyi dâme 'izzuhûm ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn kazâ-i mezbûrda olan Cüllâb tâfesi Südde-i Sa'âdetime adam gönderüb bunların kasaba-i Harpurut'da gelen iplikden kendülerine kifâyet mikdâr iplik alı-gelmişler iken hâliya kadîmden olı-gelen muhâlif kasaba-i mezbûr etmekçiden ve bakkâl ve sâ'ir ahâl-i sınıyî' ve âher yerlerden gelen matrâbâzlar iplik-hâneden ve mahallelerden cem' idüb almağla bunların kâr u kesblerine mâni' olub ziyâde te'addî eyledüklerinden ve bu bâbda hüccetleri olduğunu bildirüb emri-i şerîfime ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda hakk üzere tefahhus ve hüccetlerine nazar idüb göresiz 'arz olunduğu gibi ise bunlar bâzâra iplik-hâneye gelen iplikden gönderilen kifâyet idecek kadarıyla iplik almayınca kasaba-i mezbûrda etmekçilerine ve bakâllarına ve sâ'ir ahâl-i sınıyî' ve âherden gelen matrâbâzlara iplik-hâne ve mahallelerden iplik aldirmayub bunları bir-vechle muzâyaka virdirmeyesin men' ve def' eylesin şer'-i şerîfe ve hüccet-i şer'îye ve kadîmden olı-gelen ve emri-i hümâyûna muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz esâmileri yazub bildirib bu husûs için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu bunların elinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren fi evâhir-i şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.130/b.3:

Vech-i tahrîr-i terkîm-i tezkire budur ki havâss-ı hümâyûn karyelerinden Perçenç nâm karyede Mehmed bin Kara Ahmed nâm kimesne fevt olub evlâd-ı zükrû kalmayub mezbûrın tasarrifında olan dört kıt'a zemînleri hâlî kalub tapuya virilmesi mukarrer olur enfâ' olunmağın hudûd-ı 'âmm olan bu mahalde biri Kanber bağı ve diğêr zemînleri Celal evlerin kurbunda ve diğêr zemîn Daşğun tepesinde ve diğêr zemîn Delülameri zemînleri sulu ve susuz karye-i mezbûre sâkinlerinden Ahmed Bey tapuya virilüb resm-

i tapu kanun-ı pâdişâhın üzere alub zabt ve tasarrufuğun tezkire virildi. Tahrîren fî evâ'il-i şehri-i Şevvâlül'l-mükerrem sene semân ve erba'în ve elf

Yusuf vekil zâbıt-ı havâss-ı Harpurut

s.131/b.1:

Mâ istimâl 'alî-i hâze'l-kitâb mine'l-vakıf el-mücübü'l-sevâb

ve's-şurût vaka'a 'alî sininü'l-vakf ve sahh ve sahhih ....

Bilâ irtıyâb fehikmet be-shate ve luzûmu meri'yen levâzımü'l-hükm

Min külli bâb ve innâ ezell İbâdullah es-Seyyid Hüseyin bin Ömer el-kâdı tahrîren

ufiye anhümâ

El-hamdü li'llâhi vehadde ve's-selavâtu 'alî min seyiddina nebili(?) ba'dihu ve 'alî âlihi ve's-sehbîhi ecme'în ba'de sebebi tahrîr-i kitâb sıhhat nisâb budurki. Kazâ-i Harpurut el-mahrûse dâmet-i masûnet 'an'nûl(?) nehuşe sâkinlerimizden işbu sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât kâmyab el-mîrât el-Hâc Mustafa bin Sefer eş-şehr be-Küçük Köse tekabül hayrâtü huel-meliki'l-mennân meclis-i şer'-i şerîf-i şânihü'l-beyân ve mahfel-i dîni münîf-i râsih-i vakıf-ı atı'l-beyân mütevellî nasb eylediği sulbî oğlu Ali Bey mahzarında ikrâr-ı sahh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakta ki bu dâr-ı dünyâ medâr-ı ifnâ ve mukîm-i 'inâ olub na'imî havâl-ı zâ'îl ve yakimi sağır vücûduna 'adm lâzım ve sıhhatine sekam-ı mülâzım idüğüne yakînen 'âlim ve câzim olmağıle inşâ'-i hayrâtım ki 'âzim olub niyet-i sâfiye ve taviyyet-i vâfiye ile hasbeten li'llâhi ve taleben li-merdâti'llâh silk-i mülk-i sahhimde dâhil olub kazâ-i mezbûr muzâfâtında Han İbrahim Şah nâm karyede vâki' lede'l-ahâli ve'l-cirân bir göz değirmeni tahdîd ve tavsîfden müstağni vâdiden cereyân iden suyla mülkünden ifrâz ve ihrâc idüb vakf ve habs eyleyüb mütevellî-i merkûma teslîm idüb ol dâhi kabz ve tesellüm itdikden sonra şöyle şart eyledi ki zikr olunan değirmen mütevellî-i mezbûr ma'rifetiyle icâreye virilüb icâreden on kile-i Harpurudî buğday câmi'-i kebîrde imâm-ı evveline virilüb her üç günde bir cüz-i şerîf tilâvet idüb sevâbın rûh-ı vâkıfa ihdâ ideler ve on kile buğday dahi câmi'-i kebîrde mü'ezzin olana virilüb ol dâhi mukâbelesinde üç günde bir cüz-i şerîf tilâvet idüb rûh-ı vâkıfa ihdâ ideler ve on kile buğday yine câmi'-i şerîfin medresesinde müderris olana virilüb her üç günde ol dâhi bir cüz-i şerîf tilâvet idüb sevâbını halîlem

ve hâliyen zevcem olan Mahtum nâm hatunun rûhuna ihdâ ide zikr olunan değirmende ziyâde hâsıl olsa mütevell-i mesfûr kabz idüb ta'mîrine sarf ide ve tevlîde-i mezkûre evlâd-ı evlâdımdan neslen ba'din neslin ve fer'an gibbein asl müteveli evvelâ ve ba'de'l-inkirâzü'l-evlâd 'iyâzen necâlikü'l-'ibâd re'y-i hâkim ile bir racil-i sâlih ve 'alime tevcîh oluna didiğünde müteveli-i mezbûr vâkıf-ı merkûmun cümle kelâmını bi'l-muvâcehe tasdîk ve cemî' makâlini bi'l-müşâhede tahkîk itdikde vâkıf-ı merkûm cânib-i vifâkdan semt-i şikâka teveccüh idüb itdiği mürûr-ı eyyâm ve şühûr ve kürûr-ı a'vâm ve dühûr-ı vakfa fütûr ve gılâline kusûr gelmek ihtimâli karîbü'l-vukû' olduğu ecilden 'akar ve 'akârında râbi' olan menkûlât-ı kısmî 'akâr hükmünde olmağıle vakfiyyeti e'imme-i meşâhirde pişvâ-i küll rehnumâ-yı sünbül İmam-ı Azam hazretleri fitende lâzım olmamağın zikr olunan 'akâr vakfından rücû' itdim müteveli-i mezbûr emlâk-ı mestûrdan yedini def' idüb bana teslîm eylesün deyü da'vâ idüb işbu tevkî'-i refî'-i sadr-ı kitâb ânber-i nikâb olan hâkim huzûrunda mürâfa'a olduklarında müteveli-i mezbûr Ali Bey dahi kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı sevâba müteveccih olub didi ki vakfiyyet akâr-ı imâmeyn bi-derîn-i hümâmeyn katlarında husûsan ba'de't-teslîm ile'l-müteveli vakf-ı lâzım kabilinden olmağıle mezheb-i şerîfleri üzere vakfiyyetin sıhhat ve lüzûmuna hükm-i kalb idüb diyecek hâkim-i mûmâ-ileyh dahi makâl-i cânibeyn ve kelâm-ı ferîkeynde te'min-i anik ve'l-fikr-i dakîk idüb cânib-i hayr ihtiyârda sibkad(?) görüb vakfiyyet-i 'akâr sıhhat ve lüzûmuna hükm-i muhkem-i şer'î ve kazâ-i mübrem-i mer'î idüb cemî'-i evkâf mezbu(r)da resm-i ma'lûm ve zahr-ı merkûm üzere vakf-ı sâhîh ve lâzım oldu min-ba'd nakz-ı nakîzine mecâl-i mecâl ve ihtilâl ve ibtâlî mümteni'ü'-i ihmâl femen bedelihu ba'demâ mübemme'e(?) feinnemâ yebdulûn esmahu'ale'l-lezine inna'llâh semî'un 'alîm ve ecrü'l-vâkıf 'ale'l-hayyi'l-cevvâdi'l-kerîm cerâ zâlik ve harrehu fî evâ'il-i Muharremü'l-harâm min-şehûr li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-Hâl

Mehmed Çelebi en-nâib

Davud Çelebi nâib-i kassâm

İbrahim Beşe Cebeci

Hasan Beşe Eğilli

Es-Seyyid Osman es-Seyyid Ahmed

Es-Seyyid Hasan Çelebi

Es-Seyyid Mustafa Gemici zâde

Mahmud Beşe Nemekî

El-Hâc İbrahim Bey bin Büyük el-Hâc Bekir

Monlâ Resul Çelebi Osman Efendi el-müderriis

Hasan Çelebi Bazar başı

Ve gayrühüm mine'l-hazirûn

s.132/b.1

Karye-i Vartin tâbi‘-i hâshâ-i ‘âtîk-i Harpurut

Çiftlik-i Abdulhay hâliyâ der-tasarruf Abdulvahib ve Nasır veled-i Abdulhay

Mezbûrların babası mu‘âfiyet üzere bir çiftlik yeri vardır ber karar-ı sâbık oğlu Abdullvahib ve Nasır ‘uhdelerine kayd olundu.

Sûret-i defter-i muharrer-i Vilâyet Diyarbekir budur ki nakl olundu tekrâr kal‘ada muhfûz olan muharrer defterine nazar olundukda bâlada mestûr olan minvâl üzere mukayyedir mahfûz sah sah sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî budur ki nakl olundu.

s.132/b.2:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân ‘umdetü'l-emâsil ve'l-akrân dergâh-ı mu‘allâm mutasarrıflarından olan Abdulrahman zîde mecdühu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki yarar ve emekdâr olduğundan gayri hâlâ düstûr-ı mükerrer müşîr-i eham nizâmü'l-‘âlem vezîrim ve serdâr-ı ekrem Mustfa Paşa edâm-allâhü te‘âlâ iclâlehü tarafından Ilgar ile telhîs götürülüb hır hır getürdüğün ecilden hakkında türlü ‘inâyetim zuhûra getürub işbu sene tis‘a ve erba‘în ve elf Muharremü'l-harâmının dördüncü gününden Diyarbekir'in tımâr defterdârlığı sana tevcîh ve ‘inâyet idüb i‘lâm-çün (boşluk) ta‘yîn olunmuşdu buyurdum ki bir an ve bir sâ‘at te'hîr ve terâhi itmeyüb

Diyarbakir'in tımâr defterdârlığı hizmetinde olub dergâh-ı mu'allâm mutasarrıflığı ile tasarruf olunduğu za'âmetin mâ'en mutasarrıf olub kemâl-ı emânet ve istikâmet ile hizmet-i mezbûrda mecd-u sâ'yî olasin ve adamın gönderüb mu'accelen yerlerinin ihrâcıyla mukayyed olasin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâ'il-i şehr-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve erba'în ve elf

Min-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efsalü't-tahiyye

Be-yurd-ı sahrâ-yı Sivas

kayd şehr-i Muharrem fi 12

s.132/b.3:

Hüvellahu el-Hâdi

'aleyhi i'timâd

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechiledir ki

Arâzi-i emîriyeden bir mikdâr yeri Zeyd'in yirmi beş yıl bilâ niza' 'ömr ü muvâcehesinde tasarruf idüb sâhib-i 'arz senesine 'öşr ve resim edâ iderken hâlâ müddet-i mezkûreden berü 'öşr ve resim alan sâhibü'l-'arz Zeyd'in elinden alub âhere virmeye kâdir olur mu beyân buyrulub müsâb oluna

El-Cevâb

olmaz

el-a'lem ' indehu

Vecele tasarrufu'l-arz el-emiriyye 'öşr sittin sebt lehe hakkü'l-karâr felâ tevahhuz min yedhu carâit

El-fakîr Osman ... el-iftâ ... afy anhu

s.133/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm umdetü'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram el-muhtass bi-mezid-i 'inâyeti'l-meliki'l-allâm Harpurut Sancağı Beyi dâme 'izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l- hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l- kelâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-ulemâ'il-muhakkikîn umdetü'l-fuzalâ'il-müdekkikîn Arslâniye medresesinde müderris olan Mevlânâ Mehmed zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak

ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrda Monlâ Ahmed Peykeri medresesi işbu dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân ve kıdvetü'l-ulemâ'il-muhakkikîn Mevlânâ Mehmed zîde fazlühuya sene semân ve erba'în ve elf Zi'l-hiccesinin gureresinde tevcîh olunub zabt ve tasarruf için yedine bi'l-fi'il Anadolu kâzaskerim olan a'lemü'l-'ulemâ'il-mütebahhirin efdalü'l-fudalâ'il-müteverri'in yenbû'l-fazl ve'l-yakın Mevlânâ İsa edâm-allâhü te'âlâ fezâ'ilühûda mahz ve mahtûm temessük virilib ber-mûceb-i temessük tasarruf üzere iken Hızır nâm kimesne buk'alık üzere alub dahl itmekle gadr eyledüğünü bildürüb zûrnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda medrese-i mezbûrda bi'l-fi'il mezbûr Mehmed'in üzerinde olub yedinde olan mahz ve mahtûm temessük mûcebince zabt ve tasarruf itdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim(le) vardukda medrese-i mezbûre-i merkûm Mevlânâ Mehmed'e zabt ve tasarruf itdirüb min-ba'd mezbûr Hızır ve etrâftan dahl iden kimesneleri medreselik üzere kendülere tevcîh olduğuna bi'l-fi'il Anadolu kâzaskerim edâm-allâhü te'âlâ fezâ'ilühudan yedlerinde mahz ve mahtûm temessük oldukça asla bir-vechle dahl ve te'addî itdirmeyüb men' ve def' idesiz eslemeyüb emr-i şerîfime muhâlefet edeni yazub 'arz idüb tekrâr emr-i şerîfim varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ve bu hükm-i şerîfim yedinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-hicce sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı Sahrâ-yı Malatya

s.133/b.2:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut'da vâki' Meydan Cami'i dimekle ma'rûf cami'-i şerîfin imâm-ı nâkîsine evkât-ı hamse mü'ezin lâzım olmağın yevmî bir akçe ile işbu dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Osman nâm kimesne her vechle lâyük ve mahall ve müstehak olmağın mü'ezinlik ve yine yevmü'l-cum'ada sâ'ir mü'zinân ile salâ-hân olub mezbûra tevcîh olunub berât-ı hümâyûn virilmek ricâsına kâdı Mevlânâ Süleyman zîde fazlûhu 'arz itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnı virdüm ve buyurdum ki varub cami'-i mezbûrda merkûm Osman mü'ezin salâhân olub hizmet-i lâzimesi mü'eddî kılındıktan sonra yevmî bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün ve devâm-ı ömr ü devletçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni' olunmayub kimesne dahl ve ta'arruz

kılmaya şöyle bilüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Cumâde'l-âhir sene semân ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı Musul

s.133/b.3:

Vech-i tezkire budur ki Sa‘âdetlü Pâdişâh hazretlerinin zebûnlukdan gerü kalan develerü içün Harpurut kâdısı faziletlü Hüseyin Efendi yedinde elli kile arpa bize teslîm olunub işbu temessük yedine vaz‘ olunmuşdur ki vakt-i hâcet ihticâc idine. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-hicce sene semân ve erba‘în ve elf

Hasan Ali   Ali   Murat

Sernefer   Sernefer   Sernân(?)

s.133/b.4:

Vech-i tezkire budur ki Sa‘âdetlü Pâdişâh hazretlerinin zebûnlukdan gerü kalan develerü içün Diyarbekir defderdârından virilen dîvân tezkiresi mücebince altmış kile arpa Harpurut kâdısı Hüseyin Efendi onayla Malkoç-Efendi köyünden bize teslîm olunub bu temessük verilmişdiki vakt-i hâcet ihticâc idine. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-hicce li-sene semân ve erba‘în ve elf

s.134/b.1:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki‘ Arslaniye Medresesinde yevmî bir buçuk akçe ile buk‘a olan işbu râfî‘-i tevkî‘-i refî‘-i kıdvetü'l-‘ulemâ'il-muhakkikîn Mevlânâ İbrahim zîde fazlühuya tevcîh olunub mutasarrıf olub edâ-i hizmetde kusûru yoğken İsmail nâm kimesne hilâf-ı inhâ ile alub berât itdirdüb gadr ve hayf itmeğın yine mezbûr İbrahim mutasarrıf kılınub berât-ı hümâyûn virilmek ricâsına kâdı Mevlânâ Hüseyin zîde fazlûhu ‘arz itmeğın sadaka idüb ve bu berât-ı hümâyûn-ı ‘izzet makrûnu virdim ve buyurdum ki varub Mevlânâ-yı mezbûr İbrahim kemâ-kân medresede mukayyed olub hizmet-i lâzimesi mü'eddî ve mer‘î kılındıktan sonra yevmî bir buçuk akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün ve devâm-ı ömr ü devletçün du‘âya müdâvemet göstere ol babda hiç ahd-ı mâni‘ olmayub kimesne dahl ve ta‘arruz kılmaya şöyle bilüb ‘alâmet-

i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i şehir-i Zi'l-hiceti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-medîne-i Amid

Kayd fi gurre-i Muharrem sene 1049

s.134/b.2:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ordu-yı hümâyûna mektûb gönderüb kazâ-yı mezbûrda vaki' Yığmir mescid-i şerîfede imâm olan Mehmed müderris olub imâmet-i mezbûr mahlûl olmağın işbu râfî'-i tevkî'-i refî'-i 'âlîşân-ı hâkânî Hacı Ebu Bekir lâyük ve mahall ve müstehakdır ve bu imâmet mezbûreyi mezkûra virilmek bâbında 'inâyet ricâsına 'arz itmeğın tevcîh idüb bu nişân-ı hümâyûn 'izzet makrûn virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub mescid-i mezbûrda müderris olan mezbûr yerine imâm olub hidmet-i lâzimesine mü'eddî kılındıktan sonra şart-ı vâkıf mücebince vazîfe-i mu'ayyenesiyle mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı ömr ü devletimçün ve kıyâm-ı cizzü şevketim ed'iyyesine müdâvemed ve mülâzemet göstere ol bâbda hiç ahd-ı mâni' ve dâfî'-i ve râfî' ve münâzic olmaya dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâ'il-i şehir-i Zi'l-hiceti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid el-mahrûs

kayd fi-yevm 3 mâh-ı Muharrem sene1049

s.134/b.3:²⁷¹

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kasaba-i mezbûrda vaki' Yığmir mescidinin imâmı olan dârende-i fermân-ı hümâyûna Hacı Ebu Bekir gelüb imâmet-i mezbûreye bundan akdem mutasarrıf olan Mehmed müderris olmağıyla mahlûl olmağın sene semân ve erba'în ve elf Zi'l-hiceti's-şerîfde kendüye tevcîh

²⁷¹ Devamı s.135/b.3 nolu belgededir.

olunub berât-1 şerîfim virilüb hizmetde kusûru ve azel icânb eder hali yoğ iken kâzasker tarafından Osman nâm kimesne hilâf-1 vâki‘ inhâ ile alub berât itdirib kendüye gadr ve hayf eyledüğünü bildirüb elinde olan berât-1 şerîfim mücebince kemâ-kân ibkâ ve mukarrer ve zabt ve tasarruf itdirilmek bâbında ‘inâyet ricâ itmeğin hazîne-i ‘amireden mahfûz olan kuyûda bir asl olundukda imâmet-i mezbûre bi'l-fi'il bunun üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın elinde berât-1 şerîf mücebince kemâ-kân ibkâ ve mukarrer zabt ve tasarruf itdirülmeğin emr idüb buyurdum ki emrim üzerine ve elinde olunan berât-1 şerîf mücebince kemâ-kân ibkâ ve mukarrer ve zabt ve tasarruf itdirüb hilâf-1 vâki‘ inhâ ile dahl iden mezbûr Osman ve âherden berüye bir vechle dahl ve ta‘arruz itdirilmeyüb kemâ-kân buna zabt ve tasarruf itdirüb ve dahl olunub bunun hizmet-i mukâbelesinde tahvîl târîhine düşen mahsulünden kimesne nesnesini almaz ise

s.135/b.1:

Nişân-1 şerîf-i ‘âlîşân-1 sultân-1 tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-1 hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut'da vâki‘ Yığmir mescidi dimekle ma‘rûf mescid-i şerîfde şart-1 vâkıf mücebince vazîfe-i mu‘ayyenesiyle imâm olub işbu dârende-i fermân-1 vâcibü'l-iz‘ân kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn eş-Şeyh Osman zîde fazlûhu imâmet-i mezbûre edâsında kusûru olmayub her vechle mahall ve müstehak olub bir vechle ‘azl idecek hali yoğken Eba Bekir nâm kimesne ve sâ'ir hilâf-1 inhâ ile alub küllî gadr ve hayf eyledüklerinden mâ‘adâ sikât nâ-ehil olunduğünü i‘lâm eylemeğin mezbûr Eba Bekir ve sâ'iri ref‘ olunub yine ba‘de'l-ihimân mezbûr eş-Şeyh Osman zîde takvahu imâm olub tekrâr imâmet-i mezbûre üzerine ibkâ ve mukarrer kılınub berât-1 hümâyûn virilmek ricâsına sâbıkâ zûm ile kâzaskeri olub hâlâ imâm olan a‘lemü'l-ulemâ'il-mütebahhirin efdalü'l-fudalâ'il-müteverr‘in Mevlânâ Yusuf edâm-allâhu te‘âlâ fezâ'il ‘arz itmeğin mezbûr eş-Şeyhim Osman sadaka idüb bu berât-1 hümâyûn virdüm ve buyurdum ki varub mescid-i şerîfde kemâ-kân Mevlânâ-yı mezbûr müderris eş-Şeyh Osman imâm olub hizmet-i lâzimesine mü'eddî kılındıktan sonra vazîfe-i mu‘ayyenesi her ne ise ana bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün ve devam-ı ömr ü devletçün du‘âya müdâvemet göstere ol bâbda mezbûr Eba Bekir ve sâ'ir mâni‘ ve dâfi‘ olmayub kimesne dahl ve ta‘arruz kılmaya şöyle bilüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i şehir-i Zi'l-hicce sene semân ve erba‘în ve elf

Be-yurd-1 sahra-yı Malatya

s.135/b.2:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Akzâ-yı kuzâtu'l-müslimin Mevlânâ Amid kâdısı Mehmed zîde fezâ'ilehu Âsitâne-i Sa'âdet'ime mektûb gönderüb Harpurut kazâsında şerî'atl Monlâ Pekerci²⁷² buk'adarı Ömer fevt ol yerleri mahlûl kalmağın râfî'-i tevkî'-i refî'-i ‘âlî-şân-ı hâkânî ve nâkil-i yarlığa teliğü'l-beliğü Bohtânî kıdvetü'l-'ulemâ'il-muhakkikîn Mevlânâ Hızır zîde fazlûhu için ehlü'l-'ilm ve mahall ve müstehakdır deyü virilmek bâbında ‘inâyeti ricâsına ‘arz itmeğın tevcîh idüb bu berât-ı sa'âdet-i ayât virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub kazâ-i mezbûrda niyâbet şartıyla buk'adar olub şöyle ki vazîfe-i hidemât-ı buk'adârlıkları bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kılındıktan sonra kadîmden tevcîhiyle mutasarrıf olmuş ise mûmâ-ileyh dahi mutasarrıf ola ol bâbda efrâd-ı âferîdden bir ferd mâni' ve dâfi' ve merâhim kılmayalar şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.135/b.3:²⁷³

Bâ'de's-subût hükm idüb bî-kusûr alıverüb te'allül ve ‘inâd itdirmeyüb şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî gurre-i şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene tis'a ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Tuzla

s.135/b.4:

Budur ki emr-i şerîf ‘ali-şanımla bildâr cem'ine me'mûr olan istihdâm kullarından Musa Bey mahfel-i kazâda Harpurut mukâta'a emîni Musli Ağa ordu-yı hümâyûnun kurâlarından Kesrikli Ohenk ve Mornikli Osik ve Hırhikli İğob mahzarında havâss-ı hümâyuna dört buçuk bildârdan dört yüz elli gurusı alub kabz idüb zimmetine kayd olan bir akçe bâkî kalmadı virdikde kayd şüd.

²⁷² Doğrusu Peykeridir.

²⁷³ Devamı s.134/b.3 nolu belgededir.

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe

Veli Beşe Semerci

Ahmed Bey

s.135/b.5:

‘An tahvîl Yunus Ağa el-mübaşir ‘an akçe-i bildârân nefsi-i Harpurut der-livâ-i hod tâbi‘ eyâlet-i Diyarbekir el-vâki‘ fî sene 1048

‘an yed hod neferen 7 guruş-ı tam 1 akçe 10000 beher nefer fî 50 guruş bâ fermân-ı şerîf

Temessük olunması için işbu sûret-i tahvîlinden mahallinde nakl olundu.

Sûret-i mûcib-i tezkire micmal alındı

s.136/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Harpurut sancağı re‘âyâsı Südde-i Sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunlar üzerelerine lâzım gelen haracı virirken hâla ba‘zıları kal‘ada müstahfız ve ba‘zıları ehl-i hüccetüz ve kimi seyyidüz ve kimi yeniçeri tevâbi‘i ve sipâhi tevâbi‘iyüz ve cebeciyüz kadîmden bunlar ra‘iyyet oğlu ra‘iyyet iken her birisi bahâne ile emr-i şerîfle lâzım gelen tekâlîfi virmeyüb bunlar bilâ göz(?) virilmekle gadr ve hayf olduğunu bildirüb kadîmden ra‘iyyet oğlu ra‘iyyet olanları zimmetlerine lâzım gelen harcı bunlar ile virilmesi bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda onat vechle mukayyed olub göresin kazıyye ‘arz olunduğu üzere olub kadîmde kazâ-i mezbûr ahâlisi lâzım gelen tekâlîfi bunlar ile ma‘en virir iken hâla her birisi bahâne ile ta‘allül idüb kimisi müstahfız olub ve ehl-i hüccetüz elimizde berâtımız vardır ve ba‘zıları cebeciyüz ve kimisi seyyidüz ve kimisi yeniçeri tevâbi‘i ve sipâhi tevâbi‘iyüz deyü kadîmden ra‘iyyet oğlu ra‘iyyet iken hâla bahâ ile bunlaner ile zimmetlerine lâzım gelen harcı virmeyüb ‘inâd ve muhâlefet ve bahâne ve ta‘allül eyledükleri vâki‘ ise men‘ ve def‘ idüb ‘umûmen zimmetlerine lâzım gelen harcı ve tekâlîfi ma‘en virdirüb ‘inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz olki sâdâtdan olub ellerinde Âsitâne-i Sa‘âdet’imden

nakîbü'l-eşrâf olanlardan hüccet-i şer'iyeleri var ise ol-makûlelerden tekâlîf taleb itmeyüb ve onlar ki kadîmde ra'iyet oğlu ra'iyet olub her kim olur ise olsun kadîmden vire geldükleri üzere virüb 'inâd ve muhâlefet itmeyüb ve itdirmeyesiz hılâf-ı mutahar ve mugâyir emr-i hümâyûn ve kânûn ve deftere kimesne ol vechle rencîde ve remîde itmeyüb ve itdirmesiz kazıyyede mudahil olmayanları dahl itdirmeyüb muhtac-ı 'arz yazub bildürüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mezbûrların ellerinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

s.136/b.2:

Düstûr-ı mükerrerem-ı müşîr-i mufahham-ı nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmin-i mehâmmü'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehd-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-muhfûf-ı bi-sunûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-alâ Diyarbekir muhâfazasında olan vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhu te'âlâ iclâlehü kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-ikelâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârü's-sa'adetim Ağalarından dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-mevâz ve'l-mükerrebin İbrahim dâme mecdühu gelüb bundan akdem bunun karındaşı olan Yusuf Harpurut sancağında olan İbrahim karz-ı şer'îden dört yüz on beş bin akçe virüb mukâbelesinde mezkûr İbrahim yine Harpurut sancağında vâki olan mülkü kuyulu çiftliği ve Gökköprü mezra'ası ve ilmelli mezra'sı ve Hoca hamâmında mezbûr İbrahim'in oğlu Halilin iki hissesi ve zikr olunan mezra'ların mahsûlüni ve çift ve çubuğu ve öküzleri ve camûsları ve demürleri ve tevâbi'i ve levâhıkıyla ve hamam-ı mezbûrun iki bâb hissesi rusûmâtıyla mûmâ-ileyhe rehin vaz' idüb ve temessük virildükden sonra bunun karındaşı Yusuf ve mezbûr İbrahim dahi fevt olmağın zikr olunan meblağ irs-i şer'le bana intikâl itmeğın bu dahi mezbûrlar İbrahimin metrûkâtı kabz idüb oğlu olan Halil'den yüz altmış bin akçe alub iki yüz elli bin akçe zimmetinde edâ olmağın bâkî iken rehinde olan çiftlik ve mezra'ları ve hamamın hisseleri elinde olan temessük mücebince bana zabt itdirdüb bir tarikle âher kimesnelere bey' idüb küllî te'addî eyledükleri ve bu bâbda fetvâsı olunduğın bildirüb elinde olan fetvâsı ve temessükü mücebince meblağ-ı mezbûru bî-kusûr edâ ve teslîm idinceye değın rehinde olan çiftlik ve mezra'ları ve hamam hisselerini kendüye zabt itdirülmek bâbında emr-i şerîfim ricâ

itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu husûs mukademâ bir defa‘ şer‘le görölüb fasl olmuş değilse evkât mûcebince teftîş ve tefahhus idüb ve elinde olan fetvâsına ve temessükünü dahl idüb göresin kaziiye ‘arz olunduğu üzere olub fetvâsı da‘vâsına mutâbık ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavm ve fetvâsı ve temessükü mûcebince ‘amel idüb dahi ba‘de’s-subût hakk her ne ise bî-kusûr edâ ve teslîm edinceye değin rehinde olan çiflik ve mezra‘ları ve hamamda olan hisseleri mezbûra hükm idüb mezbûra zabt ve tasarruf itdiresiz- şer‘-i şerîfe ve fetvâ-yı münife ve temessüke ve emr-i hümâyûna muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Zi'l-hicce sene semân ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Malatya

s.137/b.1:

Maskat-i re‘si mahmiyye-i Ruha'dan olub bin kırk yedi senesinde Harpurut mukâta‘atı emîni Veli Bey tahvilinden sene-i mezkûrda mukâta‘a-i mezbûr mevâcibinden havâss-ı hümâyûn karyelerinden ta‘şîr olunan mîri mahsûli zâyi‘ ve telef olmamak üzere nazar ve der-anbâr havâle nasb ve ta‘yîn olunan kıdvetü'l-erbabi't-tahrîr ve'l-kalem divân tarafından tezkire şerîki ile Davud Efendi zîde mecdühu meclis-i şer‘-i hatîr-i ikrâmü't-tevkirde iftihârü'l-ümerâ-i ve'l-ekâbir müstecmi'el-me‘ânî ve'l-mefâhir mahrûse-i Diyarbekir defterdârı olan ‘izzetlü Mehmed Efendi dâme mecdühu mahzarında bî't-tav‘i's-sâf ikrâr ve i‘tirâf idüb emîn mezbûr Veli Bey tahvîlinden ma‘rifetiyle ve kendü yediyle Harpurut kal‘ası dahilinde iki yerde der-anbâr olan sekiz bin altuyüz kile Harpurutî hinta ve bin kile yine Harpuritî hinta kazâ-i mezbûre a‘mâlından Ekrüz nâm karyede der-anbâr olmuşdır cem‘an sekiz, dokuz çifliğin yüz kile hinta olur eğer kal‘ada olan iki anbâr ve Ekrüz'de olan bin kile hinta anbâr ki kendü zabtında olub ba‘de'l-yevm taraf-ı yedinde taleb olundukda hatm olundukda bir kile ve bir habbe noksan gelür ise noksanı benim üzerime lâzım olsun dedikde mukırr-ı mezbûr Davud Efendi'nin minvâl-ı meşrûh üzere el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr defterdâr efendi bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabul idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehir-i Zi'l-hicce sene semân ve erba‘în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Halil bin Halil Cihan Ağa

Fahru'l-Akrân Kaya Ağa kâim-makâm

Osman Çavuş Divân-ı Diyarbekir

Monlâ Hızır Efendi Pârî-zâde

Emin Musli Ağa

Çalık Osma Beşe

Ve gayrihim

s.137/b.2

Kazâ-i Harpurut

der-livâ-i mezbûr

‘Öşr Toyla Tepesi tâbi‘i im

‘an hasıl mine'l-hums

‘an Hınta kile 675 Akçe 6750

Şa‘ir kile 275 akçe 2200

Resm-i çift 13,5 675

Resm-i bennak 22 nefer 264

Resm-i mücerred 19 nefer 114

Âdet-i ırgadiye 240

Resm-i Kışlakçıyan 144

Öşr-i penbe müd 25 akçe 1600

Baha-i Sisam talvüd(?) 150

Bâd-i hevâ 143

Resm-i arus 60

‘an mahsûlü-i çayır hisse-i karye-i mezbûre der tasarruf-ı Yazdan kulu

‘an bedel-i ‘öşr ber-vech-i maktû‘ 170 yekün 12500

Sûret-i defter-i cedîd-i mu‘tasal-ı sultân-i budur ki nakil olunan tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Cemâziye'l-evvel sene tis‘a ve erba‘în ve elf

s.137/b.3:

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki‘ olub cami‘ evkâfının mütevellisi Ali kendü hevâ ve hevesinde olub mâl-ı vakıf ekl ve bey‘ idüb ehli vazîfe-i hakk üzere olmamağla her vechle ref‘ lâzım gelmeğın yine işbu râfi-i tevkî‘-i refi‘-i sa‘adet nişânî Veli mahall ve müstahak olmağıyla yevmî üç akçe ile tevcîh olunmak ricâsına kâdı Mevlânâ Mehmed ‘arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn virdim ve buyurdum ki varub müteveli olub hidmet-i lâzimesine mü'eddî kılındıktan sonra yevmî üç akçeye mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletümçün du‘âya müdevâmed göstere şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i şehir-i Cemâziye'l-âhîr sene semân ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Musul

s.137/b.3:²⁷⁴

Zeyd Amr ... .. ba‘zı emlâkın Amr'da ... idüb ba‘de Zeyd ve Amr ... olduklarında Zeyd'in oğlu Bekir ... ahz iderse emlâkı ba‘zı kimesneleri semn(?) ... bey‘ ve teslim ve karz-ı semn(?) eylese hâlâ Amr ... varis ... bey‘ mezkûrı da‘vâsı ol emlâkın ol kimesnelerden alub enfâ-i deyn edinceye değın ... karar olurlarmı beyân buyrulub müsâb olalar.

s.138/b.1:

²⁷⁴ Belgeni çekim esnasında filme alınmayan yerleri olduğu için tam olarak okunamamaktadır.

Kıdvetü'l- kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Harpurut Sancağı mütesellimi dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman zîde kadrûhu adem gönderüb livâ-i mezbûrenin defter-i cedîd-i hakâniyede mîrlivâ hâsları kayd olan karyelerin re'âyâsından resm-i bennâk ve ispençe ve sâ'ir hukûk ve resm-i mîrîyesini sâbika beş ve on seneden berü olı-geldüğü üzere taleb eyledükde re'âyâ taîfesi virmeyüb resm-i bennâk on iki akçe ve resm-i mücerredi altı akçe virmek için elimizde emr-i şerîf vardır deyü ikrâr ve ibrâz idüb lakin ol-emrin aslı olmayub men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfime ricâ itmeğin buyurdum ki (boşluk) vardukda husûs-ı mezbûr mukayyed olub göresiz taht-ı kazânızda vâki' mîrlivâyâ hâsları re'âyâyâ resm-i bennâk ve resm-i mücerred ve ispence ve sâ'ir hûkuk ve rüsûmu senini sâbık âli beş on seneden berü nice alını gelmiş ise ol-minvâl üzere edâ itdirüb re'âyâsına ol vechle ta'allül ve 'inâd itdirmeyesiz şer' ve kânûn ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz husûs-ı mezbûr için bir daha şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-hicce'ti's-şerîfe min-şuhûr sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Şilbe

s.138/b.2:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm umdetü'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram el-muhtass bi-mezid-i 'inâyeti'l-meliki'-allâm Harpurut Sancağ Beyi dâme 'izzuhû kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Harpurut kazâsına tâbi' Zarato nâm karye sâkinlerinden Ali ordu-yı hümâyûna gelub 'arz-ı hâl idüb bunun babası bölük sipâhisi olub hizmet-i pâdişâhîne emekdâr ve din devlet uğrunda bezl-i iktidârı olduğundan tımârı Bağdad muhârebesinde uğur-ı hümâyûnum şehid düşüb ve bu ana değin tekâlîf virmez iken hâla re'âyâ tâîfesi bizim ile mâ'en 'adet-i ağnâm ve sâ'ir tekalîf taleb idüb rencîde ve remîde itmek hâli olmadıklarını bildürüb imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda husûs-ı mezbûra ol vechle mukayyed olub göresin kaziye 'arz olunduğu ise bu bâbda kânûn-i kadîm üzere 'amel idüb hilâf-ı şer' ve kânûn ve muhâlif-i emr-i hümâyûn rencîde ve remîde itdirmeyüb

muhtâc-ı ‘arz olanları isim ve resimleriyle yazub Südde-i Sa‘âdetime ‘arz eylesin husûs-ı mezbûr için tekrâr emr-i âher varmalu eylemeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Cemâziye'l-âhîr sene semân ve erba‘în ve elf

Be-yurd-ı sahra-yı Gölbaşı

s.138/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tezkire varıcak ma‘lûm ola ki Harpurut kazâsında sâkin olan keferenin zimmetlerine vâcib olan cizyeleri bu sene-i mubâreke bu ana dek virmeyüb te‘allül ve gadr idüb mezkûr zimmîler firâr itmişdi bahane ile mal-ı mîriye gadr idüb iki seneden müteceviz firâr eden zimmîlerin taht-ı tasarruflarında zirâ‘at olmuş terekesinün ve mülkü ve emlaklarından ve akrabâlarından cem‘ ve tahsîl itdürüb ve on seneden berü eyâletlerinde sâkin olunan karyelerden dahi resm-i cizyeleri cem‘ ve tahsîl itdirmek için tezkire tahrîr olunub mubâşir-i merkûm Mustafa'nın yedine virilmişdi vusûl buldukda gerekdir ki mezbûr zimmîlerden üzerlerine edâsı lâzım resm-i cizyelerini firâr itmişlerdir deyü bahâne itdirmeyüb yerlü yerinde bî-kusûr cem‘ ve tahsîl itdirmenin mâl-ı pâdişâhiye gadr olmak ihtimâm yokdur firâr eden zimmîlerin mülkü ve emlaklarından ve karye zimmîlerin zirâ‘at olunmuş tarlalarında ve on seneden berü eyâletinizde sâkin olan zimmîlerden ve akrabâlarından cem‘ ve tahsîl edesin mâl-ı mîriye gadr ve noksan olmazdan be gâyet hazer eylesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-âhîr sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Harput

s.138/b.4:

Karye-i Herdi

İslâmbolî

Şa‘ir keyl 222

Seksen Diyaberkirdir

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki bin kırk sekiz senesinde vâki' olan iştirâ arpası ferman-ı şerîf mûcebince cem'ine me'mûr (boşluk) olan Çavuş karındaşı Musta Beşe'nin defteri ile karye-i Herdiye sâlyâne olan iki yüz yirmi iki kile İslambolî arpa seksen Diyarbekirî ider Küçük İbrahim bunun oğlu Mustafa Bey yedinden alub mîrî anbâra teslim olmuşdu tezkire virilmişdi vakt-i hâcet temessük idine. Tahrîren fi evâ'il-i şehir-i Zi'l hicce sene semân ve erba'în ve elf

Mehmed

s.139/b.1:

Fazîlet şî'âr efendi hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine tahiyyât-ı sâfiyât ithâfindan sonra inhâ ve i'lâm olunan budur ki dârende-i mektûb sâhib-i-devlet efendimizin emekdâr Sarıcalarından olan Şah Bazük kasab Bekir'de yüz yirmi guruş ve bir ak hançer karz-ı hasen hakkı olmağla hâliyâ taleb ve tahsîl için gönderilmişdir vardukda gerekdir ki mezkûr Şah Bazük zikr olunan kasab Bekir'in zimmetinde olan yüz yirmi guruş ve bir ak hançeri şer'le alıvirüb merkûmu 'alel-a'cele gerü bu tarafa yollayasız bir günden ziyâde eğlendirmeyesiz eğer bir şer'î cavâbı var ise bu cânibe gönderesin şer'le görülüb icrâ-yı hakk oluna bâkî ed-du'â Allah Allah bu husûs ziyâde akdâm idüb alı virüb cânibimizde gönderilmek sa'y u dikkat eyleyesiz ol âdem bize lâzımdır hizmete mahalldir hiç bir-vechle 'avk ve te'hîr câiz ve münâsib değildir ola ki muhâlefet itdirmeyüb akçesini halâs idesin yollayasın ve's-selâm.

Hasan

s.139/b.2:

Mefâhîrû'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Diyarbekir'den Âsitâne-i Sa'âdetime varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlühum ve mefâhîrû'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kâdılıklarda vâki' mîrimîrân ve mîrlivâ mütesllimleri ve kal'a dizdârları ve neferât ağaları ve sâ'ir iş erleri zîde kadrühum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâla hızâne-i âmîremi Âsitâne-i Sa'âdetime nakil itmek için destûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Hüseyin Paşa edâm-allâhu te'âlâ iclâlehünün kethüdâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed zîde mecdühu ta'yîn olunmağın yollarda menâzil ve merâhilde hızâne-i âmîremi mahfûz

yerlere koyub ve yarar yeniçeri ta'yîn idüb ehl-i vukûf kılağuzlar virüb ve lâzım olan mahallerde yanlarına neferât koşub emîn ve sâlim bir birinize ulaştırıb Âsitâne-i Sa'âdetime îsâl eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda cümleliz mukayyed olub emr-i celîlü'l-kadrim üzere müşârün-ileyh zîde mecdühu ile ve sâ'ir hazînem üzerine ta'yîn olunan hızâne ile her kankınızın taht-ı kazâsına dahil olur ise gereği gibi mukayyed olub hızâne-i âmîremi mahfûz ve mazbût yerlere kondurub ve gece ve gündüz yanına mu'temedün 'aleyh yeniçeri ta'yîn idüb ve yarar yol bilür kılağuzlar virüb ve ba'zı iktizâ iden yerlerde neferâtdan ve gayriden adamlar koşub emîn ve sâlim bir birinize ulaştırıb Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl eyleyesiz bu husûs sâ'ire kıyas itmeyüb Hızır bir biriniz biz-zat mukayyed olub asla bu husûsa muzâyaka çekdirmeyesiz şöyle ki ihmâl ve müsâhaleye cevâz gösteresiz bir-vechle gadr ve cevâbınız mesmû' olmayub mensûbunuz ilzâmıyla konulmayub 'itâb ve 'ikâbıma mazhar olmanız mukarrerdir ana göre bâsîret üzere olub bir-vechle gaflet üzere olmayasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâl-i-i şehri Zi'l-hicce li-sene semân ve erba'în ve elf

s.139/b.3

Sûret-i tezkiredir ki

Diyarbakir'den Âsitâne-i Sa'âdetime varınca yol üzerinde mîrî arpa cem'ine me'mûr olan ba'de's-selâm gerü kalan hazîne-i âmîre ile üç evde Solak başılar ile kalmışız imdi beher yevm on kile arpa virüb kendülerinden temessük alasın bu minvâl üzere emr-i şerîf sâdır olmuşdı. Fi 12 Z. Sene 1048

Zahire üzerine me'mur olan vech-i meşrûh üzere viresin. Fî 10 Z. Sene 1048

Derây-ı yeniçeriyân tâbi'-i hazîne Goşt vukkiye 26

s.139/b.4:

Bâcı-ubûr tekrâr Osman Beşe 'uhdesine bin üç yüz guruş kayd olunmuşdu. ²⁷⁵Veli Beşe Bâc-ı ubûr ve tamgayı siyah menzilci Veli Beşe bin üç yüz guruşa der'uhde eyledüki kayd şüdü.

²⁷⁵ Bu ifade ilk cümleden ayrı olarak belgenin biraz altında yazılmıştır.

s.139/b.5:

Budur ki Van mevâcib tahsiline me'mûr olan Ebu Bekir Ağa mahfel-i kazâda Osman Beşe İbin-i Seyfullah mahzarında üzerine da'vâ idüb bâc-ı-ubûr ve tamga-yı siyah sâbık der'uhde eylemiştir ki mukâta'ası der-devletden berât-ı şerîf ile tevcîh olunur ise ol zabt ide kastül'-yevm teslîm ide. Tahrîren gurre-i sene tis'a ve erba'în ve elf

s.140/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Harpurut sâkinlerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn Davud nâm yeniçeri gelüb 'arz-ı hâl idüb bundan akdem bin kırk bir senesinde yeniçeri tâifesinden kırk altıncı bölükden Ömer Çavuş nâm yeniçeriden bir mikdâr akçe karz alub ba'dehu târîh-i mezbûrda Harpurut yeniçeri serdârı olan Mustafa nâm kimesne mezkûr Ömer çavuş beni vekîl eyledi deyü bunu ahz idüb bin yüz elli guruşunu alub eline kıbel-i şerî'ât hücceti virdükden sonra bin kırk üç senesinde dahi mukâbele nâmıynla dokuz yüz guruş ve bir kadara tekrâr yüz kırk guruşını alub ve beş müd zirâ'at olunmuş yerini ve mürâba'ada olan yüz guruşunu dahi kabz idüb gadr itmekle merâb'-i şer' olunub bi'l-muvâcehe görüldükde bin kırk bir senesinde vech-i meşrûh üzere alduğu bin yüz elli guruşunu ikrâr idüb sicil olunmuş iken sen ki kâdısın mezbûr Mustafayı himâyet itmekle hüccet virmeyüb kendüye gadr olduğunu bildürüb imdi buyurdum ki dergâh-ı 'âli yeniçerilerinden Ali Beşe ve Mülteham Beşe vardukda mezbûr bâ-der vech-i imkân ile getürüb hüccet ile varan mübâşir-i merkûmi koşub Dîvân-ı Hümâyûna ihzâr eylesin ki Dîvân-ı Hümâyûnda şer'an görölüb icrâ-yı hakk oluna şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Zi'l-hiceti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid el-mahrûse

s.140/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Diyarbekir'den İznikmid'de varınca yol üzerinde vâki' olan kuzât efendiler zîde fazlûhumâ ve mîrî zahîr üzerine ta'yîn olunan mübâşirler tezkire varacak ma'lûm ola ki hâla Matbah-ı Âmire için her menzilde altmış kile İstanbulî un varan hassa etmekçiler ma'rîfetiyle bir hoşça tabah

itdirüb sipariş olunduğı üzere her menzilde hazır ve âmâde itdirmek gerek siz ki bir vechle müzâyaka çekmeye şöyle ki husûs-ı mezbûrda ihmâl ve tekâsulünüz sebebiyle sipariş olunduğı üzere hazır-ı menzilde hazır ve âmâde olunmaya bir vechle gadr ve cevâbınız makbûl olmayub mesûl ve mu'âteb olmanız mukarrerdir şöyle bilesiz mûceb-i tezkire birle 'amel olasız. Tahrîren fî 7 Zi'l-hicce sene 1048

s.140/b.3:

Harpurut kal'ası Dizdârı:

Kızılbâş tutsaklardan kal'a da kalan Halef Han'ın ve Mir Fettah'ın adamlarını buyruldu ile varan adamlara kündeğe urub teslîm idüb ordu-yı hümâyûna gönderilmesi fermân olunmuşdur imdi kal'ada nakil-i kızılbaş tutsaklar kalmış ise kündeğe urub varan adamlara teslîm ve ordu-yı hümâyûna gönderesiz ve gelenlerin isim ve resimleri yazub defter idüb gönderesiz deyü kayd fî 16 Zi'l-hicce sene 1048

s.140/b.4:

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki sa'âdetlü şevketlü Pâdişâh zıllullah-i 'âlem-penâh hazretlerine kudûm-i şerîfleri mîrî için Pağnik nâm menzilde cem'olunan üç bin kile arpa sarf olunub Harpurut kâdısı 'izzetlü efendi hazretlerinin ma'rîfetiyle masraf olub bir kile ve bir habbe bâkî kalmadığı ecilden tezkire virildiği vaktinde temessük oluna. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-hicce'ti's-şerîf sene semân ve erba'în ve elf

Tahsildâr-ı mîrî Diyabekir Hânı

s.141/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Ulufe-i ciyân-ı yesârdan doksan dokuzuncu bölükde yevmî on akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan işbu dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ebu Bekir Arabgir saray-meydan nâm kulum zîde kadrûhu hakkında mezîd-i 'inâye-i pâdişâhinim vücûda getirub emekdâr ve mahall ve müstehak olduğundan gayri tashîhlerden olub ve hâla fetihi müyesser olan Bağdad kal'ası muhâsarasında ziyâde hizmeti sebk itmekle mukademâ hazîne mande olunduğı 'ulûfesi mukâbelesinde Harpurut kal'asının

kethüdâlığı virilmeki bâbında istidrâ-yı inâyet eyledüğü ecilden sûret-i ru'ûs-ı hümâyûn mûcebince bin kırk sekiz Zi'l-ka'desinin beşinci gününden yevmî sekiz akçe 'ulûfe ile kethüdâ nasb ve ta'yîn idüb bu berât-ı sa'âdet âyât ve behcet-gâyâtı virdüm ve buyurdum ki mezbûr Ebu Bekir Arabgir saray-meydan nâm kulum varub kal'a-i mezbûreye kethüdâ olub şöyle ki vezâif-i hidemât kethüdâlığıdır mer'î ve mü'eddî kılındıktan sonra vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunan yevmî sekiz akçe 'ulûfesiyle sâ'ir yoldaşları ile mâ'en havâle oluna ve kal'a-i merkûm neferâdı mezbûru kendülerine kethüdâ alub ve şer' ve kânûna muvvâfık olan sözünden tecâvüz eylemeyeler ve zikr olunan kethüdâlık 'ulûfesi mukâbelesinde virilmiştir ol bâbda âherden kimesne mâni' ve mezâhim olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî yevmü's-sâbi' min şehr-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı Sahrâ-yı Bağdad

s.141/b.2:

Cenâb-ı şerî'at me'ab kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm zîdet vulât ve'l-enâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ba'de't-tahiyyât-sâfiyât inhâ olunur ki Harpurut kal'asının kethüdâlığına işbu sene semân ve erba'în ve elf Zi'l-ka'desinin beşinci gününden dârende-i hurûf kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ebu Bekir zîde kadrühuya tevcîh olunub mâliye tarafından berât-ı hümâyûn virilmekle mûcebince zabtı için bu taraftan dahi mektûb virilmiştir vusûl buldukda gerekdir ki zikr olunan kal'a kethüdâlığına vech-i meşrûh üzere elinde olan berât-ı mûcebince merkûm Ebu Bekir'e zabt itdirüb ve âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı Sahrâ-yı Bağdad

s.141/b.3:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki bin kırk yedi senesinde havâss-ı hümâyûn karyelerinden Arındık nâm karyenin gılâl mahsulünü ber vech-i sülüsân hesabı üzere karındaşım Zülfükar Bey on yedi müd gılâle ber-vech-i iltizâm virilmiştir ki zikr olunan karyeye varub iltizâm üzere sene-i mezbûrede ta'şîr ve keyl idüb vech-i meşrûh üzere der'uhde eyledüğü on yedi müd gılâli pâk ve pâkize getirüb cânib-i mîriye bî-kusûr edâ idüb

karye iltizâmından merkûm Zülfükar Bey'in zimmetinde bir kile tereke bâki ve alâkamız kalmayub ol ecilden işbu hatt-ı halâs tahrîr olunub mîrî cânibinden mezbûrun yedine temessük virildiği vakt-ı hâcet temessük idine ba'de'l-yevm rencîde olmaya. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâl sene semân ve erba'în ve elf

Veli zâbıd Harpurd

Davud Çelebi sâbık-ı emîn

s.142/b.1:

Mefâhîrû'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Ergani ve Soz(?) ve Behrimaz ve Gölbaşı ve karye-i Malkoç-Efendi ve Hân-Sinan paşa menâzillerinin zahireleri ihzârına me'mûr olan kâdılar zîde fazlühum ve mefâhîrû'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan menâzillerin zahirelerine me'mûr olan mübâşirler zîde kadrühum tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem zikr olunan menâziller için yüz elli vukiyye 'asel ve iki yüz vukiyye revgan-ı sade tedârik olunub mâ'en hâzır ve âmâde olmak fermânım olmuşdı lakin ta'yîn olunan yüz elli vukiyye 'aselin ancak elli vukiyyesi lâzım gelüb yüz vukiyyesini revgan-ı sadeye tebdîl olunub cümle üç yüz vukiyye revgan-ı sade ve elli vukiyye 'asel menâzil-i mezbûr yerlere hâzır ve âmâde itdirmek emrim olmuşdı buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda (boşluk) bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi bir an ve bir sâ'at te'hîr ve terâhi eylemeyüb fermân olan üç yüz vukiyye revgan-ı sade ve elli vukiyye 'aseli hâzır ve âmâde eyleyüb menâzil-i mezbûrelerde mevcûd itdürmekde akdâm-ı tamâm ve ihtimâm hala kelâm eyleyesiz 'avk ve te'hirden ve ihmâl ve müsâhaleden bî-gâyet ahzâr eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i merkûmsun fermânım olan ol mikdâr vukiyye revgan-ı sade ve 'aseli menâzil-i merkûmelere ta'accül üzere hâzır ve âmâde itdürdüb bu husûda ihmâl ve tekâsül üzere olmakdan ziyâde ahzâr idüb vech-i meşrûh olan emrim yerine getüresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis şehri-i Zi'l- hicceti's-şerîf sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.142/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazluhu tevkî-i ve refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûra tabi'

havâss-ı hümâyûn karyelerinden Vartanik nâm karye sakinlerinden dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûnuma Martik ve Davud nâm dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl idüb bundan akdem Büyük Köse nâm (boş) kimesneler karye-i mezbûr toprağında bunların ma'lûm-hudût tasarruflarında olan yerlerin fuzûli zabt idüb bâ'dehu bunları talep eyledüklerinde ol yerler sizlerindir bizim alâkamız yokdur deyü bunlara tezkire virüb bunlardan temessükleri mücebince yerleri zabt idüb tasarruflarında iken hâliya mezbûrân kimesneler kendüye vech-i dahl idüb rencîde itmekden hâli olmadıklarını ellerinde olan tezkireler mücebince 'amel olunub yerleri kendülere zabt itdirilüb hilâf-ı şer' ve kânûn dahl olunmayub men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında husemâ muvâcehesinde hakk üzere tefahhus ve tezkirelerine nazar idüb göresin 'arz olunduğu üzere ol yerler bunların olup merkûmân kimesneler fuzûli zabt idüb ba'dehu bunları da'vâ eyledüklerinde bizim alâkamız yokdur deyü tezkire virmeleriyle bunlar yerlerini zabt idüb tasarruflarında iken geri dahl ve rencîde iderler ise câiz değildir men' ve def' idüb vech-i meşrûh üzere olan yerlerini kemâ-kân bunlar zabt ve tasarruf itdirüb mezbûrları dahl ve ta'arruz itdürmeyüb hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye iş itdirmeyesin kaziyeye müdahale olunmayanı dahl itdirmeyüb eslemeyanı yazub 'arz eylesin bu husûs için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesin ve bu bâbda dergâh-ı mu'allâm Çavuşlar'dan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) çavuş zîde kadrühu mübâşir ola amma hadd-i şer'iden tecâvüz eylemeye şöyle bilesin ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnı bunların elinde ibkâ idüb 'alemet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâ'il-i şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.142/b.3:

veliyü'l-hidâye

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechledir ki

Zeyd Ömer'in bir çiftlik toprağında hilâf-ı şer' zirâ'at ve tasarruf idüb Ömer talep eyledükde Zeyd çiftlik senindir benim alâkam yokdur deyü mühür-i temessük virüb ve ref'çün sâbit olursa ba'dehu Zeyd hilâf-ı şer' da'vâ iderse mesmu'a olur mu beyân oluna

Ketebe el-fakîr Osman bin Halil 'ufiye 'anhumâ

s.143/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut'da vâki'Yiğmir Mescidinde imâm olan Mevlânâ Mehmed terk-i hizmet idüb yerine işbu râfî'-i tevkî'-i refî'-i 'âli-şân-ı hâkânî Mevlânâ İshak mahalldir deyü kâdı Mevlânâ es-Seyyid Hüseyin 'arz eylemeyin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki varıb imâm olub hidmet-i lâzimesi mü'eddî kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesiyle mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletçün du'âya mudâvemet göstere kimesne mâni' olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alemet-i şerîfe 'itmâd kılalar. Tahrîren fî evâ'il-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-medîne-i Amid

s.143/b.2:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Diyarbekir'den İznikmid nâm menzile varınca zahîre ihzârına me'mûr olan kudât efendiler zîde fazlühum mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân menâzil-i mezbûrlara mîrî zahîre üzerinde olan mübâşir-i mezbûr zîde kadrühum tezkire vusûlünde ma'lûmunuz ola ki her bir menzilde Matbah-ı Âmire ve helva-hâne-i ma'mûre için kömür lâzım olmağın imdi her birinize mukayyed olub ve her menzillerde üç çuval kömür hazır ve âmâde itdirdüb cezâ te'allül ve bahane ve tekâsül ve müsâmaha eylemeyüb müceb tezkire ile 'amel olasız fî Zi'l-hicce sene 1048

Hasan

s.143/b.3:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Harpurut ve Malatya ve Sivas kâdıları zîde fazlühum ve kıdvetü'l-erbâbü'l-'izâl 'umdet-i eshâbü'l-iclâl câmi'-i vücûhi'l-emvâl 'âmilü'l-hazâyin bi-ahseni'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-

meliki'l-bârî hizâne-i âmiremin Rum cânibi defterdârı dame 'ulvühu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâ-yı mezbûrlarda râfî olan ümenâ zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâla Otâğ-ı Hümâyûnun mühimmâtı için tokmak ve kazık lâzım ve mühim olmağın imdi Harpurut kazâsında yirmi tokmak ve iki bin kazık ve kazâ-i Malatya'dan dahi yirmi tokmak ve iki bin kazık ve kazâ-i Sivas'dan otuz tokmak ve üç bin kazık tedârik ve ta'accül üzere her biriniz me'mûr olduğunuz menzillerde irsâl itdirilmek emrim olmuşdu buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim üzere 'amel idüb dahi bir an ve bir sâ'at te'hîr ve terâhi eylemeyüb dahi taht-ı kazâlarınızdan Otâğ-ı Hümâyûnum için bâlâda ta'yîn olunduğu üzere ol- miktâr tokmak ve kazık lâzım ve mühim olmağın imdi her biriniz mukayyed olub me'mûr olduğunuz kazâlarda ta'accül ve 'alel-'âcil yetiştirmek ehem-i lâzımdandır 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve musâheleden bî-gâyet ahzâr idüb vech-i meşrûh üzere olan emrim yerine getiresiz şöyle bilesiz 'alemet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l- yevmü'l-hâmîs şehr-i Zi'l-hiccetî's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf emr-i şerîf deyü şüd 12 mâh-ı mezbûr

Be-makâm-ı Amid

s.143/b.4:

Vech-i tezkire budur ki havâss-ı hümâyûn toprağında Ağ-Dere içinde olan köm ve Kara Kaya'nın öküz ağılı ve yine Ağ-Dere'nin içinde olan ağılı olı-gelmiş otlağıyla on yıldan berü hali kalub kânûn üzere yeri tapuya müstehak olub zikr olunan köm ve ağılda olı-gelmiş otlağıyla işbu Mustafa Beşe'ye dört buçuk akçeye tapuya virilüb bedel-i tapu zikr olunan dört buçuk akçe mezbûr Mustafa yedinden alınub talebiyle yedine bu temessük virildi kimesne tasarrufuna mâni' olmaya. Tahrîren fî şehr-i Şevvâl sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid el-mahrûse

s.144/b.1:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l- fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mûmehhidu bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidü erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-muhfûf-ı bi-sunûf-ı 'avâtıfû'l-melikü'l-

a'lâ Diyarbekir Eyâleti mutasarrıfı olan vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhu te'âlâ iclâlehü ve akzâ-yı kuzâtu'l-müslimin-i ulâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hakk 'ale'l-'ulûmü'l-ecma'in vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-murselîn el-muhtassbi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Amid kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâ'il ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Erzenşe nâm hâtûn Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Harpurut kazâsına tâbi' Vartanik nâm karyede ma'lûmul-hudûd defter-i cedîd-i hâkânide mukayyed tasarrufunda olan bir çiftlik yer husûmet-i Hâcı nâm kimesne ile nizâ'ları olub şer'-i şerîf varulub tefahhus olundukda her vechle mezbûre Erzenşe hâtûnın olmağla mezbûre Erzenşe hâtûn sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî ve hüccet-i şer'iyeye ve temessükleri mücebince hükm ve sicil ve hüccet olunub fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' olunmuş iken hâliyâ mezbûr Hâcı kanâ'at eylemeyüb hüccet-i şer'iyeye ve temessüklerine muhâlif girü da'vâ ve nizâ'dan hâli olmayub ve bu bâbda da'vâsına mutâbık fetvâsı olduğunu bildürüb elinde olan fetvâ ve hüccet-i şer'iyeye ve sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî ve sâ'ir temessükleri mücebince 'amel olunub hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter dahl ve da'vâsı tekrâr istimâ' olunmayub men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda husemâ muvâcehesinde hakk üzere tefahhus ve fetvâ ve hüccet-i şer'iyeye ve temessüklerine nazar idüb göresiz 'arz olunduğu üzere şer'-i şerîfe varılab görüldükde zikr olunan çiftlik buna hükm ve sicil-i hüccet olunub fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' olunmuş iken hâliya mezbûr Hâcı kanâ'at itmeyüb hüccet-i şer'iyeye ve temessüklerine muhâlif girü da'vâ ve nizâ' iderse ve ol hüccetinin müstehak ve muvâfık-ı şer'-i şerîf olub 'âla vechi'l-hükm sâbit olundukdan sonra bir def'a şer'le görüleb fasl olunan da'vânın istimâ' memnû'dır madamki pâye'-i serîr i'lâm-ı 'arz ve telhis olunub hatt-ı hümâyûn sa'det makrûnum mücebince istimâ' için emr-i şerîfim sâdir olmaya min-ba'd da'vâsına istimâ' itmeyüb men' ve def' idüb vech-i meşrûh üzere olan çiftlik kemâ-kân buna zabt ve tasarruf itdirüb şer'-i şerîf ve fetvâ-yı münîf ve hüccet-i şer'iyeye ve kânûn ve defter ve temessüklerine ve emr-i hümâyûna muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz kaziyede müdahil olmayanı dahl itdirmeyesiz eslenmeyanı yazub 'arz eyleyesiz bu husûs için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alemet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi evâ'il-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

s.144/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-yı mezbûra tabî' dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Çöteli nâm karye ahâlisi Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunların üzerlerine edâsı lâzım gelen baş cizyesi ve çift hakkını kânûn ve defter-i kadîmden ola geldüğü üzere edâ idüb kusûrları yoğ iken sipahileri kanâ'at itmeyüb bunları alduğından mâ'adâ her sene ellişer yük odun ve seksen bir nefer ırgâd meccânen alub ve fasl eyledükleri tezkirelerin bi't-tamâm 'öşrûn virildükden sonra şihnelik nâmıyla ellişer kile buğdaylarını alub te'addî ve tecâvüz itmelerinden hâli olmadıklarını bildürüb emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz on beş seneden berü nice vire gelmişler ise ol minvâl üzere virüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve kânûn ve fukârâyı ziyâde talebiyle rencîde ve remîde itmeyüb ve itdirilmeyüb men' ve def' eyleyesin şer'e ve kânûnâ ve emr-i hümâyûna muhâlif kimesneye iş itdirmeyüb eslemeyanı yazub bildirüb ve husûs-ı mezbûr için bir daha şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alemet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid el-mahrûse

s.144/b.3:

Taraf-ı 'arz olan Hasan nâm kimesne bir nefer ademisiyle ulaklık ile mâh-ı Zil'hiccenin on üçüncü günü yevm-i ahed bu cânibe gelüb elinde emr-i şerîfim olmağın kayd olunmuşdu.

s.145/b.1:

Şerî'at-me'âb nisâb Harpurut kâdısı Mevlânâ Seyyid Hüseyin Efendi kâmyâb

Tahiyyât-ı sâfiyyât ithâfiyla inhâ olunur ki kazânız sükkânından Büyük Hâcı dimekle ma'rûf kimesne bi-emr-i Allâhu te'âlâ vefât itmeğın muhalledâtı tahrîr itdirülüb kıymeti görölmek için çûkadarımız irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki mezbûr ile verâset-i

müteveffâ-yı merkûmun muhalledâtını ‘adl üzere tahrîr ve beyne'l-verese ‘alâ-mâ farzullâh-ı te‘âlâ taksîm itdikden sonra bu tarafa ‘âid olan resmin ve vasiyyeti var ise sülsü defterleriyle çukadârımıza teslîm idesiz bu mâdede istikâmetle hidmet itmek gerekdir İnşallâhu te‘âlâ mukâbelesinde ‘avz ve mer‘î olmanız mukarrerdir ziyâde takayyüd idüb muhalledâtı hoşça tahrîr idüb defterlerin mahalline kayd idüb ve vereseye gadr itmeden ihtirâz idesiz ve's-selâm

İsa el-kâdı-u fakîr be-asâkir-i Anadolu

s.145/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi zîde kadrûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki hâliya celâlet kâim-i devlet ve'l-ikbâl ile Âsitâne-i Sa‘âdetime müteveccih olmak tasmin olmağın Ergani nâhiyesi sınırudan Murad kenârına varınca yollar düzenldilüb ayırtlanub tathir ve pak olunması bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil Çavuş zîde kadrûhu vardukda bir an ve sâ‘at te'hîr ve terâhi eylemeyüb taht-ı kazânızda re‘âyâ çıkarub zikr olunan yolları düzeldüb ve ayırtlatub tathir ve pak itdiresüz şöyle ki mürûr olundukda yollarda ızdırâb çekilse sizin ‘adem-i takayyütünüzden bilünub ‘itâb ve ‘ikâbıma mazhar olursun ana göre tenbih olub ihmâl ve müsâheleden bi-gâyet hazer eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alemet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka‘deti‘ş-şerîfe min şuhûr sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Amid mahrûse

Amid emr-i şerîf yevm 4 şehri Zi'l-hicce

s.145/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Hâcı Ali nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb kazâ-yı Harpurut'a tâbi‘ Eylo nâm karyede medfûn olan Şeyh Sadi kaddese sırrûhu evlâdından ve berât-ı ‘âlişân ile tekye-nişin olub Harpurut müdü ile iki müdlük zirâ‘at idecek yerler defterde tekye-i mezbûrenin vakf kayd olunub hâsıl olan mahsülden ayende ve revende sarf olunub ve

bu ana değin kimesne dahl ve ta'arruz itmez iken karye-i mezbûr zâbitinin babası Mehmed nâm kimesne bunun üzerine mübâşir getirüb hilâf-ı şer' bundan yirmi dört kile terekesini ve bir batmân ve bir vukiyye penbesini cebren alduğundan mâ'adâ yirmi guruş dahi mübâşir mezburda hizmet alub bunâ ziyâde te'addî eyledüğini bildürüb imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda ihzâr-ı husemâ kılub bir def'a şer'le görölüb fasl olmuş olmayub üzerinde on beş yıl mürûr itmiş değil ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm ile 'amel idüb ba'de's-subût mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf aldığı her ne ise hükm idüb alı viresiz hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz mümteddi sekdürüb muhtacı 'arz olanı yazub bildirib husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alemet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Şâdi der-Harpurut

'An karye-i der-karye-i Sino ayende ve revende sarf oluna

Sûret-i defter-i cedîd livâ-i Harpurut budur ki kayd olundu. Tahrîren fî evâhîr-i cemaziye'l-evvel sene 1049

s.146/b.1:

Fazilet Şi'âr Efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi zîde kadrühu ba'de's-selâm inhâ olunur ki kazâ-i mezbûrdan rikâb-ı hümâyûn tahmili için fermân olunan üç yüz re's katırın güçlü ve kuvvetlü olmak üzere mektûbu vusûl bulduğu günün ertesi bu cânibe 'alel-a'cele yollayıb ihmâl ve müsâhele itmeden ve 'avk-ı te'hîrden bi-gâyet ihzâr ve ihtiyât eylesiz fermân olunan üç yüz re's katırın her yüz re's yüz adamı başı ve sa'ir ashâblarıyla ma'en 'alel-a'cele idüb ve bu cânibe bir sa'at evvel irsâl eylesiz sonra te'hîr olunur ise nedâmet çekülür bilesiz ve's-selâm

Mustafa kâim-makâm

s.146/b.2:

Mefâhîrû'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâi'l ve'l-kelâm Diyarbekir'den İstanbul'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlühum ve mefâhîrû'l-emâsil ve'l-akrân

zıkr olunan kazâlarda vâki‘ olan mîrîmîrân ve mîrlivâ mütesellimleri ve sâ'ir zâbitler zîde kadrühum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vasıl olacak ma‘lûm ola ki hâliya bu mühim ve müstâ‘cel husûs için eshâr ile (boş) nâm kulum o ulağıyla gönderilmiştir buyurdum ki mezbûrlar her kankınızın taht-ı kazâsına dahl olurlar ise iki nefer menzil bârgîrleri bulunan yerlerde menzil bârgîrleri bulunmayan yerlerden yolcu yükü yıkdırmayub yerlüden yarar ulâk bârgîrleri tedârik idüb ve yarar kılâğuzlar koşub emîn ve sâlim bir birinize ulaştırıb ber-vech-i isti‘câl mahâll-i me'mûra irsâl ve îsâl eyleyesiz mezkûrlar va‘de ile gönderilmiştir şöyle bilesiz ‘alemet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka‘deti‘ş-şerîfe sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.146/b.3:

Faziletlü şî‘âr efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi zîde kadrühu ba‘de's-selâm inhâ olunur ki kazâ-i mezbûreden fermân olunan üç yüz re's katırın ‘âcele ile bu cânibe gelmesi lâzım olmağın yüke yarar güçlü ve kuvvetli olduğundan gayriye her on re's katırın birer yedek olmak üzere serî‘en ve ‘âcilen sâhibleri ile bu cânibe irsâl ve îsâl itmek için adamlarınızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Solak Bey zîde kadrühu irsâl olunmuşdur vardukda gerekdir ki vardığın irtesi günü mezbûr fermân olunan katırlar ile ‘acele üzre yollamağ sa‘y ve himmet eyleyesin zinhâr ve zinhâr varan adamı bir günden ziyâde ‘avk itmeyüb belki varduğu gün ‘avdet itdiresin ve gönderülen katırlar ‘amel mânde olmamak üzere âbzen(?) billahi te‘âlâ yolda yük kalmak ihtimâl olmaya sonra ‘azl ile iktifâ olunmayub mu‘atıb olursuz anâ göre ihtimâm ve tekayyüd idüb yollayasız ve's-selam

Kâim-makâm

s.146/b.4:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keîlâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn sâbıkâ tımâr sipahilerinden olan Mehmed ve karındaşı Abdulkadir Südde-i Sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunlar ra‘iyyet oğlu ra‘iyyet olmayub sipâhi-zâdeler olub bu anâ değın bennâk ve sâ'ir rüsûm-ı ra‘iyyet virmemiş olduklarından mâ‘adâ kendüler dahi tımâr tasarruf itmiş olmağla bir-vechle resm-i ra‘iyyet ve bennâk virmek ve re‘âyâ

olanların tekâlîfleriyle teklif virmek icâb itmez iken hâl-i vâki'olan tekâlîfde bunlara dahi salgun salub ve resm-i- bennâk ve sâ'ir rüsûm-ı ra'yyet taleb itmekle rencîde olunduklarını bildirüb şer'le görülüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i hümâyûnumla varduklarında onat-ı vechle teftîş ve tefahhus idüb göresiz 'arz olunduğu üzere mezbûr Mehmed ve mezkûr Abdulkadir sipâhi-zâdeler olub ve tımârdan ma'zûl oldukları vâki' ise ve ellerinde ra'yyet yerleri olmayub ve 'avârız hâneye müte'allık mülkleri yoğsa min-ba'd mezbûrlar hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter bennâk ve sâ'ir rüsûm-ı ra'yyet ve tekâlîf talebiyle bir ferde rencîde ve remîde itdirilmeyüb emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz şöyle bilesiz ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu ellerinde ibkâ idüb 'alemet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid Mahrûs

s.147/b.1:

Kıdvetü'l- kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kasaba-i mezbûrdan dârende-i fermân-ı hümâyûn Halil nâm kimesne Südde-i Sa'âdetime gelüb şöyle 'arz eyledi yine kasaba-i mezbûr sakinlerinden Büyük Köse Mustafa nâm yeniçeri kızı Hadice nâm bâkireyi bana ağırlık tarîkiyle şukadar akçe virirsen kızımı virürüm vâllâ virmezim dimekle bu dahi altuyüz riyâl gurus virüb ba'dehu mezbûreye tezvîc idüb ba'de'z-zaman mezbûre Hadice fevt olub mehr-i mü'accelin dahi virüb mezbûr Mustafa dahi fevt olmağla hâliya bu müteveffâ-i mezbûr Mustafa'nın muhâllefâtını kabz iden karındaşlarından ağırlık tarîkiyle virdiği akçesini taleb eyledükde virmekde te'allül ve 'inâd eyledüklerinden bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe olduğunu bildürüb mücebince şer'le görülüb hakk alıverilmeğın bende emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki (boş) vardukda ihzâr-ı husemâ kılub bu husûs mukayyed bir def'a şer'le görülüb fasl olunmayub on beş yıl mürûr itmiş değılse hakk üzere teftîş ve tefahhus ve fetvâ-yı şerîfeye nazar idüb göresiz kazıyye 'arz olunduğu üzere olub fetvâ-yı şerîfe da'vâ sına muvâfık ise ol bâbda muktezâ-i şer'-i kavîm ve da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe mücebince 'amel idüb dahi şer'en müteveccih olan hakk her ne ise müteveffâ-i mezbûrun muhâllefâtından kabz iden karındaşlarından ba'de's-subût hükm

idüb bî-kusûr alıvirüb şer‘-i şerîfe ve fetvâ-yı münife ve emr-i hümâyûna muhâlif kimesneye iş ve te‘allül ve gadr itdirmeyesin hakk üzere olub kabzında müdahil olmayanları dahl itdirmeyüb eslemeyanı yazub bildirüb bu husûs için tekrâr şikâyet itmeyesin şöyle bilesin ‘alemet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka‘de sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.147/b.2:

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefîyyeden cevâb ne vechledir ki

Zeyd Ömer'in kızı Hüsna'yı nikâhıyla almak murâd itdikde Ömer Zeyd'de bana ağırlık tarîkiyle şu kadar akçe virirsen virirüm ve vâllâ vermezim dimekle Zeyd Ömer'e ol mikdâr akçe virüb ba‘dehu Ömer'in kızını Zeyd'e tezvîc idüb ba‘de'z-zamân kızı fevt itse hâlâ Zeyd Ömer'den ol tarikle virdiği akçesi Ömer'den istirdâd-ı kırâzdan şer‘en câiz olur mu beyân buyrulub müsâb olalar

El-cevâb

Allâhu a‘lem

olur

Ketebe el-fakîr ‘ufiye ‘anh

s.147/b.3:

Kıdvetü'l- kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki kazâ-i mezbûra tabi‘ havâss-ı hümâyûn karyelerinden Pekinik nâm karye halkı tarafından Hürev nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunların karyelerinde mukaddemâ ba‘zı Kürt tâîfesine koyunları senede üç ay mikdâr kışlağa gelüb olı-gelene muhâlif olmağla ref‘ olmuşken hâlâ Harpurut kasabası ahâlisi koyunları gelüb olı-gelene muhâlif sene âhîrine dek bunların karyelerinde kışlayub her sene sulak ve çayır ve bağ ve bağçeler küllî zarar müterettib olmağla men‘ ve def‘ olunmak bâbında ellerinde fetvâ-yı şerîfe olduğunu bildirüb mücebince hükm-i hümâyûn ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında onat vechle mukayyed olub ‘arz olunduğu üzere olub kasaba-i Harpurut ahâlinin koyunları mezbûrların karyelerinde kışlamakla zararları var ise şer‘le zararları

men' idüb karyelerde kasaba-i Harpurut ahâlisinin koyunları kışlatmayasız men' ve def eyleyesiz memnû'olmayanları ism ve resimleri ile yazub 'arz eyleyesiz şöyle bilesiz 'alemet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.147/b.4:

Veli Çelebi'nin oğlunun hizmetkârı İbrahim'in muhalledfâtıdır:

Yorgan 'aded 4, Kilim 'aded 1, Sahan 'aded 6, Tas 'aded 6, Tava 'aded 1,

Tahre 'aded 1, Legen 'aded 1, Şamdân 'aded 1, Mevâl 'aded 4, Evâmükemel(?) 'aded 1, Mebdikcik 'aded 1, balta 15, Çark Kavuk 'aded 1, Perde-i yüz 'aded 1

s.148/b.1:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi mekân-ı sultân-ı tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hüküm oldur ki

Harpurut kazâsında Kürk nâm karyede vâki' câmi'-i şerîfede yevmî bir akçe ile ferrâş olan Ahmed nâm kimesne fevt olub mahlûl olmağın yerine oğlu işbu râfi -i tevkî -i refî -i 'âlîşân-ı hâkânî Hüseyin nâm kimesne her vechle layık ve mahall ve müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı hümâyûn virilmek bâbında 'inâyet-i ricâ itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub câmi'-i mezbûrda merkûm Hüseyin babası yerine ferrâş olub hidmet-i lâzimesine mü'eddî kılındıktan sonra yevmî bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün ve devâm-ı ömr-ü devlet için du'âya müdâvemed göstere ol bâbda hiç ahd-i mâni' ve dâfi' olmayub kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilüb 'alemet-i şerîfe i'timâd kıla. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı sahrâ-yı be-medîne-i Amid

s.148/b.2:

Mefâhîrû'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Diyarbekir'den İstanbul'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlühum ve mefâhîrû'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kâdılıklarda vâki' olan mütesellimler ve yeniçeri serdârları zîde kadrühum

tevkî'-i refî'-i hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki cenâb-i celâlet bâki devlet ve'l-ikbâl ve sa'âdet ve iclâl ile İstanbul'a varınca vâki' olan menâzil ve merâhilin çayırları çiğnenülmeyüp korunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştır buyurdum ki dergâh-ı mu'alâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş vusûl buldukda bu bâbda cümlenüz mukayyed olub fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince İstanbul'a varınca menâzil ve merâhilin ve kurbunda vâki' olan çayırları kurıdub çiğnedirmeyü şöyle ki varduklarında çayırlar çiğnetülüb bulub kurudulmamış bulunursa siz ki ihmâlinizden 'adem-i takayyütünüzden bilünüb bir vechle gadrınız makbûl-ı hümâyûnum olmayub 'azilli konulamayub muhkem itâb ve 'ikâbıma mazhar olursuz ana göre bâsîret üzere olub sonradan bilmedik ve işitmedik demeyesiz şöyle bilesiz 'alemet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

s.148/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut sancağı mütesellimi zîde kadrihu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Kara Nebi ve Ali nâm kimesneler 'arz-ı hâl idüb bundan akdem Solak Mustafa nâm kimesne fevt olub bi-hasebi's-şer'-i şerîf ve vâsiyet bunlara münhasıra iken âherden Usluca oğlu İbrahim nâm kimesne müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtı fuzûli zabt idüb da'vâ eyledüklerinde gel sulh olalım deyü virmekte te'allül ve 'inâd eyledüğü ve bu bâbda ellerinde fetvâ-yı şerîfi olduğunu bildirüb mücebince şer'le görölüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı husemâ kılub bu husûs mukaddemâ bir def'a şer'le görölüb fasl olunmayub on beş yıl mürûr itmiş değilse hakk üzere teftîş ve tefahhus ve fetvâ-yı şerîfe nazar idüb göresiz kazıyye arz olunduğu üzere olub fetvâ-yı şerîf da'vâsına muvâfık ise ol bâbda muktezâ-i şer'-i kavîm da'vâlarına muvâfık fetvâ-yı şerîfe mücebince 'amel idüb dahi ba'de's-subût şer'le müteveccih olan hakları her ne ise hükm idüb bî-kusûr alıveresin şer'-i şerîfe ve fetvâ-yı münîf ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin hakk üzere olub husûsda müdahil olmayanları dahl itdirmeyüb eslemeyanı yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olmaya şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka'de min şuhûr sene semân ve erba'în ve elf

s.149/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâlâ der-sa'âdetime 'arz gönderüb kazâ-i mezbûrda vâki' resm-i bâğât feth-i hâkâniyeden berü muharrer vilâyet tahrîrinde otuz yedi bin iki yüz akçeye şehir kethüdâsı Ahmed nâm kimesne üzerine maktû' kayd olunub üç bin iki yüz akçesi kazâ-i mezbûrda vâki' Câm'-i Kebir'de mütevellî olan kimesnelere teslim olunub otuz dört bin akçe dahi mîrlivâyâ hâsıl kayd olmuş iken mîrlivâ olanlar kanâ'at eylemeyüb hilâf-ı emr-i defter-i bağat rüsûmı biz cem' iderüz deyü rencîde ve te'addî itmeden hâli değüldür men' ve def' olunub rüsûm-ı mezbûr ... ve ellerinde olan sûret-i defter-i cedid hâkânî mücebince merkûm Ahmed Kethüdâ tarafından cem' olunub mezkûr tarafından müdahil itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm itmeğin imdi kadîmden ne minvâl üzere virile gelmiş ise ol minvâl üzere virile deyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim mücebince 'amel dahi husûs-ı mezbûre mukayyed ve yedlerinde olan sûret-i defter-i cedid-i hâkânîye nazar idüb göresiz fi'l-hakîka zikr olunan kâdılıkda vâki' resm-i bâğât ve muharrer bu vilâyet tahrîrinde otuz yedi bin iki yüz akçeye şehir kethüdâsı Ahmed nâm kimesne üzerine maktû' kayd olunub üç bin iki yüz akçesi yine kazâ-i mezbûrda vâki' Câmî'-i Kebirde mütevellî olanlara edâ olunub otuz dört bin akçeyi dahi mîrlivâyâ hâsıl kayd olunmağın kanâ'at itmeyüb hilâf-ı emr-i defter bağat rüsûmun biz cem' iderüz deyü rencîde ve te'addî eyledükleri vâki' ise men' ve def' idüb hîn-i tâhrîrinde rüsûm-ı mezbûr otuz yedi bin iki yüz akçeye merkûm Ahmed'in üzerine maktû' kayd olundu mukarrer ise kadîmden ne minvâl üzere virile-gelmiş ise ellerinde olan sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî mücebince ve ola-gelen 'âdet ve kânûn üzere cem' itdirilüb mîrlivâ tarafında bir ferde müdâhele itdirmeyesin hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir defter ve emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesün şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi'l-yevmü'l-'ısrîn şehir-i Zi'l-ka'de min şuhûr li-sene semân ve erba'în ve elf

s.149/b.2:

Fazilet Şi‘âr Efendi hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine tahıyyât-ı sâfiyât ihdasından sonra inhâ olunur ki kazâ-i mezbûrda vâki‘ resm-i bâğât fetih-i hâkâniyeden berü muharrer vilâyede tahrîrinde otuz yedi bin iki yüz akçeye şehir kethüdâsı Ahmed nâm kimesne üzerlerine maktû‘ kayd olunub üç bin iki yüz akçesi kazâ-i mezbûrda vâki‘ Câm‘-i Kebir‘de mütevellî olana teslîm olunub otuz dört bin akçesi dahi mîrlivâ hâsıl kayd olmuş iken mîrlivâ olanalar kanâ‘at eylemeyüb hilâf-ı vâki‘ ve defter-i bâğât rûsûmun biz cem‘ iderüz deyü rencîde ve te‘addî itmeden hâli olmayub hilâf-ı defter rencîde olmamak bâbında mâliye tarafında emr-i şerîf virilmekle ol bâbda mektûb tahrîr olunub irsâl olunmuşdır vardukda gerekdir ki bu bâbda sâdır olan emr-i şerîf-i ‘âlîşân mûcebince ‘amel olunub hilâf-ı kânûn ve defter ol vechle kimesneye iş itdirmeyesin ve's-selâm

Mustafa Kâim-makâm

s.149/b.3:

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefîyyeden cevâb ne vechledir ki

Vâlidesi hurretu'l-asl olan Zeyd fevt olub terekesini zî-rahm cihetinden vârisleri zabt itdiklerinden babası Ömer'ün i‘tâk iden Bekir'in oğlunun oğlu Zeyd Beşe târikle vâris olur diyüb tereke-i mezbûreye müdâheleye şer‘le karar olur mu beyân buyurulub müsâb olalar

El-Cevâb

Allâhu a‘lem

Zeyid'in vâlidesi aslında asla ref(?) olmamak ma‘nasına hurretu'l-asl ise almaz olmaya

Ketebe el-fakir Yahya ‘ufiye anh

Ulakcının hizmetkârı Himmet bundan mâh-ı Zi'l-hiccenin üçüncü günü yevn-i hamse ulak emri gelüb vâsıl olundu sene 1048

s.150/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-ke'lâm Mevlânâ Harpurut kâdisı zîde fazlûhu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki havâss-ı hümâyûn karyelerinden dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn Kesrik'e tâbi' karye ahâlileri Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunların kethüdâları olan Ohenk kethüdâ Mornik nâm karye kethüdâsı Rohçık kethüdâ ve İğiki kethüdâsı İgob kethüdâlarıyla yekdik olub gelen ümenâ ve sâ'ir zâbıtlarına birer târikle duhûl idüb 'amer nice akçelerin aldıklarından mâ'adâ hâliyâ penbelerinin kesimlerinden zîyâde re'âyâ fukarâsının nice akçelerin alub ve iştirâsı fermânım olan develerden otuzu ziyâde akçelerini alub mezbûr kethüdâlar ekl ve bey' idüb fukâraya ziyâde zulm ve te'addî olunduğunu bildirüb şer'an görölüb icrâ-yı hakk olunması emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadrühu vardukda ihzâr-ı hüsemâ kılub bir def'a şer'le görölüb fasl olmuş değil ise tamâm-ı hakk ve 'adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresiz 'arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm ile 'amel idüb dahi ba'de's-sübût mukarrer olan haklarında şer'le hükm idüb bî-kusûr alıvirib şer'i-şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif te'allül ve 'inâd itdirmeyesiz kazıyye müdâhil olmayan dahl ve ta'arruz itdirülmeyüb eslemeyanı yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyüb emr-i âher varmalu itdirmeyesiz şöyle bilesiz 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid el-mahrûse

s.150/b.2:

Fazilet Şi'ar Efendi hazretlerine ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mütesellimi zîde kadrühu ba'de's-selâm inhâ olunur ki bundan akdem kazâ-i mezbûrda sâliyâne olunan üç yüz re's katırın her bir re'sine nisf kira olmak üzere altmış guruşdan bin sekiz yüz guruş vilâyet-i mezbûre meliklerinden Serkis ve İgob ve sâ'irlerine Hâcî Mehmed kefâletiyle teslîm ve irsâl olunmuşdı vardukda gerekdir ki meblağ-ı mezbûr katır eshâbına virüb matlûb olunan üç yüz re's katır güçlü ve kuvetlü ve 'amel bâbında olub tamâmen hâzır ve âmâde ve her yüz re's katıra bir adem baş ve bûğ idüb yarar kefillerin idüb âmâde eyleyüb mâh-ı Zi'l-hiccenin guresinde Diyarbekir'de bulunmak gerek imdi ana göre onat olub ihmâl ve müsâheleden hazer eyleyüb 'inâd inşallahu te'âlâ geç

gelmeden ve katırları ‘amel mânde almadan ihtiyât eyleyüb itmâm hizmet sa’y eylemeyesin.

Mustafa Kâim-makâm

s.150/b.3:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihiram el-muhtass bi-mezîdi-i ‘inâyeti'l-meliki'l-allâm Harpurut Sancağ beyi dâme ‘izzuhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki kazâ-i mezbûra tâbi‘ Zartaric nâm karyeden dârende-i fermân-ı hümâyûn Ca‘fer nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetime gelüb şöyle ‘arz eyledü ki yine Harpurut sâkinlerinden Abdurahman nâm kimesne bunun ehan ‘an cedd tasarrufunda olan yerlerini fuzûli zabt eyledükden tımârı olan karyenin dahi topraklarını zabt idüb kendülere ziyâde zulm ve te‘addî eyledüğünü bildirüb ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûn'da şer‘le görülmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın icrâ-yı hakk olunmasını emr idüb buyurdum ki kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde fazlûhu hükm-i şerîfimle vardukda mezbûr Abdurahman meclis-i şer‘-i şerîf ihzâr-ı hüsamâsıyla ma‘en mübâşir-i mezbûre koşub Dîvân-ı Hümâyûnu'na gönderüb sen ki ahvâlleri Dîvân-ı Hümâyûnum'da kâzaskerlerim huzûrunda şer‘le görölüb icrâ-yı hakk oluna bu husûs içün tekrâr şikâyet itdirmeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın. Tahrîren fi evâsıt-ı şehir-i Zi'l-ka‘deti‘ş-şerîfe min şuhûr sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.151/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz‘ân Harpurut kâdısı Mevlânâ Seyyid Hüseyin zîde fazlûhu Südde-i Sa‘âdetime mektûb gönderüb kazâ-i mezbûr re‘âyâsı üzerelerine lâzım gelen hukûk-ı rûsumlarını ve resm-i bennâkla ve mücerredlerini defter-i cedîd-i hâkânîde mestûr ve mukayyed olduğu üzere ol yılda on iki akçe ve mücerreden altı akçe virmeğe râzılar iken bu ana dek minvâl-ı meşrûh üzere edâ ederler iken mîrlivâ olanlar hâla kanâ‘at itmeyüb ziyâde taleb idüb bunların rızâları üzere on iki selmi mabeylelerinde ‘ale'-seviye virüb yine kanâ‘at itmeyüb

birer esedi gurus taleb idüb bunları rencide ve remide eyledükleri vâki‘ hâl dersa‘âdetime ‘arz idüb men‘ ve def‘ olunub kânûn üzere virilmesi bâbında emr-i şerîfim ricâ itdükleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardukda husûs-ı mezbûr onat vechle mukayyed olub göresiz ve kazıyye ‘arz olunduğu üzere ise bunlar lâzım gelen hukûk ve rüsûmatı bennak ve mücerredlerini kânûn ve defter mücebince virmeğe râzılar iken mîrlivâ tarafında kanâ‘at itmeyüb bunlardan birer esedi gurus taleb eyledükleri vâki‘ ise men‘ ve def‘ idüb mîrlivâ olanlara ve adamlarına ve subaşılarna muhkem tenbîh ve te‘kîd eylesin ki mâ-tekadümdan beru ne minvâl üzere vire-gelmişler ise ol minvâl üzere alına zîyâde almayub ve aldurmayasın hilâf-ı şer‘ mutahhar ve mugâyir-i emr-i hümâyûn ve kânûn ve defter fukarâya rencide ve remide itmeyesin ve itdirmeyesin eyyâm-ı ‘adâlet encâmımda kimesne zulm ve te‘addî olduğuna rızâ-yı hümâyûnum yokdur hilâfına cevâz göstermeyüb ‘inâd ve muhâlefet üzere olanları yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub emr-i âher varmalu eylemeyesin şöyle bilesin ve te‘addî olanlar bu hükm-i hümâyûnu mezbûrların elinde ibkâ idüb ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tâhrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka‘de sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.151/b.2:

Bâ‘is-i tezkire budur ki Harpurut Sancağın'da Herdi nâm karye iştirâsı fermân olunan yüz seksen Amedî ki dört yüz elli İstanbulî kile arpa ve ikiyüz gılâl buğdya kifayet eyledüklerine tezkire verilmişdir fî 12 Zi'l-ka‘de 1048

Mustafa Kâim-makâm

s.151/b.3:

Kâdı ma‘rifetiyle kurâ ahâlisinden alınan bârgîrlerdir ki zikr olunur

Karye-i Bizmişin Murad yedine bârgîr al re’s 1

Karye-i Ekrüzden Ebul-Kasım yedine bârgîr re’s 1

Karye-i mezbûrdan Ebul-Kasım yedine kır bârgîr re’s 1

Karye-i Şintilden Musa yedine al bârgîr re's 1

Karye-i Tilenzidden siyah bârgîr re's 1

Karye-i mezbûreden kır re's 1

Karye-i Cibden Rasim yedinde al bârgîr re's 1

Mezbûrlarda yedi re's bârgîr alınmışdır ziyâde değildir

s.151/b.4:

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki fermân-ı pâdişâh üzere Harpurut geldiğimizde Kızıl baş tutsakları levâzım için on beş re's mîrî bârgir serrâc-ı hâssı Bölükbaşısı Ahmed Bey yedinde bu hakîre teslîm olunmağın temessük için işbû varak ketb olunub mezkûr bölükbaşısı yedine virildi. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe semân ve erba'în ve elf

s.152/b.1:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Diyarbekir Eyâletinde vâki' olan kâdılar ve Palu ve Kığı ve Erzincan ve Kuzuhan(?) kâdıları zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki dârendegâh-ı fermân-ı hümâyûn kazâ-yı Mazgird ahâlisi gelüb bunlar havâss-ı hümâyûn re'âyâsı olub 'uhdelerine edâsı lâzım gelen rûsum-ı ra'yyetlerin zâbitlarına virüb edâ idüb lakin defter-i cedîdde kaydı kazâ-i mezbûr ra'yyet ve ra'yyet oğullarından ba'zıları kadîmî yerlerinden göçüp varub taht-ı kazâlarınuzda kasabât ve kurâlarda ve 'asâkirin çiftliklerinde tahsîl itmeleri ile havâss-ı hümâyûnum mahsûlünün noksan ve re'âyâya te'addî ve gadr olurmuş imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında husûs-ı mezbûra mukayyed olub Südde-i Sa'âdetimde ihrâc olmuş sicilim mühürli sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb idüb göresiz havâss-ı mezbûr defter-i cedîde mukayyed ra'yyet ve ra'yyet oğulları olub kadîmî yerlerinden göçüb gitmişler ise on beş yıldan berü göçüb giden ra'yyet oğulları kadîmî yerlerine getürdüb iskân itdüresin amma on beş yıl geçmiş ise kaldırmak olmaz oturdukları yerde âhere ra'yyet kayd olunmuş değiller ise sakın oldukları yerde rûsum-ı ra'yyetlerini güzeştesi ile hükm idüb bunlar ile ma'en edâ itdirüb hilâf-ı şer'-i mutahhar mugâyir-i kânûn-ı defter kimesneye iş itdirmeyesiz bu husûs için tekrâr şikâyet itdürmeyesiz

şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâlül-
mükerremin min şühûr sene semân ve erba‘în ve elf

Min-hicreti'n-nübüvet ‘aleyhi salâti ve'l-islâm ve ekmeli't-tahiyye.

Be-makâm-ı Amid

s.152/b.2:

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me‘âdini'l-fezâ'il ve'l-keâm Harpurut (boş) kâdılarını zîde
fazlühüm tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-
iz‘ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut Sanca(ğ) mütesellimi olan Osman zîde
kadrühu Südde-i Sa‘âdetime ‘arz idüb taht-ı kazâlarınızda vâki‘ zikr olunan sancak
re‘âyâsı sene-i sâbıklarda bunların bu ana gelince vire-geldükleri ispence ve bennâk ve
sâ‘ir rûsum-ı ra‘iyyetlerini mâ-tekadümdan vire-geldükleri üzere virmeyüb mezkûra ol
vechile gadr itmek istediklerini bildirüb kadîm-i eyyâmından sonra yine vire geldükleri
rûsum-ı ra‘iyyet kendüye edâ itmeleri için hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin buyurdum
ki hakk ve ‘adl üzere husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz ‘arz olunduğu üzere zikr
olunan sancak re‘âyâsı bağlarına mâ-tekadümdan bu ana gelince vire geldükleri ispence
ve bennâk ve rûsum-ı sâ‘ireyi buna dahi ol minvâl üzere virmekde ta‘allül ve ‘inâd
üzere oldukları vâki‘ ise men‘ ve def‘ idüb şer‘le müteveccih olan hûkûk ve rûsumu
ashâbında ola geldiği üzere te‘addî itmeyüb hükm idüb bî-kusûr alıviresiz bu bâbda
kimesneye ‘inâd ve muhâlefet itdirmeyüb şer‘-i şerîfim ve emr-i hümâyûnuma muhâlif
olanlara iş itdirmeyesiz ama bu bahane ile hilâf-ı şer‘ ve kânûn re‘âyâyı dahi rencîde ve
remîde itdirmeyüb muktezâ-yı şer‘le ‘amel idüb bu ana dek beylerine yine ne vire-
gelmişler ise buna dahi ancak anı alıviresiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız.
Tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Zi'l-ka‘de sene semân ve erba‘în ve elf

Be-makâm-ı Amid el-mahrûse

s.153/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma‘deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde
fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân sene-i sâbika Harpurut kâdılarının emîni olan Veli
Bey zîde kadrühu tezkire varacak ma‘lûm ola ki geçen sene ‘uhdenizde olan mukâta‘a-i
mezbûrenin bin kırk yedi senesinde elinde Van kullarının mevâciblerinden yedi bin yüz

yirmi riyâl gurus tahvîl ve sâlyâne olunub hazîne tezkiresiyle ol cânibe varduklarında bu anâ ekletüb meblağı mezbûreyi kendülerine edâ itdüklerinde sû'al ve mukâyped olmuşuzdır imdi Van kal'ası intihâ-i serhad olub ve nefâratın mevâcibleri bir gün evvel tahsîl olub varub kendülerine vasıl olması bâbında sa'âdetlü ve 'izzetlü padişâh rû-yı zemin hazretlerinin ziyâde takayyüd-i hümâyûnları olmağla bu husûsa emr-i şerîf 'âlîşân dahi sâdır ve murad olunmuşdur bu def'a ta'allül itmeyüb ne mikdâr mîrîden ziyâde buğday ve arpası ve sâ'ir her nesi var ise fûrûht-ı tâife-i mezbûrenin hesâbına tezkire mûcebince sâlyâne olunan mevâcibleri bi't-tamâm edâ eylemek için varid olan tezkire birle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Bey ve İbrahim Bey zîde kadrühuma irsâl olunmuşdı vardukda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub emr-i şerîfimle ve fermân-ı 'âli üzere bir an te'hîr ve tevakkuf itmeyüb herne mikdâr buğday ve arpası var ise fûrûht idüb tâife-i mezbûrenin hazîne tezkiresiyle sâlyâne olunan mevâcibleri her kandan olur ise tedârik idüb bi't-tamâm varan ademe teslîm ve bu cânibe irsâl eylemek sa'y-ı dikkat ve bezl-i kudret eylesiz şöyle ki bu def'a dahi meblağ-ı mezbûrı edâ itmeyüb te'allül idecek olursanız bu husûsa bir-vechle gadrınız makbûl ve cevâbı mesmû'a olmayub nedâmet ve zarar çekmek mukarrerdir bilmiş olâsız anâ göre tenbîh olub bir gün evel tâife-i mezbûrun mevâciblerini edâ idüb kat'-i 'alâka eylemeye bezl-i mikdâr eylesiz ihmâl ve ve müsâhele ve 'avk ve te'hîrde bi-gâyet hazer idüb tekrâr tezkire ve irsâline muhtâc itdirmeyesiz. Tahrîren fî evâ'il-i şehir-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.153/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-müstehfizun Harpurut kal'ası dizdârı zîde hıfzûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâla Harpurut kal'asında mazbût olan kızılbaş hânlarını Âsitâne-i Sa'âdetime gönderilmesi iktizâ itmeğın destûr-u mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-'âlem vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhu te'âlâ iclâlehu vardukda müşârün-ileyhe teslîm idüb ne mikdâr kimesne teslîm ederseniz mühürlü temesükleri almanız ikrâr idüb buyurdum ki (boş) vardukda bir an ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyüb müşârün-ileyh Ahmed Paşa edâm-allâhu te'âlâ iclâlehûnun ol cânibe vardukda Harpurut kal'asında mazbût olan kızılbaş Hânlarının ve tevâbî'i

müşârun-ileyhe teslîm eylesesiz ne mikdâr kimesne teslîm iderseniz isimleri ile ve ‘adedleri ile müşârun-ileyh vezîrimden temessük alâsın ihmâl itmeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-ka‘de sene semân ve erba‘în ve elf

Kal‘aden ihraç olunan Kızılbaş sipahidir

Seyf Kulu Bey Yüzbaşı, İbrahim Bey Binbaşı, Vais Kulu Seltan, Emirza Zaman Yüzbaşı, Şah Veli Bey Yüzbaşı, Hüseyin Kemaleddin Yüzbaşı, Deli Hasan Yüzbaşı, Mehmed Taki Binbaşı, Emir Mehmed Yüzbaşı, Bayrik tâbi‘-i Durhan, Saru Han Bey Binbaşı, Mehmed Rıza tâbi‘-i Bulâcık(?) , Keçi Bey, Hasan Bey tâbi‘ Deli Hasan, Mehmed tâbi‘ Şah Virdi Bey, İvaz tâbi‘ Saru Han Bey, Seltan Ali tâbi‘ İbrahim Bey, Şah Verdi binbaşı, Ahmed Bey Yüzbaşı, Yusuf tâbi‘ Sedad Hân , Ali tâbi‘ Ali Yâr Hân, Ali Nakd Hân , Ali Yar Hân, Mehmed Hasan Bulâ(?) Hân

Be-imza-i vezîr-i Ahmed Paşa

Mah-ı Zi'l-ka‘denin yirmi sekisinci gün cum‘a irtesi sahib-i devlete teslim olunmuşdur.

s.154/b.1:

Sûret-i emr-i şerîf

Destûr-ı mükerrerem-ı müşîr-i mufahham-ı nizâmü'l-‘âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmin-i mehâmmü'l-enâm bi'r-re'yü's-sâib mümehd-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkâni's-sa‘âdet ve'l-iclâl el-muhtass-ı bi-sunûf-ı ‘avâtifü'l-melikü'l-‘alâ Diyarbekir Eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Ahmed Paşa edâm-allâhü tâ‘âlâ iclâlehu kıdvetü'l-ümerâ ve'l-ekâbir hümâ tecemmü‘-i cami‘ül-maâli ve'l-ekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-bâri hızâne-i ‘âmirimin Diyarbekir cânibinde defterdârım dâme ‘ulvühu tevkî‘-i refî-i hümâyûn vasıl olacak ma‘lûm ola ki Van serhadının mevâcibleri cem‘ine me‘mûr olan dârende-i fermân mevâcibleri Osman kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân tahsîldârı zîde kadrühu Südde-i Sa‘âdetime gelüb Van kullarının mevâcibleri Diyarbekir hazinesine tâbi‘ olan mukâta‘adan sâliyâne olunub ellerine sûret-i rûznâmesi virilüb tahsîldâr olanlar varub taleb eyledüklerinde ellerinde olan tezkireleri mücebince ta‘yîn ve tasrîh olunan rusûmâtların vakt ü zamânıyla emîn olanlara virmeyüb kâh âher yerlere masraf eyledüğü ve kâh emvâ‘ dürlü bahâne idüb

ellerinde olan tezkireleri ve sâ'ir temessükâtları ta'yîn ve tasrîh olduğu üzere vakt ü zamân ile virmeyüb Van kullarının ve Serhadın mevâcibleri te'hîr olduğunu bildirüb imdi serhad Mansur nâm kullarının mevâcibleri te'hîr ve tevakkuf olduğuna kat'-i rızâ-yı şerîfim yokdur te'hîr ve tevakkuf itdirilmeyüb ellerinde olan tezkireleri ve temessükâtları mücebince vakt ü zamânıyla virilmesini emr idüb buyurdum ki sâdir olan emrim üzere ellerinde olan tezkireleri ve temessükâtları mücebince ta'yîn ve tasrîh olduğu üzere vâki' olan rusûmâtları yerli yeründe vakti ü zamânıyla te'hîr ve tevakkuf itdirmeyüb bi't-tamâm edâ itdirdüb teredüd ve ta'allül itdirmeyesiz ve bi'l-cümle Van serhadının mevâcibleri umûr-ı mer'î-i dini devleden olmağın sâ'ire kıyâs olmayub dahi ba'zı masraflara sarf olmasın deyü emîn olanlar ve sâ'ir mültezimlere asla bir daha tevakkuf itdirmeyüb dahi serhad kullarına ta'yîn ve tasrîh olunub ellerinde olan tezkireleri ve temessükâtları mücebince rusûmâtları âher masrafa harç itdirmeyüb vakt ü zamânıyla tahsildârlarına edâ ve teslîm itdüresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.154/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdisı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut kâdılarının emîn-i zâbıt olan Yusuf zîde kadrûhu tezkire varacak ma'lûm ola ki hâliya'uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûrenin bin kırk sekiz sene sinde mâlından Van kullarının mevâciblerine dokuz bin riyâl gurus tahvîl ve sâliyâne hazîne tezkiresiyle ol cânibe vârub bu ana dek kendülerine bir nesne edâ itmedüklerinden me'sûl ve mu'âteb olmuşuzdur imdi Van kal'ası intihâ-i serhad olub ve neferâtın mevâcibleri bir gün evvel varub ödenmesi bâbında sa'âdetlü ve 'azemetlü Pâdişâh rû-yı zemîn hazretlerinin ziyâde takayyüd-i hümâyûnları olmağla emr-i şerîf 'âlîşân dahi murâd olunmuşdı imdi mukâta'a-i mezbûrenin resm-i işpence ve maktû'ât akçelerinden ve sâ'ir nukûd ve rüsûmâtından cem' ve tahsîl idüb ve Ebutâhîr köylerinden fûrûht idüb tâife-i mezbûrenin hazîne tezkiresi mücebince mevâciblerini bi't-tamâm kendülere edâ itmek için tezkire tahrîr olunub sûret-i emr-i şerîf-i 'âlîşân birle tâife-i mezbûreden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Bey ve Ali Bey zîde kadrûhu irsâl olunmuşdı vardukda gerekdirki bu husûsa bu def'a mukayyed olub

mezbûr mukâta'anın rüsûmı cem'î olmamışdır ve mahalli değırdır deyü bir-vechle 'inâd ve bahâne itmeyüb tâife-i mezbûrenin sâliyâne olunan mevâciblerini zıkr olunan rüsûmâtından nukûd her kimden olursa tedârik idüb emr-i şerîfim ve fermân-ı 'âli mûcebince bir gün evel kendülerine bi't-tamâm teslîm idüb bu bâbda irsâl itmeğe sa'y-ı dikkat ve bezl-i kudret eyleyesiz şöyle ki bu def'a dahi meblağ-ı mezbûrı edâ itmeyüb ta'allül idecek olursanız bir-vechle 'azliniz makbûl ve cevâbın mesmû' olmayub bu husûsda nedâmet ve zarar çekmek mukarrerdir bilmiş olasız ana göre tenbîh olub bir gün mukaddem ve te'hîrden bi-gâyet hazer idüb bize tekrâr tezkire ve irsâline muhtâc idirmeyesiz. Tahrîren fî evâ'il-i şehir-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.155/b.1:

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki kazâ-i Harpurut'da vâki' cedd-i kebirimizin vakf hamamını icâresi işbu dârende-i hurûf Hasan Çelebi her senenin icâresini yüz on beş rîyâl gurus kabul itmekle üç seneye dek mezkûr hamamızın icâresi mezbûr Hasan Çelebiye virilüb peşin yüz on beş riyâl gurus Bağdad elinde bize îsâl ve teslîm itmekle yedine tezkire verilmişdir ki ba'de'l-yevm mezbûr Hasan zıkr olunan evkâf hamamımızı bir defa sâbık üzere üç sene intihâsına dek zabt-u rabt idüb ne yekâliyesiyle(?) tasarrufunda olub min ba'd üç seneye dek taleb ve rağbet olan bir ferde dahi virilmeyüb mazmûn temessükle 'amel oluna. Tahrîren fî evâsıt-ı mah-ı Zi'l-hicce sene semân ve erba'în ve elf

İbrahim hâkim-i Palu

s.155/b.2:

Hassa-i Serrâc-ı sâni Bölükbaşları yoldaşlardan Ahmed Bölükbaşı zîde kadrühu ba'de's-selâm inhâ olunur ki hâliya Harpurut'da olan mahbûs 'acemler için on sekiz bârgîr viresin deyü buyruldu-i şerîfim sâdır olmağın mûcebince mektûb tahrîr olunub Hassa-i Serrâclardan Zülfûkar nâm yoldaş gönderilmişdi vardukda mezbûr yoldaşın ma'rifetiyle on sekiz bârgîrleri virüb zinhâr muhâlefet itmeyesin onlar dahi sa'âdetlü vezîr-i rûşen zamîr Ahmed Paşa hazretlerine teslîm ide mevcûd tezkire birle 'amel edesin fî 21 Zi'l-hicce sene 1048 ve's-selâm

Mustafa mîr-ahur-ı küçük

s.155/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Harpurut kâdısı zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut sancağı mütesellimi zîde kadrûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Musli Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bundan akdam Palu hâkimi kethüdâsı olan Yusuf Hân nâm kimesne bunun babası olan Yusuf Can nâm kimesne Bağdad'da muhkem harb idüb ve hilâf-ı şer'-i şerîf ikiyüz kırk riyâl gurus ve bir sipahi katırını alub firar idüb hâliya taht-ı kazânuзда sakin olduğunı bildirüb şer'an görölüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki Vezîr-i 'azâm hazretlerinin müteveccih paşalarından Murad Ağa mübâşir alub vardukda ihzâr-ı hüsemâ kılub gayret eder ise şer'an buldurulması olanlara buldurub götürdüb bir def'a şer'le görölüb fasl olmayub on beş yıl mürûr itmiş değıl ise tamâm-ı hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin 'arz olunduğı üzere ise ol bâbda müktezâ-i şer'-i kavîm ile 'amel idüb dahi ba'de's-sûbut şer'an zuhûr iden hakkı hükm idüb bî-kusûr aliveridükden sonra lakin bunları iden mezbûr muhtâc 'arz olanlardan ise muhkem haps idüb 'arz idüb değıl ise şer'an hakkında lâzım geleni edâ idüb şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnâ muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin şöyle ki ol cânibde edâ-yı hakk olmaz ise Dîvân-ı Hümâyûnuma ihzâr eylesesiz şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahîren fi evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'deti'-şerîfe sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.156/b.1:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâla ordu-yı hümâyûnuma 'arz gönderüb kazâ-i Harpurut'un mevkûfât defterinde iki yüz kırk buçuk 'avâriz hânesi olub Kazâ-i Harpurut'a tâbi' Behrimâz nâhiyesinde Gezin nâm karye yol üzerinde vâki' olmağla te'addisinde ekseri perâkende ve perişan olmuşlardır karye-i mezbûrenin buçuk hânesi defterde fûrû-nihâde olunmak bâbında 'inâyet-i ricâsına i'lâm eyledükleri ecilden buçuk hâneleri mevkûfât defterlerinden ihrâc ve kazâ-i mezbûrun defterinde iki yüz kırk hâneleri olduğunı nişânlû ve mühürlü sûret-i defter-i mevkûfât verilmeğın mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdır buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi kazâ-i mezbûrun vâki' olan 'avâriz

ve nüzul ve tekâlîfi-i sâ'irlerin cem'ine me'mûr olanlara ikiyüz kırk hânedan aldırıp karye mezbûr yol üzerinde olub tahmîl olmağıyla defterden fûrû-nihâde olunan buçuk hâne için ellerine virilen mevkûfât defteri sûretine muhâlif karye-i mezbûre ahâlisi olmasıyla 'avârız ve nüzul ve tekâlîf-i sâ'ir taleb ile rencîde ve remîde itdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'ş-'ısrîn min-şühûr-i Şa'ban sene hamse semân ve erba'în ve elf

Amid el-mahrûse

Kazâ-i

Harpurut der-vilâyeti Diyarbekir 'an hâne-i 'avârız-ı kazâ-i mezbûre

Hane: 204,5

204,5

El-bâki 'an hâne-i 'avârız-ı kazâ-i mezbûre

Hane: 240 yalnız ikiyüz kırk hânedir.

İhrâc minha 'an karye-i Gezin der nâhiye-i Behrimaz bi fermân-ı şerîf irâd-ı seltâ el-vâki' fi 15 Ş. Sene 1045 hâne 0,5 yalnız buçuk hânesi fûrû-nihâde yazılmıştır.

Karye-i mezbûr yol üzerinde olub ziyâde kasîr-i hal olub perâkende-i perişân oldukları kazâ-i mezbûr kâdısı olan Mevlânâ Abdulfettah 'arz itmeğın yalnız buçuk hânesi fûrû-nihâde olmak fermân olmağla mahaliye kayd olmağın sûret-i defter mevkûfâtıdır ki nakl olundu.

Fi 15 Ş. sene 1045

İbrahim

s.156/b.2:

Budur ki Kazâ-yı Harpurut sâkinlerinden Hasan bin Osman Efendi kendü asâleten hemşiresi Fatma tarafından vekâleten ve yine hemşiresi Asiye tarafından sicil vekîli olub zevci olan Monlâ İsmail vekâleten mahfel-i şer' de yine kasaba-i mezbûr

sakinlerinden Emine bint-i Abdullah nâm hâtûn tarafından bu husûs için Monlâ Bekir bin Kasım ve Osman bin Mevlud şehâdetleri ile vekâleti sâbit olan Keçeci Mevlud muvâcehesinde her birisi asâleten ve vekâleten bi't tav' ve'r rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb dediler ki vâlidemiz olub vefât iden Sitti Nefisiye babası es-Seyyid Haşim ve karındaşı re'sü'l-Vâbidinin evlerinden ve bağından ve mukaddemâ babamız mezbûr iştirâ eylediği bir bâb evden otuz riyâlî guruş hisse 'âid olub meblağı mezkûr olub otuz riyâlî guruş vâlidemiz hissesine mezbûre Emine yedinde alıvirüb ve kabz idüb zimmetine vâlidemiz hissesinden ve babamız iştirâ eylediği bir bâb evden dolayı alâkamız kalmadı kat'-i alâka ve fasl-ı husûmet eyledük şöyle ki vâlidemiz mezbûre Sitti Nefisiye hissesinden ve bir bâb evden dolayı ahd tarafından yerimizi asâleten ve vekâleten bir tarîkle da'vâ ve nizâ' idersek olursa lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû' ve kabul olunmaya dedikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârlarını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr Mevlud dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve kabul idüb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fi evâhir-i şehri Zi'l-ka'deti's-şerife li-sene semân ve erba'în ve elf

Şühûdü'l-hâl

Davud Çelebi İbrahim Çelebi

Ali Çelebi el-Hâc Halil

Osman bin Mevlud

Bekir Çelebi el-Kâtib

Osman Biraderi o

El-Hâc Ömer bin Serhan

Monlâ Kasım bin Mevlud

Veli Cân bin Surcan

Osman Çelebi Sağmanlı

Mahmud Çelebi el-Hâc Hızır

Berber Ahmed Beşe

Bekir bin el-Hâç Süleyman

Ve gayrihim

s.157/b.1:

Muhallefat

Dergâh-ı ‘âli yeniçerilerinden yirmi üçüncü bölükde Kîrmâsti Mehmed Çavuş bu sene olan Bağdad seferinde şehid olmağıyla kazâ-yı Harpurut'da sakin el-Hâç İbrahim Çelebi bin el-Hâç Mustafa İbn-i Begüçük Köse nâm râcil yanında müteveffâ-i mezbûr Mehmed Çavuş sefere gitdükde emânda vaz‘ eyledüğü esbâbıdır ki zâhirde vârisi ma‘rûfu olmamağıyla hâliyâ beytü'l-mâl kabzına Yeniçeri Ağası mektûbu ile me'mûr olan otuz ikinci bölük MumcuYakup Beşe'ye gelüb müteveffâ-i mezbûrun mûmâ-ileyh İbrahim Çelebi'de olan esbâbı meclis-i şer‘ de ahz-u kabz eyledüğüdür ki beyân olunur. Tahrîren fî evâ'il-i Zi'l-ka‘deti’ş-şerîfe li-sene semân ve erba‘în ve elf

Davulbâz ‘aded 1, kıymet rub‘ 4

Şitir mâ(?) bakır mübzelikleyli(?) ‘aded 1, kıymet rub‘ 3

Meneviş karaca kürklü gebudi(?) ‘aded 1, guruş 18

Tolma meneviş ‘aded 1, kıymet guruş 8

Berber köhne kuşak ‘aded 1, kıymet guruş 2

Çakşur kırmızı ‘aded 1, kıymet guruş 2

Köhne yorgan ‘aded 1, kıymet guruş 1

Cadır perdesi ‘aded 1, kıymet guruş 1

Deyvenz(?) mea Köstek ‘aded 1, rub‘ 24

Demür kır at ‘aded 1, kıymet guruş 21

Digagi(?) ‘aded 1

Yekûn guruş 55 rub‘ 3

Harcı bundan gurus 9,5, el-bâkî gurus 4,5

Taksim Zi 45 tabi'-i mumâ-ileyh

Şühûdü'l-hâl

Osman Beşe Mütesellim

Hasan Çelebi Hüseyin Hân Ağa

Ramazan Beşe Abdullah

Monlâ Zeynel Bin Monlâ Osman

Mustafa Beşe Serdar

Davud Efendi el-Kassam

Nebi Bin Balu

Monlâ İsmail Ahmed

Mustafa Beşe Feyas

Kürd oğlu Ali

Hüseyin Beşe çukadarî el-Kadıasker

gayrihim mine'l-hazirûn

s.157/b.2:

Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sultân-ı tuğrâ-yı cihân ârâ-yı hâkânî hüküm oldur ki

Kazâ-yı Harpurut'da vâki' Ağa Câmi' dimekle ma'rûf câmi'in evkâfi nazırı fevt olub hâliya mahlûl olmağıyla yevmî bir akçe ile işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Ömer nâm kimesne her vechle lâyük ve mahall ve müstehak olmağla tevcîh olunub berât-ı hümâyûn virilmek ricâsınna kâdı Mevlânâ Hüseyin zîde fazlûhu 'arz itmekle sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı 'izzet makrûnu virdüm ve buyurdum ki varub mezbûr Ömer câmi'-i merkûmda nâzır olub sadâkatle hizmet-i lâzimesin mü'eddî ve mer'î kılındıktan

sonra yevmî bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhuçün ve devâm-ı ömr-i devlet için du'âya mudâvemet göstere ol bâbda hem ahd-ı mâni' ve dâfi' olmayub kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'detü'l-harâm sene semân ve erba'în ve elf

s.157/b.3:

Budur ki sâbık Harpurut Emîni Veli Bey meclis-i şer' de takrîr-i kelâm idüb dedi ki Halil Bey ahurunda anbâr olunan buğdayımıza adamımız Ömer'i vekîl nasb itmişüzdür ki nâzırımız olan Davud Efendi ma'rifetiyle narh-ı câri üzere fûruht idüb akçesini Van kullarından Ali zâdeye teslim eyleye merkûm Veli Bey'in ikrârı kayd olundu. Fî târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İlyas Bey

Hasan bin Mehmed Bey

Murad Bey Diyarbekirli

Maksud Ağa Monlâ Bekir

s.158/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram el-muhtass bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâm Harpurut sancağı beyi dâme 'izzuhû ve kıdvetü'l-kudâtü'l-islâm zîde ve'l-enâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûna Seyyid Ali nâm kimesne der-'izzetime gelüb 'arz-ı hâl idüb mukaddemâ vâlidemin babası Nasır nâm kimesne fevt olub cümle muhallefâtı ve nice emlak vâlidem ve karındaşı Ömer nâm kimesneye irs-i şer'le intikâl idüb iştirâk üzere zabt ider iken ba'dehu mezbûr Ömer nâm kimesne ve vâlidem fevt olub vâlidemin hissesini ve mezbûrun hissesini izn-i şer'le zabt ider iken Ömer oğlunun oğlu kızı Erzenşe nâm hâtûn mucerred ben dahi akrabasından olmak ile zabt iderin diyüb lakin şehyü'l-islâmdan müdahaleye kâdir olmaduğunu fetvâ-yı şerîfe olamağın mücebince 'amel olunub men' olunmak bâbında emr-i şerîf-i celîl iderin deyü bildürdüb imdi buyurdum

ki emr-i şerîfîmle vardukda husemâyı yarar kılub bir def'a şer'-i şerîfe muvâfık fasl olunmağın ve bilâ gadr şer' üzere on beş yıl mürûr itmiş değil ise ber-mûceb şer'-i şerîf hakk üzere teftîş ve tefahhus idüb bu bâbda olan fetvâ-yı şerîfe nazar kılub göresin kazıyye 'arz olunan gibi ise müktezâ-i emr-i şerîf-i kavîm ve fetvâ-yı şerîf ile 'amel idüb vâlidesinden ve mezbûrdan buna intikâl iden hisse-i şer'iyesi ve emlâklar buna 'âid olunan mahsûl her ne ise ba'de's-subût ta'allül ve 'inâd itdirmeyüb hükm idüb alıveresin min ba'd şer'-i şerîfe ve fetvâ-yı münîf ve emr-i hümâyûna muhâlif mezbûr Erzenşe nâm hâtûn mucerred akrabadan deyü müdâhale ve nizâ' itdirülmeyüb men' eylesin eslemeyanı emr-i şerîfe ve fetvâ-yı münîfe muhâlefet ideni ve muhtac-ı 'arz-ı olanı yazub vukû'u üzere der-'izzetime 'arz eylesin tekrâr emr-i şerîfîm varmalu eylemeyesin şöyle bilesin ve emr-i şerîf yerinde itâ idüb'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i şehir-i Şevvâl sene semân ve erba'în ve elf

Be-yurd-ı -medîne-i Amid

s.158/b.2:

Be-huzûrû'l-mevlâ el-mükerrebunû'l-hâkimün el-'âlimün Eyâlet-i Erzurum ve Tırabzon ve ol-cânibe varub 'asker-i İslâma kavuşunca yol üzerlerinde kudât efendileri zîde fazâilühum ilâ yevm'ü'l-yevm bî-gusûn-tahiyyât-ı sâfiyyât teslîmat-ı vâfiyyât ithâfindan sonra inhâ'-i muhibbâne budur ki taht-ı kazâlarınızda sakin âyende ve revendeden fevt olan yeniceri ve 'acemi oğlanı ve topcu ve cebeci zümrelerinden fevt olanların beytû'l-mâle 'âid olan metrukâtların zabt idüb bu cânibe göndermek için gerekli yoldaşlardan altıncı bölükden Yakub nâm mumcu ağalarımızdan Ahmed Ağa nasb ve ta'yîn olunmağın işbu mektûb müveddet-i üslûb tahrîr olunub irsâl-ı 'izz-i huzûrları kılındı lede'l-vüsûl me'mûldur ki tevâif-i mezbûrların mükîm ve misâfir fevt olanların beytû'l-mâle 'âid olan metrukâtlarını mezbûr zabt idüb ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânîde fûrûht kılınub hâsıl olan nükûdu der-kise idüb mühürleyüb mûmzâ ve memhûr müfredât defteriyle mezbûrana teslîm eyleyüb bu cânibe irsâl eylesin ve yeniceri serdârlarının ve muhâfaza ağalarının hukûkları olan beytû'l-mâle tefahhus itdirülüb zimmetlerinde bulunan mevâddı taleb ve kabz itdirüb bu cânibe irsâl buyurasın ve lâkin hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf 'enâm 'adâlet-i pâdişâhîde kimesneye zulm ve te'addî itdirilmemek bâbında sa'y-ı cem'l buyurasın bâki hemşe 'izzü fezâ'il der-sicile şerî'at

müstedâm bildirüb (silik) Tahrîren fî şehri-Şevvâl-ı mükerrerem li-sene semân ve erba'în ve elf

Mustafa, ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı 'âli

s.159/b.1:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtram el-muhtass bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâm Harpurut sancağı beyi dâme 'izzuhû ve kıdvetü'l-kudâtü'l-islâm zîde ve'l-enâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mukâta'ası emîni Veli zîde kadrûhu Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Harpurut sükkânından olub sipâhi ve yeniçeri ve zu'amâ ve erbâb-ı tımâr ve cebeci ve kul oğlanları ve Âsitâne-i Sa'âdet'de sâkin nakîbü'l-eşrâfdan ma'mûlun bih temessükleri olmayan ba'zı kimesneler mücerred seyyidleriz deyü bilâ-emr besledikleri koyunlardan olı-geldüğü 'âdet ve kânûn üzere 'âdet-i ağnâmlarını virmekde te'allül itmeleriyle mâl-ı mîrîye zarar tertîb eyledüğünü bildirüb kânûn üzere 'âdet-i ağnâmlarını virmeleri yanında emr-i şerîfim ricâ itmeğün buyurdum ki hükm-i şerîfimle vâdukda husemâ muvâcehesinde hakk üzere tefahhus idüb göresin 'arz olunduğu üzere ise bi'l-fi'il sefer-i hümâyûnuma sipâhi ve yeniçeri ve zu'amâ ve erbâb-ı tımârdan olmayanlara Südde-i Sa'âdetimde olan nakîbü'l-eşrâfdan sahîhü'n-neseb-i sâdâddan olduklarına ma'mûlun bih temessükleri olmayanların kânûn ve defter mücebince 'âdet-i ağnâmlarını alıveresin ve sefere iştirak ve sâdâddan olanların dahi kânûn üzere müsâ'ade olunandan gayri senin yerin için alıveresin ve âherin davarı bizimdir deyü zabt itdirmeyesin memnû' olmayanları resm ve esâmileri ile yazub 'arz eylesin bu husûs-ı mezbûr için emr-i âher varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.159/b.2:

Mefâhîrû'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâi'l ve'l-keâm Malatya ve Harpurut ve Çemişgezek ve Arabgir kâdıları zîde fazlûhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Malatya ve Çemişgezek ve Arabgir ve Harpurut mütesellimleri zîde kadrûhum tevkî'-i refî'-i

hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut mukâta'ası Emîni Veli zîde kadrühu Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb havâss-ı mezbûr re'âyâlarından olub Cihanbeyli 'aşîreti üzerlerine edâsı lâzım gelen 'âdet-i ağnâmlarını olı-geldüğü 'âdet ve kânûn üzere virmekde te'allül itmeleri ile mâl-ı mîrîye noksan tertib eyledüklerini bildürüb 'aşîret-i mezbûr 'âdet-i ağnâmlarını ola geldüğü 'âdet ve kânûn üzere virüb kimesne ta'allül eylememek bâbında emr-i şerîf ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda her biriniz mustakil tekîd idüb hakk üzere göresiz 'arz olunduğu üzere 'aşîret-i mezbûr üzerlerine edâsı lâzım gelen 'âdet-i ağnâmlarını kânûn ve defter ve beş on seneden berü viregeldükleri üzere virmekde ta'allül eyledükleri vâki' ise men' ve def' idüb olı-geldüğü 'âdet ve kânûn ve beş on seneden berü vire geldükleri üzere virüb husûs-ı mezbûr için emr-i âher varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'de sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.159/b.3:

Budur ki karye-i Sarınıdan Hasan ve karındaşı Süleyman Ali Halid bin Büyük muvâcehesinde bir mikdâr deyn ve dam taleb idüb mezbûrlardan burada olanların bunlara sizden kim almışdı babası almışdır dedikde ikrârları kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Osman Mülazım

Monlâ Hüseyin Abdulgani

Ali Çelebi Hâcı Halil

Ömer Çelebi muma-ileyh

Ve gayrihim

s.160/b.1:

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki havâss-ı hümâyûn karyelerinde Ebûtâhîr nâhiyesinde olan Bekirme ve Avsiya ve Semahto nâm karyeleri dergâh-ı 'âli sipâhilerinden

Mehmed Bey'e sekiz yüz guruş virilüb zikir olunan sekiz yüz guruşun altı yüz guruşunu virtüb üzerinde iki yüz guruş kalub harman vaktinde iki yüz guruşumuzu virmek şartıyla zikir olunan iki yüz guruşumuzu edâ ve teslîm itmek için zikir olunan karyelerin zabt için tezkire verildi kimesne mudahale eylemeye ve mukademâ mezkûr karyelerinden bâd-ı hevâ ve salâmiye nâmıyla akçe almış ise girü câbilerine mansûb oluna. Tahrîren fî gurre-i Şevvâl sene 1048

Mustafa Ağa

s.160/b.2:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zide fazlûhu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Harpurut müteselimi ve hâslarının emîni olan Yusuf Bey zide kadrûhumâ tezkire varıcak ma'lûm ola ki hâliyâ 'uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûrenin havâleliği bin kırk sekiz Ramazanın guresinde bir sene-i kâmileye varıca tarafımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İsmâil Ağa zîde kadrûhuya virilmiştir olı-geldüğü üzere zabt için tezkire tahrîr olub irsâl olundu vardukda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub mukâtaa'-i mezbûrenin ve sâliyâne olan akçelerin ve eğer Van kulu mevâcibleri ve eğer sâ'ir sâliyâne olan akçeden cümle tahsîli merkûm İsmail Bey'e tefevvûz ve sefâriş olumuşdur imdi mezbûru havâle bilüb mikdâr-ı kâdim olı-geldiği üzere havâlede `âid olan rüsûmu kendüye ahz u kabz itdirüb te'allul ve 'inâd itdirmeyesin husûs-ı mezbûr için tekrâr tezkire ve adam varmağa muhtâç itdirmeyüb mûceb-i tezkire ile `âmil olasın. Tahrîren fî evasit-ı Zi'l-ka'de min şehr-i sene semân ve erba'în ve elf

Be-makâm-ı Amid

s.160/b.3:

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Harpurut kâdısı zide fazlûhu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân emîn-i sâbık olan Veli zîde kadrûhu tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bin kırk yedi mahsulünden anbârda olan on iki bin kile arpa Harpurut kazâsında kışlayan beylik davarlarının tımârına sarf olunub kalmamağla ve iştirâ olunmasına mukâta'a-da akçe kalmamağla hâla bir buçuk kile arpa bir kile buğday mahsûb olunmak üzere anbârda olan buğdayı arpayi tenzil itmek için

fermân-ı şerîfim olmuşdur imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boş) vardukda mezbûra mukayyed olub bin kırk yedi mahsûlundan anbârda olan on iki bin kile arpayı Harpurut kazâsında kışlayan beylik davarların tımârına sarf olub hâla sene-i mezbûrda mukâta‘a-i merkûmda akçe kalmamağın hâla anbârda olan buğdayı bir buçuk kile arpaya bir kile buğday hesâbı üzere tenzil idüb ta‘allül ve bahane itdirmeyesin husûs-ı mezbûr bir-vechle ihmâl kast itmeyüb vech-i meşrûh üzere bir kile buğdayı bir buçuk kile arpaya tezyil eyleyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehir Zi'l-ka‘de sene semân ve erba‘în ve elf

s.160/b.4:

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechledir ki

Zeyd fevt oldukda oğlu Amr ile kızı Hind var iken Amr oğlu Bekirn oğlu kızı dahi Zeyd'e vâris olur mu beyân buyrulub musâb ola

El-Cevâb
a‘lem

olmaz

Allâhu

Ketebe el-fakîr ‘ufiye ‘anh

s.160/b.5:

Bu mes'ele beyânında e'imme-i hanefiyyeden cevâb ne vechledir ki

Zeyd ile Hind'e müteveffâyı babalarından iştirâk üzere irsen intikâl iden ba‘zı emlâkı mezbûrlar iştirâk zabt ederken fevt olmuş Hind'in oğlu Amr ve vâlidesinin hissesiyle Zeyd'in hissesini izn-i hâkim ile zabt iderken babasının Amr oğlunun oğlu kızı Zeyneb mücerred ben dahi akrabalarından olmasıyla Zeyd'in ol hissesini ben zabt iderim diyüb bilâ-vech-i şer‘iyle müdâheleye şer‘en (silik) beyân buyrulub musâb ola

El-Cevâb
a‘lem

olmaz

Allâhu

Ketebehû el-fakîr ‘ufiye ‘anh

s.161/b.1:

Kazâ-i Harpurut der-beyân-ı narh-ı sûki tahrîren fî'l-yevm 18 şehr-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe
li-sene semân ve erba'în ve elf

Argış revga	Kire revga,	Revga	kûmenügi	nân
Beher nügi	beher nügi	Meblağ	meblağ 7	müd
Selimi 4	meblağ 16	Selimi 3		selimi 5
		para 2		
Sabun nügi	Biber	Üzüm nügi	ibrûşim	Hüseyne nügi
selimi 7	Dirhem 1.5	Meblağ 4	miskâl	Selimi 4
	Para 1		meblağ 8	
Kırmızı İpek	zencebil			
Dirhem 3	dirhem 2			
selimi 1	selimi 1			

Bilâ ziyâde ve lâ noksan

s.161/bB.2:

Kazâ-i Harpurut der-beyân-ı narh

Goşt-ı Teke 1	Argış revgan	Kire revga	nân	Goşt-ı Teke
Kıymet Akçe 1	beher nügi	Beher nügi	selimi 4.5	Kıymet Akçe 5
	selimi 3.5	Meblağ 14		
Harpurut na'l	Divriği na'l			
Selimi sîm 12	Selimi sîm 10			

Mâh Rebî'ü'l-âhîrin Cum'a gününden

Mîğ yüzü	Kara ka'ol Keçe	Yuma altında at(?)	Nişan	At na'lının kemîne
Selimi 8	Selimi 6	Goşt-ı teke	Kıymet	Selimi 12
	Akçe 1	Kıymet 1	Akçe 5	
		Akçe 4		
Katır na'lı kemîne	Merkepna'lı	Divriği na'l	Nan	
Selimi 10	kemîne	Selimi sîm 10	müd	
	Selimi 7		selimi 7	

s.161/b.3:

Budur ki Ulu Bey mütevellisi olub Zikrullah(?) tâlib ‘ülemalara yevmîye ikişer buçuk selimi nafaka takdir idüb kayd olundu. Târîhi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Monlâ Osman el-Müderris

Monlâ Hızır el-kâdı

Monlâ İsmail(?) Ahmed

Mustafa Çelebi Amasyalı

Ve gayrihim

s.161/b.4:

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı kalem ve mûceb-i tastîr-i hitâb-ı rakam oldur ki

Lehm nügi   Koyun nügi   İç yağı nügi

Para 2   Kıymet Para 7   Kıymet Para 5

s.161/b.5:

Vilayete sâliyâne olan melik akçesinden bin kırk sekizin gurrende Harpurut mukâta‘atı emîni olan fahru'l-emâsil Seyyid Mustafa Ağa yediyle havâss-ı hümâyûn ve ba‘zı tımâr karyelerinden mahkemeye gelüb teslîm olan beyân olunur ki ferden ferden meliklerin deyne virilmiştir.

Muhzır İbrahim yedinden guruş riyâl 50

Üzeyyir Pehlivan def‘a guruş 25

Yusuf bey yedinde def‘a guruş 10

Hâcı yedinden tâbi‘ Emin Ağa def‘a guruş 32

Kâtib-i Emîn Ebu Bekir Çelebi def‘a guruş 20

Bu kul yedinden melikler mahzarında ashâb-ı deyûne teslîm olunub ashâb-ı duyûnu sâliyânesinden guruş 7

Kefeli İbrahim Beşe guruş teslim 65

Zaluni Cedik melikle Tadımlıya teslîm guruş 27

Def'a Derik melikle guruş 2

Def'a Tadımlı melik guruş 2

Emîr es-Seyyid Hasan için meliklere teslîm guruş 14

Derik'e teslîm def'a guruş 8

Çerci zâdeye guruş 11

Def'a mütesellime tahsîl idüb İkobla Ali Çelebi yedinden teslîm guruş 10

Yekûn teslim guruş 147

s.161/b.6:

Emîn Mustafa Ağa yedinden Meliklerin borcuna teslîm olunan beyân olunur

Çavuş Merdaş'a

Dilaver' e guruş 13

Uğurlu'ya guruş 30

Üzeyr Ağa İkob guruş 25

Akçe-i Arslan guruşun 25

Akçe-i Yusuf Bey guruş(yırtık)

On iki guruş Seferin borcuna teslîm olmuş akçe-i Sefer guruş (yırtık)

Iginkili İkob'a teslîm olunmuş.

s.162/b.1:

Budur ki Diyarbekir defterdârî hazretleri husûs-ı atî'l-beyân vekîl olub vekâleti nehc-î şer' üzere sâbit olan Abdullah Ağa meclis-i şer' de yarar bârgîrlerin üzerine bölükbaşı üzerine Ahmed Ağa mahzarında her biri kelâm idüb Harpurut ve nevâhîsinde kışlayan yarar bârgîrlerin mahmiye-i Diyarbekir'e kaldırıp yarar ahır eyledib teslîm eylemek tenbih için bin kırk sekiz Zi'l-ka'desinin yirminci günü gelüb mahkemede ihbâr itmeğin yirmi üçüncü günü ..... tenbih olmağın kayd-ı sicil fî't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Süleyman müderris

Es-Seyyid el-Hâc

Osman Çelebi Bekir Ali oğlu

s.162/b.2:

Zeyneb çeşmesinin vâkfi akçesinde mutevelli hizmeti es-Seyyid Mehmed Çelebi guruş 'âdet 47,5

Fâidesiyle ve başıyla ve Bilal'ın Osman evlâdı

Karye-i İçme bârgîr demûr kırdır Kövenk nâm karyeden nakilolundu

'An karye-i Sarpulu demûr kır bârgîr 'aded 1 Kövenk nâm-ı karyeden nakilolundu

Defardar Efendi hazretlerine

Meşîn 'adet 6

'an yed-i tabak karaca Yahya

Cizme guruş 1,5

Dirahur zimmîden odun yük 1

Karye-i Sayuk(?) guruş 3 rub' 1 nüzul bâkiyesidir.

Karye-i Sanuk guruş 4,5 şütr ‘aded 1 akçelerinde ‘an teslim Hızır Çelebi

‘an teslim Bek ademiyle Halil bin Zeynel ve Emin el-Emin

s.162/b.3:

İştirâ akçesinden melik İkob'a ve Ohenk kethüdâ ile Serkis(?) mütesellim ağa yedinden ve tahsîlinden

Guruş 500

‘an ma‘rifeti şehir kethüdası Ali Çelebi ve Ohennik kethüdâ

Şühûdü'l-hâl

Ramazan Beşe Serdar

Ahmed Çelebi Gemici Zâde

Diğer Ahmed Bey Yegen Bey

Ve gayrihim

Cemâziyel-evvelin guresinden

mâh-ı mezbûrun yirminci günü yevmü'l-ısneyn gitmiştir

s.162/b.4:

Budur ki emr-i şerîf-i ‘âlişânım ile gelen ‘avâzırcı İbrahim Ağa'ya yevmü's-selâseden virilen harcı beyân ider .

Yevmîyyesi

Piriç müd 1   yağ hokka 2   et hokka 8   ekmek müd 2   üzüm müd 1

kabak ve badlıcan ve sümek ve nohut ve biber , soğan ve sa'ir sebzevât reb‘ 1   şî‘ar 4

cem‘en kıymet

guruş 4 reb‘ 1

s.162/b.5:

Budur ki Ankuzı nâm karyede vefât iden Bekir'in muhallefâtını beyân eder.

Kara oyukda bağ ‘adet 2   Aliye deresinden bağ ‘adet 1 kariye-i mezburede hane 1

Tarla adet 1   balta ‘adet 1   kazma ‘adet 2

tava ‘adet (yırtık)   dehre‘adet (yırtık)   köhne çuval ‘adet 2   köhne girar 1 sahan
‘adet 1(yırtık)

Monlâ Murad oğlu iştirâsından karye-i Arındık'dan Bekir Çelebi bin Ramazan Beşe
guruş 8,5

s.163/b.1:

Tâife-i kasab

Temir Banu	Ali	Golik Osman
Kürd Ahmed	Hasan bin Düdük Veli	Osman bin Duzsuz
Buzağı Hüseyin	Mehmed bin Bacı	Mat Hasan bin Çunih
Ali Banu oğlu Kamber	Mustafa Budak	Seyyid Ferruh Efendi
Kürd Çevher	Kaşıkçioğlu	Alîhân
Halil bin Cum‘a	Mevlud bin Cunih	Hasan bin Veled
Kör Ramazan	Tureş Mehmed	Emîr Ahmed
		Mehmed bin Şahkulu

s.163/b.2:

Budur ki Pâdişâh-ı ‘âlem-penâh hazretleri için Malkoç-Efendi köyü nâm menzile
fermân buyrulan zemîn koyundan Küçük Ağaya birer buçuk ğuruşdan elli ‘âded koyun
bahâsı virilmiştir ki menzil-i mezbûrda teslîm eyleye zikr olunan elli koyundan otuz iki

koyun menzil-i mezbûrda teslîm idüp ve on sekiz koyun bâki kalmışdır on sekiz koyunun dahi yine birer buçuk ğurûşdan akçesi alınub cânib-i mîrîden taleb olmağıyla gönderülüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi Halil Han Ağa

Halil Bey İbrahim Beşe

Osman Beşe mütesellim

Abdurahman Hızır

Yusuf Bin el-Cundi

Ali Çelebi Bin Monlâ Kılınç

Ve gayrihim

s.163/b.3:

Monlâ köylü Kara Yakup yedinden Abdal Bey oğlu İsmâil Bey hâtûnuna teslîm olmuşdır Hüseyin Beşe mahzarında teslim olundu.

Şa'ir müd 10

Hında müd 5

Burma gurûy 25

Eezen müd 42

s.163/b.4:

Yüklü atlardan Kövenk'e üç dane kır bârgîr koşulmuşdur fî yevm 22 Z.

s.163/b.5:

Sa'adetlü Pâdişâh hazretlerine gerü kalan develerden Receb ile Mornik'e vâsıl

Deve erkek ‘aded 15+ 01 sonra çiftinden gelmiştir.

Karye-i Mornik şa‘ir keyl 2 rub‘1

Karye-i Kesrik şa‘ir keyl 2 rub‘ 1

Karye-i Hırhırık şa‘ir müd 2

s.163/b.6:

İğikili İgop meclis-i şer‘e gelüb sol gözümü Mesih zimmî mecruh itmiştir dedikde nazar olunub fi'l-vâki’ mecruh müşahâde olunub kayd olundu.

s.163/b.6:

Tatar askerlerine un yüklenmiş uncular davar 2 birinin zahiresi kirası guruş 1,5

Karye- i Kesrik bârgîr dorudur 1

Karye-i Erzük bârgîr kırdır 1 re's ‘an yed-i Osman Beşe

s.166/b.1: Varağın arasında ki sayfa numarası olmayan yırtık belge.²⁷⁶

Hokka	Batmân	.....	.....
	31	.....	.....
2	10	.....	.....
	10	.....	.....
1	11	.....	.....
	11	.....	.....
	42.5	Hâcî İbrahim	.....
4	10	Ünküzekli Hafız	....
1	126.5		
1	21	Ünküzekli Hali	....
	10	Kozan oğlu Süleyman	....
1	10	Acı oğlu Hafız	....
	10	İğikili Bekir	0 188 3
2	10	Monlâ Ahmed	0 194.5 5

²⁷⁶ Bu sayfanın baş tarafı yırtık olduğundan boş bırakılan yerler okunamamıştır.

2	10.5	İncir Yusuf oğlu	0 204 5
1	10.5	Toprakçı Monlâ Alişan oğlu	0 200
4	11	Tıraş Ömerin Oğlu Hafız	219.5
			4167
	10.5	Sakal oğlu Hafız	0 198
3	11	Perçençli	0 211.5 4
3	10	Koçuk oğlu Hâcı Emin	0 197.75
1	11	Baki oğlu Monlâ Mehmed	0 210 3
1	11	Hâcı Bekir'in oğlu	0 210 3
1	11	Berber Hâcı Ali zâde	0 210 3
5	21	Tütüncü Ali	0 411
2	309		
5	10	Hamileli Ağanın tâbî'-i Osman	0 204 9
2	21	Somi zâde Monlâ Ömer	0 491.5 6
			6422 8
1	11	Bacaz oğlu Hâcı Bekir	0 210 3
0	11	Def'a Ahi Oğlu Hafız	0 207 7
2	10	... Hâcı Mehmed	0 194.5
4	11	Karakaş Mustafa	0 219.75
0	10.5	Ahmed	0 197.75
3	11	Meydan Kelbi	0 216.75
2	10	Hâcı Kasım oğlu	0 194.5 5
2	10	İlyas oğlu	0 194.5 5
5	427.5		8058.5
Rahsal Ağanın			6737
			1319.5

Teslimât	5000
Monla Ahmed'den Hâcı Hasan Efendi'ye ihâle	3000
Bize Teslim	08000
Hâcı İbrahim	08000.5
Elden bize teslim	874.75
5475	

Def'a Hâcî Hasan Efendi	0250
Def'a Hâcî İbrahim Efendi	0550
6275	
Def'a el-Hâc İbrahim	0050
Def'a Hâcî İbrahim ve Zezi ve Karakaş Sofizâde	1211.5
7536.75	
Def'a Hâcî İbrahim	0150
Def'a	0371
8058	
Hâcî Sadık'ın oğlu Ahmed'e teslim Karakaş'dan	236.5
7831.5	
Def'a Monlâ Ahmed'e teslim	0073.5
7758	
Def'a mâl-ı ihrâc	6737
1021	
Çolbacızâde Hâcî İbrahim sabun bey için ücret	121
0900	
Ağa için	

s.166/b.2: Varağın arasında ki sayfa numarası olmayan yırtık belge.

Mâ-fiye mine't-tahrîr ve't-taksim

Es-Seyyid Mehmed Sâdık el-muvallahu hılafehu be-medine-i Harput

Ne-mekahu'l-fakirinin ileyh azze şanuhu te'âlâ kefele lehu

Medine-i Harpurut müzâfâtından Hüseyin karyesi sakinlerinden iken bundan akdem fevt olan Şeyh Emir Ağa ibn-i (boş) nâm müteveffânın terekesi bâ ma'rifet-i şer' ve alaybeyi ma'rifetiyle müteveffâ-i mezbûrın sulbî sağır oğulları Ömer ve Abdullah nâm sağırlerin bâ-hüccet-i şer'îye (silik) ve mensûbları ve kebîr karındaşları Veli nâm kimesne ma'rifetiyle tahrîr ve beyân olursa taksîm oldukda beş bin akçe timâr Veli ve Abdullah isimlerine berât-ı 'âlîşân olmağla timâr-ı mezkûr merkûmanın müstakil timârları olub ve altı bin yedi yüz altmış iki akçe bir kayd-ı timârın nısfı üç bin üç yüz seksen bir akçe timâr sağır-i mezbûr Ömer'e münâsib görülmeyüb alâybeyi Hâcî Hüseyin Ağa ma'rifetiyle sağır-i mezbûre terfi-i şeref-i devlet-i 'âliyeden tevcîh-i

sultâni ve yedine berât-ı ‘âlîşân-ı ihsân-ı hümâyûn buyrulmak bâbında ‘arz ve i‘lâm olunmuşdı mezkûr üç bin üç yüz seksen bir akçe tımâr saġîr-ı mezbûr Ömer'in müstakil tımârıdır ve sâ'ir emvâl ve işbu Hüseyinik karyesinde kâ'in han ve dükkânlar ve hamam ve menzil ve elli iki tâifesinin kahvesi ve Hüseyinik karyesinde ve kurâhâ-yı sâ'irede kâ'in mecmû'î araziler müteveffâ-i merkûm Şeyh Emir Aġa'nın sulbî oġulları Veli ve Abdullah ve Ömer nâmûn üç karındaşları beyinlerinde ‘ale's-seviyye müşterek kalmışdır her ne vakt müfârakat murâd iderler ise sâlifü'z-zikr emvâl ve işbu dükkânlar ve hamam ve han ve menzil ve araziler süls hisse üzere taksîm ve her biri süls hisselerini zabt ve tasarruf olalar bu vech üzere taksîm ve fasl (yırtık) kibel-i şer‘-i mutahhardan yedlerine işbu hüccet-i şer‘iyye i‘tâ olundı. Tahrîren fî Rebî‘ü'l-âhir sene hamse ve selâsûn ve mie ve elf

SONUÇ

Harput, Fırat havzasının bulunduğu sulak ve verimli toprakları üzerinde kurulmasından dolayı çok eski dönemlerden itibaren önemli bir yerleşim merkezi olmuş ve asırlar boyunca birçok devletin hakimiyeti altında kalmıştır. İslam hakimiyetinden önce Hurriler, Hititler ve Uraltular, hakimiyeti altında yaşayan Harput, 1085 yılında Türkler'in eline geçmiştir. Bundan sonra ise sırasıyla İlhanlılar, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safevilerin hakimiyetine girmiştir.

1516 Çaldıran Savaşıyla Osmanlı hakimiyetine geçen Harput, bu tarihten itibaren Doğu bölgesinin önemli merkezlerinden biri olmuştur. Basra ve Bağdad'dan Diyarbakır'a oradan da Malatya ve Sivas istikametinde devam eden bir yol güzergâhı üzerinde bulunmasından dolayı, Doğu'ya yapılan seferlerde, Harput Osmanlı Devleti'nin önemli geçiş noktalarından biri olmuştur. Nitekim sicilin ihtiva ettiği tarihte IV. Murad'ın Bağdad Seferi'ni gerçekleştirmiş olması nedeniyle, özellikle seferden dönen askerlerin işlerinin çeşitli menzillerde temini konusunda Harput Sancağı'nın önemli bir rol üstlendiğini görmekteyiz. Ayrıca Bağdad Kalesi'nin fethinde sonra esir alınan önemli kumandanların Harput Kalesi'nde tutulduklarını ve daha sonra buradan İstanbul'a sevk edildiklerini de görmekteyiz.

H.1048-1049/M.1638-1639 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili, XVII. yy. ortalarında Harput'un siyasi, sosyal, iktisadi ve idari vaziyeti hakkında önemli bilgileri ihtiva etmektedir.

Bu zamanda Harput Sancağı askeri ve idari bakımdan Diyarbakır Beylerbeyliği'ne bağlı bir sancak olup, başında sancakbeyi bulunmaktaydı. Sancağının amiri konumunda olan sancakbeyi, idari bölgesinde yaşayan halkın huzur içinde olması, adaletin ve kanunların uygulanması konusunda kadıyla birlikte hareket etmekteydi. Bu görevlerinin dışında, sancakbeyinin bazı mukataa gelirlerinin toplanması hususunda da vazifeli olduğu anlaşılmaktadır. Yine Sancak idaresinde sancakbeyinin vekili olan mütesellimler de görev yapmaktaydı.

Harput Sancağı'nın Diyarbakır Eyaletine bağlı olaması nedeniyle, Van'daki askerlerin maaşları için mukataa gelirleri salyane olarak Diyarbakır hazinesine aktarılmaktaydı. Bu mukataa gelirlerinin toplanmasında zaman zaman bazı sıkıntılar yaşanmaktaydı. Nitekim toplanan paraların sancak görevlileri tarafından farklı yerlerin

masrafları için kullanılması, merkezden Harput'taki yetkililere emirler gönderilmesine yol açmıştır.

İncelediğimiz sicil defterinde, Harput'ta ait 15 nahiye, 90 köy, 8 mezra ve 20 mahallenin ismi tesbit edilebilmektedir. Köylerdeki bazı tımar sahipleri Bağdad Seferine iştirak etmedikleri için, tımarları ellerinden alınarak alaybeyi arzıyla daha liyakatli kişilere tevcih edilmiştir.

Önemli ticaret yollarının üzerinde bulunması, kervanların gelip gitmesi, alım-satım olayları ve şehirdeki dokumacılık falyetleri, Harput'ta ticarete dayalı canlı bir yapının var olduğunu göstermektedir.

Sicildeki sosyal yapıyla alakalı belgelere baktığımızda müslim ve gayrimüslim halkın uyum içinde yaşadığı anlaşılmaktadır. Mahkemeye intikal eden bazı belgelerden komşuluk ilişkisine oldukça önem verildiği de anlaşılmaktadır. Bu bağlamda satışı yapılan gayrimenkulde komşuya öncelik verildiğini görüyoruz. Diğer taraftan bazı davalarda komşuların, davacı ve davalı arasındaki sorunun çözümü konusunda çeşitli çözüm önerileri sunarak problemin çözümüne katkıda bulduklarına böylece mahkemenin işini de kolaylaştırdıkları görülmektedir.

Bütün Osmanlı kazalarında olduğu gibi, Harput'ta da kadının geniş yetki ve sorumlulukları vardı. Davaların yanı sıra sosyal ve ekonomik hayatın önemli unsurları arasında olan kefalet, vekâlet, veraset, borçlanma ile ev, bahçe, bağ ve dükkân alım satımı, hamam, dükkân, vakıf yerlerinin kiraya verilmesi gibi çeşitli akidleri kadı tarafından bugünkü noter gibi kayıt altına alınmaktaydı.

Netice itibariyle, Osmanlı şer'iyeye sicilleri bir bölgenin sosyo-ekonomik, kültürel, idari, mali ve siyasi yapısı ile ekonomik ve sosyal hayatın işleyişi hakkında çok çeşitli ve objektif bilgiler sunmaktadır. Ayrıca ihtiva ettikleri bilgiler kültür tarihimiz açısından da oldukça önem arz etmektedirler.

BİBLİYOGRAFYA

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.I, İstanbul, 1988.

AKSİN, Ahmet, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999.

ATALAR, Münir, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, S.4, Ankara, 1980, s.309-330.

AYCİBİN, Zeynep, *Katip Çelebi Fezleke Tahlil ve Metin I*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2007.

AYDIN, M. Akif, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul, 2009.

BEŞİRLİ, Mehmet, "385 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S.10, Ankara, 1999, s.3-25.

CANATAR, Mehmet, "Kethüda", *DİA*, C.25, Ankara, 2002, s.332-334.

CİN, Halil- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya, 1989.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, T.T.K., Ankara, 1991.

ÇAKAR, Enver, *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı (1516-1566)* Fırat Üniversitesi Basım Evi, Elazığ, 2003.

ÇETİN, Cemal, *Anadolu'da Faaliyet Gösteren Menzilhaneler (1690-1750)*, (Selçuk Üniversitesi SBE. Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya, 2009.

DANIŞMEND, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.III, İstanbul, 1962.

EMECEN, Feridun, "Bennâk", *DİA*, C.5, İstanbul, 1992, s.458-459.

ERDOĞDU, İbrahim, "Sancaktan Mukâta'aya Geçiş Sürecinde Harput Sancağında Ehl-i Örf Taifesi", *OTAM*, S.20, Ankara, 2009, s.117-147.

HALAÇOĞLU, Ahmet, “Şer‘iyye Sicillrinin Önemi ve 381 Numaralı Harput Şer‘iyye Sicili (H.1283-84, M.1866-68)’nin Tanıtımı”, *Fırat Üniversitesi Dergisi* C.1, Sayı 1, Elazığ, 1987, s.33-48.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, T.T.K., Ankara, 2003.

İLGÜREL, Mücteba, “Subaşı”, *DİA*, C.37, İstanbul, 2009, s.447-448.

İLGÜREL, Mücteba, “Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Katoloğuna Doğru“, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi* S.28-29, İstanbul, 1975, s.452- 455.

İNANCIK, Halil, “Cizye”, *DİA*, C.8, İstanbul, 1993, s.45-48.

İNANCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, İstanbul, 2009.

KALLEK,Cengiz, “Narh”, *DİA*, C.32, İstanbul, 2006, s.387-391.

KONUK, Yunus Emre, *Sultan IV. Murad’ın Bağdad Seferi ve Kasr-ı Şirin Anlaşması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2005.

KÜTÜKOĞLU, S.Mübahat, “Narh”, *DİA*, C.32, İstanbul, 2006, s.387-391.

KÜTÜKOĞLU, S.Mübahat, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, T.T.K., İstanbul, 1988.

Mustafa Naima Efendi, *Tarih-i Naima, Ravzat-el Hüseyin fi Hülasatül Ahbar el-Hafikiyn*, c.III, İstanbul, 1968.

OĞUZOĞLU, Yusuf, “Dizdar”, *DİA*, C.9, İstanbul, 1994, s.480-481.

ORTAYLI, İlber “Osmanlı Kadı’sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine”, *Amme İdaresi Dergisi*, IX/1. 1976, s.95-107.

ORTAYLI, İlber, “Osmanlı Kadısı Tarihî Temeli ve Yargı Görevi”, *S.B.F.D.*, C. XXX, S, 1-4, Ankara, 1977, s.117-128.

ÖZDEMİR, Rifat, “Şer‘iyye Sicillerinin Sosyo – Ekonomik Tarih ve Halk Kültürü Açısından önemi”, *İnönü Üniversitesi I.Battal Gazi ve Malatya Çevresi Halk Kültür Sempozyumu*, Bildiriler, Malatya, 1986, s.179-187.

- ÖZDEMİR, Rifat, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. Ankara, 1986.
- ÖZKAYA, Yücel, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Kültür ve Turuzim Bakanlığı Yay., Ankara, 1985.
- PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I-III, M.E.B., İstanbul, 1993.
- PURGSTALL, Joseph Von Hammer *Büyük Osmanlı Tarihi*, C.V, İstanbul, 1992.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, “Dördüncü Muradın Bağdad Seferi Menzilnamesi (Bağdad Seferi Harp Jurnalı)”, *Belgeler*, C.II, S. 3-4, Ankara, 1965, s.1-35.
- ŞAHİN, İlhan, “Nahiye”, *DİA.*, C.32, İstanbul, 2006, s.306-308.
- TAK, Ekrem, *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Gelişimi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlimiye Teşkilatı*, T.T.K., Ankara, 1988.
- ÜNAL, Mehmet Ali, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, T.T.K. Yay., Ankara, 1989.
- YILMAZÇELİK, İbrahim, *Diyarbakır Şer‘iyye Sicilleri (Kataloğ ve Fihristleri)*, Ankara, 2001.
- YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın Yarısında Diyarbakır (1790-1840)*, T.T.K., Yay., Ankara, 1995.

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Elazığ'da doğdum. İlk, orta ve lise tahsilimi Elazığ'da tamamladım. 1998 yılında Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünü kazandım. 2002 yılında Lisans programını tamamladım. 2010 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans'a başladım. Halen Bingöl Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktayım.